

भूमिका ।

टीका विधि

अस्ति किल दक्षिणस्यां दिशि सुविपुलविमलसंसिद्धानिकक्षेत्राश्रमगिरिनदी-
नदमहामहादेवालयकल्याणीपुष्करारण्यतटाकारामात्रसत्रसहस्रान्तरसमलं-
कृतः वेदवेदाङ्गादिचतुर्दशविधाविद्योतमानविद्वन्मण्डलीपरिपाठ्यमानदेवा-
लयपाठशालान्तेवासिसहस्रान्तरकृतवेदवेदांगोपांगपठनपाठनपरिचिन्तनप-
रिशोभितलब्धवर्णसंस्तूयमानसुभोजनसुवसनसुगृहस्वयंयंगसामग्रीदीपपुस्तक
शय्योपाध्यायोपदिश्यमाननव्यप्राचीनाध्यापनपद्धत्यादिविशेषपरिशोभितम-
हाराजकीयवदान्यतापरिपूर्णादिङ्मण्डलः कावेरीकपिलादिमहासारिदुभयतट
समुज्जृम्भमाणशालीक्षुभापमुद्रतिलादिनानाधान्यविचित्रशाकफलपुष्पमूल-
समलंकृतविचित्रनानानोकहतरुगुल्मलतातृणवीरुदादिनिवहोपभोगजनितसु-
खविशेषपरवशाच्चिदृढीकरणचटुलसत्कामिनीजनपरिकलितविधिविहितप-
तिसेवास्नानपूजादिगृहकर्मविश्रान्तिसमयसंप्राप्तास्ताचलविहरदरविन्दबन्धु-
संशोभिदिवसावसानः नव्यप्राचीनमिश्रितकर्नाटकभाषाबहुलः महीमण्डल
मण्डनायमानः कर्नाटकदेशो नाम ॥

तत्र च समस्तसम्पदाधिष्ठानं नानाविद्याविद्योतमानविद्वत्सहस्रसमलं-
कृतं मतत्रयसिद्धान्तप्रतिष्ठापकाचार्यवर्यमूलस्थानसंशोभितं श्रीमद्यदुकुला-
लङ्कारभूतमहाराजपरम्पराधिष्ठितमहादिव्यरत्नसिंहासनपरिशोभितं राष्ट्रिय-
सञ्चितपापायितवाह्याभ्यन्तरतदन्तराधोभागस्थकल्मषकलुपितप्रासादिकदेश
परिशोधनप्रवृत्तपावकशिल्लिपरिदर्शितमूलतलारब्धातिविचित्रमार्दववन्नाना
वर्णमहामहाशिलालौहपैत्तलराजतसौवर्णचित्रकविशेषनानावर्णकाचकाचप्र
निनिधिचन्द्रकान्तादिपुत्तिकादिशिलाविशेषचित्रविशेषनानाजार्तायसुगन्ध-
सुमनोहरनानावर्णतुलापरिकल्पितविचित्रविशेषरचनामनोहरप्रासादशताग्र-
परिशोभितसद्गन्धस्वचितगोपुरसहस्रगवाश्वगजरथोष्ट्रशकटशालाशतपरिवृतं
पाठधर्मयोग्यागव्यायामौषधशालासहस्रपरिभासितं श्रीमन्महाराजवितीर्ण-

ग्रामक्षेत्रसमुत्पन्नधनधान्यपारिपूर्णकावेरीजलझरीझलझलितनळिकागन-
 त्तिनदद्विगुणिताग्रहारशतद्वारवेदिकासमुपाविष्टमहामहाविद्वच्छिखामण्यध्या-
 प्यमानवेदशास्त्रार्थनिरूपणाग्रहसमयसमुज्जृम्भमाणशब्दत्रलपरिपूर्तिवधि-
 रितदशादिङ्मण्डलं गतागतपरिश्रान्तमेधविस्तरपरिलुण्ठनसमुपजातकल्मष-
 नरिभार्जनसमयपरिस्फुरन्महामहादेवालयप्रासादादिगतरत्नगोपुरसहस्रकांति
 झरीपरिशालितानुकारिविद्युद्दामप्रकाशितजगन्मण्डलं भैरूनाम प्रधानं
 नगरम् ।

यच्चाधितिष्ठति शौचैर्दार्यगाम्भर्यस्थैर्यसौशीलपसौजन्यचातुर्यवदान्य-
 तादिभुगुणगणपरिमण्डितः चन्द्रमा इव कुवलयानन्ददः बुधगुरुकविकुजशाने-
 श्वरकेतुयुक्तः कलावांश्च श्रीकृष्ण इव सत्यभामाश्रितः श्रीमत्स्य इव वेदोद्धर-
 णतत्परः दिवाकर इव त्रिविक्रम इव बलिरिव विष्णुपदाश्रितः श्रीनृसिंह इव
 प्रह्लादाविरोधिदलनः श्रीकृष्ण इव यदुकुलालङ्कारः श्रीकृष्णगजओड्य-
 र्महाराजः श्रीमच्चण्डिका महापरमकृपापात्रम् । यश्च स्वपितृचरणरतिमनुरु-
 न्धानेन महायज्ञज्यगुणाकरस्वमात्रा संवेधितः स्वाश्रितान्यः महिरण्योदक-
 धारापुरस्सरं सर्भापस्करं गृहशतं ब्राह्मणेभ्योदान्प्रदीमातृकसफलग्रामक्षेत्रस-
 हितम् ।

यस्य जनकेन श्रीमच्चामराजओड्यर्महाराजेन ऋदेवेन्द्रेण स्वपित्रोर्हित-
 चिकीर्षुणा सहिरण्योदकधारापुरस्सरं स्वाश्रितभूसुरसात्कननदीमातृक-
 महाकुटुम्बपरिपोषकसस्येक्षवाधनेकफलोत्पादकोत्तमक्षेत्रसहस्रतगृहशतेन
 नव्यसंस्करणोद्धृतवाह्याभ्यन्तरदेशवत्प्राचीनसालवाह्याभ्यन्तरभागभूषणा-
 यमाननवनवाविचित्रवर्णगन्धरसस्पर्शकृतिसंयोगविभागवत्पत्रपुष्पफलमूल-
 काण्डाकुरप्रवालपरिशोभितनरुगुल्मलनातृणबीरुद्बहुलविचित्रसन्निवेशचि-
 त्रितदिव्यनन्दनारामसदृशारामपार्श्वान्तरपरिरक्षणोन्मुखसुरतदिनामदक्षलौ-
 हप्राकारवलयेननव्यसंस्करणोद्धृतप्राचीनमहापरममहालक्ष्मणपरमलघुतटाकन-
 हव्यपरिपूर्तिसंज्ञातहर्षोद्रेकतत्तद्रामजनपदादिवितीर्णशीर्षानिकुरुष्येणामरुन्ना-
 नामहातीर्थक्षेत्रयात्रासम्पादितजन्मजन्मान्तरादिकालमश्रितमहापातकादि-

पापविनाशसञ्जातपुण्यविशेषपरिशोभितसकलजनपदसहचरितस्वीयोत्तमते-
जोविशेषेण स्वयंजनपदपरमहिताचरणकृतिपर्युत्सुकमानसिकसंकल्पप-
रिवोथितमहामात्यपरिकल्पितवार्षिकशारिदायनवरात्रोत्सवसमकालिकस्वी-
ययावजनपदग्रामतल्लजादिकृतमहाप्रयत्नपुरस्सरान्वेषणसंलब्धतत्तद्रामसुख-
संपदादिविचारानिश्चिनवारणोपायान्वेषणचतुरतत्तद्रामप्रतिनिधीभूतमहाज-
नोद्घासकरमहासभामण्डलेन राज्यमतीव दुर्दशातो मुक्तं बभूव ।

तथा यस्य पितामहेन श्रीमन्मुम्मीकृष्णराजश्रीोडयर्महाराजेनसुरमण्डल-
स्य कल्पतरुनिवह रूपेण चिन्तामणिना विस्मारितबलिकर्णादिवदान्यत्तवे-
न विद्वज्जनपरिचुम्बितविविधविद्यानिषयायमानस्यबुद्धिवैभवेन रात्रिन्दिव-
समन्विष्यमाणवेदशास्त्रेतिहासपुराणागमतन्त्रादिनानापरमप्राचीननिबन्ध-
सारसमुद्धरणचुम्बुपण्डितसहस्रमण्डलसम्मतविषयविशेषसारसारविवेकनि-
र्णयसमयसंजातमहामहावादविधादलीलापूर्वकसंस्कृतकर्नाटकभाषापरिभू-
षितग्रन्थशतनिबन्धा वेदशास्त्रादिसम्मताश्रितस्वपरदेशीयवर्णाश्रमधर्मवि-
द्यापरायणपरम्परापरिपालनतत्परताश्रयणपक्षपातक्षणक्षणसंपादितसहिरण्य
सहस्रोदकधारासहकृततत्त्वादानहिरण्यगर्भकन्यादानादिषोडशमहादानसह-
स्रान्तरोपजीविकासंपादकनव्यमहामहोदेवालयप्रतिष्ठानदीदेवमातृकपरमम-
हाकुटुम्बपरम्परापरिपोषकविचित्रोत्तमक्षेत्रसहचार्युत्तमातिविस्तृतपाङ्क्तम
वनमण्डलपरिमण्डिताग्रहारदानपरिग्रहपरितुष्टचित्तसंपूज्यमानस्वस्वाश्रीष्टेदे-
वतापरितोषसमयसमुपनतवस्त्राभङ्गिगुणितचित्तप्रसादपरिशोभितवत्कल्लयु-
वतिजेगीयमानयशोनिःकुरुम्बेण परमसाहसिकेन लोकोपकाराय श्रीतत्त्वनि-
ष्पारण्यो ग्रन्थोपं विरच्य वितीर्णो नवनिष्पात्मकः ।

सद्गुरुसदेवतासत्तार्थसत्क्षेत्रसद्भक्तसद्देवशास्त्रसत्काव्यसज्जनसदेवशास्त्रिच्छल्प-
सत्कलासद्गुणिसद्वाज्यसन्नीतिसन्मार्गसन्ध्यायसत्पूजासत्सेवासदुपचारसमा-
सक्तहृदयेन तत्तद्ग्रन्थोक्तलक्षणलक्षिततत्तच्चित्रकचित्रविचित्रितदेवताकुसुम-
मञ्जर्यष्टोत्तरशतचतुरङ्ग (बुद्धिचल) चक्रसहस्रसौगन्धिकापरिणयान्यून-
नतिककथाप्रतिपादकमहाभारतस्थतत्तदध्यायश्लोकगतयावदर्थानुवादिती-

कासंख्यारत्नकोशग्रहणदर्पणलघुनिघण्टुवंशरत्नप्रभाचनेकग्रन्थकर्त्रा लोकानां नित्यनैमित्तिककाम्यकर्मसु तत्तद्देवतोपासकानां तत्तद्गतोपवासनियमेष्वन्यूनानतिरेकिलक्षणलक्षिततत्तन्मूर्तिविशेषमन्तरा यथाकथञ्चिद्विरचितमूर्तिकल्पने तत्तन्महर्ष्यादिनिबन्धोक्तरीत्या तत्तद्विध्यतिक्रमजनितप्रत्यवायजन्यपापफलानां स्वेच्छाकल्पितमूर्तिपूजनादिजन्यफलापेक्षया प्राबल्येन प्रक्षालनाच्चीतिन्यायमनुसृत्य तत्तत्कर्मण्येव बहुभिः परित्यजिरे परित्यज्यन्ते परित्यक्ष्यन्ते चेति यथाविधि तत्तन्मूर्तिः संपाद्याल्पमहाधनबाहुल्यसाध्यतत्कार्यकरणेयथोक्तफलं सर्वेषामन्यूनानाधिकं भूयादेव चेति च पर्यालोच्यार्थानुवादेल्पज्ञानांबुद्धिप्रमादादेर्नित्यत्वात्तदापात्तिभियात्र ग्रन्थे महानिबन्धनिबन्धुनिबद्धलक्षणपद्यान्येवात्रानूदितानि ॥

भिन्नभिन्नग्रन्थेषु भिन्नभिन्नप्रकरणे उक्तानि तत्तद्देवतालक्षणान्यत्र ग्रन्थे समानजानीयानां तत्तद्देवतादिलक्षणानामेकैकस्मिन्प्रकरणे सन्निवेशसम्पादितः । अत एवैतन्न्यथोनेन महाराजेन कृतः महर्षिकृतमहानिबन्धवन्न महतां शिष्टानां परिग्रहाच्चीयते ।

किं चात्र ग्रन्थे उल्लिखितयावद्देवतानां मध्ये एकस्या द्वयोस्तिसृणां सर्वासां वा देवतानां यथावत्स्वरूपज्ञानं परमसुलभेनोपायेन क्रीडाकुलविद्वदविद्वत्स्त्रीबालवृद्धादीनां तत्तद्दर्णाश्रमस्थानां छदक्रीडा (गंजीफ् वा पेद्) श्चक्रीडादिप्रवृत्त्यैव स्थिरतया तत्रकार्यविशेषेषु करबदरमिव गोचरी भवेदिति नवमं कौतुकनिध्याख्यं प्रकरणं प्रकरणशेषतया निबद्धम् ॥

आबालस्त्रीवृद्धमास्तिकतासम्पादकः—तत्तदास्तिकशिरोमणिभिस्तद्वंशैश्व तत्तद्देवतापूजादिसुगमे धार्यमाणपञ्चाविधभस्मतिलकरुद्राक्षादिविषये देवताभ्यः समर्प्यमाणपत्रपुष्पफलसन्निवेशविषये प्रत्यहं देवालये तद्भक्तजनशिवदर्शनसामयिकप्रदक्षिणादिविषये च व्यवस्थात्र सम्पादितेति सर्वैरपि सर्वदा सर्वकर्मसु चापेक्षणीयोंयं ग्रन्थः न कस्याप्यरतिं कदाप्युत्पादयेदित्यलं पल्लवितेन ॥ श्रीमन्महाराजवंशविस्तारोग्रिमग्रन्थद्वारा ज्ञेयः—कालविशेषस्यात्रोद्देशान्नालेखि विशेषरूपेण ।

अथ कलौ ! युधिष्ठिरशकादारभ्य १५३२ तमशालिवाहनशकवर्षा
न्तं भरतखण्डे राज्ञां सिंहासनागमादेश्च कालविभागः-

२१ कलियुगादौ युधिष्ठिरशके प्रभाषिवर्षादारभ्य प्रमादीचवत्सरान्तं युधिष्ठिरस्य पौत्रं परिक्षितमारभ्य प्रवेकराजपर्यन्तमेकविंशतिराज्ञां (२१) दिव्यरत्नसिंहासनमाधिरुह्य राज्यपरिपालने वर्षाणि १११५	१११५
३० ततः मानन्दवर्षादारभ्य प्रभववर्षान्तं मगधाधिपतीनां सुमाल्या दिकानां कदम्बरराजपर्यन्तानां त्रिंशद्वाज्ञां (३०) राज्यपरिपालनवर्षाणि ... ४९४	४९४
४ ततः विभववर्षादारभ्य सर्वजित्संवत्सरान्तं मयूरवर्मप्रभृतीनां लोकादिष्वेकदम्बरराजपर्यन्तानां चतुर्णां (४) राज्ञां राज्यभारोद्ग्रहणवर्षाणि ... ८०	८०
२१ ततः सर्वधारिसंवत्सरादारभ्य विरोधिवर्षान्तं जयन्तिकदम्बर- जादारभ्यैतद्वंशानामेकविंशतीनां (२१) राज्ञां राज्ये प्रजापरिपालनवर्षाणि ... २४२	२४२
३० ततः विकृतिवत्सरादारभ्य क्रोधनवत्सरान्तं घृषलराजादिकानां दुर्मित्रराजान्तानां त्रिंशद्वाज्ञां (३०) राज्यधूर्वहनवर्षाणि ४५६	४५६
७१ ततोक्षयवर्षादितः सिद्धार्थिवत्सरान्तं कदम्बरराजादिकानामेव द्वंशानामेकसप्तविंशत्यानां (७१) राज्ञां राज्यपरिपालनवर्षाणि ... ५९४	५९४
१ ततो सौद्रिषवत्सरादितः दुन्दुभिवत्सरान्तं वीरसेनराजपुत्र्यां गोवि- न्दभगवन्नाम्नः पत्न्यां क्षत्रिय्यां पुत्रस्य (१) विक्रमराजस्य राज्यभारान्ताभि- वर्षाणि ... ६३	६३
१७८ एव युधिष्ठिरशके अष्टमत्युत्तरशतराज्ञां संहृत्य राज्याधिकारवर्षाणि ३०४४	३०४४
१ ततो विक्रमशके रुधिरोद्गारिवर्षादारभ्य शोभकृद्गणान्तं मालवदेशाधि- पस्य विक्रमराजस्य (१) राज्यभारोद्ग्रहणवर्षाणि ... ४१	४१
१ ततः क्रोधिवर्षादारभ्य श्रीमुखवर्षान्तं मन्त्रिणो भट्टेः राज्यपरिपालन- वर्षाणि ... ३०	३०
१ ततः भाववत्सरादारभ्येश्वरवत्सरान्तमवन्तीदेशाधिपते भोजराजस्य (१) राज्यरक्षणवर्षाणि ... ६४	६४
३ पथं विक्रमशके राज्ञां (३) राज्यभारोद्ग्रहणवर्षाणि ... १३५	१३५
० ततः शालिवाहनशके बहुधान्यसंवत्सरास्सर्वजित्संवत्सरान्तं शालि- वाहनादिकानामाभिरव्यंशानां मानराजपर्यन्तानां राज्ञां राज्यरक्षणवर्षाणि ... ६७०	६७०
९ ततः सर्वधारिसंवत्सरादारभ्य क्रोधनवत्सरपर्यन्तं हळेवीडु-स्या- निकनषषळ्ळाळानां राज्ञां (९) राज्यपरिपालनवर्षाणि ... ९८	९८
० ततोक्षयसंवत्सरादारभ्य सिद्धार्थिसंवत्सरान्तमालेगोन्दिप्रभृतिराज्यानां दिल्ली (देहली) पादपहा इत्यस्य म्लेच्छमहाराजस्य पक्षीयम्लेच्छराजान्तावा देवार्त्सिंहासनाधिरोहणयोग्यतावत्तां राज्ञामभाववर्षाणि ... ५४	५४
१ ततो सौद्रिवर्षादारभ्य सौद्रिवत्सरान्तं विदुरेसुरितालप्रभृतिभिर्मित्रभिन्न- वर्ष्यैभिर्नाभिन्नदेशीयै राजभिः पराक्रमेण देशान्बहुजित्वा दिल्लीस्यम् (देह- लीस्यम्) पतत्सिंहासनं तदानीमितिप्रषलेनानेगोन्दीओराण्यप्रतापरुद्र- राजेन तान्विजित्यानीतम् । तेन ततस्तदारुह्य नीतानि राज्यभारवर्षाणि ... ४२१	४२१

ततो दुर्भतिवर्षादारभ्य श्रीमुखावत्सरान्तं पेनगोण्डे-कम्पलराजोति
प्रबलो राजकार्यार्थं भावयुववर्षयोः केपामप्यगोचरतया भुषोन्तरे र्हो गृहं
निर्माय तत्र सिंहासनं संस्थाप्य गोपयामासेति तद्वर्षाणि २

ततो धानुवर्षाच्छ्रीहृक्षराजादिकानां श्रीनरपतिकृष्णराजान्तानां राज्ञां
सिंहासनमधिहृद्य नीतानि राज्यपालनवर्षाणि १२९

ततो नरपतिकृष्णराजः स्वस्य सन्तानाभावेन स्वजामात्रे रामराजाय
सिंहासनं दत्त्वा तत्र तस्य पट्टाभिषेकं कारयित्वा तारणज्येष्ठशुक्लपञ्चम्यां रवौ
दिवं जगाम । ततश्च रामराजस्यैतद्भ्रातुः तिमलराजस्य च तत्र सह राज्य-
भारवर्षाणि १४

ततोयं तिमलराजः ६३शरीरपातसमये स्वस्य पुत्रांश्चतुर आहूय तेषु
ज्येष्ठस्य श्रीरङ्गराजस्य श्री-रंगनगरम् (श्रीरंगपत्तनम्) आनेगोन्दीस्थं
सिंहासनं च-द्वितीयस्य रघुनाथराजस्य पेनगोण्डेरारज्यं-तृतीयस्य रामराजस्य रायवे-
ल्लूरसंस्थानं-तुरीयस्य वेङ्कटपतिराजस्य चन्द्रगिरिराज्यं च ददौ । ततो विकारिवर्षा-
दारभ्य शालिवाहनशके १५३२ तमसौम्यवत्सरान्तं श्रीरगराजादिश्रीराजञ्जोडयम-
हाराजपर्यन्तानां श्रीरंगनगर (श्रीरंगपत्तन) सिंहासनदातृसप्तमश्रीरंगराजपर्य-
न्तस्य राज्यभारवर्षाणि १३१

एवं शालिवाहनशके १५३२ वर्षान्तं राज्याधिकारिणा राज्यभारोदिवर्षाणि १५३२

ततश्च शालिवाहनशके ९५३२ तमसौम्यवत्सरान्तं श्रीपरोक्षिमहाराजा
विकानां सप्तमश्रीरङ्गराजपर्यन्तानां राज्ञां राज्यपालनवर्षाणि ४७११

ततः श्रीचन्द्रवंशी-

श्रीकृष्णराजओडयर्महा-
राजस्य वंशावलिः ।

राभनाम.

१ श्रीमहाविष्णुः

महा
अग्निः
चन्द्रः
सुयः

पुरूरवाः

भ्रातृः

मनुष्यः

१ ययातिः-अस्य पत्न्यौभेदेवयानी-

शामिष्ठे

{ १ यदुः } { देवयान्याः २ }
{ २ सुवसुः } { पुत्रौ }
{ ३ मापसा } { कन्या चैका }

{ १ अतुः }
{ २ वृद्धः } { शामिष्ठायाः त्रयः }
{ ३ पूर्वैः } { पुत्राः }

११ पौरवाः-पुरुवंश्याः सर्वेपि एत-
न्नामानः

देवयानी

ज्येष्ठपुत्र

स्य यदाः

पुत्राः ४

{ १ सुहृद्वाजित

{ २ क्रोष्टुः -

{ ३ अनलः

{ ४ रिपुः

शृजिनवान् (उपरितनस्य क्रोष्टोः

पुत्रः)

भवाही

रूपकः

चित्ररथः

शशिविन्दुराजः

पुत्रभवाः

धर्मः

वशता (सितः)

रथकः

रामकवचः

पराजित

ज्यामजः

विदर्भः

ऋषः

कृन्तिभोजः

वृष्णिः

निर्वृतिः

दग्धादः

३१ ज्योमजः

३२ जीमूतः

विकृतिः

भीमरथः

नवरथः

दशरथः

शकुनिः

कराग्निः

देवरातः

देवक्षेत्रः

मधुः

कुङ्कुरः

अनुः

पुरहूतः

अंशः

सारवतः

भ्रजमानः

विह्वरथः

शुभाग्रः

शशिः

प्रतिच्छन्नः

स्वयंभोजः

हृदीकः

देवमीढः

शरः

५६ वसुदेवः

५७ श्रीकृष्णः- (देवकीपुत्रः)

प्रद्युम्नः- (रुक्मिणीपुत्रः)

अतिरुद्धः

वज्रः

प्रतिवाहुः

सुबाहुः

उग्रसेनः

६४ श्रुतसेनः

अस्य श्रुतसेनस्य वंश्याः क्षत्रियाः

कलावनेके भुवं पालयिष्यन्ति

१ यदुवीरराजः- (श्रुतसेनवंश्यः)

भद्रसेनः

सहस्रजित

दृढसेनः

दृढद्रोहः

अपराजित

प्रद्योतनः

सुमिषः

वसुमित्रः

भद्रास्यः

राजदेवः

१२ १-यदुराजः २-कृष्णराजः

एतौ द्वावेव कर्नाटकदेशे महीशूर-

राज्ये (मैसूरस्ये) अधिकृतानां

पक्षां मूलभूताविति ज्ञेयम् ।

राजनाम, तत्र	एतद्राजोत्पत्तिः-शालिवाहनश- कवर्षं मासे पक्षे घटिकायाम् वाहनशकवर्षं मासे पक्षे त्रियो	शालि- पट्टाभियेकः शालि- वाहनशकवर्षं मासे	राज्यपरिपालनवर्ष- मासदिनिनि	परलोकयात्रायाः शा- लिवाहनशकवर्षमास- पक्षतिथिसमयः
१ श्रीपदुराजमहाराजः	१२९३	साधारणमासशुक्ले ३	१३२२	प्रमाथियेशाल- शुक्ले ५
श्री (ज्येष्ठ) हिरी बेट्टचामराजओडयर्म-	१३३१	सर्वधारिमासशुक्ले ६	१३४६	शोभकच्छ्रावण- शुक्ले १०
श्रीमोदलने (प्रथमः) तिमराजओडयर्म-	१३५६	प्रमादीचाश्वयुजकृष्णे ५	१३८१	बहुधान्यमासकृ- ष्णे ५
श्रीहिरी(ज्येष्ठ)श्यामराजओडयर्महाराजः	१३८६	स्वभानुज्येष्ठशुक्ले ८	१४०१	विलम्बिच्येष्ठ- शुक्ले ५
श्रीबेट्टचामराजओडयर्महाराजः	१४१५	परीधाख्याश्वयुजशुक्ले ८	१४३६	श्रीमुखवैशाख- शुक्ले ३
श्रीपररुने (द्वितीयः) तिमराजओडयर्महाराजः	१४३४	प्रजोत्पत्तिभाद्रपदकृष्णे-	१४७५	परीथाविफा- कृष्णे ९
श्रीबोळचामराजओडयर्महाराजः	१४४१	बहुधान्यवैशाखशुक्ले ७	१४९४	प्रजोत्पत्तिपुष्य- कृष्णे २
श्रीबेट्टचामराजओडयर्महाराजः	१४७२	सौम्यकात्त्युजकृष्णे १०	१४९९	धातुज्येष्ठकृष्णे- १०
श्रीराजओडयर्महाराजः(श्रीबेट्टचामराज- ओडयर्महाराजस्य कनिष्ठभ्राता)	१४७५	परीधाख्याश्वयुजशुक्ले ७	१५०१	बहुधान्यवैशाख- शुक्ले ५
			१५३३	साधारणचैत्र १५४०
			शुक्ले ७	विहासनं ल- ब्धा तत्राभियेकः
			शुक्ले १५	पैङ्गलज्येष्ठकृ- ष्णे १३

१० श्रीचामराजओडयर्महाराजः(श्रीराजओडयर्महाराजस्य पौत्रः)	१५२९ परमबाषाढकृष्णे ६	१५४० पैकुलापाढशुक्ले १०-१०-८	१५६० ईश्वरवैशालकृष्णे ३
श्रीहम्मदिराजओडयर्महाराजः(श्रीचामराजओडयर्महाराजस्य सपत्नीमातुः पुत्रः श्रीराजओडयर्महाराजपुत्रः)	१५४० पंगलमार्गशीर्षकृष्णे ५	१५६० ईश्वरवैशालकृष्णे १५	१५६१ बहुधान्याश्वजुलशुक्ले १५
श्रीरणधीरकण्ठीरवन्नरसरजओडयर्महाराजः(श्रीराजओडयर्महाराजस्य दत्तकः पुत्रः)	१५३८ राक्षसवैशालशुक्ले १४ सोमे स्वात्पाम्	१५६१ बहुधान्यकार्ति- २०-९-२१	१५८२ विकारिश्रावणकृष्णे ८
श्रीदेहिदेवराजओडयर्महाराजः	१५५० प्रभवज्येष्ठकृष्णे-५-शु-क्रे धनिष्ठायांपावौ२६	१५८२ विकारिभाद्र- १३-५-२६	१५९५ परिधाविका-ल्युनशुक्ले ५
श्रीचिकंदेवरजओडयर्महाराजः	१५६८ पार्थिवान्धयुज शुक्ले १२ सोमे शतभिषजि रात्रौ१०॥घटिकासमये	१५९५ परिधाविका- ३१-८-३	१६२७ तारणकार्तिक- कृष्णे ३० सूर्ये-ग्रहणे
श्रीकण्ठीरवमहाराजओडयर्महाराजः	१५९५ परिधावियुप्यकृष्णे ४ शुक्ले मढायां दिवि २१	१६३७ तारणमार्गशीर्ष- ९-३-०	१६३६ विजयफाल्गुन- शुक्ले १५ श्रीरङ्ग-पत्तने
श्रीदेहिहृष्णराजओडयर्महाराजः	१६२५ चित्रभानुचैवशुक्ले १ अश्विन्यां रात्रौ १७	१६३६ विजयफाल्गुन- कृष्णे १३	१६५४ विरोधिकृष्णा- ल्युनकृष्णे ६
१७ श्रीचामराजओडयर्महाराजः (स्वकृतिः)	१६२७ तमे तारणे घटिकासमये	१६५५ तमपरिधाविसौ- २६-०-०	

१८ श्रीहम्मडीकृष्णराजओडयमंहाराजः (देउट्टे कृष्णराजओडयमंहाराजेन स्वीकृतः)	१६५१तमे कीलके	१६५७ तमे आनन्द- ज्येष्ठकृष्णे १०	३१-९-२१	१६८९ तमे व्ययनिज- चैत्रकृष्णे १ शुक्ले
श्रीनारायणओडयमंहाराजः	१६८५ तमे चित्रभासुरैशाल- शुक्ले ५	१६८९ तमे व्ययनिज-४-३-१२ चैत्रकृष्णे १३		१६९३तमस्य श्रावण- शुक्ले १०
श्रीचिदचामराजओडयमंहाराजः (श्रीहम्म- डीकृष्णराजओडयमंहाराजेन स्वीकृतः)	१६८२ तमे प्रमाथिभाद्रपद- शुक्ले ५	१६९३तमे विकृतिश्राव- णकृष्णे १०	६-१-८	१६९९ तमे दुसुखिनि- जभाद्रपदशुक्ले
श्रीगताचामराजओडयमंहाराजः (श्रीहम्म- डीकृष्णराजओडयमंहाराजेन स्वीकृतः)	१६९६ तमे विक्रमफाल्गुनकृष्णे २ खेपि हस्ते रात्रौ १४ षट्शकासमये	१६९९तमे दुसुखिनिज-१९-६-२५ भाद्रपदे शुक्ले १५		१७१७तमे आनन्दश्रा- वणशुक्ले १०
श्रीनाराजामिथ-श्रीमुम्मडीकृष्णराजओडय- मंहाराजः	१७१७तमे आनन्दाषाढकृष्णे २ खेपि श्रवणे द्विवि १५॥ षट्शकासमये	१७२२तमे सिद्धार्थ- ज्येष्ठकृष्णे १३ खेपौ रोहिण्यामसूनु १७९९- ६-३	६८-९-४	सन् १८६८ तमस्य विभवचैत्रशुक्ले ४
२३ श्रीचामराजओडयमंहाराजः (स्वीकृतः)	१७८५ तमे दन्डुभिकात्पुनशुक्ले ५ जन्म । सन् १८६३- २-२२ । रक्ताक्षिज्येष्ठशुक्ले १० रवीकारः	सन् १८६८तमे विभ- वाश्वयुजे ७	२५-२-११	सन् १८९४-१२-२६ शा० १७१७ मार्गशीर्षकृष्णे.

२४ततस्तस्यश्रीचामराजओडयर्महाराजस्य तनुजेषु सौशील्यसौभाग्यगाम्भीर्यस्यैवादि
सङ्गणतद्भजेवैराजमानेषु श्रीसौभाग्यसौशील्यसौमङ्गल्यसम्पत्सन्निद्धिमतीभिः स्वसुभिः
संस्तूयमानः परमसुगुणगणपारिभूषितेन विद्याविनोदरासिकेन युवराजपदमधिष्ठितेन
कनिष्ठभ्रात्रा श्रीनरसिंहराजमहाराजेन समनुगम्यमानः जगद्धितैपिण्या महोदारिण्या
गुरुदेवद्विजसेवासमासक्तचितया विद्याविनयादिसुगुणपारमण्डितया भतिपरमभौडा-
नवाधिकशौचयोग्भीर्यादिंसुगुणगणावलीपरिशोभिताखिलराज्यसहस्रध्रुवंहनधुरन्धरैर्दृ-
ग्लेण्डराज्यनायकमणिवदाचरितपरममहातेजोविशेषमहिममहितश्रीलण्डन्नगरकमल-
काणिकामध्याध्यासिताखिलजगदानन्दसमुदयसमयसमुद्भूतस्वसमानकान्तयखिलज-
नसुकृतराशिविशेषशैरोदधिसमुत्थश्रीविकटोरियामहाराज्ञीमहालक्ष्म्याः निस्वद्याखि-
लविद्यापारावारपास्दाशिमहामहाविद्वच्छिप्रामणिकोद्वन्तरपरिप्रार्थ्यमानदर्शनचमत्कृ-
तचतुर्किचातुपाद्यगणनीयानिरवशेषसुगुणगणमुक्तावलीसंशोभितश्रीश्रीमद्राजाधिरा-
जाद्यगणनीयविरुदायळीसंस्तूयमानमहाराजकुलजेगीयमानयशोनिर्गुरुम्बपरिभूषित-
श्रीमत्सप्तमण्डवङ्गप्रभुचारिष्ठस्य च परमातिशीतलकृपापरिपूर्णकटाक्षवीक्षणमात्रसमुप-
दिष्टराज्यपरिपालनपरिपाटीपरिपूर्णपाण्डित्यया परदुःखलवासहनशीलया परमकृपा-
पारेपूर्णया सन्मयासङ्गणसजनपक्षपातिन्या परमान्तरङ्गदहरपुण्डरीकान्तरकाणं
कामात्रसमवभासिपतिसेवासंलीनमनोवृत्त्या आश्रितजनकल्पवल्लया श्रीवाणीविलासा
ख्यप्रभुमन्त्रोत्साहशक्तिसमष्टिरूपया स्वमात्रा श्रीमदिङ्गलण्डीपरस्सहस्राविद्याविशा-
रदं फ्रेस्जट्, ऐ. सी. एम्. साहेबप्रभुवयेण च निकपकपणसमुज्जृम्भमाणतेजोराशिचि-
शेषपरिस्फुरत्सद्गन्तमणिरव स्वतेजोराशिविशेषप्रकाशपथमुपनीतः श्रीकृष्णराजओ-
डयर्महाराजः शा० १८१७ दुर्मुखि माघशुक्ले ७ स्ववंशपरम्पराप्राप्तदिव्यरत्नसिंहासनम-
धिरुह्य प्रजाःपरिपालयन्नास्ति ॥

सुगुणगणगभीरो दुष्टगर्वापहारः भुवनविदितसारो चारुचर्याप्रसारः ॥

गलधृतमणिहारो राजनीत्यातिथारो विलसतु नृपपीठे कृष्णराजाख्यशूरः ॥ १ ॥

लक्ष्मीः स्रस्ति कृदस्तु नित्यमनया श्रीकृष्णभूमिभृते

वाणी मास्तु कदापि धर्मविमुखास्वौदार्यभूषण्वला ॥

चामुण्डास्तु कलाभिमानकुशला प्रौढानुकम्पोदया

लोकास्सन्तु दितैपिणश्च सुखिनस्तत्योक्तिसहूपणाः ॥ २ ॥

त्वां प्राप्नोतु मनोहराङ्गमधुरा साम्राज्यलक्ष्मीद्वितं

सत्यास्तन्तु बुधाप्रपदैदिकवचोराज्यं गताश्चाशिपः ॥

लोकास्सन्तु सदापि दुःखविधुराः स्वानन्दकल्लोलिनी

सेलन्मानसहस्रवृन्दमधुरा गायन्तु कीर्ति च ते ॥ ३ ॥

त्वं जीउतात्सुधुधमण्डलपूर्णचन्द्रः ब्राह्मं वयः पुनरवाप्य गुरुप्रसादम् ॥

सौभ्रात्रमाप्य परमं सुरामेवमेव चानन्दमेव कल्पत्रिजराज्यलक्ष्म्या ॥ ४ ॥

इदं प्रार्थयेहं सदा घेड्देशं कृपापूर्णमवाजरशाधुरीणम् ॥

त्वदंशेन जातं सदा कृष्णभूषं त्वदीयैर्गुणैः पादि वैषं शतायुः ॥ ५ ॥

इत्येवं क्षेमरानस्य कृष्णदासतनुभुवः ॥

मुन्वामुदाख्येशस्य विज्ञप्तिः सखियनन्मनः ॥ १ ॥ इति शम् ॥

भूमिका ।

भो भो महाशया आस्तिकधुरन्धरास्सर्वे शृणुत सादरमिमां मदीयां विज्ञ-
प्तिम् । यथा महाप्रयासेन सद्धर्मग्रन्थेभ्यस्सारंसारं संगृह्य रचितमिमं ग्रन्थं
सर्पण्डितमण्डलीशिरःश्लाघनीयं पाठकानां रक्षितृणां द्रष्टृणां रसायितृणां
च श्रेयस्करं महता प्रयासेन स्थितजनिष्यमाणास्तिकजनसम्बन्धिपुण्यप-
रिपाकसमयोपलम्भेन चोपलभ्य ग्रन्थकर्तुःश्रीमन्मुम्मडीकृष्णराजओडयर्ष-
हाराजस्य तात्पर्यमनुमान्य च सोयं पुस्तकमुद्रणमात्रव्ययपरिमितमूल्यप्राप-
णेन आस्तिकसर्वसज्जनोपकृतये उत्तमपत्रेपूत्तमतीसकाक्षरैर्मुद्रयित्वाप्रकाशि-
तः । तदिमं ग्रन्थं ज्ञादिति संगृह्य श्रेयांसि वर्द्धयन्तु ग्रन्थकर्तृकुलस्य मुद्र-
यितुःश्रीमत्सज्जनश्रेयोभिलिलिपिपोर्मेमुद्रणश्रमं सफलयन्तु च तत्रभवन्तो
भवन्त इति शम् ॥

भवदीय शुभाकांक्षी-

क्षेमराज श्रीकृष्णदास,

“श्रीवेङ्कटेश्वर” (स्टीम्) मुद्रालयाध्यक्ष-मुम्बई.

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधिग्रन्थस्थविषयानुक्रमणी ।

तत्र प्रथमे शक्तिनिधौ-

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
१ .	मङ्गलम्	" १४	रहस्ययोगिनीनाम्
"	संक्षिप्तविषयानुक्रमणी १	(८) १०६
२	१ श्रीचामुण्डेश्वर्या ध्यानम् २	७	१५ अतिरहस्ययोगिनी-
"	२ राजराजेश्वर्या ध्यानम् ३		नाम् (३) १०९
३	३ महाकाल्याः " ४	" १६	नित्यक्लिन्नानाम्
"	४ महालक्ष्म्याः " ५	(१६) १२५
४	५ महासरस्वत्याः " ६	" ०	अथ नित्यक्लिन्नासु-
"	० अथ श्रीचक्रदेवतासु-	" १७	कामेदयाः..... १२६
"	० भूतीनाम् (८) १४	" १८	भगमालिन्याः १२७
"	६ सिद्धीनामष्टभूतिभि	" १९	नित्यक्लिन्नायाः १२८
	स्सह " (१०) २४	८	२० भेरुण्डायाः १२९
"	७ मातृकाणांमहालक्ष्म्या-	" २१	वह्निवासिन्याः १३०
	सह " (८) ३२	" २२	महावज्रेश्वर्याः १३१
"	८ मुद्राणांसंक्षोभिष्या-	" २३	शिवदूत्याः १३२
	दीनाम् " (१०) ४२	९	२४ त्वरितायाः १३३
५	९ गुप्तयोगिनीनाम् (१६) ५८	" २५	कुलमुन्दर्याः ... १३४
"	१० गुप्ततरयोगिनीनाम् (८) ६४	" २६	नित्यायाः..... १३५
"	११ संप्रदाययोगिनी-	" २७	नीलपताकायाः १३६
	नाम् (१४) ७८	" २८	विजयायाः..... १३७
६	१२ कुलोत्तीर्णयोगिनी-	२०	२९ सर्वमङ्गलायाः १३८
	नाम् (१०) ८८	" ३०	ज्वालामालिन्याः..... १३९
"	१३ निगर्भयोगिनीनाम् (१०) ९८	" ३१	चित्रायाः १४०

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ३२	त्रिपुरसुन्दर्याः१४१	" ०	अथ दुर्गासु-(९)
" ३३	अङ्गदेवीनाम् (६)१४२	" ५१	शैलपुत्र्याः १६०
" ३४	योगनिद्रायाः१४३	" ५२	ब्रह्मचारिण्याः१६१
" ३५	भद्रकाल्याः१४४	" ५३	चण्डसण्डायाः१६२
" ०	अथ पीठेश्वरीषु-	" ५४	स्कन्दमातुः१६३
११	३६ शाकिन्याः (मूलाधारपीठे ४दले) १४५	" ५५	कूटमाण्डायाः१६४
" ३७	काकिन्याः (स्वाधिष्ठान- पीठे ६दले)१४६	" ५६	कात्यायन्याः१६५
" ३८	लाकिन्याः (मणिपूरक- पीठे १०दले)१४७	१५	५७ कालरात्र्याः१६६
" ३९	राकिन्याः (अनाहत- पीठे १२ शदले)१४८	" ५८	महागौर्याः१६७
१२	४० ङाकिन्याः (विशुद्ध- पीठे १६शदले)१४९	" ५९	सिद्धिदायिन्याः१६८
" ४१	हाकिन्याः (आज्ञापीठे २ दले)१५०	" ६०	दुर्गाणाम् (९)१६९
" ४२	याकिन्याः (जालन्धर- पीठे १०००दले)१५१	" ६१	षोडशभुजदुर्गायाः १७०
" ०	अथ मातृकासु-(७)	१६	६२ रुद्रांशदुर्गायाः१७१
" ४३	ब्राह्मद्याः १५२	" ६३	अष्टभुजाकाल्याः१७२
" ४४	माहेश्वर्याः १५३	" ६४	नवदुर्गायाः१७३
१३	४५ कौमार्याः १५४	" ६५	प्रत्याङ्गिरायाः१७४
" ४६	वैष्णव्याः १५५	" ६६	शूलिन्याः १७५
" ४७	वाराह्याः १५६	" ६७	धूम्रावत्याः १७६
" ४८	रेन्द्र्याः १५७	१७	६८ वश्यमुख्याः १७७
" ४९	चामुण्डायाः १५८	" ६९	उग्रतारायाः १७८
१४	५० चण्डिकायाः १५९	" ७०	कुरुकुल्यायाः १७९
		" ७१	वाहण्याः १८०
		" ७२	अपराजितायाः १८१
		१८	७३ शत्रुविध्वंसिन्याः १८२
		" ७४	स्वस्थवेशिन्याः १८३
		" ०	अथ वाराहीषु-(३)
		" ७५	दण्डनाथायाः १८४
		" ७६	स्वप्रवाराह्याः १८५
		" ७७	शुद्धवाराह्याः १८६

पृष्ठे	अङ्कितसख्या	क्रमसख्या	पृष्ठे	अङ्कितसख्या	क्रमसख्या
१९	७८ लघुदयामालाया	१८७	१०६	शीतलाया	२१५
११	७९ राजमातरमा	१८८	१०७	लोपामुद्राया.	२१६
११	८० बालाया	१८९	१०८	० अथ महालक्ष्मीपु-(८)	
११	८१ भुवनेश्वर्या	१९०	१०८	द्विभुजायाः	२१७
११	८२ मृतसर्जाविन्या	१९१	१०९	गजलक्ष्म्या	२१८
११	८३ वगलायाः	१९२	२५ ११०	महालक्ष्म्या	२१९
२०	८४ माणशक्ते	१९३	१११	श्रीदेव्या	२२०
११	८५ शुद्धविद्याया	१९४		० अथ वीरलक्ष्मीपु-(७)	
११	८६ श्रीविद्याया	१९५	११२	वारलक्ष्म्या	२२१
११	८७ कामकलेश्वर्या	१९६	११३	द्विभुजावीरलक्ष्म्या	२२२
११	८८ वनशक्या	१९७	११४	अष्टभुजावीरलक्ष्म्या	२२३
११	८९ शाकम्भर्या	१९८	११५	प्रसन्नलक्ष्म्या	२२४
११	९० सुराया	१९९	११६	शक्तीना (श्रीमहा- विष्णो) (७)	२३१
२१	९१ चतुष्पाष्टिकलाया	२००	२६ ११७	सौभाग्यभुवनेश्वर्या	२३२
११	९२ सर्ववर्णेश्वर्या	२०१	११८	मायाभुवनेश्वर्या	२३३
११	९३ द्वादशाह्निदेव्या	२०२	११९	वज्रप्रस्तारिण्या	२३४
११	९४ तिरस्कारिण्या	२०३	१२०	त्रिकण्टक्या	२३५
११	९५ अश्वरूढाया	२०४	१२१	मोहिनीनित्यादव्या	२३६
२२	९६ इन्द्राक्ष्या	२०५	१२२	० अथ दुर्गासु-(३)	
११	९७ तुलजाभवान्या	२०६	१२३	जयदुर्गाया	२३७
११	९८ चन्द्रारपरमेश्वर्या	२०७	२७ १२३	विन्ध्यवासिन्या	२३८
११	९९ तुलस्या	२०८	१२४	रिपुमारिण्या	२३९
११	१०० गायत्र्यः	२०९	१२५	त्रिपुरभैरव्या	२४०
२३	१०१ सावित्र्या	२१०	१२६	सवित्रिपुराया	२४१
११	१०२ सारस्वत्या	२११	१२७	आलात्रिपुरसुन्दर्या	२४२
११	० अथान्नपूर्णाद्वये-(२)		१२८	नित्यादव्या	२४३
११	१०३ द्विभुजात्रपूर्णाया	२१२	२८ १२९	त्वरिताया	२४४
११	१०४ चतुर्भुजात्रपूर्णाया	२१३	१३०	कालरात्र्या	२४५
२४	१०५ अग्निदुर्गाया	२१४			

पृष्ठ	अङ्कितसख्या	क्रमसख्या	पृष्ठ	अङ्कितसख्या	क्रमसख्या
११	१६१ व गीश्वर्या	२४६	११	१५८ च	३३६
११	१६२ धेनुवागाश्वर्या	२४७	११	१५९ छ	३३७
११	१६३ सौभाग्यवताश्वर्या	२४८	११	१६० ज	३३८
२९	१६४ पद्मानामकल्हस्या	२४९	३४	१६१ झ	३३९
✓ ११	१६५ चतुष्प्रियोगिनानाम् (६४)	३१२	११	१६२ ञ	३४०
३०	१६६ षट्चक्रदेवताया	३१४	११	१६३ ट	३४१
११	० अथ वर्णानाम्-(५१)		११	१६४ ठ	३४२
११	१६७ अकारस्य	३१५	११	१६६ ड	३४४
११	१६८ आ	३१६	११	१६७ ण	३४५
११	१६९ इ	३१७	११	१६८ त	३४६
११	१७० ई	३१८	६५	१६९ थ	३४७
११	१७१ उ	३१९	११	१७० द	३४८
३१	१७२ ऊ	३२०	११	२७१ ध	३४९
११	१७३ ऋ	१२१	११	१७२ न	३५०
११	१७४ ॠ	१२२	११	१७३ प	३५१
११	१७५ ल	३२३	११	१७४ फ	३५२
११	१७६ व	३२४	११	१७५ ब	३५३
११	१७७ ए	३२५	११	१७६ ग	३५४
११	१७८ ऐ	३२६	११	१७७ म	३५५
३२	१७९ आ	३२७	३६	१७८ य	३५६
११	१८० औ	३२८	११	१७९ र	३५७
११	१८१ अकारस्य	३२९	११	१८० ल	३५८
११	१८२ अकारस्य	३३०	११	१८१ व	३५९
११	१८३ अकारस्य	३३१	११	१८२ श	३६०
११	१८४ स	३३२	११	१८३ ष	३६१
६३	१८५ ग	३३३	११	१८४ स	३६२
११	१८६ घ	३३४	११	१८५ ह	३६३
११	१८७ ङ	३३५	३७	१८६ ङ	३६४

पृष्ठे	भङ्गितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे	भङ्गितसंख्या	क्रमसंख्या
"	३ विष्णोः ...	३	"	३१ सङ्कर्षणस्य	३१
४७	४ लक्ष्म्याः	४	५२	३२ वासुदेवस्य ..	३२
"	५ भूदेव्या	५	"	३३ प्रद्युम्नस्य ..	३३
"	६ नीलादेव्याः	६	"	३४ अनिरुद्धस्य	३४
"	७ वैकुण्ठनारायणस्य	७	"	३५ पुरुषोत्तमस्य	३५
"	८ तारकरामस्य ..	८	"	३६ अधोक्षजस्य	३६
"	९ शिशुमारमूर्तेः ...	९	"	३७ नारासिंहस्य	३७
४८	१० त्रिविक्रमस्य	१०	"	३८ अच्युतस्य ...	३८
"	११ हयग्रीवस्य	११	"	३९ जनार्दनस्य	३९
"	१२ भृवराहमूर्तेः ...	१२	५३	४० लपेन्द्रस्य ...	४०
"	१३ धरणीवराहमूर्तेः ...	१३	"	४१ हरेः	४१
४९	१४ श्रीकरस्य .	१४	"	४२ श्रीकृष्णस्य .	४२
"	१५ हसमूर्तेः . . .	१५	"	० वर्णा. (केशवादीनाम्)	४३
"	१६ वधिनामनस्य ...	१६	"	० अथ चतुष्टयमूर्तिषु-(४)	
"	१७ अश्वत्थपामनस्य ...	१७	"	४३ सङ्कर्षणस्य ..	४४
"	१८ लक्ष्मीनृसिंहस्य ...	१८	५४	४४ वासुदेवस्य ..	४५
"	अथ चतुर्विंशतिमूर्तिषु (२४)		"	४५ प्रद्युम्नस्य	४६
५०	१९ केशवस्य ...	१९	"	४६ अनिरुद्धस्य	४७
"	२० नारायणस्य	२०	"	० अथावतारमूर्तिषु (१०)	
"	२१ माधवस्य ..	२१	"	१७ मत्स्यमूर्तेः ..	४८
"	२२ गोविन्दस्य	२२	"	४८ कर्ममूर्तेः	४९
"	२३ विष्णोः ...	२३	"	४९ बगहमूर्तेः	५०
"	२४ मधुसूदनस्य	२४	"	५० नृसिंहस्य ...	५१
५१	२५ त्रिविक्रमस्य	२५	"	५१ वामनस्य	५२
"	२६ वामनस्य	२६	५२	५२ परशुरामस्य	५३
"	२७ श्रीधरस्य ...	२७	"	५३ श्रीरामस्य	५४
"	२८ लक्ष्मीविंशस्य	२८	"	५४ बलरामस्य	५५
"	२९ वज्रनाभस्य	२९	"	५५ बुद्धमृत ...	५६
"	३० दामोदरस्य	३०			

पृष्ठे. आङ्कतसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठ. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ५६ कल्किमूर्तः ५७	" २ गौर्याः... २
" ५७ कृष्णमूर्तः (बुद्धमूर्तिस्थाने) ५८	" ३ महाकैलासमूर्तः ३
" ० वर्णाः-(दशावतारमूर्ती) ५९		६२ ४ अघोरमूर्तः (द्वात्रिंशद्भुजस्य) ४
५६ ५८ लक्ष्मीनारायणस्य ६०	६३ ५ " (दशभुजस्य)	५
" ५९ सूर्यनारायणस्य	... ६१	६४ ६ महाकालस्य (महाकालीसमेतस्य) ६
" ६० गण्डभेरुण्डस्य (अष्टभुजस्य) ६२	" ७ अमृतमृत्युञ्जयस्य ७
" ० मकारान्तरम् (अस्थैव)	०	" ८ नीलकण्ठस्य ८
५७ ६१ नारसिंहस्य (पञ्चवक्रस्य)	६३	" ९ रुद्रस्य ९
" ६२ मतापरामस्य	... ६४	६४ १० उमामहेश्वरस्य (सपरिवारस्य १०
" ६३ पद्माभिरामस्य (सपरिवारस्य....	... ६५	" ११ सभापतेः ११
" ६४ अनन्तस्य ६६	" ० अथ सद्योजातादिमूर्तिषु-(९)	
५८ ६५ गोपालकृष्णस्य	... ६७	" १२ सद्योजातस्य १२
" ६६ सन्तानगोपालस्य	... ६८	" १३ वामदेवस्य १३
" ६७ मदनगोपालस्य	... ६९	" १४ अवोरस्य १४
" ६८ सुदर्शनस्य ७०	" १५ तत्पुरुषस्य १५
" ६९ चक्रस्य	... ७१	६५ १६ ईशानस्य १६
" ७० विध्वक्सेनस्य ७२	" ० अथ ताण्डवमूर्तिषु-(७)	
५९ ७१ हनुमतः	... ७३	" १७ आनन्दताण्डवस्य १७
" ७२ " (पञ्चमुखस्य)	७४	" १८ सन्ध्याताण्डवस्य १८
" ७३ गरुडस्य	... ७५	" १९ उमाताण्डवस्य १९
" ७४ कार्तवीर्यार्जुनस्य	... ७६	६६ २० गौरीताण्डवस्य २०
" ० मकारान्तरम् (अस्थैव)	०	" २१ कालिकाताण्डवस्य २१
६० ७५ मन्मथस्य ७७	" २२ त्रिपुराताण्डवस्य २२
७६ दत्तात्रेयस्य ७८	" २३ संहारताण्डवस्य २३
अथ तृतीये शिवनिधौ-		६७ ० नामानि (ताण्डवमूर्तीनाम्) (७)....	२४
७६१ १ महेश्वरस्य ध्यानम्	१		

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" २५ भवादिमूर्तीनाम् (८) २५		" ४३ ब्रह्मणः ४७	
" ० नामानि (रुद्राणाम्)—		" ४४ मेनकायाः ४८	
. (११) २६		" ४५ हिमवतः ४९	
" ० अथ रुद्रेषु—(११)		" ४६ भिक्षाटनमूर्तः ५०	
" २५ शम्भोः २७		" ४७ कामदहनमूर्तः ... ५१	
" २६ पिनाकिनः.... २८		७२ ४८ कालहरमूर्तः ५२	
६८ २७ गिरिशस्य ... २९		" ४९ मार्कण्डेयस्य ५३	
" २८ स्थाणोः ३०		" ५० मृत्योः .. ५४	
" २९ भर्गस्य ३१		" ५१ त्रिपुरारेः ... ५५	
" ३० सदाशिव ३२		" ५२ जलन्धरस्य ... ५६	
" ३१ शिवस्य ३३		७३ ५३ ब्रह्माशिरस्छेतुः ५७	
" ३२ हरस्य ३४		" ५४ गजासुरसंहर्तुः ... ५८	
" ३३ शर्वस्य ३५		✓ ५५ वीरभद्रस्य.... ५९	
" ३४ कपालिनः.... ३६		✓ ५६ हरिहरस्य.... ६०	
६९ ३५ भवस्य ३७		७४ ५७ अर्द्धनारीश्वरस्य ... ६१	
" ० प्रकारान्तरम्(रुद्राणाम्)		" ५८ किराताजुनस्य ६२	
(११) ... ३८		✓ ५९ कङ्कालमूर्तः ६३	
" ० अथलीलामूर्तिषु(२५)		७५ ६० चण्डेशानुग्रहमूर्तः.... ६४	
" ३६ चन्द्रशेखरस्य ३९		" ६१ विषापहारिणः ६५	
" ३७ गौर्याः (चन्द्रशेखरपार्श्व- स्थायाः)... ४०		" ६२ चक्रदानमूर्तः ६६	
" ३८ उमामहेश्वरस्य ४१		७६ ६३ विघ्नेश्वरप्रसन्नमूर्तः ६७	
" ३९ वृषारूढस्य ४२		" ६४ सोमास्कन्दस्य ६८	
७१ ४० नाट्यमूर्तः ४३		७७ ६५ एक पान्मूर्तः ६९	
" ४१ वैवाहिकमूर्तः (कल्या- णसुन्दरमूर्तः) ४४		" ६६ सुखासीनमूर्तः ७०	
" ० अथांगमूर्तिषु—		" ६७ दक्षिणामूर्तः (व्याख्यानमूर्तः) ७१	
(विवाहे) ४५		७८ ६८ लिङ्गोद्भवमूर्तः ७२	
" ४२ गिरिजायाः ४६		" ६९ शरभमूर्तः.... ७३	
		" ० नामानि-(गणपतीनाम्) ७४	

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ० अथ गणपतिपु-(३२)		" ९९ योगगणपतेः१०४
७९ ७० बालगणपतेः ७५	" १०० दुर्गा "१०५
" ७१ तरुणगणपतेः ७६	" १०१ सकष्टहर "१०६
" ७२ भक्तगणपतेः ७७	" ० अथ सुब्रह्मण्यमूर्तिपु-	
" ७३ वीर " ७८	" १०२ ज्ञानशक्तिसुब्रह्मण्यस्य	१०७
" ७४ शक्ति " ७९	८४ १०३ स्कन्द "१०८
" ७५ दिग्ज " ८०	" १०४ अग्निजात "१०९
" ७६ सिद्ध " ८१	" १०५ सौरभेय "११०
८० ७७ उच्छिष्ट " ८२	" १०६ गाङ्गेय "१११
" ७८ विघ्न " ८३	" १०७ शरवणोद्भव "११२
" ७९ क्षिप्त " ८४	" १०८ कार्तिकेय "११३
" ८० हेरम्ब " ८५	८५ १०९ कुमार "११४
" ८१ लक्ष्मी " ८६	" ११० षण्मुख "११५
" ८२ महागणपतेः ८७	" १११ तारकारि "११६
" ८३ विमय " ८८	" ११२ सेनानी "११७
८१ ८४ वृत्त " ८९	" ११३ गुह "११८
" ८५ ऊर्ध्व " ९०	" ११४ ब्रह्मचारि"....११९
" ८६ एकाक्षर " ९१	८६ ११५ देशिक "१२०
" ८७ वर " ९२	" ११६ कौशभेदन "१२१
" ८८ अक्षर " ९३	" ११७ शिखिवाहन "१२२
" ८९ क्षिप्तगणपतेः ९४	" ११८ वेलायुधसुब्रह्मण्यस्य	१२३
८२ ९० हरिद्रा " ९५	" ११९ वीरभद्रस्य१२४
" ९१ एकदन्त".... ९६	" १२० स्वर्णाक्षरपणभैरवस्य	१२५
" ९२ सृष्टि " ९७	८७ १२१ वटुकभैरवस्य१२६
" ९३ लहण्ड " ९८	" १२२ मङ्गारिभैरवस्य१२७
" ९४ ऋणमोचक " ९९	" १२३ चण्डेश्वरस्य१२८
" ९५ तुण्डि(ण्डि)"१००	" १२४ पाशुपतास्य१२९
" ९६ द्विमुख "१०१	८८ १२५ सङ्गरावणस्य१३०
" ९७ त्रिमुख "१०२	" ० अथ भैरवपु-८x८=(६४)	
८३ ९८ सिंह "१०३	" १२६ भैरवानां(पथमाष्टके)१३८	

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" १२७ "	(द्वितीयाष्टके) १४६	" ० नामानि-(ऋषीणाम्) ७	२५
" १२८ "	(तृतीयाष्टके) १५४	" ० अथ ऋषिषु-(७)	
" १२९ "	(तुरीयाष्टके) १६२	" १८ गौतमस्य	२६
" १३० "	(पञ्चमाष्टके) १७०	" १९ भरद्वाजस्य . . .	२७
" १३१ "(पष्ठसप्तमाष्टमाष्टकेषु) १९४		" २० विश्वामित्रस्य . . .	२८
८९ ० नामानि-(भैरवा-		" २१ काश्यपस्य . . .	२९
णाम्) (६४) ...	१९५	" २२ जमदग्नेः . . .	३०
९१ अथ चतुर्थे ब्रह्मनिधौ-		" २३ वसिष्ठस्य . . .	३१
" १ चतुर्मुखस्य . . .	१	" २४ अत्रेः ..	३२
" २ सरस्वत्याः . . .	२	९५ २५ धर्मज्ञानवैराग्यैश्वर्या	
" ० अथ ब्रह्मसु-(५)		णाम् (४) . . .	३६
" ३ आद्यब्रह्मणः . . .	३	" २६ " " " " भिमा-	
९२ ४ लोकपाल " . . .	४	नियमवायुशिवेन्द्राणाम्	
" ५ मनापति " . . .	५	(४)	४०
" ६ विधि " . . .	६	" २७ अधर्माज्ञानवैराग्यानि-	
" ७ विश्वकर्मब्रह्मणः . . .	७	श्वर्याणाम् (४) . . .	४४
" ० नामानि-(मनेशानाम्)(९) ८		" २८ " " " " ऽग्नि-	
" ० अथ प्रजेशेषु-(९)		मानिनिर्कृतिदुर्गाका-	
" ८ मरीचेः . . .	९	मरुद्राणाम् (४) . . .	४८
" ९ अङ्गिरसः . . .	१०	" २९ पुण्यपुरुषस्य . . .	४९
९३ १० अत्रेः . . .	११	" ३० पापपुरुषस्य . . .	५०
" ११ पुलस्त्यस्य . . .	१२	९६ ३१ ब्रह्माख्यस्य . . .	५१
" १२ पुलहस्य . . .	१३	" ० अथ वेदेषु-(४)	
" १३ क्रतोः . . .	१४	" ३२ ऋग्वेदस्य . . .	५२
" १४ षडर्मस्य . . .	१५	" ३३ यजुर्वेदस्य . . .	५३
" १५ काश्यपस्य . . .	१६	" ३४ सामवेदस्य . . .	५४
" १६ दक्षस्य . . .	१७	" ३५ अथर्वणवेदस्य . . .	५५
९४ १७ मत्स्यीणा (७)	२४	" ० अथ वेदपत्नीषु-	
		३६ ऋग्वेदपत्नीसामधेन्या	५६

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ३७	यजुर्वेदपत्नीसुगायाः ५७	" ५८	सोमस्य (मीमांसाशा- खाभिमानिनः) ८१
" ३८	सामवेदपत्नीकुहाः ५८	" ५९	न्यायशास्त्रस्य ... ८२
९७	३९ अथर्वणवेदपत्नीसमिधः ५९	" ६०	वायोः (न्यायशास्त्रा- भिमानिनः) ८३
" ४०	गोत्राधिदेवतानां (वेदानाम्) (४) ६३	" ६१	धर्मशास्त्रस्य ८४
" ४१	आयुर्वेदस्य ६४	" ६२	धर्मपुरुषस्य (धर्मशा- भिमानिनः) ८५
" ४२	धन्वन्तरेः (आयु- र्वेदाभिमानिनः) ६५	" ६३	पुराणस्य ८६
९८	४३ धनुर्वेदस्य ६६	१०१	६४ स्वायम्भुवमनोः (पुरा- णाभिमानिनः) ८७
" ४४	इन्द्रस्य (धनुर्वेदाभि- मानिनः) ६७	" ६५	इतिहासस्य ८८
" ४५	शिक्षायाः ६८	" ६६	मनापतेः (इतिहासा- भिमानिनः) ... ८९
" ४६	मनापतेः (शिक्षा- भिमानिनः) ६९	" ६७	भरतशास्त्रस्य ९०
" ४७	कल्पस्य ... ७०	" ६८	लमामहेश्वरस्य (भरत- शास्त्राभिमानिनः) ९१
" ४८	ब्रह्मणः (कल्पाभि- मानिनः) ७१	" ६९	पाश्चरात्रशास्त्रस्य ९२
९९	४९ व्याकरणस्य ... ७२	" ७०	संकर्षणस्य (पाश्चरा- त्राभिमानिनः) ... ९३
" ५०	सरस्वत्याः (व्याक- रणाभिमानिन्याः) ७३	१०२	७१ पाशुपातशास्त्रस्य ९४
" ५१	निरुक्तस्य ७४	" ७२	रुद्रस्य (पाशुपातशास्त्रा भिमानिनः) ९५
" ५२	वरुणस्य (निरुक्ता- भिमानिनः) ... ७५	" ७३	पातञ्जलशास्त्रस्य ९६
" ५३	छन्दसः ... ७६	" ७४	अनन्तस्य (पानञ्जलशा- खाभिमानिनः) ... ९७
" ५४	अदितेः (छन्दोमिमा- निन्याः) ७७	" ७५	सांख्यस्य ९८
१००	५५ ज्योतिषस्य ७८	" ७६	कपिलस्य (सांख्यशास्त्रा भिमानिनः) ९९
" ५६	हरेः (ज्योतिषाभि- मानिनः) ७९	" ७७	नामानि (कला नान्) (६५) १००
" ५७	मीमांसाशास्त्रस्य ८०		

पृष्ठे. अङ्कितसख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसख्या.	क्रमसंख्या
१०३	० अथ पञ्चभूतेषु-	१०७	१०३ ईशानस्य ... १४०
"	७८ पूर्वदिश्वताया ... १०१	"	० अथ षष्ठेषु (८)
"	७९ अग्नेदेवताया. ... १०२	"	१०४ ध्रुवसो. ... १४१
१०४	८० तेजादेवताया. . . १०३	"	१०५ अध्वरवसोः . १४२
"	८१ वायुदेवताया' . . १०४	"	१०६ सोमवसोः.... . १४३
"	८२ आकाशदेवतायाः. १०६	"	१०७ अश्वसो' १४४
"	० अथ दिक्षु-(१०)	"	१०८ अनिलवसो. १४५
"	८३ पूर्वदिश' . . १०६	"	१०९ अनलवसो. . १४६
"	८४ आग्नेयदिश' .. १०७	"	११० प्रत्यूषवसोः ... १४७
"	८५ दक्षिणदिशः . १०८	१०८	१११ प्रभासवसो. . १४८
"	८६ नैऋत्यदिश १०९	"	० वसूना (वर्णलक्ष- णानि) (८) . १४९
"	८७ पश्चिमदिश . . ११०	"	० अथ मरुतसु-(७)
"	८८ वायव्यदिश .. १११	"	११२ आवहस्य . १५०
"	८९ उत्तरदिश. . ११२	"	११३ निवहस्य . १५१
१०५	९० ईशानदिशः ... ११३	"	११४ उद्वहस्य . . . १५२
"	९१ ऊर्ध्वदिश. . ११४	"	११५ सवहस्य १५३
"	९२ अधोदिश ... ११५	"	११६ निवहस्य १५४
"	९३ अष्टनागानां(८) ... १२३	१०९	११७ अद्भुतहस्य ... १५५
"	९४ दिग्गजानां-(८) .. १३१	"	११८ व्यनहस्य . १५६
"	९५ नामानि(दिग्गजप- त्नीनाम्(८) ... १३२	"	११९ नामानि (मरु- ताम्) (७) १५७
"	० अथादिकूपालेषु(८)	"	१२० " " (४९) २०६
"	९६ इन्द्रस्य १३३	"	० एतेषास्वरूपाणि(४९) २०७
१०६	९७ अग्ने . . . १३४	"	१२१ विशेषादेशानां(१०) २१७
"	९८ यमस्य ... १३५	"	० नामानि (विशेषा मरुताम्) (१०) २१८
"	९९ निर्मातेः . . १३६	११०	० अथ समुद्रेषु-(७)
"	१०० बरुणस्य ... १३७	"	१२२ लवण समुद्रस्य . २१९
"	१०१ वायो . . १३८	"	१२३ इक्षु " २२०
"	१०२ कुबेरस्य . १३९		

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" १२४ सुरा "२२१	११५ १४८ दण्डोपायदेवतायाः	२५७
" १२५ सर्पिः "२२२	" ०अथ मनुष्यु-(१४)	
" १२६ दधि "२२३	" १४९ स्वायम्भुवस्य२५८
" १२७ क्षीर२२४	" १५० स्वारोचिषस्य२५९
" १२८ शुद्धोदक "२२५	" १५१ उत्तमस्य२६०
१११ १२९ नदीनां-(८)२२६	" १५२ तामसस्य२६१
" १३० गङ्गायाः२२७	११६ १५३ रैवतस्य२६२
" १३१ यमुनायाः....२२८	" १५४ चाक्षुषस्य२६३
" १३२ गोदावर्याः....२२९	" १५५ वैवस्वतस्य२६४
" १३३ कृष्णायाः२३०	" १५६ सूर्यसावर्णेः२६५
११२ १३४ रेवायाः२३१	" १५७ दक्षसावर्णेः....२६६
" १३५ ताप्याः२३२	" १५८ ब्रह्मसावर्णेः२६७
" १३६ वेण्याः२३३	११७ १५९ धर्मसावर्णेः२६८
" १३७ सरस्वत्याः२३४	" १६० रुद्रसावर्णेः२६९
" १३८ पर्जन्यस्य२३५	" १६१ वेदसावर्णेः२७०
" १३९ अश्विन्योः....२३६	" १६२ इन्द्रसावर्णेः२७१
" ० मकारान्तरम्२३७	" अथ जिरञ्जीविषु-(९)	
११३ १४० कामधेनोः....२३८	" १६३ अश्वत्थामः	२७२
" ० मकारान्तरम् ०	" १६४ बलेः २७३
" १४१ आयुधानाम्-(१२)	२५०	११८ १६५ व्यासस्य२७४
" ० मतभेदः-(१२)		" १६६ हनुमतः२७५
" ० अथ शक्तिषु-(३)		" १६७ विभीषणस्य२७६
" १४२ वामशक्तेः....	.. २५१	" १६८ कृपस्य२७७
११४ १४३ मन्त्रशक्तेः२५२	" १६९ परशुरामस्य२७८
" १४४ वत्साहशक्तेः२५३	" १७० महादस्य२७९
" ० अथोपायदेवतासु-(४)		" १७१ मार्कण्डेयस्य२८०
" १४५ सामोपायदेवतायाः	२५४	" ० वर्णाः-(चिरञ्जीवि-	
" १४६ दानोपायदेवतायाः	२५५	नान्) (९)	२८१
" १४७ भेदोपायदेवतायाः२५६	११९ १७२ मरीच्योदिकर्षां(१०)	२८१

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
१०३	० अथ पञ्चभूतेषु-	१०७	१०३ ईशानस्य १४०
"	७८ पृथ्वीदेवतायाः १०१	"	० अथ वसुषु (८)
"	७९ अग्नेदेवतायाः ... १०२	"	१०४ ध्रुवसोः १४१
१०४	८० तेजोदेवतायाः १०३	"	१०५ अध्वरवसोः १४२
"	८१ वायुदेवतायाः १०४	"	१०६ सोमवसोः १४३
"	८२ आकाशदेवतायाः १०६	"	१०७ अन्नवसोः १४४
"	० अथ दिक्षु-(१०)	"	१०८ अनिलवसोः १४५
"	८३ पूर्वदिशः १०६	"	१०९ अनलवसोः १४६
"	८४ आग्नेयदिशः ... १०७	"	११० प्रत्यूषवसोः १४७
"	८५ दक्षिणदिशः १०८	१०८	१११ मभासवसोः १४८
"	८६ नैऋत्यदिशः १०९	"	० वसूनां (वर्णलक्ष- णानि) (८) १४९
"	८७ पश्चिमदिशः ... ११०	"	० अथ मरुतु- (७)
"	८८ वायव्यदिशः ... १११	"	११२ भावहस्य १५०
"	८९ उत्तरदिशः ११२	"	११३ निवहस्य १५१
१०५	९० ईशानदिशः ... ११३	"	११४ उदहस्य १५२
"	९१ ऊर्ध्वदिशः ११४	"	११५ संवहस्य १५३
"	९२ अधोदिशः ... ११५	"	११६ निवहस्य १५४
"	९३ षष्टनागानां (८) ... १२३	१०९	११७ अनुवहस्य ... १५५
"	९४ दिग्गजानां- (८) ... १३१	"	११८ व्यवहस्य १५६
"	९५ नामानि (दिग्गजप- त्नीनाम्) (८) ... १३२	"	११९ नामानि (मरु- ताम्) (७) १५७
"	० अथ दिक्पालेषु (८)	"	१२० " " (४९) २०६
"	९६ इन्द्रस्य १३३	"	० एतेषां स्वरूपाणि (४९) २०७
१०६	९७ अग्नेः १३४	"	१२१ विभेषां देवानां (१०) २१७
"	९८ यमस्य ... १३५	"	० नामानि (विभेषां मरुताम्) (१०) २१८
"	९९ निर्ऋतेः १३६	११०	० अथ समुद्रेषु- (७)
"	१०० वरुणस्य ... १३७	"	१२२ लवण समुद्रस्य २१९
"	१०१ वायोः १३८	"	१२३ इक्षु " २२०
"	१०२ कुबेरस्य १३९		

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" १२४ सुरा "२२१	११५ १४८ दण्डोपायदेवतायाः	२५७
" १२५ सर्पिः "२२२	" ०अथ मनुषु-(१४)	
" १२६ दधि "२२३	" १४९ स्वायम्भुवस्य२५८
" १२७ क्षरि२२४	" १५० स्वरोचिषस्य२५९
" १२८ शुद्धोदक "२२५	" १५१ उत्तमस्य२६०
१११ १२९ नदीनां-(८)२२६	" १५२ तामसस्य२६१
" १३० गङ्गायाः२२७	११६ १५३ रैवतस्य२६२
" १३१ यमुनायाः....२२८	" १५४ चाक्षुषस्य२६३
" १३२ गोदावर्याः....२२९	" १५५ वैवस्वतस्य२६४
" १३३ कृष्णायाः२३०	" १५६ सूर्यसावर्णेः२६५
११२ १३४ रेवायाः२३१	" १५७ दक्षसावर्णेः....२६६
" १३५ ताप्पाः२३२	" १५८ ब्रह्मसावर्णेः२६७
" १३६ वेण्याः२३३	११७ १५९ धर्मसावर्णेः२६८
" १३७ सरस्वत्याः२३४	" १६० रुद्रसावर्णेः२६९
" १३८ पर्जन्यस्य२३५	" १६१ वेदसावर्णेः२७०
" १३९ अश्विन्योः....२३६	" १६२ इन्द्रसावर्णेः२७१
" ० मकारान्तरम्२३७	" अथ जिरञ्जीविषु-(९)	
११३ १४० कामधेनोः....२३८	" १६३ अश्वत्थाम्नः	२७२
" ० मकारान्तरम् ०	" १६४ बडेः २७३
" १४१ आयुधानाम्-(१२)	२५०	११८ १६५ व्यासस्य२७४
" ० मतभेदः-(१२)		" १६६ हनुमतः२७५
" ० अथ शक्तिषु-(३)		" १६७ विभीषणस्य२७६
" १४२ अशुशकेः....	.. २५१	" १६८ कृपस्य२७७
११४ १४३ मन्त्रशकेः२५२	" १६९ परशुरामस्य२७८
" १४४ वत्साहशकेः२५३	" १७० महादस्य२७९
" ० अथोपायदेवतासु-(४)		" १७१ मार्कण्डेयस्य२८०
" १४५ सामोपायदेवतायाः	२५४	" ० वर्णाः-(चिरञ्जीवि-	
" १४६ क्षत्रोपायदेवतायाः	२५५	नाम्) (९)	२८१
" १४७ भेदोपायदेवतायाः२५६	११९ १७२ मरीच्यादिक्षणीं(१०)	२८१

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या	क्रमसंख्या.	पृष्ठ. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या
" ० अथ भृगुवाङ्मि रोगणयोः (२)		" ११ बुधस्य	११
" १७३ भृगुगणस्य	२९२	१२४ १२ विष्णोः—(बुधाधिदे- वताया)... ..	१२
" १७४ अङ्गिरोगणस्य	२९३	" १३ पुत्रस्य—(बुधप्रत्यधि- देवताया.) .	१३
" ० नामानि—(शास्त्राभि- मानिदेवतानाम्) ..	२९४	" १४ गुरोः	१४
१२० १७५ यक्षस्य	२९५	" १५ इन्द्रस्य—(गुर्वधि- देवतायाः)	१५
" १७६ विश्वकर्मणः	२९६	१२५ १६ ब्रह्मणः—(गुरुप्रत्यधि- देवताया.) .	१६
१२१ अथ पञ्चमे ग्रहनिधौ—		" १७ शुक्रस्य	१७
" ० अथ ग्रहेषु (अधिदे- वताप्रत्यधिदेवतास- हितेषु) (९)		" १८ इन्द्राण्याः—(शुक्राधि- देवतायाः) .	१८
" १ सूर्यस्य	१	" १९ इन्द्रस्य—(शुक्रप्रत्यधि- देवताया) ..	१९
" २ " (चतुर्वक्रस्य) २		" २० शनेः	२०
१२२ ० मकारान्तरम्		१२६ २१ मजापते—(शन्यधि- देवताया) .	२१
" ३ अमे—(सूर्याधिदेव- तायाः)	३	" २२ यमस्य—(शनिप्रत्यधि- देवताया) ..	२२
" ४ रुद्रस्य—(सूर्यप्रत्यधि- देवताया.)	४	" २३ राहोः	२३
" ५ चन्द्रस्य	५	" २४ सर्पस्य (राहधि- देवताया) .	२४
" ६ अपाम् (चन्द्राधिदेवता- नाम्)	६	" २५ फालस्य—(राहुप्रत्यधि- देवताया) .	२५
१२३ ७ उमाया—(चन्द्रप्रत्य- धिदेवताया.)	७	१२७ २६ पेतो (नेत्रव ३६) (तेष्वेको मुख्य)	२६
" ८ अङ्गारस्य	८	" २७ ब्रह्मण (पेट्यधिदेव- ताया)	२७
" ९ भूमे—(अङ्गारकाधि- देवताया)	९		
" १० स्वन्दस्य—(अङ्गारप्र- त्यधिदेवताया)	१०		

पृष्ठ. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" २८ चित्रमुद्रस्य (केतुम- त्यधिदेवतायाः) २८		" ५१ विक्रमस्य ५७	
" ० अथ कर्मसाङ्ख्य- देवतासु-		१३१ ५२ विषोः ५८	
" २९ दुर्गायाः २९		" ५३ चित्रभानोः ५९	
" ३० गणपतेः ३०		" ५४ स्वभानोः ६०	
१२८ ३१ क्षेत्रपालस्य ३१		" ५५ तारणस्य ६१	
" ३२ अभयंकरस्य ३२		" ५६ पार्थिवस्य... ६२	
" ३३ वास्तुपुरुषस्य ३३		" ५७ भयस्य ६३	
" ३४ मृत्युञ्जयस्य ३४		" ५८ सर्वजितः ६४	
" ३५ युगानाम्-(४) ३५		" ५९ सर्वधारिणः ६५	
" ३६ कलिपुरुषस्य ३६	१३२ ६० विरोधिनः ... ६६		
" ० मकारान्तरम्	" ६१ विकृतेः ६७		
१२९ ३७ युगाभिमानिदेवता- नाम्-(४) ४०	" ६२ खरस्य ६८		
" ० अथ प्रभवादिक्त्सरेषु-(६०)	" ६३ नन्दनस्य ६९		
" ३८ प्रभवस्य ४४	" ६४ विजयस्य ७०		
" ३९ विभवस्य ४५	" ६५ नयस्य ७१		
" ४० शुक्लस्य ४६	" ६६ मन्मथस्य ७२		
" ४१ प्रमोदूतस्य ... ४७	" ६७ दुर्मुखिनः ७३		
" ४२ मजापतेः ४८	१३३ ६८ { हेमलम्बिनः ७४		
" ४३ आङ्गिरसस्य ... ४९	{ विलम्बिनः ७५		
१३० ४४ श्रीमुखस्य.... ५०	" ६९ { विकारिणः ७६		
" ४५ भावस्य ५१	{ शार्वारिणः ... ७७		
" ४६ युवस्य ५२	" ७० प्रवस्य ... ७८		
" ४७ धातोः ५३	" ७१ { शुभकृतः ७९		
" ४८ ईश्वरस्य ५४	{ शोभकृतः ८०		
" ४९ बहुधान्यस्य ... ५५	" ७२ क्रोधिनः ८१		
" ५० प्रमाथिनः... ५६	" ७३ विश्वावसोः ८२		
	" ७४ { पराभवस्य ... ८३		
	{ प्रवङ्गस्य ८४		

पृष्ठे आहृतसंख्या.	क्रमसंख्या	पृष्ठे अहृतसंख्या	क्रमसंख्या
" ७५ {	कीलकस्य ८५	" सवत्सर (३ ८-१३-१८-	
" ७५ {	सौम्यस्य ८६	२३-२८-३३ ३८-४३ ४८	
१३४ ७६ साधारणस्य	८७	५३-५८-)	१०६
" ७७ विराधिकृत	८८	" ४परिवत्सर (४-९-१४-१९	
" ७८ परिधाविन.	८९	२४-२९-३४-३९-४४-४९	
" ७९ ममादीचस्य	९०	५४-५९-)	१०७
" ८० अनन्दस्य	९१	" अनुवत्सर (५-१०-१५-२०	
" ८१ राक्षसस्य	९२	२५-३० ३५-४०-४५-५०	
" ८२ नलस्य	९३	५५-६०)	१०८
" ८३ {	पिङ्गलस्य ९४	" ९२ अथात्रजातस्यगुणाः-	
" ८३ {	कालयुक्त ९५	" १ मभवजस्य ...१०९	
१३५ ८४ सिद्धार्थिन ..	९६	" २ विभवजस्य ११०	
" ८५ रौद्रे	९७	" ३ शुक्लजस्य ...१११	
" ८६ दुर्मते	९८	" ४ प्रमोदृतजस्य ११२	
" ८७ दुन्दुभे	९९	" ५ प्रजोत्पत्तिजस्य ११३	
" ८८ रुधिरोद्धारिण	१००	" ६ आङ्गिरसजस्य ११४	
" ८९ रक्तक्षस्य	१०१	" ७ श्रीमुखजस्य .. . ११५	
" ९० क्रोधनस्य	१०२	" ८ भावजस्य११६	
" ९१ अक्षयस्य	१०३	" ९ युवजस्य ११७	
१६६ ० अथ नामानि-(आ-		" १० धातुजस्य .. ११८	
दितआरभ्याग्रिमसं-		१३७ ११ इश्वरजस्य ११९	
ख्याकवत्सरविशेषा		" १२ बहुधान्यजस्य १२०	
णाम्) (६०)		" १३ प्रमाथिनस्य १२१	
" १ इद्वर-(१-६-११ १६-		" १४ विक्रमजस्य १२२	
२१-२६-३१-३६-४१		" १५ विष्णुजस्य... १२३	
४६-५१ ५६) १०४		" १६ चित्रभानुजस्य १२४	
" २ इदावत्सर(२-७-१२		" १७ स्वभानुजस्य १२५	
१७-२२-२७-३२-३७		" १८ तारणजस्य १२६	
४२-४७ ५२-५७)१०५		" १९ पार्थिवजस्य .. १२७	
		" २० व्ययजस्य १२८	

पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" २१ सर्वजिज्ञस्य१२९	" ५१ पिङ्गलजस्य१५९
" २२ सर्वधारिजस्य१३०	" ५२ कालयुक्तिजस्य१६०
१३८ २३ विरोधिजस्य१३१	" ५३ सिद्धार्थिजस्य१६१
" २४ विकृतिजस्य१३२	" ५४ रौद्रिजस्य१६२
" २५ स्वरजस्य१३३	" ५५ दुर्मतिजस्य१६३
" २६ नन्दनजस्य१३४	" ५६ दुन्दुभिजस्य१६४
" २७ विजयजस्य१३५	" ५७ रुधिरोद्धारिजस्य	१६५
" २८ जयजस्य१३६	" ५८ रक्ताक्षिजस्य१६६
" २९ मन्मथजस्य१३७	" ५९ क्रोधनजस्य१६७
" ३० दुर्मुखिजस्य१३८	१४१ ६० अक्षयजस्य१६८
" ३१ हेमलम्बिजस्य१३९	" ० नामानि-(संवत्सरा-	
" ३२ बिलम्बिजस्य१४०	णाम्) (६०)....	१६९
" ३३ विकारिजस्य१४१	" ० नामानि-(संवत्सराभि-	
" ३४ शार्धरिजस्य१४२	मानिदेवतानाम्)(६०) १७०	
१३९ ३५ प्लवजस्य१४३	" ० अथ संवत्सराभिमा-	
" ३६ शुभकृञ्जस्य१४४	निदेवतासु-(६०)	
" ३७ शोभकृञ्जस्य१४५	" ९३ ब्रह्मण -(ममवाभि-	
" ३८ क्रोधिजस्य१४६	मानिनः)....	१७१
" ३९ विश्वावसुजस्य१४७	१४२ ९४ विष्णोः (वि. भि.)	१७२
" ४० पराभवजस्य१४८	" ९५ महेश्वरस्य (श. भि.)	१७३
" ४१ प्लवङ्गजस्य१४९	" ९६ गणेशस्य (प्र. भि.)	१७४
" ४२ कालकजस्य१५०	" ९७ शक्तिगणपतेः(म.भि.)	१७५
" ४३ सौम्यजस्य१५१	" ९८ षण्मुसस्य (आ.भि.)	१७६
" ४४ साधारणजस्य१५२	" ९९ बलीदेव्याः(श्री.भि.)	१७७
" ४५ विरोधिकृञ्जस्य१५३	" १०० गौर्याः (भा. भि.)	१७८
" ४६ परिधाविजस्य१५४	१४३ १०१ ब्राह्मचाः (यु. भि.)	१७९
" ४७ ममादिजस्य१५५	" १०२ माईशर्याः(धातु.भि.)	१८०
१४० ४८ आनन्दजस्य१५६	" १०३ कीमार्याः (ईश. भि.)	१८१
" ४९ राक्षसजस्य१५७	" १०४ वैष्णव्याः (बहु. भि.)	१८२
" ५० नलजस्य१५८	" १०५ चाराद्याः (ममा. भि.)	१८३

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठ. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या
" १०६ इन्द्राण्याः(विक्र भि)	१८४	" १३५ मात्स्यस्य(सोम्य.भि)	२१३
" १०७ चामुण्डाया.(विष्णु भि.)	१८५	" १३६ कूर्मस्य (साधा भि.)	२१४
" १०८ अरोगस्य(चित्र भि.)	१८६	" १३७ बराहस्य (विरो भि)	२१५
१४४ १०९ भ्राजस्य (स्वभा भि)	१८७	" १३८ नृसिंहस्य (परि भि)	२१६
" ११० पटरस्य (तार भि)	१८८	" १३९ वामनस्य (प्रमा भि.)	२१७
" १११ पतङ्गस्य (पार्थि. भि.)	१८९	" १४० श्रीरामस्य(आन भि)२१८	
" ११२ स्वर्णस्य (व्यय. भि)	१९०	१४८ १४१ परशुरा० (राक्ष भि.)	२१९
" ११३ ज्योतिष्मतः(सर्वे भि.)	१९१	" १४२ बलरामस्य(नल भि.)	२२०
" ११४ विभासस्य (सर्वे भि)	१९२	" १४३ कृष्णस्य (पैङ्ग भि)	२२१
" ११५ कश्यपस्य (विरो भि)१९३		" १४४ कल्कः (काल भि.)	२२२
" ११६ रवेः (विक्र. भि.)	१९४	" १४५ बुद्धस्य (सिद्धा भि.)	२२३
१४५ ११७ सूर्यस्य (स्वर भि.)	१९५	" १४६ दुर्गायाः (रौद्रि भि)	२२४
" ११८ भानो (नन्द भि)	१९६	" १४७ यातुधानस्य(दुर्म.भि)२२५	
" ११९ खगस्य (विज भि.)	१९७	" १४८ भैरवस्य(दुन्दु भि)	२२६
" १२० पूष्णः (जय भि)	१९८	१४९ १४९ हनुमतः (गधि.भि)२२७	
" १२१ हिरण्यगर्भस्य (मन्म भि)	१९९	" १५० सारस्वत्या (रत्ना भि)	२२८
" १२२ मरीचिः (दुर्मु भि)	२००	" १५१ दाक्षायण्या (क्रोध भि)२२९	
" १२३ आदित्यस्य (हं.भि)	२०१	" १५२ लक्ष्म्याः-(अक्षयसंभ- त्सरामानिन्याः)	२३०
" १२४ सवितुः (विलं भि)	२०२	" १५३ दक्षिणायनस्य	२३१
१४६ १२५ अर्कस्य (विका भि)	२०३	" १५४ उत्तरायणस्य ...	२३२
" १२६ भास्करस्य(शार्व.भि)	२०४	" १५५ अयनयोर्लक्षणम्	२३३
" १२७ अग्ने (प्रुव भि)	२०५	१५० अथ दानानि-(२)	
" १२८ जातवेदस. (शुभ.भि)२०६		" ० दानानि-(उत्तरायणे)२३४	
" २२९ सहोनसः(शोभ.भि)२०७		" ० कर्माणि-(दक्षिणायने)२३५	
" १३० अजरामभो (क्रोधि.भि)२०८		" ० गुणा.जातस्य-(अयनयोः)२३६	
" १३१ वैश्वानरस्य(विश्वा भि)२०९		" १५६ सूर्यस्य-(दक्षिणायना- भिमानिनः)२३७
" १३२ नर्यापसस्य (परा भि.)	२१०	" १५७ सोमस्य-(उत्तराय- णाभिमानिनः)	.. २३८
१४७ १३३ पकिरायसः(प्रुव भि)	२११		
" १३४ विसर्पिण (कीळ.भि.)	२१२		

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
१५१	अथ ऋतुपु-(६)	१७१	वैशाखस्य....
" १५८	वसन्तस्य....	१७२	ज्येष्ठस्य
" १५९	ग्रीष्मस्य	१७३	आषाढस्य....
" १६०	वर्षाणाम्	१७४	श्रावणस्य
" १६१	शरदः	१७५	भाद्रपदस्य....
" १६२	हेमन्तस्य ..	१७६	आश्वयुजस्य
१५२	१६३ शिशिरस्य....	१५५	१७७ कार्तिकस्य....
"	० दानानि-(ऋतुपु)(६)२४५	" १७८	मार्गशीर्षस्य
"	० अथ जातस्य गुणेषु-	" १७९	पुष्यस्य....
" १	वसन्तजस्य ...२४६	" १८०	माघस्य
" २	ग्रीष्मजस्य२४७	" १८१	फाल्गुनस्य
" ३	वर्षाजस्य	"	० वर्षाः-(मासानाम्)
१५३	४ शरदजस्य	(१२)	२७१
" ५	हेमन्तजस्य ...२५०	"	० अथ स्नानदानपूजो-
" ६	शिशिरजस्य२५१		पानायदयः (मासेषु)
"	० नामानि-(ऋत्वभिमा-		(१२) २
	निदेवतानाम्)(६)....२५२	" १	चैत्रे ...
"	० अथर्वाभिमानिदे-	१५६	२ वैशाखे
	वतासु-(६)	" ३	ज्येष्ठे
" १६४	कामस्य	" ४	आषाढे ...
" १६५	अग्नेः	" ५	श्रावणे
" १६६	वरुणस्य	" ६	भाद्रपदे
" १६७	गिरिजायाः ...	" ७	आश्वयुजे
" १६८	सर्पस्य....	" ८	कार्तिके
१५४	१६९ ईश्वरस्य ..	" ९	मार्गशीर्षे
"	० अथ चैत्रादिमासानां	" १०	पुष्ये
	स्वरूपेषु (चान्द्रमान-	" ११	माघे ...
	रीत्या) (१२)	" १२	फाल्गुने
" १७०	चैत्रस्य		

पृष्ठे भङ्कितसख्या.	क्रमसख्या	पृष्ठे भङ्कितसख्या.	क्रमसख्या.
"	० अथ दानानि-(माघा- दिमासेषु) (१२)	"	० मासामिमानिदेव- ता (मार्गशीर्षादिषु केशवाद्य (१२) ३१९
"	१ माघे २८४	"	० अथ सङ्क्रान्तिषु(१२)
१५७	२ फाल्गुने २८५	" १८२ मेघसङ्क्रान्ते' ३२०	
"	३ चैत्रे .. २८६	" १८३ वृषभ " ३२१	
"	४ वैशाखे ... २८७	" १८४ मिथुन " ३२२	
"	५ ज्येष्ठे २८८	१५९ १८५ कर्कटक " ३२३	
"	६ आषाढे . २८९	" १८६ सिंह ' ३२४	
"	७ श्रावणे २९०	" १८७ कन्या ' ३२५	
"	८ भाद्रपदे २९१	" १८८ तुला " ... ३२६	
"	९ आश्वयुजे . २९२	" १८९ वृश्चिक ' ३२७	
"	१० कार्तिके .. २९३	" १९० धनुस् " ३२८	
"	११ मार्गशीर्षे . २९४	" १९१ मकरं " ३२९	
"	१२ पुष्ये २९५	१६० १९२ कुम्भ " . ३३०	
"	० अथ गुणा (जातानाम्) (मासेषु) (१२)	" १९३ मीने " ३३१	
"	१ चैत्रजस्य २९६	" ० नामानि-(सङ्क्रान्ती- नाम् (१२) ... ३३२	
"	२ वैशाखजस्य २९७	" ० बाह्वनानि-(") (") ३४४	
"	३ ज्येष्ठजस्य २९८	" ० दानानि-(सङ्क्रान्ति षु (") .. ३४५	
"	४ आषाढजस्य २९९	" ० नामानि-(सङ्क्रान्ति देवतानाम्) (") ३४६	
"	५ श्रावणजस्य . ३००	१६१ ० अध्यादित्यादिषु-स- ङ्क्रान्तिदेवतासु) (")	
"	६ भाद्रपदजस्य ३०१	" १९४ धातुसूक्तस्य ३४७	
"	७ आश्विनजस्य ३०२	" १९५ अर्षमसू " ३४८	
१५८	८ कार्तिकजस्य ३०३	" १९६ मित्रसू " ३४९	
"	९ मार्गशीर्षजस्य ३०४		
"	१० पुष्यजस्य ३०५		
"	११ माघजस्य . ३०६		
"	१२ फाल्गुजस्य .. ३०७		

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" १९७ अरुणसू "....३५०	" २१५ राक्षस्याः-(शनौ) ३७३	
१६२ १९८ इन्द्रसू "....३५१	" २१६ स्वरूपम्-संक्रान्तिसा	
" १९९ विवस्वतसू "....३५२	मान्यस्य३७४
" २०० त्वष्टसू "....३५३	" २१७ बवसइक्रान्तेः३७५
" २०१ विष्णुसू "....३५४	" २१८ बालवस०....३७६
१६३ २०२ अंशुसू "३५५	" २१९ कौलवस०....३७७
" २०३ भगसू "....३५६	" २२० तैतिल०३७८
" २०४ पूषसू "....३५७	१६७ २२१ गरस०३७९
" २०५ पर्जन्यसू"....३५८	" २२२ वणिक्स०....३८०
१६४ ० रथाश्वः-(आदित्या-		" २२३ भद्रास०३८१
नाम) (१२)३५९	" २२४ शकुनिस०३८२
" ० नामानि मासप्रवर्त-		" २२५ चतुष्पात्स०३८३
कत्वं च (आदित्यानाम्) ३६०		" २२६ नागस०३८४
" २०६ लक्षणानि (आदित्यानाम्)		" २२७ किस्तुघ्नस०३८५
(१२)३६१	" २२८ शुक्रपक्षस्य३८६
" ० वर्षाः-(") (") ६२		१६८ २२९ कृष्ण०३८७
" २०७ लक्षणेअधिमासक्षय-		" ० दानानि-(पक्षयोः) ३८८	
मासयाः) (२)३६४	" ० गुणाः(जातानाम्)-(") ३८९	
" ० दानानि-(अधिकमासे) ३६५		" २३० चन्द्रस्य-(शुक्रपक्षा-	
१६५ २०८ स्वरूपम् (मकरस-		भिमानिनः)३९०
न्क्रान्तेः)३६६	" २३१ (") (कृष्णपक्षाभिमानिनः)	
" ० अथ (") स्वरूपेषु (वार-		" २३२ नामानि-(तिथीनाम्) ३९१	
भेदेन) (७)		(१५×२)३९२
" २०९ घोरायाः-(भानौ) ३६७		" ० अथ तिथिस्वरूपेषु-	
" २१० ध्वाङ्गस्याः(सोमे) ३६८		१६९ २३३ प्रतिपदः-(शुक्रपक्षे) ३९४	
" २११ महोदर्याः (मङ्गले) ३६९		" २३४ द्वितीयायाः-(शु०) ३९५	
" २१२ मन्दाकिन्या -(बुधे) ३७०		" २३५ तृतीयायाः-(शु०) ३९६	
" २१३ मन्दायाः-(गुणौ) ३७१		" २३६ चतुर्थ्याः-(शु०) ३९७	
१६६ २१४ मिश्रिकायाः-(शुके) ३७२		" २३७ पञ्चम्याः-(शु०) ३९८	
		" २३८ षष्ठाः-(शु०)३९९

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" २३९ सप्तम्याः-(शु०)४००	" ५ पञ्चम्याम्...४२८
" २४० अष्टम्याः-(शु०)४०१	" ६ षष्ठ्याम्४२९
" २४१ नवम्याः-(शु०)४०२	" ७ सप्तम्याम्...४३०
" २४२ दशम्याः-(शु०)४०३	" ८ अष्टम्याम्...४३१
१७० २४३ एकादश्याः-(शु०)	४०४	" ९ नवम्याम्४३२
" २४४ द्वादश्याः-(शु०)४०५	२७३ १० दशम्याम्...४३३
" २४५ त्रयोदश्याः-(शु०)	४०६	" ११ एकादश्याम्४३४
" २४६ चतुर्दश्याः-(शु०)	४०७	" १२ द्वादश्याम्....४३५
" २४७ पूर्णिमायाः	४०८	" १३ त्रयोदश्याम्४३६
" २४८ मतिपदः-(कृष्णपक्षे)	४०९	" १४ चतुर्दश्याम्४३७
" २४९ द्वितीयायाः-(कृ०)	४१०	" १५ पूर्णिमास्याम्४३८
" २५० तृतीयायाः-(कृ०)	४११	" ३० अमास्याम्४३९
" २५१ चतुर्थ्याः-(कृ०)	४१२	" ० विषनाडीप्रवेशकालः-	
" २५२ पञ्चम्याः-(कृ०)	४१३	(तिथिषु)४४०
१७१ २५३ षष्ठ्याः-(कृ०)	.. ४१४	" २६३ दानानि-(")४४१
" २५४ सप्तम्याः-(कृ०)४१५	१७४ ० गुणाः-(जातस्य)-(शुक्ल-	
" २५५ अष्टम्याः-(कृ०)४१६	कृष्णपक्षयोः)	
" २५६ नवम्याः-(कृ०)४१७	" १ मतिपदि "४४२
" २५७ दशम्याः-(कृ०)४१८	" २ द्वितीयायाम् "४४३
" २५८ एकादश्याः-(कृ०):	४१९	" ३ तृतीयायाम् "४४४
" २५९ द्वादश्याः-(कृ०)४२०	" ४ चतुर्थ्याम् "४४५
" २६० त्रयोदश्याः-(कृ०)	४२१	" ५ पञ्चम्याम् "४४६
" २६१ चतुर्दश्याः-(कृ०)	४२२	" ६ षष्ठ्याम् "४४७
२७२ २६२ अमावास्यायाः	...४२३	" ७ सप्तम्याम् "	...४४८
" २६३ अथकृत्यानि-		" ८ अष्टम्याम् "	.. ४४९
(तिथिषु) (३०)		" ९ नवम्याम् "४५०
" १ मतिपदि४२४	" १० दशम्याम् "४५१
" २ द्वितीयायाम्	...४२५	" ११ एकादश्याम् "४५२
" ३ तृतीयायाम्४२६	" १२ द्वादश्याम् "	...४५३
" ४ चतुर्थ्याम्४२७	१७५ १३ त्रयोदश्याम् "४५४

पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" १४ चतुर्दश्याम् "	"४५५	" २७१ सद्योजातस्य "४८०
" १५ पञ्चदश्याम् "	"४५६	" २७२ दुर्गायाः "४८१
" ० प्रकारान्तरम् (शुक्लकृष्णपक्षयोः)		२७८ २७३ शेषस्य "४८२
" १ प्रतिपदि "....४५७	" २७४ धर्मस्य "४८३
" २ द्वितीयायाम् "४५८	" २७५ हरः "४८४
" ३ तृतीयायाम् "	...४५९	" २७६ मन्मथस्य "४८५
" ४ चतुर्थ्याम् "	...४६०	" २७७ कलिपुरुषस्य "४८६
" ५ पञ्चम्याम् "४६१	" २७८ चन्द्रस्य "४८७
" ६ षष्ठ्याम् "४६२	" २७९ पितृणाम् "४८८
" ७ सप्तम्याम् "४६३	" अथवारस्वरूपेषु-(७)	
" ८ अष्टम्याम् "४६४	" २८० रविवारस्य "४८९
१७६ ९ नवम्याम् "४६५	१७९ २८१ सोमवारस्य "४९०
" १० दशम्याम् "	...४६६	" २८२ मङ्गलवारस्य "४९१
" ११ एकादश्याम् "४६७	" २८३ बुधवारस्य "४९२
" १२ द्वादश्याम् "४६८	" २८४ { गुरुवारस्य ' ...४९३	
" १३ त्रयोदश्याम् "४६९	" { शुक्रवारस्य " ...४९४	
" १४ चतुर्दश्याम् "४७०	" २८५ शनिवारस्य "४९५
" १५ पूर्णिमायाम् "	...४७१	" ० अथकर्माणि-	
" ३० अमावास्यायाम् ४७२		(वारेषु) (७)	
" ० तिथ्यभिमानदेवतास्वरूपेषु (शुक्लकृष्णपक्षतिथीनाम्)		" १ रवौ४९६
" २६४ अग्नेः "....४७३	" २ सोमे४९७
१७७ ३६५ त्वष्टुः "....	.. ४७४	" ३ मङ्गले४९८
" २६६ पार्वत्याः"....	...४७५	" ४ बुधे ४९९
" २६७ गजाननस्य "४७६	१८० ५ गुरौ५००
" २६८ सर्पस्य "४७७	" ६ शुके५०१
" २६९ पद्माननस्य"	४७८	" ७ शनौ५०२
" २७० सूर्यस्य "४७९	" ० विपनाडीप्रवेशकालः-(वारेषु)(७)	५०३
		" ० प्रकारान्तरम् (")	

पृष्ठे.	अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे.	अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
२००	३११ मूला०५५३	"	१८ पूर्वाषाढायाम् "	५८०
२०१	३१२ पूर्वाषाढा०५५४	"	१९ उत्तराषाढायाम् "	५८१
"	३१३ उत्तराषाढा०५५५	"	२० अभिजिति "	५८२
२०२	३१४ अभिजि०...	...५५६	"	२१ श्रवणे....."	५८३
२०३	३१५ श्रवण०५५७	"	२२ धनिष्ठायां....	" ५८४
२०४	३१६ धनिष्ठा०५५८	"	२३ शतभिषजि "	५८५
"	३१७ शतभिष०.....	...५५९	२१२	२४ पूर्वाभाद्रपदा०"	५८६
२०५	३१८ पूर्वाभाद्रा५६०	"	२५ उत्तराभाद्रपदायां	५८७
२०६	३१९ उत्तराभाद्रा०५६१	"	२६ रेवत्याम्.....	" ५८८
२०७	३२० रेवती०५६२	"	२७ अश्विन्याम्....."	५८९
"	० कर्माणि दानानि च (नक्षत्रेषु) (२८)		"	२८ भरण्यां ... "	५९०
२०८	१ कृत्तिकायां "	५६३	"	३२१ विषनाडीप्रवेशका लाः-(नक्षत्रेषु)(२८)५९१	
२०९	२ रोहिण्यां....	" ५६४	"	३२२ अमृतनाडीप्रवेशका लाः (") (") ५९२	
"	३ मृगशीर्षं	" ५६५	२१३	० जातस्यगुणाः-(१)(१)	
"	४ आर्द्रायां ..."	५६६	"	१ अश्विन्यां	" ५९३
"	५ पुनर्वसवोः-	" ५६७	"	२ भरण्यां ... "	५९४
"	६ पुष्ये	" ५६८	"	३ कृत्तिकायां...."	५९५
"	७ आश्लेषायां....	" ५६९	"	४ रोहिण्यां....	" ५९६
"	८ मघायां	" ५७०	"	५ मृगशीर्षं	" ५९७
"	९ पूर्वफल्गुन्याम् "	५७१	"	६ आर्द्रायां	" ५९८
२१०	१० उत्तरफल्गुन्यां "	५७२	"	७ पुनर्वसवोः "	५९९
"	११ हस्ते	" ५७३	"	८ पुष्ये	" ६००
"	१२ चित्रायां	" ५७४	"	९ आश्लेषायां....	" ६०१
"	१३ स्वात्यां.....	" ५७५	"	१० मघायां	" ६०२
"	१४ विशाखायाम् "	५७६	२१४	११ पूर्वफल्गुन्याम्"	६०३
"	१५ अनूराधायां "	५७७	"	१२ उत्तरफल्गुन्यां"	६०४
"	१६ ज्येष्ठायां ..	" ५७८	"	१३ हस्ते.....	" ६०५
२११	१७ मूलायां.....	" ५७९	"	१४ चित्रायां	" ६०६

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.		
" १५	स्वात्वां "	६०७	" २४ धनिष्ठायां "	६२०	
" १६	विशाखायाम् "	६०८	" २५ शतभिषजि "	६२१	
" १७	अनूराधायां "	६०९	" २६ पूर्वाभाद्रपदा० "	६२२	
" १८	ज्येष्ठायां "	६१०	" २७ उत्तराभाद्रपदायां	६२३	
" १९	मूले "	६११	" २८ रेवत्यां	६२४	
" ३२३	स्वरूपम्-(अभुक्त- मूलस्य) "	६१२	" ३२६ नामानि (योगा- नाम्) (२७)	६२५	
" ३२४	शान्तिः-(अभुक्तमूलोत्प त्तौ दोषवारणाय)	६१३	" ० स्वरूपाणि.कृत्यानि, दानानि च-(योगा- नाम्) (२७)		
२१५	० फलभेदाः-(मूला- श्लेषयोश्चरणभेदेन जन्मनि) ६१४		" ३२७ विष्कम्भस्य "	६२६	
" ० " (मूले. योगभेदेन जन्मनि)		२१८ ३२८	मतिः..... "	६२७	
" ३२५	स्वरूपे-(पुरुषाकृ- तिमूलाश्लेषयोः मि- त्रफलयोः)		" ३२९ आयुष्मतः....."	६२८	
" ० नामानि-(मूलाश्लेषामुहूर्त्त नायकानाम्)		" ३३०	सौभाग्यस्य "	६२९	
२१६	० फलम्-(मूलवृक्षस्य)		" ३३१ शोभनस्य .."	६३०	
" ० { फल } तातजन्म शान्तिः } भे सुते जा ते) (तातजन्मभे मूलत्वातिदेशात्)	६१५	" ३३२	अतिगण्डस्य "	६३१	
" १९	मूले	२१९ ३३३	सुकर्मणः "	६३२	
" २०	पूर्वाषाढायाम् "	६१६	" ३३४ धृतेः	६३३	
" २१	उत्तराषाढायाम् "	६१७	" ३३५ शूलस्य "	६३४	
" २२	अभिजिति "	६१८	" ३३६ गण्डस्य "	६३५	
२१७ २३	श्रवणे..... "	६१९	२२० ३३७	वृद्धेः... .. "	६३६
			" ३३८ ध्रुवस्य.... "	६३७	
			" ३३९ व्याघातस्य "	६३८	
			" ३४० हर्षणस्य ... "	६३९	
			" ३४१ षडस्य "	६४०	
			२२१ ३४२	सिद्धेः..... .. "	६४१
			" ३४३ व्यतीपातस्य "	६४२	
			" ३४४ वरीयसः "	६४३	
			२२२ ३४५	परिधस्य "	६४४
			" ३४६ शिवस्य "	६४५	

पृष्ठे. भङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. भङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.		
" ३४७	सिद्धस्य.... "	६४६	" २१ सिद्धे..... "	६७२	
" ३४८	साध्यस्य.... "	६४७	२२६ २२ साध्ये..... "	६७३	
२२३ ३४९	शुभस्य "	६४८	" २३ शुभे	" ६७४	
" ३५०	शुक्लस्य "	६४९	" २४ शुक्ले	" ६७५	
" ३५१	ब्रह्मणः "	६५०	" २५ ब्रह्मणि..... "	६७६	
" ३५२	ऐन्द्रस्य "	६५१	" २६ ऐन्द्रेः	" ६७७	
" ३५३	वैधृतोः..... "		" २७ वैधृतौ..... "	६७८	
" ०	भकारान्तरम्		" ३५४ नामानि-(योगाभिमानि-		
२२४ ०	जातस्य गुणाः-		देवतानाम्)(२७)६७९		
	(योगेषु) (२७)		" ० स्वरूपाणि-(^१) "		
" १	विष्कम्भे "	६५२	" ३५५ यमस्य..... "	६८०	
" २	प्रीती	" ६५३	" ३५६ विष्णोः "	६८१	
" ३	आयुष्मति...."	६५४	२२७ ३५७	चन्द्रस्य "	६८२
" ४	सौभाग्ये "	६५५	" ३५८	घातुः..... "	६८३
" ५	शोभने..... "	६५६	" ३५९	गुरोः	" ६८४
" ६	अतिगण्डे.... "	६५७	" ३६०	निशाचरस्य "	६८५
" ७	सुकर्मणि... "	६५८	" ३६१	इन्द्रस्य....."	६८६
" ८	धृतौ.... .. "	६५९	" ३६२	अपां.... .. "	६८७
" ९	शूले	" ६६०	" ३६३	सर्पाणाम् "	६८८
२२५ १०	गण्डे	" ६६१	" ३६४	वह्नेः..... .. "	६८९
" ११	बुद्धौ.... .. "	६६२	२२८ ३६५	अर्कस्य "	६९०
" १२	ध्रुवे..... .. "	६६३	" ३६६	भूम्याः "	६९१
" १३	ध्यापाते "	६६४	" ३६७	मरुतः	६९२
" १४	हर्षणे..... .. "	६६५	" ३६८	भगस्य'	६९३
" १५	वधे "	६६६	" ३६९	वरुणस्य	६९४
" १६	सिद्धौ..... .. "	६६७	" ३७०	गणेशस्य	६९५
" १७	व्यतीपाते.... "	६६८	" ३७१	रुद्रस्य	६९६
" १८	वरीयसि... "	६६९	" ३७२	धनदस्य	६९७
" १९	परिधे	" ६७०	२२९ ३७३	त्वष्टुः	६९८
" २०	शिवे	" ६७१	" ३७४	मित्रस्य	६९९

पृष्ठे अङ्कितसंख्या	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ३७५	पदाननस्य ७००	" ५	गरने " ७२४
" ३७६	सावित्र्याः ७०१	" ६	वणिजि ... " ७२५
" ३७७	लक्ष्म्याः ७०२	" ७	विष्ट्यां ... " ७२६
" ३७८	गौर्याः ७०३	" ८	शकुर्नां " ७२७
" ३७९	नासत्ययो. ७०४	" ९	चतुष्पादि ... " ७२८
" ३८०	पितृणां ७०५	" १०	नागवति ... " ७२९
२३० ३८१	दितैः ... - ... ७०६	२३४ ११	किन्तुमे .. " ७३०
" ०	नामानि-(करणानाम्) (११).... ७०७	" ०	नामानि-(करणाभिमा- निदेवतानाम्)(११)७३१
" ०	स्वरूपाणि.कृत्यानि, दानानि.-(') (')	" ०	स्वरूपाणि-(") (')
" ३८२	ववस्य .. ७०८	" ३९३	इन्द्रस्य ७३२
" ३८३	यालवस्य . ७०९	" ३९४	मनापतेः ७३३
" ३८४	गौलवस्य ७१०	" ३९५	मिषस्य ... ७३४
२३१ ३८५	तैतुलस्य .. . ७११	" ३९६	पितृणा ७३५
" ३८६	गरजस्य ... ७१२	" ३९७	भूम्याः .. ७३६
" ३८७	वणिम. ७१३	" ३९८	रमाया . . . ७३७
२३२ ३८८	{ भद्रस्य (भुजगावारस्य) { भय वा विष्ट - ७१४	२३५ ३९९	गमस्य ७३८
" ०	प्रसारान्तरम ७१५	" ४००	विष्णो ७३९
" ३८९	शरुने ७१६	" ४०१	मणिभद्रस्य ७४०
" ३९०	चतुष्पाद .. ७१७	" ४०२	मर्षाणा . .. ७४१
" ३९१	नागवत .. ७१८	" ४०३	वायो ७४२
" ३९२	किन्तुमस्य ७१९	" ४०४	स्या-स्य ७४३
२३३ ०	जातगुणाः- (करणेषु) (११)	" ०	मय शरुतम ७४४
" १	चरे " ७२०	२३६ ४०५	मृग्याः-((याज्यास्यस्य) ७४५
" २	बाहव " ७२१	" ४०६	अमृतस्य ७४६
" ३	वर्षादे " ७२२	" ४०७	गुणिकस्य . ७४७
" ४	तितुडे ... " ७२३	" ४०८	महाणास्य ७४८
		" ४०९	द्वर्तापातस्य . ७४९
		२३७ ४१०	व्यस्य तस्य . ७५०

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ४११ वैप्रपातस्य	७६१	२४० ४२६ कर्कटस्य	७७१
" ४१२ जन्मनक्षत्रस्य...७५२		" ४२७ सिंहस्य.....	७७२
" ४१३ नामानि-(युगाभिमानि		" ४२८ कन्यायाः.....	७७३
देवतानाम्)(५) ७५३		" ४२९ तुलायाः.....	७७४
" ० " (युगाभिमानिदे-		" ४३० वृश्चिकस्य.....	७७५
वतानाम्)(१२) ७५४		" ४३१ धनुषः.....	७७६
" ० " (संवत्सरपरिव-		" ४३२ मकरस्य.....	७७७
त्सरादीनाम्)(५)७५५		२४१ ४३३ कुम्भस्य.....	७७८
२३८ ० " (ब्राह्मादिमाना-		" ४३४ मीनस्य.....	७७९
नाम्)(९) ७५६		" ० कृत्यानि-(राशिषु)(१२)	
" अथ स्वरूपाणि (१)(१)		" १ मेष....	७८०
" ४१४ ब्राह्मस्य	७५७	" २ वृषभे	७८१
" ४१५ दैवस्य.....	७५८	" ३ मिथुने ...	७८२
" ४१६ पित्र्यस्य	७५९	" ४ कर्कटे	७८३
" ४१७ राजापत्यस्य	७६०	" ५ सिंहे.....	७८४
४१८ बार्हस्पत्यस्य....	७६१	" ६ कन्यायां....	७८५
" ० प्रकारान्तरम् ०		" ७ तुलायां.....	७८६
" ४१९ सौरस्य	७६२	" ८ वृश्चिक.....	७८७
" ४२० नाक्षत्रस्य ...	७६३	" ९ धनुषि.....	७८८
२३९ ४२१ सावनस्य.....	७६४	२४२ १० मकरे.....	७८९
" ४२२ चान्द्रस्य.....	७६५	" ११ कुम्भे	७९०
" ० माननियमाः--(प्रभवाद्य-		" १२ मीने.....	७९१
ब्देषु)	७६६	" ४३५ स्वरूपाणि--(राशीनाम्)	
" ० उपयोगः--(सौरादिमाना-		(१२)	८०३
नाम्)(४) ७६७		" ४३६ मेषद्वेजाणानाम् १-२-३	८०५
" ० स्वरूपाणि-(राशी-			
नाम्) (१२)		" ४३७ वृषद्वे०.....१-२-३	८०८
" ४२३ मेषस्य	७६८	२४३ ४३८ मिथुनद्वे० १-२-३	८११
" ४२४ वृषभस्य....	७६९	" ४३९ कर्कटद्वे० १-२-३	८१४
" ४२५ मिथुनस्य....	७७०	" ४४० सिंहद्वे० १-२-३	८१७

पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
२४४ ४४१	कन्यादे० १-२-३ ८२०	" ० "	(दिवा-मुहूर्ता- नाम्) (१६)
" ४४२	तुलादे० १-२-३ ८२३	" ४६४	रौद्रस्य.... ८५८
" ४४३	वृश्चिकदे० १-२-३ ८२६	२५० ४६५	श्वेतस्य.... ८५९
२४५ ४४४	धनुर्दे० १-२-३ ८२९	" ४६६	जयस्य
" ४४५	मकरदे० १-२-३ ८३२	" ४६७	व्यायर्भहस्य.... ८६०
२४६ ४४६	कुम्भदे० १-२-३ ८३५	" ४६८	सावित्रस्य ८६१
" ४४७	मीनदे० (१-२-३) ८३८	" ४६९	विराजस्य ... ८६२
" ४४८	स्वरूपम्-(अहो- रात्रस्य)..... ८३९	" ४७०	गन्धर्वस्य..... ८६३
२४७ ४४९	" (अह्नः)... ८४०	" ४७१	अभिजितः ८६४
" ०	कृत्यानि (")... ८४१	२५१ ४७२	रोहिण्यस्य.... ८६५
" ४५०	स्वरूपम्-(रात्रेः) ८४२	" ४७३	गदाधरस्य ८६६
" ०	कृत्यानि-(")... ८४३	" ४७४	विजयस्य ८६७
" ४५१	स्वरूपम्-(सन्ध्या- नाम्)..... ८४४	" ४७५	नैऋत्यस्य..... ८६८
" ०	वर्ज्यकार्याणि- (सन्ध्यासु)..... ८४५	" ४७६	शतमखस्य ८६९
" ४५२	स्वरूपम्-(मातस्स- न्ध्यायाः).... ८४६	" ४७७	तरुणस्य..... ८७०
२४८ ४५३	" (सायंसन्ध्यायाः) ८४७	" ४७८	सुभगस्य.... ८७१
" ४५४	" (महाकाळस्य) ८४८	२५२ ४७९	स्वरूपाणि-(रात्रिमु- हूर्तानाम्)
" ४५५	" (उग्रदेवतायाः) ८४९	" ४८०	अतिरौद्रस्य ८७२
" ४५६	" (मृग्युदेवतायाः) ८५०	" ४८१	गन्धर्वराजस्य.... ८७३
" ४५७	" (कुन्दाः).... ८५१	" ४८२	द्रविणपारिवृटस्य ८७४
" ४५८	" (कृत्यायाः) ८५२	" ४८३	श्रावणस्य ८७५
२४९ ४५९	" (महाकृत्यायाः) ८५३	" ४८४	वायोः.... ८७६
" ४६०	" (राकायाः) ८५४	२५३ ४८५	अग्नेः..... ८७७
" ४६१	" (सिनीवान्याः) ८५५	" ४८६	राक्षसस्य..... ८७८
" ४६२	" (काळराहोः) ८५६	" ४८७	घातुः..... ८७९
" ६६३	" (अषममारस्य) ८५७	" ४८८	सौम्यस्य..... ८८०
		" ४८९	प्रद्वणः..... ८८१
		" ४९०	वाक्पतेः..... ८८२

पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे, अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
२५४ ४९१ पैलस्य.....	८८३	" ५१५ उल्कायाः.....	११०
" ४९२ वैकुण्ठस्य....	८८४	" ५१६ कलायाः	१११
" ४९३ समीरणस्य	८८५	२५८ ५१७ काष्ठायाः	११२
" ४९४ निर्वृतेः.....	८८६	" ५१८ निमेषदेवतायाः	११३
" ४९५ स्वरूपाणि (घटि- कानाम्)	८८७	" ५१९ क्षण "	११४
" ० नामानि-(सात्त्विकघ- टिकानाम्).....	८८८	" ५१९	११४
२५५ ० " (राजस-")	८८९	अथ पृष्ठे वैष्णवनिधौ-	
" ० " (तामस-")	८९०	२५९ ० दिव्यस्थलानि-(१-११६)	
" ० स्वरूपाणि-(तामस- घटिकानाम्)		" ० दिव्यवैष्णवदेशवद्देशाः-(भ- रतखण्डेन्यत्र च)(८)१-८	
" ४९६ उग्रायाः	८९१	" ० दिव्यवैष्णवदेशविभागः- (भरतखण्डे) $(\frac{१०८}{५})$ ९	
" ४९७ ज्येष्ठायाः	८९२	" ० दिव्यवैष्णवदेशाः (१०८) ११७	
" ४९८ रौद्र्याः	८९३	२६२ ० षटः-(त्रिपुटीस्थवै- ष्णवदिव्यदेशादीनाम्)	
" ४९९ शेषरौद्र्याः	८९४	(स्थाननामदेवनिमानती- र्थेदिकसन्निवेशभक्तादिनि- र्णायकः) (१०८) ११८	
२५६ ५०० काल्याः	८९५	२७२ ० स्वयंभ्यक्तमूर्तयः ८ १२६	
" ५०१ विकर्ण्याः.....	८९६	" ० दिव्यवैष्णवदेशाः (४) १३०	
" ५०२ कलविकर्ण्याः....	८९७	" ० मपत्तिसोपानम्-(आळ- वास्तुतिः)..... १३१	
" ५०३ बलविकर्ण्याः..	८९८	२७४ १ विधानम्-(ऊर्ध्वपुण्ड्रा- रणस्य)..... १३२	
" ५०४ बलममधिन्याः	८९९	" २ मृत्तिकाः-(^१)(५) १३७	
" ५०५ दारुणायाः.....	९००	" ० देवताः-(ऊर्ध्वपुण्ड्राणाम्) १३८	
" ५०६ तीक्ष्णायाः	९०१		
" ५०७ मदायाः	९०२		
" ५०८ अरूपायाः.....	९०३		
" ५०९ मत्सरायाः.....	९०४		
२५७ ५१० ईर्ष्यायाः	९०५		
" ५११ दम्भायाः	९०६		
" ५१२ अहंक्रतेः	९०७		
" ५१३ भ्रामर्याः	९०८		
" ५१४ सङ्घटायाः.....	९०९		

पृष्ठे	अङ्कितसख्या	क्रमसख्या	पृष्ठे	अङ्कितसख्या	क्रमसख्या.
"	३ परिमिति - (')	१२९	'	१६ तिर्भेलाळ्वार	१७३
'	४ संख्याभेद - (') (वर्णभेदेन)	१४०	'	१७ नम्माळ्वार	१७४
२७७	५ स्थानक्रमदेवता (')	१४१	"	१८ कुलशेखराळ्वार	१७५
"	६ आकृत्यादय (')	१४२	'	१९ पेरियाळ्वार .	१७६
"	७ हरिद्रा धार्या (ऊर्ध्वपुण्ड्रमव्य) ..	१४३	'	२० तोण्डरडिप्पडियाळ्वार ...	१७७
'	८ देवता - (ऊर्ध्वपुण्ड्रमध्य स्पर्शहरिद्रातिलक)	१४४	२१	तिरप्पणियाळ्वार	१७८
२७६	८ हरिद्रानूर्णभाजनम्	१४५	२२	{ तिरमङ्गियाळ्वार - { नारुवा परकाल }	१७९
'	९ ऋषिच्छन्दादेवतादय - (ऊर्ध्वपुण्ड्रमुद्धर्षणमाण-मतिष्ठाधारणेषु)	१४६	०	आण्डारम् - (गोदा) शुद्धिकुडुत्तनान्यार (मूलेष्वाभानाङ्कितम्)	०
२७७	१० उर्ध्वपुण्ड्राभिमानि देवतानाम् - (१०)	१८८	२३	रामानुजानाचार्यस्य (भाष्य वारस्य)	१८०
"	११ जन्म विवाह-रक्षण-भूदान माहात्म्यानि (तुलस्या) (५)	१६३	२८९	० प्रवारान्तरम् - ० रामानुजधार्ष्ट्यपञ्चकम्	१८१
२७८	१२ शिष्य-धार्ष्ट्यान्तिसंख्या-ग्रन्थादय - (श्रीरामानुजानाचार्याणाम् (४)	१६७	०	० वेदान्ताचार्यस्य ...	१८२
२८०	० नामानि () (१०८)	१६८	'	० प्रवारान्तरम्	
२८१	० यतिराजसमिति (श्री-रामानुजानाचार्य विषयक)	१६९	२९०	आचार्याणाम् (रामानुजाचार्याणाम्) (८)	
२८७	० अथाऽऽळ्वाराध्यायानम् (१०)		'	० नन्नायध्यानम्	१८३
२८८	१३ पाहियाळ्वार	१७०	"	० रम्यनामानुमुनि	१८४
	१४ पृथ्वाळ्वार	१७१	'	० मधुकरावि	१८५
	१५ पयाळ्वार	१७२	"	० तिरुवच्चिन्मिन् पार्थापूणे	१८६
			'	० नामुनि	१८७
			०	० आठुवन्नार - या यामुनाचार्य	१८८

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ३१	कूरत्ताळ्वार ... १८९	" १	मत्स्यमूर्तेः (") २०२
" ३२	पुळ्लोकाचार्य-वा-लो- कार्ये... १९०	" २	महाकूर्ममूर्तेः (") २०३
० ३३	मकारान्तरम्	" ३	वराह० (") २०४
" ३४	नामानि-(विष्णुबेरमूर्ती- नाम्) (५) १९१	" ४	बुद्ध० ... (") २०५
" ०	मकारान्तरम्	" ५	नारसिंह० (") २०६
	अथ सालि (शाल)- ग्रामविषयाः-१९२	" ६	लक्ष्मीनृसिंह० (") २०७
२९१	० मश्राः-(नामलक्षणाशि- लाविषये) (सालिग्रामा- णाम्) १९३	" ७	वामन० (") २०८
" ३५	उत्पत्तिदेशाः (सालिग्रामा- णाम्) १९४	" ८	परशुराम० (") २०९
" ३६	चकोत्पत्तिक्रमः-(सालिग्रामा- मेषु) १९५	" ९	श्रीराम० (") २१०
२९२	३७ बहुमकाराः-(") (वर्ण- रूपैः) १९६	" १०	बलराम० (") २११
" ३८	वर्णाः-(सालिग्रामक्षेत्रा- णाम्) १९७	२९४	११ श्रीधन० (") २१२
" ०	फलानि-(ग्रामक्षेत्रवर्णभे- दानाम्)(सालिग्रामाणाम्) १९८	" १२	कल्कि० (") २१३
" ३९	रन्ध्रममाणम् (") १९९	" १३	श्रीकृष्ण० (") २१४
" ०	वक्रममाणम् (") २००	" १४	गोपाल० (") २१५
२९३	० नामानि-(अवताराणा- म्) (१०) २०१	" १५	दधिवामन० (") २१६
" ४०	लक्षणानि-(सालिग्रामेषु) (मूर्तीनाम्)	" १६	दधिगोपालवामन (") २१७
		" १७	सन्तानगोपाल० (") २१८
		" १८	प्रद्युम्न० (") २१९
		" १९	अनिरुद्ध० (") २२०
		" २०	हयग्रीव० (") २२१
		" २१	श्रीधर० (") २२२
		" २२	लक्ष्मीनारायण० (") २२३
		" २३	पद्मनाभ० (") २२४
		" २४	गोविन्द (") २२५
		" २५	विश्वरूप० (") २२६
		" २६	अनन्त० (") २२७
		२९५	२७ लक्ष्मीनारायण (") २२८
		" २८	नारायण० (") २२९
		" २९	दामोदर० (") २३०

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ८२	त्रिविक्रम० (") २८२		
" ८३	लक्ष्मीगोपाल० (") २८३		
" ८४	श्रीहारि० (") २८४	३०३	४६ मूर्तिविवेकः—(मह चारिग्रहस्थयतिपू- जायाम्) (") २९९
" ८५	बलभद्रमूर्तेः—(") २८५		
३०१	८६ गोपाल० (") २८६		
"	८७ लक्ष्मीगोपाल० (") २८७	"	४७ संख्यानिर्णयः— (गृहेषु पूज्यानां शिव लिङ्गसालिग्रामाः दानाम्) ३००
"	८८ वराहक्षेत्रस्य ध्यानम्—(").... २८८	"	४८ तीर्थप्राशनमहिमा— (सालिग्रामस्य) ३०१
"	८९ जनादेन०—(").... २८९	"	० फलवर्णनम्—(सालि- ग्रामलक्षणाध्याय- श्रवणस्य) ३०२
"	४१ लक्षणानि—(सुदर्शना- दिमूर्तीनाम्)—(सालि- ग्रामेषु) २९०	३०४	० फलभेदाः—(सालि ग्रामाणां वर्णभेदेन) ३०३
"	० फलम्—(मूर्तिविशेष- पूजायाः) (") २९१	"	४९ मूर्तिक्षेत्रभेदाः (") ३१४
"	४२ दुर्ज्ञेयस्वरूपाणि (") २९२		
"	४३ वर्ज्यमूर्तयः—(पूजा- याम्) (") २९३		
३०२	० फलानि—(वर्ज्यपू- जने) (") २९४		
"	४४ परीक्षा (पूजार्थं ग्राह्य मूर्तीनाम्) (") २९५		
"	० दानानि तन्मन्त्रः क्रय- विक्रयनिषेधाः—(") (४)..... २९६	३०५	१ स्वयंघ्यकदिव्यशिव- स्थलानि (तत्त्वलि- ङ्गस्थलानि) (५) ५
"	० देशशुद्धः—(सालि- ग्रामसन्निहितः) २९७	"	२ " (भरतखण्डे) (१००) १०५
"	४५ मूर्तयः—(न पूजायाम्) (सालिग्रामेषु) (स्त्रीशूद्रपतितादि-	३०७	३ भूततन्त्रादिलिङ्गस्थ- लानि—(८) ... ११३
		३०८	४ नामानि—(शैववेरा- णाम्) (९) १२२

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
"	५	"	१२ लक्षणानि--(चरलि- ज्ञानाम्) (९) १३९
३०९	६	३१३	१३ पञ्चसूत्रीनिर्णयः १४०
"	०	"	अतिश्रेष्ठयम् (रस- लिङ्गस्य) १४१
३१०	०	३१४	१४ दाने विशेषः रुद्रादी- नाम् (८) १४२
"	०	"	१५ ब्रह्मणः (रुद्राष्टका- न्तर्गतस्य) ... १४३
"	०	"	१६ मैलारलिङ्गध्यानस्तो- त्रम् १४४
"	०	३१५	१७ मालाच्याः स्तोत्रम्- (मैलारश्रियाः) १४५
"	७	"	० अथ विभक्तिविषयाः-
"	०	"	१८ माहात्म्यम्- (विभू- त्यादेः) १४६
"	०	३१७ १९	{ विभूत्यादिभेदाः १ भूतिः भूतिर्भूतमभूतमभूतम् १५१ तदुत्पत्तिवर्णादयः १५६
३११	८	३१८	० भस्मभेदाः--(वर्ण- भेदेन) १५७
"	९	"	{ ध्यानत्रयः (भ्रमादीनाम्) १५८ धारणमत्याः १५९ भङ्गप्रत्ययः (ध्याणे) १६० ध्यायग्यायानानि १६१
"	१०	३१९	० तत्र विशेषाः १६२
३१२	११	"	० विभूत्यादिभेदाः--(पा- र्यभेदेन) १६३
"	०	३२०	२० उत्थादनमहागा.- (भगवतेः) १६४

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
३२१	० व्यवस्था-(उर्ध्व- पुण्ड्रतियक्तपुण्ड्रयो- धारणे) १६५	"	३० स्थानानि-(मुखसं- ख्याभेदेन रुद्राक्षा- णाम्) १८१
"	२१ त्रिपुण्ड्रस्य १६६	३२४	० प्रकारान्तरम्
"	० फलम्-(त्रिपुण्ड्रधा- रणस्य) १६७	"	३१ श्रेष्ठ्यम्-(मुक्ताम- वालस्फटिकादिभि- स्सह रुद्राक्षाणां धार- णे) १८२
"	२२ स्थानानि (भस्म- धारणस्य) १६८	"	अतिश्रेष्ठ्यम्-(त्रिषु) १८३
३२२	२३ नियमाः (भस्म- धारणे वर्णाश्रम- स्त्रीपुंसानाम्).... १६९	"	३२ लक्षणानि-(रुद्राक्षा- णाम्) (मुखभेदेन) १८४
"	२४ मुख्यसाधनानि- (मुक्तौ) १७०	"	० प्रकारान्तरम्
"	२५ श्रेष्ठम्—(भस्म- स्नानम्) १७१	३२५	० मशंसा (") १८५
"	० मत्स्यवायः (भस्म- धारणत्यागे) १७२	"	० महिमा (रुद्राक्षधा- रणे) १८६
"	० मशंसा(भस्मधारणे) २७३	३२६	३३ योग्यायोग्यरुद्राक्षाः- (धारणे)..... १८७
"	० वेदाः—(भस्मात्रि- पुण्ड्रेषु) १७४	३२७	३४ आनन्दयकी (जपा- दौ रुद्राक्षमाला) १८८
३२३	२६ विभूतिप्रतिनिधय- भावः १७५	"	३५ पुरुषपदार्थः १८९
"	२७ न कार्यं भस्मपात- नम्-(भूमौ) १७६	"	३६ माशस्त्यम्(शिवस्य) १९०
"	अथ रुद्राक्षविषयः १७७	० अथ चित्त्वविषयः-	
"	२८ { उपात्तिः-(रुद्राक्षणाम्) } १७८	३२८	३७ माहात्म्यम्-(वि- त्त्वस्य) १९१
"	{ भेदाः " } १७९	"	३८ चित्त्वदलानि (पूजा- योग्यानि) १९२
"	२९ दोषः-(रुद्राक्षाधा- रणे) १८०	"	३९ आनन्दयकम्-(वि- त्त्वपञ्चम्) शिवपूजा याम्)..... १९३

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या
३२९	४०	{ पुरुषपितं भित्तं छिन्नं }	{ (११) शिवपूजा याग्यमेव) } १९४ १९५ १९६
"	४१	अर्पणक्रमः पत्रपुष्पफ- लविल्वानाम्) पूजा- याम्)	१९७
३३०	४२	निषिद्धपुष्पाणि (१)	१९८
"	४३	{ प्रदक्षिणम्—(द्विषिधम्) सूच्यप्रदक्षिणप्रकारः चण्डस्थानम् वृषस्थानम् सोमसूत्रस्थानम् }	{ १९९ २०० २०१ २०२ २०३ }
३३१	४४	अथ { लक्षणानि नामधेयानि वर्णाः } (महादेवभक्ता नाम्) (६४)	
"	१	सुन्दरमूर्त्तेः	२०४
"	२	अप्स्य	२०५
"	३	माणिक्यवाचकस्य	२०६
"	४	शिवज्ञानसम्बन्धस्य	२०७
"	५	नीलकण्ठस्य	२०८
"	६	त्रिसहस्रभूसुरस्य	२०९
"	७	महापनस्य	२१०
"	८	सत्यार्थस्य	२११
"	९	मारस्य	२१२
"	१०	वीरमन्दिरस्य	२१३
"	११	अमरनीतेः	२१४
"	१२	दारुकस्य	२१५
३३२	१३	येनदिनाथस्य	२१६
"	१४	कन्न (ण्ण) प्स्य	२१७
"	१५	कलानाथस्य	२१८
"	१६	मानकुञ्जस्य	२१९
"	१७	गोनाथस्य	२२०
"	१८	शङ्खलादायस्य	२२१
"	१९	मूर्तिनाथस्य	२२२
"	२०	रुद्रपशुपतेः	२२३
"	२१	स्कन्दनाथस्य	२२४
"	२२	नन्दनस्य	२२५
"	२३	विचारवतः	२२६
"	२४	चण्डेश्वरस्य	२२७
"	२५	कुलपक्षकस्य	२२८
"	२६	पूतवत्याः	२२९
"	२७	विद्याशूरस्य	२३०
"	२८	अभूतिचरस्य	२३१
"	२९	नीलनग्नस्य	२३२
"	३०	नवनन्दस्य	२३३
"	३१	कलिकामस्य	२३४
"	३२	दम्भभक्तस्य	२३५
३३३	३३	श्रीमूलस्य	२३६
"	३४	भारसुकुमारस्य	२३७
"	३५	कश्यपनाथस्य	२३८
"	३६	मुखनन्दनस्य	२३९
"	३७	निरुद्धशार्ङ्गस्य	२४०
"	३८	मतङ्गस्य	२४१
"	३९	चरभूपतेः	२४२
"	४०	गणनाथस्य	२४३
"	४१	परान्तकस्य	२४४
"	४२	धर्मकेतनस्य	२४५
"	४३	सत्यार्थस्य	२४६
"	४४	अतिभक्तस्य	२४७
"	४५	प्रतापशूरस्य	२४८
"	४६	मानधनस्य	२४९
"	४७	कलिनीतेः	२५०

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ४८	कीर्तिकथस्य ... २५१	" ० "	(विष्णोः) (१) २७३
" ४९	पञ्चपादस्य (पदः) २५२	" ० "	(आदि- त्यस्य) (१) २७४
" ५०	अविकारिणः २५३	" ० "	(देव्याः) (१) २७५
" ५१	गणोल्लयस्य २५४	" ० "	(गणेशस्य) (१) २७६
" ५२	अभिरायस्य २५५	" ०	शुद्धिर्नयः- पञ्चाप- तनेदेवानाम् (१) २७७
३३४ ५३	निर्वाचकस्य २५६	" ०	तान्त्रिकपञ्चानन- नम् २७८
" ५४	शक्तिमतः २५७	" ०	पञ्चापतनम् (द्विवन्) (द्विवन्) (१) २७९
" ५५	सिंहकस्य २५८	" ०	" (त्रिवन्) (१) (१) २८०
" ५६	भूतिमतः २५९	" ०	" (देवानाम्) (१) २८१
" ५७	साहसमियस्य २६०	" ०	" (द्विवन्) (१) (१) २८२
" ५८	कीर्तिनाथामृतस्य २६१	" ०	" (गणेशस्य) (१) (१) २८३
" ५९	शूरव्याघ्रस्य २६२	" ०	द्विवन्-द्विवन्-द्विवन्- पञ्चापतनम्) (१) २८४
" ६०	विभूतिचरस्य २६३	" ०	" (द्विवन्-द्विवन्- पञ्चापतनम्) (१) २८५
" ६१	लोहिताक्षस्य २६४	" ०	" (द्विवन्-द्विवन्- पञ्चापतनम्) (१) २८६
" ६२	सहस्रकरस्य २६५	" ०	" (द्विवन्-द्विवन्- पञ्चापतनम्) (१) २८७
" ६३	शम्भुचित्रस्य २६६	" ०	" (द्विवन्-द्विवन्- पञ्चापतनम्) (१) २८८
" ६४	गीतानन्दस्य ... २६७	" ०	" (द्विवन्-द्विवन्- पञ्चापतनम्) (१) २८९
" ४५	अवतारः- (श्रीसिद्धर- भगवत्पादानाम्) २६८	" ०	" (द्विवन्-द्विवन्- पञ्चापतनम्) (१) २९०
" "	अथ पञ्चायनविषयः-		
" ४६	आवश्यकानि- (पञ्चापतनानि) (पूजापात्र) ... २६९		
३३५ ०	नियमः- (पञ्चाप- तनसन्निवेशे) (१) २७०		
" ०	कमः- (वैदिके) (१) (१) २७१		
" ४७	वैदिकं पञ्चापत- नम् (द्विवन्) (१) २७२		

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ६	बालरामः (") २९१	" १८ "	(ब्रह्माण्ड०).... १९
" ७	विजयरामः (") २९२	" १९	संहृत्य श्लोकसंख्याः- (महापुराणानाम्) २०
" ८	दृष्टरामः (") २९३	" २०	पर्वाध्यायश्लोकसं- ख्याः-(महाभार- तस्य) २१
" ९	कोदण्डरामः(") २९४	३४५	२१ स्कन्धाध्यायश्लोक- संख्याः-(श्रीमद्भा- गवतस्य) २२
३३९	१० सदारामः (") २९५	" २२	फाण्डसर्गश्लोकसं- ख्याः-(श्रीमद्रामा- यणस्य) २३
३४०	४८ श्रीकृष्णः(") (१३) २९६	३४६	२३ खण्डाध्यायश्लोक- संख्याः-(स्कन्दपु- राणस्य) २४
	४८ २९६	" ०	नामानि (वेदतदङ्ग- तन्त्रागमतत्कर्तृणाञ्च) (५) २९
अथाष्टमे आगमनिधौ ।		" २४	वेदाः (४) ... ३३
३४१	० प्रवक्तृभूलाकागमन- निर्णयः (पुराणा- नाम्) (१८) १	" २५	उपवेदाः (४)... ३७
"	लक्षणाणि(महापु- राणानाम्) (१८) ०	" २६	तेभ्य उत्पन्नानि शास्त्रा- णि(४) ४१
" १	" (ब्राह्मस्यमहापुराणस्य) २	" २७	अङ्गानि-(वेदानाम्) (६) ... ४७
" २	" (पाद्म०) ३	३४७	२८ उपाङ्गानि-(वेदा- नाम्) (६) ४८
" ३	" (वैष्णव०) ४	" २९	पत्न्यः-(") (४) ४९
३४२	४ " (वायवीय०).... ५	" ३०	नामानि-(उप- निषदान्) (३२) ५०
" ५	" (भागवत०) ६		
" ६	" (भविष्य०) ७		
" ७	" (नादीय०) ८		
" ८	" (मार्कण्डेय०) ... ९		
" ९	" (आग्नेय०) १०		
३४३	१० " (ब्रह्मवैवर्त०).... ११		
" ११	" (लङ्गच०) १२		
" १२	" (बराह०) ... १३		
" १३	" (स्कान्द०) १४		
" १४	" (वामन०) १५		
" १५	" (कूर्म०) ... १६		
" १६	" (मात्स्य०) १७		
३४४	१७ " (गरुड०) ... १८		

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
" ३१	अंशत्रयम्-(वेदेषु)(३) ५३	(३१)	१०१
" ३२	नामानि-(शाखा- णाम्) (६) ५४	" ४९	अवैदिकतन्त्राणि- (६४)
" ३३	"-(उपशाखा- णाम्) (६) ५५	३५२	६० भैरवतन्त्राणि(८) १०३
३४८	३४ उत्तमशास्त्रम्- (अङ्गशास्त्रोपशा- स्त्रेषु)..... ५६	" ५१	बहुरूपातन्त्राणि- (८)..... १०४
" ३५	भागविशेषाः-(शा- स्त्रेषु) (३) ५९	३५३	५२ उपतन्त्राणि-(१६) १०५
" ३६	व्याख्यानलक्षणम्- (६) ६५	" ५३	आगमग्रन्थाः- (२८) १०६
" ३७	नामानि-(महापु- राणानाम्)(१८) ६६	" ०	प्रकारान्तरम्- (६) १०७
" ३८	"-(उपपुरा- णानाम्)(१८) ६७	" ५४	वैष्णवागमाः ...
३४९	३९ पुराणदेव्याः	५५	संख्यामात्रम्-... (उपागमानाम्) (१६९) ... १०८
" ४०	काव्येतिहासाः (५)..... ६८	" ५६	नामानि-(संहि- ताकर्तृणाम्)... (१००) १०९
" ४१	पुराणवृत्ताः-(१०) ६९	३५४	५७ शैवागमदेवतायाः ११०
" ४२	कल्पग्रन्थाः-(३४) ७०	३५५	५८ वैखानसागमदे- वतायाः १११
" ०	प्रकारान्तरम्-	अयोपदेशक्रमः-(स्त्री- शुद्धादीनाम् ।	
३५०	४३ स्मृतयः-(१८) ७१	" ६९	गुरवः-(५) ११२
" ४४	उपस्मृतयः-(१८) ७२	" ०	गृहस्थो गुरुः- ... (यतेः) ... ११३
" ४५	विषयविभागः- (स्मृतीनाम्) (५) ७७	" ०	वनस्थो गुरुः-(") ११४
" ४६	"-(पुराणा- नाम्) (५) ८२	३५६	६० नगुरुत्वम् (स्रियदशू द्रस्य च) ११५
३५१	४७ "(काव्यानाम्) (१८) १००	" ०	गुरवः (पत्यादयः) (खोणाम्) (३) ११६
" ४८	वैदिकतन्त्राणि-	" ०	" (उत्तमवर्णाः)

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
	(शूद्राणाम्) ११७	३६७	० एतद्वीका-(कर्ना- टकभाषया)(") ६
"	० मन्त्रग्रहणादिष्वधि- कारः-(स्त्रीणाम्) (पत्याद्यनुज्ञया) ११८	३६८	४ नवग्रहाणाम्-०- (") ७
३५७	६१ शिरसान्निषेधः(") ११९	"	० एतद्वीका-(कर्ना- टकभाषया)(") ८
"	मतिमसवः (") १२०	३६९	५ पञ्चपाण्डवस्य- ०-(") ९
"	६२ नियमाः-(सौभा- ग्यवतीनाम्) १२१	"	० एतद्वीका-(कर्ना- टकभाषया)(") १०
३५८	६३ गौर्यैर्वनमन्त्रौ (") १२२	"	६ देवीदशावतारस्य- ०-(") ११
"	६४ मन्त्रः (स्त्रीशूद्रसं- कीर्णानाम्) (मुमु- क्षुणाम्) १२३	३७०	० एतद्वीका-(कर्ना- टकभाषया)(") १२
३५९	६५ मतिमादिविशेषाः (स्त्रीणाम्) (पूजा याम्) १२४	"	७ दिक्पालानाम्- ०-(") १३
"	६६ वर्णसंख्याः (संवत्स- रादिग्रहान्तनाम्नाम्) १२५	३७१	० एतद्वीका-(कर्नाट- कभाषया)(") १४
	६६ १२५	"	८ मनोहरस्य-०-(") १५
		३७२	० एतद्वीका-(कर्ना- टकभाषया)(") १६
		३७३	९ सर्वमङ्गलायाः-०- (") १७
		"	० एतद्वीका-(कर्ना- टकभाषया)(") १८
३६३	० एतद्वीका (कर्नाटक- भाषया) (") २	३७४	१० नवरत्नानाम्- ०-(") १९
"	१ चामुण्डेश्वर्याः १	३७५	११ कृष्णराजस्य- ०-(कृष्णराजपेद) २१
"	२ जगन्मोहनस्य-०- (") ३	३७६	० एतद्वीका-(कर्ना- टकभाषया)(") २२
३६५	० एतद्वीका-(कर्नाट- कभाषया)(४) ४	"	१२ सद्योनातादीनाम्-
"	३ नवीनदशावतारस्य- ०-(") ५		

अथ नवमेकौतुकनिधौ-

- ३६१ ० अथ छद्मैः(पत्रैः)
क्रीडाविशेषाणां
भेदाः (गञ्जीफ्)
- " १ चामुण्डेश्वर्याः १
- ३६३ ० एतद्वीका (कर्नाटक-
भाषया) (") २
- " २ जगन्मोहनस्य-०-
(") ३
- ३६५ ० एतद्वीका-(कर्नाट-
कभाषया)(४) ४
- " ३ नवीनदशावतारस्य-
०-(") ५

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
	०- (") २३	३८६	० एतद्रीका(क०)(") ३८
३७७	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) (") २४	३८७	२० अक्षक्रीडाविशेषः- (श्रीचक्रासने(") ३९
"	१३ श्रीरामस्य-०- (") २५	३८९	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) (") ४०
"	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) (") २६	३९०	२१ हस्तिबन्धनक्रीडा ४१
"	० अथ अक्षक्रीडा- विशेषाणां भेदाः-		० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) ४२
"	१४ अक्षक्रीडा विशेषः- (षोडशमुखासने) (फासाकासेत्) २७	"	२२ उद्विष्टाक्षरमका- क्षरम्-(ससूत्रम्) ४३
३७८	० एतद्रीका (कर्ना- टकभाषया) (") २८	३९१	२३ लिप्यवगमक्रमः - (संख्याभिः).... ४४
३७९	१५ अक्षक्रीडाविशेषः- (पण्मुखासने)(") २९	"	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) ४५
"	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) (") ३०	"	१ लिप्यवगमकोष्ठ- कम्-(संख्याभिः) ४६
३८०	१६ अक्षक्रीडाविशेषः- (पण्मुखासने)(") ३१	३९२	२ पूर्णाङ्कबोधकाक्षराणि ४७
३८१	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) (") ३२	"	३ अर्द्धांशबोधकाक्ष- राणि ४८
"	१७ अक्षक्रीडाविशेषः- (बुरजाख्यकोष्ठक- विशेषवान्) (") ३३	"	४ धान्यमानबोधका- क्षरकोष्ठकम्-.... (कर्नाटकदेशे) ४९
३८२	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) (") ३४	"	५ सुवर्णमानबो०-(") ५०
३८३	१८ नवमहाक्षक्रीडा- ०-(") ३५	"	६ तुल्यमानबो०-(") ५१
३८५	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) (") ३६	"	२४ ग्राह्यवस्तुनिर्णयः- (सुष्टिमदनतदु- त्तरयोः) ५२
"	२९ अक्षक्रीडाविशेषः- (भूचक्रासने)(") ३७	३९३	० प्रकारान्तरम्-(") ५३
		"	२५ गणितसङ्केतश्लो- काः-(उपर्युक्त- पदार्थज्ञापकाः) ५४
		३९४	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषया) ...

पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.	पृष्ठे. अङ्कितसंख्या.	क्रमसंख्या.
११	२६ अक्षक्रीडाविशेषः- (देवीसायुज्य- मुक्तिचित्रपटे)- (फासाका खेल्)	५६	४१२ ० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषापद्यैः) ६७
४००	२७ एतच्चित्रपटनिर्मा- णप्रकारः-.....	५७	११ ० एतच्चित्रपटनिर्मा- णक्रमः-(कर्ना- टकभाषया) ६८
१	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषापद्यैः)	५८	४१२ ३१ देवीसायुज्यमुक्त्य- क्षक्रीडाविशेषः- (घुन्दावनाकृति- चित्रपटे) फासा- काखेल्) ६९
४०४	० एतच्चित्रपटनिर्मा- णप्रकारः-(कर्ना- टकभाषया)	५९	४१३ ० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषापद्या- भ्याम्) ७०
४०८	२८ अक्षक्रीडाविशेषः- (लिङ्गाकृतिचित्र- पटे) (फासाका खेल्)	६०	११ ० एतच्चित्रपटनिर्मा- णक्रमः-(कर्ना- टकभाषया) ७१
१	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषयाः)	६१	११ ३२ अभेद्यगण्डव्यू- हरचना-(मोगले) (चतुरङ्गे-बुद्धिबला- रत्ये) (१४४ कोष्ठेषु) (४८) ७२
४०९	० एतच्चित्रपटनिर्मा- णक्रमः-(कर्ना- टकभाषया)	६२	४१४ ० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषापद्यैः) ७३
४१०	२९ अक्षक्रीडाविशेषः- (सर्पाकृतिचित्र- पटे) (फासा- काखेल्)	६३	११ ० राजामात्यपरशपता- कादिभिभागः- (कर्नाटकभाषया) ७४
११	० एतद्रीका-(कर्ना- टकभाषापद्या- भ्याम्)	६४	४१५ ३३ एतच्चतुरङ्गगति- भेदाः- ७५
११	० एतच्चित्रपटनिर्मा- णक्रमः-(कर्ना- टकभाषया)...	६५	११ ३४ श्रीचक्रोद्धारक्रमः- ७६
११	३० अक्षक्रीडाविशेषः- (विश्वरूपाकृति- चित्रपटे)	६६	११ ३५ नामानि-(श्रीचक्र स्यमुख्यदशारं- दः ३५ वतानाम्) ७७

श्रीरस्तु ।

अथ श्रीतत्त्वनिधिः ।

तत्रादिमो महाशक्तिदेवतानां लक्षणनिधिः ।

शुभमस्तु ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥ श्रीगणाधिपतये नमः ॥ श्रीमच्छंडिकायै नमः ॥
शुक्लांबरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ॥ प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोप-
शांतये ॥ १ ॥ लक्ष्मीप्रदानसमये नवविद्रुमाभां विद्याप्रदानसमये शरदि-
दुशुभाम् ॥ विद्वेषिवर्गविजये हरिनीलवर्णाम्बां त्रिलोकजननीमजनिं प्र-
पद्ये ॥ २ ॥ जयत्वदेवि चामुंडे जयभूतातिहारिणि ॥ जयसर्वगते देवि तद्रका-
लिनमोस्तुते ॥ ३ ॥

श्रीमच्छामुंडिकादेवीकटाक्षशुभवीक्षणात् ॥ निगमागमतंत्राणां पुराण
वचसापि ॥ १ ॥ धर्मशास्त्रेतिहासानामुपतंत्रगिरामपि ॥ मंत्रज्योतिष-
शिल्पानां सारसंगृह्यतत्त्वतः ॥ २ ॥—॥ चामुंडाप्रमुखानां च देवतानां
पृथक्पृथक् ॥ स्वरूपायुधवर्णानां चूपावाहनलक्ष्मणाम् ॥ ३ ॥ पुष्पा-
भिधेयवस्त्राणां प्रभेदाश्च ततः परम् ॥ विष्ण्वीशन्नलशक्रादिदेवानां लक्षणा-
निच ॥ ४ ॥ युगादिकालभेदाश्च कालजातगुणागुणाः । एतत्प्रसंगादन्ये-
पावक्तव्यानां क्रमा अपि ॥ ५ ॥ महीशूरपुराधीशकृष्णराजमही-
भुजा ॥ ग्रंथे श्रीतत्त्वनिध्याख्ये नवनिध्यात्मकेशुभे ॥ ६ ॥ प्रपंचस्थो-
पकाराय प्रकाशयति यथा मति ॥ वक्ष्यामाणेषु विधिपुञ्जातव्योयं त्वनुक्रमः ॥
॥ ७ ॥—॥ चामुंडादिमहाशक्तिलक्षणप्रथमे निधौ ॥ विष्णुमूर्तिप्रभे-

दानांलक्ष्मप्रोक्तद्वितीयके ॥ ८ ॥ तृतीयेशिवशैवादिमूर्तीनांलक्षणं-
 तम् ॥ तुरीयेत्रलक्षशक्रादिदेवरूपनिरूपणम् ॥ ९ ॥ पंचमेग्रहनक्षत्रका-
 लादीनांचलक्षणम् ॥ षष्ठेप्रोक्तंहरिक्षेत्रशालिग्रामादिलक्षणम् ॥ १० ॥
 सप्तमेतुशिवक्षेत्रशिवलिङ्गादिलक्षणम् ॥ निगमागमतंत्रादिलक्षणंप्रोक्तम-
 ट्ठमे ॥ ११ ॥ प्रोक्तंचनवमेसंख्यालिपिप्रमुखकौतुकम् ॥ एतन्नवनिधि-
 ज्ञानात्सुलभानिधयोनव ॥ १२ ॥

१ अथश्रीचामुंडेश्वरीध्यानम्-(नृसिंहप्रासादे)

निगद्यतेत्रयाचंडीहेमाज्ञासुस्वरूपिणी ॥ त्रिणोत्रायौवनस्थाचक्रुद्धा
 चोर्ध्वस्थितामता ॥ १ ॥ कृशमध्याविशालाक्षीचारुपीनपयोधरा ॥
 एकवक्रानुसुग्रीवाबाहुविंशतिसंयुता ॥ २ ॥ शूलासिंशक्तिचक्राणिवा-
 णशंखपवीनपि ॥ अजयंडमरुंचैवच्छुरिकांदाक्षिणैः करैः ॥ ३ ॥
 ऊर्ध्वादिक्रमयोगेनविभ्रतीसासदाशुभा ॥ नागंपाशंतथाखेटंकुठारांकुशका-
 मुकान् ॥ ४ ॥ घंटाध्वजगदादर्शान्विभ्रानाकांकरूपिणी ॥ तदधोमहिपश्चि
 न्नमूर्धापातितमस्तकः ॥ ५ ॥ त्रस्तोयतकरःक्रुद्धस्तद्वीवासंभवःपुमान् ॥
 शूलभिन्नोवमदत्तोरक्तभ्रूश्मश्रुलोचनः ॥ ६ ॥ सिंहेनखाद्यमानस्तुपाश
 बद्धोग्लेभृशम् ॥ वामांघ्याक्रांतसिंहाचसव्यांघ्यालीढगासुरा ॥ ७ ॥
 चंडीचोद्यतशस्त्रेयमशेषरिपुनाशिनी ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

२ अथराजराजेश्वरीध्यानम्-(पोटशीकल्पे)

कोटिकंदर्पलावण्यशिववामांकवासिनीम् ॥ एककालोदितानेकचंद्र-
 कोट्यर्ककोटिनाम् ॥ १ ॥ प्रभापादलितानेककोटिब्रह्मांडमंडलाम् ॥
 जपाकुसुमसंकाशामजपामजपात्मिकाम् ॥ २ ॥ कुंकुमोदरसंकाशांदा-
 डिमीकुसुमारुणाम् ॥ बालार्ककोटिभ्रान्यक्षांबालेंदुमकुटोज्ज्वलाम् ॥ ३ ॥
 पाशांकुशेक्षुकोदंडर्षचबाणलसत्कराम् ॥ अचंचलतटिकोटिप्रभापिं-
 लवाससम् ॥ ४ ॥ समवृत्तसुवृत्तोरुजधनस्तनमंडलाम् ॥ कोटीरको-

दीघटितसुधाकरमुधाप्लुताम् ॥ ५ ॥ फालभूतिलकीभूतलोचनांकाम-
लोचनाम् ॥ कटाक्षसरणीनिर्यत्करुणापूर्णलोचनाम् ॥ ६ ॥ सूर्यदु-
मंडलाकारमणिताटकमंडिताम् ॥ शुक्रतारासमाकारनासाभरणशोभि-
नीम् ॥ ७ ॥ दाडिमीबीजसंदोहसंदेहदशनावलिम् ॥ वीणारवधृणादायिनि-
जवाणीगुणोदयाम् ॥ ८ ॥ कर्पूरवीटिकागंधसुगंधितदिगंतराम् ॥
मणिदर्पणदर्पन्नकपोलफलकप्रभाम् ॥ ९ ॥ प्रसन्नवदनांभोजांसमंदह-
सितेक्षणाम् ॥ मणिमंगलसूत्रेणविलसत्कंबुकंधराम् ॥ १० ॥ श्रित-
कल्पलतीभूतभुजवल्लीचतुष्टयाम् ॥ रत्नांगुलीयनिवहैर्लसदंगुलिपल्वाम् ॥
॥ ११ ॥ तारहारझरैर्भास्वत्स्तनहाटकभूधराम् ॥ कुचभारनमन्मध्य-
त्रिवलीललितोदराम् ॥ १२ ॥ अनर्घस्तनघटितरशनाजघनस्थलाम् ॥
सुवृत्तजंघोरुकांडांगूढगुल्फांगुडालकाम् ॥ १३ ॥ शिंजानमणिमंजीर
मंजुपादाब्जमंजुलाम् ॥ रत्नध्रैवेयवलयमकुटांगदकंकणाम् ॥ १४ ॥
कंबुकंठीसुनासाख्यांबिंबोष्ठीमुडुपाननाम् ॥ सर्वशृंगारवेपाख्यांसर्वाभर-
णभूषिताम् ॥ १५ ॥ चंदनागुरुकर्पूरमृगनाभिसुगंधिनीम् ॥ कारणे
शशिरोरत्ननिघृष्टचरणांबुजाम् ॥ १६ ॥ पंचप्रेतासनासीनांपंचप्रणवरू-
पिणीम् ॥ सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

३ अथ महाकालीध्यानम्—(चंडीकल्पे)

खड्गचक्रगदेपुचापपरिघाञ्छूलंभुशुंडीशिरःशंखंसंदधतीकरैद्विणय-
नांसर्वांगभूषावृताम् ॥ नीलाशमद्युतिमास्यपाददशकासेवेमहाकालिकां
यामस्तौत्स्वपितेहरौकमलजोहंतुंमधुकैटभम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४ अथ महालक्ष्मीध्यानम्—(चंडीकल्पे)

अक्षस्रक्परशुंगदेपुकुलिसंपभंधनुःकुंडिकांदंडशक्तिमसिंचचर्मजलजं-
घंटांसुराभाजनम् ॥ शूलंपाशसुदर्शनेचदधतीहस्तैःप्रवालप्रभां सेवेसै-
रिभमर्दिनीमिहमहालक्ष्मींसरोजस्थिताम् ॥ १ ॥ प्रवालवर्णः ॥ १ ॥

५ अथ महासरस्वतीध्यानम्—(चंडीकल्पे)

षंटाशूलहलानिशंखमुसलौ चक्रंधनुस्सायकंहस्ताब्जैर्दधतीधनांतविलसच्छीतांशुनुल्यप्रभाम् ॥ गौरीदिहसमुद्भवांत्रिजगतामाधारभूतांमहापूर्वामन्नसरस्वतीमनुभजेशुंभादिदैत्यादिनीम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

अथ ललितोपाख्यानरीत्याश्रीचक्रस्थदेवताप्रारभ्यते ।

६ अणिमादिसिद्धिदेवताध्यानम्—

अणिमामहिमाचैवगरिमालघिमातथा ॥ प्राप्तिःप्राकाम्यामीशत्वंवशित्वंचाष्टभूतयः ॥ १ ॥ मुक्तिसिद्धिस्तर्वसिद्धिर्दशसिद्धयर्दरिताः ॥ एतादेव्यश्वतुर्बाहाःजपाकुसुमसंनिताः ॥ २ ॥ चिंतामणिकपालंचत्रिशूलंसिद्धकज्जलम् ॥ दधानादययापूर्णायोगिभिश्चनिपेविताः ॥ ३ ॥ रक्तवर्णः ॥ १० ॥

७ अथ महालक्ष्मीसहिताष्टमातृकाध्यानम्—

ब्राह्मीमाहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवीतथा ॥ वाराहीचैवमाहेंद्रीचामुंडाचैवसप्तमी ॥ १ ॥ महालक्ष्मीरष्टमीचद्धिभुजाशशोणविग्रहाः ॥ कपालमुत्पलंचैवविभाणारक्तवाससः ॥ २ ॥ अथ दान्यप्रकारेणकोचिद्ध्यानंप्रचक्षते ॥ ब्रह्मादिसदृशाकाराब्रह्मादिसदृशायुधाः ॥ ३ ॥ ब्रह्मादीनांपरंचिह्नंधारयंत्यःप्रकीर्तिताः ॥ रक्तवर्णः ॥ ८ ॥

८ अथ सर्वसंक्षोभिण्यादिदशमुद्रादेवताध्यानम्—

मुद्राविरचनायुक्तैर्हस्तैःकमलकांतितिः ॥ दाडिमीपुष्पसंकाराःपीतांबरमनोहराः ॥ १ ॥ चतुर्भुजाभुजद्वंद्वधृतचर्मरुपाणिकाः ॥ मदरक्तचिलोलाक्ष्यस्तासानामानिसंश्रुणु ॥ २ ॥ सर्वसंक्षोभिणीचैवसर्वविद्राविणीतथा ॥ सर्वाकार्पिणिमुद्राचतथासर्ववशंकरी ॥ ३ ॥ सर्वा-

न्मादिनिमुद्राचषष्ठीसर्वमहांकुशा ॥ सर्वखेचरिमुद्राचसर्वबीजातथा-
परा ॥ ४ ॥ सर्वयोनिश्चनवमीतथासर्वत्रिखंडिका ॥ इत्येताःकथिता-
विप्रदशमुद्राधिदेवताः ॥ ५ ॥ रक्तवर्णः ॥ १० ॥

९ अथ गुप्तयोगिनीध्यानम्-

कामाकर्षिणिकाचैवबुद्ध्याकर्षिणिकाकला ॥ अहंकाराकर्षिणी-
चसर्वाकर्षिणिकाकला ॥ १ ॥ स्पर्शाकर्षिणिकानित्यारूपाकर्षिणि-
काकला ॥ रसाकर्षिणिकाचैवगंधाकर्षिणिकाकला ॥ २ ॥ चित्ताक-
र्षिणिकानित्याधैर्याकर्षिणिकाकला ॥ स्मृत्याकर्षिणिकानित्यानामा-
कर्षिणिकाकला ॥ ३ ॥ बीजाकर्षिणिकानित्याचात्माकर्षिणिका-
कला ॥ अमृताकर्षिणीनित्याशरीराकर्षिणीपरा ॥ ४ ॥ एताःषोडशनि-
त्यास्त्युःकलारूपाश्चशक्तयः ॥ विद्रुमद्रुमसंकाशामंदप्रहसिताननाः ॥ ५ ॥
चतुर्भुजास्त्रिनेत्राश्चंद्रार्धमकुटोज्ज्वलाः ॥ चापबाणौचर्मखड्गौदधाना-
दिव्यकांतयः ॥ ६ ॥ रक्तवर्णः ॥ १६ ॥

१० अथ गुप्ततरयोगिनीध्यानम्-

अनंगकुसुमानङ्गमेखलाचद्वितीयका ॥ अनंगमदनानंगमदनानुरया-
सह ॥ १ ॥ अनंगररेखाचानंगवेगानंगांकुशापिच ॥ अनंगमालिन्यप-
राचैतादेव्योजपात्विपः ॥ २ ॥ इक्षुचापंपुष्पशरान्पुष्पकंतुकमुत्पलम् ॥
बिभ्रत्योदभ्रविक्रांतिशालिन्योललिताज्ञया ॥ ३ ॥ रक्तवर्णः ॥ ८ ॥

११ अथ संप्रदाययोगिनीध्यानम्-

सर्वसंज्ञोभिणीमुस्यास्संप्रदायाख्ययायुताः ॥ वेणीरुतकचस्तोमाः
सिंदूरतिलकोज्ज्वलाः ॥ १ ॥ अतितीव्रस्वभावाश्चकालानलसमत्विपः ॥
वह्निचापंघट्टिबाणं वह्निरूपमसितथा ॥ २ ॥ वह्निचकारस्यफलकंद-
धानादीतविग्रहाः ॥ असुरैर्दं प्रतिकुन्दाःकामत्तस्मत्समुद्रवम् ॥ ३ ॥

आज्ञाशक्त्यएवैताललितायामहोजसः ॥ सर्वसंक्षोभिणीचैवसर्वविद्रा-
विणीतथा ॥ ४ ॥ सर्वाकर्षणिकाशक्तिःसार्वाहृदिनिकातथा ॥ सर्व-
संमोहिनीशक्तिस्सर्वस्तंभिनिकातथा ॥ ५ ॥ सर्वजृम्भणिकाशक्तिःत-
थासर्ववशंकरी ॥ सर्वरंजिनिकाशक्तिःसर्वोन्मादिनिकातथा ॥ ६ ॥
सर्वार्थसाधिकाशक्तिस्सर्वसंपत्प्रपूरिणी ॥ सर्वमंत्रमयीशक्तिस्सर्वद्वंद्वक्ष-
यंकरी ॥ ७ ॥ इत्येवंसंप्रदायानानामानिकथितानिवै ॥ रक्तवर्णः ॥ १४ ॥

१२ अथ कुलोत्तीर्णयोगिनीध्यानम्-

ताश्वस्फटिकसंकाशाःपरशुपाशमेवच ॥ गदांधंटामणिंचैवदधानादी-
तविग्रहाः ॥ १ ॥ देवद्विपमभिकुब्धाःक्षुकुटीकुटिलाननाः ॥ एतासा-
यपिनामानिसमाकर्णयकुंभज ॥ २ ॥ सर्वसिद्धिप्रदादेवीसर्वसंपत्प्रदा-
तथा ॥ सर्वप्रियंकरीदेवीसर्वमंगलकारिणी ॥ ३ ॥ सर्वकामप्रदादेवी-
सर्वदुःखविनाशिनी ॥ सर्वमृत्युप्रशमनीसर्वविघ्ननिवारिणी ॥ ४ ॥
सर्वांगसुंदरीदेवीसर्वसौभाग्यदायिनी ॥ दशैताःकथितादेव्योदययापूरि-
ताशयाः ॥ ५ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १० ॥

१३ अथ निगर्भयोगिनीध्यानम् ।

निगर्भयोगिनीनाम्नाप्रथितादशकोर्तिताः ॥ सर्वज्ञासर्वशक्तिश्चसर्वैश्वर्य-
प्रदायिनी ॥ १ ॥ सर्वज्ञानमयीदेवीसर्वव्याधिविनाशिनी ॥ सर्वाधार-
स्वरूपाचसर्वपापहरातथा ॥ २ ॥ सर्वानंदमयीदेवीसर्वरक्षास्वरूपिणी ॥
सर्वेप्सितप्रदादेवीमुक्तागौरसप्तविपः ॥ ३ ॥ एताश्चतुर्भुजाज्ञेयाःवज्र-
शक्तिचतोमरम् ॥ चक्रंचैवचविज्ञाणामंडासुरवधोयताः ॥ ४ ॥
श्वेतवर्णः ॥ १० ॥

१४ अथ रहस्ययोगिनीध्यानम्-

रहस्ययोगिनीनाम्नावागीश्वर्योहिसुश्रुताः ॥ रक्ताशोकप्रसूनाभावा-
णकार्मुकपाणयः ॥ १ ॥ कवचच्छत्रसर्वांग्योवीणापुस्तकशोभिताः ॥

वशिनीचैवकामेशीमोदिनीविमला तथा ॥ २ ॥ अरुणाचैवजयिनी
सर्वेशीकौलिनी तथा ॥ अष्टावेतास्मृतादेव्योदैत्यसंहारहेतवः ॥ ३ ॥
रक्तवर्णः ॥ ८ ॥

१५ अथ अतिरहस्ययोगिनीध्यानम्—

तिस्रस्त्रिपीठनिलयाअष्टबाहुसमन्विताः ॥ चापबाणौपानपात्रंमा-
तुलिंगंरुपाणकम् ॥ १ ॥ फलकं नागपाशं च घंटां चैव महाध्वनिम् ॥
विभ्राणामहिरोन्मत्ता अतिपूर्वरहस्यकाः ॥ २ ॥ कामेशीचैव वज्रेशी-
भगमालिन्यथापरा ॥ तिस्रएतास्मृतादेत्येभंडेकोपसमन्विताः ॥ ३ ॥
ललितासममाहात्म्या ललितासमतेजसः ॥ एतास्तु नित्यं श्रीदेव्या अंतरं-
गाः प्रकीर्तिताः ॥ ४ ॥ सिद्धवर्णः ॥ ३ ॥

१६ अथ नित्यक्लिन्नादेवतानां ध्यानम्—

ललितोपास्थानरीत्या च केश्वर्या त्रिपुरसुंदर्या साकंपोडशानामपि ॥
देवीसमनिजाकारा देवीसमनिजायुधाः ॥ जगतामुपकाराय वर्तमा-
नायुगेयुगे ॥ १ ॥

आसामेव शरभतंत्रोक्तरीत्या ध्यानं प्रारभ्यते ।

(भेरुंडायास्तु शरभतंत्रे अनुक्तत्वेपि ज्ञानार्णवे चंद्रज्ञानविद्यामुक्तेर्लिखितम्)

१७ अथ कामेशीध्यानम्—

पाशेषु चापौमधुपूर्णपात्रं महांकुशं पुष्पशरं वरं च ॥ करैर्दधानामरु-
णां त्रिणेत्रां कामेश्वरीं नित्यमहं भजामि ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१८ अथ भगमालाध्यानम्—

कह्लारपंकजसपाशसूणीक्षुचापं पुष्पायुधं च दधतीनिजबाहुपट्टकैः ॥
बंधूकपुष्परुचिरामति सुंदरांगीमंवां भजामि हृदये भगमालिनीताम् ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१९ अथ नित्यक्लिन्नाध्यानम्—

उद्यत्सूर्यारुणकिरणनिभां त्रीक्षणामिंदुखंडापीडां कांचीवरमणिविल-

सद्भूपणालंरुतांगीम् ॥ दोर्भिःपाशंसृणिवरमभयंपानपात्रंदधानानित्यक्लि-
त्रामहमनुदिवसमानसेभावयामि ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२० अथ भेरुंडाध्यानम्—(ज्ञानार्णवेचंद्रज्ञानविद्यायाम्)

मुक्ताकुंदेंदुगौरांमणिमयमकुटांरत्नताटंकयुक्तामक्षस्रक्पुष्पहस्तामभ-
यवरकरांचंद्रचूडांत्रिणेत्राम् ॥ गुंजामालाविराजत्कुचभरनमनोन्मध्य-
मामब्जसंस्थानानालंकारयुक्तांसुरमकुटमणियोतितस्वर्णपीठाम् ॥ १ ॥
भक्ताभीष्टाधिदेवींपरमसुखकरींस्वाकृतिसुन्दरास्यांभेरुंडांमुक्तकेशींत्रिभु-
वनजननींचितसांचितयामि ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२१ अथ वह्निवासिनीध्यानम्—

पद्मशंखेक्षुचापंहिमकिरणमथोवामहस्तैर्दधानांकहारंहेमशंगकुसुम-
मयशरंमातुलिंगंचदक्षैः ॥ ततोयत्कांचनाभांमणिमयमकुटामटहस्तां
त्रिणेत्रांनित्यांचिचारविदैप्रतिदिवसमहंवह्निवासीभजामि ॥ १ ॥
कनकवर्णः ॥ १ ॥

२२ अथ महावज्रेश्वरीध्यानम्—

रक्तांभोधिस्थपोते नवमणिविलसत्पद्मपीठे निपण्णां पाशंकोदंडमि-
क्षूद्भवमपिच सृणिं दाडिमीजफलंच ॥ विभाणां रक्तवर्णां त्रिभिरपि
नयनैः सादरंवीक्षतीतां वज्रेशीं भावयेहं सुरगणमुनिभिः स्तूयमानां भवा
नीम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२३ अथ शिवदूतीध्यानम्—

वामाधोरत्नपात्रंतदुपरिचगदां खेटपाशौदधानां दक्षैःपद्मं कुठारं तदु-
परिचयहास्रङ्गमप्यंकुशंच ॥ मध्याह्नार्कप्रभाभानवमणिविलसद्भूपणा
मटहस्तां दूर्तीनित्यां त्रिणेत्रां सुरगणमुनिभिः स्तूयमानांभजेहम् ॥ १ ॥
पाटलवर्णः ॥ १ ॥

२४ अथ त्वरिताध्यानम्—

नागैःकल्पितभूषणां त्रिणयनां गुंजागुणालंकृतांश्यामांपाशवरांकुशा
भयवरां दोर्भिर्युतां बालिकाम् ॥ पीतांपल्लववासिनीं शिखिशिखाचूडा-
वतंसोज्ज्वलां ध्यायाम्यन्वहमृक्षसिंहनिवहैः पीठास्थितासुन्दरीम् ॥ १ ॥
पीतवर्णः ॥ १ ॥

२५ अथ कुलसुन्दरीध्यानम्—

बालादित्यनिभारुणांत्रिणयनांबालेन्दुचूडान्वितांहालागंधिसुकोमला-
धरयुतांलीलावतींसुस्मिताम् ॥ मालांपुस्तकमप्यभीष्टमभयसंबिभर्ती-
बाहुभिर्बालांतामखिलांगभूषणधरांध्यायामिसंसिद्धिदाम् ॥ १ ॥
अरुणवर्णः ॥ १ ॥

२६ अथ नित्याध्यानम्—

उद्यद्भानुसमप्रभारसमुखांपाशाक्षसूत्रधनुःखेटंशूलमभीष्टदंचदधतींवा-
मैश्वपद्भिःकरैः ॥ दक्षैरंकुशपुस्तकेपुकुसुमंखड्गकपालाभयंमणिक्वामर
णोज्ज्वलांत्रिणयनांनित्यांभवार्नीभजे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२७ अथ नीलपताकाध्यानम्—

नीलाभामरुणांशुकांत्रिणयनांपंचाननांसुस्मितांवामेषापताकपद्मवि-
लसचापंवरंबिभर्तीम् ॥ दक्षेचांकुशखड्गशक्तिसुमहावाणाभयान्बाहुभिः
पद्मस्थांमणिमौक्तिकावृतकुचानीलध्वजामाश्रये ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२८ अथ विजयाध्यानम्—

शंखंचक्रंचपाशांसृणिमपिसुमहाखेटखड्गौसुचापंवाणंकट्टारपुष्पंत-
दनुकरगतंमातुलंगंदधानाम् ॥ उद्यद्दालार्कवर्णांत्रिभुवनविजयांपंचवक्रंत्रि-
नेत्रांदिवीपीतांबराढ्यांकुचमरनमितांसंततंभावयामि ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२९ अथ सर्वमङ्गलाध्यानम्-

हेमाङ्गकरुणाभिपूर्णनयनांमाणिक्यभ्रूपोज्ज्वलांद्वात्रिंशद्दलपोडशाष्ट-
दलयुक्पद्मस्थितांसुस्मिताम् ॥ भक्तानांधनदांवरंचरधतीवामेनहस्तेनतद-
क्षेणाभयमातुलंगसुफलंश्रीमंगलाभावये ॥ ३ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

३० अथ ज्वालामालिनीध्यानम्-

कल्पान्ताग्निसमप्रभांस्मितमुखैःपङ्क्तिर्भुजद्वादशयुक्तांपाशकखेटकंजं-
सुशरंशूलंवरंवामतः ॥ दक्षेत्वंकुशाखड्गशक्तिसुशराञ्चापाभयेविभर्ती
ज्वालामालिनिसंज्ञितांमणिमयीभूपान्वितामाश्रये ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

३१ अथ मित्राध्यानम्-

वालार्ककांतिशशिलांछितवक्रशोभांपाशांकुशौचवरमप्यभयंदधा-
नाम् ॥ चित्रांशुकांचनवरत्नविभूषितांगीचित्रांबिकांत्रिणयनांहृदिभा-
वयामि ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

३२ अथ त्रिपुरसुंदरीध्यानम्-

राजराजेश्वरीवत्पाशांकुशेक्षुचापपुष्पाणहस्तांसिंदूरवर्णाकार्या ॥ १ ॥

३३ अथ पडंगदेवीध्यानम्-

हृद्देवीचशिरोदेवीगिस्तादेवीतथैवच ॥ बर्मदेवीदृष्टिदेवीस्रस्रदेवीप-
र्डीरताः ॥ १ ॥ नवलावण्यपृष्ठांग्यस्तावधानधृतायुधाः ॥ परितोवि-
न्दुपीठंचभ्राम्यंत्योदीप्तमूर्तयः ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ ६ ॥

३४ अथ योगनिद्रादेवीध्यानम्-(पांचरत्रिपात्रसंहितायाम्)

निद्रातुंशयनारूढासुप्तसाम्याकमलेक्षणा ॥ पाशपात्रधराचेयंद्विभुजा
श्यामलास्मृता ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

३५ अथ अष्टादशभुजाभद्रकालीध्यानम्-(तृप्तिह्रामादे)

अष्टादशभुजाकार्याभद्रकालीमनोहरा ॥ आलीढस्थानमंस्था-

नाचतुस्सिंहरथेस्थिता ॥ १ ॥ अक्षमालात्रिशूलंचखङ्गचर्मचसर्वदा ॥
वाणचापौचकर्तव्येशंखपद्मेतथैवच ॥ २ ॥ सुक्लृषौचतथाका-
र्यौतथादिव्यंकमंडलुम् ॥ दंडशक्तीचकर्तव्येरुष्णाजिनहुतारानौ ॥ ३ ॥
हस्तानांभद्रकाल्यास्तुभवेच्छांतिकरोवरः ॥ एकत्रैवमहाभागारत्नपात्रध-
राभवेत् ॥ ४ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

अथ मूलाधारादिसप्तपीठेश्वरीणां ध्यानम्—(पोढाकल्पे)

३६ अथ तत्रमूलाधारपीठस्थशाकिनीध्यानम्—

मूलाधारस्थपद्मेश्रुतिदलसहितेपंचवक्त्रांत्रिणेत्रांस्वर्णाभामस्थिसंस्थां
सृणिमपिकमलंपुस्तकंज्ञानमुद्राम् ॥ विभाणांबाहुदंडैस्सुललितवरदाया
भिधीतांमनोज्ञांमुद्रान्नासक्तचित्तांमधुमदमुदितांशाकिनींभावयेत्ताम् ॥ १ ॥
स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

३७ अथ स्वाधिष्ठानपीठस्थकाकिनीध्यानम्—

स्वाधिष्ठानारूपपद्मेशदलसितेवेदवक्त्रांत्रिणेत्रांपीताभांधारयतींत्रि-
शिखगुणकपालाभयाञ्जांतवर्गाम् ॥ भेदोधातुप्रतिष्ठामलिमदमुदितांबंधि-
नींपूगशक्त्यावीतांदध्यन्नसक्तामभिमतफलदांकाकिनींभावयेत्ताम् ॥ १ ॥
पीतवर्णः ॥ १ ॥

३८ अथ मणिपूरकपीठस्थलाकिनीध्यानम्—

नाभौदिकपत्रपद्मेश्रुतिदलसितेद्विद्वान्श्रीक्षणांरुष्णवर्णांशक्तिदंभोलिदंडाभ-
यमपिचभुजैर्धारयतीमहोष्णाम् ॥ डामर्यायैःपरीतांपशुजनजयदांमांसधा-
त्वासनस्थांगौडान्नेसक्तचित्तांसकलमुखकरींसंस्मरेष्टाकिनींताम् ॥ १ ॥
रुष्णवर्णः ॥ १ ॥

३९ अथ अनाहतपीठस्थसाकिनीध्यानम्—

हृत्पद्मेभानुपत्रेद्विद्वानविलसद्दंष्ट्रिणांश्यामवर्णादंकरूलंकपालंडमरुमपि

भुजैर्धारयंतीन्निणेत्राम् ॥ रक्तस्थांकालरात्रिप्रभृतिपरिवृतांशुद्धरक्तेप्रवृत्तां
श्रीमद्दीर्घेन्द्रवंद्यामभिमतफलदांराकिर्नीभावेत्ताम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

४० अथ विशुद्धपीठस्थडाकिनीध्यानम्-

श्रीवाकूपेविशुद्धेस्वरदलकमलेरक्तवर्णांनिणेत्रांश्रीखट्वांगंकपालंत्रिशि-
खमपिमहाचर्मसंधारयंतीम् ॥ वक्रेणैकेनयुक्तांपशुजनभयदांपायसान्नप्रस-
क्तांत्वक्स्थांवेदेमृतोद्यैःपरिवृतवपुंपंडाकिर्नीवीरचंडाम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः १

४१ अथ आज्ञापीठस्थहाकिनीध्यानम्-

भूमध्येविंदुपद्मेद्विदलविलसितेशुभवर्णाकराब्जैर्बिभाणांज्ञानमुद्रांडम-
रुकममलंचाक्षमालांकपालम् ॥ पङ्कजमञ्जसंस्थांत्रिनयनललितांहंस-
गत्यादियुक्तांहारिद्रान्नेप्रसक्तांसकलसुरनुतांहाकिर्नीभावेत्ताम् ॥ १ ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४२ अथ जालंधरपीठस्थयाकिनीध्यानम्-

मुंडव्योमस्थपद्मेसकलदलयुतेयाकिर्नीभैरवीतांयक्षिण्यायांसमस्तायु-
धलसितकरांसर्ववर्णांसमष्टिम् ॥ रादीनांसर्ववक्रांसकलसुखकरींसर्वधातु-
स्वरूपांसर्वांनेसक्तचित्तांपरशिवरसिकांभावेयेयाकिर्नीताम् ॥ १ ॥
चित्रवर्णः ॥ १ ॥

अथ सप्तमातृकादेवतानां ध्यानम्-(नृसिंहप्रासादे)

४३ तत्रब्राह्मीध्यानम्-

तत्रब्राह्मीचर्तुवक्रापङ्कजमुजाहंससंस्थिता ॥ पिंगाभानृपणोपेतामृगच-
र्मोत्तरीयका ॥ १ ॥ वरसृत्रंशुबंधनेदक्षबाहुत्रयेक्रमात् ॥ वामेतुपुस्त-
कंकुंडीविभ्रतीचाभयंकरम् ॥ २ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

४४ अथ माहेश्वरीध्यानम्-

माहेश्वरीवृषारूढापंचवक्रात्रिलोचना ॥ श्वेतवर्णादशभुजाचंद्ररेखा-

विभूषिता ॥ १ ॥ खड्गं वज्रं त्रिशूलं च परशुं चाभयं वरम् ॥ पाशं घंटां-
तथानागमं कुशं विभ्रतीकरैः ॥ २ ॥ श्वेततर्पणः ॥ १ ॥

४५ अथ कौमारीध्यानम्—

पदाननातुकौमारीपाटलाभासुशीलका ॥ रविबाहुर्मयूरस्थावरदाश-
क्तिधारिणी ॥ १ ॥ पताकां विभ्रतीदंडपात्रं बाणं च दक्षिणे ॥ वामे चाप-
मथो घंटां कमलं कुंकुटं तथा ॥ परशुं विभ्रतीचैव तदधस्त्वभयान्विता ॥ २ ॥
पाटलवर्णः ॥ १ ॥

४६ अथ वैष्णवीध्यानम्—

वैष्णवीताक्ष्यं गाश्यामापद्भुजावनमालिनी ॥ वरदागदिनीदक्षे वि-
भ्रतीचकरे वुजम् ॥ शंखचक्राभयान्वामे साचेयं विलसद्भुजा ॥ १ ॥
नीलवर्णः ॥ १ ॥

४७ अथ वाराहीध्यानम्—

रुष्णवर्णा तु वाराहीमहिपस्थामहोदरी ॥ वरदादंडिनीखड्गं विभ्रतीदक्षिणे-
करे ॥ १ ॥ खेटपात्राभयान्वामे सूकरास्यालसद्भुजा ॥ रुष्णवर्णः ॥ १ ॥

४८ अथ ऐंद्रीध्यानम्—

ऐंद्रीसहस्रदृक्सौम्याहेमाभागजसंस्थिता ॥ वरदासूत्रिणी वज्रं विभ्रत्यू-
ध्वंतुदक्षिणे ॥ १ ॥ वामेतुकमलं पात्रं ह्यभयंतदधःकरे ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

४९ अथ चामुंडाध्यानम्—

चामुंडाभ्रितगा रुष्णा विकृताचाहिभूषणा ॥ ब्रह्मालाक्षीणदेहाचर्ता
क्षीकामरूपिणी ॥ १ ॥ दिग्बाहुः क्षामकुक्षिश्चमुसलं चक्रचामरे ॥ अंकुरां-
विभ्रतीखड्गं दक्षिणे चाथवामके ॥ २ ॥ खेटपाशंधनुदंडकुठारं चापि वि-
भ्रती ॥ रुष्णवर्णः ॥ १ ॥

५० अथ चंडिकाध्यानम्-(नृसिंहप्रासादे)

चंडिकाश्वेतवर्णासाशिवरूपाचसिंहगा ॥ जटिलावर्तुला-त्र्यक्षारदा
शूलधारिणी ॥ १ ॥ कर्त्रिकांविभ्रतीदक्षेपाशयात्राभयान्विता ॥ श्वेतवर्णः १

अथ नवदुर्गाणां ध्यानम्-(शैवागमे)-(सर्वासांश्यामवर्णः)

५१ तत्रशैलपुत्रीदुर्गाध्यानम्-

वंदेवांछितलाभायचंद्रार्धरुतशेखराम् ॥ वृषारूढांशूलधराशैलपुत्रीं
यशस्विनीम् ॥ १ ॥ १ ॥

५२ अथ ब्रह्मचारिणीदुर्गाध्यानम्-

दधानाकरपद्माश्यामक्षमालाकमंडलू ॥ देवीप्रसीदतुमयिब्रह्मचारि-
ण्यनुत्तमा ॥ १ ॥ १ ॥

५३ अथ चंडखंडदुर्गाध्यानम्-

अंडजप्रवरारूढाचंडकोपार्भटीयुता ॥ प्रसादंतनुतांमह्यंचंडखंडेति-
विश्रुता ॥ १ ॥ १ ॥

५४ अथ स्कंददुर्गाध्यानम्-

सिंहासनगतानित्यंपद्मांचितकरद्वया ॥ शुभदास्तुसदादेविस्कंदमाता-
यशस्विनी ॥ १ ॥ १ ॥

५५ अथ कूर्मांडदुर्गाध्यानम्-

सुरासंपूर्णकलशंरुधिराप्नुतमेवच ॥ दधानाहस्तपद्माश्यांकूर्मांडाशुभ-
दास्तुमे ॥ १ ॥ १ ॥

५६ अथ कात्यायनीदुर्गाध्यानम्-

चंद्रहासोज्ज्वलकराशार्वलवरवाहना ॥ कात्यायनीशुभंदयाद्देवीदा-
नवधातिनी ॥ १ ॥ १ ॥

५७ अथ कालरात्रिदुर्गाध्यानम्—

करालरूपाकालाब्जसमानाकृतिविग्रहा ॥ कालरात्रिःशुभंदद्याद्देवी-
चंडाट्टहासिनी ॥ १ ॥ १ ॥

५८ अथ महागौरीदुर्गाध्यानम्—

श्वेतहस्तिसमारूढाश्वेताम्बरधराशुचिः ॥ महागौरीशुभंदयान्महादेव-
प्रमोददा ॥ १ ॥ १ ॥

५९ अथ सिद्धिदायिनीदुर्गाध्यानम्—

सिद्धगंधर्वयक्षाधैरसुरैरमरैरपि ॥ सेव्यमानासदाभूयात्सिद्धिदासि-
द्धिदायिनी ॥ १ ॥ १ ॥

६० अथ नवदुर्गाणां ध्यानम्—(स्कंदयामलोक्तरीत्याकारणागमे)

तत्रपद्मान्वितेस्थानेपूज्यादुर्गास्तुमूर्तिः ॥ अष्टादशभुजाचैकापीन-
वक्षोभुजोरुका ॥ १ ॥ सर्वालंकारसंयुक्तासर्वसिद्धिप्रदायिनी ॥ मूर्धजं-
खेटकंघंटाभादशांतर्जनीधनुः ॥ २ ॥ ध्वजंडमरुकंपाशांविभ्रतीवामपा-
णिभिः ॥ शक्तिमुद्गरशूलानिवज्रशंखमथांबुजम् ॥ ३ ॥ शलाकांमार्गणं-
चक्रंदधानादक्षिणैःकरैः ॥ शेषाप्पोडशहस्तास्त्युशंरंडमरुकंविना ॥ ४ ॥
जयमिच्छद्भिरेतास्तुपूजनीयामनीपिभिः ॥ (एतासांनामानि) ॥ रुद्राचं
डाशचीशैवाचंडीक्रूरानुचंडिका ॥ नवमीचोम्रचंडाचनवदुर्गाःभकी-
र्तिताः ॥ १ ॥ (तासांवर्णा) ॥ पावकामांजनारुष्णानीलाशुक्लाचधूमिका ॥
पीताचपांडराज्ञेयाह्यालीदास्ताहरिद्वताः ॥ १ ॥ १ ॥

६१ अथ षोडशभुजादुर्गाध्यानम्—(दुर्गाकल्पे)

त्रिनयनपद्मगुक्तांशुलव्यथांभुजैश्चपोडशक्तिः ॥ पद्मगवलयविभ्रुपां
नीलश्रीवांदिगंबरांचंदे ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

६२ अथ रुद्रांशदुर्गाध्यानम्—(कारणागमे)

रक्तांवरांश्यामलिनींदिनेत्रांकिरीटरत्नांकितहेमभूपाम् ॥ सशूल-
खङ्गांधृतशंखचक्रांमृगेंद्रयानांरविचंद्रभूपाम् ॥ १ ॥ इत्यर्थदात्रींसुरवंध
पादांरुद्रांशदुर्गामनसास्मरामि ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

६३ अथ अष्टभुजाकालीध्यानम्—(कारणागमे)

अष्टबाहुर्महाकायाकालमेघसमप्रभा ॥ शंखचक्रगदाकुंभमुसलांकुश-
पाशायुक् ॥ वज्रंकरेविभ्रतीसामहाकालीमुदेस्तुनः ॥ १ ॥ मेघ
श्यामवर्णः ॥ १ ॥

६४ अथ वनदुर्गाध्यानम्—(आन्नाये)

अरिशंखरूपाणखेटवाणान् सधनुश्शूलकतर्जनींदधाना ॥ ममसामहि-
पोत्तमांगसंस्थानवदूर्वासदृशींश्रियेस्तुदुर्गा ॥ १ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

६५ अथ प्रत्यंगिराध्यानम्—(प्रत्यंगिराकल्पे)

श्यामाभांचत्रिणेत्रांतांसिंहवक्रांचतुर्भुजाम् ॥ ऊर्ध्वकेशींचसिंहस्थांचं-
द्रांकितशिरोरुहाम् ॥ १ ॥ कपालशूलडमरुनागपाशधरांशुभाम् ॥ प्रत्यं-
गिरांभजेनित्यंसर्वशत्रुविनाशिनीम् ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

६६ अथ शूलिनीध्यानम्—(तत्कल्पे)

विभ्राणाशूलबाणास्परिसदरगदापाशचापान्कराग्रैर्मघश्यामाकिरीटो
लसितजलधराभीषणाभूषणाढ्या ॥ सिंहस्कंधाधिरूढाचतसृभिरसिखेटा-
न्विताभिःपरीताकन्याभिर्भिन्नदैत्याभवतुभवभयध्वांसिनीशूलिनीनः ॥ १ ॥
मघश्यामवर्णः ॥ १ ॥

६७ अथ धूम्रावतीध्यानम्—(तत्कल्पे)

रक्तांगीरक्तवस्त्रांकरिकरविलसत्कुंडलांचडदंष्ट्रांकंडोयट्टुंडमालांपरि-
सरविलसच्छोभिपैशाचवृंदाम् ॥ घोरांघोराट्टहासांकरकलितकपालासि-

रौद्रांत्रिणेत्रांशत्रूणांप्राणहंत्रांशशिशिशुमकुटांभावयेद्भूषकालीम् ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६८ अथ वश्यमुखीध्यानम्—(महालक्ष्मीरत्नकोशे)

संधायसुमनोबाणंकर्पतीभैक्षवंधनुः ॥ जगज्जैर्त्राजपारक्तादेर्वावि-
श्यमुखीभजे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६९ अथ उग्रताराध्यानम्—(आम्नाये)

प्रत्यालीढपदार्पिताग्निशवभृद्धोराट्टहासापरास्वङ्गे दीवरशूलस्वर्परधरा
हुंकारबीजोद्भवा ॥ खर्वानीलविशालपिंगलजटाजूटोग्रनागैर्वृताजाड्यंन्य
स्यकपालकेत्रिजगतांहंत्युग्रतारास्वयम् ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

७० अथ कुरुकुल्लाध्यानम्—(ललितोपाख्याने)

तत्रनौकेश्वरीदेवीकुरुकुल्लेतिविश्रुता ॥ तमालश्यामलाकाराश्यामकं-
चुकधारिणी ॥ १ ॥ रत्नारित्रकरानित्यमुल्लसन्मदमांसला ॥ परितो
भाम्यतिमुनेमणिनौकाधिरोहिणी ॥ २ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

७१ अथ वारुणीध्यानम्—(ललितोपाख्याने)

साक्षाच्चवारुणीदेवीतत्रनौकाधिनायिका ॥ यांसुधामालिनीमाहुर्या-
माहुरभूतेश्वरीम् ॥ १ ॥ सातत्रमणिनौकास्थाशक्तिसेनासमावृता ॥
ईपदालोकमात्रेणत्रैलोक्यमददायिनी ॥ २ ॥ तरुणादित्यसंकाशामद-
रक्तकपोलभूः ॥ पारिजातप्रसूनासृक्परिवीतकचोच्चया ॥ ३ ॥ वहंती-
मदिरापूर्णचपकंलोलदुत्पलम् ॥ पङ्कपिशितखंडंचमणिपात्रेतथान्यके ॥
वारुणीतरणीश्रेणीनायिकातत्रराजते ॥ ४ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७२ अथ अपराजिताध्यानम्—(नारदसंहितायाम्)

नीलोत्पलनिभादेवीनिद्रामुद्रितलोचनाम् ॥ नीलकुंचितकेशायां-
निम्ननाभीवलित्रयाम् ॥ १ ॥ वराभयकरांभोजांप्रणतार्तिविनाशि-
नीम् ॥ पीतांबरवरोपेतांबूषणस्रग्भिवभूषिताम् ॥ २ ॥ वरशक्त्यालतिंसौ-

स्यांपरसैन्यप्रभंजिनीम् ॥ शंखचक्रगदाभीतिरस्यहस्तांत्रिलोचनाम् ॥ ३ ॥

सर्वकामप्रदां देवीं ध्यायेत्तमपराजिताम् ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

७३ अथ शत्रुविध्वंसिनीध्यानम्—(सुदर्शनसंहितायाम्)

शत्रुविध्वंसिनीरौद्रात्रिशिरारक्तलोचना ॥ अग्निज्वालारौद्रमुखीघो
रदंष्ट्रात्रिलोचना ॥ १ ॥ दिगंबरारक्तकेशीरक्तपाणिर्महोदरी ॥ एतै

रविष्कृतैर्घोरैश्शीघ्रमुच्चाटयेद्विषः ॥ २ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

७४ अथ स्वस्थावेशिनीध्यानम्—(अहिर्बुध्न्यसंहितायाम्)

रक्तांगीशववासिनीत्रिशिरसंरौद्रां महाभैरवीं भ्रूषाक्षीं भयहारिणीं घन-
शिखानीलालकालं कृताम् ॥ दक्काशूलधरां महावलरिपुध्वंसां कृशांगीं महो
भीमांगीं त्रिजटां दवानलमयीं ध्यायेत्पिनाकिस्तुताम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७५ अथ दंडनाथावाराहीध्यानम्—(ललितोपाख्याने)

दंडनाथात्तत्र देवीशतस्तंभादृचमंडपे ॥ कार्तस्वरमयां भोजकर्णिका-
मध्यसंस्थितम् ॥ १ ॥ बिंदुत्रिकोणवृत्ताद्यं पद्दलं वृत्तयुग्मकम् ॥
चक्रं विराजते तत्र ततकांचनसन्निभा ॥ २ ॥ संध्यारुणलसत्चेला सर्वा
भरणमंडिता ॥ शंखचक्राभयवरान्दहलंचमुत्तलंतथा ॥ ३ ॥ पाशांकु-
शौचदधती चंद्ररेखावतंसिनी ॥ वाराहवक्रसंयुक्ता दंडिनी तत्र वर्तते ॥ ४ ॥
कनकवर्णः ॥ १ ॥

७६ अथ स्वप्रवाराहीध्यानम्—(तत्कल्पे)

मेघश्यामरुचिमनोहरकुचानेत्रत्रयोद्भासितां कोलास्यां शशिशेखराम-
भिलसदंष्ट्राप्रभाशोभिनीम् ॥ विभाणां स्वकरांबुजैरसिलतांचर्मापिपाशं-
सृणिं वाराहीमनुचितयेद्वयवराहं शुभालं कृतिम् ॥ १ ॥ मेघश्यामवर्णः १

७७ अथ शुद्धवाराहीध्यानम्—(वाराहीकल्पे)

दंष्ट्रोज्ज्वलद्वाराहस्यां रक्तयस्त्रोत्तरीयकाम् ॥ शूलंकपालं मुत्तलं नागं ह-
स्तैस्तुचिभ्रतीम् ॥ १ ॥ इंदुरेखालसन्मौलिवाराहीतामहं भजे ॥
नीलवर्णः ॥ १ ॥

७८ अथ लघुश्यामलाध्यानम्—(श्यामलाकल्पे)

स्मरेत्प्रथमपुष्पिणींरुधिरविन्दुशोणां वरांगृहीतमधुपात्रिकांमदविधु-
र्णनेत्रांचलाम् ॥ करस्फुरितवल्लकींविमलशंखताटंकिनींघनस्तनभरा-
लसांगलितचूलिकांश्यामलाम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

७९ अथ राजमातंगीध्यानम्—(तत्कल्पे)

रत्नासनांश्यामगार्त्रीशृण्वतींशुकजल्पितम् ॥ अब्जन्यस्तैकचरणां
चारुचंद्रावतंसकाम् ॥ १ ॥ वीणामालापयतींचतिलकोद्भासिफाल-
काम् ॥ सौगंधिकस्रक्लिकाचूलिकारक्तवाससम् ॥ २ ॥ विभ्रूपणैर्भू-
पितांचमातंगींप्रणमान्यहम् ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

८० अथ बालाध्यानम्—(त्रिपुरसुंदरीकल्पे)

जपाकुसुमसंकाशाफुल्लपद्मासनास्थिता ॥ अक्षस्रक्पुस्तकाभीतिवर-
हस्तानुबालिका ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८१ अथ भुवनेश्वरीध्यानम्—(महालक्ष्मीरत्नकोशे)

उयद्भास्वत्समाभांविजितनवजपामिंदुखंडावनद्धांज्योतिर्मालांत्रिणे
त्रांविविधमणिलसत्कुंडलांपद्मसंस्थाम् ॥ हारश्रैवेयकांचीमणिगणवल्लयै
स्तंयुतामंबराढ्यामायांपाशांकुशाभ्यामभयवरकरांभावेयद्रौवनेशीम् ॥
॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८२ अथ मृतसंजीविनीध्यानम्—(रुद्रयामलेकुहूकल्पे)

मृतसंजीविनीर्दिवीशांतरूपांचभिभतीम् ॥ पाशाहींद्रांकुशागदाखड्गश-
लवराभयान् ॥ १ ॥ रक्तमष्टभुजांवेदेफुल्लपद्मासनांशुभाम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८३ अथ वगलादेवताध्यानम्—(तत्कल्पे)

चतुर्भुजांत्रिनयनांकमलासनसंस्थिताम् ॥ त्रिशूलंपानपात्रंचगदां
जिह्वांचविभतीम् ॥ १ ॥ विंबोष्ठीकंबुकंठींचसमपीनपयोधराम् ॥ पीतां-
वरांभदाघूर्णांध्यायेद्ब्रह्मास्त्रदेवताम् ॥ २ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

८४ अथ प्राणशक्तिदेवताध्यानम्—(शारदातिलके)

रक्तांभोधिस्थपोतोद्भसदरुणसरोजाधिरूढाकराञ्जैःपाशंकोदंडमिक्षु-
द्रवमणिगुणमप्यंकुशंपंचबाणान् ॥ विभाणासृक्पालंत्रिनयनलसिता-
पीनवक्षोरुहाढ्यादेवीवालाकवर्णाभवतुसुखकरीप्राणशक्तिःपरानः ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८५ अथ शुद्धविद्यादेवीध्यानम्—(सोमनाथवल्लीमंत्रशास्त्रे)

अक्षमालांपुस्तकंचदधानाश्वेतविग्रहा ॥ चिन्मुद्राऽभीतिहस्ताचशु-
द्धविद्यासदावतु ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

८६ अथ श्रीविद्यादेवीध्यानम्—(महालक्ष्मीरत्नकोशे)

आधारेतरुणार्कबिंबवदनेह्यत्युग्रदंष्ट्रांकुरेवीणावादधनंतभोगनिलयेवी-
णादिगानप्रिये ॥ नानावर्णमयेनरास्थिलुलितेसुव्यक्तमालाधरेश्रीविये
त्वारितेमहार्थमहितेश्रीशांकरित्वांजजे ॥ १ ॥ चित्रवर्णः ॥ १ ॥

८७ अथ कामकलेश्वरीध्यानम्—(महालक्ष्मीरत्नकोशे)

पंकजपाशेक्षुधनुःकिंशुकशाल्यग्रपंचबाणधराम् ॥ सतताभयवरह-
स्तांकलयेकामपिकलाधरामंबाम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८८ अथ वनशंकरीध्यानम्—(पद्मपुराणे)

कल्पांतानलकायकांतिसुभगांशूलंकपालंशरंचापंचापिवराभयौचप-
रिघंशंखंचचक्रंगदाम् ॥ विन्नाणांशशिखंडशोभिमुकुटारत्नांबराळ-
तांबंदेतांवनशंकरांत्रिनयनांबागीशविष्णुस्तुताम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८९ अथ शाकंभरीध्यानम्—(पद्मपुराणे)

शूलंपाशकपालचापकुलिशंचाणान्मृण्णिवेदकंशंखंचक्रंगदाहिस्त्रङ्गम-
भयंखट्वांगदंडधराम् ॥ वर्षाभाववशाद्धतान्मुनिगणाञ्जशाकेनधारक्ष-
तात्रैलोक्याजननीमहेशदयितांतांस्तौमिशाकंभरीम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९० अथ सुरादेवीध्यानम्—(तत्कल्पे)

सुरासुरैर्मथ्यमानेशीरोदेसागरोत्तमे ॥ तत्रोत्पन्नांसुरादेवींकन्यकारूप-

धारिणीम् ॥ १ ॥ अष्टादशभुजैर्युक्त्वा रक्तान्तापतलोचनाम् ॥ शंख-
खड्गधनुश्चैव कपालं मुसलं तथा ॥ २ ॥ शक्तिगदावरंघटांदधानां वामपा-
णिभिः ॥ चक्रं मुष्टिशरं शूलं लोहं खेटं च तोमरम् ॥ ३ ॥ अभयं भिडि-
वालं च दधानां दक्षिणैर्भुजैः ॥ त्रिणेत्रादीर्घतन्वर्गीकालाग्निसदृशीं भजेत् ॥
॥ ४ ॥ मंदरं वेष्टयित्वा तु फेनिलावर्तनीपणाम् ॥ गोमूत्रक्षीरवर्णाभां कृ-
ष्णरूपां परासुराम् ॥ ५ ॥ (त्रासयंत्यसुरान्सर्वान् देवानामभयं करी ॥
यासुरासाह्युमादेवी यो मोहस्तमहेश्वरः ॥ १ ॥) चित्रवर्णः ॥ १ ॥

९१ अथ चतुष्पाष्टिकलादेवीध्यानम्—(शाबरतंत्रे)

हस्तैः पद्मं रथांगुणमथ हरिणं पुस्तकं वर्णमालां टंकं शुभ्रं कपालं वरममृत-
लसद्भेमकुंभं दधानाम् ॥ मुक्ताविद्युत्पयोदस्फटिकनवजपाबंधुरैः पंचवक्त्रै-
श्चक्षैर्वक्षोजनप्रांसकलशाशिनिभांशारदांतां नमामि ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

९२ अथ सर्ववर्णेश्वरीध्यानम्—(सिद्धशाबरतंत्रे)

अक्षस्रजं हरिणपीतमुदग्रटंकं वियांकरैरविरतं दधतीं त्रिणेत्राम् ॥ अर्धे-
न्दुमौलिमरुणामरविंदवासां वर्णेश्वरीं प्रणमतस्तनूतारवत्राम् ॥ १ ॥
अरुणवर्णः ॥ १ ॥

९३ अथ द्वादशार्द्धदेवीध्यानम्—(महालक्ष्मीरत्नकोशे)

पंचवक्त्रां त्रिणेत्रां च शवस्थारक्तवर्णकाम् ॥ रक्तकंजशिरोमालां चंद्रे
खावतंसकाम् ॥ १ ॥ अक्षमालांकुशवरत्रिशूलकुसुमाशुगान् ॥
पाशेश्चुचापमभयंकपालं पुस्तकं तथा ॥ २ ॥ धारयतीं द्वादशार्द्धदेवीं तां
प्रणमाम्यहम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९४ अथ तिरस्करिणीदेवीध्यानम्—(महालक्ष्मीरत्नकोशे)

नीलवाजिसमरूढानीलांगीखड्गधारिणी ॥ निद्रानिमीलदुवनातिर-
स्करिणिकावतु ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

९५ अथ अश्वारूढादेवीध्यानम्—(महालक्ष्मीरत्नकोशे)

अश्वारूढाकराग्नेनवक्रनकमपीवेत्रयष्टिदधाना दक्षेवामोपि चैवं खलि-

नतनुलतापाशवद्धासुसाध्या ॥ देवीनित्यंप्रसन्नाशशधरविलसत्केशपा-
शात्रिणेत्रादद्यादद्यानवद्यासकलमुखकुलप्राप्तिहृयांश्रियंनः ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९६ अथ इंद्राक्षीदेवीध्यानम्—(इंद्राक्षीकल्पे)

इंद्राक्षीद्विभुजादेवीपीतवस्त्रद्वयान्विताम् ॥ वामहस्तेवज्रधरांदक्षि-
णेनवरप्रदाम् ॥ १ ॥ इंद्राक्षीसहयुवतीनानालंकारभूषिताम् ॥ प्रसन्न-
वदनांभोजामप्सरोगणसेविताम् ॥ २ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

९७ अथ तुलजाभवानीध्यानम्—(भवानीकल्पे)

रक्ताभामरुणांशुभांवरधरामानंदपूर्णाननामुक्ताहारविभूषणांकुचभरा-
क्रांतांसुकांचीगुणाम् ॥ देवीदिव्यरसान्नपूर्णकलशामंभोजदर्वीकरांध्या-
येच्छंकरवल्लभांत्रिनयनामभालकांसुन्दरीम् ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

९८ अथ चंद्रापरमेश्वरीध्यानम्—(तत्कल्पे)

करलसदरविंदाचारुनेत्रारविंदानिवसतुहृदिचंद्रास्मेरवक्रारविंदा ॥
निखिलविवुधवृंदाबंधपादारविंदाह्यतिशयितमरंदामोदमाघन्मालिन्दा ॥
॥ १ ॥ करधृतकरवालाकालदृष्ट्याकरालागतिविजितमरालापक्षमपं-
ड्याप्यराला ॥ विकचकमलमालायोगिसंगीतशीलावसतुरुचिरलीला-
चंद्रिकानंदवाला ॥ २ ॥ स्वर्णवर्णामहादेवीदिव्यसिंहासनेस्थिताम् ॥
ध्यायेच्चवरदांदेवीचंद्रिरांपरमेश्वरीम् ॥ ३ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

९९ अथ तुलसीदेवीध्यानम्—(तुलसीमाहात्म्ये)

ध्यायेच्चतुलसींदेवींश्यामांकमललोचनाम् ॥ प्रसन्नांप्रभकल्हारवरा-
भयचतुर्भुजाम् ॥ १ ॥ किरीटहारकेयूरकुंडलादिविभूषिताम् ॥ धवलां-
शुकसंपुक्तांपद्मासननिपेदुषीम् ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१०० अथ गायत्रीध्यानम्—(मार्कण्डेयपुराणे)

देवीपर्वारुसंध्यायांगायत्रीवह्निरूपिणीम् ॥ कुमारींरक्तवस्त्रांगी-
रक्तलग्ननुलेपनाम् ॥ १ ॥ चतुर्भुजांचतुर्वक्रांवरदांचाष्टलोचनाम् ॥

पद्माक्षमालावलयंविभ्रतींदक्षिणेकरे ॥ २ ॥ वामेकमंडलुंपाणौसुवंसव्ये-
तरेकरे ॥ अग्रयं वाममस्तेचपद्मपीठेप्रतिष्ठिताम् ॥ ३ ॥ ऋग्वेदरूपिणी-
प्रातस्सवनांहंसवाहनाम् ॥ रसायनांचबृहतींगार्हपत्येप्रतिष्ठिताम् ॥ ४ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१०१ अथ सावित्रीध्यानम्—(मार्कण्डेयपुराणे)

देवीमध्याह्नसंध्यायांसावित्रीरुद्ररूपिणीम् ॥ युवतींश्वेतवस्त्राढ्यां
शुक्लस्रगनुलेपनाम् ॥ १ ॥ चतुर्भुजांचतुर्वक्त्रांवरदांद्वादशेक्षणाम् ॥
रुद्राक्षमालावलयंविभ्रतींदक्षिणेकरे ॥ २ ॥ वामेकरेचखट्वांगंत्रिशूलद-
क्षिणेकरे ॥ वामेकरेऽग्रयंदेवीतथैवार्थेन्दुधारिणीम् ॥ ३ ॥ स्वर्णपीठेस्थितां
सौम्येयजुर्वेदस्वरूपिणीम् ॥ माध्यंदिनाख्यसवनेसतींगोवृषवाहनाम् ॥ ४ ॥
दक्षिणाग्निस्वरूपांतांध्यायेन्नित्यंविशुद्धधीः ॥ २ ॥ शुक्लवर्णः ॥ १ ॥

१०२ अथ सरस्वतीध्यानम्—(मार्कण्डेयपुराणे)

सरस्वतींतुसायाह्निसंध्यायांविष्णुरूपिणीम् ॥ स्थविरेन्दीवरश्यामां-
नीलकुंचितमूर्धजाम् ॥ १ ॥ चतुर्भुजांचैकवक्त्रांपद्मपत्रायतेक्षणाम् ॥ शंखं-
चक्रंगदांचैवतथैवाग्रयंदंपुनः ॥ २ ॥ पीतावरंदधानां चदिव्यस्रगनुले-
पनाम् ॥ तृतीयसवनाख्यांचध्यायेद्वैविष्णुरूपिणीम् ॥ ३ ॥ नीलपीठे-
स्थितांसौम्येसामवेदस्वरूपिणीम् ॥ वरदांगरुडारूढामाहवनीयेव्यवस्थि-
ताम् ॥ ४ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१०३ अथ द्विभुजान्नपूर्णाध्यानम्—(कारणागमे)

वामेमाणिक्यपात्रमधुरसभारितंविभ्रतींपाणिपद्मेदिव्यैरन्नैःप्रपूर्णाधृत-
मणिवलयेदक्षिणेस्तनद्वीम् ॥ रक्तार्गीपीनतुंगस्तनभरविलसत्तारहा-
रांत्रिणेत्रांवेदपूर्णन्दुब्रिवप्रतिनिधिवदनामंबिकामन्नपूर्णाम् ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१०४ अथ चतुर्भुजान्नपूर्णाध्यानम्—(कारणागमे)

सिन्दूराभांत्रिणेत्राममृतशशिकलांखेचरींरक्तवस्त्रांपीनोचुंगस्तनाढ्या

मभिनवविलसद्यौवनारंभरम्याम् ॥ नानालंकारयुक्तां सरसिजनयनाभिं
दुसंक्रांतमूर्तिदेवीपाशांकुशाढ्यामभयवरकरामन्नपूर्णानमामि ॥ १ ॥
सिन्दूरवर्णः ॥ १ ॥

१०६ अथ अग्निदुर्गाध्यानम्—(शारदातिलके)

विद्युद्दामसमप्रभांमृगपतिस्कंधस्थितांभीषणांकन्याभिःकरवालसेदवि
लसद्दस्ताभिरासेविताम् ॥ हस्तैश्चक्रवरासिखेटविशिरवांश्चापांकुशौतर्ज
नीविभ्राणामनलात्मिकांशशिधरांदुर्गात्रिणेत्रांभजे ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १

१०६ अथ शीतलादेवीध्यानम्—(रुद्रयामलेशीतलाकल्पे)

ध्यायेच्चशीतलांदेवींरासभस्थांदिगंबराम् ॥ मार्जनीकलशोपेतां
शूर्पालंलतमस्तकाम् ॥ १ ॥ रुष्णवर्णः ॥ १ ॥

१०७ अथ लोपामुद्रादेवताध्यानम्—(आम्राये)

पाशांकुशौशरंचापंधारयंतीत्रिलोचनाम् ॥ सूर्याभांचंद्रचूडांचलो
पामुद्रांभजेशिवाम् ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

अथ अष्टमहालक्ष्मीस्वरूपाणि ।

१०८ तत्रद्विभुजालक्ष्मीध्यानम्—(नृसिंहप्रासादे)

हरेस्तमीपेकर्तव्यालक्ष्मीस्तुद्विभुजानृप ॥ दिव्यहृपांबुजकरासर्वा
भरणभूषिता ॥ १ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

१०९ अथ गजलक्ष्मीध्यानम्—(पांचरात्रे)

लक्ष्मीःशुक्लांबरादेवीरूपेणाप्रतिमाभुवि ॥ पृथक्चतुर्भुजाकार्या
देवींसिंहासनेशुभा ॥ १ ॥ सिंहासनेस्याःकर्तव्यकमलंचारुकर्णिकम् ॥
अष्टपत्रंमहाभागाकर्णिकायांसुसंस्थिता ॥ २ ॥ विनायकवदासी
नादेवीकार्याचतुर्भुजा ॥ बृहन्नालंकरेकार्यंतस्याश्चकमलंशुभम् ॥
॥ ३ ॥ दक्षिणेपादवश्रेष्ठकेयूरप्रांतसंस्थितम् ॥ वामेऽमृतघटःकार्यस्त-
थाराजन्मनोहरः ॥ ४ ॥ तस्याअन्यौकरौकार्यौविल्वशांखधरौद्विज ॥

आवर्जितकरंकार्यतत्पृष्ठेकुंजरद्वयम् ॥ ५ ॥ देव्याश्वस्तकेकार्यपद्मं-
चापिमनोहरम् ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

११० अथ महालक्ष्मीध्यानम्—(नृसिंहभासादे—विश्वकर्मणा)

कोट्टापुरंविनान्यत्रमहालक्ष्मीर्यदोच्यते ॥ लक्ष्मीवत्सातदाकार्या
सर्वाभरणभूषिता ॥ १ ॥ दक्षिणाधःकरेपात्रमूर्ध्वेकौमोदकीततः ॥
वामोर्ध्वेखेटकंचैवश्रीफलंतदधःकरे ॥ २ ॥ विभ्रतीमस्तकेलिंगंपूजनी
याविभूतये ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१११ अथ श्रीदेवीध्यानम्—(मयूरेव)

पाशाक्षमालिकांभोजसृणिभिर्याम्यसौम्ययोः ॥ पद्मासनस्थांकुर्वीत-
श्रियंत्रैलोक्यमातरम् ॥ १ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

११२ अथ वीरलक्ष्मीध्यानम्—(पांचरात्रे)

वीरलक्ष्मीरितिरव्यातावरदाऽभयहस्तिनी ॥ ऊर्ध्वपद्मद्वयौहस्तौतथा-
पद्मासनेस्थिता ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

११३ अथ द्विभुजावीरलक्ष्मीध्यानम्—(पांचरात्रे)

दक्षिणेत्वभयंवित्युत्तरेवरदंतथा ॥ ऊरुपद्मदलाकारौवीरश्रीमुं
र्तिलक्षणम् ॥ १ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

११४ अथ अष्टभुजावीरलक्ष्मीध्यानम्—(पांचरात्रे)

पाशांकुशाक्षसूत्रवराभयगदापद्मपात्रहस्ताकार्या ॥ १ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

११५ अथ प्रसन्नलक्ष्मीध्यानम्—(अथर्वणरहस्ये)

वंदेलक्ष्मींपरशिवमर्याशुद्धजांबूनदाभांतेजोरूपांकनकवसनांसर्वभूपो-
ज्ज्वलांगीम् ॥ बीजापूरंकनककलशंहेमपद्मंदधानामाद्यांशक्तिसकलज-
ननीविष्णुवामांकसंस्थाम् ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

११६ अथ विष्णुपरिवारशक्तोनांध्यानम्—(पद्मपुराणे)

सुवर्णनिभशोभाश्रीस्त्यात्साभूर्जुनच्छविः ॥ सरस्वतीसितारकाभी-
तिःश्यामनिभाकृतिः ॥ १ ॥ कीर्तिरिक्तामवेच्छांतिस्फटिकाभासमी-

रिता ॥ तुष्टिःपीताभवेत्पुष्टिश्यामादेव्यस्तुताःस्मृताः ॥ २ ॥ पद्मद्वय-
कराश्वेवराभयकरास्तुताः ॥ १ ॥

११७ अथ सौभाग्यभुवनेश्वरीध्यानम्—(शारदातिलके)

सिंदूरारुणविग्रहांत्रिनयनांमाणिक्यमौलिस्फुरत्तारानायकशेखरांस्मि-
तमुखीमापीनवक्षोरुहाम् ॥ पाणिभ्यांमणिपूर्णरत्नचपकंरक्तोत्पलंविभ्रतीं
सौम्यांरत्ननिधिस्थसव्यचरणांध्यायेत्परामंबिकाम् ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णः ॥ १

११८ अथ मायाभुवनेश्वरीध्यानम्—(शारदातिलके)

श्यामांगीशाशिशेखरांनिजकरैर्दानं चरक्तोत्पलंरत्नाढ्यं चपकंपरंभयहरं
संविभ्रतींशाश्वतीम् ॥ मुक्ताहारलसत्पयोधरनतानेत्रत्रयोह्लासिर्नीवं-
देहंसुरपूजितांहरवधूंरक्तारविंदस्थिताम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

११९ अथ वज्रप्रस्तारिणीध्यानम्—(शारदातिलके)

रक्ताब्धौरक्तपोतेविदालितकमलाभ्यंतरेसंनिपण्णारक्तगंगीरक्तमौलिस्फु-
रितशशिकलांस्मेरवक्त्रांत्रिणेत्राम् ॥ बीजापुरेपुपाशांकुशमुसलधनु-
स्त्रकपालानिहस्तैर्बिम्बाणामानतांगीस्तनभरनमितामंबिकामानमामि १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२० अथ त्रिकंठकीदेवीध्यानम्—(शारदातिलके)

नीलानाभेरधस्तादरुणरुचिधराकंठदेशात्सितासावकैर्दंष्ट्राकरालैरुदर-
परिगतैर्भीषणांगीचतुर्भिः ॥ दीपौकंबुंरथांगंकरसरसिरुहैर्धारयंतीजटां-
तस्स्फूर्जच्छीतांशुखंडाभवतुभयहरादेवताचत्रिणेत्रा ॥ १ ॥ चित्रवर्णः ॥ १

१२१ अथ मोहिनीनित्यादेवीध्यानम्—(शारदातिलके)

अर्द्धेदुमौलिमरुणाममराभिवंध्यामंभोजपाशसृणिपूर्णकपालहस्ताम् ॥
रक्तांगरागवस्त्राभ्रणांत्रिणेत्रांध्यायेच्छिवस्यवनितामदविह्वलांगीम् १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२२ अथ जयदुर्गाध्यानम्—(शारदातिलके)

कालांस्फारांकटाक्षैररिकुलभयदांमौलिवद्धेदुरेखांशंखंचक्रंलुपाणांत्रि-

शिखमपिकरैरुद्धहंतींत्रिणेत्राम् ॥ सिंहस्कंधाधिरूढांत्रिभुवनमखिलं-
तेजसापूरयंतींध्यायेद्गुंजयाख्यांत्रिदशपरिवृतांसेवितांसिद्धिकामैः ॥ १ ॥
रुक्मवर्णः ॥ १ ॥

१२३ अथ विंध्यवासिनीदुर्गाध्यानम्—(शारदातिलके)
सौवर्णांबुजमध्यगांत्रिनयनांसौदामिनीसंनिभांशंखंचक्रवराभयानिदधती-
मिंदोःकलांबिभ्रतीम् ॥ ग्रैवेयांगदहारकुण्डलधरामाखंडलायैस्तुतांध्या-
येद्विंध्यनिवासिनींशशिमुखींपार्श्वस्थर्पचाननाम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१२४ अथ रिपुमारिणीदुर्गाध्यानम्—(शारदातिलके)
तर्जनींत्रिशिखंदोभ्यांधारयंतींभयंकरीम् ॥ रक्तांध्यात्वारवेर्विबेप्रजपे
द्युतंमनुम् ॥ १ ॥ मारयेदचिरादेविरपून्बंधुसमन्वितान् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२५ अथ त्रिपुरभैरवीध्यानम्—(शारदातिलके)
उद्यद्भानुसहस्रकांतिमरुणक्षौमांशिरोमालिनींरक्तालिमपयोधरांजप-
वटीविधामभीतिवरम् ॥ हस्ताब्जैर्दधतींत्रिणेत्रविलसद्भ्रारविंदश्रियं
देवींबद्धहिमांशुरत्नमकुटांवेदेरविंदस्थताम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२६ अथ संवित्रिपुराध्यानम्—(शारदातिलके)
चंद्रावतंसकलितांशरविंदुशुभांपंचाशदक्षरमयींहृदिभावयेत्ताम् ॥
श्रीपुस्तकंजपवटीममृताढ्यकुंभंव्याख्यांचहस्तकमलैर्दधतींत्रिणेत्राम् १ ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१२७ अथ बालात्रिपुरसुंदरीध्यानम्—(शारदातिलके)
सद्यस्समुद्यतसहस्रदिवाकराभांविद्याक्षसूत्रवरदाभयहस्तचिह्नम् ॥
नेत्रोत्पलैस्त्रिभिरलंकृतपद्मचक्रांत्वांहारभाररुचिरांत्रिपुरेभजंति ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२८ अथ नित्यादेवीध्यानम्—(शारदातिलके)
नित्यांभजेबालशशांकचूडांपाशांकुशौकल्पलतांकपालम् ॥ हस्तै-
र्वहंतीमरुणांत्रिणेत्रामास्फालयंतींकरवल्लकींताम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२९ अथ त्वरितादेवीध्यानम्—(शारदातिलके)

श्रमामां बर्हिंकलापशेखरयुतामाबद्धपर्णांशुकांगुजाहारलसत्पयोधरयु-
तामष्टाहिपान्विभ्रतीम् ॥ ताटंकांगदमेखलांगुणरणन्मंजीरिभाभूपितांकै-
रार्तीवरदाभयोद्यतकरां देवीं त्रिणेत्रांभजे ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१३० अथ कालरात्रिध्यानम्—(नृसिंहप्रासादे)

एकवेणीजपाकर्णपूरानग्रासरास्थिता ॥ लंबोष्ठीकर्णिकाकर्णीतिला-
भ्यक्तशरीरिणी ॥ १ ॥ वामपादोष्ठसहोहलताकंटकभूषणा ॥ वर्धन्मू-
र्धध्वजालृष्णाकालरात्रिर्भयंकरी ॥ २ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

१३१ अथ वागीश्वरीध्यानम्—(पांचरात्रेक्रियापादे)

श्वेतपद्मासनारूढाशुक्लवर्णाचतुर्भुजा ॥ जटामकुटसंयुक्त्वारत्नकुंडल-
मंडिता ॥ १ ॥ यज्ञोपवीतिनीहारमुक्ताभरणभूषिता ॥ दुकूलवसनादे-
वीनेत्रत्रयसमन्विता ॥ २ ॥ सुदंडदक्षिणेहस्तेवामहस्तेतुपुस्तकम् ॥
दक्षिणेचाक्षमालांचकुंडिकां वामहस्तके ॥ ३ ॥ वागीश्याकृतिराख्यता ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१३२ अथ धेनुवागीश्वरीध्यानम्—(आश्वलायनकल्पे)

शुद्धस्फटिकसंकारांशुक्लमाल्यांबरावृताम् ॥ अंकुशेनाक्षसूत्रेणपाश-
पुस्तकधारिणीम् ॥ १ ॥ मुक्ताहारैस्समायुक्तां देवीं दिव्यचतुर्भुजाम् ॥
सितेनदर्पणाभेनवस्त्रेणपरिभूषिताम् ॥ २ ॥ सुस्तनीवेदिमध्यांतांचंद्रार्ध
कृतशेखराम् ॥ जटाकलापसंयुक्तां पूर्णचंद्रनिभाननाम् ॥ ३ ॥ त्रिलो-
चनीमहादेवीं स्वर्णनूपुरधारिणीम् ॥ कटकैस्स्वर्णरत्नाढ्यैर्महावल्लभभूषि-
ताम् ॥ ४ ॥ केयूरैर्मखलाद्यैश्च्योतयंतो जगन्नयम् ॥ शब्दब्रह्ममयीं ध्या-
येद्धेनुवागीश्वरीं पराम् ॥ ५ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१३३ अथ सौभाग्यवागीश्वरीध्यानम्—(शारदातिलके)

तरुणशकलमिदोर्विभ्रतीं शुभकांतिकुचभरनमितां गीतन्निपण्णांसिता-

ञ्जे ॥ निजकरकमलयल्लेखिनीपुस्तकश्रीस्सकलविभवसंघैःपातुवाग्दे
वतानः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१३४ अथ पद्मानामकलक्ष्मीध्यानम्—(पांचरात्रेक्रियापदे)

पद्मापद्मासनासीनापद्माभापद्मवासिनी ॥ हेमरत्नोज्ज्वलन्नक्रकुंडलं-
र्णमंडनम् ॥ १ ॥ चंद्रबिम्बामलमुखीकर्णपूरायुतेक्षणा ॥ सयौवनासुरम्यां-
गीकुंचितभ्रूसुविभ्रमा ॥ २ ॥ रक्तोष्ठीपीनगंडाचकंचुकाच्छादितस्तनी ॥
शिरसोमंडनशंखचक्रसीमंतपद्मकम् ॥ ३ ॥ मागहस्तसमौवाहूकेयूरक-
टकोज्ज्वलौ ॥ पंकजश्रीफलं वामेदक्षिणेविभ्रतीपरा ॥ ४ ॥ शोभनांबर-
संपन्नाविपुलश्रोणिकातथा ॥ मेखलाकटिसूत्रांकालक्ष्मीर्लक्ष्मीविव-
र्द्धिनी ॥ ५ ॥ पद्मवर्णः ॥ १ ॥

१३५ अथ चतुष्पष्टियोगिनीध्यानम्—(नामानिच—रुद्रयामले)

अष्टाष्टकं प्रवक्ष्यामि योगिनीनां समासतः ॥ आयष्टकं सुवर्णाभं विशूलं-
डमरुंतथा ॥ १ ॥ पाशंचासिंदधानंतद्धचायेत्सर्वांगसुंदरम् ॥
अथद्वितीयकंध्यायेदक्षमालामथांकुशम् ॥ २ ॥ दधानंपुस्तकं वीणांसु-
श्वेतं मणिभूषणम् ॥ ज्वालांशक्तिगदांकुंतं दधानं नीलवर्णकम् ॥ ३ ॥
ध्यायेत्तृतीयं शुभदमष्टकं शुभलक्षणम् ॥ खड्गं खेटं पट्टिशं च दधानं परशुं
तथा ॥ ४ ॥ धूम्रवर्णं चतुर्थं तद्धचायेदष्टकमादरात् ॥ कुंतं खेटं च परिधं
भिंडिवालंतथैव च ॥ ५ ॥ पंचमाष्टकमेतद्धि श्वेतं स्यात्सुमनोहरम् ॥ ५ ॥
पीतं पष्ठमृपीरक्तमष्टमं च तटित्प्रभम् ॥ ६ ॥ कुंतादिकंसमं प्रोक्तं पठारभ्या-
ष्टमांतकम् ॥— दिव्ययोगामहायोगासिद्धयोगामहेश्वरी ॥ ७ ॥ पिशाचि-
नीडाकिनीचकालरात्रीनिशाचरी ॥ कंकालीरौद्रवेतालीहुंकारीभुवने-
श्वरी ॥ ८ ॥ ऊर्ध्वकेशीविरूपाक्षीशुष्कांगीनरभोजिनी ॥ फट्कारीवीर-
भद्राचधूम्राक्षीकलहप्रिया ॥ ९ ॥ रक्ताक्षीराक्षसीघोराविश्वरूपामयं-
करी ॥ कामाक्षीचोप्रचामुंडाभीषणात्रिपुरांतका ॥ १० ॥ वीरकौमारि-
काचंडीवाराहीमुंडधारिणी ॥ भैरवीहस्तिनीकोपदुर्मुखीभैतवाहिनी ११ ॥

खट्वांगदीर्घलंबोष्ठीमालतीमंत्रयोगिनी ॥ अस्थिनीचक्रिणीग्राहकंका-
लीभुवनेश्वरी ॥ १२ ॥ कंटकीकाटकीशुभाक्रियादूतीकरालिनी ॥
शंखिनीपमिनीक्षीराह्यसंधाचप्रहारिणी ॥ १३ ॥ लक्ष्मीश्वकामुकीलो-
लाकाकट्टिष्ठिरधोमुखी ॥ धूर्जटीमालिनीघोराकंपालीविपभोजिनी ॥ १४ ॥
चतुष्पष्टिस्समाख्यातायोगिन्योवरसिद्धिदाः ॥ ६४ ॥

१३६ अथ शरीरस्थपट्टचक्रदेवताध्यानम्—(वेदांतयोगशास्त्ररीत्या)
आधारेलिंगनाभौहृदयसरसिजेतालुमूलेललाटेद्वेपत्रेपोडशारेद्विदशद-
शदलेद्वादशार्धचतुष्के ॥ नासातेफालमध्येडफकठसहितेकंठमध्येस्वराणां
हंसंतत्त्वार्थयुक्तंसकलदलगतंवर्णरूपंनमामि ॥ १ ॥

अथ वर्णध्यानानि—(सिद्धशास्त्रतंत्रे)

१३७ अथ अकारध्यानम्—

अजामुखीरक्तवर्णाहंसगाधवलांशुका ॥ शरासनंवरंदक्षेधत्तेवामेशरा-
भयौ ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१३८ अथ आकारध्यानम्—

आकाराख्याथर्वणीतुश्यामाशुक्लांबराशुगा ॥ धत्तेखट्वांचखेटंचक्रमे-
णैववराभयौ ॥ १ ॥ श्यावर्णः ॥ १ ॥

१३९ अथ इकारध्यानम्—

इकाराख्यात्विलादेवीश्वेतामत्तेभगाशुभा ॥ चंद्रहासवरीदक्षेवामेधत्तेग-
दाभयौ ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१४० अथ ईकारध्यानम्—

ईश्वरीश्वर्णवर्णाभावृषारूढासितांशुका ॥ शारिकांचवरंदक्षेवामेधत्ते-
कुशाभयौ ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१४१ अथ उकारध्यानम्—

उग्रादेवीत्युकाराख्यापद्भुजासिंहगासिता ॥ दक्षेशूलांकुशवरान्वा
मेषाशगदाभयान् ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

१४२ अथ ऊकारध्यानम्—

ऊकारोर्जस्वलादेवीशार्दूलवरवाहना ॥ रक्ताचतुर्भुजाधत्तेखड्गखेटव-
राभयान् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१४३ अथ ऋकारध्यानम्—

ऋतुधामाऋकारारूपारक्तवर्णावृषस्थिता ॥ दक्षेपाशवरौधत्तेतथावामे-
कुशाभयौ ॥ १ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१४४ अथ ऋकारध्यानम्—

ऋकारारूपारेणुकेयंपडास्यापङ्गुजासिता ॥ शूलपाशंवरंदक्षेवामेख-
ड्गगदाभयान् ॥ १ ॥ दधानारक्तसिंहस्थाऋरालोकभयंकरी ॥ श्वेतवर्णः १

१४५ अथ लृकारध्यानम्—

लृतंभरालृकारारूप्याश्यामाव्याघ्रवरस्थिता ॥ चतुर्मुखाष्टहस्तेयंधत्ते-
स्त्राणिकरैःपरैः ॥ १ ॥ त्रिशूलपाशडमरुवरान्वामकरैस्तथा ॥ खड्गं-
कपालमुसलाभयान्पीतांबराशुभा ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१४६ अथ लृकारध्यानम्—

लृकारालंजिकारूप्यैपापुष्पदंतगजस्थिता ॥ रक्तादशभुजार्धेनदक्षादि-
क्रमशःकरैः ॥ १ ॥ त्रिशूलपाशमुसलचंद्रहासवराञ्छुभान् ॥ वामैःक-
रैःखड्गखेटगदाशक्त्यभयांस्तथा ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१४७ अथ एकारध्यानम्—

एकारारूपारेवतीस्यादशस्यारुण्डमालिनी ॥ रक्ताविंशद्भुजासिंहवा-
हनाफाललोचना ॥ १ ॥ करैर्धत्तेचक्रशूलपाशखड्गकमंडलून् ॥ अक्ष-
सूत्रंचचिन्मुद्रांभुशुर्डीमुद्रंवरम् ॥ २ ॥ वामेधत्तेकरैश्शंखंभिर्डीदुमृगखेट-
कान् ॥ कपालंदहनंशोपदंडंचैवगदाभयौ ॥ ३ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१४८ अथ ऐकारध्यानम्—

ऐकारारूप्याशुष्कपूर्वारेवतीत्रिशिराहिता ॥ मयूरगापङ्गुजेयंरक्तके-

१६२ अथ भकारध्यानम्-

आख्याप्रबोधिनीशुभासिंहस्थाचित्स्वरूपिणी ॥ विश्रुतांबुजचिन्मु-
द्राभयान्वितकराशुभा ॥ १ ॥ शुभवर्णः ॥ १ ॥

१६३ अथ टकारध्यानम्-

टाख्याचधारणीदेवीशूलटकवराभयान् ॥ धत्तेमत्तमर्तंगस्थापाटला-
भासितांशुका ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

१६४ अथ ठकारध्यानम्-

क्रियासरस्वतीठाख्याटंकांकुशवराभयान् ॥ धत्तेसिंहवाराखटाचै-
कवक्रारुणामता ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

१६५ अथ डकारध्यानम्-

डकारिणीपंचवक्रासिताटकगदाधरा ॥ चतुर्बाहुःकुक्कुटस्थावराभय-
कराचसा ॥ १ ॥ शुभवर्णः ॥ १ ॥

१६६ अथ ढकारध्यानम्-

ढरूपिणीश्रीघनाख्यापंचवक्रामयूरगा ॥ तटिद्वैरीकरैर्धत्तेशूलटकव-
राभयान् ॥ १ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

१६७ अथ णकारध्यानम्-

णोनंतशक्तिदेवेशरिक्ताबार्हिणवाहना ॥ एकवक्राशूलशक्तिवराभय-
कराशुभा ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१६८ अथ तकारध्यानम्-

ताख्यासरस्वतीशुभासितपद्मामनांशुका ॥ एकवक्राकरैर्धत्तेवीणातं
त्रीवराभयान् ॥ १ ॥ शुभवर्णः ॥ १ ॥

१६९ अथ थकारध्यानम्-

पंचवक्रासिताथाख्यानीलकंठासरस्वती ॥ शारिकांडमरुंधत्तेवृषारू-
ढावराभयो ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१७० अथ दकारध्यानम्-

एकवक्रारुणादाख्याष्टभुजाभोगदायिनी ॥ धत्तेब्जंशारिकावीणांड-
मर्वेणवराभयान् ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

१७१ अथ धकारध्यानम्-

श्यामलाचामलाधाख्याह्येकवक्राचतुर्भुजा ॥ वृपस्थाशारिकाम-
ब्जंकरैर्धत्तेवराभयौ ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१७२ अथ नकारध्यानम्-

नोनंतशक्तिर्देवेशीमत्तमातंगसंस्थिता ॥ एकवक्रातटिद्वैरीधत्तेपद्मव-
राभयान् ॥ १ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

१७३ अथ पकारध्यानम्-

पाख्येच्छाशक्तिरूपेयंशूलशक्तिवराभयान् ॥ धत्तेकरैःपंचवक्राफु-
ल्लपभासनारुणा ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१७४ अथ फकारध्यानम्-

पंचवक्रोयसिंहस्थापाटलातपकोमला ॥ फाख्याशुकैणासिस्वेट-
वराभयधराशरान् ॥ १ ॥ पार्शंचडमृगंधत्तेक्रमेणदशभिःकरैः ॥
पाटलवर्णः ॥ १ ॥

१७५ अथ वकारध्यानम्-

विच्छयामलावभ्रुवर्णासिंहारूढावहूपिणी ॥ धत्तेक्रमेणदशभिःकरैः
पूर्ववदायुधान् ॥ १ ॥ वभ्रुवर्णः ॥ १ ॥

१७६ अथ भकारध्यानम्-

भाख्यातुश्यामलाचैकवक्राभद्रासनेस्थिता ॥ उद्यद्रविनिभाधत्तेश-
रचापवराभयान् ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

१७७ अथ मकारध्यानम्-

मोविद्याश्यामलादेवीहयास्यास्फटिकप्रभा ॥ वीणावादनतत्त्वज्ञाव-
राभयकराशुभा ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१७८ अथ यकारध्यानम्-

याख्येयंदीपिनीदेवीसिंहस्थाष्टभुजासिता ॥ शूलचापेपुपाशासिते-
टदानाभयान्विता ॥ १ ॥ शुभवर्णः ॥ १ ॥

१७९ अथ रेफध्यानम्-

रेफाख्यारेचिकाश्यामासिंहस्थालोहितांशुका ॥ पंचास्याष्टकरैर्धत्ते
दक्षवामक्रमेणसा १ खड्गखेटांकुशगदापाशशूलवराभयान् ॥ श्यामवर्णः १

१८० अथ लकारध्यानम्-

लात्मिकामोहिनीदेवीस्वर्णाभागजसंस्थिता ॥ पद्भुजांकुशाशूलासि-
खेटदानाभयान्विता ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१८१ अथ वकारध्यानम्-

वाख्यापारायणीदेवीस्फटिकाभारुणांशुका ॥ स्फुटपद्मासनाधत्तेपद्म-
द्वयवराभयान् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१८२ अथ शकारध्यानम्-

शाख्यामंगलगौरीतुतभजांबूनदप्रभा ॥ सहस्रपद्मपीठस्थादिव्याभरण-
भूषिता ॥ १ ॥ चतुर्भुजाकरैर्धत्तेपद्मद्वयवराभयान् ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१८३ अथ पकारध्यानम्-

रक्तापानुक्रियादेवीराजहंसवरस्थिता ॥ पीतांबराकरैर्धत्तेपद्मद्वयव-
राभयान् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१८४ अथ सकारध्यानम्-

सिद्धक्रियासकाराख्यासितांबुजनिवासिनी ॥ पाटलाभाकरैर्धत्तेचिदं-
बुजवराभयान् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

१८५ अथ हकारध्यानम्-

आध्यायिनीहकाराख्यामत्तमातंगवाहना ॥ पाटलाभाकरैर्धत्तेचिदंबु-
जवराभयान् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

१८६ अथ लकारध्यानम्—

लोबन्धमोचिनीदेवीस्वर्णाभागजसंस्थिता ॥ पद्भुजांकुशशूलासिखे-
ददानाभयान्विता ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१८७ अथ क्षकारध्यानम्—

क्षोमायामालिनीदेवीपंचाननवरास्थिता ॥ पंचास्यापाटलाधत्तेखङ्ग-
शूलवराभयान् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

अथ प्रणवादिवर्णदेवताध्यानम्—(पांचरात्रागमे)

(अत्रसर्वासादेवतानांप्रादक्षिण्यक्रमेणायुधविन्यासः कर्तव्यः)

१८८ तत्र अकारस्य—

श्रीनारायणोदेवता (शेषसंहितायाम्) नारायणोनीलोत्पलदल-
प्रभः पंकजांतःस्थितः पीतांबरःसर्वाभरणभूपितःश्रीभूम्यांसहितः शंखच-
क्रगदापद्मधरः ॥ १ ॥

१८९ अथ अकारस्य—

विष्णुदेवता (पाद्मसंहितायाम्) पद्मकिंजल्कवर्णः पीतांबरः सर्वाभर-
णभूपितः, गदापंकजशंखारिधरः ॥ १ ॥

१९० अथ आकारस्य—

मधुसूदनोदेवता (पाद्मसंहितायाम्) अरुणपंकजवर्णः पीतांबरः
चक्रशंखाब्जगदाधरः सर्वाभरणभूपितः स्थितः ॥ १ ॥

१९१ अथ इकारस्य—

त्रिविक्रमोदेवता(पाद्मसंहितायाम्) कालानलवर्णः पीतवासाः पद्म-
दंडारिशंखधरः सर्वाभरणयुक्तः स्थितः ॥ १ ॥

१९२ अथ ईकारस्य—

वामनोदेवता (पाद्मसंहितायाम्) बालार्कवर्णः पीतवस्त्रः शंखचक्र-
गदापद्मधरः आभरणभूपितः स्थितः ॥ १ ॥

१९३ अथ उकारस्य-

श्रीधरोदेवता पीतवर्णः पीतवस्त्रः पद्मचक्रगदाशंखधरः भूपायुक्तः
स्थितः ॥ १ ॥

१९४ अथ उकारस्य-

हृषीकेशोदेवता तडिद्वर्णः पीतवस्त्रः गदारिपद्मशंखधरः भूपायुक्तःस्थितः १

१९५ अथ ऋकारस्य-

पद्मनाभोदेवता नीलोत्पलवर्णः पीतवस्त्रः शंखचक्रपद्मगदाधरः भूपा-
युक्तः स्थितः ॥ १ ॥

१९६ अथ ऋकारस्य-

दामोदरोदेवता जपापुष्पवर्णः पद्मशंखगदाचक्रधरः पीतवस्त्राभरणा-
दियुक्तः स्थितः ॥ १ ॥

१९७ अथ लृकारस्य-

शंभुर्देवता त्रिणेत्रः अरुणवर्णः जटामकुटधारी अभयपरशुमृगवरहस्तः
व्याघ्रचर्मधारी ॥ १ ॥

१९८ अथ लृकारस्य-

नारायणोदेवता असितद्युतिः शंखपद्मगदाचक्रधरः वनमालाभरणा-
दिभूषितः पीतांबरः स्थितः ॥ १ ॥

१९९ अथ एकारस्य-

माधवोदेवता धवलवर्णः पीतवस्त्रः गदाचक्रशंखांबुजधरः भूषितः
स्थितः ॥ १ ॥

२०० अथ ऐकारस्य-

गोविंदोदेवता पाटलाभः पीतवासाः चक्रदंडाब्जशंखधरः सर्वा-
भरणभूषितः स्थितः ॥ १ ॥

२०१ अथ ओकारस्य-

वासुदेवोदेवता घनश्यामः पीतवस्त्रः पद्मचक्रशंखगदाधरः भूषण
भूषितः स्थितः ॥ १ ॥

२०२ अथ औकारस्य-

संकर्षणोदेवता रक्तवर्णः पीतवस्त्रः गदाशंखाञ्जचक्रधरः मूषण
भूषितः स्थितः ॥ १ ॥

२०३ अथ अंकारस्य-

प्रद्युम्नोदेवता कनककवर्णः चक्रशंखगदापद्मधरः भूषितः स्थितः १

२०४ अथ अःकारस्य-

अनिरुद्धोदेवता दूर्वादलश्यामः पीतवासाः चक्रगदाशंखपद्मधरः
भूषण भूषितः स्थितः ॥ १ ॥

२०५ अथ ककारस्य-

विधिर्देवता चतुर्मुखः हेमवर्णः वराभयकुंडिकाक्षसूत्रकरः मुख्यहस्तयो-
र्वराभयधरः अन्ययोःकुंडिकाक्षसूत्रधरः जटामंडलधरः सुखासीनः ॥ १ ॥

२०६ अथ खकारस्य-

सुदर्शनोदेवता अग्निज्वालावर्णः पट्टकोणसंस्थः शंखचक्रचापप-
श्वसीपुशूलपाशांकुशाञ्जवज्रखेटहलमुसलगदाकुंतायुधधरः सर्वाभरण-
भूषितः ज्वालाकेशः स्थितः ॥ १ ॥

२०७ अथ गकारस्य-

वाणीदेवता स्फटिकवर्णा अक्षमालापद्मशुकपुस्तकधरा प्रादक्षिण्येन
सर्वालंकारभूषिता ॥ १ ॥

२०८ अथ घकारस्य-

शार्ङ्गधारीदेवता हेमनिभः नराकृतिः दक्षिणहस्तेतर्जनीमुद्रान्वितः
वामहस्तेनकटिमवलंब्यस्थितः स्वचिह्नांकितमस्तकः स्थितः ॥ १ ॥

२०९ अथ ङकारस्य-

नंदकोदेवता दूर्वादलश्यामः नराकृतिः दक्षिणहस्तेतर्जनीमुद्रान्वितः
कटिविन्यस्तवामहस्तः स्वचिह्नांकितमस्तकः ॥ १ ॥

२१० अथ चकारस्य-

नंदकोदेवता शेषं पूर्ववत् ॥ १ ॥

२११ अथ छकारस्य-

यमोदेवता कालवर्णः अभयदंडपाशवरहस्तः महिषारूढः
करालवदनः ॥ १ ॥

२१२ अथ जकारस्य-

मुसलीदेवता सस्यश्यामः नराकृतिः दक्षिणहस्ते तर्जनीमुद्रान्वितः
कटिविन्यस्तवामहस्तः मस्तकेस्वचिह्नांकितः सर्वाभरणभूषितः ॥ १ ॥

२१३ अथ झकारस्य-

अंकुशधारीदेवता हेमवर्णः नराकृतिः दक्षिणहस्तेतर्जनीमुद्रान्वितः
कटिविन्यस्तवामहस्तः स्वचिह्नांकितमस्तकः सर्वाभरणभूषितः ॥ १ ॥

२१४ अथ ञकारस्य-

भृगुदेवता दूर्वादलश्यामः दक्षिणहस्तेविज्ञानमुद्रां वामेपुस्तकंचदधानः
उपवीतजटादिभिर्युक्तः ॥ १ ॥

२१५ अथ टकारस्य-

कूर्मोदेवता कांचनसन्निभः अभयचक्रशंखवरदहस्तः पीतांबरधरः
सर्वालंकारभूषितः ॥ १ ॥

२१६ अथ ठकारस्य-

पट्टाभिरामोदेवता श्यामवर्णः पीठेमध्येसुखासीनः तद्वामेहेमवर्णासी-
ता पुरतः कनकवर्णोहनुमान् पश्चिमेहेमवर्णोऽलक्ष्मणः पार्श्वयोः श्यामवर्णो
भरतः रक्तवर्णः शत्रुघ्नश्च वायव्ये हेमपिंगलः सुग्रीवः कालवर्णोविभी-
षणः रक्तवर्णोऽंगदः कनकवर्णो जांबवान्, एतैः परिवृतः सर्वालंकार-
भूषितः ॥ १ ॥

२१७ अथ डकारस्य-

गरुडोदेवता कांचनप्रभः कुंचितदक्षिणपादः पृष्ठेनिक्षिप्तवामपादः
प्रसारितोभयपक्षः हृदिबद्धांजलिपुटः नानाभरणभूषितः ॥ १ ॥

२१८ अथ ढकारस्य-

सप्तमातृकादेवताः-तत्र ब्राह्मीहेमवर्णा अभयशूलाक्षमालावरहस्ता
जटामकुटधारिणी हंसध्वजवाहना सर्वालंकारभूषिता ॥ १ ॥ माहेश्वरी
रक्ताभा अभयशूलाक्षमालावरहस्ता जटामकुटधारिणी वृषभध्वजवाहना
॥ २ ॥ कौमारी अरुणप्रभा अभयशक्तिकुक्कुटवरहस्ता मयूरध्वजवाहना
सर्वालंकारभूषिता ॥ ३ ॥ वैष्णवी श्यामा अभयशंखचक्रवरहस्तागरुड
ध्वजवाहना सर्वालंकारभूषिता ॥ ४ ॥ वाराही श्यामवर्णा वराहमुखी
अष्टभुजा दक्षिणादितः अभयमुसलखड्गचक्रशंखखेटहलवरधरा सिंहाखुडा
सर्वालंकारभूषिता ॥ ५ ॥ माहेंद्री रक्तवर्णा चतुर्भुजा अभयशक्तिवज्रवरह-
स्ता गजध्वजवाहना सर्वालंकारभूषिता ॥ ६ ॥ चामुंडा रक्तवर्णा चतुर्भुजा
अभयकपालशूलवरहस्ता व्याघ्रचर्मांबरधरा सर्वालंकारभूषिता ॥ ७ ॥

२१९ अथ णकारस्य-

विष्णुर्देवता पद्मकिंजल्कनिभः चतुर्भुजः पद्मगदाचक्रशंखधरः पीतां-
वरः सर्वालंकारभूषितः स्थितः ॥ १ ॥

२२० अथ तकारस्य-

अच्युतोदेवता पीतवर्णः चतुर्भुजः शंखपद्मचक्रगदाधरः श्रीभूसाहितः
सर्वालंकारभूषितः ॥ १ ॥

२२१ अथ थकारस्य-

पुरुषोत्तमोदेवता चक्रपद्मशंखगदाधरः चतुर्भुजः स्फटिकवर्णः सर्वा-
लंकारभूषितः ॥ १ ॥

२२२ अथ दकारस्य-

अत्रिर्देवता अरुणप्रभः जटावान् आसीनः दक्षिणेज्ञानमुद्रां वामे
पुस्तकं च दधानः सर्वालंकारभूषितः ॥ १ ॥

२२३ अथ धकारस्य-

कुबेरोदेवता सितप्रभः द्विभुजः पद्मखलीनहस्तः तुरंगारूढः सर्वाभ-
रणभूषितः ॥ १ ॥

२२४ अथ नकारस्य-

लंबोदरोदेवता अरुणप्रभः चतुर्भुजः भद्रदंतपाशांकुशमहाफलहस्तः
गजवक्रः सर्वाभरणभूषितः ॥ ३७ ॥

२२५ अथ पकारस्य-

योगनृसिंहोदेवता हेमनिभः जानूपरिश्रसारितमुख्यबाहुद्वयः इतरा-
भ्यां चक्रशंखधरः सर्वालंकारभूषितः ॥ १ ॥

२२६ अथ फकारस्य-

भीमनृहरिर्देवता तप्तकांचनसन्निभः चतुर्भिर्बाहुभिश्चतुश्चक्राणि
दधानः ज्वालाकेशधरः दंष्ट्राकरालवदनः सर्वालंकारभूषितः ॥ १ ॥

२२७ अथ बकारस्य-

बलरामोदेवता सितप्रभः द्विभुजः दक्षिणेहलधरः प्रलंबवामहस्तः
नीलांबरधरः सर्वालंकारभूषितः ॥ १ ॥

२२८ अथ भकारस्य-

पूर्वोक्तयोगनृसिंहोदेवता अन्यत्सर्वं पकारवत् ॥ १ ॥

२२९ अथ मकारस्य-

नारायणोदेवता श्यामवर्णः पद्मासनस्थः चतुर्भुजः शंखचक्रगदाप-
त्रधरः श्रीभूम्यांसहितः सर्वाभरणभूषितः ॥ १ ॥

२३० अथ यकारस्य-

वायुर्देवता धूम्रवर्णः द्विभुजः अंकुशध्वजहस्तः हरिणारूढः सर्वा-
भरणभूपितः ॥ १ ॥

२३१ अथ रेफस्य-

धूमध्वजोदेवता अरुणवर्णः दक्षिणेचतुर्हस्तः वामेत्रिहस्तः प्रादक्षि-
ण्येन सुक्सुवाक्षमालाशक्तितोमरव्यजनघृतपात्रधरः त्रिपाद् द्विशीर्षः
सर्वालंकारभूपितः ॥ १ ॥

२३२ अथ लकारस्य-

इंद्रोदेवता मेघश्यामः चतुर्भुजः अभयवज्रशंखवरहस्तः गजारूढः
सर्वालंकारभूपितः ॥ १ ॥

२३३ अथ वकारस्य-

वरुणोदेवता श्यामलः द्विभुजः मकरवाहजारूढः दक्षिणेपाशहस्तः
वामेऽभयप्रदः सर्वालंकारभूपितः ॥ १ ॥

२३४ अथ शकारस्य-

उमादेवता श्यामवर्णा द्विभुजा दक्षिणेपद्मधरा प्रलंबवामहस्ता चंद्र-
कलावतंसा सर्वालंकारभूपिता ॥ १ ॥

२३५ अथ पकारस्य-

लक्ष्मीर्देवता कांचनप्रभा पद्मासनासीना चतुर्भुजा अभयपद्मद्वयवर-
हस्ता गजद्वयसमुद्धतकुंभामृताभिषिक्ता सर्वाभरणभूपिता ॥ १ ॥

२३६ अथ सकारस्य-

चन्द्रोदेवता स्फटिकसन्निभः सिंहासनेसमासीनः द्विभुजः कुमुदद्वय-
धारी श्यामया धृतकुमुदया रोहिण्या सहितः सर्वालंकारभूपितः ॥ १ ॥

२३७ अथ हकारस्य-

सूर्योदेवता रक्तवर्णः प्रज्ञामंडलमध्येऽष्टदलपद्म आसीनः द्विभुजः
पद्मद्वयधरः सर्वालंकारभूपितः ॥ १ ॥

२३८ अथ लकारस्य-

सूर्योदेवता अन्यत्सर्वं पूर्ववत् ॥ १ ॥

२३९ अथ क्षकारस्य-

पूर्वोक्तभीमवृत्तिहोदेवता अन्यत्सर्वं पूर्ववत् ॥ १ ॥

इति श्रीमत्समस्तभूमंडलमंडनायमाननिसिद्धदेशवतंसकर्णाटकजनपदसंपदधिष्ठान-
भूतश्रीमन्महीशूरमहासंस्थानमध्यदेदीप्यमानाविकलकलानिधिकुलकमागत राजशक्ति-
पालममुखनिखिलनिजराजाधिराजमहाराजचक्रवर्तिमंडलानुभूतदिव्यरत्नसिंहासनारू-
ढश्रीमद्राजाधिराजराजपरमेश्वरमौडमतापामतिमवीरनरपतिविरुद्धैतंबरगंडलोकैकवी-
र्यदुकुलपयःपारावारकलानिधिशंखचक्रांकुशकुठारमकरमत्स्यशरभसात्वगंड-
भेरुंडधरणीनराहहनुमद्रुडकंठीरवाद्यनेकविरुदांकितमहीशूरपुरवरा-
धीशकृष्णराजमहाराजविरचितेश्रीतत्त्वनिध्यारपग्रंथेषामुंडादि
शक्तिस्वरूपनिरूपणनामप्रथमोनिधिः संपूर्णः ॥ १ ॥

श्रीचामुंडाचरणारविदार्पणमस्तु ॥

॥ शुभमस्तु ॥

इति श्रीतत्त्वनिधिग्रन्थान्तर्वर्ती प्रथमः शक्तिनिधिः सम्पूर्णः ।

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ—

द्वितीयोविष्णुनिधिः ।

१ अथ विराट्पुरुषध्यानम् (भागवते २ स्कन्धे १ अध्याये.)
पातालमेतस्यहिपादमूलंपठंतिपार्ष्णिप्रपदेरसातलम् ॥ महातलंविश्व-
सृजस्सुगुल्फौतलातलंचैपुरुषस्यजंवे ॥ १ ॥ द्वेजानुनीसुतलंविश्वमूर्तेरु-
रुद्वयंवितलंचातलंच ॥ महीतलंतजघनंमहीपतेनभस्थलंनभिसरोगृणंति
॥ २ ॥ उरस्थलंज्योतिरनीकमस्यग्रीवामहर्वदनंवैजनोस्य ॥ तपोलला-
टंविदुरादिपुंसस्तत्यंचशीर्षाणिसहस्रशीर्ष्णः ॥ ३ ॥ इंद्रादयोवाहवआहुरु-
क्षाःकर्णौदिशः श्रोत्रममुष्यशब्दः ॥ नासत्यदस्रौपरमस्यनासेघ्राणंचगंधोमु-
खमग्निरिद्धः ॥ ४ ॥ द्युरक्षिणीचक्षुरभूत्पतंगःपक्ष्माणिविष्णोरहनीउज्जेच ॥
तद्भ्रूविजृंभःपरमेष्ठिधिष्ण्यमापोस्यतालूरसएवजिह्वा ॥ ५ ॥ छंदांस्यनंत-
स्यवचोगृणंतिदंष्ट्रार्यभेदूडुगणाद्विजानि ॥ हासोजनोन्मादकरीचमाया
दुरंतसर्गोपदपांगमोक्षः ॥ ६ ॥ व्रीडोत्तरोष्ठोधरएवलोभोधर्मस्तनोधर्मप-
थश्चपृष्ठः ॥ कस्तस्यमेदूवृषणौचमित्रःकुक्षिस्समुद्रागिरयोस्थिसंधाः ॥ ७ ॥
नयोस्यनाड्योथतनूरुहाणिमहीरुहाविश्वतनोर्नृपेंद्र ॥ अन्नंचवीर्यंश्वसितं
मातरिश्वागतिर्वयःकर्मगुणप्रवाहः ॥ ८ ॥ ईशस्यकेशान्विदुरंबुवाहा-
न्वासस्तुसंध्येकुरुवर्यभून्नः ॥ अव्यक्तमाहुर्हृदयंमनश्चसंचंद्रमास्सर्वविका-
रकोशः ॥ ९ ॥ विज्ञानशक्तिमतिमामनंतिसर्वात्मनोतःकरंणगिरित्रः ॥
अश्वाश्वतर्युष्ट्रगजानखानिसर्वमृगाः पशवःश्रोणिदेशः ॥ १० ॥ वचांसि
तद्दद्याकरणाविचित्रंमनुर्मनीषामुनयोनिवासः ॥ गंधर्वविद्याधरचरणाप्सर-

स्त्वराःस्मृतिर्ह्यसुरानीकवर्यः ॥ ११ ॥ ब्रह्माननंक्षत्रभुजोमहात्माविदूरं-
घ्निश्रितकृष्णवर्णः ॥ स्वाहास्वधावीर्यगुणोपपन्नोहव्यात्मकःकर्मवितानयो-
गः ॥ १२ ॥ इयानसावीश्वरविग्रहस्ययस्सन्निवेशःकथितोमयाते ॥ संधा-
र्यतेस्मिन्वपुपिस्थविष्टेमनस्स्वबुद्ध्यानयतोस्तिकिंचित् ॥ १३ ॥ १ ॥

२ अथ महावैकुण्ठमूर्तिध्यानम्— (पाञ्चोत्तरखंडे)

तस्मिन्मणिमयस्तंभसहस्रेसूर्यवर्चसि ॥ विमानेशुशुभेदिव्येसंस्थितो
भगवान्हरिः ॥ १ ॥ तत्रचाधारशक्तयादिधृतेपीठेहिरण्मये ॥ नानारत्न-
मयेदिव्येनानारत्नसमन्विते ॥ २ ॥ तन्मध्येष्टदलेपमेमंत्राक्षरमयेशुभे ॥
कर्णिकायांसुरन्यायालक्ष्मीबीजेशुभाक्षरे ॥ ३ ॥ तस्मिन्बालार्कसाहस्र-
कोटितुल्यप्रभान्वितः ॥ दिव्योनारायणः श्रीमानासीनःपंकजासने ॥ ४ ॥
तस्यदक्षिणतः पार्श्वेजगन्माताहिरण्मयी ॥ सर्वलक्षणसंपन्नादिव्याभरण-
भूषिता ॥ ५ ॥ वसुपात्रंमातुलुंगंस्वर्णपद्मेवहाकरैः ॥ वामतःपृथिवीदे-
वीनीलोत्पलदलप्रभा ॥ ६ ॥ नानालंकारसंयुक्ताविचित्रांबरभूषिता ॥
वहासाह्यूर्ध्वबाहुभ्यांरम्यंरक्तोत्पलद्वयम् ॥ ७ ॥ उत्तराभ्यांतथादेवी
धान्यपात्रंशुकं तथा ॥ गृहीतचामरादिव्याशक्तयोविमलादयः ॥ ८ ॥
दलाग्रेपुसमासीनास्सर्वलक्षणशोभिताः ॥ तासांमध्येसमासीनोभगवान-
च्युतोहरिः ॥ ९ ॥ शंखचक्रगदापद्मपाणिभिर्दिव्यभूषणैः ॥ केयूरांगदहा-
राद्यैर्भूषणैरुपशोभितः ॥ १० ॥ प्रातरुद्यत्सहस्रांशुकुण्डलाभ्यांविराजितः ॥
पूर्वोक्तैस्त्रिदशैर्नित्यसेवितःपुरुषोत्तमः ॥ ११ ॥ आस्तेवैकुण्ठनगरेनित्य-
मुक्तैकभोगवान् ॥ श्रीमदष्टाक्षरैर्मंत्रैःसिद्धानांविमनीषिणाम् ॥ १२ ॥
गमनं वैष्णवेलोकेनेतरेपांकथंचन ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

३ अथ विष्णुध्यानम्— (पाञ्चपुराणे)

देवदेवस्तुकर्तव्यःशेषसुतोदिबाहुकः ॥ एकपादोस्वकर्तव्योऽलक्ष्म्यु-
त्संगतःप्रभोः ॥ १ ॥ तथापरश्वकर्तव्यश्शेषभोगांकसंस्थितः ॥ एकः
करोस्यकर्तव्यःस्रव्यजानौप्रसारितः ॥ २ ॥ कर्तव्योमूर्धदेशस्थस्तथात-

स्यापरःकरः ॥ नाभीसंभूतकमलेसुखासीनःपितामहः ॥ ३ ॥ नालेलशैतु
कर्तव्यौपमस्यमधुकैटभौ ॥ शंखचक्रगदादीनिमूर्तानिपरितोन्यसेव ॥ ४ ॥
मेघवर्णः ॥ १ ॥

४ अथ लक्ष्मीध्यानम्—(रत्नकोशे)

अरुणकमलसंस्थातद्रजःपुंजवर्णाकरकमलधृतेष्टाभीतियुग्मांबुजाच ॥
मणिमुकुटविचित्रालंरुताकल्पजातैर्भवतुभुवनमातासंततंश्रीश्रियैः ॥
॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

५ अथ भूदेवीध्यानम्—(पांचरात्रे)

स्वर्णवर्णाद्विहस्ताचदक्षिणेनाभयप्रदा ॥ दाडिमीफलसंयुक्तावामेकल्प-
तरोरधः ॥ १ ॥ वामपादेनसंपृष्टनिधिकुंभाधरामता ॥ सर्वालंकारभू-
पाढ्याध्येयासर्वफलप्रदा ॥ २ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

६ अथ नीलादेवीध्यानम्—(पांचरात्रे)

नीलोत्पलदलश्यामानीलवस्त्रविभूषिता ॥ चतुर्भुजासुखासीनावराभ-
यकरान्विता ॥ १ ॥ इतराभ्यांतुहस्ताभ्यांकुमुदद्वयधारिणी ॥ सर्वाभ-
रणसंयुक्तानीलादेवीसमीरिता ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

७ अथ वैकुण्ठनारायणध्यानम्—(अष्टाक्षरीकल्पे)

सर्वपादंप्रसार्यश्रितदुरितहरंदक्षिणकुंचयित्वाजानुन्याधायसव्येतर
मितरजुंजागभोगेनिधाय ॥ पश्चाद्बाहुद्वयेनप्रतिभटशमनेधारस्यञ्छंख
चक्रेदेवीभूपादिजुष्टोजनयतिजगतांशमवैकुण्ठनाथः ॥ १ ॥ मेघवर्णः ॥ १ ॥

८ अथ तारकरामध्यानम्—(श्रीरामकल्पे)

वैदेहीसाहितंसुरद्रुमतलेहैममहामंडपेमध्येपुष्पकमासनेमणिमयेवीरास-
नेसंस्थितम् ॥ अग्नेवाचयतिप्रभंजनसुतेतत्त्वमुनिभ्यःपरंव्याख्यातंभरता
दिभिःपरिवृतरामंभजेश्यामलम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

९ अथ शिशुमारमूर्तिध्यानम्—(मयूखेदानखंडे)

शिशुमारस्स्फुरचारानिभकांतिभ्रतुर्भुजः ॥ शंखचक्रवराभीतिलसत्पा

गिस्त्रयीमयः ॥ १ ॥ ज्योतिश्चक्राधारपुच्छश्रितदेवगणोज्ज्वलः ॥ कालरू-
पीसदाध्येयोक्तकाभीष्टप्रदोहरिः ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१० अथ त्रिविक्रमध्यानम्—(पांचरात्रेमंत्रसारेभागवते)

त्रिविक्रमोरक्तवर्णशंखचक्रगदाब्जभृत् ॥ किरीटहारकेयूरकुंडलैश्ववि-
राजते ॥ १ ॥ स्फुरत्किरीटांगदमीनकुंडलश्रीवत्सरत्नोत्तममेखलांबरैः ॥
मधुव्रतस्रग्वनमालयावृतोरराजराजन्मगवानुरुक्रमः ॥ २ ॥ क्षितिपदै-
केनबलेर्विचक्रमेनभस्शरीरेणादिशश्वबाहुभिः ॥ पदंद्वितीयात्क्रमतस्त्रि-
विष्टपंनवैतृतीयस्यतदीयमण्वपि ॥ ३ ॥ उरुक्रमस्यांगिरुपर्यधोदिवोमह
र्जनाभ्यांतपसःपरंगतः ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११ अथ हयग्रीवध्यानम्—(पांचरात्रे)

वंदेतुरंगवदनंशशिर्विवसंस्थंचंद्रावदातममृतात्मकरैस्समंतात् ॥ अंठांत-
रंवहिरपिप्रतिभासयंतंशंखाक्षपुस्तकसुबोधयुताब्जबाहुम् ॥ १ ॥ श्वेत-
वर्णः ॥—॥ प्रकारान्तरेण—(वेदांताचार्यकृतहयग्रीवस्तुतौ) व्याख्यामु
द्रांकरसरसिजैःपुस्तकंशंखचक्रेविभ्रद्भिन्नस्फटिकरुचिरेपुंडरीकेनिपण्णः ।
अम्लानश्रीरमृतविशदैरंशुभिःप्लावयन्मामाविर्भूयादनघमहिमामानसेवाग
धीशः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१२ अथ भूवराहमूर्तिध्यानम्—(पांचरात्रे)

श्यामस्सुदर्शनदराभयसद्वरेतोभूम्यायुतोखिलनिजोक्तपरिग्रहैश्च ॥
ध्येयोनिजैश्वतनुभिस्सकलैरुपेतःकोलोहरिस्सकलवांछितासिद्धयेनः ॥ १ ॥
श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१३ अथ धरणीवराहमूर्तिध्यानम्—(हेमाद्रौदानकडि)

वराहरूपःकार्यस्तुशेषोपरिगतःप्रभुः ॥ शेषश्चतुर्भुजःकार्यश्चारुत्नफ-
णान्वितः ॥ १ ॥ कर्तव्यौसीरमुसलौकरयोस्तस्ययादव ॥ सर्परूपश्च
कर्तव्यस्तथैवरचितांजलिः ॥ २ ॥ आलीढस्थानसंस्थानस्तत्पृष्ठेभगवा-
न्भवेत् ॥ वामारत्निगतातस्ययोषिद्रूपावसुंधरा ॥ ३ ॥ नमस्कारपरा

तस्यकर्तव्याद्विभुजाशुभा ॥ यस्मिन्भुजधरादेवीतत्रशंखःकरेभवेत् ॥ ४ ॥
 अन्येतस्यकराःकार्याःपद्मचक्रगदाधराः ॥ पद्मासनस्थांकुर्वीतभ्रियन्त्रै-
 लोक्यमातरम् ॥ ५ ॥ गौरवर्णांशुरूपांचसर्वालंकारभूषिताम् ॥
 रौक्मपद्मकरव्यग्रांवरदांदक्षिणेनतु ॥ ६ ॥ वराहः श्यामवर्णः ॥ भूमि-
 शुक्लवर्णा ॥ श्रीस्सुवर्णवर्णा ॥ शेषशुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

१४ श्रीकरमूर्तिध्यानम्—(पांचरात्रे)

आदित्यचंद्रावपिशंखचक्रेशंखप्रसूनाख्यनिधीदधानः ॥ चिंत्यःकरा-
 ष्यांवसुतर्पयन्सस्वांकस्थलक्ष्मीर्गुरुडांससंस्थः ॥ १ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

१५ अथ हंसमूर्तिध्यानम्—(पांचरात्रे मंत्रसारे)

ध्यायेद्ब्रवीदुकरमिंदुसहस्रलक्षकांतिभियासहितमास्थितमिंदुविंबे ॥
 शंखारिदोर्द्वयमुदर्कमहेदुविंबात्संसिच्यमानममृतेनरमाधिनाथम् ॥ १ ॥
 शुक्लवर्णः ॥ १ ॥

१६ अथ दधिवांमनमूर्तिध्यानम्—(पांचरात्रे)

ध्यायेत्सुशुक्लमरविंददलायताक्षंसौवर्णयात्रदधिभोज्यमथामृतंच ॥
 दोष्यांदधानमखिलैश्वसुरैस्समेतंशीतांशुमंडलगतरंमयासमेतम् ॥ १ ॥
 शुक्लवर्णः ॥ १ ॥

१७ अथ अश्वत्थनारायणध्यानम्—(ब्रह्मांडपुराणे अश्वत्थकल्पे)

श्वेतवर्णसलक्ष्मीकिंभुजाष्टकविभूषितम् ॥ शंखचक्रधरं देवपीत-
 वाससमच्युतम् ॥ १ ॥ अन्नयंवरदंशांतंखड्गखेटकधारिणम् ॥ धनु-
 र्वाणसमायुक्तंचिंतयेत्पुरुषोत्तमम् ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१८ अथ लक्ष्मीनृसिंहध्यानम्—(तन्मन्त्रध्याने)

शरचंद्रनिभं देवं शंखचक्रवराभयान् ॥ विभ्राणंपुंडरीकाक्षं लक्ष्म्यालिं
 गितविग्रहम् ॥ १ ॥ सिंहवक्रं महाकायं नृसिंहं हृदिभावयेत् ॥ श्वेतवर्णः १ ॥

अथ केशवादिचतुर्विंशतिमूर्तीनां लक्षणानि—(पांचरात्रिक्रियापादे)

१९ तत्रकेशवध्यानम्—

केशवस्तुसुवर्णाभशंखचक्रगदाब्जभृत् ॥ शुक्लांबरधरस्तौम्योमुक्ता-
भरणभूपितः ॥ १ ॥ दक्षिणोर्ध्वकरेशंखः वामोच्चकरेचक्रं वामाधः
करेगदा दक्षाधःकरेपद्मं शुक्लांबरः मुक्ताभरणः कार्यः ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

२० अथ नारायणध्यानम्—

नारायणोद्यनश्यामः पद्मशंखगदारिभृत् ॥ पीतवासामणिमयैर्भूपणै-
रुत्तमैर्वृतः ॥ १ ॥ दक्षिणाधःकरेशंखः दक्षोर्ध्वकरेपद्मं वामोच्चकरे
गदा वामाधःकरेचक्रम् ॥ मेघश्यामवर्णः ॥ १ ॥

२१ अथ माधवध्यानम्—

माधवस्तुत्पलप्रख्यश्वक्रशंखगदाब्जभृत् ॥ चित्रमाल्यांबरधरः पुंडरी
कनिभेक्षणः ॥ १ ॥ वामोर्ध्वकरेशंखः वामाधःकरेपद्मं दक्षोर्ध्वकरेचक्रं
दक्षाधःकरेगदा ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

२२ अथ गोविंदध्यानम्—

गोविंदश्शाशिवर्णः स्यात्पद्मशंखगदारिभृत् ॥ रक्तारविंदनयनस्ततकां
चनभूपणः ॥ १ ॥ वामाधःकरेशंखः दक्षाधःकरेचक्रं दक्षोर्ध्वकरे
गदा वामोच्चकरेपद्मम् ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२३ अथ विष्णुध्यानम्—

धौतवर्णोभवेद्विष्णुश्वक्रशंखगदाब्जभृत् ॥ हेमांबरधरस्त्रगवीकेयूरां
गदभूपितः ॥ १ ॥ वामोर्ध्वकरेशंखः वामाधःकरेचक्रं दक्षाधःकरेगदा
दक्षोर्ध्वकरेपद्मम् ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२४ अथ मधुसूदनध्यानम्—

अरविंदनिभश्श्रीमान्मधुजित्कमलाश्रयः ॥ शंखचक्रगदांपद्मदोर्भि-
र्नित्यं विभर्त्यसौ ॥ १ ॥ दक्षोर्ध्वकरेशंखः वामोच्चकरेपद्मं वामाधः
करेगदा दक्षाधःकरेचक्रम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२५ अथ त्रिविक्रमध्यानम्—

त्रिविक्रमोरक्तवर्णः शंखचक्रगदाब्जभृत् ॥ किरीटहारकेयूरकुण्डलै-
श्वविराजते ॥ १ ॥ वामाधःकरेशंखः दक्षाधःकरेपद्मं दक्षोर्ध्वकरेगदा
वामोर्ध्वकरेचक्रम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२६ अथ वामनध्यानम्—

वामनःकुंदवर्णस्स्यात्पुंडरीकायतेक्षणः ॥ दोर्भिशंखंगदांचक्रंपद्मंचैव
विभर्त्यसौ ॥ १ ॥ दक्षाधःकरेशंखः दक्षोच्चकरेचक्रं वामोच्चकरेगदा
वामाधःकरेपद्मम् ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२७ अथ श्रीधरध्यानम्—

श्रीधरःपुंडरीकाक्षःचक्रशंखगदाब्जभृत् ॥ रक्ताविंदनयनोमुक्तादाम
विभूषितः ॥ १ ॥ वामाधःकरेशंखः दक्षाधःकरेपद्मं दक्षोर्ध्वकरेचक्रं
वामोच्चकरेगदा ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२८ अथ हृषीकेशध्यानम्—

विद्युद्गर्भोहृषीकेशश्चक्रशंखगदाब्जभृत् ॥ रक्तमाल्यांबरधरःपुंडरी-
कावर्तसकः ॥ १ ॥ वामाधःकरेशंखः दक्षाधःकरेगदा दक्षोर्ध्वकरेचक्रं
वामोर्ध्वकरेपद्मम् ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

२९ अथ पद्मनाभध्यानम्—

इंद्रनीलनिभश्चक्रशंखपद्मगदाधरः ॥ पद्मनाभःपीतवासाश्वित्रमाल्या-
नुलेपनः ॥ १ ॥ दक्षाधःकरेशंखः दक्षोर्ध्वकरेपद्मं वामोर्ध्वकरेचक्रं
वामाधःकरेगदा ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

३० अथ दामोदरध्यानम्—

दामोदरश्शाद्वलाभोगदापभारिशंखभृत् ॥ पीतवासाविशालाक्षोना-
नारत्नविभूषितः ॥ १ ॥ दक्षोर्ध्वकरेशंखः वामोर्ध्वकरेगदा वामाधः
करेचक्रं दक्षाधःकरेपद्मम् ॥ दूर्वाश्यामवर्णः ॥ १ ॥

३१ अथ संकर्षणध्यानम्—

संकर्षणस्सितोदत्तेशंखपद्मारिसद्गदाः ॥ दक्षोर्ध्वकरेशंखः वामो-
च्चकरेपद्मं वामाधःकरेचक्रं दक्षाधःकरेगदा ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

३२ अथ वासुदेवध्यानम्-

वासुदेवशंखचक्रगदापद्मधरस्सितः ॥ दक्षोर्ध्वकरेशंखः वामोर्ध्व-
करेचक्रं वामाधःकरेपद्मं दक्षाधःकरेगदा ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

३३ अथ प्रद्युम्नध्यानम्-

प्रद्युम्नःकनकाभस्त्याच्छंखाब्जारिगदाधरः ॥ दक्षोर्ध्वकरेशंखः वामो-
र्ध्वकरेगदा वामाधःकरेपद्मं दक्षाधःकरेचक्रम् ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

३४ अथ अनिरुद्धध्यानम्-

अनिरुद्धोनीलवर्णःशंखपद्मगदारिभृत् ॥ वामोर्ध्वकरेशंखः वामाधः-
करेपद्मं दक्षाधःकरेचक्रं दक्षोच्चकरेगदा ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

३५ अथ पुरुषोत्तमध्यानम्-

पद्मशंखगदाचक्रमृच्छ्रेतःपुरुषोत्तमः ॥ वामोर्ध्वकरेशंखः वामाधः-
करेगदा दक्षाधःकरेचक्रं दक्षोच्चकरेपद्मम् ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

३६ अथ अधोक्षजध्यानम्-

धत्तेचाधोक्षजोनीलंगदाचक्रदराब्जकम् ॥ वामोर्ध्वकरेशंखः वामाधः
करेचक्रं दक्षाधःकरेपद्मं दक्षोर्ध्वकरेगदा ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

३७ अथ नारसिंहध्यानम्-

नारसिंहश्श्वेतवर्णःगदाशंखारिपद्मभृत् ॥ वामाधःकरेशंखः दक्षा-
धःकरेचक्रं दक्षोर्ध्वकरेपद्मं वामोर्ध्वकरेगदा ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

३८ अथ अच्युतध्यानम्-

धत्तेच्युतःस्वर्णवर्णःगदाशंखारिसारसान् ॥ वामाधःकरेशंखः दक्षा-
धःकरेगदा दक्षोर्ध्वकरेपद्मं वामोच्चकरेचक्रम् ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

३९ अथ जनार्दनध्यानम्-

जनार्दनोःरक्तवर्णश्चक्रशंखगदाब्जभृत् ॥ वामोर्ध्वकरेशंखः वामा-
धःकरेगदा दक्षाधःकरेपद्मं दक्षोर्ध्वकरेचक्रम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

४० अथ उपेन्द्रध्यानम्—

उपेन्द्रेनीलवर्णस्तुगदाचक्राब्जशंखभृत् ॥ दक्षाधःकरेशंखः दक्षो-
र्ध्वकरेगदा वामोच्चकरेचक्रं वामाधःकरेपद्मम् ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४१ अथ हरिध्यानम्—

हरिःकनकवर्णस्स्याच्चक्रशंखगदाब्जभृत् ॥ दक्षाधःकरेशंखः दक्षो-
र्ध्वकरेचक्रं वामोच्चकरेपद्मं वामाधःकरेगदा ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

४२ अथ कृष्णध्यानम्—

कृष्णस्तुकृष्णवर्णस्स्याद्गदाब्जदरचक्रभृत् ॥ दक्षाधःकरेशंखः दक्षो-
र्ध्वकरेगदा वामोच्चकरेपद्मं वामाधःकरेचक्रम् ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥ २४ ॥

केशवादीनां वर्णाः—(पद्मपुराणे)

केशवःकनकप्रख्यःस्यादर्जुनसमाच्छविः ॥ नारायणश्श्यामवर्णोमा-
धवःस्फटिकप्रभः ॥ १ ॥ गोविंदःपद्मकिंजल्कनिभोविष्णुरुदाहृतः ॥
अरुणांबुजसंकाशोमधुसूदनउच्यते ॥ २ ॥ त्रिविक्रमश्शिखिनिभो
वामनोबालसूर्यवत् ॥ श्रीधरःपीतवर्णाभोहृषीकेशस्तटिप्रभः ॥ ३ ॥
पद्मनाभश्श्यामवर्णोबंधूककुसुमच्छविः ॥ दामोदरोद्वादशैतेकथिताः
केशवादयः ॥ ४ ॥— वासुदेवादिमूर्तीनांघोवर्णःपरिकीर्तितः ॥ सएववा-
सुदेवादिचतुर्णांतद्गुणवामपि ॥ ५ ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशोविज्ञेयःपुरुषो-
त्तमः ॥ अधोक्षजश्श्यामवर्णोऽसिंहोहेमसन्निभः ॥ ६ ॥ पीतवर्णो-
च्युतोतीवरक्तवर्णोजनार्दनः ॥ उपेन्द्रश्श्यामलःप्रोक्तोहरिःपीतनिभः
स्मृतः ॥ ७ ॥ कृष्णःकृष्णांबुदप्रख्यश्चतुर्विंशतिमूर्तयः ॥

अथ व्यूहचतुष्टयमूर्तिध्यानम्—(ऋद्धिभास्कराये)

४३ तत्र संकर्षणध्यानम्—

वासुदेवस्वरूपेणकार्यसंकर्षणःप्रभुः ॥ सतुशुक्लवपुःकार्योनीलवा-
त्तायदूत्तमः ॥ १ ॥ गदास्थानेचमुसलंचक्रस्थानेचलांगलम् ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४४ अथ वासुदेवध्यानम्-

वासुदेवस्सितशशांतस्सिताञ्जस्थश्वतुर्भुजः ॥ योगमूर्धोर्ध्वशंखध्वद-
क्षेशार्ङ्गधरस्मृतः ॥ १ ॥ धारयेदुत्तरे चक्रं दक्षिणेचगदामिति ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४५ अथ प्रद्युम्नध्यानम्-

दक्षिणोर्ध्वकरेपद्मदद्याच्छंखमधःकरे ॥ चक्रमूर्ध्वे तथा वामे गदां दद्या-
दधःकरे ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

४६ अथानिरुद्धध्यानम्-

— कृष्णंचतुर्भुजंदक्षेशरं खड्गंतथोत्तरे ॥ घनुःखेटधरं वीरमनिरुद्धंप्रच-
क्षते ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥ ४ ॥

अथ मत्स्यादिदशावतारमूर्तीनां ध्यानम्—(पांचरात्रे) [वर्णस्तुपात्रे]

४७ तत्र मत्स्यध्यानम्-

वामेशंखंगदां दक्षे द्विभुजो मत्स्यरूपधृक् ॥ नरांघ्रिर्मत्स्यरूपो वामत्स्य-
रूपी जनार्दनः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४८ अथ कूर्मध्यानम्-

कूर्मस्तुकच्छपाकारो मत्स्यरूपो किरूपवान् ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

४९ अथ वराहध्यानम्-

मधुपिंगलवर्णंचचतुर्बाह्यायुधैर्बुधम् ॥ नरांगंसूकरास्यंचमनाक्षी-
नंसुभीषणम् ॥ १ ॥ श्रीवामिकूर्परस्थाचधरानंतीपदानुर्गा ॥ एतद्रूपधरं-
धंदेवराहं भुक्तिभुक्तिदम् ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५० अथ नृसिंहध्यानम्-

ज्वलदग्निमाकारं सिंहवक्रं नरांगकम् ॥ दंष्ट्राकरात्बदनं लोलजि-
ह्वासुभीषणम् ॥ १ ॥ वृत्तास्यंजदिलं कुक्षमालीदंर्षीनयक्षसम् ॥ अभे-
द्यतीक्ष्णनसरमात्मोरुकृतदानवम् ॥ २ ॥ तद्वक्षोदारस्यंतचकराभ्यां नरा-
रेर्भुशम् ॥ गदाचक्रधग्द्वान्यां नृसिंहं भणमेत्प्रभुम् ॥ ३ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

५१ अथ वामनध्यानम्—

कुंडीच्छत्रधरोद्गात्र्यां वामनःपरिकीर्तितः ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५२ अथ परशुरामध्यानम्—

क्षत्रांतकारणघोरमुद्रहन्परशुंकरे ॥ जामदग्न्यश्वकर्तव्योरामशत्रुनिपू-
दनः ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

५३ अथ श्रीरामध्यानम्—

युवाप्रसन्नवदनस्सिंहस्कंधोरुणेशणः ॥ आजानुबाहुःकर्तव्योरामो-
बाणधनुर्धरः ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५४ अथ बलरामध्यानम्—

मद्यपात्रंचसीरंचवामदक्षिणयोःक्रमात् ॥ गदामुसलवज्रंचहलीरामः
दधत्सितः ॥ १ ॥ मुसलरूपंवज्रमित्यर्थः ॥ क्षीरवर्णः ॥ १ ॥

५५ अथ बुद्धध्यानम्—

कापायवस्त्रसंवीतः स्कंधसंसक्तचीवरः ॥ पद्मासनस्थोद्विभुजोध्येयो-
बुद्धःप्रकीर्तितः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः प्रसिद्धः ॥ १ ॥

५६ अथ कल्किध्यानम्—

खड्गोद्यतकरःकुद्धोहयारूढोमहाबलः ॥ म्लेच्छच्छेदकरःकल्कीद्वि-
भुजः परिकीर्तितः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

(ग्रंथांतरेदशावतारमूर्तीनांमध्येबुद्धस्थानेरुष्णइतिदृश्यते)

५७ अथ कृष्णध्यानम्—(पात्रे)

शंखचक्रधरः श्यामोद्विभुजः कृष्णसंज्ञकः ॥ श्यामवर्णः ॥ १ १ ॥ ० ॥

मत्स्यादिदशावतारमूर्तीनां वर्णाः—(पात्रे)

मत्स्यः स्फटिकसंकाशःकूर्मःकांचनसप्रभः ॥ वराहःश्यामलनिभोधव
लालतिरेववा ॥ १ ॥ नृसिहश्वंद्रवर्णाभिःप्रह्लादःकांचनप्रभः ॥ वामन
श्यामलनिभोकालवर्णोमहाबलः ॥ २ ॥ जामदग्न्यस्सुवर्णात्तोरघवःश्याम
लालतिः ॥ भरतःश्यामलःप्रोक्तःलक्ष्मणःकनकप्रभः ॥ इशत्रुमोरक्तवर्णात्तो

४४ अथ वासुदेवध्यानम्-

वासुदेवस्सितशशांतस्सिताब्जस्थश्वतुर्भुजः ॥ योगमूर्धोर्ध्वशंखश्रव-
क्षेशार्ङ्गधरस्मृतः ॥ १ ॥ धारयेदुत्तरे चक्रं दक्षिणेचगदामिति ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४५ अथ प्रद्युम्नध्यानम्-

दक्षिणोर्ध्वकरेपद्मदाच्छंखमधःकरे ॥ चक्रमूर्ध्वेतथावामेगदांदया-
दधःकरे ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

४६ अथानिरुद्धध्यानम्-

— कृष्णंचतुर्भुजंदक्षेशरं खड्गंतथोत्तरे ॥ धनुःखेटधरंवीरमनिरुद्धंप्रच-
क्षते ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥ ४ ॥

अथ मत्स्यादिदशावतारमूर्तीनां ध्यानम्—(पांचरात्रे) [वर्णस्तुपात्रे]

४७ तत्र मत्स्यध्यानम्-

वामेशंखंगदांदक्षेद्विभुजोमत्स्यरूपधृक् ॥ नरांघ्रिर्मत्स्यरूपोवाममत्स्य-
रूपीजनार्दनः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४८ अथ कूर्मध्यानम्-

कूर्मस्तुकच्छपाकारोमत्स्यरूपोक्तरूपवान् ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

४९ अथ वराहध्यानम्-

मधुपिंगलवर्णंचचतुर्बाह्वायुधैर्वृतम् ॥ नरांगंसूकरास्यंचमनाक्षी-
नंसुभीपणम् ॥ १ ॥ श्रीवामकूर्परस्थाचधरानंतोपदानुगौ ॥ एतद्रूपधरं-
वदेवराहंभुक्तिमुक्तिदम् ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५० अथ नृसिंहध्यानम्-

ज्वलदग्निसमाकारंसिंहवक्रंनरांगकम् ॥ दंष्ट्राकरालवदनंलोलजि-
ह्वासुभीपणम् ॥ १ ॥ वृत्तास्यंजदिलंक्रुद्धमालीढंपीनवक्षसम् ॥ अग्ने-
यतीक्ष्णनखरमात्मोरुकृतदानवम् ॥ २ ॥ तद्वक्षोदारयंतंचकराभ्यांनख-
रैर्भुशाम् ॥ गदाचक्रधरंद्वाभ्यांनृसिंहंप्रणमेत्प्रजुम् ॥ ३ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

५१ अथ वामनध्यानम्-

कुंडीच्छत्रधरोद्वाभ्यां वामनःपरिकीर्तितः ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५२ अथ परशुरामध्यानम्-

क्षत्रांतकारणंघोरमुद्रहन्परशुंकरे ॥ जामदग्न्यश्वकर्तव्योरामश्शत्रुनिपू-
दनः ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

५३ अथ श्रीरामध्यानम्-

युवाप्रसन्नवदनस्सिंहस्कंधोरुणेक्षणः ॥ आजानुबाहुःकर्तव्योरामो-
बाणधनुर्धरः ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५४ अथ बलरामध्यानम्-

मयपात्रंचसीरंचवामदक्षिणयोःक्रमात् ॥ गदामुसलवज्रंचहलीरामः
दधत्सितः ॥ १ ॥ मुसलरूपंवज्रमित्यर्थः ॥ क्षीरवर्णः ॥ १ ॥

५५ अथ बुद्धध्यानम्-

कापायवस्त्रसंवीतः स्कंधसंसक्तचीवरः ॥ पद्मासनस्थोद्विभुजोध्येयो-
बुद्धःप्रकीर्तितः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः प्रसिद्धः ॥ १ ॥

५६ अथ कल्किध्यानम्-

खड्गोपतकरःक्रुद्धोहयारुढोमहाबलः ॥ म्लेच्छच्छेदकरःकल्कीद्वि-
भुजः परिकीर्तितः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

(ग्रंथातरेदशावतारमूर्तीनांमध्येबुद्धस्थानेरुष्णइतिदृश्यते)

५७ अथ कृष्णध्यानम्-(पाप्मे)

शंखचक्रधरः श्यामोद्विभुजः कृष्णसंज्ञकः ॥ श्यामवर्णः ॥ १ १ ॥ ० ॥

मत्स्यादिदशावतारमूर्तीनां वर्णाः-(पाप्मे)

मत्स्यः स्फटिकसंकाशःकूर्मःकांचनसप्रभः ॥ वराहःश्यामलनिभोधव
लारुतिरेववा ॥ १ ॥ नृसिंहश्वंद्रवर्णाभिःप्रह्लादःकांचनप्रभः ॥ वामन
श्यामलनिभोकालवर्णोमहाबलः ॥ २ ॥ जामदग्न्यस्सुवर्णाभोराघवःश्याम
लारुतिः ॥ भरतःश्यामलःप्रोक्तःलक्ष्मणःकनकप्रभः ॥ इशत्रुघ्नोरक्तवर्णाभो

सीताहेमनिभाकृतिः ॥ मांडवीरक्तवर्णाभाचोर्मिलाश्यामलाकृतिः ॥ ४ ॥
 श्रुतकीर्तिस्सितांगीस्याद्धनूमान्कनकप्रभः ॥ अंगदोरक्तवर्णाभस्सुग्रीवोहे-
 मपिंगलः ॥ ५ ॥ नीलोत्पलनिभःशोकोजांबवान्कनकप्रभः ॥ गुहस्तु-
 तिलवर्णाभः कालवर्णाविभीषणः ॥ ६ ॥ बलःक्षीरनिभश्चैवरक्तवर्णाच-
 रेवती ॥ मेघश्यामोभवेत्कृष्णोरुक्मिणीकनकप्रभा ॥ ७ ॥ कल्कीश्वेत-
 निभश्चैववर्णाएपांप्रकीर्तिताः ॥

५८ अथ लक्ष्मीनारायणध्यानम्—(भद्रभास्करीये)

नारायणश्चतुर्बाहुशंखचक्रीतथोत्तरे ॥ दक्षिणेत्तुगदापद्मीनालिजामूत-
 सन्निभः ॥ १ ॥ वामेश्रीर्वल्लकीहस्तापुष्टापद्मकरापरे ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५९ अथ सूर्यनारायणध्यानम्—(व्युचाकल्पे)

ध्येयस्सदासवितृमंडलमध्यवर्तीनारायणस्सरसिजासनसन्निविष्टः ॥
 केयूरवान्मकरकुंडलवान्किरीटीहारीहिरण्मयवपुःधृतशंखचक्रः ॥ १ ॥
 स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

६० अथाष्टमुखगंडभेरुंडनृसिंहध्यानम्—(अथर्वणरहस्येमंत्रसारे)

वंदेहंकूरघोरप्रबलतरमहागंडभेरुंडसिंहव्याघ्राश्वकोडशाखामृगवरख-
 गराड्भल्लुकायष्टवक्रम् ॥ द्वात्रिंशत्कोटिबाहुंहलमुसलगदाशंखचक्रा
 दिहेतीर्विभाणंभीमदंष्ट्रंशरभखगजान्भक्षयंतंनृसिंहम् ॥ १ ॥ शरीरे
 रक्तवर्णः मुखेपुतत्तद्वर्णाः ॥ १ ॥

अथवा प्रकारान्तरेणध्यानम्—(मंत्रसारे)

कल्पांताशनविष्फुल्लिगद्गतमुड्नीकारानेत्रत्रयंकोलंबजसमानतुंडन-
 खरंदंष्ट्रद्विजिह्वाननम् ॥ १ ॥ ऋक्षंभारुतसप्तिमार्तिहरणंचाष्टाननंभीपणं-
 ध्यायेद्द्रुमदांतकंशरभह्रेरुंडसिंहसदा ॥ २ ॥ अष्टास्योषल्लिदष्टिर्निदुरव-
 रनखोविद्युदुज्ज्वालसिंहोहीराभौद्वौचपक्षौहृदयजठरगात्रदकाल्यष्टदुर्गा ॥
 ऊरुद्वौरुद्रकालौखगमृगनृहरिगंडभेरुंडरूपःपायादस्मान्सचक्रोहरिरिहग
 रभाद्युग्रशत्रून्प्रविध्यन् ॥ ३ ॥ हस्तांजल्याहतात्माद्विपदसुरवरोरोजबद्ध-

क्षपानव्यात्तास्यंदोर्युगांचन्नखदलितमहाशारभांगंसुभूपम् ॥ बाहुद्वेदोपरु-
द्धासुरकचचरणंदोर्युगोयन्नखाग्रप्रच्छन्नारातिदेहंरविशशिदहनत्रीक्षणंव-
ज्रपक्षम् ॥ ४ ॥ अंभोजंवीतिहोत्रांकुशविशिखमहापाशकुंतासिशकीरां-
त्रंचक्रंकुठोरोद्धतमुजयुगलद्वेपिदोःखङ्गशंखान् ॥ हैरण्यांत्रिशूलंफलक-
मपिमहापाशशीपंपिनाकंवज्रकौमोदकींचाप्यतिबलमुसलंसंधानंकराग्रैः
॥ ५ ॥ शरीरेरक्तवर्णः मुखेपुतचद्वर्णाः ॥ १ ॥

६१ अथ पंचवक्रनारसिंहध्यानम्—(मंत्रसारे)

पंचवक्रंमहाभूमिकालानलसमप्रभम् ॥ मुंडमालाधरंरौद्रकंठहारेणशो-
भितम् ॥ १ ॥ नागयज्ञोपवीताढ्यंपंचाननसुशोभितम् ॥ चंद्रमौलिनी-
लकंठंप्रतिवक्रंत्रिलोचनम् ॥ २ ॥ भुजैःपरिवसंकाशैर्दशभिश्चोपशोभितम् ॥
अक्षसूत्रंगदांपद्मशंखंगोक्षीरसन्निभम् ॥ ३ ॥ धनुश्चमुसलंचैवतथाचक्रं-
महत्प्रभम् ॥ खङ्गंचशूलपाशौचनुसिंहंरुद्ररूपिणम् ॥ ४ ॥ इंद्रगोपकनी-
लाभंचंद्राभंस्वर्णसन्निभम् ॥ पूर्वादिमोत्तरांतास्यमूर्ध्वास्यंसर्ववर्णकम् ॥ ५ ॥
विभ्राणंसर्वजगतामाधारंगिरिकन्यके ॥ शरीरेरक्तवर्णः ॥ मुखेपुवर्णानां
पंचकम् ॥ १ ॥

६२ अथ प्रतापरामध्यानम्—(मंत्रसारे)

दोर्भिःखङ्गं त्रिशूलंडमरुमसिधनुर्दंडवाणंकुठारंशंखंचक्रंरुपाणंहलमुस-
लगदाभिडिवालंचपाशम् ॥ उद्यद्बाहुंचमृष्टिह्यभयवरकरंविभ्रतंशुक्लवर्णं-
देरामंत्रिणेत्रंतवमररिपुकुलंमर्दयंतंप्रतापैः ॥ १ ॥ शुक्लवर्णः ॥ १ ॥

६३ अथ सपरिवारपट्टाभिरामध्यानम्—(रामाष्टोत्तरे)

वामेभूमिसुतापुरस्तुहनुमान्पश्चात्सुमित्रासुतशशुद्रोत्तरतश्चपार्श्वदल-
योर्वाय्वादिकोणेपुच ॥ सुग्रीवश्चविभीषणश्चयुवराट्तारासुतोजांववान्म-
ध्येनीलसरोजकोमलरुचंरामंभजेऽयामलम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

६४ अथ अनंतमूर्तिध्यानम्—(भविष्योत्तरेनंतकल्पे)

नवाग्रपल्लवाभासंपिंगमूर्ध्मशुलोचनम् ॥ दक्षिणोर्ध्वकरेपद्मशंखंतस्या-

सीताहेमनिभाकृतिः ॥ मांडवीरक्तवर्णाभाचोर्मिलाश्यामलाकृतिः ॥ ४ ॥
 श्रुतकीर्तिसिततांगीस्याद्धनूमान्कनकप्रभः ॥ अंगदोरक्तवर्णाभस्सुग्रीवोहे-
 मपिंगलः ॥ ५ ॥ नीलोत्पलनिभःश्रोकोजांबवान्कनकप्रभः ॥ गुहस्तु-
 तिलवर्णाभः कालवर्णाविभीषणः ॥ ६ ॥ बलःक्षीरनिभश्चैवरक्तवर्णाच-
 रेवती ॥ मेघश्यामोभवेत्कृष्णोरुक्मिणीकनकप्रभा ॥ ७ ॥ कल्कीश्वेत-
 निभश्चैववर्णाण्यंप्रकीर्तिताः ॥

६८ अथ लक्ष्मीनारायणध्यानम्—(ऋद्धभास्करीये)

नारायणश्चतुर्बाहुशंखचक्रीतथोत्तरे ॥ दक्षिणेतुगदापद्मीनलिर्जामूत-
 सन्निभः ॥ १ ॥ वामेश्रीर्वल्लकीहस्तापुष्टापन्नकरापरे ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

६९ अथ सूर्यनारायणध्यानम्—(व्युचाकल्पे)

ध्येयस्सदासवितृमंडलमध्यवर्तिनारायणस्सरसिजासनसन्निविष्टः ॥
 केयूरवान्मकरकुंडलवान्किरीटीहारीहिरण्मयवपुःधृतशंखचक्रः ॥ १ ॥
 स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

६० अथाष्टमुखगंडभेरुंडनृसिंहध्यानम्—(अथर्वणरहस्येमंत्रसारे)

वंदेहंक्रूरघोरप्रबलतरमहागंडभेरुंडसिंहव्याघ्राश्वक्रोडशाखामृगवरस-
 गराड्मल्लुकायष्टवक्रम् ॥ द्वात्रिंशत्कोटिबाहुंहलमुसलगदाशंखचक्रा
 दिहेतीविभ्राणंभीमदंष्ट्रशरभखगगजान्भक्षयंतंनृसिंहम् ॥ १ ॥ शरीरे
 रक्तवर्णः मुखेपुतचदर्णाः ॥ १ ॥

अथवा प्रकारान्तरेणध्यानम्—(मंत्रसारे)

कल्पांताशनिविष्फुल्लिगहुतमुड्नीकाशनेत्रत्रयंकोलंबज्रसमानतुंडन-
 खरंदंष्ट्रिद्विजिह्वाननम् ॥ १ ॥ ऋक्षंमारुतसप्तिमार्तिहरणं चाष्टाननंभीषणं-
 ध्यायेद्द्रुमदांतकंशरभह्रेरुंडसिंहसदा ॥ २ ॥ अष्टास्योवह्निदृष्टिर्निदुरव-
 रनखोविद्युदुज्ज्वालसिंहोहीराभौद्वौचपक्षौहृदयजठरगाह्यष्टकाल्यष्टदुर्गा ॥
 ऊरुद्वौरुद्रकालौखगमृगनृहरिगंडभेरुंडरूपःपायादस्मान्सचक्रोहरिरिहश
 रभाद्युग्रशत्रून्प्रविध्यन् ॥ ३ ॥ हस्तांजल्पाहृतात्मद्विपदसुरवरोरोजवह-

स्रपानव्यात्तास्यंदोर्युगांचन्नखदलितमहाशारभांगिसुभूपम् ॥ बाहुद्वंद्वोपरु-
द्धासुरकचचरणंदोर्युगोद्यन्नखाग्रप्रच्छन्नारातिदेहंरविशशिदहनत्रीक्षणव-
ज्रपक्षम् ॥ ४ ॥ अंभोजंवीतिहोत्रांकुशविशिखमहापाशकुंतासिशक्तीरां-
त्रंचक्रंकुठोरोद्धतभुजयुगलद्वेपिदोःखङ्गशंखान् ॥ हैरण्यांत्रिंशूलंफलक-
मपिमहापाशशीर्षपिनाकंबज्रकौमोदकींचाप्यतिबलमुसलंसंधानंकराग्रैः
॥ ५ ॥ शरीरेरक्तवर्णः मुखेपुतत्तद्वर्णाः ॥ १ ॥

६१ अथ पंचवक्रनारसिंहध्यानम्—(मंत्रसारे)

पंचवक्रंमहाभीमंकालानलसमप्रभम् ॥ मुंडमालाधरंरौद्रंकंठहारेणशो-
भितम् ॥ १ ॥ नागयज्ञोपवीताढ्यंपंचाननसुशोभितम् ॥ चंद्रमौलिनी-
लकंठप्रतिवक्रंत्रिलोचनम् ॥ २ ॥ भुजैःपरिघसंकाशैर्दशभिध्वोपशोभितम् ॥
अक्षसूत्रंगदांपद्मशंखंगोक्षीरसन्निभम् ॥ ३ ॥ धनुश्चमुसलंचैवतथाचक्रं-
महत्प्रभम् ॥ खड्गंचशूलपाशौचतुसिंहंरुद्ररूपिणम् ॥ ४ ॥ इंद्रगोपकनी-
लाभंचंद्राभंसवर्णसन्निभम् ॥ पूर्वादिमोत्तरांतास्यमूर्ध्वास्यंसर्ववर्णकम् ॥ ५ ॥
बिभ्राणंसर्वजगतामाधारंगिरिकन्यके ॥ शरीरेरक्तवर्णः ॥ मुखेपुवर्णानां
पंचकम् ॥ १ ॥

६२ अथ प्रतापरामध्यानम्—(मंत्रसारे)

दोभिःखड्गंत्रिशूलंडमरुमसिधनुदंडबाणंकुठारंशंखंचक्रंरुपाणंहलमुस-
लगदाभिडिवालंचपाशम् ॥ उद्यद्बाहुंचमुष्टिभयवरकरंबिभ्रतंशुकुवर्णवं-
देरामंत्रिणेत्रंतवमररिपुकुलंमर्दयंतंप्रतापैः ॥ १ ॥ शुकुवर्णः ॥ १ ॥

६३ अथ सपरिवारपट्टाभिरामध्यानम्—(रामाष्टोत्तरे)

वामेभूमिसुतापुरस्तुहनुमान्पश्चात्सुमित्रासुतश्शत्रुघ्नोभरतश्चपार्श्वदल-
योर्वाष्वादिकोणेपुच ॥ सुग्रीवश्चविभीषणश्चयुवराट्प्रासुतोजांबवान्म-
ध्येनीलसरोजकोमलरुचंरामंभजेभ्यामलम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

६४ अथ अनंतमूर्तिध्यानम्—(भविष्योत्तरेनंतकल्पे)

नवाग्रपल्लवाभासंपिंगन्मश्रुलोचनम् ॥ दक्षिणोर्ध्वकरेपद्मशंखंतस्या-

प्यधःकरे ॥ १ ॥ चक्रमूर्ध्वकरेवामेगदांतस्याप्यधःकरे ॥ विभ्रतंपुंडरीकाक्षं
फणासतान्वितंभजे ॥ २ ॥ गोमूत्रवर्णः ॥ १ ॥

६५ अथ गोपालकृष्णध्यानम्—(भागवते)

नौमीड्यतेभ्रवपुपेतदिदंबरायगुंजावतंसशिखिपिच्छलसन्मुखाय ॥ वन्य
स्रजेकबलवेत्रविपाणवेणुलक्ष्मश्रियेमृदुपदेषुपांगजाय ॥ १ ॥ नीलवर्णः १

६६ अथ संतानगोपालध्यानम्—(पांचरात्रे)

पिवंतंचस्तनंमातुर्मुखंसंवीक्ष्यमुस्मितम् ॥ अंगुल्यग्रैस्तनंचान्यंस्पृशं
तंचमुहुर्मुहुः ॥ १ ॥ यशोदांकस्थितंगोपंध्यायेत्पुत्रप्रदंसदा ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥

६७ अथ मदनगोपालध्यानम्—(पांचरात्रे)

रक्तवर्णोदशभुजःसर्वालंकारभूषितः ॥ शंखचक्रगदापद्मपाशांकुश-
सुमाशुगान् ॥ १ ॥ इक्षुकोदंडमन्याभ्यांवादयन्वेणुमादरात् ॥ षोडश-
च्छदपद्मस्थपट्कोणोपरिसंस्थितः ॥ २ ॥ गोपालोमदनाख्योयमंद
स्मितमुखांबुजः ॥ स्वरपत्रस्थगोपीभिरादरादीक्षितोवतात् ॥ ३ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६८ अथ सुदर्शनध्यानम्—(पांचरात्रे)

शंखचक्रंचपाशंपरशुमसिमिपुंशूलचापांकुशाग्निविभ्रतंचवज्रखेटंहलमु-
सलगदाकुंतमत्युग्रदंष्ट्रम् ॥ ज्वालाकेशत्रिणेत्रंज्वलदनलनिभंहारकेयूरभूपं
ध्यायेत्पट्कोणसंस्थंसकलरिपुजनःप्राणसंहारचक्रम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १

६९ अथ चक्रध्यानम्—(पांचरात्रे)

तिर्यग्ज्वालाग्निरूपंज्वलितशिखिशिखोत्तुंगकेयूरबाहुंपिंगाक्षंदीप्त-
जिह्वांदशशतविलसतीक्ष्णधारातिरोद्गमम् ॥ शाङ्गचक्राब्जशंखान्शार-
मुसलधरंसर्वशत्रून्दहतंपट्कोणाभ्यंतरस्थंरविनियुतनिभंचक्रराजंप्रसन्न-
म् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७० अथ विष्वक्सेनध्यानम्—(पांचरात्रेपाद्मसंहितायाम्)

श्यामवर्णःचतुर्भिर्भुजैस्तर्जनीशंखचक्रगदादधानः पीठाधस्तात्प्र-

सारितदक्षिणपादः आकुञ्चितवामपादः किरीटादिसर्वालंकारभूपितो-
विष्वक्सेनः ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

७१ अथ हनुमत्स्वरूपम्—(तन्मंत्रध्याने)

स्फटिकाभंस्वर्णकांतिद्विभुजंचरुतांजलिम् ॥ कुंडलद्वयसंशोभिमु-
खांबुजमहंभजे ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

७२ अथ पंचमुखांजनेयध्यानम्—(सुदर्शनसंहितायाम्)

पंचवक्त्रंमहाभीमंत्रिपंचनयनैर्युतम् ॥ कोटिसूर्यप्रतीकाशंकपिवक्त्रं-
सुतेजसम् ॥ १ ॥ दंष्ट्राकरालवदनंभुक्कुटीकुटिलेक्षणम् ॥ अस्यैकंदक्षि-
णंवक्त्रंनारसिंहंमहाद्भुतम् ॥ २ ॥ अत्युग्रतेजोवपुषंभीषणंभयनाशनम् ॥
पश्चिमेगारुडंवक्त्रंवक्रतुंडंमहाद्युतिं ॥ ३ ॥ पातालसिद्धिदंघोरंविषभूता-
दिकुंतनम् ॥ उत्तरंसौकरंवक्त्रंरुष्णंदीप्तंशिखोज्ज्वलम् ॥ ४ ॥ सर्वभूत-
प्रशमनंतापज्वरनिवारणम् ॥ ऊर्ध्वंह्याननंघोरंदानवांतकरंपरम् ॥ ५ ॥ खड्ग-
त्रिशूलखट्वाङ्गपाशमंकुशपर्वतौ ॥ द्रुमगोमुद्रिकामुंडंधानंसुरवंदितम् ॥
॥ ६ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

७३ अथ गरुडध्यानम्—(भट्टभास्करीये)

उपेंद्रस्याग्रतःपक्षीगुडाकेशःरुतांजलिः ॥ सव्यजानुगतोभूमौमूर्धा-
चफणिमंडितः ॥ १ ॥ स्थूलजंघोनरग्रीवस्तुंगनासोनरांगकः ॥ द्विबाहुः
पक्षयुक्तश्चकर्तव्योविनतासुतः ॥ २ ॥ सुवर्णवर्णः ॥ १ ॥

७४ अथ श्रीकार्तवीर्यध्यानम्—(डामरतंत्रे)

अव्यात्सर्वभयात्प्रभाकरनिभःप्रद्योतनयोतितस्वर्णस्रक्परिवीतकंध-
रधरोरक्तांशुकोष्णीपवान् ॥ नानाकल्पविभूषणःकरसहस्रार्थत्तवाणास-
नोवाणात्तार्थसहस्रबाहुरनिशंभूवल्लभोनःप्रभुः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥

अथवा प्रकारांतेण ध्यानम्—(कार्तवीर्यामुंनकल्पे)

सहस्रबाहुंसशरंसचापरंकांबरंरत्नकिरीटकुंडलम् ॥ चोरादिदुष्टामय-
नाशमिष्टंध्यायेन्महांतंभुविकार्तवीर्यम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७५ अथ मन्मथध्यानम्—(ऋषास्फरीये)

कामदेवस्तुकर्तव्योरूपेणाप्रतिमोभुवि ॥ अष्टबाहुःप्रकर्तव्योशंखपद्म-
विभूषितः ॥ १ ॥ चापवाणकरश्चैवमदोदंचितलोचनः ॥ रतिःप्रीतिस्तथा
शक्तिर्भेदशक्तिस्तथोज्ज्वला ॥ २ ॥ चतस्रस्तस्यकर्तव्याःपत्न्योरूपमनो-
हराः ॥ चत्वारश्चकरास्तस्यकार्याभार्यास्तनोपगाः ॥ ३ ॥ केतौतुम-
करःकार्यःपंचवाणरथोमहान् ॥—॥ कामंकांचनसंनिभमिति शैवागमे ॥
स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

७६ अथ दत्तात्रेयध्यानम्—(तत्कल्पे)

मंदारमूलेमणिमंटपस्थितसुवर्णदानैकनिबद्धदीक्षम् ॥ ध्यायेत्परीतंन-
वनाथसिद्धैर्दारिद्र्यदावानलकालमेधैः ॥ १ ॥ व्याख्यामुद्रांकरसरसिजे-
दक्षिणेसंदधानोजानुन्यस्तावरकरसरोजातवामोन्नतांसः ॥ ध्यानाधारा-
त्सुखपरवशादर्धमाभीलिताक्षोदत्तात्रेयोभसितधवलःपातुनःरुचिवासाः ॥
॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

इतिश्रीमत्समस्तभूमंडलमंडनायमाननिखिलदेशावतंसकर्नाटकजनपदसंपदधिष्ठानभूत-
श्रीमन्महीशूरमहासंस्थानमध्यदेदीप्यमानाविकलकलानिधिकुलरुमागतराजक्षितिपाल-
प्रमुखनिखिलनिजराजधिराजमहाराजचक्रवर्तिमंडलानुभूतदिव्यरत्नसिंहासनारूढश्री-
मद्राजाधिराजराजपरमेश्वरपौढप्रतापप्रतिमवीरनरपतिविरुदेतेवरगंडलोकैकवीरयदु-
कुलपयःपारावारकलानिधिसंखचक्रांकुशकुठारमकरमत्स्यशरभसात्वगंडभेरुंडध-
रणीवराहहनुमद्गुरुडकंडीरवाद्यनेकविरुदांकितमहीशूरपुरवराधीशश्रीकृष्णरा-
जमहाराजविरचितेश्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रंथे-विराड् रूपादिविष्णु-
स्वरूपनिरूपणं नाम द्वितीयो विष्णुनिधिः संपूर्णः ॥

इति श्रीतत्त्वनिधिग्रन्थान्तर्वाती द्वितीयो विष्णुनिधिः सम्पूर्णः ।

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ—

तृतीयशिशवनिधिः ।

१ अथ महेश्वरध्यानम्—(शिवपंचाक्षरीमंत्रे)

शांतंप्रसासनस्थंशशधरमुकुटंपंचवक्त्रंत्रिणेत्रंशूलंवज्रं चखड्गं परशुमन्त्र-
यदंक्षभागेवहंतम् ॥ नागंपाशंचवंटांप्रलयद्भुतवहंसांकुशंवामभागे नानालं
कारयुक्तंस्फटिकमणिनिभंपार्वतीशंनमामि ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२ अथ गौरीध्यानम्—(नृसिंहप्रासादे)

गौरीशुक्लांबरादेवीरूपेणाप्रतिमाभुवि ॥ पृथक्चतुर्भुजाकार्यादेवीसिंहा
सनेशुभा ॥ १ ॥ सिंहासनेस्याः कर्तव्यंकमलंचारुकर्णिकम् ॥ अष्टप-
त्रंमहाभागाकर्णिकायांसुसंस्थिता ॥ २ ॥ विनायकवदासीनादेवीकार्याम-
हाभुजा ॥ बृहन्नालंकरेकार्यतस्याश्वकमलंशुभम् ॥ ३ ॥ दक्षिणेयाद-
वश्रेष्ठकेयूरप्रांतसन्निभम् ॥ वामेभूतघटःकार्यस्तथाराजन्मनोहरः ॥ ४ ॥
तस्याअन्यौकरौकार्यौबिल्वशंखधराविति ॥ मरकतवर्णः ॥ १ ॥

३ अथ महाकैलासमूर्तिध्यानम्—(स्कादेशंकरसंहितायामुपदेशकांडे)

शृणुतब्राह्मणाःसर्वेगुह्याद्ब्रह्मतरंपरम् ॥ अस्तिमेरोरुदग्भागेमहान्कैला-
सपर्वतः ॥ १ ॥ सांबस्यसगुणस्यायंसभक्तस्येदुमौलिनः ॥ संवासोयो-
जनानांचविंशत्कोटिभिरायतः ॥ २ ॥ औन्नत्यमेतद्विगुणमस्यज्ञेयंद्विजो-
त्तमाः ॥ नवरत्नभयंतस्यमध्येशिखरमुत्तमम् ॥ ३ ॥ तत्रालयंमहेश-

स्यनानारत्नेविचित्रितम् ॥ प्राकारगोपुराट्टालवलभीभिर्विराजितम्
 ॥ ४ ॥ तथासिंहासनेत्रमहाञ्छंभुःसदाशिवः ॥ प्रफुल्लकमलोत्थासंपंच
 विंशन्मुखोज्ज्वलः ॥ ५ ॥ धृतनानायुधोद्रासिपंचाशत्करमंडितः ॥
 फुल्लरक्तांबुजाचश्रीनाभ्यंघ्रियुगलोज्ज्वलः ॥ ६ ॥ विचित्ररत्नसचितभूप-
 णैरपिभूपितः ॥ अनेककोटिसूर्याभिःपरमानंदविग्रहः ॥ ७ ॥ अप्रा-
 कृततनुश्रीमाल्लक्ष्यलक्षणवर्जितः ॥ धतोवाचोनिवर्ततेअप्राप्यमन-
 सासह ॥ ८ ॥ गंगाश्रयजटाजुटश्चंद्ररेखाविभूपितः ॥ भस्मोद्धूलितस-
 र्वांगेव्यालयज्ञोपवीतवान् ॥ ९ ॥ कपालमालाधारीचव्याधचर्मांबरावृ-
 तः ॥ प्रतिवक्रंत्रिनयनोभक्तसर्वार्थसिद्धिदः ॥ १० ॥ प्रसार्यदक्षिणं
 पादंकुंचयित्वेतरंपदम् ॥ अभयंचक्रशूलेचटकबाणोपदांबुजे ॥ ११ ॥
 खड्ग तोमरशक्तीश्वपरशुप्रासपन्नगान् ॥ हलांकुशाक्षमालाश्वच्छुरिकांध्व-
 जदंडकौ ॥ १२ ॥ वज्रकुंतास्थिदंष्ट्राश्वककचंभिडिवालकम् ॥ पंचविं-
 शतिभिर्हस्तैर्दधानोदक्षिणैशुभैः ॥ १३ ॥ वरचापौमृगंशंखंस्वेटपाशप-
 रश्वधान् ॥ मुद्गरंडमरुंधंटांरुद्रवीणांचपुस्तकम् ॥ १४ ॥ कपालमुंड-
 खट्वांगभुशुंडीपरिधानपि ॥ फलकंपट्टसंवेत्रंकमंडलुहुताशनौ ॥ १५ ॥
 कर्तरीमुसलंपिंडंविभ्रद्रामैस्तथाकरैः ॥ महान्सदाशिवस्तोयंराजतेत्र-
 पर्वते ॥ १६ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४ अथ द्वात्रिंशद्भुजाऽघोरमूर्तिध्यानम्-(शिवतत्त्वरत्नाकरे)
 एकवक्रंसदानंदद्वात्रिंशद्भुजसंयुतम् ॥ जटामकुटसंयुक्तंत्रिणेत्रंचंद्रशेख-
 रम् ॥ १ ॥ अभयंखड्गशूलेचक्रंडमरुंतथा ॥ दधानमस्थिबाणौचग-
 दांपक्षकपालकम् ॥ २ ॥ ज्ञानमुद्रांकुंतहस्तमंकुशंचाक्षमालिकाम् ॥
 खट्वांगपरशुंचैवदधानंदक्षिणैःकरैः ॥ ३ ॥ वरंचफलकंचैवटकंपाशंच
 मुद्गरम् ॥ नागमग्निमृगंधंटांधनुश्वकटिहस्तकम् ॥ ४ ॥ रत्नंचकुमुदंकुंभं-
 मुसलंपुस्तकंतथा ॥ एतदायुधसंयुक्तंरुंडमालाविभूपितम् ॥ ५ ॥ काल-
 मुंडस्यशिरासिस्थितंसर्वाभिपपदम् ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

६ अथ दशभुजाऽघोरमूर्तिध्यानम्—(पांचरात्रे)

परशुंडमहंखड्गखेटौवाणशरासने ॥ शूलकपालमज्जयवरौदधतमिष्ट-
दम् ॥ १ ॥ त्रिलोचनंतीपणास्पर्शनीलांगरक्तवाससम् ॥ अहिभूपितस-
वांगंतमघोरमुपास्महे ॥ २ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

६ अथ महाकालीसमेतमहाकालध्यानम्—(ललितोपास्याने)

महाकालोघनश्यामःकाल्यालिंगितविग्रहः ॥ श्यामकंचुकथारीचमदा
रुणविलोचनः ॥ १ ॥ ब्रह्मांडचपकेपूर्णपिबन्विश्वरसासवम् ॥ महा-
कालोघनश्यामामनंगार्द्रमपांगयन् ॥ २ ॥ सिंहासनेसमासीनःकल्याण
कलनात्मके ॥ कालमृत्युमुखैर्युक्तसर्वलोकैकजक्षकः ॥ ३ ॥ ललिता
ध्यानसंपन्नोललितापूजनोत्सुकः ॥ वितन्वेल्ललिताभक्तेष्वायुषोदीर्घदीर्घ
ताम् ॥ ४ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

७ अथ अमृतमृत्युंजयध्यानम्—(कारणामे)

चंद्रोपरिष्ठात्संबद्धपभासनविराजितम् ॥ चंद्रवर्णस्रवद्विष्यामृतचंद्र-
कलाधरम् ॥ १ ॥ योगमुद्रैकसंबद्धाधरहस्तद्वयान्वितम् ॥ अमृतापूर्ण-
कनककलशातकरद्वयम् ॥ २ ॥ सोमसूर्याग्नित्रंचवद्धर्षिगजाधरम् ॥
नागाभरणसंभूषणागयज्ञोपवीतिनम् ॥ ३ ॥ व्याघ्रचर्मांबरधरं देवं
भक्तानुकंपिनम् ॥ भस्मानुलेपिनंरुद्रंमृत्युंजयमिमंस्मरेत् ॥ ४ ॥
शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

८ अथ नीलकंठध्यानम्—(पांचरात्रे)

जटाबद्धकलानाथंभोगिभूषणभूपितम् ॥ अक्षमालांचशूलंचकपालं
दधतंकरैः ॥ १ ॥ खट्वांगमपिपंचास्पर्शानंघ्राघ्नचर्मच ॥ त्रिणेत्रम-
ब्जनिलयंवालार्कसदृशप्रभम् ॥ साधकानीष्टदातारंनीलकंठमहंभजे ॥ २ ॥
अरुणवर्णः ॥ १ ॥

९ अथ रुद्रमूर्तिध्यानम्—(पांचरात्रे)

कैलासाभंपंचवक्त्रं देव्यायुक्तं त्रिलोचनम् ॥ नीलकंठं सर्पभूषणं व्याघ्रच-

मां वरावृतम् ॥ १ ॥ अक्षमालावराभीतिकमंडलुलसत्करम् ॥ चंद्रगं-
गाजटाजूटं रुद्रं तं पणमाम्यहम् ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१० अथ सपरिवारोमामहेश्वरध्यानम्—(कारणागमे)

वामेशैलसुतापुरस्तुवृषभः पश्चात्सुरेंद्रादयोदैत्यारिश्चविधिश्चपार्श्वदल-
योर्वाष्वादिकोणेपुच ॥ भृंगीनारदबाणभैरवगजास्यस्कंदवीरेश्वरामध्ये शुभ
सरोजकोमलरुचंशंभुं भजेपांडुरम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

११ अथ सभापतिध्यानम्—(कारणागमे)

कैलासशैलशिखरेत्रिजगज्जनित्रीं गौरीं निवेश्य कनकांचितरत्नपीठे ॥
नृत्यंतमादिपुरुषं शशिशेखरंतं देवाः प्रदोषसमये नुभजंति सर्वे ॥ १ ॥
ब्रह्मातालधरो हरिस्सपटहो वीणाकराभारतीवंशद्रंद्रयुतौ सुभास्वरकरो मा-
तैडसोमौ शुभौ ॥ गोकौतुंबुरुनारदौ समुरजौ नंदीकुमारस्तथारुद्रो नृत्तकर
स्वभावजनितं नाट्यं सदापातुनः ॥ १ ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

अथ सद्योजातादिपंचमूर्तिध्यानम्—(शैवेकारणागमे)

१२ तत्रादौ सद्योजातध्यानम्—

कुंदेंदुशांखस्फटिकावभासो वेदाक्षमालावरदाभयांकः ॥ व्यक्षश्चतुर्व
क्रुत्तुप्रभावस्सयोधिजातो वतुमां प्रतीच्याम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१३ अथ वामदेवध्यानम्—

वराक्षमालाभयटकहस्तस्सरोजकिंजल्कसमानवर्णः ॥ त्रिलोचन-
श्वारुचतुर्मुखो मां पायाद्दुदीच्यां दिशि वामदेवः ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१४ अथ अघोरध्यानम्—

कुठारवेदांकुशपाशशूलकपालदक्काक्षगुणान्दधानः ॥ चतुर्मुखो नी-
लरुचिस्त्रिनेत्रः पायादघोरो दिशि दक्षिणस्याम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

१५ अथ तत्पुरुषध्यानम्—

प्रदीप्तविद्युत्कनकावभासो विद्यावराभीतिकुठारपाणिः ॥ चतुर्मुख-
स्तत्पुरुषस्त्रिनेत्रः प्राच्यां स्थितोरक्षतुमामजसम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१६ अथ ईशानध्यानम्—

वेदान्तयेष्टांकुरापाशटंककपालढकाक्षकशूलपाणिः ॥ सितद्युतिःपंचमुखोवतान्माभीशानउर्ध्वपरमप्रकाशः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥ ५ ॥

अथ सप्ततांडवमूर्तिस्वरूपाणि—(शैवेकारणागमे)

१७ तत्रादौआनंदतांडवध्यानम्—

चतुर्भुजंत्रिणेत्रंचप्रसारितजटान्वितम् ॥ गौरवर्णसभायुकंबर्हिपिंडसमन्वितम् ॥ १ ॥ मौलौदक्षिणधुत्तूरमर्धचंद्रसमन्वितम् ॥ दक्षिणेस्वजटाग्रेतुजाह्व्यापरिमंडितम् ॥ २ ॥ वामकर्णेपत्रभुतंदक्षिणेनक्रकुंडलम् ॥ सर्वाभरणसंयुक्तमुपवीतसमन्वितम् ॥ ३ ॥ व्याघ्राजिनांबरोपेतंपादाकिंकिणिकायुतम् ॥ प्रसारितभुजंवामेदक्षिणेऽभयहस्तकम् ॥ ४ ॥ डमरुसव्यहस्तेतुवल्लिवैवामकेदधम् ॥ वक्रंतुदक्षिणंपादमपस्मारोपरिस्थितम् ॥ ५ ॥ ऊर्ध्वंगवामपादंतुपादाग्रंदक्षिणानुगम् ॥ आनंदतांडवप्रोक्तम् ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

१८ अथ संध्यातांडवध्यानम्—

चतुर्भुजंत्रिणेत्रंचजटामुकुटिनं दधम् ॥ अभयंडमरुसव्येवामेपिंडसविस्मयम् ॥ १ ॥ अपस्मारविनापीठेवामांश्या कुंचितंस्थितम् ॥ ऊर्ध्वंतुदक्षिणंपादमपस्वपानुगंदधम् ॥ २ ॥ तत्पादंकुंचितंवायसर्पकंकणभूषितम् ॥ संध्यातांडवमेवंस्याद् ॥ वर्णादिकंपूर्ववत् ॥ १ ॥

१९ अथोमातांडवध्यानम्—

एकवक्रंत्रिनयनंजटामंडलभूषितम् ॥ गौरांगंपद्भुजोपेतमभयंडमरुसतथा ॥ १ ॥ शूलंदक्षिणपार्श्वेतुकपालंविस्मयंतथा ॥ गजहस्तोपमंहस्तंसव्यपार्श्वानुगंदधम् ॥ २ ॥ तमेववामपादंचहापस्मारोपरिस्थितम् ॥ उद्धृतंदक्षिणंपादंवामपादानुगंतथा ॥ ३ ॥ वामपार्श्वेहुमादेवीसहितंजाह्वीयुतम् ॥ सर्वाभरणसंयुक्तंव्याघ्रचर्मोत्तरीपकम् ॥ ४ ॥ उमातांडवमत्रोम् ॥ शिष्टंपूर्ववत् ॥ १ ॥

२० अथ गौरीतांडवध्यातम्-

शांतंचतुर्भुजोपेतरक्तवर्णस्मिताननम् ॥ करोटिवकपुष्पंचधुतूरंचार्क-
पुष्पकम् ॥ १ ॥ बालचंद्रजटाजूटंसुविकीर्णजटान्वितम् ॥ सर्पकंक-
णसंयुक्तमपस्मारोपरिस्थितम् ॥ २ ॥ दक्षिणकुंचितंपादंवामपादंतदू-
र्ध्वगम् ॥ सव्येदधानमभयमन्यस्मिन्डमरुंकरे ॥ ३ ॥ अन्यस्मिन्
पूर्वतोव्यालमपरेवह्निपात्रकम् ॥ वामेगौरीसमायुक्तमवामेनंदिकेशिनम् ॥
॥ ४ ॥ सुविकीर्णजटाभारंजटामकुटसंयुतम् ॥ वामेभौलिसमायुक्तंशे-
षंप्रथमनृत्तवत् ॥ ५ ॥ गौरीतांडवमित्युक्तम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२१ अथ कालिकातांडवध्यानम्-

एकवक्रंद्विनयनंजटासंकीर्णमस्तकम् ॥ भुजाष्टकसमायुक्तंसव्यपादं
समुद्धृतम् ॥ १ ॥ सवक्रंवामपादंतमपस्मारोपरिस्थितम् ॥ अजयंशू-
लपाशंचडमरुंदक्षिणेकरे ॥ २ ॥ कपालंचाग्निपात्रंचघटांवामकरेवरम् ॥
गजहस्तोपमंहस्तंप्रसृतंदक्षिणानुगम् ॥ ३ ॥ दधंलक्षणसंयुक्तंशेषंप्रथम-
नृत्तवत् ॥ कालिकातांडवंप्रोक्तम् ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

२२ अथ त्रिपुरतांडवध्यानम्-

देभिः षोडशभिर्भुक्तं वामे गौरीसमाभितम् ॥ स्कंदंदक्षिणपार्श्वेतुसव्य-
हस्तेधृतांजलिम् ॥ १ ॥ अभयं डमरुंचैववज्रंशूलंचविभ्रतम् ॥ पार्श-
टंकंतथादंडं नागंवेदक्षिणेकरे ॥ २ ॥ सव्यानुगंकरंचैववामेपूर्वकरंतथा ॥
अनलंपुस्तकंचैववरंदेकेतुखेटकम् ॥ ३ ॥ घटांचैवकपालंचवामपा-
र्श्वेष्टभिःकरैः ॥ सर्वलक्षणसंयुक्तंशेषंप्रथमनृत्तवत् ॥ ४ ॥ त्रिपुरं
तांडवंप्रोक्तम् ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

२३ अथ संहारतांडवध्यानम्-

त्रिनेत्रंचाष्टहस्तंचसुविकीर्णजटान्वितम् ॥ कुंचितंवामपादंतमप-
स्मारोपरिस्थितम् ॥ १ ॥ उद्धृतंदक्षिणंपादंव्याघ्रचर्मोत्तरीयकम् ॥
अभयंशूलपाशौचडमरुंदक्षिणेकरे ॥ २ ॥ कपालंचाग्निपात्रंचदधंवि-

स्मयहस्तकम् ॥ गजहस्तोपमं वामे चतुर्दोर्भिस्समन्वितम् ॥ ३ ॥ गज-
हस्तोपमं संव्यमपसव्यानुगंतथा ॥ नंदीशंसंव्यभागे तु वामे गौरीसमन्वितम्
॥ ४ ॥ सप्तमं नृत्तमाख्यातं जगदृद्धिकरं भवेत् ॥ शिष्टं प्रथमं नृत्तवत् ॥
गौरवर्णः ॥ १ ॥ ७ ॥

अथ एतेषां सप्ततांडवानां नामानि—(शैवेकारणागमे)

आनंदतांडवं पूर्वसंध्यातांडवमुत्तरम् ॥ उमातांडवमेवं स्याद्गौरीतांड-
वमप्यथो ॥ १ ॥ कालिकातांडवं चैव पञ्चपुरतांडवम् ॥ संहारतांडवं
सप्तममित्यंसप्ततांडवाः ॥ २ ॥ ७ ॥

२४ अथ भवाद्यष्टमूर्तिध्यानम्—(शैवागमेशेखरे)

भवःशर्वस्तथेशानःपशुपत्युग्रकौ तथा ॥ रुद्रोभीमोमहादेवःकीर्ति-
तास्त्वष्टमूर्तयः ॥ १ ॥—॥ चतुर्भुजास्त्रिणेत्राश्वजटामकुटधारिणः ॥ वरा-
भयकराश्विदं कच्छुष्णधरास्तथा ॥ १ ॥ सर्वाभरणसंयुक्ता रक्तक्षौमध-
राइमे ॥—॥ एतेषां वर्णाः ॥—॥ शुक्लश्यामश्चरक्तश्चरुष्णो गौक्षीरसंनिभः ॥
केसरो विद्रुमो नीलो भवादीनां च वर्णकः ॥ १ ॥ ८ ॥

अथैकादशरुद्राणां नामादि—(शैवागमे)

शंभुःपिनाकीगिरिशःस्थानुर्भर्गस्सदाशिवः ॥ शिवोहरस्तथाशर्वः
कपालीभवएवच ॥ १ ॥ एकादशैते कथिताः रुद्रा लोकहिते रताः ॥ ११ ॥

२५ तत्रादौ शंभुध्यानम्—

ब्रह्मविष्णुमहेशानदेवदानवराक्षसाः ॥ यस्मात्प्रजङ्गिरे देवास्तं शंभुं प्र-
णमाम्यहम् ॥ १ ॥ शोणवर्णः ॥ १ ॥

२६ अथ पिनाकिध्यानम्—

क्षमारथसमारूढं ब्रह्मसूत्रसमन्वितम् ॥ चतुर्वेदैश्च सहितं पिनाकिनम-
हं भजे ॥ १ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

२७ अथ गिरिशिष्याध्यानम्-

कैलासशिखरप्रोयन्मणिमंदपमध्यगः ॥ गिरिशोगिरिजाप्राणवल्लभो-
स्तुसदासुदे ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२८ अथ स्थाणुध्यानम्-

वामांगरुतसंवेशगिरिकन्यासुखावहम् ॥ स्थाणुंमामिशिरसासर्व-
देवनमस्कृतम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२९ अथ भर्गध्यानम्-

चंद्रावतंसोजटिलस्त्रिणेत्रोभस्मपांडरः ॥ हृदयस्थःसदाभूयाद्भर्गोभय-
विनाशनः ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

३० अथ सदाशिवध्यानम्-

ब्रह्माभूत्वासृजल्लोकंविष्णुर्भूत्वाथपालयन् ॥ रुद्रोभूत्वाहरन्तेगतिर्मे
स्तुसदाशिवः ॥ १ ॥ श्यामलवर्णः ॥ १ ॥

३१ अथ शिवध्यानम्-

गायत्रीप्रतिपाद्याप्योकाररुतसप्तने ॥ कल्याणगुणधाम्नेस्तुशिवा-
यविहितानतिः ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

३२ अथ हरध्यानम्-

आशीविषाहाररुतेदेवौघप्रणतांघ्रये ॥ पिनाकांकितहस्तायहराया-
स्तुनमस्कृतिः ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

३३ अथ शर्वध्यानम्-

तिसृणांचपुरांहंताकृतांतमदभंजनः ॥ खड्गपाणिस्तीक्ष्णदंष्ट्रश्शर्वा-
रुधोस्तुमुदेमम ॥ १ ॥ चतुर्वर्णः ॥ १ ॥

३४ अथ कपालिध्यानम्-

दक्षाध्वरध्वंसकरःकोपयुक्तमुखांबुजः ॥ शूलपाणिस्सुखायास्तुकपा-
लीमेत्सहर्निशम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

३५ अथ भवध्यानम्—

योगीन्द्रनुतपादाब्जद्वंदातीतंजनाश्रयम् ॥ वेदांतकृतसंचारंभवंतंशरणं
भजे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

अथवा एतेषांस्वरूपाणि—(पद्मपुराणे)

त्रिणेत्रारुद्रसदृशाजटामकुटधारिणः ॥ रुद्रंत्रिणेत्रमरुणंजटामंडल-
धारिणम् ॥ १ ॥ चतुर्भुजंनीलकंठमिदुरेखाविभूषितम् ॥ वैश्याघ्नचर्मवस-
नंसर्वाभरणभूषितम् ॥ २ ॥ कराभ्यामपिमुख्याभ्यांवरदाभयदंस्थिरम् ॥
अपराभ्यांचहस्ताभ्यांविभ्राणंपरशुमृगम् ॥ ३ ॥—॥ एतेषांवर्णाः ॥ शोण-
श्वहरितोनीलःश्वेतःश्यामलमेचकौ ॥ पीतःकालस्तथाबभ्रुवर्णकःपाटल-
स्सितः ॥ १ ॥ एकादशानारुद्राणांवर्णोपिसमुदाहृतः ॥ ११ ॥

अथ पंचविंशतिलीलामूर्तीनां ध्यानम्—(शैवेकारणागमे)

३६ तत्रादौ चंद्रशेखरध्यानम्—

अभयवरदहस्तंसौम्यशृंगारभावंविपुलवदननेत्रंचंद्रविंबांशमौलिम् ॥
ऋजुतनुसमपादस्थानकंबिद्रुमाभंहरिणपरशुपाणिंपद्मपीठोपरिष्ठम् ॥ १ ॥
प्रवालवर्णः ॥ १ ॥

३७ अथैतत्पार्श्वस्थगौरीध्यानम्—

श्यामांत्रिणेत्रांदिभुजांत्रिभंगीसव्यापसव्यस्थितकुंचितांग्रिम् ॥ सव्ये
तुनील्योत्पलचारुहस्तांदेवस्यवामस्थितपद्मपीठाम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

३८ अथ उमामहेश्वरध्यानम्—

धवलाब्जसुरवासनसन्निहितमृगडिम्भकटंकवराभयिणम् ॥ सुमुखंपरमु-
त्पलहृग्वरदंष्ट्रमयासहनौमितरूपमिदम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

३९ अथ वृषभारूढध्यानम्—

सव्येस्याद्वक्रतुंडान्वितकटककरंगोपतेःपृष्टसंस्थं वामस्याधंसदक्षंवर-
करयुगलेटककृष्णंदधानम् ॥ फालस्थाक्षंप्रसन्नं त्रिनयनलसितंबद्धवेणी-

किरीटंवाभेगौर्यासमेतंनमतशुभकरंतं वृषारूढमीशम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४० अथ नाट्यमूर्तिध्यानम्-

शय्यापस्मारकोर्ध्वस्थितपदविलसन्वाममुद्धृत्यपादंज्वालामालासुमध्ये
नटफणिशिरसिस्थूलमासेदिवान्यः ॥ - ॥ भस्मोद्धूलितमंगविद्रुमनिभं
हस्ताग्रपादाग्रयोरग्निदोलवराभयंडमरुकंघृतवानटेशंभजे ॥ रक्तवर्णः ॥
शिवकामवल्ली चंद्रशेखरसमीपस्थांवावत्कार्या ॥ १ ॥

४१ अथ वैवाहिकमूर्तिध्यानम्-अथवा कल्याण-

सुन्दरमूर्तिध्यानम्-

सिंदूराभ्रत्रिणेत्रयुगभुजसहितंहारकेयूरभूपंदिव्यैर्वस्त्रैर्वृतांगंवरकटक-
लसद्भेमकल्हारभूपम् ॥ - ॥ शंभुदक्षिणपार्वतीकरतलंसव्येनसंगृह्णतटंकं-
कृष्णमृगंधरंवरकरंचूडेंदुवद्वादरम् ॥ १ ॥ जटामकुटसंयुक्तंचंद्रार्धकृतभू-
पणम् ॥ त्र्यक्षंचतुर्भुजंनस्येनवयौवनगर्वितम् ॥ २ ॥ - ॥ समभंगयुतदेव-
स्थानकंसंप्रकीर्तितम् ॥ कुंचितंसव्यपादेनस्थितसव्येतरांग्रिकम् ॥ १ ॥
सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

अथ वैवाहिकेशांगमूर्तयः-

४२ तत्रादौ गिरिजाध्यानम्-

पीनोरुपीनगंडांचपीनहस्तसमन्विताम् ॥ द्विबाहुकांदिनेत्रांचसर्वा-
भरणभूषिताम् ॥ १ ॥ दुकूलवसनांदिर्वीकुर्याद्वेस्यवामके ॥ श्याम-
वर्णः ॥ १ ॥

४३ अथ ब्रह्मध्यानम्-

चतुर्मुखंचतुर्बाहुंकमंडल्वक्षधारिणम् ॥ यज्ञसूत्रोत्तरीयंचजटामकु-
टसंयुतम् ॥ १ ॥ सव्यहस्तेक्षमालांचवामहस्तेकमंडलुम् ॥ सुवंदक्षि-
णहस्तेतुपुस्तकंवामकेदधम् ॥ २ ॥ अंबुजासनआसीनंब्रह्माणंहसनोन्मु-
खम् ॥ कुंडंतुचतुरश्रवैभेखलात्रयसंयुतम् ॥ ३ ॥ नाभियोनिस्तमायु-

कमुक्तलक्षणलक्षितम् ॥ कुर्यान्मध्येहव्यवाहंज्वालापंचकसंवृतम् ॥ ४ ॥
ब्रह्मणःपुरतोत्तोगेन्यस्तामिसम्यगर्चयेत् ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

४४ अथ मेनकाध्यानम्—

देव्यास्तुदक्षिणेपार्श्वेमेनकांसुस्मिताननाम् ॥ ५ ॥ सर्वाभरणसंयुक्तां
सर्वालंकारशोभिताम् ॥ काञ्चनवर्णः ॥ १ ॥

४५ अथ हिमवद्धानम्—

हस्तद्वयेहेमकुंभजलंधरकृतिभजेत् ॥ ६ ॥ पश्चीटस्थितांचैवतत्पार्श्वे-
हिमवान् स्थितः ॥—॥ तन्मध्येवृषभेस्थित्याजलयानाकतिस्तदा ॥
देवस्यवामपार्श्वेतुसनकश्चसनंदनः ॥ ७ ॥ स्थितौ कृतांजलिपुटौजदाब-
ध्नौसदाप्रियौ ॥ विष्णवायमरमुख्याश्चविवाहेसेवयायुताः ॥ ८ ॥ कल्या-
णसुंदरंप्रोक्तम् ॥ हिमवान् श्वेतवर्णः ॥ सनकसनन्दनौपाटलवर्णौ ॥
विष्णवादीनांतत्तद्वर्णाः ॥ ५ ॥

४६ अथ भिक्षाटनमूर्तिध्यानम्—

चतुर्भुजं त्रिणेत्रं च नम्रं चैवस्मिताननम् ॥ अस्मदिग्धं विद्रुभाभं कट्यां प-
न्नगसंवृतम् ॥ १ ॥ आवृत्तालंकृतं भृंगीपादं पादुकसंयुतम् ॥ दक्षिणं त-
त्कराग्रंतुहरिणास्यानुगं भवेत् ॥ २ ॥ दक्षिणेपरहस्तेतुडमरुंचैवकार-
येत् ॥ वामेत्वपरहस्तेतुत्रिशूलोपिच्छधारिणम् ॥ ३ ॥ कुंचितंदक्षिणं-
पादं वामपादंतुस्थितम् । समभंगस्थानकंचगमनोन्मुखरूपकम् ॥ ४ ॥
कपालोपेतहस्तंचवृषनाभिसमं भवेत् ॥ एवं भिक्षाटनं प्रोक्तम् ॥—॥ गुंडोदर-
मथोऽश्रुणु ॥ ५ ॥ देवस्य वामपार्श्वेतुगुंडोदरमधस्थितम् ॥ हस्तद्वयसमायुक्तं
कपालं शिरसिन्यसेत् ॥ ६ ॥ शूलाकारसमायुक्तं कुंडलकर्णयोर्न्यसेत् ॥
दंष्ट्राकरालवक्त्रं च पूर्वोक्तलक्षणान्वितम् ॥ ७ ॥ देवो विद्रुमवर्णः ॥
गुंडोदरः श्यामवर्णः ॥ २ ॥

४७ अथ कामदहनमूर्तिध्यानम्—

उग्ररूपंतु कानारिंचतुर्भुजसमन्वितम् ॥ रुष्णटंकसमायुक्तमभयं वर-

दान्वितम् ॥ १ ॥ कामनिग्रहरूपंतुपन्नपीठोपरिस्थितम् ॥ दक्षिणेलंबितंपादंवामपादंतुशायितम् ॥ २ ॥ कार्यः कामरिपुस्त्वेवंवक्ष्येहं कालनाशनम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

४८ अथ कालहरमूर्तिध्यानम्-

बंधूकाभममुंत्रिणेत्रभुजिनंशूलञ्जहस्तोज्ज्वलटकंसूत्रवरंसुपाशसहितंदंष्ट्राकरालास्यकम् ॥ वामेकुंचितपादमुद्धृततलंकालस्यवक्षस्थलेछिन्नाभिन्नजटाधरंगिरिजयायुक्तंजगद्देवतम् ॥ १ ॥ उद्धृतंवामपादंतुकालवक्षस्थलेस्थितम् ॥ सव्यपादंलिंगमूर्धिस्थितंरौद्रमुखंभजेत् ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

अथांगमूर्तयः-

४९ अथ मार्कण्डेयध्यानम्-

मार्कण्डेयस्थितोदक्षेलिंगमूलंतुसंपृशन् ॥ द्विभुजश्चदिनेत्रश्चभस्मरुद्राक्षसंयुतः ॥ ३ ॥ शिवार्चनपरश्शांतःशिवध्यानपरोभवेत् ॥ श्वेतवर्णः १ ॥

५० अथ मृत्युध्यानम्-

देवस्यवामपार्श्वेतुकालंमृत्युस्वरूपकम् ॥ ४ ॥ किरीटकुंडलोपेतंसुदंष्ट्रघोररूपकम् ॥ हस्तद्वयेदंडपाशकर्षणाकृतिरूपकम् ॥ ५ ॥ तन्मध्येमहिपस्थित्याकालरूपमिहोच्यते ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

५१ अथ त्रिपुरारिमूर्तिध्यानम्-

चतुर्भुजंत्रिणेत्रं चमूंगपरशुधारिणम् ॥ धनुर्बाणसमायुक्तमुमयासहितं तथा ॥ १ ॥ सर्वाभरणसंयुक्तंद्विव्यांबरसमावृतम् ॥ पत्रंदधंवामकर्णे दक्षिणेकुंडलान्वितम् ॥ २ ॥ उपधीतसमायुक्तंसमभंगयुतंशिवम् ॥ जटामकुटसंयुक्तं विलसद्विद्रुमांगकम् ॥ ३ ॥ एवंत्रिपुरसंहारम् ॥ विद्रुमवर्णः ॥ १ ॥

५२ अथ जलंधरहरमूर्तिध्यानम्-

रक्ताभमग्रनयनं द्विभुजं च त्रिणेत्रकम् ॥ उपधीतसमायुक्तंसर्वालंकार-

शोभितम् ॥ १ ॥ पादयोःपादुकायुक्तं किंचिद्वैगमनोन्मुखम् ऋकुंडलम्
स्तेस्थितं छत्रं वामे पूर्णकमंडलुम् ॥ २ ॥ सुविकीर्णजटाभारं गंगाचक्षकट्यां
तम् ॥ कर्णकुंडलसंयुक्तं हारनूपुरसंयुतम् ॥ ३ ॥ - ॥ द्विभुजं च द्विगतम् ॥
रीटकटकान्वितम् ॥ सर्वालंकारसंयुक्तं कक्षे खड्गसमान्वितम् ॥ १ ॥
कृतांजलिपुटोपेतं हस्ते चक्रं दधं परम् ॥ जलंधरमथ प्रोक्तम् ॥ देवोरक्त
वर्णः ॥ जलंधरः पीतवर्णः ॥ २ ॥

५३ अथ ब्रह्मशिरश्छेत्तृमूर्तिध्यानम्-

गौरवर्णत्रिणेत्रं च जटामौलिविराजितम् ॥ ताटं कंकुंडलं सव्यवामश्रुत्यो-
श्रविभतम् ॥ १ ॥ व्याघ्रचर्मांबरधरं चतुर्भुजसमान्वितम् ॥ वज्रं पर-
शुपूर्वांसं वामे ब्रह्मकरोटिकम् ॥ २ ॥ अपरेशूलहस्तं च शेषं पूर्वोक्तवत्कुरु ॥
गौरवर्णः ॥ १ ॥

५४ अथ गजासुरसंहारमूर्तिध्यानम्-

स्थित्वाहस्तिशिरस्य दक्षचरणं वामांगदक्षोद्धृतं पुच्छोर्ध्वावृतं चार्ममुद्धृ-
तकरेशूलसिशृंगोज्ज्वलम् ॥ टंकं रुष्णमृगंधरं परकरे भीष्माननेदुप्रभं वामो
मातिभयोन्मुखी सुतयुतं सूच्याद्वयहस्तं हरम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

५५ अथ वीरभद्रमूर्तिध्यानम्-

चतुर्भुजं त्रिणेत्रं च जटामकुटसंयुतम् ॥ दक्षिणे खड्गबाणौ च वामे चापं
गदांधरम् ॥ १ ॥ दंष्ट्राकरालवदनं भीमं भैरवगर्जितम् ॥ रुंडमालासमायु-
क्तं पादुकोपरिसुस्थितम् ॥ २ ॥ भद्रकालीसमायुक्तं करालहृदिविन्यसे-
त् ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥ - ॥ दक्षब्रह्मस्वरूपम् ॥ वीरस्य दक्षभागे तु दक्षब्र-
ह्माणमास्थितम् ॥ अजवक्रं दिनयनं शृंगद्वयविभूषितम् ॥ १ ॥ नम-
स्कारांजलिं विप्रं शिवध्यानपरायणम् ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥ २ ॥

५६ अथ हरिहरध्यानम्-

संव्यागे विद्रुमाभं शशधरमकुटं भस्मरुद्राक्षभूपं वामांगेश्यामलाभं भाणिम
कुटयुतं पीतवस्त्रातिशोभम् ॥ सव्ये टंकाभयं स्यादितरकरयुगे शंखकौमोद-
किस्यात्किंचिद्दालाटनेत्रं विलसतुपुरतः श्रीहरेरर्धदेहम् ॥ १ ॥ सव्ये टंके पर-

दान्वितम्कसुजलजंसिंधुवेणीसुनद्धं वामार्धेसात्किरीटंरुधिरजलानिभंव्या-
चितंपादंवाह्यम् ॥ फालार्धेलोचनार्धाकलितसमपदंशुभयज्ञोपवीतंहर्य-
नाशनम्शुभुंसकलशुभकरं सर्वसंपत्कराह्यम् ॥ २ ॥ रक्तवर्ण ईश्वर-
भागः ॥ विष्णुभागःश्यामवर्णः ॥ १ ॥

५७ अथ अर्धनारीश्वरमूर्तिध्यानम्-

चतुर्भुजंत्रिणेत्रं चशिवांशंदक्षपार्श्वके ॥ वामार्धं वामभागेतुसीमंततिल-
कालकम् ॥ १ ॥ नेत्रार्धंतुललाटेतुसंयुक्तंदक्षिणांशके ॥ दक्षिणेकुंड-
लंकरणेदधं वामेतुपत्रकम् ॥ २ ॥ कठ्यांवाकलितं वामेऽभयटंकौचदक्षिणे ॥
वरदोत्पलके वामेकेयूरकटकान्वितम् ॥ ३ ॥ उमाशितुस्तनंकुर्यात्स्वाहा-
कारयुतंतुवा ॥ श्रोण्यर्धंदक्षिणेशंभोर्व्याघ्रचर्मकटांबरम् ॥ ४ ॥ उमार्धक
टिसूत्रंतुचित्रवस्त्रपारिच्छदम् ॥ नूपुरालंकृतं वामेसव्यपादंतुकुंचितम् ॥ ५ ॥
स्वयंप्रवालवर्णःस्यात्सुकृष्णं वामभागकम् ॥ अर्धनारीश्वरंप्रोक्तम् ॥
ईश्वरभागोरक्तवर्णः ॥ देवीभागश्यामवर्णः ॥ १ ॥

५८ अथ किरातार्जुनमूर्तिध्यानम्-

चतुर्भुजंत्रिणेत्रं चजटामकुटसंयुतम् ॥ सर्वाभरणसंयुक्तं दिव्यांबरस-
मावृतम् ॥ १ ॥ धनुर्वाणयुतरं कंठे कृष्णापरशुसंयुतम् ॥ उपवीतसमायुक्तं
समभंगतनुंकुरु ॥ २ ॥ वामेगौरीसमायुक्तंदक्षिणेत्यर्जुनंस्थितम् ॥
- ॥ अर्जुनस्वरूपम् ॥ एकवक्त्रं द्विनयनं जटामकुटसंयुतम् ॥ सर्वाभरणसं
युक्तं कृतांजलिपुटंस्थितम् ॥ १ ॥ एवं किरातमाख्यातम् ॥ देवोरक्तवर्णः ॥
अर्जुनःश्यामवर्णः ॥ २ ॥

५९ अथ कंकालमूर्तिध्यानम्-

भस्मालेपत्रिपुंड्ररुचिरमणिलसत्पिच्छकंकालदक्षटकं वामेकराब्जेदध-
तमभिलसत्सांद्रसिंदूरशोभम् ॥ - ॥ शूलंकृष्णमृगास्यलंबितकरंबद्धेदु-
डंहरं वीदेवक्रपीश्वरैः परिवृतं वैष्याघ्रचमांबरम् ॥ १ ॥ चतुर्भुजंत्रिणेत्रं
चजटामकुटसंयुतम् ॥ पादयोःपादुकायुक्तं किंचिद्वैगमनोन्मुखम् ॥ २ ॥

सर्वाभरणसंयुक्तं यज्ञसूत्रोत्तरीयकम् ॥ शंखंतुवामकर्णेतुपक्षिणेनक्रकुंडलम्
 ॥ ३ ॥ किंचित्प्रहसितास्यंचनानालीलासमावृतम् ॥ छुरिकांदक्षकव्यां
 तुदधानंभूतसंयुतम् ॥ ४ ॥ भिक्षान्नमोचनायातमृगपक्ष्यादिसंयुतम् ॥
 देवस्यवामपार्श्वेतुमहाभूतप्रकल्पयेत् ॥ ५ ॥ द्विभुजंचद्विनेत्रंचकराल
 वदनान्वितम् ॥ कपालंशिरसिन्यस्यदेववामेतुसंस्थितम् ॥ ६ ॥
 एवंकंकालमाख्यातम् ॥ देवोरक्तवर्णः ॥ भूतःरुष्णवर्णः ॥ २ ॥

६० अथ चंडेशानुग्रहमूर्तिध्यानम्—

चंडेशपीतवर्णयुगकरसहितंदक्षहस्तेचटकं वामेरुष्णंदधानंवरकरस-
 हितंपार्वतीवामभागम् ॥ चंडेशस्योत्तमांगेप्रतिनिहितकरंदक्षभागेत्रिनेत्रं
 सर्वालंकारयुक्तंशशिशकलधरंगंगयायुक्तमीडे ॥ १ ॥—॥ देवस्यदक्षभागेतु-
 चंडेशंतुप्रकल्पयेत् ॥ देवस्यबाहुमात्रेणचंडेशायामउच्यते ॥ २ ॥
 न्यस्तव्योमत्प्रसादेनचंडेशोभाक्तिसंयुतः ॥ चंडेश्वरंस्वर्णवर्णंवालभूषणभू-
 पितम् ॥ ३ ॥ देवंशिरसिचंडस्यलीलयापरिशोभितम् ॥ चंडेशानु-
 ग्रहंमोक्तम् ॥ ४ ॥ देवःचंडेशश्चपीतवर्णः ॥ २ ॥

६१ अथ विपापहरमूर्तिध्यानम्—

एकवक्त्रंत्रिनयनंजटामकुटसंयुतम् ॥ चतुर्बाहुंसुरकंसमृगंपरशुधा-
 रिणम् ॥ १ ॥ दक्षहस्तेगरंधृत्वापानोन्मुखमदेक्षणम् ॥ वरदं वामहस्ते-
 तुसर्वालंकारसंयुतम् ॥ २ ॥ देवस्यवामपार्श्वेतुदेवींचैवतुकारयेत् ॥
 श्यामांद्विनेत्रांद्विभुजांत्रिभंगींसव्यापसव्यस्थितकुंचितांग्रिम् ॥ कंठेनिपी
 डचस्थितसव्यलंबांचिताकुलामीश्वरतुष्टिदात्रीम् ॥ १ ॥ पीतवस्त्रांदिन-
 यनांवांछितार्थफलप्रदाम् ॥ देवोरक्तवर्णः ॥ देवीश्यामवर्णा ॥ २ ॥

६२ अथ चक्रदानमूर्तिध्यानम्—

विष्णुस्त्वीशपुरस्थितोजलिकरोदेवस्यपादाब्जयोस्तंस्थाप्याश्लिलस-
 त्तुमाल्यमनिशंपीतांबरकौस्तुभम् ॥ यस्तस्मैदययापरंपशुपतिंपभाक्ष
 इत्याख्ययाटकंरुष्णमृगंवरंचदधतंचक्रप्रदंतंभजे ॥ १ ॥ एकवक्त्रं-

त्रिणेत्रं च जटामकुटसंयुतम् ॥ दधमेणं च परशुं वरं च वैववामके ॥ २ ॥
 दक्षिणे चक्रसंयुक्तं दातृरूपमिहोच्यते ॥ देवस्य वामभागे तु श्यामरूपं सु-
 संस्थितम् ॥ ३ ॥ सर्वाभरणसंयुक्तं पीतवस्त्रोत्तरीयकम् ॥ शंख-
 चक्रसमायुक्तमुत्तरे चांजलिं न्यसेत् ॥ ४ ॥ एवं लक्षणसंयुक्तं विष्णुरूप-
 मिहोच्यते ॥ देवः श्वेतवर्णः ॥ विष्णुः श्यामवर्णः ॥ २ ॥

६३ अथ विघ्नेश्वरवरप्रसन्नमूर्तिध्यानम्-

चतुर्भुजं त्रिणेत्रं च जटामकुटसंयुतम् ॥ अभयं शिरसि न्यस्य वरं देवामह-
 स्तके ॥ १ ॥ रुष्णापरशुसंयुक्तं विघ्नेशो दक्षिणे स्थितः ॥ शयानं दक्षिणं पा-
 दं दधं वामं तु लंबितम् ॥ २ ॥ सर्वाभरणसंयुक्तं श्यामवर्णं सुशोभितम् ॥
 देवस्य वामपार्श्वे तु देवीं प्रहसिताननाम् ॥ ३ ॥ सर्वालंकारसंयुक्तं सव्येतू-
 त्पलधारिणीम् ॥ वामे वरदसंयुक्तं द्विभुजां च त्रिणेत्रकाम् ॥ ४ ॥
 दक्षिणेशयितं पादं दधं वामे तु लंबितम् ॥ एकपीठस्थितां देवीमुमांस्कंदोक्ति-
 वत्कुरु ॥ ५ ॥ विघ्नेशं रक्तवर्णं च किरीटमकुटान्वितम् ॥ नमस्कारां-
 जलिकरं पशांकुशसमन्वितम् ॥ ६ ॥ सर्वलक्षणसंयुक्तं सर्वांगीष्टफल-
 प्रदम् ॥ विघ्नप्रमादमित्युक्तम् ॥ देवो देवी च श्यामवर्णौ ॥ विघ्नेशो
 रक्तवर्णः ॥ ३ ॥

६४ अथ सोमास्कन्दमूर्तिध्यानम्-

उद्यद्रानुनिभं चतुष्करयुतं केयूरहारादिभिर्दिव्यैर्वस्त्रधरं जटामकुटिनं सं-
 शोभिनेत्रत्रयम् ॥ वामे गौरियुतं मुखसामुभयोर्मध्ये कुमारस्थितिं सोमा-
 स्कंदविभुं मृगाभयवरानटं कंधानं भजे ॥ १ ॥ सोमास्कंदेश्वरं प्रोक्तं भोग-
 शक्तिसमन्वितम् ॥ चतुर्भुजं त्रिणेत्रं च जटामकुटमण्डितम् ॥ २ ॥ सर्वा-
 भरणसंयुक्तं वरदाभयहस्तकम् ॥ रुष्णटं कंधानं च दक्षिणे वामकेपि च ॥ ३ ॥
 पत्रं तु वामकर्णे तु दक्षिणे नक्रकुडलम् ॥ उपवीतधरं चैव शयानं वामपादकम् ॥
 ४ ॥ लंबितं दक्षिणं पादं वामे गौरीसमन्वितम् ॥ तयोर्मध्यगतं स्कंदं सर्वल-
 क्षणसंयुतम् ॥ ५ ॥ सोमास्कंदमिति प्रोक्तं गंगाचंद्रममन्वितम् ॥ सोमास्कंद-

स्यपार्श्वेतुभोगशक्तिश्चामके ॥ ६ ॥ वरिन्दक्षिणेपार्श्वेचासीनंवास्थि-
 तंतुवा ॥ पंचविंशतिमूर्तिनांसोमास्कंदोमहान्मतः ॥ ७ ॥ उत्सवारंभ-
 कालेतुसोमास्कंदोविशेषनः ॥ धरांतुकुमुदं देवीवामेवरदसंयुताम् ॥ ८ ॥
 शयानंदक्षिणंपादंवामपादंतुलंबितम् ॥—॥ स्कंदध्यानम् ॥ बालरूपं
 स्थितंस्कंदंदिनेत्रंद्विभुजान्वितम् ॥ सरलाब्जधरंहस्तेसर्वाभरणभूषितम्
 ॥ १ ॥ सोमास्कंदमितिप्रोक्तम् ॥ देवोरक्तवर्णः ॥ देवीश्यामवर्णा ॥
 स्कंदोनीलवर्णः ॥ ३ ॥

६५ अथ एकपादमूर्तिध्यानम्—

ध्यायेत्कोटिरविप्रभंत्रिनयनंशीतांशुगंगाधरंहस्तेटकमृगंवराजयकरं-
 पादैकयुक्तंविभुम् ॥ शंभोर्दक्षिणवामकक्षभुजयोर्ब्रह्माच्युताभ्यांस्थितंतत्त-
 द्दक्षणायायुधैःपरिवृतंहस्तद्वयाढ्यांजलिम् ॥ १ ॥ ब्रह्मांडप्रलयेसुसंस्थितपदं
 ब्रह्मांडमध्यस्थितंहोवंधक्षणसंयुतंपुरहरंपादैकमूर्तीकृतम् ॥—॥ एकपादमि-
 तिख्यातंसुखासीनम् ॥ रक्तवर्णः ॥ पक्षांतरेश्वेतवर्णांपिप्रसिद्धः ॥ १ ॥

६६ अथ सुखासीनमूर्तिध्यानम्—

अरुणाभसुभस्मविलेपनधृद्धरणीवरटकवराजयदम् ॥ अरुणांबरशो-
 भिलसद्भ्रमदंगुणनेत्रसुखासनरूपमिदम् ॥ १ ॥ चतुर्भुजंत्रिणेत्रंजटा-
 मकुटसंयुतम् ॥ अभयंदक्षिणेहस्तेवरदंवामहस्तके ॥ २ ॥ कृष्णापर-
 शुसंयुक्तंवामदक्षिणहस्तयोः ॥ शयानंदक्षिणंपादंदधंवामंतुकुंचितम् ॥ ३ ॥
 उमासहितवत्सर्वस्कंदगौरिविवर्जितम् ॥ सुखासीनमितिप्रोक्तम् ॥
 ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६७ अथ दक्षिणामूर्तिध्यानम्—अथवा व्याख्यान-
 मूर्तिध्यानम्—

भूतिव्यापांडुरांगशशिशकलधरोज्ञानमुद्राक्षमालावीणापुस्तैर्विराज-
 त्करतलकमलोयोगपट्टाभिरामः ॥ व्याख्यापीठेनिपण्णस्तकलमृनिवरैस्ते-
 वितःसुप्रसन्नस्त्व्यालःकृत्तिवासास्ततमवतुनोदक्षिणामूर्तिरीशः ॥ १ ॥

नारदीजमदग्निश्चवसिष्ठभृगुदक्षिणे ॥ भरद्वाजशौनकश्चाप्यगस्त्योभार्ग-
वस्तथा ॥ २ ॥ वामभागेविधातव्याःकिन्नराद्यैस्तुसेविते ॥ कैलास-
पर्वतेतस्मिन्वटवृक्षस्यमूलके ॥ ३ ॥ आसीनंसकलेशंतुशांतरूपमहेश्व-
रम् ॥ दक्षिणामूर्तिमित्युक्तम् ॥ अधोऽपस्मारंशाययेत् ॥ शुभवर्णः ॥ १ ॥

६८ अथ लिंगोद्भवमूर्तिध्यानम्-

लिंगाकारस्यमध्येतुचंद्रशेखरवत्स्थितम् ॥ नालकाधस्थितंपार्दालिंगोद्भ-
वसमन्वितम् ॥ १ ॥ विरिंचिहंसरूपेणचोर्ध्वगोवामपार्श्वके ॥ दक्षेवराह-
रूपस्यरूपेणाधोगतोहरिः ॥ २ ॥ वामदक्षिणमार्श्वस्थौकृतांजलिसमन्वि-
तौ ॥ स्वरूपेणद्विपादस्थावजविष्णुविभोः परे ॥ ३ ॥ एवंलिंगावतारंतु-
सर्वशांतिकरंसदा ॥ - ॥ तुंगांगविस्तृतितनतांसकलंबमानैस्संपन्नचिह्नभुज-
भूषणवर्णभेदैः ॥ शोभान्वितंशुभकरंसकलप्रजानामैश्वर्यसंवपरिवृ-
द्धिकरंविदध्यात् ॥ १ ॥ पक्षांतरेशुभवर्णोपिप्रसिद्धः ॥ १ ॥

६९ अथ शरभमूर्तिध्यानम्-

महामेरुसमाकारमष्टपादंरविप्रभम् ॥ द्वात्रिंशद्बाहुसंयुक्तंसूर्यसोमा-
ग्रिलोचनम् ॥ १ ॥ दुर्गाकालद्विपक्षचसुतीक्षणघनगर्जितम् ॥ ऊर्ध्वकेशंम
हाबाहुंनानालंकारभूषितम् ॥ २ ॥ वज्रमुष्ट्यभयं चक्रंशक्तिदंडाकुशौ
तथा ॥ खड्गखट्वांगपरशूनक्षमालास्थिशूलकम् ॥ ३ ॥ धनुश्चमुसलं-
चाग्निदधानंदक्षिणैःकरैः ॥ वरदंपाशहस्तंचगदांवाणध्वजौतथा ॥ ४ ॥
ऋकचंक्रोडशंखौचखेटंनगंचपंकजम् ॥ कपालंपुस्तकंकुंतंदुर्गाभिलष्टक-
रांबुजम् ॥ ५ ॥ हलंवामेदधानंचभीषणंकरपंकजैः ॥ दंष्ट्रीलासंमहासिं-
हच्छटाच्छटनिपीडितम् ॥ ६ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

अथ द्वात्रिंशद्गणपतिनामानि-(मृदलपुराणे)

बालस्तरुणभक्तीचवीरशक्तिर्द्विजस्तथा ॥ सिद्धउच्छिष्टविघ्नेशौ-
क्षिप्रोहेरंवनामकः ॥ १ ॥ लक्ष्मीगणपतिश्चैवमहाविघ्नेश्वरस्तथा ॥
विजयःकल्पनृत्तश्चाप्यूर्ध्वविघ्नेशउच्यते ॥ २ ॥ एकाक्षरोवरश्चैवव्यक्षरः-

क्षिप्रदायकः ॥ हरिद्राख्यश्वैकदंतस्मृष्टिरुद्वंडनामकः ॥ ३ ॥ ऋणमोच-
नकोदुंडिर्दिमुखस्त्रिमुखस्तथा ॥ सिंहोयोगश्चदुर्गाचदेवस्संकटहारकः ॥ ४ ॥
द्वात्रिंशद्विघ्नराजाख्यास्तेपांध्यानमथोच्यते ॥

७० तत्रादौ बालगणपतिध्यानम्—

करस्थकदलीचूतपनसेक्षुकमोदकम् ॥ बालसूर्यमिमं वंदे देवं बालग-
णाधिपम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७१ अथ तरुणगणपतिध्यानम्—

पाशांकुशापूपकपित्त्यजंबूस्वदंतशालीश्रुमपिस्वहस्तैः ॥ धत्ते सदाय-
स्तरुणारुणान्नः पायात्सयुष्मांस्तरुणोगणेशः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७२ अथ भक्तगणपतिध्यानम्—

नालिकेराभ्रकदलीगुडपायसधारिणम् ॥ शरच्चन्द्राभवपुपंभजे भक्तग-
णाधिपम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

७३ अथ वीरगणपतिध्यानम्—

वेतालशक्तिशरकामुकचक्रस्वङ्गस्वट्वांगमुद्गरगदांकुशनागपाशात् ॥
शूलचक्रुंतपरशुध्वजमुद्ग्रहंतं वीरगणेशमरुणसततं स्मरामि ॥ १ ॥ रक्तवर्णः १

७४ अथ शक्तिगणपतिध्यानम्—

आलिङ्ग्यदेवीं हरितांगयष्टिपरस्परश्लिष्टकटिप्रदेशम् ॥ संध्यारुणं
पाशसृणीवहंतं भयापहंशक्तिगणेशमीडे ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

७५ अथ द्विजगणपतिध्यानम्—

यंपुस्तकाक्षगुणदंडकमंडलुश्रीविद्योतमानकरभूषणमिदुवर्णम् ॥ स्तं-
बेरमाननचतुष्टयशोममानं त्वां यः स्मरेद्विजगणाधिपते सधन्वः ॥ १ ॥
शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

७६ अथ सिद्धगणपतिध्यानम्—

पक्कचूतफलपुष्पमंजरीरिक्षुदंडतिलमोदकैस्सह ॥ उद्वहन्परशुमस्तु-
तेनमश्रीसमृद्धियुतहेमपिंगल ॥ १ ॥ पिंगलवर्णः ॥ १ ॥

७७ अथ उच्छिष्टगणपतिध्यानम्-

नीलाब्जदाडिमीवीणाशालिगुंजाक्षसूत्रकम् ॥ दधदुच्छिष्टनामायं
गणेशःपातुमेचकः ॥ १ ॥ प्रकारांतरेण-नारीयोनिरसास्वादलोलुपं
काममोहितम् ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

७८ अथ विघ्नगणपतिध्यानम्-

शंखेक्षुचापकुसुमेपुकुठारपाशचक्रस्वदंतसृणिमंजरिकाशरायैः ॥ पा-
णिश्रितैःपरिसमीहितभूपणश्रीर्विघ्नेश्वरोविजयतेतपनीयगौरः ॥ १ ॥
स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

७९ अथ क्षिप्रगणपतिध्यानम्-

दंतकल्पलतापाशरत्नकुंभांकुशोज्ज्वलम् ॥ बंधूककमनीयाभंध्यायेत्
क्षिप्रगणाधिपम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८० अथ हेरंबगणपतिध्यानम्-

अभयवरदहस्तःपाशदंताक्षमालासृणिपरशुदधानोमुद्ररंमोदकंच ॥ फल-
मधिगतासिंहःपंचमातंगवक्रोगणपतिरतिगौरःपातुहेरंबनाम्ना ॥ १ ॥
गौरवर्णः ॥ १ ॥

८१ अथ लक्ष्मीगणपतिध्यानम्-

विन्नाणशुकबीजपूरकमिलन्माणिक्यकुंभांकुशात्रुपाशंकल्पलतांच-
खड्गविलसज्ज्योतिस्सुधानिर्झरः ॥ श्यामेनात्तसरोरुहेणसहितेदेवीद्वयं-
चांतिकेगोरांगौवरदानहस्तसहितोलक्ष्मीगणेशोवतात् ॥ १ ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

८२ अथ महागणपतिध्यानम्-

हस्तींद्राननमिंदुचूडमरुणच्छायंत्रिणेत्रंरसादाश्लिष्टंप्रिययासपन्नकरया
स्वांकस्थयासंततम् ॥ बीजापूरगदेक्षुकार्मुकलसच्चक्राब्जपाशोत्पलव्रीह्य-
स्वविपाणरत्नकलशान्दहस्तैर्वहंतंभजे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८३ अथ विजयगणपतिध्यानम्-

पाशांकुशस्वदंताम्रफलवानाखुवाहनः ॥ विघ्ननिहंतुनरसर्परकवर्णा
विनायकः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८४ अथ नृत्तगणपतिध्यानम्—

पाशांकुशापूपकूठारदंतचंचत्कराकूतवरांगुलीकम् ॥ पीतप्रभंकल्प-
तरोरधस्थंभजामिनृतोपपदंगणेशम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८५ अथ ऊर्ध्वगणपतिध्यानम्—

कह्लारशालिकमलेशुकचापबाणदंतप्ररोहकगदीकनकोज्ज्वलांगः ॥
आलिंगनोद्यतकरोहरितांगयष्टचादेव्याकरोतुशुभमूर्ध्वगणाधिपामे ॥ १ ॥
कनकवर्णः ॥ १ ॥

८६ अथ एकाक्षरगणपतिध्यानम्—

रक्तोरक्तांगरागांशुककुसुमयुतस्तुंदिलश्वंद्रमौलिर्नैत्रैर्पुच्छिभिर्वामनकर-
चरणोचीजपूरंदधानः ॥ हस्ताप्राकूमपाशांकुशरदवरदोनागवक्रोहिभू-
पोदेवःपभासनस्थोभवतुसुखकरोभूतयेविघ्नराजः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८७ अथ वरगणपतिध्यानम्—

सिंदूराभमिभाननंत्रिनयनंहस्तेचपाशांकुशौविभाणंमधुमत्कपालमनि-
शंसाध्विदुमौलिभजे ॥ पुष्ट्याश्लिष्टतर्नुध्वजाग्रकरयापञ्चोल्लसद्दस्तयात-
योन्पाहितपाणिमात्तवसुमत्पात्रोल्लसत्पुष्करम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८८ अथ त्र्यक्षरगणपतिध्यानम्—

गजेन्द्रवदनंसाक्षाच्चलत्कर्णसुचामरम् ॥ हेमवर्णंचतुर्बाहुंपाशांकुशध-
रंवरम् ॥ १ ॥ स्वदंतंदाक्षिणेहस्तेसव्येत्वाग्रफलंतथा ॥ पुष्करैर्मोदकं-
चैवधारयंतमनुस्मरेत् ॥ २ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

८९ अथ क्षिप्रप्रसादगणपतिध्यानम्—

धृतपाशांकुशकल्पलतास्वरदश्वबीजपूरयुतः ॥ शशिशकलकलित-
मौलिखिलोचनोरुणश्वगजवदनः ॥ १ ॥ भासुरभूपणदीप्तोबृहद्दुदरः-
पद्मविष्टरोल्लसितः ॥ विघ्नपयोधरपवनःकरधृतकमलस्सदास्तुमेभूत्यै ॥ २ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९० अथ हरिद्रागणपतिध्यानम्-

हरिद्राभंचतुर्बाहुंहरिद्रावदनंप्रभुम् ॥ पाशांकुशौधरंदेवंमोदकंदंतमे-
वच ॥ १ ॥ भक्ताभयप्रदातारंवेदेविघ्नविनाशनम् ॥ हरिद्रावर्णः ॥ १ ॥

९१ अथ एकदंतगणपतिध्यानम्-

लंबोदरंश्यामतनुंगणेशंकुठारमक्षत्रजमूर्ध्वगात्रम् ॥ सलडुकंदंतमधः-
कराभ्यां वामेतराभ्यांचदधानमीडे ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

९२ अथ सृष्टिगणपतिध्यानम्-

पाशांकुशस्वदंताम्रफलवानाखुवाहनः ॥ विघ्ननिहंतुनश्शोणःसृष्टिद-
क्षोविनायकः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९३ अथ उदंडगणपतिध्यानम्-

कल्हारांबुजबीजपूरकगदादंतेशुचापंसुमंविन्नाणोमणिकुंभशालिक-
लशौपाशंसृष्टिचाब्जकम् ॥ गौरांग्यारुचिरारविंदकरयादेव्यासमालिंगि-
तश्शोणांगशुभमातनोतुभजतामुदंडविघ्नेश्वरः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९४ अथ ऋणमोचकगणपतिध्यानम्-

पाशांकुशौदंतजंबुदधानस्फटिकप्रभः ॥ रक्तांशुकोगणपतिर्मुदेस्या-
दणमोचकः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

९५ अथ हुंडिगणपतिध्यानम्-

अक्षमालांकुठारंचरत्नपात्रंस्वदंतकम् ॥ धत्तेकरैर्विघ्नराजोहुंडिनामा
मुदेस्तुनः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९६ अथ द्विसुखगणपतिध्यानम्-

स्वदंतपाशांकुशरत्नपात्रं करैर्दधानोहरिनीलगात्रः ॥ रक्तांशुकोरत्न-
किरीटमालीभूत्यैसदामेद्विमुखो णेशः ॥ १ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

९७ अथ त्रिसुखगणपतिध्यानम्-

श्रीमत्तीक्ष्णशिखांकुशाक्षवरदान्दक्षेदधानः करैः पाशांचामृतपूर्णकुं-

भमभयं वामे दधानो मुदा ॥ पीठे स्वर्णमयारविंदविलसत्सत्कार्णिकाभासुरे
स्वासीनस्त्रिमुखः पलाशरुचिरो नागाननः पातुनः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९८ अथ सिंहगणपतिध्यानम्—

वीणांकल्पलतामरिचवरदंदक्षेविधत्ते करैर्वामेतामरसंचरत्नकलशंसन्मं-
जरींचामयम् ॥ शृङ्गादंडलसन्मृगेंद्रवदनः शंखेंद्रुगौरैः शुभो दीव्यद्रत्ननिभां-
शुकोगणपतिः पायादपायात्सनः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

९९ अथ योगगणपतिध्यानम्—

योगारूढो योगपट्टाभिरामो बालार्कभश्चेदनीलांशुकाढ्यः ॥ पाशेक्ष-
क्षान्योगदंडं दधानो पायान्नित्यं योगविघ्नेश्वरो नः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१०० अथ दुर्गागणपतिध्यानम्—

तप्तकांचनसंकाशश्चाष्टहस्तो महत्तनुः ॥ दीप्तांकुशंशरंचाक्षदंतं दक्षे
वह्नकरैः ॥ १ ॥ वामे पाशं कार्मुकंचलतां जंबुदधत्करैः ॥ रक्तांशुकस्म-
दाभूयाद्दुर्गागणपतिर्मुदे ॥ २ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१०१ अथ संकटहरगणपतिध्यानम्—

बालार्कारुणकांतिर्वामे बालां वहन्नके ॥ लसदिंदीवरहस्तांगौरांगीर-
त्नशोभाढ्याम् ॥ १ ॥ दक्षे कुशवरदानं वामे पाशंच पायसंपात्रम् ॥
नीलांशुकलसमानः पीठे पद्मारुणे तिष्ठन् ॥ २ ॥ संकटहरणः पायात्सं-
कटपूगाद्रजाननो नित्यम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

अथ सप्तदशसुब्रह्मण्यानां ध्यानम्—(शैवागमेशेखरे)

१०२ तत्रादौ ज्ञानशक्तिसुब्रह्मण्यध्यानम्—

एकवक्त्रं द्विनेत्रं च जटामकुटसंयुतम् ॥ श्वेतार्कपुष्पमालंचहेमरत्नकि-
रीटिनम् ॥ १ ॥ चतुर्भुजैर्वज्रशक्तिकुक्कुटाभयधारिणम् ॥ दिव्यगंधानुलितां-
गंशुक्लयज्ञोपवीतिनम् ॥ २ ॥ शिवशक्तिज्ञानयोगं ज्ञानशक्तिस्वरूपकम् ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१०३ अथ स्कंदसुब्रह्मण्यध्यानम्-

चतुर्भुजं द्विनेत्रं च श्वेतपद्मासनस्थितम् ॥ कुक्कुटाभयवज्राणि दधत्वर-
दंकरे ॥ १ ॥ किंचित्केशशिखावद्धपुष्पमालाभिरावृतम् ॥ मेख-
लांबरसंघीतं रत्नभूषणभूषितम् ॥ २ ॥ धूम्रवर्णप्रभं स्कंदं प्रभामण्डल-
मंडितम् ॥ स्कंदरूपमिदं प्रोक्तम् ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥

१०४ अथ अग्निजातसुब्रह्मण्यध्यानम्-

द्विमुखं चाटवाहुं च श्वेतं वाश्यामकंदधम् ॥ सुवाक्षमालां खड्गं च स्व-
स्तिकं दक्षिणेकरे ॥ १ ॥ कुक्कुटं खेटकं वज्रमाज्यपात्रं तु वामके ॥ अग्नि-
होत्रविधिदेवमग्निजातस्वरूपकम् ॥ २ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

१०५ अथ सौरभेयसुब्रह्मण्यध्यानम्-

चतुर्वक्राष्टनयनं भुजाष्टकमलासनम् ॥ कुंचितं वामपादं च सुस्थितं द-
क्षिणपदम् ॥ १ ॥ शक्तयुत्पलेपुष्पबाणमभयं दक्षिणेकरे ॥ वज्रं चैक्षु-
धनुश्शूलं वरदं वामके दधम् ॥ २ ॥ पद्मपुष्पनिभं चैव सौरभेयस्वरूपकम् ॥
पाटलवर्णः ॥ १ ॥

१०६ अथ गांगेयसुब्रह्मण्यध्यानम्-

एकवक्रं त्रिनयनं दाडिमीकुसुमप्रभम् ॥ करंडमुक्कुटोपेतं कुक्कुटध्वज-
धारिणम् ॥ १ ॥ नीलोत्पलधरं वन्देम करारूढमव्ययम् ॥ परशुपूर्णकुंभं
च सव्यहस्ते तु धारिणम् ॥ २ ॥ अराजिकुक्कुटं वामे गांगेयसमरूपकम् ॥
पाटलवर्णः ॥ १ ॥

१०७ अथ शरवणोद्भवसुब्रह्मण्यध्यानम्-

षड्भुजं चैकवदनं बालसूर्यसमप्रभम् ॥ सर्वाभरणसंयुक्तं सिंहस्थं दध-
तं भजे ॥ १ ॥ त्रिनेत्रं भसितो दूलं पुष्पबाणेक्षुकार्मुकम् ॥ खड्गं खेटं च-
वज्रं च कुक्कुटध्वजधारिणम् ॥ २ ॥ शरजन्मसमारूपा तम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१०८ अथ कार्तिकेयसुब्रह्मण्यध्यानम्-

त्रिनेत्रं दशहस्तं च मस्तके विल्वधारिणम् ॥ शक्तिशूलं तथा च क्रमं कु-

शाभयमन्यके ॥ १ ॥ वरदंतोमरंपाशंशंखं वज्रं च वामके ॥ मयूरवाह-
नारूढं सर्वाभरणभूषितम् ॥ २ ॥ बालसूर्यप्रतीकाशं कार्तिकेयं शिवात्म-
जम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१०९ अथ कुमारसुब्रह्मण्यध्यानम्—

चतुर्भुजं चैकवक्रं करं डमुकुटान्वितम् ॥ शक्तिं चाभयददक्षे सव्ये वरद-
वज्रके ॥ १ ॥ पद्मपुष्पंधरं कंठे देवं बालस्वरूपकम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११० अथ पण्मुखसुब्रह्मण्यध्यानम्—

शक्तिं शरं च खड्गं च चक्रं पाशाभयौ तथा ॥ कुक्कुटं च धनुः खेटं शंखं ध-
चेहलं वरम् ॥ १ ॥ मयूरवाहनोपेतं सर्वलक्षणसंयुतम् ॥ जयाचविजया-
चैव वामदक्षिणपार्श्वयोः ॥ २ ॥ सर्वालंकारसंयुक्तं सर्वाभरणभूषितम् ॥
पण्मुखं चेति विख्यातम् ॥ रक्तवर्णः ॥

१११ अथ तारकादिसुब्रह्मण्यध्यानम्—

एकवक्रं त्रिनयनं गजपृष्ठोपरिस्थितम् ॥ पण्मुखं चाभयं खड्गं शक्तिं वा-
मेतरेदधम् ॥ १ ॥ खेटकं चाक्षमालां च कुक्कुटं वामहस्तके ॥ तारकारिभजे-
ख्यातम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११२ अथ सेनानीसुब्रह्मण्यध्यानम्—

एकवक्रं दिनयनं शंखचक्रवरात्तयान् ॥ सर्वावरणसंयुक्तं दिव्यगंधानु-
लेपनम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णं प्रभुं चैव शुक्लयज्ञोपवीतिनम् ॥ सुस्मितं चा-
रुवदनं देवसेनापतिभजे ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

११३ अथ गुहसुब्रह्मण्यध्यानम्—

चतुर्भुजं त्रिणेत्रं च हेमरत्नकिरीटिनम् ॥ शूलं वज्रं धरं सव्ये वरात्तयकम-
न्यके ॥ १ ॥ श्वेतवस्त्रधरं देवं सर्वैपारंक्षणोन्मुखम् ॥ जायया वामपार्श्वे तु कल्या-
णोत्सवविग्रहम् ॥ २ ॥ पादांबुजं हृदि व्यात्वा गुह रूपं समाश्रये ॥ श्यामवर्णः १

११४ अथ ब्रह्मचारिसुब्रह्मण्यध्यानम्—

दिनेत्रं द्विभुजं चैव बालसूर्यधरं प्रभुम् ॥ दक्षभागदंडहस्तं वज्रवामोरुह-

स्तकम् ॥ १ ॥ सव्यापसव्यपादंतुस्थितंवाकुंचितंतुवा ॥ शिखायज्ञो-
पवीताढ्यंमौंजीकौपीनसंयुतम् ॥ २ ॥ मेखलोपरिवह्याणंरक्तपद्मोपरि
स्थितम् ॥ दिव्यरूपधरंदेवंब्रह्मचारिणमाश्रये ॥ ३ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११५ अथ देशिकसुब्रह्मण्यध्यानम्-

पद्भुजंचैकवदनंकरंडमकुटान्वितम् ॥ शक्तिहस्तद्वयंचैवजपमाला-
धरंशुभम् ॥ १ ॥ मयूरवाहनारूढंवरान्जयकरांबुजम् ॥ इत्येवंविधि-
वद्दयायेच्छिवदेवस्यदेशिकम् ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११६ अथ कौंचभेदनसुब्रह्मण्यध्यानम्-

चतुर्भुजंत्रिणेत्रंचस्थितसिंहासनोपरि ॥ वरदाभयसंयुक्तपुष्पवा
णेशुकार्मुकम् ॥ १ ॥ मयूरवाहनारूढंनमस्येरक्षणोन्मुखम् ॥ कौंचभेदकर
द्वंद्वकौंचभेदिस्वरूपकम् ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११७ अथ शिखिवाहनसुब्रह्मण्यध्यानम्-

चतुर्भुजंचैकवक्त्रंत्रिणेत्रमभयंवरम् ॥ पाशांकुशंधंचैवज्वलाकेश
शिखंडकम् ॥ १ ॥ इन्द्रनीलरथारूढंरक्तोत्पलसमप्रभम् ॥ चतुर्दशादि
भवनेंशिखिवाहनमाचरेत् ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११८ अथ वेलायुधसुब्रह्मण्यध्यानम्-

कल्पद्रुमंप्रणमतांकमलारुणामंस्कंदंभुजद्विकमनामयमेकवक्त्रम् ॥
कात्यायनीसुतमहंकटिबद्धवामहस्तंचदंडधरदाक्षिणहस्तमौंडे ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११९ अथ वीरभद्रध्यानम्-(पांचरात्रे)

नीलवर्णंत्रिणेत्रंचखड्गबाणधनुर्गदाः ॥ दधतरुंडमालांचपादुकाद्वय-
संयुतम् ॥ १ ॥ दक्षिणंपीतवसनंवीरभद्रमुपास्महे ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

१२० अथ स्वर्णाकर्षणभैरवध्यानम्-(तत्कल्पे)

पीतवर्णंचतुर्बाहुंत्रिणेत्रंपीतवाससम् ॥ अक्षयस्वर्णमाणिक्यगणपूरि

तपात्रकम् ॥ १ ॥ अंसाहितमहाशूलचामरंतोमरोद्ग्रहम् ॥ सततंचित्तयेद्र
क्त्याभैरवंसर्वसिद्धिदम् ॥ २ ॥ नानाभरणशोभाढ्यमानंदसुखरूपिणम् ॥
मदोन्मत्तं सदानंदं सर्वदेवनमस्कृतम् ॥ ३ ॥ एवं ध्यायेच्चमंत्रज्ञः स्वर्णाकर्षण
भैरवम् ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

१२१ अथ वटुकभैरवध्यानम्—(तत्कल्पे)

विकीर्णलोहितजटत्रिणेत्ररक्तविग्रहम् ॥ शूलकपालंपाशंचडमुसुंदध-
तंकरैः ॥ १ ॥ नानारूपैः पिशाचैश्चनानारूपगणैर्वृतम् ॥ श्वानारूढंचनिर्वाणं
वटुकंभैरवंभजे ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२२ अथ मल्लारिशिवध्यानम्—(मल्लारिमाहात्म्ये)

मुकुटमणिमयूखश्रीज्जिताशेषरत्नंविमलशशिकलांकंसुंदरं दीवराक्षम् ॥
अनुकृतशशितेजःकुंडलंचारुहासंप्रकटदशनशोभानिर्जितानेकहीरम् ॥
॥ १ ॥ अभिनवमणिमुक्ताहारचांपेयमालाविषिधकुसुमगुच्छैः शोभि-
वक्षस्थलाढ्यम् ॥ सफणपवनभुगदोदंडभूपाभिरामंकरडमरुनिनादैः पूरि-
तयोखगर्भम् ॥ २ ॥ त्रिभुवनभवनेशपीतकौशेयवासंदनुजदहनदक्षंमस्फु
रत्त्वङ्गहस्तम् ॥ भुजगफणसुगुप्तैर्भूषणैर्न्यस्तभूषणतसुरकिरीटव्यातपा
दारविंदम् ॥ ३ ॥ सितहृदयवरपत्रंहारसंभूषितांगपरिवृतमतिधोरैः सप्त
भिः सारमेयैः ॥ कनकगिरिसमाभनैश्चूर्णाभिरामसकलनिगमगुह्यंनौमिम
ल्लारिदेवम् ॥ ४ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२३ अथ चंडेशध्यानम्—(कारणगमे)

कृष्णसुभद्रचतुराननमिंदुचूडंशार्दूलचर्मवसनंजटिलंत्रिणेत्रम् ॥ टंकंच
शूलमभयंजपमालिकांचविभ्राणमेकमनसासततंस्मरामि ॥ १ ॥ रक्तवर्णः १

१२४ अथ पाशुपतास्त्रध्यानम्—(शैवागमे)

चतुर्वक्त्रंचतुर्बाहुंसूर्यकोटिसप्रभम् ॥ संहाराभंसुमूर्धानंप्रतिवक्त्रं त्रि-
लोचनम् ॥ १ ॥ दीप्तदंताग्रकेशभ्रूश्मश्रुभीमंमहाबलम् ॥ शक्तिमृद्र
रशांखासीन्द्रधानंसोमसूत्रिणम् ॥ २ ॥ सांगंपाशुपतंशस्त्रंभजेपद्मा-
सनेस्थितम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२५ अथ खड्गरावणध्यानम्—(पांचरात्रे)

लोहितांगचंद्रमौलिपंचवक्त्रत्रिलोचनम् ॥ घंटांकपालंचसृणिमुडंचा
पिकुपाणकम् ॥ १ ॥ खेटखट्वांगशूलानिडमुरुंचतथाभयम् ॥ दधानंरक्त
वसनंभजेहंखड्गरावणम् ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

अथ भैरवाष्टाष्टकध्यानम्—(रुद्रयामले)

इतःपरंप्रवक्ष्यामिशृणुराजन्नशेषतः ॥ अष्टाष्टकमिदंपुण्यंभैरवाणामभी
ष्टम् ॥ १ ॥ पूर्ववद्दर्शतो ध्यानेध्येयंसर्वैः पृथक्पृथक् ॥ ६४ ॥

१२६ तत्रादौ प्रथमाष्टकध्यानम्—

अष्टाष्टकंसुवर्णाभिंश्रूलंडमरुंतथा ॥ पाशांचासिंधानंचध्यायेत्सर्वाङ्ग
सुंदरम् ॥ १ ॥ कनकवर्णम् ॥ ८ ॥

१२७ अथ द्वितीयाष्टकध्यानम्—

अथद्वितीयकंध्यायेदक्षमालामथांकुशम् ॥ दधानंपुस्तकंवीणांसुश्वे-
तमणिभूषणम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णम् ॥ ८ ॥

१२८ अथ तृतीयाष्टकध्यानम्—

ज्वालांशक्तिंगदांकुंतंधानंनीलवर्णकम् ॥ ध्यायेत्तृतीयंशुभ्रदमष्टकंशु-
भ्रलक्षणम् ॥ १ ॥ नीलवर्णम् ॥ ८ ॥

१२९ अथ चतुर्थाष्टकध्यानम्—

खड्गंखेटंपटसंचदधानंपरशुंतथा ॥ धूम्रवर्णमभिप्रेतंध्यायेदष्टकमा-
दरात् ॥ १ ॥ कुंतंखेटंचपरिघंभिंडिवालंतथैवच ॥ धूम्रवर्णम् ॥ ८ ॥

१३० अथ पंचमाष्टकध्यानम्—

पंचमाष्टकमेतद्विश्वेतस्यात्सुमनोहरम् ॥ श्वेतवर्णम् ॥ १ ॥ ८ ॥

१३१ अथ षष्ठसप्तमाष्टमाष्टकानांध्यानम्—

पीतप्पष्टमृपरिक्तमष्टमंचतदित्प्रभम् ॥ पंचमाष्टकमेतद्विश्वेतस्यात्सु-
मनोहरम् ॥ १ ॥ कुन्तादिकंसमंप्रोक्तंपडारभ्याष्टमांतकम् ॥ क्रमेण
पीतरक्तद्विघ्नाः ॥ २४ ॥

अथ चतुष्पष्टिभैरवाणां नामानि-

असितांगो विशालाक्षो मातांडो मोदकप्रियः ॥ स्वच्छंदो विघ्नसंतुष्टः-
 खेचरः सचराचरः ॥ १ ॥ रुरुश्चक्रो डदंष्ट्रश्च तथैव च जटाधरः ॥ विश्वरूपो-
 विरूपाक्षो नानारूपधरः परः ॥ २ ॥ वज्रहस्तो महाकायो चंडश्च प्रलयांतकः ॥
 भूमिकंपो नीलकंठो विष्णुश्च कुलपालकः ॥ ३ ॥ मुंडपालः कामपालः क्रोधो
 वैपिंगलेक्षणः ॥ अभ्ररूपो धरापालः कुटिलो मंत्रनायकः ॥ ४ ॥ रुद्रः पि-
 तामहाख्यश्चाप्युन्मत्तो वटुनायकः ॥ शंकरो भूतवेतालो त्रिणेत्रसिपुरां-
 तकः ॥ ५ ॥ वरदः पर्वतावासः कपालः शशिभूषणः ॥ हस्तिचर्मांबरधरो-
 योगीशो ब्रह्मराक्षसः ॥ ६ ॥ सर्वज्ञः सर्वदेवेशः सर्वभूतहृदि स्थितः ॥ भी-
 पणारूपो भयहरस्सर्वज्ञारूपस्तथैव च ॥ ७ ॥ कालाग्निश्च महारौद्रो
 दक्षिणो मुखरोऽस्थिरः ॥ संहारश्चातिरिक्तांगो कालाग्निश्च प्रियंकरः ॥ ८ ॥
 घोरनादो विशालाक्षो योगीशो दक्षसंस्थितः ॥ ६४ ॥

इति श्रीमत्समस्तभूमंडलमंडनायमाननिखिलदेशावतंसकर्नाटकजनपदसपदाधिष्ठानभूत-
 श्रीमन्महीशूरमहासंस्थानमध्ये देदीप्यमानाविकलकलानिधिकुलरुमागतराजसितिपा-
 लममुखनिखिलराजाधिराजमहाराजचक्रवर्तिमंडलानुभूतदिव्यरत्नासिंहासनारूढश्रीम-
 द्राजाधिराजराजपरमेश्वरमौढप्रतापमतिमवीरनरपतिविरुदेतैवरगंडलोकैकवीरियदुकु-
 लपय.पारावारकलानिधिशंखचक्रांकुशकुठारमकरमत्स्यशरभसात्वगडभेरुडधर-
 णीवराहहनुमद्रुडकठारवाद्यनेकचिन्दांकितमहीशूरपुरवराधीशश्रीकृष्ण-
 राजमहाराजविरचितेश्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थेमहाकैलासमूर्त्यादिशि-
 वमूर्तिस्वरूपनिरूपणं नाम तृतीयादिशिवनिधिस्सम्पूर्णः ॥ ३ ॥

इति श्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थेमहाकैलासमूर्त्यादिस्वरूप-
 निरूपणं नामशिवनिधिस्सम्पूर्णः ॥

इति

श्री तत्त्वनिघ्याख्यग्रन्थे महाकैलासमूर्त्यादिस्व-
रूपनिरूपणं नामशिवनिधिस्संपूर्णः ॥

श्रीः।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ-

चतुर्थोत्रहानिधिः ।

१ अथ चतुर्मुखध्यानम्-(शैवागमे)

चतुर्मुखंचतुर्बाहुंकमंडल्वक्षधारिणम् ॥ यज्ञसूत्रोत्तरीयंचजटामकु-
टसंयुतम् ॥ १ ॥ सव्यहस्तेक्षमालांचवामहस्तेकमंडलुम् ॥ क्षुब्दक्षिण-
हस्तेचपुस्तकंचवामहस्तेके ॥ २ ॥ अंबुजासनमासीनंध्यानसंमिलितेक्षणम् ॥
पद्मपत्रदलाग्रामंध्यायेदेवंचतुर्मुखम् ॥ ३ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

२ अथ सरस्वतीध्यानम्-(नृसिंहप्रासादे)

देवीसरस्वतीकार्यासर्वाभरणभूषिता ॥ चतुर्भुजासाकर्तव्यातथैवच-
समस्थिता ॥ १ ॥ पुस्तकंचाक्षमालांचतस्यादक्षिणहस्तयोः ॥ वाम-
योश्चतथाकार्येवैणवीचकमंडलुः ॥ २ ॥ समपादाप्रतिष्ठाप्याकार्यासौ-
म्यमुखीसिता ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

अथ पंचब्रह्मणांध्यानम्-(नृसिंहप्रासादे)

३ तत्रादौ आद्यब्रह्मध्यानम्-

ब्रह्माणंकारयेद्विद्वान्देवंसौम्यंचतुर्मुखम् ॥ बद्धपद्मासनंतुष्टंतथाळ-
णाजिनांबरम् ॥ १ ॥ जटाधरंचतुर्बाहुंसप्तहंसस्थितम् ॥ वामन्य-
स्तेतरकरंतस्यैकंदोर्युगंभवेत् ॥ २ ॥ एकस्मिन्दक्षिणेपाणावक्षमालांतु
विभ्रतम् ॥ कमंडलुंद्वितीयेचसर्वाभरणधारिणम् ॥ ३ ॥ सर्वलक्षणसं-

इति

श्री तत्त्वनिघ्याख्यग्रन्थे महाकैलासमूर्त्यादिस्व-
रूपनिरूपणं नामशिवनिधिस्संपूर्णः ॥

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ-

चतुर्थोब्रह्मनिधिः ।

१ अथ चतुर्मुखध्यानम्-(शैवागमे)

चतुर्मुखं चतुर्बाहुं कर्मण्डल्वक्षधारिणम् ॥ यज्ञसूत्रोत्तरीयं च जटामकु-
टसंयुतम् ॥ १ ॥ सव्यहस्ते क्षमालां च वामहस्ते कर्मण्डलुम् ॥ त्रुवंदक्षिण-
हस्ते च पुस्तकं वामहस्ते के ॥ २ ॥ अंब्रुजासनमासीनं ध्यानसंमीलितेक्षणम् ॥
पद्मपत्रदलाग्राभ्रंध्याये देवं चतुर्मुखम् ॥ ३ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

२ अथ सरस्वतीध्यानम्-(नृसिंहप्रासादे)

देवी सरस्वती कार्या सर्वाभरणभूषिता ॥ चतुर्भुजा साकर्तव्या तथैव च-
समस्थिता ॥ १ ॥ पुस्तकं चाक्षमालां च तस्यादक्षिणहस्तयोः ॥ वाम-
योश्च तथा कार्यैवैणवीचकर्मण्डलुः ॥ २ ॥ समपादा प्रतिष्ठाप्या कार्यासौ-
म्यं मुखीसिता ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

अथ पंचब्रह्मणां ध्यानम्-(नृसिंहप्रासादे)

३ तत्रादौ आद्यब्रह्मध्यानम्-

ब्रह्माणंकारयेद्विद्वान्देवं सौम्यं चतुर्मुखम् ॥ बद्धपद्मासनं तुष्टं तथा कृ-
ष्णाजिनांबरम् ॥ १ ॥ जटाधरं चतुर्बाहुं सप्तहंसरथस्थितम् ॥ वामन्य-
स्तेतरकरंतस्यैकंदोर्युगं भवेत् ॥ २ ॥ एकस्मिन्दक्षिणे पाणावक्षमालां तु
विभ्रतम् ॥ कर्मण्डलुं द्वितीये च सर्वाभरणधारिणम् ॥ ३ ॥ सर्वलक्षणसं-

युक्तंशांतरूपंचपार्थिव ॥ पद्मपत्रदलाग्रानंध्यानसंमीलितेक्षणम् ॥ ४ ॥

आचार्यःकारयेदेवंचित्रेवावास्तुकर्मणि ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

४ अथ लोकपालब्रह्मध्यानम्-

पद्मपत्रासनस्थश्चब्रह्माकार्यश्चतुर्मुखः ॥ आदित्यवर्णोधर्मज्ञस्ताक्षसू-
त्रधरस्तथा ॥ १ ॥ रूपपूर्वादितंकार्यसर्वमन्यज्जगत्पतेः ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

५ अथ प्रजापतिब्रह्मध्यानम्-

हंसयानेनकर्तव्योनचकार्यश्चतुर्मुखः ॥ सावित्रीतस्यकर्तव्यावामोत्सं-
गगताशुभा ॥ १ ॥ ब्रह्मोक्तंपरमंरूपंसर्वकार्यप्रजापतेः ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

६ अथ विधिब्रह्मध्यानम्-

विश्वकर्मातुकर्तव्यस्सूर्यरूपधरःप्रभुः ॥ द्विभुजोदशपाणिश्चतेजोमू-
र्तिधरोमहान् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

७ अथ विश्वकर्माब्रह्मध्यानम्-

चतुर्वक्त्रश्चतुष्पादश्चतुर्बाहुःसितांबरः ॥ सर्वाभरणवाञ्छान्तोधर्मका-
र्यविदव्ययः ॥ १ ॥ दक्षिणेचाक्षमालांदधानंवामेतुपुस्तकम् ॥ मूर्तिमा-
न्व्यवसायस्तुकार्योदक्षिणभागतः ॥ २ ॥ वामभागगतंकार्यमुत्संपरमह-
पवत् ॥ कार्योपन्नकरौमूर्ध्निविन्यस्तौचतथातयोः ३ पाटलवर्णः ॥ २ ॥ ५ ॥

अथ नवप्रजेश्वराणां नामानि- (स्कादे लक्ष्मीनारायणसंहितायाम्)

मरीचिस्त्वंगिराश्चात्रिःपुलस्त्यःपुलहःऋतुः ॥ कर्दमःकश्यपोदक्षोनेत्रै-
तेब्रह्मसूनवः ॥ १ ॥ ९ ॥

८ तत्रादौ मरीचिध्यानम्-

आधंप्रजेवरनौमिवब्रह्ममानससंभवम् ॥ अक्षसक्कुंडिकापाणिजटावल्क-
लभूपितम् ॥ १ ॥ कनकाचलसंकाशंजपंतंप्रणवंपरम् ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

९ अथ अंगिरोध्यानम्-

ऋषिमांगिरसंवदेत्रिपुंड्रांकितमस्तकम् ॥ अक्षसक्कुंडिकाहस्तंप्रजे-
शंकनकप्रभम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१० अथ अत्रिध्यानम्—

अत्रिमरीचितनयंसाक्षसूत्रकमंडलुम् ॥ जटिलंश्मश्रुलंशांतंश्यामलां-
गंभजेऽनिशम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

११ अथ पुलस्त्यध्यानम्—

पुलस्त्यंशिरसानौमिब्रह्मणोमानसंस्तुतम् ॥ शांतंजितारिपड्वर्गमक्षत्र-
ग्दंडहस्तकम् ॥ १ ॥ कृष्णाजिनोत्तरीयंचजटिलंपिंगलप्रभम् ॥ पिंगलवर्णः १

१२ अथ पुलहध्यानम्—

तपोनिधिमहंशांतंपुलहंनौमिसंततम् ॥ अक्षमालाकुंडिकांचदधतंघ-
नमेचकम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

१३ अथ क्रतुध्यानम्—

क्रतुक्रतुवरोद्युक्तं ब्रह्मपिंगणसंस्तुतम् ॥ जटिलंश्मश्रुलंदंडकमंडुक्रो-
ज्ज्वलम् ॥ १ ॥ सप्तार्चिरिवभास्वंतंध्यायेहंतपसानिधिम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१४ अथ कर्दमध्यानम्—

कर्दमंनौमिशिरसापापकर्दमशोपणम् ॥ जटाभकुटशोभाढ्यंसंध्या-
भारुणविग्रहम् ॥ १ ॥ अक्षस्रक्कुंडिकाहस्तंचीरकृष्णाजिनांबरम् ॥
सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

१५ अथ कश्यपध्यानम्—

कश्यपंनौमिशिरसामरीचितनयंशुचिम् ॥ प्रणवब्रह्मसंसक्तचित्तंस-
त्कांचनप्रभम् ॥ १ ॥ चीरवल्कलसंवीतंजटामंडलभासुरम् ॥ प्रजासं-
सर्जनोद्युक्तमक्षस्रक्कुंडिकाधरम् ॥ २ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

१६ अथ दक्षध्यानम्—

अजवक्रंदिनयनंशृंगद्वयविभूषितम् ॥ नमस्कारांजलिंवंदेशिवध्यानप-
रायणम् ॥ १ ॥ स्वायंभुवंघनश्यामंदक्षमध्वरदीक्षितम् ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥ ९

१७ अथ सप्तऋषीणां ध्यानम्—(वृसिंहप्रासादे)

उदासीनास्तोपवीताः कमंडल्वक्षसूत्रिणः ॥ जटिलांश्मश्रुलाश्यां-

ताआसीनाध्यानतत्पराः ॥ १ ॥ सतर्पयोवसिष्ठस्तुकार्योभार्यासमन्वि-
तः ॥-॥ तेषां नामानि ॥ गौतमश्चभरद्वाजोविश्वामित्रोथकाश्यपः ॥
जमदग्निर्वसिष्ठोत्रिस्तप्तवैवस्वतंतरे ॥ १ ॥ ७ ॥

१८ तत्रादौ गौतमध्यानम्-

रहूगणात्मजंशांतंत्रिपुंड्रांकितमस्तकम् ॥ अक्षस्रक्कुंडिकादंडान्द-
धानंगौतमंभजे ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१९ अथ भरद्वाजध्यानम्-

भरद्वाजंमहाशांतंसुशीलापतिमूर्जितम् ॥ अक्षस्रग्दंडहस्तंचमुनिमां-
गिरसंभजे ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

२० अथ विश्वामित्रध्यानम्-

हिरण्यगर्भसदृशंजटामकुटधारिणम् ॥ कुमुदतीपतिंशांतंविश्वा-
मित्रंभजाम्यहम् ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

२१ अथ काश्यपध्यानम्-

ध्यायेन्मरीचितनयंजटावलकलधारिणम् ॥ जपाक्षस्रग्धरंपत्नीसहितं
मुनिपुंगवम् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

२२ अथ जमदग्निध्यानम्-

शांतंजितारिपद्मवर्गंभृगुपुत्रंमहाद्युतिम् ॥ दंडाक्षसूत्रपाणिंचजमदग्निं
नमाम्यहम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२३ अथ वसिष्ठध्यानम्-

तपोनिधिंदयासिंधुंमित्रावरुणसंभवम् ॥ स्रग्दंडपाणिंवरदंवासिष्ठंप्रण-
माम्यहम् ॥ १ ॥ सितवर्णः ॥ १ ॥

२४ अथ अत्रिध्यानम्-

विरिंचितनयंदेवसाक्षसूत्रकमंडलुम् ॥ अनसूयापतिंशांतमत्रिंनिष्क-
ल्मपंभजे ॥ १ ॥ असितवर्णः ॥ १ ॥ ७ ॥

२५ अथ धर्मादिचतुष्टयध्यानम्—(नृसिंहप्रासादे)

धर्मोज्ञानंचवैराग्यमैश्वर्यंचतथैवहि ॥ सितारुणंपीतरुष्णंसिंहरूपाः
प्रकीर्तिताः ॥ १ ॥ ४ ॥

२६ अथ धर्मादिचतुष्टयाभिमानिदेवताचतुष्टयध्यानम्—(पांचरात्रे)
यमवायुशिवेंद्राश्वज्ञेयाधर्मादिदेवताः ॥ (एतेपांलक्षणानिदिक्पालेषु
द्रष्टव्या ४ निधौ) ॥ ४ ॥

२७ अथ अधर्मादिचतुष्टयध्यानम्—(पांचरात्रे पाप्मसंहितायाम्)
आशासुतावतीष्वेवपुरुपाकृतयस्थिताः ॥ चतुर्भुजास्सिंहवक्रास्सित
पूर्वारुणाःपरे ॥ १ ॥ हस्ताभ्यामाभिमुख्याभ्यांरचितांजलिसंपुटाः ॥
अपराभ्यांचविभाणाःकराभ्यांयोगपीठकौ ॥ २ ॥ मुखेश्वेतवर्णाः ॥
शरीरैरुणवर्णाः ॥ ४ ॥

२८ अथ अधर्मादिचतुष्टयाभिमानिदेवताचतुष्टयध्यानम्—
(पांचरात्रे पाप्मसंहितायाम्)

अधर्माधिपतिर्निर्ऋतिः ॥ अज्ञानाधिपतिर्दुर्गा ॥ अवैराग्याधिपतिः
कामः ॥ अनैश्वर्याधिपतिःरुद्रः ॥ अपूजिताअधर्माद्यादातारस्तेतथाविधाः ॥
निर्ऋतिश्चैवदुर्गाचकामोरुद्रस्तथैवच ॥ १ ॥ (एतेपांस्वरूपाणितत्तन्मूर्तिल-
क्षणे पूर्वमुक्तानिवक्ष्यतेचक्रमेण ४-५-२-५ निधौ) ॥ (रुद्रःआर्द्रा-
नक्षत्रदेवतावत्) दुर्गारौद्रिवत्सरदेवतावत्) ॥ ४ ॥

२९ अथ पुण्यपुरुषलक्षणम्—(कारणागमे)
सिंहासनेसमासीनंस्वर्णवर्णकिरीटिनम् ॥ गीर्वाणमुतपादाब्जपुण्यं
हृदिविभावये ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

३० अथ पापपुरुषध्यानम्—(पांचरात्रे)
ब्रह्महत्याधिरस्कंचस्वर्णस्तेपतुजदयम् ॥ सुरापानहृदापुच्छंगुरुतल्पक
द्विद्वयम् ॥ १ ॥ तत्संयोगिपदद्वद्वमंगप्रत्यंगपातकम् ॥ उपपातकरोमाणंपिंगमू
श्मश्रुलोचनम् ॥ २ ॥ खड्गचर्मधरंरुष्णंकुक्षौपापंविचितयेत् ॥ रुष्णवर्णः १

३१ अथ ब्रह्मास्त्रध्यानम्-(तत्कल्पे)

सव्येनारीन्पीडयंतंगदयाचोत्तरेणतु ॥ दीर्घजिह्वंपीतवस्त्रंस्मरामिवग-
लामुखम् ॥ १ ॥ पीतवर्णः प्रसिद्धः ॥ १ ॥

अथ वेदचतुष्टयस्वरूपम्-(तृप्तिहोत्रासादे)

३२ तत्रादौ ऋग्वेदस्वरूपम्-

ऋग्वेदश्चेतवर्णस्स्याद्विभुजोरासमाननः ॥ अक्षमालाधरःसौम्यः
श्रीतोव्याख्यापनोद्यतः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ ३ ॥

३३ अथ यजुर्वेदस्वरूपम्-

अजास्यःपीतवर्णस्स्यायजुर्वेदोक्षसुप्रधृत ॥ वामेकुलिशपाणिस्तुभू-
तिदोर्मंगलमदः ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

३४ अथ सामवेदस्वरूपम्-

नीलोत्पलदलाभासःसामवेदोहयाननः ॥ अक्षमालान्वितोदक्षेवामेकुं-
भधरस्स्मृतः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

३५ अथ अथर्वणवेदस्वरूपम्-

अथर्वणाभिघोवेदोधवलोमर्कटाननः ॥ अक्षमालान्वितोवामेदक्षेकुं-
भधरस्स्मृतः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

अथ ऋगादिवेदपत्नीनांस्वरूपाणि-(स्कांदिलक्ष्मीनारायणसंहितायाम्)

३६ तत्रादौ ऋग्वेदपत्नीसामिधेनीस्वरूपम्-

मयूरास्याशुभ्रवर्णाकटकद्वयभूषिता ॥ हस्ताभ्यांदधतपिभ्रंपीतवस्त्र-
मनूपमम् ॥ १ ॥ सामिधेनीसमाख्याता ॥ शुभ्रवर्णा ॥ १ ॥

३७ अथ यजुर्वेदपत्नीसृगास्वरूपम्-

सृगापालक्षणंशृणु ॥ रक्तवर्णाविशालाक्षीपद्महस्ताकृशोदरी ॥ १ ॥
रक्तवर्णा ॥ १ ॥

३८ अथ सामवेदपत्नीकुहूस्वरूपम्-

पूर्णेदुवदनाशुभ्राभुजद्वयविभूषिता ॥ सव्येशुकंतथादक्षेधान्यमंजारी
कांतथा ॥ १ ॥ दधानासाकहूर्दधी ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

३९ अथ अथर्वणवेदपत्नीसमित्स्वरूपम्—

समिलक्षणमुच्यते ॥ सूकरास्याचकोराक्षीचंपकाभासितांशुका ॥ १ ॥

भुजैश्वतुर्भिस्संधत्तेसुक्खुवौकमलंघटम् ॥ कनकवर्णा ॥ १ ॥

४० अथ चतुर्वेदाभिमानिनांगोत्राधिदैवतानांस्वरूपाणि—(हेमा-
द्रौदानकांडे)

ऋग्वेदस्यात्रेयंगोत्रंसोमदैवंविदुर्बुधाः ॥ काश्यपंचयजुर्वेदंरुद्रदैवंतुतं-
विदुः ॥ १ ॥ सामवेदोपिगोत्रेणभरद्वाजःपुरंदरः ॥ अधिदैवंविजानीयाद्वैतानं-
स्यादथर्वणे ॥ २ ॥ ब्रह्मदैवंविजानीयाद्रूपाण्यस्यशृणुष्वभो ॥ (ऋग्वेदाभिमा-

नीसोमःनवग्रहस्थचंद्रवत् ५ नि०) ॥ (यजुर्वेदाभिमानोरुद्रःसूर्यप्रत्यधिदे-
वतावत् ५ नि०) ॥ (सामवेदाभिमानोर्द्रुहस्पत्यधिदेवतावत् ५ नि०) ॥

(अथर्वणवेदाभिमानोर्ब्रह्माब्रह्मस्पतिप्रत्यधिदेवतावत् ४ नि०) ॥ १ ॥

४१ अथ आयुर्वेदस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

आयुर्वेदोहरिद्रामोवानरास्योविशालदृक् ॥ अक्षसूत्रंसुधाकुंभंवि-
भ्रदारोग्यदोभृशम् ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

४२ अथ आयुर्वेदाभिमानिधन्वंतरिध्यानम्—(भागवते)

अथोदधेर्मथ्यमानात्काश्यपैरमृतार्थिभिः ॥ उदतिष्ठन्महाराजपुरुषः
परमाद्भुतः ॥ १ ॥ दीर्घपीवरदोर्दंडःकंबुग्रीवोरुणेक्षणः ॥ श्यामलस्तरुणः
स्रग्वीसर्वाभरणभूषितः ॥ २ ॥ पीतवासामहोरस्कास्तुमृष्टमणिकुंडलः ॥

नीलकुंचितकेरांतसुभगर्सिंहहविक्रमः ॥ ३ ॥ अमृताऽऽपूर्णकलशांबिभद्र-
लयसंयुतः ॥ सवैभगवतस्साक्षाद्विष्णोरंशांशसंभवः ॥ ४ ॥ धन्वंतरि-

स्याद्विरूपातआयुर्वेददृगिज्यया ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥—॥ प्रकारान्तरम्—
(आयुर्वेदतंत्रे) ॥ अरिजलजलूकारत्नपीयूषकुंभप्रकटितकरकांत-

कांतपीतांबरद्वयः ॥ सितवसनविराजन्मौलिरारोग्यदायीशतमस्वमणि-
वर्णः पातुधन्वंतरिर्नः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥—॥ प्रकारान्तरम्—
(मंत्रागमे) शंसं चकंजलूकांदधदमृतघटं चापिदोर्भिश्चतुर्भिस्सूक्ष्मं

स्वच्छंदहृद्यंकुशपरिविलसन्मौलिमंभोजनेत्रम् ॥ कालांभोदोज्ज्वलांगं

कदितटविलसच्चरुपीतांनराद्यंवेधन्वंतरितंनिखिलगदवनव्रातदावाशि-
लीलम् ॥ १ ॥—॥ प्रकारान्तेणध्यानम्—(वैद्यशास्त्रे) ॥ शंखंचक्रमुच्यं
धस्यकरयोर्दिव्यौपधिदक्षिणेवामेनान्यकरेणनिर्मलसुधाकुंडंजलूकावलिम्
॥ विन्नाणःकरुणाकरशुक्तकरस्सर्दामयध्वंसकस्सर्वतेदुरितंछिननुभग-
वान्धन्वंतरिस्संततम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४३ अथ धनुर्वेदस्वरूपम्—(नृसिंहभासादे)

पीतवर्णोधनुर्वेदःपिकवक्त्रोमहत्तनुः ॥ धनुर्वाणधरोरीद्रोमस्तकेकपि-
लाजटाः ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

४४ अथ धनुर्वेदाभिमानीडेवताध्यानम्—(नृसिंहभासादेमयूखेच)
श्वेतहस्तिसमारुद्वज्रांकुशलमत्करम् ॥ मह्यनेत्रपीताभमिंद्रंहृदिपिता-
वये ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ (शुक्रप्रत्यभिदेवतावत् ५. नि०) ॥ १ ॥

अथ वेदपडंगस्वरूपाभिमानिदेवतास्वरूपाणि—(नृसिंहभासादे)

४५ तत्र शिक्षास्वरूपम्—

शिक्षाशुभाऽभयकराजानमृदानमन्विता ॥ स्वक्षसुप्रामकुंडाचपद्म-
जादंष्ट्रपंकजा ॥ १ ॥ शुभवर्णा ॥ १ ॥

४६ अथ शिक्षाभिमानिदेवताप्रजापतिध्यानम्—

हंसयानेनरतंध्योनचक्रायंधनुर्मुंगः ॥ सावित्रीतम्यकतंन्यावामोत्तमं-
गगताशुभा ॥ १ ॥ घमोःकंपमंरुपंमवंक्रायंप्रजापतेः ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥
(पंचममसुप्रजापतिवत् २ नि०) ॥ १ ॥

४७ अथ कल्पस्वरूपम्—

कल्पस्तुक्रमुदात्तम्यादायनाम्योमहोदरः ॥ कुठारंराजहस्ताभ-
गन्दाकुंडलाश्रितः ॥ १ ॥ क्रमुदवर्णः ॥ १ ॥

४८ अथ कल्पाभिमानित्रयध्यानम्—(गैवागमे)

चतुर्भुजं चतुर्बाहुंरुमंडलं चक्रधारीणम् ॥ यज्ञसुप्रानगीचं चक्रामकुट-
मंयुतम् ॥ १ ॥ महदस्त्रदेशमात्वांचक्रयं चक्रमंडलम् ॥ सुवंदक्षिणहस्तं च

पुस्तकं वामहस्तके ॥ २ ॥ अंबुजासनआसीनंब्रह्माणंहसनोन्मुखम् ॥
॥ पादलवर्णः ॥ (त्रिमूर्त्यंतर्गतब्रह्मवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

४९ अथ व्याकरणस्वरूपम्—

सितंव्याकरणज्ञेयं मयूराभसटोदरम् ॥ वीणाकरान्वितं दिव्यं दिव्यवस्त्र-
विभूषितम् ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णम् ॥ १ ॥

५० अथ व्याकरणाभिमानिसरस्वतीध्यानम्—(हेमाद्रौ)

दोर्भिर्युक्ताचतुर्भिस्स्फटिकमणिमयीमक्षमालां दधानाहस्तेनैकेन पद्मं सि-
तमपिचशुकंपुस्तकंचापरेण ॥ भासाकुंदेंदुशंखस्फटिकमणिनिभाभासमा-
नासमानासामिवाग्देवतेयं निवसतुवदने सर्वदा सुप्रसन्ना ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

५१ अथ निरुक्तस्वरूपम्—

इंदुवन्निर्मलंशांतंबकवक्त्रं क्लृशोदरम् ॥ पाशपंकजसंयुक्तं साक्षसूत्रं-
सपुस्तकम् ॥ १ ॥ निरुक्तमिति निर्णीतम् ॥ शुभ्रवर्णम् ॥ १ ॥

५२ अथ निरुक्ताधिदेवतावरुणस्वरूपम्—(मयूखे)

नागपाशधरोरत्नभूषणः पद्मिनीप्रियः ॥ वरुणो ब्रुपतिस्वर्णवर्णो मकर-
वाहनः ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ (दिक्पालान्तर्गतवरुणवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

५३ अथ छंदस्वरूपम्—

जपाकुसुमसंकाशं छंदोज्ञेयं विचक्षणैः ॥ चकोरास्यं जपापुष्पं शक्तिं-
विभ्रच्छिवान्वितम् ॥ १ ॥ लोहकुंडलकोपेतं प्रवालकृतभूषणम् ॥
रक्तवर्णम् ॥ १ ॥

५४ अथ च्छंदोभिमान्यदितिदेवतास्वरूपम्—(शैवागमे)

अदितिः पीतवर्णा च स्रुक् स्रुवाक्षकमंडलून् ॥ दधानाशुभ्रदामे स्याद्देव-
मातायशस्विनी ॥ १ ॥ पीतवर्णा ॥ (पुनर्वस्वधिदेवतावत् ५ नि०) ॥ १ ॥

५५ अथ ज्योतिषस्वरूपम्—

ज्योतिषं च विडालास्यभिद्रगोपनिभं शुभ्रम् ॥ अक्षसूत्रं जपां विभ्रद्धस्त-
योर्दक्षवामयोः ॥ १ ॥ रक्तवर्णम् ॥ १ ॥

६६ अथ ज्योतिषाभिमानिहरिस्वरूपम्—(पांचरात्रे)

हरिःकनकवर्णःस्याच्छंखचक्रगदाञ्जुत् ॥ कनकवर्णः ॥ (चतुर्विंशतिमूर्तिस्थहरिवत् २ नि०) ॥ १ ॥

६७ अथमीमांसाशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

सोमकीर्तिसमाप्तासंमीमांसाशास्त्रमुत्तमम् ॥ अक्षसूत्रंदधदक्षेसुधापूर्णघटंपरे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णम् ॥ १ ॥

६८ अथ मीमांसाधिदेवतासोमस्वरूपम्—(शैवागमे)

श्वेतःश्वेतांबरधरोदशाश्वःश्वेतभूषणः ॥ गदापाणिर्द्विबाहुश्चकर्तव्यो-
चरदःशशी ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ (नवग्रहस्थचंद्रवत् ५ नि०) ॥ १ ॥

६९ अथ न्यायशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

अतसीपुष्पसंकाशोन्यायोज्ञेयोविपश्चिता ॥ सिंहास्योदक्षिणेसूत्र-
ध्वजंवामकरेदधत् ॥ १ ॥ नीलवर्णम् ॥ १ ॥

६० अथ न्यायशास्त्राभिमानिवायुस्वरूपम्—(शैवागमे)

धावद्धरिणमारूढंद्विभुजंध्वजधारिणम् ॥ वरदानकरंधूम्रवर्णंवायुमहं
भजे ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ (पंचभूतस्थवायुवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

६१ अथ धर्मशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

धर्मशास्त्रं सितंशांतं चारुवक्रं कुशासनम् ॥ मुक्ताजपाक्षधृक्दक्षेतुला
हस्तंतुवामतः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णम् ॥ १ ॥

६२ अथ धर्मशास्त्राभिमानिधर्मपुरुषस्वरूपम्—(हेमाद्रौदानकांडे)

चतुर्वक्रश्चतुर्बाहुश्चतुष्पाञ्चसितांबरः ॥ सर्वाभरणवान्श्वेतोधर्मः
कार्यो विजानता ॥ १ ॥ दक्षिणेचाक्षमालास्यात्तस्यवामेतुपुस्तकम् ॥
वराभययुतःकार्यः ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

६३ अथ पुराणस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

पुराणं चंपकाभासंशुकवक्रं चतुर्दिलम् ॥ अक्षसूत्राभयज्ञेयंनानाभ-
रणभूषितम् ॥ १ ॥ चंपकवर्णम् ॥ १ ॥

६४ अथ पुराणाधिदेवतास्वायंभुवमनुस्वरूपम्—(शैवागमेसिद्धा०)

आयःस्वायंभुवोब्रह्मपुत्रोमनुरितिस्मृतः ॥ श्वेतवर्णः ॥ (अन्यत्सर्वं १४
मनुषुद्रष्टव्यम् ४ नि०) ॥ १ ॥

६५ अथ इतिहासस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

इतिहासःकुशाभासःसूकरास्योमहोदरः ॥ अक्षसूत्रंघटंविभ्रत्पंक-
जावरणान्वितः ॥ १ ॥ दूर्वाश्यामवर्णः ॥ १ ॥

६६ अथ इतिहासाधिदेवताप्रजापतिस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

हंसयानेनकर्तव्योनचकार्यश्चतुर्मुखः ॥ सावित्रीतस्पकर्तव्यावामोत्सं
गगताशुभा ॥ १ ॥ ब्रह्मोक्तंपरमंरूपसर्वकार्यंप्रजापतेः ॥ पाटलवर्णः ॥
(पंचब्रह्मस्थप्रजापतिब्रह्मवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

६७ अथ भरतशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

वृत्तशास्त्रमिदंरम्यंमृगवक्रंजटाधरम् ॥ अक्षसूत्रंत्रिशूलंचविभाणंच-
त्रिलोचनम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णम् ॥ १ ॥

६८ अथ भरतशास्त्राभिमान्युमामहेश्वरस्वरूपम्—(कारणागमे)

धवलाजसुखासनदेवियुतंमृगशिशुदंकराजयहस्तम् ॥ सुमुखीकृत-
मुत्पलदृग्वरदमुमयासहेदेवसरूपमिदम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

६९ अथ पांचरात्रशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

पांचरात्रान्तिथंशास्त्रंलावण्यवृषवाहनम् ॥ अक्षसूत्रंहलंविभ्रद्वनमा-
लाविभूषितम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णम् ॥ १ ॥

७० अथ पांचरात्रशास्त्राभिमानिसंकर्षणस्वरूपम्—(भट्टभास्करीये)

वासुदेवस्वरूपेणकार्यःसंकर्षणःश्रुः ॥ सतुशुक्रवपुःकार्योनीलवासा-
यदूत्तमः ॥ १ ॥ गदास्थानेचमुसलंचक्रस्थानेचलांगलम् ॥ दक्षोर्ध्व-
करेशास्त्रःदक्षाधःकरेमुसलं वामाधःकरेशाङ्गंवामोर्ध्वकरेलांगलम् ॥ १ ॥
श्वेतवर्णः ॥ व्यूहमूर्तिवत् २ नि०) ॥ १ ॥

७१ अथ पाशुपतशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

शास्त्रं पाशुपतं शुभं व्यालवक्रं कृशोदरम् ॥ सूत्रपात्रधरं भीमं व्यावच-
र्मावरावृतम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णम् ॥ १ ॥

७२ अथ पाशुपतशास्त्राभिमानिरुद्रस्वरूपम्—(मयूखे)

पंचवक्रो वृषाकृढः प्रतिवक्रं त्रिलोचनः ॥ वरदाभयशूलाक्षसूत्रधृक्प-
रमेश्वरः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ (सूर्यप्रत्यधिदेवतावत् ५ नि०) ॥ १ ॥

७३ अथ पातंजलशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

पातंजलाभिर्धरं कंसर्पवक्रं सुतेजसम् ॥ अक्षसूत्रं पाताकां च दधतं कुंड-
लान्वितम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णम् ॥ १ ॥

७४ अथ पातंजलाधिदेवताऽनंतस्वरूपम्—(अनंतव्रतकल्पे)

नवाग्रपल्लवाभासं पिंगभूश्मश्रुलोचनम् ॥ दक्षिणोर्ध्वकरेपत्रं शंख-
तस्याप्यधःकरे ॥ १ ॥ चक्रमूर्ध्वकरे वामे गदां तस्याप्यधःकरे ॥ विभ्रतं पुंड-
रीकाक्षं फणासतान्वितं भजे ॥ २ ॥ गोभूत्रवर्णः ॥ १ ॥

७५ अथ सांख्यशास्त्रस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

सांख्यंतत्कपिलंबभुवक्रमुज्ज्वलकुंडलम् ॥ जाप्यदंडधरं दीर्घनस-
ल्लोमजटाधरम् ॥ १ ॥ कपिलवर्णम् ॥ १ ॥

७६ अथ सांख्यशास्त्राभिमानिकपिलस्वरूपम्—

(पांचरात्रे मंत्राध्याये)

श्रेयद्विवाकरसमानतनुं सहस्रसूर्योरुदीधितिभिराप्तसप्तलोकम् ॥
ज्ञानासयांकितकरं कपिलं च दत्तं ध्यायेदजादिसमितिं प्रतिबोधयंतम् ॥ १ ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७७ अथ चतुष्पाटिकलानां नामानि—(शिवतत्त्वरत्नाकरे)

वेदास्सर्वे सवेदांगा इतिहासस्तथागमः ॥ न्यायशास्त्रं तथा काव्यमलंका-
रश्चनाटकम् ॥ १ ॥ कवित्वं कामशास्त्रं च द्यूतनैपुण्यमित्यपि ॥ देशभा-
षापरिज्ञानं लिपिज्ञानं लिपिक्रिया ॥ २ ॥ तथा सप्तस्तावधानं स्वरशास्त्रं

चवाचकम् ॥ सामुद्रिकंचशकुनंपरीक्षारत्नसंततेः ॥ ३ ॥ तथास्वर्णप-
रीक्षाचतथातुरगलक्षणम् ॥ गजशास्त्रंमह्यविद्यापाककर्मततःपरम् ॥ ४ ॥
दशदोहलविद्याश्ववादोगंधकसंभवः ॥ धातुवादःखनीवादोरसवादस्ततः-
परः ॥ ५ ॥ अग्निस्तंभोजलस्तंभोप्यसिस्तंभनमेवच ॥ वायुस्तंभस्त-
थावश्यंमोहनाकर्षणेतथा ॥ ६ ॥ उच्चाटनंचविद्वेषोमारणंकालवंच-
नम् ॥ वाणिज्यंपाशुपाल्यंचरूपिरासवकर्मच ॥ ७ ॥ लावुकायोधन-
प्रौढिर्मपयुद्धेपुकौशलम् ॥ रतिकौशलमाखेटोप्यदृश्यकरणीतथा ॥ ८ ॥
चित्रलोहाश्वमृद्वारुवेणुचर्मावरक्रियाः ॥ तथैवधूतकरणीचोरकर्माज-
नंतथा ॥ ९ ॥ मंत्रौषध्योस्तथासिद्धिस्वरदृष्टयोस्तुवंचने ॥ जलपुव-
नवाक्सिद्धिघुटिकासिद्धयस्तथा ॥ १० ॥ तथैवपादुकासिद्धिरिंद्रजा-
लंततःपरम् ॥ विद्यामहेंद्रजालेनचतुष्पट्टिर्मताइमाः ॥ ११ ॥ (श्रीविष्णु-
भागवते १० स्क० पूर्वा० ४५ ध्या० ३६ श्लो० व्या० श्रीधरीये,
शुक्रनीतौ ४ ध्याये च प्रकारान्तरेणापिदृश्यन्ते)

अथ पंचभूतस्वरूपाणि--(शैवागमे)

७८ तत्रादौपृथ्वीदेवतास्वरूपम्-

ध्यायेन्महींशुक्लवर्णादिव्याप्तरणभूयिताम् ॥ चतुर्भुजांसौम्यतनुंचंडां-
शुसदृशांवराम् ॥ १ ॥ अधश्चोर्ध्वरत्नपात्रंकराभ्यांसस्यभाजनम् ॥ दक्षि-
णाभ्यांतथावामकराभ्यांसरसीरुहम् ॥ २ ॥ ओषधीपूरितपात्रंदधानां-
सुमुखांबुजाम् ॥ दिङ्नागानांचतुर्णांचपृष्ठारूढांचतुर्भुजाम् ॥ ३ ॥
सर्वसस्यालयांशुभांभूदेवींशरणंभजे ॥ शुक्लवर्णा ॥ १ ॥

७९ अथ अद्देवतास्वरूपम्-

आदर्शतलसंकाशालोकसंजीविनीशुभाः ॥ माधुर्यगुणसंपुक्ताःसर्वालं-
कारशोभिताः ॥ १ ॥ स्त्रीरूपधारिणीःशुभाःभुजद्वयविराजिताः ॥
दधानाःपाशकलशौसदामकरवाहनाः ॥ २ ॥ मुक्ताभूयितसर्वांगीरपः
संचितयेन्मुदा ॥ शुक्लवर्णाः ॥ १ ॥

८० अथ तेजोदेवतास्वरूपम्-

अग्निःसुवर्णवर्णांगंस्तार्क्षिपमनामयम् ॥ मेपाखुदंसतहस्तस्वाहादेवी-
समन्वितम् ॥ १ ॥ शक्तयाथायुधसंपन्नहस्तंध्यायेद्विभावसुम् ॥
कनकवर्णः ॥ १ ॥

८१ अथ वायुदेवतास्वरूपम्-

धावद्धरिणमारुदंद्दिभुजंध्वजधारिणम् ॥ वरदानकरंधूम्रवर्णवायुमहं-
शजे ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥

८२ अथ आकाशदेवतास्वरूपम्-

ध्यायाभिगगनं नीलं नीलांबरधरं विभुम् ॥ चंद्रार्कहस्तंद्दिभुजं सवाम्भर-
णभूषितम् ॥ १ ॥ नीलवर्णम् ॥ १ ॥

अथ दशदिक्स्वरूपम्-(नृसिंहप्रासादे)

८३ तत्रादौपूर्वदिक्स्वरूपम्-

पूर्वागजगतावालारक्तवर्णाहिदिग्भवेत् ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

८४ अथ आग्नेयदिक्स्वरूपम्-

कारंडगावृहत्कायापन्नात्तापूर्वदक्षिणा ॥ पद्मवर्णा ॥ १ ॥

८५ अथ दक्षिणदिक्स्वरूपम्-

गृध्रस्थादक्षिणापीतागृध्रास्याप्राप्तयौवना ॥ पीतवर्णा ॥ १ ॥

८६ अथ निर्ऋतिदिक्स्वरूपम्-

उभूगारुण्यपीताचतरुणीयाम्यपथिमा ॥ हरिद्वर्णा ॥ १ ॥

८७ अथ पश्चिमदिक्स्वरूपम्-

युवतिःद्दिभुजारुण्यपश्चिमातुरगस्थिता ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

८८ अथ वायव्यदिक्स्वरूपम्-

आसन्नपतिकानीलाधनुर्वादनतत्परा ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

८९ अथ उत्तरदिक्स्वरूपम्-

श्वेताननातथारकाक्रुद्धाभवतिचोत्तरा ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

९० अथ ईशानदिक्स्वरूपम्—
अतिवृद्धावृपस्थावशुक्लापूर्वोत्तराभवेत् ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

९१ अथ ऊर्ध्वदिक्स्वरूपम्—
ऊर्ध्वागगनसन्निभा ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

९२ अथ अधोदिक्स्वरूपम्—
अधस्थापृथिवीतुल्या ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

९३ अथ अष्टनागस्वरूपाणि—(नृसिंहप्रासादे)

अनंतोवासुकिश्चैवतक्षकर्कोटपद्मकाः ॥ महापद्मश्चशंखश्चकुलिको-
ष्टौकुलानिहि ॥ १ ॥ अर्तंतकुलिकौविप्रौश्वेतवर्णावुदाहृतौ ॥ प्रत्येकंतुस
हस्राष्टफणैस्तौसमलंकृतौ ॥ २ ॥ वासुकिश्चंखपालश्चक्षत्रियौरक्तवर्णकौ ॥
प्रत्येकंतुफणासप्तशतसंख्याविराजितौ ॥ ३ ॥ तक्षकश्चमहापद्मोवैश्व-
जातावुदाहृतौ ॥ पीतवर्णौफणैःपंचशततुंगोत्तमांगकौ ॥ ४ ॥ पद्मक-
र्कोटकौशूद्रौनीलवर्णावुदाहृतौ ॥ फणात्रिशतकौज्ञेयौविख्याताविति-
तत्त्वतः ॥ ५ ॥ ८ ॥

९४ अथ अष्टदिग्गजस्वरूपाणि—(मयूखेआग्नेयपुराणे च)

शुभ्राभश्चचतुर्दंतःश्रीमानैरावतोगजः ॥ पुष्पदंतोबृहच्छ्यामोपद्दंतःपु-
ष्पदंतवान् ॥ १ ॥ सामान्यगजरूपेणशेषादिक्रिणःस्मृताः ॥—॥
(आग्नेयपुराणनामानि—॥ ऐरावतःपुंडरीकोवामनःकुमुदोजनः ॥ पुष्प-
दंतस्सार्वभौमस्तुप्रतीकोष्टदिग्गजाः ॥ १ ॥ ८ ॥

९५ अथ अष्टदिग्गजपत्नीनांनामानि—(आग्नेयपुराणे)

करिष्योभ्रमुःकपिलापिंगलानुपमाक्रमात् ॥ ताम्रपर्णीसुदंतीस्यादं-
जनाचांजनावती ॥ १ ॥ ८ ॥

अथ अष्टदिक्पालानांध्यानम्

९६ तत्रादौइंद्रध्यानम्—(भद्रभास्करीये)

इंद्रसहस्रनेत्रंचपीतवर्णंचतुर्भुजम् ॥ अमयंदक्षिणेहस्तेवरदंचामह-
स्तके ॥ १ ॥ कुलिशंदक्षिणेहस्तेत्यंकुशंतुतथेनरे ॥ रत्नकौ-

स्तुभमणिकयदिव्याभरणभूपितम् ॥ २ ॥ कुंडलंयज्ञसूत्रंचदधानंदि-
व्यतेजसम् ॥ ऐरावतगजारूढंशचीकांतंनमाम्यहम् ॥ ३ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

९७ अथ अग्निध्यानम्—(सिंघातटीयेपूर्वप्रयोगे)

सप्तहस्तश्वतुशृंगस्तप्तजिह्वोद्विशिर्षकः ॥ त्रिपात्प्रसन्नवदनस्तु-
खासीनश्शुचिस्मितः ॥ १ ॥ स्वाहांतुदक्षिणेपार्श्वेदेवीवामेस्वधांतथा ॥
विभ्रदक्षिणहस्तेतुशक्तिमन्नंशुचंशुवम् ॥ २ ॥ तोमरंव्यजनं वामेधृतपा-
त्रंचधारयन् ॥ मेपारूढंजटावद्धंवीस्वर्णमहोदरम् ॥ ३ ॥ धूमध्वजरो-
हिताक्षंसमाङ्गिपमनामयम् ॥ आत्माभिमुखमासीनमेवंध्यायेद्भुताश-
नम् ॥ ४ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९८ अथ यमध्यानम्—(शैवागमेतृसिंहप्रासादेच)

करालमहिपारूढंकालदंडधरंपुनः ॥ श्यामवर्णपाशहस्तंरुतांतंप्रणमा-
म्यहम् ॥ १ ॥ इलाप्रियोदंडधरोयमोमहिपवाहनः ॥ रक्तवर्णोहिलोका-
नांस्वस्वकर्मफलप्रदः ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

९९ अथ निर्ऋतिध्यानम्—(मयूखेभद्रभास्करीये)

खड्गचर्मधरोनीलोनिर्ऋतिर्नरवाहनः ॥ ऊर्ध्वकेशोविरूपाक्षःकरालः
कालिकाप्रियः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

१०० अथ वरुणध्यानम्—(मयूखेभद्रभास्करीये)

नागपाशधरोरक्तभूपणःपद्मिनीप्रियः ॥ वरुणोऽनुपतिःस्वर्णवर्णोमकर-
वाहनः ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१०१ अथ वायुध्यानम्—(मयूखेभद्रभास्करीये)

प्राणबंधुर्हिजगतोवायुःरुष्णमृगासनः ॥ हेमदंडध्वजःश्यामोवर्णतो
मोहिनीप्रियः ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१०२ अथ कुबेरध्यानम्—(मयूखेभद्रभास्करीये)

अश्वारूढःकुंतपाणिःकुबेरश्चित्रिणीप्रियः ॥ निधीश्वरःस्वर्णवर्णोधि-
नदोरूपवान्प्रभुः ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१०३ अथ ईशानध्यानम्—(मयूखेदानखंडे)

शुद्धस्फटिकसंकाशौरीशोवृषवाहनः ॥ वरदाभयशूलाक्षसूत्रधृत्प-
रमेश्वरः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

अथ अपृवसूनांध्यानम्—(शैवागमे)

(वर्णस्तुकारणागमे)

१०४ तत्रादौ ध्रुववसुस्वरूपम्—

अक्षमालाधरं ब्रह्मसूत्रोज्ज्वलभुजांतरम् ॥ ध्रुवं ध्रुवाय यशसे चिंतया-
मिसदामुदा ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

१०५ अथ अध्वरवसुस्वरूपम्—

सुकुसुवांचत्करं व्याघ्रचर्मांबरधरं शुचिम् ॥ अग्निशुश्रूषणरतमध्वरं
प्रणमेन्वहम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१०६ अथ सोमवसुस्वरूपम्—

जगदानंदजनकममृतस्त्राविचक्षुषम् ॥ रत्नसिंहासनगतं सोमंहृदिवि-
भावये ॥ १ ॥ सितवर्णः ॥ १ ॥

१०७ अथ अब्जवसुस्वरूपम्—

सर्वपापविनाशिन्यः सामुद्राहेमपूरिताः ॥ आपःशुभप्रदास्तंतुमत्स्य-
वाहनसंगताः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णाः ॥ १ ॥

१०८ अथ अनिलवसुस्वरूपम्—

शुभायमेसदाभूयादनि लोकोकपावनः ॥ समस्तदेवनिवहवंद्यमानपदां-
बुजः ॥ १ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

१०९ अथ अनलवसुस्वरूपम्—

अजाधिरूढं शुभदं स्वाहादेवीसमन्वितम् ॥ किरीटोज्ज्वलमूर्धानम-
नलं जावयाम्यहम् ॥ १ ॥ लोहितवर्णः ॥ १ ॥

११० अथ प्रत्यूषवसुस्वरूपम्—

श्वेतवस्त्रधरं श्वेतचंद्रनालिनदेहकम् ॥ प्रत्यूषांचितये भूयः प्रत्यूहोन्मूल-
कारणम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१११ अथ प्रभासवसुस्वरूपम्-

प्रभासपूर्णवपुंप्रभासंभावयाम्यहम् ॥ अक्षसूत्रोज्ज्वलकरंव्याघ्रा-
जिननिवासिनम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

अथ अष्टवसूनां वर्णलक्षणानि-(कारणागमे)

ध्रुवःपीतोध्वरःश्यामःसितःसोमोनिलोहरित् ॥ आपःसिताइतिप्रो-
क्ताह्यनलोलोहितःस्मृतः ॥ १ ॥ प्रत्यूषःश्वेतभास्तद्वत्प्रभासःश्वेतवर्णकः ॥
प्रसन्नवदनाःसौम्यावरदाःशक्तिपाणयः ॥ २ ॥ पद्मासनस्थाद्विभुजाः
कर्तव्यावसवस्सदा ॥ ८ ॥

अथ सप्तमरुतांस्वरूपाणि-(शैवागमे)

(वर्णस्तुपात्रेकारणागमे च)

११२ तत्रादौ आवहमरुत्स्वरूपम्-

आवहोमरुतांश्रेष्ठोसुखापास्तुसदामन ॥ आसमंतात्संचारिष्णुःसुती-
व्रगरुडस्थितः ॥ १ ॥ ध्रुववर्णः ॥ १ ॥

११३ अथ विवहमरुत्स्वरूपम्-

जगतांभंजनं कुर्वन्विपरीतप्रधावनैः ॥ नतोमध्यगतोवायुःविवहोभू-
तिदोस्तुमे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११४ अथ उद्वहमरुत्स्वरूपम्-

उद्वेलपन्पयोराशीन्गिरीनुन्मूलयंस्तरुम् ॥ जगतींशोभयन्नित्यमुद्व-
हःसेव्यतेमया ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

११५ अथ संवहमरुत्स्वरूपम्-

जगदानंदजनकोगंधहारीशनैश्शनैः ॥ शीतांबुकणसंवाहःसंवहःसुखदो-
स्तुमे ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

११६ अथ निवहमरुत्स्वरूपम्-

प्रचंडगतिभिर्धूतप्रपलापितपर्वतम् ॥ निवहंपवनश्रेष्ठंशिरसाप्रणमान्य-
हम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

११७ अथ अनुवहमरुत्स्वरूपम्—

प्रातिकूल्येनधावंतंभामयंतंजगन्नयम् ॥ मरुतांप्रवहंनित्यमाश्रयेनुव-
हाभिधम् ॥ १ ॥ असितवर्णः ॥ १ ॥

११८ अथ व्यवहमरुत्स्वरूपम्—

प्राणापानादिरूपेणजगतींव्याप्यजीवयन् ॥ सेव्यतांप्राणिनिवहैःमरु-
द्व्यवहसंज्ञकः ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

११९ अथ सप्त मरुतानामानि—(शैवागमे)

आवहोविवहश्चैवाप्युद्वहसंवहस्तथा ॥ निवहोनुवहश्चैवव्यवहश्चेति
नामाभिः ॥ १ ॥ सप्तैतेमरुतःप्रोक्ताःसप्तसप्तप्रभेदिनः ॥—॥ एतेपांवर्णाः
(पाप्मेकारणागमेच) धूम्रोरक्तस्तथापीतश्यामःश्वेतोसितोरुणः ॥
वर्णाधिंमरुतामुक्तस्सप्तानामानुपूर्व्यशः ॥ १ ॥ ७ ॥

१२० अथ एकोनपंचाशन्मरुन्नामानि—(कारणागमे)

प्राणः । अपानः । व्यानः । उदानः । सेमानः । नागः । कर्करः ।
कूर्मः । देवदत्तः । धनंजयः । प्रवहः । विवहः । शंभुः । संवहः ।
परिवहः । उद्वहः । आवहः । शंकुः । कौलः । प्रवहः । शीसः ।
अनिलः । अनलः । प्रतिभः । कुमुदः । कौतः । शिबिः । श्वेतः ।
रक्तः । कृष्णः । जितः । अजितः । जङ्घोद्योतः । क्रैनुः । सिद्धः ।
पिंगः^{३६} । शुचिः । सौम्यः । कौम्यः । मारुतः । हेनुः । कर्पनैः । मद्दुकैः ।
भीमैः । कपिः । संवर्तकः । जडः । अतिजडः । संतैतः ॥ ४९ ॥

अथ एतेपांस्वरूपाणि—(मयूखे)

भातरःपुरुहूतस्यमरुतःसूर्यवर्चसः ॥ किरीटहारकेयूरकटकादिविभू-
पिताः ॥ १ ॥ खड्गचर्मधरानित्यंशक्रस्यानुचरास्सदा ॥ एतेपांवर्णरू-
पाणिमुख्यानामरुतांयथा ॥ २ ॥ ४९ ॥

१२१ अथ दशानांविश्वेपांदेवानांस्वरूपम्—(ऋत्विजास्क्रोये)

विश्वेदेवाश्चसर्वेपिदक्षिणेबाणपाणयः ॥ कर्तव्यावामपाणीतुशारास-

नधरास्सिताः ॥ १ ॥ - ॥ एतेषांनामानि ॥ क्रतुर्दक्षोवसुस्तयो कालकामौ-
धुरिलोचनौ ॥ पुरुवरार्द्रवौ चेति विश्वेदेवादशस्मृताः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णाः ॥ १०

अथ सप्तसमुद्रस्वरूपाणि- (नृसिंहप्रासादे)

१२२ तत्र लवणसमुद्रस्वरूपम्-

लवणोदः प्रकर्तव्यो द्विभुजोरत्नभूषणः ॥ दक्षेक्षमालिकां वामे पात्रं च-
बहुरत्नभृत् ॥ १ ॥ सोत्तरीयो पवीती च पाटलाभः सुखासनः ॥ पाटलवर्णः १

१२३ अथ इक्षुसमुद्रस्वरूपम्-

समुद्रमिक्षुकांडं च गोमूत्रसदृशच्छविम् ॥ घटं दंडं च विभ्राणं देवहृदिवि-
भावाये ॥ १ ॥ गोमूत्रवर्णः ॥ १ ॥

१२४ अथ सुरासमुद्रस्वरूपम्-

सुरोदं गंडकारुस्थंगोमेदसदृशच्छविम् ॥ मुद्गरं कुंडिकां च विभ्राणं-
हृदिभावाये ॥ १ ॥ गोमेदवर्णः ॥ १ ॥

१२५ अथ सर्पिस्तमुद्रस्वरूपम्-

घृतोदः कपिलोज्ञेयः कुलीरस्थोजटाधरः ॥ कशेरुपूरितं पात्रं घटं विभ्र-
द्विदूरथः ॥ १ ॥ कपिलवर्णः ॥ १ ॥

१२६ अथ दधिसमुद्रस्वरूपम्-

दधिमंडोद आस्ते वैशुभ्रोयं वारिदासनः ॥ दंडं शक्तिं च विभ्राणो द्विभुजो-
सौजटायुतः ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

१२७ अथ क्षीरसमुद्रस्वरूपम्-

क्षीरोदश्चैतवर्णश्च द्विभुजोरत्नकुंडलः ॥ मकरस्थोऽनुजं दक्षे वामे कल-
शमादधत् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१२८ अथ शुद्धोदकसमुद्रस्वरूपम्-

स्वादूदो मौक्तिकात्तासो द्विभुजोरत्नकुंडलः ॥ मकरस्थोऽनुजं दक्षे वामे-
कलशमादधत् ॥ १ ॥ मौक्तिकवर्णः ॥ १ ॥ ७ ॥

१२९ अथ अष्टनदीस्वरूपाणि—(शैवागमे)

दक्षिणेतुकरेकुंभं वामेवरुणपाशकम् ॥ दधानाद्विभुजाः पूज्यानयो-
मकरवाहनाः ॥ १ ॥ ८ ॥

१३० तत्रादौगंगानदीस्वरूपम्—

त्रिविक्रमपदोद्भूतां भगीरथपथानुगाम् ॥ भागीरथी नमस्यामि गंगां त्रि-
पथगानदीम् ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णा ॥ १ ॥—॥ प्रकारान्तरम्—(धर्माब्धि-
सारपशपापहराकल्पे) ॥ सितमकरनिपण्णां शुभ्रवर्णां त्रिणेत्रां करधृतकल-
शोद्यत्सोत्पलामत्यभीष्टाम् ॥ विधिहरिहररूपां सिंदुकोटीरजुष्टां कलित-
सितदुकूलं जाह्नवीं तानमामि ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥—॥ प्रकारां-
तरम्—(काशीखंडे पूर्वार्धे सप्तविंशाध्याये) ॥ चतुर्भुजां त्रिणेत्रां च नदी-
नदनिपेविताम् ॥ लावण्यामृतनिष्यंदसंश्लिषद्वात्रयष्टिकाम् ॥ १ ॥
पूर्णकुंभसितां भोजवरदाभयसत्कराम् ॥ एवं ध्यायेत्सुसौम्यां च चंद्रायुत-
सप्तप्रभाम् ॥ २ ॥ चामरैर्वीज्यमानां च श्वेतच्छत्रोपशोभिताम् ॥ सुधा-
प्लावितभूपृष्ठां दिव्यगंधानुलेपनाम् ॥ ३ ॥ त्रैलोक्यपूजितपदां देवर्षिभि-
रभिष्टुताम् ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

१३१ अथ यमुनानदीस्वरूपम्—

कालिंदीं शिरसानौमिनीलारामहलाश्रिताम् ॥ कृष्णपादरजःपूतां य-
मुनां हृदि भावयेत् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

१३२ अथ गोदावरीनदीस्वरूपम्—

गोदां महानदीं वेदापाटलामृपिसेविताम् ॥ पावनीं सर्वलोकस्य स्वर्गद्वार-
स्य कुंचिकाम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

१३३ अथ कृष्णानदीस्वरूपम्—

कृष्णवेणिनमस्तुभ्यं कृष्णवर्णे मुलक्षणे ॥ कृष्णां गरजसाधूतकल्मषे-
तेन मोनमः ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

१३४ अथ रेवानदीस्वरूपम्-

विंध्यपर्वतसंभूतारैवारैवतसेविताम् ॥ कल्याणजननीलोकेनयामिक-
नकप्रताम् ॥ १ ॥ कनकवर्णा ॥ १ ॥

१३५ अथ तापीनदीस्वरूपम्-

तापीतपस्विसेव्यांरक्षांपापौघतापिनीम् ॥ अंतस्तापप्रशमनीप्रण-
मायिमहानदीम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

१३६ अथ वेणीनदीस्वरूपम्-

भवसंतापसंदोहशांतिलच्छीतलोदकाम् ॥ वेणीप्रवालसंकाशासुपा-
सेसुखसिद्धये ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

१३७ अथ सरस्वतीनदीस्वरूपम्-

प्रवेणींसलिलावतामुक्ताभांगूढवाहिनीम् ॥ नमामिमंगलानंदसंधार्त्री-
बहुधामुदा ॥ १ ॥ मौक्तिकवर्णा ॥ १ ॥

१३८ अथ पर्जन्यस्वरूपम्-(शैवागमे)

पर्जन्यनामाविज्ञेयोगजवक्रत्रयान्वितः ॥ योधत्तेसर्वजीवानांवरंजी-
वंचशोपकम् ॥ १ ॥ कुठारंचपयोजंचंचितारत्नमहाशुचि ॥ पाशंच-
क्रंकिसलयंकुंडिकांदशभिःकरैः ॥ २ ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

१३९ अथ अश्विनीदेवतयोःस्वरूपम्-(शैवागमे)

उत्तौचसोपवीतौतौचूडामकुटधारिणौ ॥ फुल्लरक्तोत्पलाक्षौचपनिस्त-
ग्धवर्णकौ ॥ १ ॥ नासत्यदस्यनामानावश्विनौभिपजोस्मृता ॥
श्वेतवर्णा ॥ २ ॥-॥ प्रकारान्तरम्-(वैद्यशास्त्रेआयुर्वेदतंत्रे) ॥ अश्वि-
नोराकृतीवक्ष्येसर्वलक्षणमंडिते ॥ पादादिकंठपयंतमश्वरूपंप्रकल्पयेत् ॥
॥ १ ॥ वक्रेनराकृतीप्राक्केदिनेत्रेमकुटान्विते ॥ श्रोत्रद्वयैस्थूलकंठौचतु-
र्बाहुसमन्वितौ ॥ २ ॥ अश्वपादद्वयेपितौतव्येचाभयमोपाधिम् ॥ करं-
डंचामृतघटंयामहस्तेचविभ्रतः ॥ ३ ॥ नवत्रालेनकर्तव्यावश्विनौभिप-
जोस्मृता ॥ देवानांदस्यनासत्यानामोक्तौश्वेतरूपिणौ ॥ ४ ॥ श्वेतवर्णा ॥ २ ॥

१४० अथ कामधेनुस्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

सुरभिर्गोमुखीगौरीस्त्रीरूपासर्वभूषणा ॥ घासमुष्टितथाकुंडीविभ्राणा-
भूतपुष्टिदा ॥ १ ॥ गौरवर्णा ॥ १ ॥—॥ प्रकारान्तरम् (महाभारते
आदिपर्वणि १७६ अध्याये) ॥ पटुन्नतांसुपार्श्वोरुंत्रिपृथुपंचसंवृताम् ॥
मण्डूकनेत्रांसन्नासांकामधेनुमनिन्दिताम् ॥ १ ॥ सुवालधिंशङ्कुकर्णा-
चारुशृङ्गामनोरमाम् ॥ अत्यायतशिरोग्रीवांविस्मितास्याभिर्वीक्षिताम् ॥
॥ २ ॥ गौरवर्णा ॥ १ ॥

१४१ अथ द्वादशायुधानांस्वरूपम्—(शैवागमे)

वज्रंशक्तिश्चदंढश्चखड्गंपाशस्तथांकुशम् ॥ गदात्रिशूलचक्रेचपमंचे-
त्तिदशायुधम् ॥ १ ॥ द्विभुजाश्वद्विनेत्राश्वसर्वाभरणभूषिताः ॥ कृतांज-
लिपुटोपेताःकरंडमुकुटान्विताः ॥ २ ॥ तत्तद्भ्रममाणेनत्वस्त्रमूर्तिसम-
न्विताः ॥ नानावर्णमहाविद्युन्नीलजीभूतवर्णकम् ॥ ३ ॥ पावकंपमरा-
गंचतुपारंचेद्रनीलकम् ॥ शारदात्रंचरक्तंचवज्रादीनांचवर्णकम् ॥ ४ ॥
स्त्रियंशक्तिंगदांविद्यात्पाशपद्मेनपुंसके ॥ शेषाःपुंस्त्वेनविख्याताःकीर्तिता-
स्त्वस्त्रमूर्तयः ॥ ५ ॥—॥ (नृसिंहप्रासादे) तु—शरःस्यात्पुरुषोदिव्योरक्तां-
गोदिव्यलोचनः ॥ धनुःस्त्रीरक्तपद्माभामूर्ध्निभूषितचापभृत् ॥ १ ॥
एवमस्त्राणिमूर्तानिजानीयात्परमेश्वरि ॥ उक्तानांचैवसर्वेषांमूर्ध्निस्वायु-
धलाञ्छनम् ॥ २ ॥ भुजौद्वौतुप्रकर्तव्यौस्कंधलग्नतदायुधौ ॥ २ ॥

अथ शक्तित्रयस्वरूपाणि—(कारणागमे)

१४२ तत्रादौप्रभुशक्तिस्वरूपम्—

प्रभुशक्तिःप्रभावाख्यादेवीक्षात्रगुणानुगा ॥ स्त्रीरूपिणीपाटलाभाश्वे-
ताश्वरवाहना ॥ १ ॥ करंडमकुटेचक्रशक्तिखड्गवरांकुशान् ॥ दक्षे-
वामेशंखघंटाखेटाभयगदास्तथा ॥ २ ॥ दशभिर्विभ्रतीहस्तैशत्रुविध्वं-
सकारिणी ॥ कौसुंभवस्त्रसंवीतापूजिताचेष्टदानृणाम् ॥ ३ ॥ पाटलवर्णा ॥ १

१४३ अथ मंत्रशक्तिस्वरूपम्-

मंत्रशक्तिस्वर्णमुखीकुंकुमाभाकिरीटिनी ॥ खड्गचापौमृशुंडीचशु-
लंशक्तिवरंहलम् ॥ १ ॥ आवापवाणदंडासिपुत्रीपाशाभयाकुशान् ॥
चतुर्दशभुजैर्द्धतेदक्षेवामिपृथक्पृथक् ॥ २ ॥ मत्तेभवाहनाह्रिकवचाम-
णिमेखला ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

१४४ अथ उत्साहशक्तिस्वरूपम्-

शक्तिरुत्साहरूपातुसिद्धरवदनाशुभा ॥ जांबूनदरुचिर्नृत्यन्मयूरवरवाहना
॥ १ ॥ पद्भिर्भुजैश्शक्तिचापवरपाशशराभयान् ॥ दधानाक्रमशश्चित्र-
वसनामकुटोज्ज्वला ॥ २ ॥ उपायैर्वशयेच्छत्रन्देवीचेयंशुचिस्मिता ॥
रक्तवर्णा ॥ १ ॥

अथ उपायचतुष्टयदेवतास्वरूपम्-(कारणागम)

१४५ तत्रादौसामोपायदेवतालक्षणम्-

गजारूढास्मितमुखीकनकाभासितांशुका ॥ पद्भिर्भुजैश्चक्रशंखवरा-
भयधनुशरान् ॥ १ ॥ दधतीसार्चितानित्यं वशयेच्छत्रुमंडलम् ॥
कनकवर्णा ॥ १ ॥

१४६ अथ दानोपायस्वरूपम्-

दानोपायाख्यदेवस्तुशिविकावरवाहनः ॥ संध्यारुणोष्टभिर्हस्तैश्चक्रं
पद्मनिधिंवरम् ॥ १ ॥ धनुर्दक्षेत्रेशंखं दक्षेकुंदशराभयौ ॥ दधानः
पीतवसनःकिरीटांगदशोन्नितः ॥ २ ॥ पूजितश्चशुभं दयादशयेद्रिपुमंड-
लम् ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१४७ अथ भेदोपायस्वरूपम्-

भेदोपायाख्यदेवस्तुतरक्षुवरवाहनः ॥ मेघवर्णःकरालास्यःकूरदंष्ट्रश्च-
दिग्भुजैः ॥ १ ॥ चक्रशूलधनुःपाशवरान्दक्षेथवामके ॥ शंखं दंडं शरं स-
द्वामयौचिभ्रदरीन्वशे ॥ २ ॥ कलयेन्मर्दयेद्वापिकिरीटकवचोज्ज्व-
लः ॥ मेघवर्णः ॥ १ ॥

१४८ अथ दंडोपायस्वरूपम्—

दंडोपायोरक्तवर्णःसिंहास्यशशववाहनः ॥ चक्रशूलगदादंडखड्गध-
टावरंधनुः ॥ १ ॥ कशांकुशौशरंवल्लिखेटपाशाभयंदरम् ॥ दधानो-
द्वयप्रभिर्हस्तैर्नीलशुक्लचितांशुकः ॥ २ ॥ पूजितोमर्दयेच्छत्रून्नेरण-
विमर्दकः ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

अथ चतुर्दशमनूनांस्वरूपाणि—(शैवागमे सिद्धांतशेखरे)

१४९ तत्रादौस्वायंभवमनुध्यानम्—

आद्यस्स्वायंभवोब्रह्मपुत्रोमनुरितस्मृतः ॥ शतरूपातस्यभार्याक्षत्र-
धर्ममनुव्रतः ॥ १ ॥ प्रियव्रतोच्चानपादौतस्यकन्यात्रयंतथा ॥ आकू-
तिःदेवहूतिश्चप्रसूतिःश्वेतवर्णवान् ॥ २ ॥ क्षात्रयोग्यास्त्रधारीतुसर्वेषां
जगतांपतिः ॥ यत्रधर्माश्रविविधाःचतुर्वर्ण्यश्रिताशुभाः ॥ ३ ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१५० अथ स्वारोचिपमनुध्यानम्—

स्वारोचिपोद्वितीयस्तुमनुरग्रेस्तुतोभवत् ॥ दुमत्सुपेणरोचिष्मत्प्र-
मुखास्तस्यचात्मजाः ॥ १ ॥ ऊर्जातुतस्यभार्यासीद्ब्राह्मंधर्ममनुव्रतः ॥
तत्रकार्तस्वराभासस्तसर्वेषांजगतांपतिः ॥ २ ॥ हेमवर्णः ॥ १ ॥

१५१ अथ उत्तममनुध्यानम्—

तृतीयउत्तमोनामप्रियव्रतसुतोमनुः ॥ भार्याषासृजयजयहोत्राद्यास्त-
स्यचात्मजाः ॥ १ ॥ रक्तवर्णोस्त्रधारीतुक्षात्रंधर्ममनुव्रतः ॥ चतुर्णामेक
सप्तत्यायुगानांपतिरीश्वरः ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१५२ अथ तामसमनुध्यानम्—

चतुर्थउत्तमभातामनुर्नाम्नाचतामसः ॥ ख्यातिःपत्नीकेतुमंतइत्याया-
स्तत्सुतामताः ॥ १ ॥ प्रियव्रतसुतस्त्वेषक्षात्रंधर्ममनुव्रतः ॥ हरिद्वर्णोस्त्र
धारीतुसर्वेषांजगतांपतिः ॥ २ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

१५३ अथ रैवतमनुध्यानम्-

पंचमोरैवतोनामपूर्वयोरनुजस्मृतः ॥ पत्नीविध्यावलिःपुत्रादत्तकार्जुनपूर्वकाः ॥ १ ॥ क्षत्रप्रियव्रतसुतोवर्णश्यामंसमाश्रितः ॥ सदास्वङ्गायन्नधारीसर्वेषांजगतांप्रभुः ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१५४ अथ चाक्षुपमनुध्यानम्-

पृष्ठस्तुचक्षुपः पुत्रश्चाक्षुपोनामविश्रुतः ॥ आदित्यपौत्रस्तत्पत्नीकांतिस्तस्यात्मजाञ्छृणु ॥ १ ॥ तथापुरुश्वसुयुम्नप्रमुखास्ताम्रवर्णवान् ॥ ब्राह्मव्रतधरोदेवःसर्वेषांजगतांप्रभुः ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१५५ अथ वैवस्वतमनुध्यानम्-

वैवस्वतोमनुर्नामपुत्रस्सूर्यस्यसप्तमः ॥ इक्ष्वाकुप्रमुखाःपुत्राःपत्नीरिदिरितीरिता ॥ १ ॥ क्षात्रंब्राह्मंश्रितोधर्मस्मृतिकर्ताभुवःपतिः ॥ सौवर्णवर्णःपद्माक्षोजगतांप्रभुरीरितः ॥ २ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१५६ अथ सूर्यसावर्णिमनुध्यानम्-

अष्टमःसूर्यपुत्रस्तुसावर्णिर्भवितामनुः ॥ निर्मोहविराजस्कायाःपुत्राःपत्नीतुदेविका ॥ १ ॥ क्षत्रियोलोकविख्यातोवर्णश्यामंसमाश्रितः ॥ चतुर्णामेकसप्तत्यायुगानांप्रभुरीरितः ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१५७ अथ दक्षसावर्णिमनुध्यानम्-

नवमोदक्षसावर्णिर्मनुर्वरुणसंभवः ॥ पत्नीपरापृष्टकेतुरित्याद्यास्तासुतास्मृताः ॥ १ ॥ क्षत्रियोलोकविख्यातोवर्णश्यामंसमाश्रितः ॥ चतुर्णामेकसप्तत्यायुगानांप्रभुरीरितः ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१५८ अथ ब्रह्मसावर्णिमनुध्यानम्-

दशमोब्राह्मसावर्णिरुपश्लोकमुनेस्सुतः ॥ तत्सुताभारिषेणाद्यास्तत्पत्नीबृहतीमता ॥ १ ॥ ब्राह्मणोलोकविख्यातोवर्णश्वेतंसमाश्रितः ॥ सर्वेषांजगतांभर्तापूर्वोक्तामनवोयथा ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१५९ अथ धर्मसावर्णिमनुध्यानम्—

मनुर्वैधर्मसावर्णिकेकादशइतीरितः ॥ धर्मपुत्रस्तत्सुतास्तुसत्यधर्मा-
दयोमताः ॥ १ ॥ दीक्षापत्नीरक्तवर्णःक्षात्रंधर्ममनुव्रतः ॥ चतुर्णामेकस-
प्तत्यायुगानांप्रभुरीरितः ॥ २ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१६० अथ रुद्रसावर्णिमनुध्यानम्—

भवितारुद्रसावर्णिरौद्रोद्वादशकस्तथा ॥ देवानुदेवास्तत्पुत्राःपत्नी-
त्वार्पानृभिःस्मृताः ॥ १ ॥ समाश्रितः क्षत्रधर्मश्यामवर्णःप्रतापवान् ॥
चंडप्रशासनस्त्वासीत्सर्वेपांजगतांप्रभुः ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१६१ अथ वेदसावर्णिमनुध्यानम्—

मनुस्त्रयोदशोभाव्योवेदसावर्णिरात्मवान् ॥ आसीद्विदशिराःपुत्रो
ब्राह्मंधर्ममनुव्रतः ॥ १ ॥ चित्रसेनादयःपुत्रास्त्रयीपत्नीसुसंमता ॥ चतुर्णा
मेकसप्तत्यायुगानांपतिरीश्वरः ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१६२ अथ इंद्रसावर्णिमनुध्यानम्—

मनुस्त्यादिंद्रसावर्णिश्वतुर्दशइतीरितः ॥ इंद्रपुत्रस्तत्सुताश्वाप्युरुगंभी
रकादयः ॥ १ ॥ नीलवर्णोधनुर्धारीक्षात्रंधर्ममनुव्रतः ॥ अभूत्पत्नीमति-
स्तस्यसर्वेपांजगतांप्रभुः ॥ २ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥ १४ ॥

अथ नवचिरंजीविनांस्वरूपाणि—(शैवागमे वर्णस्तुपात्रे)

१६३ तत्रादौअश्वत्थामध्यानम्—

ब्रह्मसूत्रोज्ज्वलभुजोराजत्लुष्णाजिनांबरः ॥ अश्वत्थामाचिरंजीवी
दीर्घमायुर्ददातुमे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१६४ अथ बलिध्यानम्—

बलिःपातलनिलयोधनुर्बाणधरोनृपः ॥ विष्णुपादांकितशिराश्चिरं-
जीवीप्रसीदतु ॥ १ ॥ रुष्णवर्णः ॥ १ ॥

१६५ अथ व्यासध्यानम्-

व्यासस्समस्तधर्माणां वक्ता मुनिवरेडितः ॥ चिरंजीवी दीर्घमायुर्ददातु
जटिलोमम् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

१६६ अथ हनूमद्ध्यानम्-

हनूमात्रामपादाब्जसंगीवर्णिवरः शुचिः ॥ संजीवनापहर्ता मे दीर्घमायु-
र्ददाति वह ॥ १ ॥ स्फटिकवर्णः ॥ १ ॥

१६७ अथ विभीषणध्यानम्-

विभीषणो धर्मपरो रामार्चनपरायणः ॥ ददातु चिरजीवित्वं चिरंजीवी जि-
तेन्द्रियः ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

१६८ अथ कृपध्यानम्-

कृपः कृपापयोराशिस्तपस्वी चीरवस्रधृक् ॥ वितनोतु प्रसन्नात्मा याव-
जीवमरोगताम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१६९ अथ परशुरामध्यानम्-

परशुज्ज्वलहस्ताब्जोजटामंडलमंडितः ॥ ददातु चिरजीवित्वं प्रसन्ना-
त्मा भृगूद्वहः ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१७० अथ प्रह्लादध्यानम्-

विष्णुभक्तं महाप्राज्ञं द्विभुजं राक्षसोत्तमम् ॥ ध्यायाम्यहं महासौम्यं प्र-
ह्लादं चिरजीविनम् ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ १ ॥

१७१ अथ मार्कण्डेयध्यानम्-

श्रीमंतं शांतमनसं शिवपूजापरायणम् ॥ वेदशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं मार्कण्डेय-
महं भजे ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥ ९ ॥

एते पांचिरंजीविनां वर्णाः- (पात्रे)

अश्वत्थामा श्वेतवर्णः कालवर्णो महाबलिः ॥ व्यासः कृष्णो भारु
तिस्तु स्फटिकाक्षः प्रकीर्तितः ॥ १ ॥ विभीषणः कृष्णवर्णो कृपस्तु

धवलस्मृतः ॥ जामदग्न्यस्सुवर्णाभोमाकंडेयस्सितस्मृतः ॥ २ ॥ प्रह्लाद-
श्वसुवर्णाभोवर्णाएषां प्रकीर्तिताः ॥ १० ॥

१७२ अथ मरीच्यादिदशत्रुपीणांस्वरूपाणि—(नृसिंहप्रासादे)
मरीचिरयंगिरसौपुलस्त्यःपुलहःऋतुः ॥ सवेदाश्ववसिष्ठश्वभृगुर्ना-
रदएवच ॥ १ ॥ जटिलाः श्मश्रुलाशशांताःऋशाधर्मरतास्सदा ॥ सुकुंभा-
क्षधराःकार्यामुनयोद्विभुजादश ॥ २ ॥ नारदोदेवगंधर्वस्साक्षसूत्रकम-
ठलुः ॥ सख्येषवीणयावामभुजमूलोपगूढया ॥ ३ ॥ मुनयस्तुप्रकर्त-
व्याशुक्लरूपेणपार्थिव ॥ श्वेतवर्णाः ॥ १० ॥

अथ भृग्वंगिरोगणः—(नृसिंहप्रासादे)

१७३ तत्रादौभृगुगणोः—

कर्तव्याशुक्लरूपेणभृगवोवामदेवकः ॥ भृवणोभावनश्वैवसुजन्य-
स्सुजनस्तथा ॥ १ ॥ ऋतुस्सर्वस्वसुर्नामतथाचव्यश्रुतस्तथा ॥ प्रवा-
सश्चाव्ययश्वैवदक्षोद्वादशकस्तथा ॥ २ ॥ भृगवोनामनिर्दिष्टादेवाद्वाद-
शयाज्ञिकाः ॥ श्वेतवर्णाः ॥ १२ ॥

१७४ अथ अंगिरोगणः—

जीवरूपेणकर्तव्यादेवाअंगिरसस्तथा ॥ आत्माआयुर्मनोदक्षःपादप्रा-
पस्तथैवच ॥ १ ॥ हविष्यश्वगविष्ठश्वऋतस्सत्यश्वदेवलः ॥ पीतवर्णाः ॥ ९ ॥

अथ शास्त्राभिमानिनां देवतानां नामानि—(नृसिंहप्रासादे)

शिक्षाप्रापतिज्ञैयःकल्पोब्रह्माप्रकीर्तितः ॥ सारस्वतंव्याकरणानि-
रुक्तंवरुणःप्रभुः ॥ १ ॥ छंदोदितिस्तथैवाग्निर्ज्योतिषंभगवान्हरिः ॥
मीमांसाभगवान्सोमोन्ध्यायमार्गस्समीरणः ॥ २ ॥ धर्मश्वधर्मशास्त्राणां-
पुराणस्यतथामनुः ॥ इतिहासःप्रजाध्यक्षोधनुर्वेदश्शतऋतुः ॥ ३ ॥
आयुर्वेदस्तथासाक्षाद्देवोधन्वंतरिःप्रभुः ॥ फलवेदोमहादेवोनुत्तशास्त्रंमहे-

श्वरः ॥ ४ ॥ संकर्षणः पांचरात्रं रुद्रः पाशुपतं तथा ॥ पातंजलमनंतश्च सां-
ख्यंचकपिलोमुनिः ॥ ५ ॥ अर्थशास्त्राणिसर्वाणि धनाध्यक्षः प्रकीर्तितः ॥
कलाशास्त्राणिसर्वाणिकामदेवो जगद्गुरुः ॥ ६ ॥ अन्यानि यानि शास्त्रा-
णियत्कृतानि प्रचक्षते ॥ स एव देवता तस्य शास्त्रं काव्यंच वेदवत् ॥ ७ ॥

१७२ अथ यक्षस्वरूपम्-

यक्षास्तसर्वे गुणाध्यक्षाः खड्गखेटधराश्शुभाः ॥ खेचरा ये देवचरास्ता-
न्नमस्ये सुखाप्तये ॥ १ ॥ १ ॥

१७६ अथ विश्वकर्मस्वरूपम्- (हेमाद्रौदानखंडे)

विश्वकर्ता तु कर्तव्यश्च मश्रुत्तोरशनाधरः ॥ संदंशपाणिर्द्विभुजस्तेजो-
मूर्तिधरो महान् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥ १ ॥

इति श्रीमत्समस्तभूमंडलमंडनायमाननिखिलदेशावतंसकर्नाटकजनपदसंपदधिष्ठानभूत-
श्रीमन्महीशूरमहासंस्थानमध्यदेदीप्यमानाविकलकलानिधिकुलरमागतराजक्षितिपाल-
प्रमुखनिखिलनिजराजधिराजमहाराजचक्रवर्तिमंडलानुभूतदिव्यरत्नसिंहासनारूढश्री-
मद्राजाधिराजराजपरमेश्वरमौढप्रतापामतिमवीरनरपातिविरुद्धैर्वरगंडलोंकैकवीरयदु-
कुलपयःपारावारकलानिधिर्शलचक्राकुशकुठारमकरमत्स्यशरभसात्वगडभेरुडध-
रणीवराहहनुमद्रुडकंठीरवाद्यनेकविरुदांकितमहीशूरपुरवराधीशश्रीकृष्णरा-
जमहाराजविरचितेश्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थे चतुर्मुखपंचब्रह्मदिक्पाला-
दिस्वरूपनिरूपणं नाम चतुर्थोनिधिस्संपूर्णः ॥

इति श्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थे चतुर्मुखपंचब्रह्मादिनिरूपणं
नाम चतुर्थो ब्रह्मनिधिः सम्पूर्णः ॥

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ-

पंचमोग्रहनिधिः ।

अथाधिदेवताप्रत्यधिदेवतासहितनवग्रहस्वरूपाणि-
(प्रयोगरत्नेनारायणमट्टीयेवाक्यैः-श्लोकैस्तु मयूखे)

१ तत्रादौ सूर्यध्यानम्-

भगवन्नादित्यग्रहाधिपते काश्यपगोत्र कलिगदेशेश्वर सप्तम्यांविशाखान-
क्षत्रजात जपापुष्पोपमांगद्युते द्विभुज पद्माभयहस्त सिंदूरवर्णांबरमात्या-
नुलेपन ज्वलन्माणिक्यस्वचित्तसर्वांगाभरण भास्वरतेजोनिधे त्रिलोकी-
प्रकाशकदेवतात्रयीमूर्ते नमस्ते सन्नद्धाभरणपताकोपशोभितेन सप्ताश्व-
रथवाहनैकचक्रेण रथेन मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वन्नागच्छ अग्निरुद्राभ्यां सह
पद्मकर्णिकायां ताम्रप्रतिमां प्राङ्मुखवर्तुलपीठमधितिष्ठेति साङ्गंसा-
युधंसशक्तिंसपत्नीकंध्यायेत् ॥-॥ पद्मासनःपद्मकरःपद्मगर्भसमयु-
तिः ॥ सप्ताश्वरथसंयुक्तोद्विभुजस्स्यात्सदारविः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

२ अथ चतुर्वक्त्रसूर्यध्यानम्-(शारदातिलके)

हेमांभोजप्रवालप्रतिमनिजरुचिंचारुखट्वांगपद्मेचक्रंशक्तिंचपाशंसृणि-
मतिरुचिरंचाक्षमालांकपालम् ॥ हस्तांभोजैर्दधानंत्रिनयनविलसद्देवक्रा-
भिरामंमार्तांडंबलुभाह्वंमणिमयमकुटंहीरदीपंभजामः ॥ १ ॥ १६६

॥ १ ॥-॥ प्रकारांतरेण ध्यानम्- (शारदातिलके) रक्तांबुजासनमशेषगुणैर्लिङ्गेभानुंसमस्तजगतामधिपंभजामि ॥ पद्मद्वयाभयवरान्दधत्कराञ्जैर्माणिक्यमौलिमरुणांगरुचिंत्रिणेत्रम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

३ अथ सूर्याधिदेवताग्रिध्यानम्-

पिंगभ्रूरश्मश्रुकेशश्चपिंगाक्षित्रितयोरुणः ॥ छागस्थःसाक्षसूत्रश्वरदःशक्तिधारकः ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

४ अथ सूर्यप्रत्यधिदेवतारुद्रध्यानम्-

पंचवक्रोवृषारूढःप्रतिवक्रंत्रिलोचनः ॥ कपालशूलखट्वांगपिनाकीदुरिराःशिवः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

५ अथ चंद्रध्यानम्-

भगवंत्सोमद्विजाधिपते सुधामयशरीरात्रिगोत्र यामुनदेशेश्वर गोक्षीरघवलांगद्युते द्विभुज गदावरदांकितकर शुक्लांबरमाल्यानुलेपन मौक्तिकाभरणरमणीय समस्तलोकाप्यायकदेवतास्वाद्यमूर्ते नमस्ते सन्नद्धधवलध्वजोपशोभितेन दशाश्वरथवाहनेन त्रिचक्ररथेन मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वन्नागच्छ अद्रिक्रमया सह पद्माश्रयदलमध्ये स्फटिकप्रतिमां प्राङ्मुखीं चतुरस्रपीठमधितिष्ठेति सपत्नीपुत्रं सायुधं सांगं चंद्रं ज्ञानयेत् ॥-॥ श्वेतःश्वेतांबरधरोदशाश्वश्वेतभूषणः ॥ गदापाणिर्द्विबाहुश्चकर्तव्यावरदशशशी ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥-॥ प्रकारांतरेण चंद्रध्यानम्- (शारदातिलके) कर्पूरस्फटिकावदातमनिशंपूर्णैर्दुर्बिंबाननंमुक्तादामविभूषितेनवपुपानिर्मूल्यंतंतमः ॥ हस्ताभ्यांकुमुदंवरंचदधत्नीलालकोद्रासितंस्वस्यांकस्थमृगोदिताश्रयगुणंसोमंसुधाब्धिभजे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

६ अथ चंद्राधिदेवतानामर्पाध्यानम्-

आपस्त्रीरूपधारिण्यःश्वेतामकरवाहनाः ॥ दधानाःपाशाकलशौमुक्ताभरणभूषिताः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णाः ॥ १ ॥

७ अथ प्रत्यधिदेवतोमाध्यानम्-

अक्षसूत्रंचकमलंदर्पणंचकमंडलम् ॥ उमाविभर्तिहस्तेऽङ्गितात्रि-
दशैरपि ॥ १ स्वर्णवर्णा ॥ १ ॥

८ अथ अंगारकध्यानम्-

भगवन्नंगारक अश्याकृते भरद्वाजगोत्र अवंतीदेशेश्वर अष्टम्यां श्रव-
णनक्षत्रोत्पन्न ज्वालापुंजोपमांगद्युते चतुर्भुजशक्तिशूलगदाखट्वांगधारिन्
रक्तांबरमाल्यानुलेपन प्रवालाभरणभूपितसर्वांगद्युते आलोकदीप्ते नमस्ते
सन्नद्धरक्तध्वजोपशोभितेन रक्तमेपाष्टरथवाहनेन मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वन्ना-
गच्छ भूमिस्कंदाभ्यां सह पद्मदक्षिणदलमध्ये रक्तचंदनप्रतिमां दक्षिणा-
भिमूर्त्वीं त्रिकोणपीठमधितिष्ठेति साङ्गंसायुधंसपत्नीकंभावधेत् ॥-॥
रक्तमाल्यांबरधरःशक्तिशूलगदाधरः ॥ चतुर्भुजोमेपगमोवरदस्त्याद्धरा-
सुतः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९ अथ अंगारकाधिदेवताभूमिध्यानम्-

शुक्लवर्णामहीकार्यादिव्याभरणभूपिता ॥ चतुर्भुजासौम्यवपुश्चंडांशु-
सदृशांबरा ॥ १ ॥ रत्नपात्रंसस्यपात्रंपात्रमोपधिसंयुतम् ॥ पद्मकरे-
चकर्तव्यंभुवोयादवनंदन ॥ २ ॥ दिग्गजानांचतुर्णांसाकार्याष्टगतातथा ॥
श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

१० अथ अंगारकप्रत्यधिदेवतास्कंदध्यानम्-

कुमारष्णमुखःकार्यशिशिखिखंडविभूषणः ॥ रक्तांबरधरोदेवोमयूर-
वरवाहनः ॥ १ ॥ कुक्कुटश्वतथाघंटातस्यदक्षिणहस्तयोः ॥ पताका
वैजयंतीस्याच्छक्तिःकार्याचवामयोः ॥ २ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

११ अथ बुधध्यानम्-

भगवन् सौम्यद्युते सर्वज्ञानमय अत्रिगोत्र द्वादशपांधनिष्ठानक्षत्रोत्प-
न्न मगधदेशेश्वर कुंकुमवर्णांगद्युते चतुर्भुज खड्गखेटगदावरदानांकितकर

चापाकारपीठमधितिष्ठेति साङ्गं सायुधं सपरिवारं सपत्नीकं सशक्तिं
भावयेत् ॥—॥ इंद्रनीलयुतिःखड्गीवरदोगृध्रवाहनः ॥ वाणचापधरो-
वीरःकर्तव्योर्कमुतस्सदा ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

२१ अथ शन्यधिदेवताप्रजापतिध्यानम्—

हंसयानेनकर्तव्योनचकार्यश्चतुर्मुखः ॥ सावित्रीतस्यकर्तव्यावामो-
त्संगगताशुभा ॥ १ ॥ ब्रह्मोक्तंपरमंकार्यंरूपंसर्वप्रजापतेः ॥ यज्ञोपवीती
हंसस्थपकवक्रश्चतुर्भुजः ॥ २ ॥ अक्षस्रजंस्तुवंविभ्रत्कुंडिकांपुस्तकं-
तथा ॥ पद्मवर्णः ॥ १ ॥

२२ अथ शनिप्रत्यधिदेवतायमध्यानम्—

रक्तदृक्पाशहस्तश्चयमोमहिषवाहनः ॥ कालःकरालवदनःनीलांग-
श्वातिभीषणः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२३ अथ राहुध्यानम्—

भगवन् राहो रविसोमविमर्दन सिंहिकानंदन पैटीनासिगोत्र बर्बरदेशो-
श्वर कालमेघद्युते व्याघ्रवदन चतुर्भुज खड्गचर्मशूलवरदानांकितकर
कृष्णांवरमाल्यानुलेपन गोमेधिकाभरणभूपितसर्वांग शौर्यनिधे नमस्ते
सन्नद्धकृष्णध्वजोपशोभितेनकृष्णसिंहरथवाहनेन मेरुमप्रदक्षिणीकुर्वन्ना-
गच्छ सर्पकालान्यां सह पद्मनैर्कृत्यदलमध्ये सीसकप्रतिमां दक्षिणाभिमु-
खीं शूर्पाकारपीठमधितिष्ठेति सांगं सायुधं सपरिवारं सपत्नीकं सशक्तिं
भावयेत् ॥—॥ करालवदनः खड्गचर्मशूलीवरप्रदः ॥ नीलसिंहासन-
स्थश्चराहुर्मस्याच्छुभप्रदः ॥ १ ॥ नीलमेघवर्णः ॥ १ ॥

२४ अथ राह्वधिदेवतासर्पध्यानम्—

अक्षसूत्रधरास्सर्पाःकुंडिकापुच्छभूपणाः ॥ एकभोगास्त्रिभोगावासर्व-
कार्याश्वभीषणाः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२५ अथ राहुप्रत्यधिदेवताकालध्यानम्—

कालःकरालवदनीलांगश्वातिभीषणः ॥ पाशदंडधरःकार्यस्सर्पवृ-
धिकरोमवान् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

२६ अथ केतुध्यानम्—

भगवन्केतो धूमरूप जैमिनिगोत्र मध्यदेशेश्वर धूम्रवर्णध्वजाकृते द्वि
भुज गदावरदानांकितकर चित्रमाल्यानुलेपन वैदूर्यवराभरणभूषितसर्वांग
विचित्रशक्ते नमस्ते सन्नद्धचित्रध्वजोपशोभितेन चित्रकपोतरथवाहनेन
मेरुमप्रदक्षिणीकुर्वन्नागच्छ ब्रह्मचित्रगुप्ताभ्यां सह पद्मवायव्यदलमध्ये
कांस्यप्रतिमां दक्षिणाभिमुखीं ध्वजाकारपीठमधितिष्ठेति सांगं सायुधं
सपरिवारं सपत्नीकं सशक्तिं भावयेत् ॥—॥ धूम्रास्सुखावहास्सर्वेगदि-
नोविकृताननाः ॥ कपोतवाहनानित्यंकेतवस्स्युर्वरप्रदाः ॥ १ ॥ सर्वैकि-
रीटिनःकार्याग्रहा लोकहितावहाः ॥ (केतूनांबहुत्वेपिएकस्यैवप्राधान्यम्)
धूम्रवर्णाः ॥ १ ॥

२७ अथ केत्वधिदेवताब्रह्मध्यानम्—(शैवागमे)

विर्वाचिवाक्पतिश्वेतपंकजस्थंमहाप्रभम् ॥ अक्षस्रकुंडिकाभीतिदान
हस्तंविचितये ॥ १ ॥ पद्मवर्णः ॥ १ ॥

२८ अथ केतुप्रत्यधिदेवताचित्रगुप्तध्यानम्—(भद्रभास्करिये)

अपीच्यवेपंस्वाकारंद्विभुजंसौम्यदर्शनम् ॥ दक्षिणेलेखिनीचैवदधंवामे
चपत्रकम् ॥ १ ॥ पिंगलश्मश्रुकेशाक्षंचित्रगुप्तंविभावयेत् ॥
कनकवर्णः ॥ १ ॥

अथ कर्मसाहस्यदेवतानां ध्यानम्—

२९ तत्रादौदुर्गाध्यानम्—(शैवागमे)

दुर्गाविपत्तिधृतयेभुजाष्टकविभूषिताम् ॥ ध्यायामिदैत्यहंर्षीतांरक्षा-
स्वादनतत्पराम् ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

३० अथ गणपतिध्यानम्—(शैवागमे)

एकदंतं गजमुखंशुंडालंमोदकप्रियम् ॥ शूर्पकर्णंनमस्यामिशिरसाखु-
वरस्थितम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

३१ अथ क्षेत्रपालध्यानम्—(कारणामे)

क्षेत्रपालं श्यामवर्णं भ्रुकुटीकुटिलाननम् ॥ त्रिलोचनं चोर्ध्वकेशमति-
 क्रुद्धं सुदंष्ट्रकम् ॥ १ ॥ नूपुरालंकृतांघ्रिचसर्पशंखलभूपितम् ॥ क्षुद्रघंटा-
 बद्धगुल्फकपालस्रग्विभूषणम् ॥ २ ॥ नागयज्ञोपवीतंचंद्रमौलिदिगं-
 वरम् ॥ दक्षिणेशूलवेतालखड्गदुंदुभिधारिणम् ॥ ३ ॥ वामेकपालधं-
 टोच्चर्मचापांश्वविभ्रतम् ॥ क्षेत्रपालमहं वन्दे सर्वा रिष्टोपशांतये ॥ ४ ॥
 श्यामवर्णः ॥ १ ॥

३२ अथ अभयंकरध्यानम्—(शैवागमे)

आनम्रजनसंदोहभीतिव्रातविनाशनम् ॥ अभयंकरमीडेहंसततंसौ-
 ख्यदायिनम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ (अन्यत्सर्वमिंद्रवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

३३ अथ वास्तुपुरुषध्यानम्—(शैवागमे)

मानदंडंकराब्जेनवहंतंभूमिशोधकम् ॥ वंदेहंवास्तुपुरुषंशयानंशयने-
 शुभे ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ द्विभुजः ॥ १ ॥

३४ अथ मृत्युंजयध्यानम्—(शैवागमे)

दलत्सरोजमध्यस्थंचंद्रसूर्याग््निलोचनम् ॥ मौलिवद्धेदुविगलदमृताद्रं-
 सितद्युतिम् ॥ १ ॥ मुद्रांपाशंपुस्तकंचविभाणंचाक्षसूत्रकम् ॥ त्रिका-
 र्तिहरमीशानंमृत्युंजयमुपास्महे ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

३५ अथ चतुर्युगस्वरूपाणि—(पद्मपुराणे)

एवंवृषेद्रवदनायुगाराजनरुतादयः ॥ सुपर्काप्रातसीपुष्पनीलाब्जशु-
 कसान्निहाः ॥ १ ॥ सर्वेसद्मसत्पुष्पसदलंकरणोज्ज्वलाः ॥ शंखपद्म-
 धरास्तर्वेवराभयकरास्तुवे ॥ २ ॥ ४ ॥

३६ तत्रकलिपुरुषस्वरूपम्—(श्रीविष्णुभागवते)

नृपलिंगधरंशूद्रंघ्नंतं गोमिथुनंपदा ॥ (१ स्कं० १६ अध्या०) ॥—॥ प्रका-
 रान्तरं ॥ दंडहस्तंचवृषलंददशेनृपलांछनम् ॥ (१ स्कं० १७ अध्या०)
 कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

३७ अथ चतुर्थ्याभिमानिदेवताध्यानम्—(पद्मपुराणे)

कृतेवलक्ष्मिनेतायामरुणोद्वापरेतथा ॥ पीतःकलौघनश्यामोवासुदेवः
पुरःपुमान् ॥ १ ॥ शंखंशाङ्गं गदां चक्रं दधानावाहुभिः क्रमात् ॥ सुखा-
सीनाश्चारुहस्तायुगानामधिदेवताः ॥ २ ॥ ४ ॥

अथ प्रभवादिपष्टिसंवत्सराणां स्वरूपाणि—(कारणामेमदनरत्ने
होरायाम्)

३८ तत्रादौ प्रभवसंवत्सरस्वरूपम्—

अक्षधूम्रमूर्तिपुंड्रस्तु द्विपादः कृष्णवर्णकः ॥ रक्ताक्षस्थूलदेहश्च प्रभवो-
ब्राह्मणः पुमान् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

३९ अथ विभवसंवत्सरस्वरूपम्—

रत्नमुक्तामर्षीमालां दधानं कंठदेशके ॥ दिव्यांगदं रथारूढं ध्यायेद्विभ-
वमीदृशम् ॥ १ ॥ मेघवर्णः ॥ १ ॥

४० अथ शुक्रसंवत्सरस्वरूपम्—

दिव्यांगरागसंछन्नं श्वेतवस्त्रोपशोभितम् ॥ लिपिकल्पद्रुमस्याधो-
ध्यायेद्बुद्ध्या व्यवत्सरम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४१ अथ प्रमोदूतसंवत्सरस्वरूपम्—

पंचास्योत्थुममूर्तिश्च लोलाक्षश्श्यामरूपधृत् ॥ प्रमोदूतस्तविज्ञेयः
कांतार्लिंगितविग्रहः ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

४२ अथ प्रजापतिसंवत्सरस्वरूपम्—

ज्वलत्कालानलप्रख्यो वरदाभयपाणिमान् ॥ महोदरो लोहिताक्षो-
वत्सरस्तु प्रजावतिः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

४३ अथ आंगिरससंवत्सरस्वरूपम्—

फालेनयनयोर्मध्ये चक्राकारं सितयुति ॥ पद्महस्तद्वयं देवं ध्यायेदांगिर-
साभिधम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४४ अथ श्रीमुखसंवत्सरस्वरूपम्-

अनेकरत्नसंछन्नक्ष्वेलपीनगलंपरम् ॥ पुष्कराक्षहरिद्राभंध्यायेच्छ्री-
मुखवत्सरम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

४५ अथ भावसंवत्सरस्वरूपम्-

जडभावयुतश्वैवकरलग्नमृगस्तथा ॥ ऊर्ध्वबाहुयुतश्वैवद्विभुजःक्षनि-
यस्मृतः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

४६ अथ युवंसंवत्सरस्वरूपम्-

गारुतमतसमाकृमकटाक्षहसितोत्पलम् ॥ द्विभुजंश्वेतवर्णंचपप्रांसं-
युववत्सरम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४७ अथ धांतुसंवत्सरस्वरूपम्-

पद्महस्तधरदेवकैलासाचलसन्निभम् ॥ त्रिणेत्रंपद्मवर्णंचनिर्भयधातु-
संज्ञकम् ॥ १ ॥ पद्मवर्णः ॥ १ ॥

४८ अथ ईश्वरसंवत्सरस्वरूपम्-

उद्यद्भानुसहस्राभंद्विबाहुंचोर्ध्वदिङ्मुखम् ॥ चित्रांबरधरदेवंध्याये-
दीश्वरसंज्ञकम् ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

४९ अथ बहुधान्यसंवत्सरस्वरूपम्-

अमृतकलशहस्तःकांतिसंपूर्णदेहःसकलविबुधबंधोवेदशास्त्रैकचितः ॥
विततललिततेजादीर्घवक्षाद्विपादःकमलनयनयुक्तश्चितितोद्वादशोब्दः १ ॥
नीलवर्णः ॥ १ ॥

५० अथ प्रमोथिसंवत्सरस्वरूपम्-

धर्मिष्ठोगौरवर्णश्वदीर्घवक्षस्समन्वितः ॥ त्रैवेयकृतमाणिक्यःप्रमाथी-
वत्सरःपुमान् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

५१ अथ विकर्मसंवत्सरस्वरूपम्-

श्यामनेत्रंचशिल्पज्ञंगोधूमाभंहितोक्तिकम् ॥ मध्यमोर्ध्वदीर्घबाहुंद्वि-
पादविकर्मविदुः ॥ १ ॥ गोधूमवर्णः ॥ १ ॥

५२ अथ विषुसंवत्सरस्वरूपम्—

विषुसंवत्सरोनाम्नानीलांगोन्यासतत्परः ॥ आखुमुक्कसदशोक्षिण्यां-
मुखेव्रणयुतश्चलः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

५३ अथ चित्रभानुसंवत्सरस्वरूपम्—

दिवाहुःकुब्जकःश्यावऊर्ध्वकेशसन्वितः ॥ देवालयेजपन्स्थाने
नानालंकारभूपितः ॥ १ ॥ कपिलवर्णः ॥ १ ॥

५४ अथ स्वभानुसंवत्सरस्वरूपम्—

कपिलः क्रूरचेष्टशरकांबरविभूषितः ॥ तृपातमिषवदनस्वभानु-
दिभुजोविभुः ॥ १ ॥ कपिलवर्णः ॥ १ ॥

५५ अथ तारणसंवत्सरस्वरूपम्—

सुंदरोदीर्घदेहश्चतृत्यवायकलाकृती ॥ नीरजाक्षोव्याघ्रपात्स्याद्रजास्य-
स्तारणाग्निधः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

५६ अथ पार्थिवसंवत्सरस्वरूपम्—

तपस्वीगौरवर्णश्चदीर्घकंठोवृकोदरः ॥ तस्करोदंडयुक्तश्चथूलोष्ठः
पार्थिवःस्मृतः ॥ १ ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

५७ अथ व्यंयसंवत्सरस्वरूपम्—

दीर्घास्यःश्यावतेजाशरक्तलोचनकेशवान् ॥ निपुणः सत्यवाक्चैव-
व्ययोव्ययकरःपुमान् ॥ १ ॥ कपिलवर्णः ॥ १ ॥

५८ अथ सर्वजित्संवत्सरस्वरूपम्—

दीर्घनासामुखःशूरःसूक्ष्मोष्ठोगौरवर्णकः ॥ सच्चस्तःकूपखनकःसर्व-
जित्सर्वसाधकः ॥ १ ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

५९ अथ सर्वधारिसंवत्सरस्वरूपम्—

अभूरिग्रामवासीचमूक्ष्मनेत्रःरूपीबलः ॥ सूक्ष्मोष्ठोदीर्घदेहश्चसर्वधा-
रीचसर्वदा ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६० अथ विरोधिसंवत्सरस्वरूपम्-

तस्करोहिंसकश्वैवह्यान्लभुङ्मंदलोचनः ॥ सूक्ष्मग्रीवस्थूलदेहस्थूल-
मध्योविरोधिकः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६१ अथ विकृति संवत्सरस्वरूपम्-

सुंदरोदीर्घदेहश्वतपस्वीगौरवर्णकः ॥ शुष्कोदरोदीर्घकंठोरकाक्षोवि-
कृतिःपुमान् ॥ १ ॥ गौरवर्णः ॥ १ ॥

६२ अथ खैरसंवत्सरस्वरूपम्-

देवालयेनदीतीरेचतुर्बाहुस्थितःखरः ॥ वरदाभयपाणिश्वगदापमधरः
परः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६३ अथ नंदनसंवत्सरस्वरूपम्-

रक्ताक्षोदीर्घबाहुश्वदीर्घघ्राणसमन्वितः ॥ मस्मरुद्राक्षसंयुक्तोवरदो-
नंदनःपुमान् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

६४ अथ विजयसंवत्सरस्वरूपम्-

द्विबाहुःपद्मसंकाशशरचापयुतःपुमान् ॥ वामतस्सर्वतीक्ष्णविज-
योर्जुनमूलगः ॥ १ ॥ पद्मवर्णः ॥ १ ॥

६५ अथ जयसंवत्सरस्वरूपम्-

द्विबाहुःस्थूलकटिमान्नक्तलोचनसंयुतः ॥ वरदाभयपाणिश्वसितः-
श्यामयुतोजयः ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥

६६ अथ मन्मथसंवत्सरस्वरूपम्-

पद्माक्षोवृत्तबाहुश्वशरचापयुतःपुमान् ॥ बडबापंचकारुदोमन्मथो
मन्मथारुतिः ॥ १ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

६७ अथ दुर्मुखिसंवत्सरस्वरूपम्-

दंष्ट्राकरालवदनउयादिदुनिभद्युतिः ॥ द्विबाहुःशार्ङ्गपाणिभेदुर्मुखा
दुर्मुखोलसः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

६८ अथ हेमैलंविम(म)लैविसंवत्सरस्वरूपे-

हेमलंबीवि(म)लंबीचरकाक्षौकूरविह्वलौ ॥ रक्तवर्णौतुतौवृद्धौसदा-
मातृसमीपगौ ॥ १ ॥ रक्तवर्णौ ॥ २ ॥

६९ अथ विकैरिशौर्वैरिसंवत्सरस्वरूपे-

विकारीशार्वरीचैवभृशुंडीभुसलायुधौ ॥ शिशुपाख्यतरोर्मूलेचासी-
नौगिरिसन्निभौ ॥ १ ॥ रक्तवर्णौ ॥ २ ॥

७० अथ पुँवसंवत्सरस्वरूपम्-

नौकासमुद्रतीरस्थोद्वीपांतरगतस्सदा ॥ तुरंगगुप्तियुक्तश्चपलःपुव-
वत्सरः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७१ अथ शुँभकृच्छोभैकृत्संवत्सरयोःस्वरूपे-

शुभकृच्छोभकृच्चैवनेपुच्छस्वरूपिणौ ॥ धारिणौपुंड्रुद्राक्षंमलयद्दु-
मसन्निभौ ॥ १ ॥ रक्तवर्णौ ॥ २ ॥

७२ अथ क्रौधिसंवत्सरस्वरूपम्-

सर्वतोव्याघ्रसंवीतोमयशीलःशुधार्दितः ॥ शिवनारायणौध्यापन्-
क्रौध्यब्दोह्रस्वकःसितः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

७३ अथ विश्वावसुसंवत्सरस्वरूपम्-

अरण्येनिर्जलेभूमौस्थितोविश्वावसुःपुमान् ॥ वापीसोपानमाश्रित्य-
ध्यायन्वैविश्वतोमुखम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

७४ अथ पराभवपुँवंगसंवत्सरस्वरूपे-

पराभवःपुवंगश्चश्वेतौपुष्करसन्निधौ ॥ तिष्ठत्येकःपुवत्येकःपुवानाव-
तिदर्पितौ ॥ १ ॥ श्वेतवर्णौ ॥ २ ॥

७५ अथ कीलैकसौम्यसंवत्सरस्वरूपे-

धृत्वाशिरसिभांडंचयुवानौनीललोहिती ॥ कीलकश्चैवसौम्यश्चतप-
स्यंतौगिरेस्तटे ॥ १ ॥ नीलरक्तवर्णौ ॥ २ ॥

७६ अथ साधारणसंवत्सरस्वरूपम्-

साधारणस्सरस्वत्यास्तीरेविप्रौघसंवृतः ॥ पुरस्ताद्देवमीशानमर्चय-
न्वसतिद्विजः ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

७७ अथ विरोधिकृत्संवत्सरस्वरूपम्-

विरोधिकृत्क्रूरकर्माधनुर्बाणयुतोनिशम् ॥ रक्ताक्षःस्थूलदेहश्चमृगा-
न्हिसंश्रत्ययम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

७८ अथ परिधीविसंवत्सरस्वरूपम्-

मृगचर्मशिरस्त्राणोधन्वीकुटिलदृक्शठः ॥ उपानद्भवांमृगान्निघ्नन्प-
रिधावीवनेचरः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

७९ अथ प्रमादीचसंवत्सरस्वरूपम्-

ऊर्ध्वबाहुवनेनघास्तीरेभस्मविलेपनः ॥ ध्यायन्नविकृशोनीलःप्रमादी-
चोद्विजःस्मृतः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

८० अथ आनन्दसंवत्सरस्वरूपम्-

कृतोर्ध्वपुंड्रोनिमृतोनिवसन्विजनेवने ॥ आनंदोलोहितोध्यायन्नक्षमा-
लावभूषितः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८१ अथ रौक्षससंवत्सरस्वरूपम्-

स्कंधेगृह्णन्स्थूलदंडं पद्मस्तोवनेचरः ॥ पथिकान्बाधमानस्तुराक्ष-
सःश्वानगोसितः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

८२ अथ नलसंवत्सरस्वरूपम्-

तपस्वीजलमध्यस्थोचीरकृष्णाजिनांबरः ॥ जटामृच्छ्रमश्रुलशशांतः
कृष्णोभूतिविभूषणः ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

८३ अथ पिंगलकालयुक्तिसंवत्सरस्वरूपे-

पिंगलःकालयुक्तिश्चरत्कस्यौरक्तलोचनौ ॥ जपतःश्वेतनीलांगार-
प्येनिवसन्निधौ ॥ १ ॥ १ श्वेतवर्णः ॥ २ नीलवर्णः ॥ २ ॥

८४ अथ सिद्धार्थिसंवत्सरस्वरूपम्—

समुद्रतीरेसंध्यायांस्नात्वासूर्यमुद्मुखः ॥ तिष्ठन्ध्यायन्जपन्वर्णाश्वे-
तस्सिद्धार्थिवत्सरः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

८५ अथ रौद्रिसंवत्सरस्वरूपम्—

रौद्रिसंवत्सरोराजासिंहासनगतःशठः ॥ रक्ताक्षःस्थूलदेहश्चश्यामोक्ष-
क्रीडनेरतः ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

८६ अथ दुर्मतिसंवत्सरस्वरूपम्—

दुर्मतिःक्षत्रियशूरःस्थूलस्तुरगवाहनः ॥ खड्गचर्मधरोरक्तःशत्रुच्छे-
दनलालसः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

८७ अथ दुंदुभिसंवत्सरस्वरूपम्—

पुष्करद्वीपमासायदुंदुभिःपृक्षसन्निधौ ॥ ध्यायन्वसतिनिशंकंवि-
ष्णुवैविश्वरूपिणम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

८८ अथ रुधिरोद्गारिसंवत्सरस्वरूपम्—

रुधिरोद्गारिनामासौपुष्करस्यतटेवसन् ॥ अर्चयन्द्रोणपुष्पैस्तुरुद्रमेका-
दशात्मकम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

८९ अथ रक्ताक्षिसंवत्सरस्वरूपम्—

स्वर्णप्रासादमाश्रित्यमंटपेसिंधुसन्निधौ ॥ स्त्रीभिःक्रीडन्भूपितांगोर-
क्ताक्षीतुयुवाविभुः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

९० अथ क्रोधेनसंवत्सरस्वरूपम्—

क्रोधनःकुटिलाकारोरक्तांगोद्रुमसन्निधौ ॥ श्वभिःक्रिडन्विलोला-
क्षो क्रोधनोविकृताननः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९१ अथ अक्षयसंवत्सरस्वरूपम्—

शाल्मलिद्वीपमासायवसन्टपदिविष्टरे ॥ क्रूरःकृष्णोदीर्घरोमाऽक्षयो-
दीर्घाकृतिःपुमान् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

(^{२३}विरोधिनि)—रक्तोविदेशाटनतांप्रपन्नःकुटुंबसौरुष्यापचयोति-
धूर्तः ॥ जनेनसाकंगतचित्तवृत्तिर्विरोधिवर्षप्रभवोनरस्स्यात् ॥ १ ॥

(विकुंतौ)—निर्धनःकिलकरालतांगतोदीर्घपर्वबहुगर्वसंयुतः ॥
चारुबुद्धिरहितोऽप्यमित्रकोमानवोविरुतिवर्षसंभवः ॥ १ ॥

(खरे)—कामातुराधूसरकायकांतिःकठोरदीर्घस्वरफल्गुवाक्यः ॥
क्लेशीचलजाविधिवर्जितस्स्यान्नरःखराब्दप्रभवोतिदीर्घः ॥ १ ॥

(नन्दने)—तटाकवापीगृहकूपकर्त्तिसदान्नदानाभिरतश्शुचिस्स्या-
त् ॥ विलासिनीनन्दनजातहर्षोन्नरोभवेन्नन्दनवर्षजन्मा ॥ १ ॥

(विजये)—संग्रामधीरः सुतरांसुशीलोभूपालमान्योवदतांवरेण्यः ॥
दातादयालुः किलवैरिहंतायस्यप्रसूतिर्विजयाभिधाने ॥ १ ॥

(जये)—शास्त्रसंगेविदुषांविषादीमान्योवदान्योरिपुगर्वहंता ॥
जयाभिलाषीविषयानुरक्तोजातो जयाब्देमनुजोमहौजाः ॥ १ ॥

(मन्मथे)—भूषाविभूषासहितश्वयोपाविलासशीलोऽमृतवाक्कलाज्ञः ॥
सहीतनृत्याभिरतश्चभोक्तायोमन्मथाब्देजननंप्रपन्नः ॥ १ ॥

(दुर्मुखिनि)—क्रूरोद्धतोर्नियमतिश्वलुब्धोवक्रास्यबाह्वंग्रिरघप्रियः
स्यात् ॥ विरुद्धभाषीबहुदुष्टचेष्टोयोहायनेदुर्मुखिनामिजातः ॥ १ ॥

(हेमलम्बिनि)—तुरंगहेमांबरधान्परत्नैर्युतोनितांतंमुतदारयुक्तः ॥
समस्तवस्तुग्रहणैकबुद्धिर्येहिमलंबिप्रभवःपुमान्स्स्यात् ॥ १ ॥

(वि (म) लम्बिनि)—धूर्तातिलुब्धोलसतांप्रपन्नःश्लेष्माधिकः
सत्त्वविवर्जितश्च ॥ प्रारब्धकार्येतितरांप्रलापीविमलंबिसंवत्सरसंभव-
स्स्यात् ॥ १ ॥

(विकारिणि)—दुराग्रहीसर्वकलाप्रवीणस्तुवंचकश्चंचलधीश्धूर्तः ॥
अनल्पजल्पस्वसुहृदिकल्पोविकारिसंवत्सरजोनरस्स्यात् ॥ १ ॥

(शार्दूर्याम्)—वणिकलायांकुशलोविलासिनेवानुकूलस्तुसुहृज्जना-
नाम् ॥ अनेकविद्याभ्यसनानुरक्तःसंवत्सरेशार्दूरिनामिजातः ॥ १ ॥

(^{२३}विरोधिनि)-रक्तोविदेशाटनतांप्रपन्नःकुटुंबसौख्यापचयोति-
धूर्तः ॥ जननसाकंगतचित्तवृत्तिर्विरोधिवर्षप्रत्तवोनरस्स्यात् ॥ १ ॥

(विकृतौ)-निर्धनःकिलकरालतांगतोदीर्घवर्षबहुवर्षसंयुतः ॥
चारुवृद्धिरहितोभ्यभिन्नकोमानवोविकृतिवर्षसंभवः ॥ १ ॥

(खरे)-कामानुरोधूसरकायकांतिःकठोरदीर्घस्वरफल्गुवाक्यः ॥
क्लेशीचलजाविधिवर्जितस्स्यान्नरःखराब्दप्रभवोतिदीर्घः ॥ १ ॥

(नन्दने)-तटाकवापीगृहकूपकर्त्तसिदानदानाभिरतश्शाचिस्स्या-
त् ॥ विलासिनीनंदनजातहर्षानरोभवेन्नंदनवर्षजन्मा ॥ १ ॥

(विजये)-संग्रामधीरः सुतरांमुशीलोभूपालमान्योवदतांवरेण्यः ॥
दातादयालुः किलवैरिहंतायस्यप्रसूतिर्विजयाभिधाने ॥ १ ॥

(जये)-शास्त्रप्रसंगेविदुषांविपादीमान्योवदान्योरिषुगर्वहंता ॥
जयाभिलाषीविपयानुरक्तोजातोजयाब्देमनुजोमहौजाः ॥ १ ॥

(मन्मथे)-भूपाविभूपासहितभयोपाविलासशीलोऽमृतवाक्कलाज्ञः ॥
सद्गीतनृत्याभिरतश्भोजायोमन्मथाब्देजननंप्रपन्नः ॥ १ ॥

(दुर्मुखिनि)-क्रूरोद्धतोर्नियमतिभ्रलुब्धोवक्रास्यबाह्वंघ्रिरप्रियः
स्यात् ॥ विरुद्धभाषीबहुदुष्टचेष्टोयोहायनेदुर्मुखिनामिजातः ॥ १ ॥

(हेमलैम्बिनि)-नुरंगहेमांबरधान्यरत्नैर्धृतोनितांतंमृतदारयुक्तः ॥
समस्तवस्तुग्रहणकनुच्चिर्यैर्हेमलंबविप्रभवःपुमान्स्स्यात् ॥ १ ॥

(वि (म) लैम्बिनि)-धूर्तोतिलुब्धोलमतांप्रपन्नःश्लेष्माधिकः
सत्त्वविवर्जितश्च ॥ प्रारब्धकार्यैतितरांप्रलापीविमलंबिमेवत्संगंभव-
स्स्यात् ॥ १ ॥

(विकौरिणि)-दुराग्रहोसर्वकलाप्रवीणस्सुषं चकभंचलपीभ्यधूर्तः ॥
अनल्पजल्पस्सुहृद्विकल्पोधिकारिमंवल्लरजानग्स्स्यात् ॥ १ ॥

(शोर्वेयांम्)-वणिक्कलापाङ्गुगतोविलासनिवानुकूलभुसुहृजना-
नाम् ॥ अनेकविपाद्यमनानुरक्तःमंवल्लमंग्गारिनामिजातः ॥ १ ॥

(पुँवे)—कामीप्रकामंधनवांश्वशश्वत्सेवादरोदारहृदयतृप्तः ॥ सुगुप्तबुद्धिध्वपलस्वभावः पुवाभिधानाब्दभवोनरस्स्यात् ॥ १ ॥

(शुभं कृति)—सौभाग्यविद्याविनयैस्समेतःपुण्यैरगण्यैरपिदीर्घजीवी ॥ स्यान्मानवस्सूनुधनोरुसंपद्यस्यप्रसूतिःशुभकृतसमासु ॥ १ ॥

(शोभं कृति)—सर्वोन्नतश्चारुगुणोदयालुः सत्कर्मकर्ताविजयीविशेषात् ॥ कांतोविनीतःशुभकृतप्रवीणोयःशोभकृद्वत्सरसंभवःस्यात् ॥ १ ॥

(क्रौधिं नि)—क्रूरक्षणः क्रूरतरस्वभावः स्त्रीवल्लभःपर्वततुल्यगर्वः ॥ स्यादंतरायः परकार्यकालेक्रोधीभवेत् क्रोधिशरत्प्रभूतः ॥ १ ॥

(विश्वाँवसौ)—सत्पुत्रदारःसुतरामुदारःवरस्सदाचारपरोतिधीरः ॥ इष्टान्मुक्तसर्वगुणाभिरामोविश्वावसौयस्यभवेत्प्रसूतिः ॥ १ ॥

(पराँभवे)—धनस्यधान्यस्यचनैवकिंचित्सुसंग्रहोत्पंतकठोरवाक्यः ॥ आचारतोल्पत्वशठत्वयुक्तःपराभवेयस्यभवेत्प्रसूतिः ॥ १ ॥ २० ॥

(पुँवंगे)—भवेत्सदाचंचलचित्तवृत्तिःनस्यात्प्रवृत्तिःखलुसाधुकार्ये ॥ धूर्तस्सदाचारविचारहीनःपुवंगजोवैमनुजःकृशांगः ॥ १ ॥

(कीलंके)—रूपेणमध्यःप्रियवाग्दयालुर्जलाभिलाषीत्वनुवेलमेव ॥ स्थूलांघ्रिसन्मौलिरलंबलीयाञ्जातोरिकीलःकिलकीलकाब्दे ॥ १ ॥

(सौँम्ये)—पंडितोहिधनवान्बहुभोगीदेवतातिथिरुचिश्चशुचिस्स्यात् ॥ सात्त्विकःकृशकलेवरयष्टिःसौम्यवत्सरभवोमनुजस्तु ॥ १ ॥

(सार्धारणे)—इतस्ततस्संचलितोनुरुक्तोलिपिक्रियायांकुशलोविवेकी ॥ क्रोधीशुचिर्भोगनिवृत्तचेताःप्राणीहिसाधारणजःप्रगीतः ॥ १ ॥

(विरोधिं कृति)—महेश्वराराधनतत्परःस्यात्क्रोधीविरोधीसततंबहूनाम् ॥ पराङ्मुखस्तातवचस्यतीवविरोधिकृत्नाग्निहिजन्मयस्य ॥ १ ॥

(परिधीं विनि)—विद्वान्सुशीलश्चकलाप्रवीणःसुधीश्चमान्योवमुधाधिपानाम् ॥ व्यापारसंप्राप्तमहत्प्रतिष्ठःपुमान् भवेद्वैपरिधाविनाग्नि ॥ १ ॥

(प्रमौदिनि)—दुष्टाभिमानीकलहानुरक्तोलुब्धःकुटुंबानिरतश्चदीनः ॥ स्यादल्पधीर्गार्हितकर्मकर्ताप्रमादिजन्मामनुजःप्रमादी ॥ १ ॥

(आर्नन्दे)—स्याद्भूरिदानश्चतुरोतिदक्षःशश्वत्सुतानंदभरप्रपूरः ॥
प्राज्ञःरुतज्ञःभुतरांविनीतोप्यानंदजातोमनुजोवदान्यः ॥ १ ॥

(राक्षसे)—स्यात्कूरकर्माकलहानुरक्तस्संत्यक्तसत्कर्मविचारसारः ॥
दयाविहीनश्चससाहसोपिभवेन्नरोराक्षसवर्षजन्मा ॥ १ ॥

(नँले)—सबुद्धिशालीजलसस्यसंपद्वैश्यानुवृत्तौकुशलःसुशीलः ॥
स्यादल्पवित्तोबहुपालकश्चजातो नलाब्देचपलोमनुष्यः ॥ १ ॥

(पिंगले)—पिंगेक्षणोगर्हितकर्मकर्तास्यादुत्थितश्चंचलवैभवायः ॥
त्यागीशठोत्यंतकठोरवाक्योजातो नरःपिंगलनामधेये ॥ १ ॥

(काल्युक्तौ)—अनल्पजल्पःप्रियतामुपेतस्ससाधुबुद्धिर्विधिनावि-
युक्तः ॥ कविप्रसंगःकिलकालरूपोयःकालयुक्तिप्रभवःकशांगः ॥ १ ॥

(सिद्धार्थिनि)—उदारचेताविलसत्प्रसादोरणांगणप्राप्तयशाःसुखी-
स्यात् ॥ नरेन्द्रमंत्रिवहुपूजितार्थःसिद्धार्थिजातोमनुजःसमर्थः ॥ १ ॥

(रौद्रौ)—भयंकरःपालयितापशूनांशश्वत्प्रसादश्चपलोतिधूर्तः ॥
जातापकीर्तिःखलचित्तवृत्तिर्नरोतिरौद्रःखलुरौद्रिजन्मा ॥ १ ॥

(दुर्मतौ)—स्ववाक्यनिर्वाहमहाभिमानीप्रसंगतोहीनतरोनरस्स्यात् ॥
कामीप्रकामंदुरितेप्रवृत्तोयोदुर्मतिर्दुर्मतिवर्षजातः ॥ १ ॥

(दुंदुभौ)—नित्यंनरेंद्रादरगौरवः स्याद्भजाश्वभूहेमसमन्वितश्च ॥
तौर्यत्रिकप्रीतिरतीवजातश्चेन्मानवोदुंदुभिनामवर्षे ॥ १ ॥

(रुधिरोद्गारिणि)—आरक्ताक्षःक्वचिदपिमहाकामदःकामिनीनांप्रा-
दुर्भावादतिरुशतनुर्जायतेत्यंतरोपः ॥ पादद्वंद्वेभवतिकुनखीहस्तयुग्मेथ-
वास्याच्छस्त्राद्दुखंजतिरुधिरोद्गारिजन्मामनुष्यः ॥ १ ॥

(रक्ताक्षिणि)—आचारधर्माभिरतोनितांतमनोभवाचारुतरोनरः-
स्यात् ॥ अन्याधिकत्वंसहतेनकिंचिद्रक्ताक्षिजातोक्षिरुजान्वितश्च ॥ १ ॥

(क्रोधेने)—स्यादंतरायोहिपरस्यकार्षेयतमोगुणाधिक्यभयंकरश्च ॥
परस्यबुद्धिप्रहरेत्प्रकामंपोहायनेक्रोधननामिजातः ॥ १ ॥

(अक्षये)—उपाजितार्थव्ययकृन्नितांतंसेवारतेनिष्ठुरचित्तवृत्तिः ॥
सत्कार्यकेत्यल्पमनःप्रवृत्तिःक्षयान्निधानेजननंहियस्य ॥ १ ॥ ६० ॥

अथ प्रभवादिपष्टिसंवत्सरनामानि—(देवज्ञविलासे)

प्रभवोविभवःशुक्लःप्रमोदोथप्रजापतिः ॥ आंगीरसःश्रीमुखश्चन्नावोथयुव
वत्सरः ॥ १ ॥ धात्वीश्वरौबहुधान्यःप्रमार्थीविक्रमोवृषः ॥ चित्रभानुःस्वभानु
श्वतारणःपार्थिवोव्ययः ॥ २ ॥ सर्वजित्सर्वधारीचविरोधीविकृतिःखरः ॥
नंदनोविजयश्चैवजयोमन्मथदुर्मुखौ ॥ ३ ॥ हेमलंबीवि(म) लंबीचविका
रीशार्वरीपृवः ॥ शुभरुच्छोभरुत्क्रोधीविश्वावसुपराभवौ ॥ ४ ॥ पुवंगः
कीलकःसौम्यःसाधारणविरोधिकृत् ॥ परिधावीप्रमादीस्यादानंदोराक्षसो
नलः ॥ ५ ॥ पिंगलःकालयुक्तिश्चसिद्धार्थीरौद्रिदुर्मती ॥ दुंदुभीरुधिरो
द्रारीरक्षाक्षीक्रोधनाक्षयौ ॥ ६ ॥ षष्टिस्तुवत्सराज्ञेयाःप्रभवाद्याइमेवुधैः ॥

अथ प्रभवादिपष्टिसंवत्सराभिमानिदेवतानां नामानि—(शैवागमे)

ब्रह्मविष्णुमहेशानागणेशोगणपस्तथा ॥ पटाननश्वल्लीचगौरीब्राह्मी
महेश्वरी ॥ १ ॥ कौमारीवैष्णवीचैववाराह्यैर्द्रीतथैवच ॥ चामुंडिका-
प्यरोगश्चन्नाजःपटरएवच ॥ २ ॥ पतंगःस्वर्णरोज्योतिष्मान्विज्ञासश्चक
श्यपः ॥ रविःसूर्यश्चभानुश्चखगःपूपातथैवच ॥ ३ ॥ हिरण्यगर्भोथमरीच्यादि
त्यौसवितातथा ॥ अर्कस्ततोभास्कराग्निजातवेदस्सहो जसः ॥ ४ ॥ ततो-
जराप्रभुर्वैश्वानरनर्यापसावपि ॥ पङ्क्तिराथविसर्पिश्चमत्स्यकूर्मवराहकाः
॥ ५ ॥ नारसिंहोवामनश्चश्रीरामोभार्गवोहली ॥ कृष्णःकल्कीबुद्धदुर्गेया
तुधानश्चभैरवः ॥ ६ ॥ हनुमाञ्छारदादाक्षायणीलक्ष्मीरितिस्मृताः ॥
अभिमानिन्यएतेपामद्भानांदेवताःक्रमात् ॥ ७ ॥ ६० ॥

अथ प्रभवादिपष्टिसंवत्सराभिमानिदेवतास्वरूपाणि—(शैवागमे)

९३ तत्रादौ प्रभवाभिमानिब्रह्मध्यानम्—

अक्षाद्यंकितपाणिपद्मभयंचिन्मुद्रिकाहस्तयोर्विभाणंचतुराननं प्र-

विकसत्पद्मासनांतस्थितम् ॥ वक्षोभागविराजमानविशदश्रीत्रहसूत्रोज्ज्व-
लंधेदेहंप्रभवाभिधंकमलजंश्रेयोभिवृद्धिप्रदम् ॥ १ ॥ पद्मवर्णः ॥ १ ॥

९४ अथ विभवाभिमानिविष्णुदेवताध्यानम्-

भास्वत्किरीटंदरचक्रशार्ङ्गदाभिरामंसहितंचतुर्भिः ॥ करैरन्ता-
सनसन्निविष्टंध्यायेद्रमेशंविभवाधिनाथम् ॥ १ ॥ मेघश्यामवर्णः ॥ १ ॥

९५ अथ शुक्राभिमानिमहेश्वरध्यानम्-

जटिलमुरगभूपाभूपितांगत्रिणेत्रंशशधरमकुटांतंघ्यात्रचर्मोत्तरीयम् ॥
वृषवरक्तवाहंशुक्रसंज्ञंगिरीशंनमदमरमुनींद्रंशूलपाणिंनमामि ॥ १ ॥
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

९६ अथ प्रमोदूताभिमानिगणेशध्यानम्-

करींद्रघक्रंशुभमेकदंतोज्ज्वलंप्रमोदूतकृताभिधानम् ॥ प्रत्यूहशांति-
प्रदमाखुसंस्थंध्यायेद्बृहद्भजेसततंगणेशम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९७ अथ प्रजापतिवत्सराभिमानिशक्तिगणपतिध्यानम्-

दंतींद्रयक्राकृतितांसुशक्तिंचतुर्भुजांचंद्रकलावतंसात् ॥ भक्तेष्टपा-
थोनिधिपूर्णचंद्रांवेदप्रजोत्पत्तिकृताभिधानाम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

९८ अथ आंगीरसाभिमानिपण्मुखध्यानम्-

शक्त्युज्ज्वलैकबाहुंशशधरमकुटंमयूरमारूढम् ॥ आंगिरसनामधेयं-
पण्मुखमीडेमरेंद्रसेनान्यम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

९९ अथ श्रीमुखाभिमानिवह्नीदेवताध्यानम्-

चंद्रमुखींचारुदृशंकुक्कुटवाहांगुहाहतामनिशम् ॥ श्रीमुखसंज्ञांवर्द्धी-
श्रेयोवृद्धिप्रदामहंकलये ॥ १ ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

१०० अथ भावाभिमानिगौरीदेवताध्यानम्-

गौरींगिरींद्रतनयांवृषवरसंस्थांकलाधरांशशिनः ॥ भावाख्यामहमीडे
भवकुतुकांभोधिपूर्णचंद्रांताम् ॥ १ ॥ मरकतवर्णा ॥ १ ॥

१०१ अथ युवाभिमानिब्राह्मीदेवताध्यानम्—

युवसंज्ञामहमीडेब्राह्मीब्रह्मादिवंदितांघ्रिताम् ॥ हंसप्रवरारूढांशंभुमनो-
हारिरूपसौभाग्याम् ॥ १ ॥ कनकवर्णा ॥ १ ॥

१०२ अथ धात्वभिमानिमाहेश्वरीध्यानम्—

माहेश्वरीहृदग्जेविलसतुसततंचधातुसंज्ञासा ॥ चंद्रावतंससहिता-
श्रेयोवृद्धिप्रदासदाशंभोः ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णा ॥ १ ॥

१०३ अथ ईश्वराभिमानिकौमारीध्यानम्—

कौमारीमहमीडेसंपद्मार्त्रोसदाशुकारूढाम् ॥ तामीश्वराभिधानांशं-
करतोपप्रदांस्वरूपेण ॥ १ ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

१०४ अथ बहुधान्याभिमानिवैष्णवीध्यानम्—

बहुधान्यनामधेयांसततंहृदयेनवैष्णवीकलये ॥ शंकरवामांकस्थान-
मतामिष्टार्थदायिकामनिशम् ॥ १ ॥ मेघश्यामवर्णा ॥ १ ॥

१०५ अथ प्रमाथ्यभिमानिवाराहीध्यानम्—

वाराहीप्रणमामोर्धूर्जदिहर्षाब्धिपूर्णचंद्रांताम् ॥ श्रेयोभिवृद्धिदार्त्री-
रुतनिजनाम्नीप्रमाथीति ॥ १ ॥ श्यामवर्णा ॥ १ ॥

१०६ अथ विक्रमाभिमानिंद्राणीध्यानम्—

माहेंद्रींकलयामोविक्रमसंज्ञांवृपासनारूढाम् ॥ भासुरचंद्रकिरीटांम-
क्ताभीष्टप्रदांभियांशांत्यै ॥ १ ॥ कनकवर्णा ॥ १ ॥

१०७ अथ वि (वृ) पुवत्सराभिमानिचामुंडाध्यानम्—

चामुंडांचावंगीमहमिहवंदेवृपासनारूढाम् ॥ वि (वृ) पुनाम्नीसुरवंद्यां
दैत्यकुलध्वंसकारिणीमनिशम् ॥ १ ॥ रुष्णवर्णा ॥ १ ॥

१०८ अथ चित्रभानुवत्सराभिमान्यरोगदेवताध्यानम्—

अरोगाह्वयमीडेहंचित्रभानुंसदामुदे ॥ तुरंगमवरारूढमकुटोज्ज्वलमस्त
कम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१०९ अथ स्वभानुवत्सराभिमानिभ्राजदेवताध्यानम्-
आरोग्यसिद्धिर्दन्तृणांस्वभानुंभ्राजसंज्ञकम् ॥ गजारूढंलसत्स्वङ्गखेद-
हस्तंनमाम्यहम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११० अथ तारणाभिमानिपटरदेवताध्यानम्-
अंतर्हृदब्जेसततंकलयेपटराह्वयम् ॥ तारणंसूर्यगमनंशूलोद्भासिकरां-
बुजम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१११ अथ पार्थिववत्सराभिमानिपतंगदेवताध्यानम्-
पतंगंघृपभारूढंपार्थिवाह्वयमाश्रये ॥ शंखचक्रधरंदिव्यपीतांशुं
भजे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११२ अथ व्ययाभिमानिस्वर्णरदेवताध्यानम्-
स्वर्णरंकोकिलारूढंव्ययसंज्ञकमाश्रये ॥ चंद्रावतंसं जटिलंत्रिणांशुं
भासुरम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११३ अथ सर्वजिद्रत्सराभिमानिज्योतिष्मदेवताध्यानम्-
सर्वजित्संज्ञकंवेदंज्योतिष्मंतमभीष्टदम् ॥ भृशुंडीपाशहस्ताब्जं
घारूढंत्रिलोचनम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

११४ अथ सर्वधार्यभिमानिविभासदेवताध्यानम्-
विभासनामकंभानुंसर्वधारिकृताह्वयम् ॥ इष्टप्राप्त्यैसदावंदेसता
थमास्थितम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंसूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

११५ अथ विरोधिसंवत्सराभिमानिकथ्यपदेवताध्यानम्-
मेरुशृंगासनस्थंतंविरोधीतिकृताह्वयम् ॥ कथ्यपंपंचवदनं
माम्यहम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंसूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

११६ अथ विकृत्यभिमानिरविदेवताध्यानम्-
रविंविकृतिनामानंत्रिशीर्षपङ्कजंभजे ॥ पद्मगेश्वरमारूढंचारुपीतांबर
वृतम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंसूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

११७ अथ खराभिमानिसूर्यदेवताध्यानम्—

खगवर्यसमारूढेनीलांबरसमावृतम् ॥ सूर्याभिधंखरंवेदचतुर्वक्राष्ट-
हस्तकम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंसूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

११८ अथ नंदनाभिमानिभानुदेवताध्यानम्—

भानुंनंदननामानंभासाचारुपरिष्कृतम् ॥ मृगेंद्रवाहनंपंचवक्रंदशभु-
जंभजे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंमूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

११९ अथ विजयाभिमानिखगदेवताध्यानम्—

पण्मुखंद्वादशभुजंव्याघ्रवाहनमास्थितम् ॥ व्याघ्रचर्मांबरधरंवंदेवि-
जयसंज्ञकम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंमूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

१२० अथ जयाभिमानिपूषदेवताध्यानम्—

पूषणंजयनामानंवरदंभकसंततेः ॥ शंखचक्रांकितकरद्वंद्वंहृदिस्मा-
श्रये ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२१ अथ मन्मथाभिमानिहिरण्यगर्भदेवताध्यानम्—

हंसवर्याधिरूढंतंवीणामंडितहस्तकम् ॥ हिरण्यगर्भंवेदहंमन्मथाख्यं
ममेष्टदम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२२ अथ दुर्मुख्यभिमानिमरीचिदेवताध्यानम्—

मरीचिदुर्मुखाख्यानंमन्युमर्कटमास्थितम् ॥ विवृत्तास्पंजगद्गीतिदा-
यकंसंश्रयेमुदा ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंसूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

१२३ अथ हेमलंब्यभिमान्यादित्यदेवताध्यानम्—

आदित्यतेजस स्थानंहेमलंब्विरुताह्वयम् ॥ सप्तसप्तिसमारूढंजगतानेत्र-
माश्रये ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टंसूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

१२४ अथ वि (म) लंब्यभिमानिसवितृदेवताध्यानम्—

वि (म) लंब्विसंज्ञंमनसासवितारंस्मराम्यहम् ॥ चापबाणधरंदोष्यां-
तुरंगवरवाहनम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२५ अथ विकार्याभिमान्यर्कदेवताध्यानम्-

अर्कविकारिनामानंकर्कशंकरकचायुधम् ॥ ऋग्व्याघसमारूढमेकने-
त्रंनमान्यहम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२६ अथ शार्वर्यभिमानीभास्करदेवताध्यानम्-

भास्करंशार्वरीसंज्ञंभासापूरितदिङ्मुखम् ॥ चक्रोज्ज्वलकरंवंदेभा-
स्वदथसमाश्रितम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२७ अथ पुवाभिमान्यग्निदेवताध्यानम्-

अग्निंनमामिविततज्वालामालंतमोपहम् ॥ अजारूढंचतुर्हस्तंद्विशीर्ष-
पुवसंज्ञकम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (शिष्टमग्निवत् नि० ४) ॥ १ ॥

१२८ अथ शुभकृदभिमानीजातवेदोदेवताध्यानम्-

जातवेदसमीडेहंशुभकृत्नामकंसदा ॥ आंदोलिकासमारूढंसङ्गखेट-
धरंशुभम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१२९ अथ शोभकृदभिमानीसहौजोदेवताध्यानम्-

सहौजसंशोभकृतंनृणामिष्टदमाश्रये ॥ शिविकावाहनारूढंचामरद्वय-
पाणिकम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१३० अथ क्रोध्यभिमान्यजराप्रभुदेवताध्यानम्-

अजराप्रभुमीडेहंक्रोधीतिकृतनामकम् ॥ गौरथारूढमनिशंकुंतोज्ज्व-
लकरांबुजम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१३१ अथ विश्वावसुसंवत्सराभिमानीवैश्वानरदेवताध्यानम्-

वैश्वानरंभजेनित्यंविश्वावसुकृताह्वयम् ॥ नरवाहनमारूढंसङ्गखेट-
धरंशुभम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१३२ अथ पराभवाभिमानीनर्यापसदेवताध्यानम्-

पराभवाह्वयंवंदेनर्यापसमुदचिपम् ॥ उत्तुंगतुरगारूढंपरशूज्ज्वलपा-
णिकम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१३३ अथ प्लवंगाभिमानिपङ्क्तिराधोदेवताध्यानम्—
पङ्क्तिराधसमीडेतिष्ठवंगेतिमुविश्रुतम् ॥ श्वेताश्वरमारूढंशार्ङ्गवा-
णधरंसदा ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१३४ अथ कीलकाभिमानिविसर्पिदेवताध्यानम्—
विसर्पिणंहृतवहंकीलकाह्वयमाश्रये ॥ उचुंगगजमारूढंशूलोज्ज्वल-
करांबुजम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१३५ अथ सौम्याभिमानिमत्स्यदेवताध्यानम्—
मत्स्यमूर्तिहरिवंदेशिरसासौम्यसंज्ञकम् ॥ शंखचक्रोज्ज्वलकरंभक्ता-
भीष्टप्रदायकम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१३६ अथ साधारणाभिमानिकूर्मदेवताध्यानम्—
कूर्माकृतिमहंवेदमंदराचलधारिणम् ॥ कौमोदकीशार्ङ्गहस्तंसाधार-
णरुताह्वयम् ॥ १ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

१३७ अथ विरोधिकृद्भृत्सराभिमानिवराहदेवताध्यानम्—
दंष्ट्राखडमहीभागंकोडरूपधरंहरिम् ॥ वरदानयदंवेदिविरोधिकृदिति-
श्रुतम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१३८ अथ परीधाव्यभिमानिनृसिंहदेवताध्यानम्—
नृकेसरितनुवंदेहरिस्तंभविदारिणम् ॥ प्रह्लादहर्षदातारंपरीधाविकृ-
ताह्वयम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१३९ अथ प्रमादीचाभिमानिवामनदेवताध्यानम्—
छत्रोज्ज्वलकरंवेदेहरिवामनरूपिणम् ॥ बलिप्रतापनकरंप्रमादीचकृ-
ताह्वयम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः दूर्वादिलवत् ॥ १ ॥

१४० अथ आनंदाभिमानिश्रीरामदेवताध्यानम्—
जगदानंदजनकंसीतावल्लभमाश्रये ॥ राममानंदनामानंधृतकोदंडमा-
र्गणम् ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१४१ अथ राक्षसाभिमानिश्रीपरशुरामदेवताध्यानम्-
कुठारप्रोज्ज्वलकरंजटामंडलमंडितम् ॥ भार्गवंराममाशासिरेराक्षसा-
भिधमंजसा ॥ १ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

१४२ अथ नलाभिमानिवलरामदेवताध्यानम्-
सीरोद्भासिकरांभोजनीलांबरसमावृतम् ॥ बलराममहंवेदनलाह्वयम-
हर्निशम् ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

१४३ अथ पिंगलाभिमानिकृष्णदेवताध्यानम्-
कृष्णपिंगलनामानंबर्हिबर्होज्ज्वलाकृतिम् ॥ नवनीतोज्ज्वलकरंचतुस्र-
तंहृदिसंश्रये ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१४४ अथ कालयुक्तयभिमानिकल्किदेवताध्यानम्-
म्लेच्छावलिरुतद्वेपंकालयुक्तिरुताह्वयम् ॥ आश्रयेकल्किमाहूढंघ-
नुर्बाणकरंसदा ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१४५ अथ सिद्धार्थ्यभिमानिवुद्धदेवताध्यानम्-
सिद्धार्थिकृतनामानंबुद्धाकृतिमहंभजे ॥ नभंविहृपवपुपंस्त्रीप्रधर्षण-
कारणम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

१४६ अथ रौद्रिवत्सराभिमानिदुर्गादेवताध्यानम्-
दुर्गाविपत्तिधुनयेरौद्रीतिरुतमंजिकाम् ॥ ध्यायामिदैत्यहंत्रीतारक्ता-
स्वादनतःपराम् ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

१४७ अथ दुर्मत्यभिमानियातुधानदेवताध्यानम्-
यातुधानंबकमुखंचैकासंदारुणाकृतिम् ॥ ध्यायाम्यनिष्ठांत्यर्थदु-
र्मतीतिकताह्वयम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

१४८ अथ दुंदुभ्यभिमानिभैरवदेवताध्यानम्-
दुंदुभीतिरुताह्वानंसमस्तारिपुंभैरवम् ॥ भैरवंश्ववराहूदंदिगंबरमुपाश्र-
ये ॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१४९ अथ रुधिरोद्धार्यभिमानिह्नूमदेवताध्यानम्—
ह्नूमंतंवायुसुतरुधिरोद्धारिसंज्ञकम् ॥ समुद्रलंघनोद्युक्तं दीर्घलांगूल-
माश्रये ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१५० अथ रक्ताक्ष्यभिमानिसरस्वतीदेवताध्यानम्—
सरस्वतीभासमानांवीणोज्ज्वलकरांबुजाम् ॥ रक्ताक्षिसंज्ञिकां देवीं
प्रपद्ये वाग्बिभूतिदाम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

१५१ अथ क्रोधनाभिमानीदाक्षायणीदेवताध्यानम्—
दाक्षायणीक्रोधनाख्यांदक्षक्रतुविभञ्जनीम् ॥ शुकारूढांशूलधरां भ-
जेत्तीठार्थसिद्धये ॥ १ ॥ कनकवर्णा ॥ १ ॥

१५२ अथ अक्षयाभिमानिलक्ष्मीदेवताध्यानम्—
प्रपद्येऽक्षयसंज्ञांतां लक्ष्मीं क्षीराब्धिकन्यकाम् ॥ हंसारूढामिन्दुमुखीपा-
णिद्वयकृतांबुजाम् ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णा ॥ १ ॥ ६० ॥

१५३ अथ दक्षिणायनस्वरूपम्—(शैवागमे)

दक्षिणायनसंज्ञो वैश्यामोसौमंदलोचनः ॥ रीतवस्त्रो वहन्कुंडं कर्णिका-
रदलाकृतिः ॥ १ ॥ बीजांकुरशरावार्कमनिशंनरहस्तकः ॥ पूजितः सि-
द्धये नित्यंधनधान्यसमृद्धये ॥ २ ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१५४ अथ उत्तरायणस्वरूपम्—(शैवागमे)

उत्तरायणसंज्ञो सौशुभवर्णो विशालदृक् ॥ मांजिष्ठवसनोपेतः स्वर्णमु-
क्ताविभूषणः ॥ १ ॥ पुस्तुकंदक्षिणेहस्ते वामे चरविंबिवकम् ॥ दधन्मु-
क्ष्यैमुदेचस्यात्पूजनीयस्तुकीर्तये ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥ २ ॥

१५५ अथ अयनलक्षणम्—(ऋत्विजास्करीयेरत्नमालायाम्)

शिशिरपूर्वमृतुत्रयमुत्तरं ह्ययनमाहुरहभतदामरम् ॥ जवतिदक्षिणम-
न्यद्वतुत्रयं निगदितारजनीमरुतांचसा ॥ १ ॥ २ ॥

अथ अयनयोरुपयोगमाहसत्यव्रतः—(माधवीये)

देवतारामवाप्यादिप्रतिष्ठोदहमुखैरवा ॥ दक्षिणाशामुखैर्कुर्वन्नतत्फल-

मवाप्तुयात् ॥ १ ॥—॥ (वैखानससंहितायाम्) मातृभैरववाराहनरसिंहत्रि-
विक्रमाः ॥ महिषासुरहंतीचस्थाप्यावैदक्षिणायने ॥ १ ॥—॥ (मदनर-
त्नेज्योतिश्शास्त्रे) गृहप्रवेशस्त्रिदशप्रतिष्ठाविवाहचौलव्रतबंधपूर्वम् ॥
सौम्यायनेकर्मशुभंप्रदितंयद्गर्हितंतत्खलु दक्षिणेस्यात् ॥ १ ॥

अथ अयनयोःकर्तव्यदानकर्मविशेषाः—(दानचिंतामणौ)

तत्र उत्तरायणेदानानि—

(स्कांदे) धेनुंतिलमयींराजन्दयायश्चोत्तरायणे ॥ सर्वान्कामान-
वामोतिविंदते परमंसुखम् ॥ १ ॥—॥ (विष्णुधर्मोत्तरे) उत्तरेत्वयने
विभावन्नदानंमहाफलम् ॥ तिलपूर्णमनड्ढाहंदस्वारोगैःप्रमुच्यते ॥ १ ॥

अथ दक्षिणायनेदानकर्माणि—(भविष्योत्तरे)

सतिलैस्तंडुलैर्द्वंपूजयेद्दक्षिणायने ॥ घृताभिपेकंवाकुर्यान्महापुण्यफ-
लेच्छया ॥ १ ॥ घृतपूर्णंभाडेनसच्छिद्रेणत्वहर्निशम् ॥ गव्येनाज्येनवाशं-
भोःप्रदद्याद्घृतकंबलम् ॥ २ ॥ सर्पिषारूपकंरम्यंरुत्वाश्रेयोभिवृद्धये ॥

अथ अयनयोजातिगुणाः—(जातकाक्षरणे)

शश्वत्प्रसन्नोननुसूनुकांतासंतोपयुक्तोतितरांचिरायुः ॥ नरस्तदात्रा-
णपरोप्युदारोभीरुश्चसौम्यायनजातजन्मा ॥ १ ॥ अकर्मगौरःरुपिकर्म
कर्त्ताचतुष्पदांयोऽतिकठोरचित्तः ॥ शठोप्यसत्त्वोनुमानवानांयाम्यायने
योजननंप्रपन्नः ॥ २ ॥

१५६ अथ दक्षिणायनाभिमानिसूर्यदेवतास्वरूपम्—(शैवागमे)

श्रेयसेभूयसेनित्यंदक्षिणायनमाश्रये ॥ भास्वद्रथगतंमूर्यंचंद्रनक्षत्रसं-
वृतम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१५७ अथ उत्तरायणाभिमानिसोमदेवतास्वरूपम्—(शैवागमे)

केशापनुत्तयेनित्यमुत्तरायणमाश्रये ॥ दिव्यस्वंदनमारुदंमूर्पादिप्रहमं-
धुतम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

अथ ऋतूनां स्वरूपाणि—(शैवागमे तृसिंहप्रासादेच)

१५८ तैत्र्यादौ वसंतर्तुस्वरूपम्—

आद्यं वसंतमीडेहमासीनं व्याघ्रचर्मणि ॥ अक्षमालोद्यतकरं पंचाक्षर
परायणम् ॥ १ ॥ पुष्पच्छत्रावृतश्रीमान्वसंतो भीष्टदायकः ॥ बद्धप-
द्मासनासीनः प्राङ्मुखो हसिताननः ॥ २ ॥ श्वेतांगो लोहिताक्षस्तु पीतांबर-
समन्वितः ॥ भस्मोद्धूलितसर्वांगो वसंतोस्तु मुदेमम ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१५९ अथ ग्रीष्मर्तुस्वरूपम्—

ग्रीष्माभिधो द्वितीयस्तु धूसरोरुक्षगात्रकः ॥ अक्षसूत्रार्कहस्तस्तु चंद्र-
शुभातपत्रयुक् ॥ १ ॥ रोगसंतापनाशाय पूजनीयो विपश्चिता ॥ ग्रीष्मं प्रा-
ङ्मुखमासीनं विष्टरे मुनिपूजिते ॥ १ ॥ कर्मडलूज्ज्वलकरं नमामि शिरसा
न्वहम् ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥

१६० अथ वर्षर्तुस्वरूपम्—

तृतीयस्तोयदर्तुस्तु हरिद्वर्णो रूणेक्षणः ॥ ताम्रवर्णशुकोपेतः नीलाविद्रुम-
कुंडलः ॥ १ ॥ मीनमंके दधानो यंतोयपूर्णघटंपरे ॥ मेघमालावृतश्चैव
विद्युत्त्वानथदीप्तिमान् ॥ २ ॥ हरितालदलैः पूज्यो पुष्टिसंतुष्टिवृद्धये ॥
शिरसाप्रणमाम्यद्य वर्षाहर्षाभिधायिकाः ॥ १ ॥ वृसीनिविष्टास्ततंतद-
क्षिणामुखमास्थिताः ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

१६१ अथ शरद्वर्तुस्वरूपम्—

शारद्वर्तुश्चतुर्थस्तु चंद्रगौरस्सुलोचनः ॥ कंठमौक्तिकमालस्तु कर्णे चें-
द्राश्मकुंडलः ॥ १ ॥ चंद्रबिंबकरेदक्षे वामे कुंभं सुधापुतम् ॥ दधानः पूज-
नीयो यमायुर्वृद्धचैमुखाय च ॥ २ ॥ शारदो भविता ह्यस्मत्प्रार्थितार्थप्रदा-
यकः ॥ ऋतुः प्रत्यङ्मुखमासीनः स्फाटिकं वलयं वहन् ॥ १ ॥ चंद्रगौरवर्णः ॥ ४ ॥

१६२ अथ हेमंतर्तुस्वरूपम्—

हेमंतः पंचमो ज्ञेयः कपिलशृंगकुंडली ॥ पीतवस्त्रसमावीतस्त्रिजटः रु-
ष्णगोधिकः ॥ १ ॥ धान्यमंजरिकादक्षे वामे पात्रं संधान्यकम् ॥ पूज-

नीयोविभूत्यर्थधान्यसंपद्विवृद्धये ॥ २ ॥ हेमंतऋतुरस्माकमुदङ्मुखमु-
पाश्रितः ॥ शुचिर्यज्ञोपवीतीचप्रसीदतुशुभप्रदः ॥ १ ॥ कपिलवर्णः ॥ १ ॥

१६३ अथ शिशिरर्तुस्वरूपम्-

शिशिरारण्योथपष्ठस्तुहरिप्रान्तरुणेक्षणः ॥ पीतकुण्डलकर्णस्तुकं-
ठेविद्रुममालकः १ ॥ मधूकमुप्रसूनांकःपात्रमर्ककरांबुजे ॥ वामेधान्यशरा-
वंचधारयन्निष्टवृद्धये ॥ २ ॥ शिशिरंशिरसानौमिऋतुमूर्ध्वमवस्थितम् ॥
सूर्यांबिबाहृतकरंपंचाक्षरजपोयतम् ॥ १ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥ ६ ॥

(अत्रपट्टनिरूपणे तत्तत्स्वरूपनिरूपकांतिमश्लोकः—(शैवागमेशा-
न्तिप्रकरणे) ॥—॥ तत्तदंतिमश्लोकान्यश्लोकोक्ततत्प्रतिमालक्षणानिच-
(नृसिंहप्रासादे) ॥ एवं च मतभेदेन प्रतिमायाः स्वरूपे भेदइतियत्रयस्याभिरुचि-
स्तदनुसारेण प्रतिमाकल्प्येत्याशयेन उक्तयोरुल्लेखः ॥)

अथ वसंतादिऋतुषु कर्त्तव्यदानानि—(दानचिंतामणौ विष्णुधर्मोत्तरे)

स्नानानुलेपनादीनां वसंते दानमिष्यते ॥ यानकानां तथा ग्रीष्मे छत्राणां
तदनंतरम् ॥ १ ॥—॥ (देवीपुराणे) यः पुनर्विधिना वत्सदेवीमुद्दिश्य प्रावृषि ॥
विषेषु विप्रकन्यासु तिलादीन्संप्रयच्छति ॥ १ ॥ तस्य सातुष्टिमाप्नोति शी-
घ्रमेव तु विद्यया ॥—॥ (विष्णुधर्मोत्तरे) शरयन्नस्य धर्मज्ञवस्त्राणामपि ह-
मने ॥ वह्नेर्दानं नरः कृत्वा सूर्यमुद्दिश्य चोदये ॥ १ ॥ शिशिरं सततं
वह्निर्तर्पयित्वा तथा तिलैः ॥ कुल्माषंसुघृतं दत्त्वा यथाशक्त्या द्विजातिषु २ ॥
कायाग्निदीप्तिमाकट्यं शत्रुनाशं च विंदति ॥

अथ वसंतादिऋतुषु जातगुणाः—(जातकाक्षरणे)

तत्रादौ (वसंते)—कंदर्परूपो मतिमान्प्रतापी संगीतशास्त्रे गणिते प्रवीणः ॥
शस्त्रास्त्रशीलामलचित्तवृत्तिः वसंतजातो मनुजः प्रसन्नः ॥ १ ॥

(ग्रीष्मे)—ऐश्वर्यविधाधनधान्ययुक्तो वक्त्रप्रलंबामलकेशपाशः ॥
भोगी भवेन्नातिविचारशीलो योग्रीष्मकाले जननं प्रसन्नः ॥ १ ॥

(वर्षासु)—संप्रामर्धरो मतिमान्प्रतापी तुरंगमप्रेमकरसुरूपः ॥ कफा-
निलात्माललनाविलासी वर्षोद्भवो वैपुरुषः सहर्षः ॥ १ ॥

(शंरदि)—अपूर्णरोपःपुरुषोनिलात्मामानीधनीधर्मरुचिःशुचिःस्यात् ॥
रणप्रियोवाहनसंयुतश्वक्रतौशरन्नाग्निचजन्मयस्य ॥ १ ॥

(हेमन्ते)—नरेद्रमंत्रीचतुरोत्पुदारोनरोभवेच्चारुगुणोपपन्नः ॥ सत्कर्म-
धर्मानुरतोमनस्वीहेमंतजातःसततंविनीतः ॥ १ ॥

(शिंशिरे)—मृष्टान्नपानानुरतोविनीतोगुरुप्रियःपुत्रकलत्रसौम्यः ॥
सत्कर्मवेषःपुरुषःसरोपोबलादिशालीशिशिरतुजन्मा ॥ १ ॥ ६ ॥

अथ पट्टत्वभिमानिदेवतानां नामानि—(शैवागमे)

कामोभिर्वरुणो गौरीसर्पईश्वर एव च ॥ एताः प्रकीर्तिताः पण्णामृतनाम
धिदेवताः ॥ १ ॥

अथ पट्टूनामभिमानिदेवतानां स्वरूपाणि—(शैवागमे)

१६४ तत्रादौ वसंतत्वं भिमानिकामदेवतास्वरूपम्—
वसंतकालनेतारं कामं काम्यप्रदायकम् ॥ पुष्पवाणविनिर्भिन्नजगत्रय-
महंभजे ॥ १ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

१६५ अथ ग्रीष्मत्वं भिमान्यग्निदेवतास्वरूपम्—
शुचिग्रीष्मस्यनेतारं वह्निभेपगतं विभुम् ॥ शक्तिस्तुक्स्तुवहस्ताद्यदंघं
भक्तजनप्रियम् ॥ १ ॥ लोहितवर्णः ॥ १ ॥

१६६ अथ वर्षत्वं भिमानिवरुणदेवतास्वरूपम्—
प्रचेतसमहं वंदे वर्षतो रधिदेवतम् ॥ नकारुडं पाशपाणिं लोकानां जीव-
नप्रदम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

१६७ अथ शरद्वत्त्वभिमानिगिरिजादेवतास्वरूपम्—
गिरिजाशंकराधां गीशरत्कालाधिदेवताम् ॥ वंदे लोकैकजननीं सर्वा-
भीष्टप्रदायिनीम् ॥ १ ॥ हरिद्वर्णा ॥ १ ॥

१६८ अथ हेमंतत्वं भिमानिसर्पदेवतास्वरूपम्—
आहिसर्पकुलाधीशं हेमंतस्याधिदेवतम् ॥ काद्रवेषं महासत्त्वं भजे मां
पातु सर्वदा ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१६९ अथ शिशिरर्त्वाभिमानीश्वरदेवतास्वरूपम्-
शिशिरस्येश्वरदेवंमहेशं वृषभध्वजम् ॥ वंदेत्रिपुरहंतारंसमेभीष्टप्रयच्छ
तु ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥ ६ ॥

अथ चांद्रमानरीत्याचैत्रादिमासस्वरूपाणि-(शैवागमे)

१७० तत्रादौ चैत्रमासस्वरूपम्-

शंखचक्रोज्ज्वलकरंकिरीटोद्गासिमस्तकम् ॥ जगदानंदजनकंमधु-
मासमुपास्महे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१७१ अथ वैशाखमासस्वरूपम्-

कौमोदकीशार्ङ्गधरंमासंमाधवसंज्ञकम् ॥ गरुत्मद्राहनारूढंवंदेभीष्ट-
स्यसिद्धये ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१७२ अथ ज्येष्ठमासस्वरूपम्-

त्रिणेत्रंपङ्कजंभुजंमसूत्रोज्ज्वलभुजांतरम् ॥ वैश्याग्रवाहनारूढंशुक्ल
मासमुपास्महे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१७३ अथ आपाढमासस्वरूपम्-

द्विशीर्षिकंचतुर्बाहुंपन्नगेश्वरवाहनम् ॥ उपास्महेशुचिंमासंभक्ताभीष्ट-
प्रदायकम् ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

१७४ अथ श्रावणमासस्वरूपम्-

नभोमासेनमान्ययक्लेशानामपनुत्तये ॥ पंचवक्रंदशभुजंसारंगप्रवर-
स्थितम् ॥ १ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

१७५ अथ भाद्रपदमासस्वरूपम्-

नमान्यहंनभस्याख्यंमासमिष्टस्यासिद्धये ॥ चतुर्मुखंचाष्टभुजंहंसप्रव-
रसंस्थितम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१७६ अथ आश्वयुजमासस्वरूपम्-

पण्मुखंद्वादशभुजंभद्रकवरसंस्थितम् ॥ भक्ताभीष्टप्रदंनित्यमिपमा-
समुपास्महे ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

१७७ अथ कार्तिकमासस्वरूपम्—

त्रिनेत्रं चारुजटिलं चारुचंद्रार्धशेखरम् ॥ कैलाससिखरारूढमूर्जमा-
समुपास्महे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१७८ अथ मार्गशीर्षमासस्वरूपम्—

वृषारूढं शूलपाणिं प्रमदापरिसेवितम् ॥ नमामिशिरसादेवं सहाख्यं मा-
समन्वहम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१७९ अथ पुष्यमासस्वरूपम्—

शारिकावाहनारूढं खड्गखेटकसत्करम् ॥ ध्यायेहं मनसानित्यं सह-
स्यं मासमन्वहम् ॥ १ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

१८० अथ मार्गमासस्वरूपम्—

चंद्रहासोज्ज्वलकरंशुकप्रवरवाहनम् ॥ ध्यायामीष्टकृतेनित्यंतपोमा-
समनन्यधीः ॥ १ ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

१८१ अथ फाल्गुनमासस्वरूपम्—

तपस्यं मासमीडेहं कोकिलप्रवरस्थितम् ॥ ब्रह्मसूत्रोज्ज्वलांसंचकिरी-
टांकितमस्तकम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥ १२ ॥

अथ चैत्रादिमासानां वर्णाः—(विष्णुधर्मोत्तरे कारणामेव)

चैत्रो मधुर्लोहितश्च वैशाखो माधवः सितः ॥ ज्येष्ठः शुक्लः श्वेतवर्णः शुचि-
रापाढकोरुणः ॥ १ ॥ श्रावणस्तु हरिद्वर्णो देवतातु नभः स्मृतः ॥ भाद्रो न-
भस्यः श्वेतः स्यादाश्वयुजो हितोरुणः ॥ २ ॥ ऊर्जो वै कार्तिकश्चैतो मार्ग-
शीर्षः सहासितः ॥ पुष्यः सहस्यो हरितः भाद्रोऽपि हरितः स्मृतः ॥ ३ ॥
फाल्गुनोऽपि तपस्याख्यो वर्णतः पाटलः स्मृतः ॥ उक्तमासाधिदेवाश्च वर्णैस्ते
पृथिवीपते ॥ ४ ॥

अथ चैत्रादिद्वादशमासेषु तत्तन्मासकर्तव्यस्नानदानपूजोपायना-
दीनि—(भद्रहासकरीये पामवामनपुराणमहाभारतेषु)

तत्रादौ (चैत्रे)—चैत्रे मासि विचित्राणि शयनान्यासनानि च ॥
विष्णोः प्रीत्यर्थं मत्तानि देयानि ब्राह्मणेष्विति ॥ १ ॥

(वैशाखे)—वैशाखेविधिनास्नानं देवनद्यादिकेवहिः ॥ हविष्यं ब्रह्म-
चर्यं च ग्नुशाप्या नियमस्थितिः ॥ १ ॥ व्रतं दानं दमो देवि मधुसूदनपूजनम् ॥
अपि जन्मसहस्रोत्थं पापं दहतिदारुणम् ॥ २ ॥

(ज्येष्ठे)—उदकुंभांबुधेनूश्वतालवृंतं च चंदनम् ॥ त्रिविक्रमस्य प्री-
त्यर्थं दातव्यं ज्येष्ठमासि च ॥ १ ॥

(आषाढे)—उपानयुगलं छत्रं लवणामलकानि च ॥ आषाढे वामन-
प्रीत्यै दातव्यानीह भक्तिः ॥ १ ॥

(श्रावणे)—वृतं च क्षीरकुंभांश्च घृतपकं फलानि च ॥ श्रावणे श्रीधर-
प्रीत्यै दातव्यानि दिने दिने ॥ १ ॥

(भाद्रपदे)—मासि भाद्रपदे दद्यात्पायसं मधुसर्पिणी ॥ हृषीकेशप्री-
णार्थं दर्पणं सगुडोदनम् ॥ १ ॥

(आश्वयुजे)—सम्यक्स्थिरांगं वृषभं दधिचाम्लरसादिकम् ॥ प्रीत्य-
र्थं पद्मनाभस्य देयमाश्वयुजे नरैः ॥ १ ॥

(कार्तिके)—रजतं कनकं दीपान्मणिमुक्ताफलादिकम् ॥ दामोदर-
स्य प्रीत्यर्थं प्रदद्यात्कार्तिके नरैः ॥ १ ॥

(मार्गशीर्षे)—खरोष्ट्राश्वनरागावः शकटान्यप्यत्राविकम् ॥ दात-
व्याविष्णुसंप्रीत्यै मार्गशीर्षे नरोत्तमैः ॥ १ ॥

(पौर्षे)—पौषमासंतुकैतियचैकमुक्तेनयः क्षिपेत् ॥ सुभगोदर्शनीय-
श्वशोभागी च जायते ॥ १ ॥

(माघे)—माघमासि चयः स्नायान्नरंतर्येण भारत ॥ पौंडरीकफलं त-
स्य दिवसे दिवसे भवेत् ॥ १ ॥

(फाल्गुने)—फाल्गुने व्रीहयोगावो वस्रं कृष्णाजिनान्वितम् ॥ गो-
विंदप्रीणार्थाय दातव्यं पुरुषर्षभ ॥ १ ॥ १२ ॥

अथ माघादिद्वादशमासेषु दानानि—(दानचिंतामणौ विष्णुधर्मोत्तरे)
तत्रादौ (माघे)—तिलप्रदानान्माघेतुयाम्यं लोकां न गच्छति ॥

- (फाल्गुने)—प्रियंगुंफाल्गुनेदत्त्वाप्रियो भवतिभूतले ॥
 (चैत्रे)—चैत्रेचित्राणिवस्त्राणिदत्त्वासौभाग्यमश्नुते ॥
 (वैशाखे)—अपूपानांप्रदानेनवैशाखेस्वर्गमश्नुते ॥
 (ज्येष्ठे)—छत्रदानात्तथाज्येष्ठेसर्वान्कामान्त्समश्नुते ॥
 (आषाढे)—आषाढेचंदनंदेयंसकपूर्महाफलम् ॥
 (श्रावणे)—श्रावणेवस्त्रदानेनकीर्तितंसुमहत्फलम् ॥
 (भाद्रपदे)—श्रौष्ठपद्येतथामासिप्रदानंफाणितस्यच ॥
 (आश्विने)—आश्विनेघृतदानेनरूपवानभिजायते ॥
 (कार्तिके)—कार्तिकेदीपदानेनसर्वमौज्ज्वल्यमानुयात् ॥
 (मार्गशीर्षे)—लवणंमार्गशीर्षेतुदत्त्वासौभाग्यमश्नुते ॥
 (पौषे)—पौषेकनकदानेनपरांपुष्टितथैवच ॥ ११ ॥

अथ चैत्रादिमासेषुजातानांगुणाः—(जातकाभरणे)

- तत्रादौ (चैत्रे)—सत्कर्मविद्याविनयोपपन्नोभोगीनरःस्यान्मधुरान्नभो-
 का ॥ सत्पात्रदानानुरतश्चमंत्रौचैत्रोद्भवश्चापिविचित्रमंत्रः ॥ १ ॥
 (वैशाखे)—सुतेपणःपुष्टिगुणाधिशालीपुमान्बलीयान्द्विजदेवभक्तः ॥
 कामीचिरायुर्जलयानशीलस्स्यान्माधवेवांधवसौख्ययुक्तः ॥ १ ॥
 (ज्येष्ठे)—क्षमान्वितश्चंचलचित्तवृत्तिर्विदेशवासाभिरुचिश्चतीव्रः ॥
 विचित्रबुद्धिःखलुदीर्घसूत्रोज्येष्ठोद्भवश्चेष्टतरोनरस्स्यात् ॥ १ ॥
 (आषाढे)—बहुव्ययोनल्पवचोविलासःप्रमादशीलोगुरुवत्सलश्च ॥
 सदाग्निमांयश्शुभकर्मकृत्स्पादापाढजोगाढतराभिमानः ॥ १ ॥
 (श्रावणे)—पुत्रैश्चपौत्रैश्चकलत्रमित्रैस्सुखीचतातस्यनिदेशकर्ता ॥
 लोकप्रसिद्धःकफवान्वदान्योयश्श्रावणेपुण्यगुणैः सपूर्णः ॥ १ ॥
 (भाद्रपदे)—श्रीमान्भवेत्क्षीणकलेचरश्चदाताचकांतासुतसौख्ययु-
 क्तः ॥ सुखैश्चदुःखैर्विलतोहिमत्योर्धूर्तोभवेद्भाद्रपदेसुजन्मा ॥ १ ॥
 (आश्वयुजे)—विद्वान्धनीराजकुलप्रियश्चसत्कार्यकर्ताबहुभृत्ययु-

क्तः ॥ दातागुणज्ञो बहुपुत्रसंततिस्स्यादाश्विनेऽश्वदिसमृद्धिभाजी ॥ १ ॥

(कार्तिके)—सत्कर्मकर्त्ता बहुवाग्विलासोधनीलसत्पंगुचितालकश्च ॥
कामंसकामः क्रयविक्रयार्थसत्कार्यकृत्कार्तिकजातजन्मा ॥ १ ॥

(मार्गशीर्षे)—सुतीर्थयात्रानिरतः सुशीलः कलाकलापे कुशलो विला-
सी ॥ परोपकर्त्ता धृतसाधुमार्गो मार्गोद्भवो वैविभ्रवैस्तमेतः ॥ १ ॥

(पुष्ये)—परोपकारी पितृवित्तहीनः कष्टार्जितार्थव्ययकृद्विध्वजः ॥
सुगुप्तमंत्रः कृतशास्त्रयुक्तः पौषे विशेषी पुरुषः कलावान् ॥ १ ॥

(माघे)—सन्मंत्रविद्वैदिकसाधुयोगो योगोक्तविद्याभ्यसनानुयुक्तः ॥
बुद्धेर्विशेषाद्विजितारिसंघो माघोद्भवस्स्यादघोमनुष्यः ॥ १ ॥

(फाल्गुने)—परोपकारी कुशलादयालुर्वलान्वितः कोमलकायशाली ॥
विलासिनीकेलिविधानशीलो यः फाल्गुने फल्गुवचो विलासः ॥ १ ॥ १२ ॥

१८२ अथ चैत्रादिमासाभिमानि देवतानां ध्यानम्—(शारदातिलके)
आमार्गशीर्षमूर्जातकेशवाद्याहिदेवताः ॥ पूजाः क्रमेण मासेषु सर्वसंप-
त्समृद्धये ॥ १ ॥ (एषां लक्षणानिकेशवादिचतुर्विंशतिमूर्तिवत् नि० २) १२

अथ मेपादिमीनपर्यंतद्वादशसंक्रांतीनां स्वरूपाणि—(ज्योतिषाण्वे)

१८३ तत्रादौ मेपसंक्रांतिस्वरूपम्—

जटिलावह्निरूपा च न्यक्षाशार्दूलवाहना ॥ कपालाभयहस्तास्य दे-
कवक्राकरालिका ॥ १ ॥ अस्मन्मुदेसदानूयान्मेपसंक्रांतिरादिमा ॥
रक्तवर्णा ॥ १ ॥

१८४ अथ वृषभसंक्रांतिस्वरूपम्—

एकवक्रादिहस्ताचत्रिणेत्रासिंहवाहना ॥ श्वेतवर्णा महाघोरा कपाला-
भयसंयुता ॥ १ ॥ द्वितीया वृषसंक्रांतिस्सदानूयान्मुदेसम ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

१८५ अथ मिथुनसंक्रांतिस्वरूपम्—

विरुपाक्षी हारिद्वर्णा त्रिणेत्रासूकरस्थिता ॥ अत्रयंचकपालंचदधानै-

कमुखीशुभा ॥ १ ॥ मिथुनारूपातुसंक्रांतिस्थिसिध्यैसदास्तुवः ॥
हरिद्वर्णा ॥ १ ॥

१८६ अथ कर्काटकसंक्रांतिस्वरूपम्—

महोदरीचिकवक्राकटकारूपाशुनिस्थिता ॥ पाटलांगीद्विहस्ताचक-
पालाभयधारिणी ॥ १ ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

१८७ अथ सिंहासंक्रांतिस्वरूपम्—

कपालचामरकरारकागर्दभसंस्थिता ॥ जिह्निकासिंहसंक्रांतिरे-
कवक्राप्रसीदतु ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

१८८ अथ कन्यासंक्रांतिस्वरूपम्—

कृष्णाननारक्तदेहात्रिणेत्रागजसंस्थिता ॥ सिंहिकानामविज्ञेयाक-
पालाभयशोभिता ॥ १ ॥ कन्यासंक्रांतिरित्युक्तापितृप्रीतिकराशुभा ॥
मुखेकृष्णवर्णा ॥ देहेरक्तवर्णा ॥ १ ॥

१८९ अथ तुलासंक्रांतिस्वरूपम्—

एडाननानीलवर्णाकुक्कुटस्थातुलाभिधा ॥ मंदात्रिणेत्रसहिताकपाला-
भयधारिणी ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

१९० अथ वृश्चिकसंक्रांतिस्वरूपम्—

अजारूढानीलवर्णात्रिणेत्राहादिनीमता ॥ कपालशक्तिहस्ताचसंक्रां-
तिवृश्चिकाभिधा ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

१९१ अथ धनुस्संक्रांतिस्वरूपम्—

महिषस्थात्रिणेत्राचचित्रवर्णाज्ज्वलाभिधा ॥ कपालाभयहस्ताचधनु-
स्संक्रांतिरुच्यते ॥ १ ॥ चित्रवर्णा ॥ १ ॥

१९२ अथ मकरसंक्रांतिस्वरूपम्—

जपाकुसुमवर्णाचत्रिणेत्रादंष्ट्रिकानना ॥ कपालवज्रहस्ताचराक्षसी
चोदूवाहना ॥ १ ॥ भूयान्मकरसंक्रांतिरभीष्टफलदायिनी ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

१९३ अथ कुंभसंक्रांतिस्वरूपम्-

भंजिकातुरगारूढानीलवर्णामहोदरी ॥ कपालाभयहस्ताचकुंभसंक्रांतिरीरिता ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

१९४ अथ मीनसंक्रांतिस्वरूपम्-

भद्रकवरमारूढावक्रानाम्नीत्रिलोचना ॥ मीनाख्यारुणवर्णास्यात्कपालाभयसंयुता ॥ १ ॥ अरुणवर्णा ॥ १ ॥ १२ ॥

अथ द्वादशसंक्रांतिनामानि-(ज्योतिषार्णवे)

करालीचमहाघोराविरूपाक्षीमहोदरी ॥ जिहिकासिलिकामंदाह्लादिनी चोज्ज्वलामता ॥ १ ॥ राक्षसीभंजिकावक्राचेतिसंक्रांतयः क्रमात् ॥ १२ ॥

अथ द्वादशसंक्रांतिवाहनानि-(ज्योतिषार्णवे)

व्याघ्रसिंहवराहाश्वशुनकोगर्दभोगजः ॥ कुक्कुटाजौचमहिपश्वोष्ट्रो श्वोक्क्षएवच ॥ १ ॥ एतानिवाहनानिस्थुःसंक्रांतीनामजादितः ॥ १२ ॥

अथ संक्रांतिषुदानान्याहविश्वामित्रः-(भट्टभास्कररीये)

मेपसंक्रमणेभानोर्मेपदानंमहाफलम् ॥ वृषसंक्रमणेदानं गवांप्रोक्तं तथैवच ॥ १ ॥ वस्त्रान्नपानयानानिमिथुनेविहितानितु ॥ घृतधेनुप्रदानंतु कर्कटेपरिशस्यते ॥ २ ॥ ससुवर्णपात्रदानं सिंहेचविहितंसदा ॥ कन्याप्रवेशेवस्त्राणांसुरभीणांतथैवच ॥ ३ ॥ तुलाप्रवेशेधान्यानां वीजानामेवचोत्तमम् ॥ कीटप्रवेशेवस्त्राणांविश्वनादानमेवच ॥ ४ ॥ धनुःप्रवेशेवस्त्राणां यानानांचमहाफलम् ॥ मृगप्रवेशेदारूणांदानमग्रेस्तथैवच ॥ ५ ॥ कुंभप्रवेशेदानंतुगोभ्यस्तृणजलस्यच ॥ मीनप्रवेशेह्यलानमाल्यानामापिचोत्तमम् ६ ॥

अथ द्वादशमासाभिमानिद्वादशादित्यानां नामानि-(शैवागमे)

धातार्यमाचमित्रध्वाप्यरुणश्वंद्रएवच ॥ विवस्वत्त्वष्ट्रविष्ण्वंशुभगपूषणएवच ॥ १ ॥ पर्जन्यश्वद्वादशैतेसंक्रांतीनांहिदेवताः ॥ १२ ॥

अथ द्वादशमासाभिमानिद्वादशादित्यदेवताध्यानम्—(शैवा-
गमे—श्लोकैः) (वाक्यैःश्रीविष्णुभागवते—रश्मयस्तु कूर्मपुराणे)

१९४ तत्रादौ धातृसूर्यध्यानम्—

धाताकृतस्थलीहेतिर्वासुकीरथकृन्मुने ॥ पुलस्त्यस्तुंबुरुरितिमधुमा-
संनयंत्यमी ॥ १ ॥ धाताशुभस्यमेदाताभूयोभूयोपिभूयसः ॥ रश्मि-
जालसमाश्लिष्टस्तमस्तोमविनाशनः ॥ २ ॥ मेपेमासिधातासूर्यः ॥
अप्तराःकृतस्थली ॥ गंधर्वस्तुंबुरुः ॥ पुलस्त्यऋषिः ॥ पांशस्थानीयो
वासुकिः ॥ रथकृदाख्योवर्धकिः ॥ हेतिर्नाभाराक्षसः ॥ रश्मयोष्टसहस्राणि ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥

१९५ अथ अर्यमसूर्यध्यानम्—

अर्यमापुलहोथोर्जःप्रहेतिःपुंजिकस्थली ॥ नारदःकच्छनीरश्वनयं-
त्येतेस्ममाधवम् ॥ १ ॥ मेरुशृंगांतरचरःकमलाकरबांधवः ॥ अर्यमा-
स्तुसदाभूत्यैभूयस्यैप्रणतस्यमे ॥ २ ॥ वृषभेमासिअर्यमासूर्यः ॥ पुल-
हऋषिः ॥ अप्तराः पुंजिकस्थली ॥ नारदाख्योगंधर्वः ॥ कच्छनी-
राख्योनागः ॥ ऊर्जाख्योवर्धकिः ॥ प्रहेतीराक्षसः ॥ रश्मयोदशसहस्राणि ॥
पीतवर्णः ॥ १ ॥

१९६ अथ मित्रसूर्यध्यानम्—

मित्रोत्रिःपौरुपेयोयतक्षकोमेनकाहहा ॥ रथस्वनइतिह्योतेशुकृमासं
नयंत्यमी ॥ १ ॥ निशानिवारणपटुरुदयाद्रिकृताश्रयः ॥ मित्रोस्तुमम
मोदायतमस्तोमविनाशनः ॥ २ ॥ मिथुनमासिमित्रसूर्यः ॥ अत्रि
ऋषिः ॥ मेनकाप्तराः ॥ हाहागंधर्वः ॥ तक्षकोनागः ॥ रथस्वनाख्यो
वर्धकिः । पौरुपेयोराक्षसः ॥ रश्मयस्तसहस्राणि ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

१९७ अथ अरुणसूर्यध्यानम्—

वसिष्ठोह्यरुणोरंभासहजन्वस्वथाहुहूः ॥ शुकश्चित्रस्वनश्वैवशुचि
मासंनयंत्यमी ॥ १ ॥ सूर्यस्स्यंदनमारूढअर्चिर्मालीप्रतापवान् ॥ काल-

भूतःकामरूपोह्यरुणस्तेव्यतेमया ॥ २ ॥ कर्ककेमासिरुणस्सूर्यः ॥
वसिष्ठऋषिः ॥ रंभाऽप्तराः । हूहूर्गंधर्वः ॥ शुकाख्योनागः ॥ चित्रस्वनो
वर्धकिः ॥ सहजन्वोराक्षसः ॥ रश्मयःपंचसहस्राणि ॥ श्यामवर्णः ॥ १ ॥

१९८ अथ इंद्रसूर्यध्यानम्-

इंद्रोविश्वावसुश्चोताचिलापुत्रस्तथांगिराः ॥ प्रम्लोचाराक्षसश्शर्यो न-
भोमासंनयंत्यमी ॥ १ ॥ सहस्ररश्मिसंवीतमिंद्रवरदमाश्रये ॥ शिरसा
प्रणमाम्ययश्रेयोवृद्धिप्रदायकम् ॥ २ ॥ सिंहेमासि इंद्रसूर्यः ॥ अंगि-
राऋषिः ॥ विश्वावसुर्गंधर्वः ॥ प्रम्लोचाऽप्तराः ॥ इलापुत्रोनागः ॥ श्रोत्रा-
ख्योवर्धकिः ॥ शर्याख्योराक्षसः ॥ रश्मयस्तप्तसहस्राणि ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

१९९ अथ विवस्वत्सूर्यध्यानम्-

विवस्वानुग्रसेनश्चव्याघ्रआसारणोभृगुः ॥ अनुम्लोचाशंखपालो न-
स्याख्यंनयंत्यमी ॥ १ ॥ जगन्निर्माणकर्तारंसर्वदिग्व्याप्ततेजसम् ॥ नमो-
ग्रहमहादीपंविवस्वंतंनमाम्यहम् ॥ २ ॥ कन्यामासिविवस्वान्सूर्यः ॥ मृगु-
र्ऋषिः ॥ अनुम्लोचाऽप्तराः ॥ उग्रसेनो गंधर्वः ॥ शंखपालोनागः ॥ आसा-
रणोवर्धकिः ॥ व्याघ्रोराक्षसः ॥ रश्मयोदशसहस्राणि ॥ बभ्रुवर्णः ॥ १ ॥

२०० अथ त्वष्टसूर्यध्यानम्-

त्वष्टाऋचीकोरक्षश्चकंबलाख्यस्तिलोत्तमा ॥ ब्रह्मरातोथशतजिह्व-
तराष्ट्रपंभरा ॥ १ ॥ त्वष्टाशुभायमेभूयाच्छिष्टावलिनिपेवितः ॥ नाना-
शिल्पकरोनानाधातुरूपःप्रभाकरः ॥ २ ॥ तुलामासित्वष्टासूर्यः ॥ ब्रह्म
रातऋषिः ॥ तिलोत्तमाऽप्तराः ॥ धृतराष्ट्रो गंधर्वः ॥ कंबलाख्योनागः ॥
शतजिन्नामावर्धकिः ॥ ऋचीकाख्योराक्षसः ॥ रश्मयोष्टसहस्राणि ॥
चित्रवर्णः ॥ १ ॥

२०१ अथ विष्णुसूर्यध्यानम्-

विष्णुरश्वतरोरंभासूर्यवर्चाश्चसत्यजित् ॥ विश्वामित्रोमहाप्रेतऊर्ज-
मासंनयंत्यमी ॥ १ ॥ भानुमंडलमध्यत्यंवेदत्रयनिपेवितम् ॥ गायत्री-

प्रतिपाद्यंतंविष्णुं भक्तयानमाम्यहम् ॥ २ ॥ वृश्चिकेमासिविष्णुस्सूर्यः ॥
विश्वामित्रऋषिः ॥ रंभाऽप्सराः ॥ सूर्यवर्चागंधर्वः ॥ सत्यजिज्ञामावर्ध-
किः ॥ अश्वतरोनागः । महाप्रेतोराक्षसः ॥ रश्मयःपद्सहस्राणि ॥
अरुणवर्णः ॥ १ ॥

२०२ अथ अंशुसूर्यध्यानम्—

अथांशुःकाश्यपस्ताक्षर्यऋतसेनस्तथोर्वशी ॥ विद्युच्छत्रुर्महाशंख-
स्तस्रोमासंनयंत्यमी ॥ १ ॥ सदाविद्रावणरतोजगन्मंगलदीपकः ॥ मुनी-
द्रनिवहस्तुत्योभूतिदोशुर्भवेन्मम ॥ २ ॥ धनुर्मासिअंशुस्सूर्यः । काश्यप
ऋषिः ॥ उर्वश्याप्सराः ॥ ऋतसेनोगंधर्वः ॥ महाशंखोनागः ॥ ताक्षर्यो
वर्धकिः ॥ विद्युच्छत्रूराक्षसः ॥ रश्मयोन्वसहस्राणि ॥ हरिद्वर्णः ॥ १ ॥

२०३ अथ भगसूर्यध्यानम्—

भगस्स्फूर्जोरिष्टनेमिर्ऋणआयुश्चपंचमः ॥ कर्कोटकःपूर्वचित्तिःपौष-
मासंनयंत्यमी ॥ १ ॥ तिथिमासऋतूनांचवत्सरायनयोरपि ॥ घटिका-
नांचयःकर्ताभगोभाग्यप्रदोस्तुमे ॥ २ ॥ मकरेमासिभगस्सूर्यः । अरिष्टने-
मिर्ऋषिः ॥ पूर्वचित्तिरप्सराः ॥ ऊर्णोगंधर्वः ॥ कर्कोटकोनागः ॥
आयुर्वर्धकिः ॥ स्फूर्जोराक्षसः ॥ रश्मयएकादशसहस्राणि ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२०४ अथ पूषसूर्यध्यानम्—

पूषाधनंजयोधातासुपेणस्सुरुचिस्तथा ॥ घृताचीगौतमधेतितपोमा-
संनयंत्यमी ॥ १ ॥ पूषातोपायमेभूयात्सर्वपापापनोदनात् ॥ सहस्रकर-
संवीतस्समस्ताशांतरांतरः ॥ २ ॥ कुंभेमासिपूषासूर्यः ॥ गौतमऋषिः ॥
घृताच्यप्सराः ॥ सुरुचिर्गंधर्वः ॥ धनंजयोनागः ॥ सुपेणोवर्धकिः ॥
धाताराक्षसः ॥ रश्मयप्सद्सहस्राणि ॥ अलककवर्णः ॥ १ ॥

२०५ अथ पर्जन्यसूर्यध्यानम्—

ऋतुर्वर्चाभिरद्वाजःपर्जन्यस्सेनजित्थथा ॥ विश्वेश्वैरावतश्चैवतपस्पा-
ख्यंनयंत्यमी ॥ १ ॥ प्रपंचंप्रतपन्भूपोवृष्टिभिर्मादयन्पुनः ॥ जगदानं-

दजनकःपर्जन्यःपूज्यतेमया ॥ २ ॥ मीनेमासिपर्जन्यस्मूर्यः ॥ ऋद्वा-
जऋषिः ॥ वर्चागंधर्वः ॥ ऐरावतोनागः ॥ सेनजिद्वर्धकिः ॥ विश्वोरा-
क्षसः ॥ रश्मयो नवसहस्राणि ॥ अरुणवर्णः ॥ १ ॥

अथ एतेषां द्वादशादित्यानां रथाश्वाः—(विष्णुपुराणे)
हरिद्वर्णाः । छंदोनामानः । सप्तसंख्याकाः ॥ तेषांपुरोगता सतिनामा
प्रधानःएकःअश्वश्च वर्तते ॥

अत्रद्वादशादित्यानां नामानिद्वादशमासप्रवर्तकत्वंच—(विष्णुपुराणे)
(अन्यत्रव्यत्यासेनोक्तिस्तुकल्पभेदपरेतिज्ञेयम्)

२०६ अथ एतेषांद्वादशादित्यानां लक्षणानि—(पद्मपुराणे)
मतांडद्विभुजंरक्तंरक्तांबरधरंस्थितम् ॥ पृष्ठभागेशिरश्चक्रंस्थानेविम-
लमंडलम् ॥ १ ॥ विभ्राणंकमलद्वंद्वहस्ताभ्यांचकिरीटिनम् ॥ उरःप्रदे-
शेविमलंस्यमंतकमहामणिम् ॥ २ ॥ समाश्वमेकचक्रं चत्वावयेरथमा-
स्थितम् ॥ १ ॥

अथ एतेषां वर्णाः—(पद्मपुराणे)

रक्तःपीतोरुणःश्यामःश्वेतोवज्रशुक्लचरुः ॥ अरुणोहरितश्वैवशोणः
कांतनिभोरुणः ॥ १ ॥ आदित्यानामिमेवर्णाद्वादशानां क्रमात्स्मृताः ॥

२०७ अथ अधिमासक्षयमासयोर्लक्षणे—(शिरोमणौ)

असंक्रांतिमासोधिमासःस्फुटंस्याद्विसंक्रांतिमासःक्षयाख्यःकदाचिद्
॥ क्षयःकार्तिकादित्रयेनान्यथास्यात्तदावर्षमध्येधिमासद्वयं च ॥ १ ॥
(अधिमासस्यापिनिजमासदेवतैव देवता) (तत्स्वरूपमपिनिजमासस्व-
रूपवत् ६ नि०) ॥

अथाधिकमासेकर्तव्यदानानि—(ब्रह्मवैवर्ते)

अधिमासेतुसंप्राप्तेत्रयस्त्रिंशदपूपकम् ॥ सगुडाज्यफलंदद्यात्कांस्यपा-
त्रप्रतिष्ठितम् ॥ १ ॥ जनार्दनस्यप्रीत्यर्थं तन्मूर्तिंचहिरण्मयीम् ॥

२०८ अथ मकरसंक्रांतिस्वरूपम्—(ज्योतिपरत्नाकरे)

द्विमुखं कृष्णवर्णं चतुर्बाहुं त्रिलोचनम् ॥ सप्तहस्तं त्रिपादं च द्विशीर्षं
चोर्ध्वदृष्टिकम् ॥ १ ॥ सप्तायुधधरं दक्षे मुसलं चासिबाणकौ ॥ गदां वामे
च विभ्राणं खेटं पात्रं शरासनम् ॥ २ ॥ प्रख्यातं क्रूररूपं तन्मकरक्रांति-
लक्षणम् ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

अथ वारभेदेन सप्तविधमकरसंक्रान्तीनां स्वरूपाणि—(ज्योति-
षार्णवे)—(सर्वाः कृष्णवर्णाः)

२०९ तत्रादौ भानुवारे घोरानाम्नीसंक्रान्तेः स्वरूपम्—

मकरक्रांतिरकैतुघोरानाम्नीतुसिंहगा ॥ वीणासिजीर्णशूर्पाणिसित-
पद्मशरासनम् ॥ १ ॥ तुलादंडमहींद्रिचदधानासप्तभिः करैः ॥ १ ॥

२१० अथ सोमवारे ध्वांशीसंक्रान्तेः स्वरूपम्—

इंदुवारे तुसंक्रांतिर्ध्वांशीशार्दूलवाहना ॥ असिंशूर्पसितांभोजंतुलादं-
डशरासनम् ॥ १ ॥ सप्तचक्रकचंचैव विभ्राणावरदास्तुमे ॥ १ ॥

२११ अथ मंगलवारे महोदरीसंक्रान्तेः स्वरूपम्—

कुजवारे तथाक्रांतिर्वराहवरवाहना ॥ महोदरीतिविख्याताजीर्णशूर्-
पसितांबुजम् ॥ १ ॥ तुलादंडं चापसर्पौ क्रकचं क्षुरिकां तथा ॥ विभ्रा-
णावरदाभूयात्सर्वदारिद्रशांतये ॥ २ ॥ १ ॥

२१२ अथ बुध्वारे मंदाकिनीसंक्रान्तेः स्वरूपम्—

मंदाकिनीसौम्यवारे खरप्रवरसंस्थिता ॥ सितपद्मशरासेचतुलादंडं
फणीद्रकम् ॥ १ ॥ क्रकचक्षुरिकाबाणान्विभ्राणाशुभदासदा ॥ १ ॥

२१३ अथ गुरुवारे मंदासंक्रान्तेः स्वरूपम्—

सुरेज्यवारे मंदाख्या गजप्रवरगाशुभा ॥ शरासनतुलादंडौ नागेंद्रं क्रक-
चं शरान् ॥ १ ॥ क्षुरिकां त्रिडिवालं च दधानाबाहुभिर्मुदा ॥ १ ॥

२१४ अथ शुक्रवारेमिश्रिकासंक्रान्तेःस्वरूपम्-

असुरेन्द्रगुरोर्वीरेमिश्रिकामहिपासना ॥ तुलादंडमर्द्दीचक्रकचक्षुरि-
कांतथा ॥ १ ॥ विशिखंभिडिवालंचकुंतंचापिविभर्त्यसौ ॥ १ ॥

२१५ अथ शनिवारेराक्षसीसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

भानुपुत्रस्यवारेतुराक्षसीतुरगस्थिता ॥ जिलगक्रकचौचापिक्षुरिकां
बाणमेवच ॥ १ ॥ भिडिवालंचकुंतंचतुशुंडीविभर्तीकरैः ॥ १ ॥

२१६ अथ संक्रांतिसामान्यलक्षणम्-(ज्योतिषसंग्रहे)

अष्टबाहुश्वतुर्वक्राह्यष्टकर्णाष्टलोचना ॥ पष्टियोजनविस्तीर्णाशतयो-
जनमुन्नता ॥ २ ॥ सतायुधकरापूज्याप्रलंबोष्ठीत्रिपादिका ॥ ऊर्ध्व-
केशीविरूपाक्षीसंक्रांतिःपुरुषारूतिः ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

अथ करणप्रवेशभेदाद्विशेषेणासामेकादशस्वरूपाणि-

(ज्योतिषसंग्रहे)

२१७ तत्रादौ बंधकरणेप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

सिंहोपविष्टश्चतुशुंडिधारीपुन्नागशुक्लांबरविद्रुमाणि ॥ कस्तूरिकांचै-
वसुहेमपात्रमंत्रंचमुद्धेहिववेविवस्वान् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२१८ अथ बालंबकरणेप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

व्याघ्रोपविष्टोरुणवस्त्रजातीप्रसूनमुक्ताफलचंदनानि ॥ कांस्यंचपात्रं
सहभिडिवालंधचेरविः पायसभुक्चबालवे ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२१९ अथ कौलंबकरणेप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

स्थितवावरहेवकुलानिधृत्वाचित्रांबरःकुंकुमभूतसहासिः ॥ भक्ष्यौ-
दनोराजितभूषणश्चसताप्रपात्रःसलकौलवर्कः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२० अथ तैर्तिलप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

जंबूकरेदंडधरश्चमल्लिकामसूनगोरोचनपीतवस्त्रः ॥ धत्तेहयःपात्रम-
पूपभोजनोभाणिक्यहूपामपितैतिलैर्कः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥

२२१ अथ गैरेप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

गर्जोपविष्टस्सधनुस्सलाक्षोगोमेधिकालंकरणःपयःपिवन् ॥ नीला-
निवस्त्राणिचसीसपात्रंजपाप्रसूनानिगरेदधाति ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२२ अथ वणिक्प्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

वणिग्गतोयंमहिपोपविष्टस्सकंबलस्थोऽमरचंदनेच ॥ नीलोत्पलंनी-
लमणिचधत्तेदध्यन्नभोक्तात्रपुपात्रधारी ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२३ अथ भैद्राप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

भद्रेनिकुंतस्तुरगोपविष्टश्चर्मांबरोमाधविकाप्रसूनम् ॥ धत्तेहरिद्रामपि
कांस्यपात्रंचित्रान्नभुक्स्वर्णविभूषणोर्कः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२४ अथ शकुनिप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

शुनिस्थितःपाशधरश्चकंथासिंदूरताम्रांबरगंधपात्रः ॥ सचंपकःपीश
दिशिप्रयातोगुडारानःशाकुनिकोरविस्स्यात् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२५ अथ चंतुष्पात्प्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

पर्णांबरःपाटलदामदारुपात्रंदधानःकुशभूषणानि ॥ धत्तेचमेपेनुगतः
सुनिद्रश्चतुष्पदेमध्वशनोरविस्तु ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२६ अथ नागप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

वृषस्थितोवल्कलवस्त्रधारीमृत्पात्रशस्त्रेणभूषणानि ॥ कुंडानिविभ्र-
च्चसंपूतिगंधंभुंकेघृतंनागवसंज्ञकेर्कः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२७ अथ किंस्तुघ्नप्रविष्टसंक्रान्तेःस्वरूपम्-

कुक्कुटस्थइषभृच्चकंचुकीकेतकीकुसुमरक्तगंधकः ॥ शर्कराभुगथता-
भ्रभूषणोवैणुपात्रभृदथांत्यसंज्ञके ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२२८ अथ शुक्लपक्षस्यस्वरूपम्-(नृसिंहप्रासादे)

शुक्लपक्षीनरःशुक्लोजटामकुटसंयुतः॥शोणवस्त्रोजटालाक्षोविशालतिल-
कांचितः ॥ १ ॥ सूर्यदक्षेदधानोयंवामेचंद्रस्वविंबकम् ॥ २ ॥ पूज-
नीयोमहाभक्त्याप्रतिपक्षांसितेऽसिते ॥ २ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२२९ अथ कृष्णपक्षस्य स्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

श्यामाभःकृष्णपक्षस्तु सितशोणां वरोवली ॥ सूर्यविंबकरे बिभ्रद्दामे
सारसमव्ययम् ॥ १ ॥ पूजनीयो वलाध्यर्थं प्रतिमासंतु भेदतः ॥
कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

अथ शुक्लकृष्णपक्षयोः कर्तव्यदानानि—(दानचिंतामणौ विष्णुधर्मोत्तरे)
पुष्पाणां च सिते पक्षे दानं लक्ष्मीकरं स्मृतम् ॥ फलानां च तथा दानं कृष्ण-
पक्षे महाफलम् ॥ १ ॥

अथ शुक्लकृष्णपक्षयोः जातगुणाः—(जातकाक्षरणे)

चंचचिरायुस्तुरांसुशीलश्रीपुत्रवान्कोमलकायकांतिः ॥ सदास-
दानंदविनीतकालश्वेज्जन्मकालस्तु वलक्षपक्षे ॥ १ ॥ प्रलापशीलो विव-
लश्वलोलः कविप्रियस्स्वीयकुलोद्धतश्च ॥ मनोभवाधिक्ययुतो नितान्तसि-
तेतरेयस्य नरस्य जन्म ॥ २ ॥

२३० अथ शुक्लपक्षाभिमानि चंद्रस्य स्वरूपम्—(शैवागमे)

दिनेदिने च गीर्वाणैर्वर्द्धीन्द्रियमपूर्वकैः ॥ आपूर्यमाणपक्षाय नमश्चेतव-
पुष्मते ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२३१ अथ कृष्णपक्षाभिमानि चंद्रस्य स्वरूपम्—(शैवागमे)

दिनेदिने देवगणान्पुष्णतेऽमृतधारया ॥ असिताय नमस्तेस्तु पितृप्रीति-
कराय वै ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

अथ शुक्लपक्षकृष्णपक्षविभेदेन त्रिंशत्संख्याकतिथीनां
स्वरूपाणि—(नृसिंहप्रासादे)

२३२ तत्रादौ तिथीनां नामानि—(शैवागमे)

दिनानि वक्ष्ये प्रतिपद्धितीयाथतृतीयका ॥ चतुर्थीपंचमीषष्ठीसप्तमी
चाष्टमी तथा ॥ १ ॥ नवमीचदशम्येकादशीद्वादशिका तथा ॥ त्रयो-
दशीचतुर्दश्यापूणिमाशुक्लपक्षगाः ॥ २ ॥ कृष्णे चतुर्दश तथा दर्शःपंचद-
शोमतः ॥ उक्ताभ्यामपि पक्षाभ्यां मासत्रिंशदिनात्मकः ॥ ३ ॥

२३३ तत्रादौ शुक्रप्रतिपत्स्वरूपम्-

तिथयोहिप्रवक्ष्यंतेप्रतिपद्धिभुजारुणा ॥ मेघगाशक्तिपात्रासाश्वेतप-
क्षादिमामता ॥ १ ॥ अरुणवर्णा ॥ १ ॥

२३४ अथ शुक्रद्वितीयास्वरूपम्-

द्वितीयाहंसगाशुभाशुभपुस्तकधारिणी ॥ शुभवर्णा ॥ १ ॥

२३५ अथ शुक्रतृतीयास्वरूपम्-

तृतीयावृषगागौराशूलपात्रकरामता ॥ गौरवर्णा ॥ १ ॥

२३६ अथ शुक्रचतुर्थीस्वरूपम्-

नीलोत्पलदलाभासाचतुर्थीकनकस्थिता ॥ परशुविभ्रतीपात्रंपीतव-
स्त्रामिसंयुता ॥ १ ॥ नीलोत्पलवर्णा ॥ १ ॥

२३७ अथ शुक्रपंचमीस्वरूपम्-

पंकजस्थाप्रवालाभाकंठमस्तकभूषणा ॥ शंसंमुद्रांतथापात्रंविभ्राणा
पंचमीमता ॥ १ ॥ प्रवालवर्णा ॥ १ ॥

२३८ अथ शुक्रषष्ठीस्वरूपम्-

मयूरगारुणापक्षीपात्रकुक्कुटधारिणी ॥ अरुणवर्णा ॥ १ ॥

२३९ अथ शुक्रसप्तमीस्वरूपम्-

मेघवर्णाब्रह्मपात्रासिंहस्थासप्तमीमता ॥ मेघवर्णा ॥ १ ॥

२४० अथ शुक्राष्टमीस्वरूपम्-

घंटापात्रधरागोष्ठागोक्षीरधवलाष्टमी ॥ क्षीरवर्णा ॥ १ ॥

२४१ अथ शुक्रनवमीस्वरूपम्-

नवमीसिंहगाशुभापाशपात्रधरामता ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

२४२ अथ शुक्रदशमीस्वरूपम्-

कृष्णवर्णालुलापस्थादशमीदंडधारिणी ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

२४३ अथ शुक्लैकादशीस्वरूपम्-

एकादशीमृगारूढातुलाकर्तारिसंयुता ॥ सिताननारुणाक्षीस्यदिद-
नीलसमद्युतिः ॥ १ ॥ चित्रवर्णा ॥ १ ॥

२४४ अथ शुक्लद्वादशीस्वरूपम्-

द्वादशीगरूढारूढामेघवर्णारिपात्रिणी ॥ मेघवर्णा ॥ १ ॥

२४५ अथ शुक्लत्रयोदशीस्वरूपम्-

चापवाणधरागौरामकरस्थात्रयोदशी ॥ गौरवर्णा ॥ १ ॥

२४६ अथ शुक्लचतुर्दशीस्वरूपम्-

अञ्जस्थापाटलाभासाफलपात्रकरामता ॥ नीलकंठाचंद्रगोपनयना
चचतुर्दशी ॥ १ ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

२४७ अथ शुक्लपूर्णिमास्वरूपम्-

शशगापूर्णिमाशुभामौक्तिकाभरणान्विता ॥ सुधापूर्णवर्द्धवत्तेवामेद-
क्षेपिधानकम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥ १५ ॥

२४८ तत्रादौ कृष्णप्रतिपत्स्वरूपम्-

धूसराकृष्णपक्षायासारसस्थाचतुर्मुखा ॥ अस्त्रपात्रंशुवंचापंकरैर्धत्ते
चतुर्मुजा ॥ १ ॥ धूम्रवर्णा ॥ १ ॥

२४९ अथ कृष्णद्वितीयास्वरूपम्-

द्वितीयाकुमुदाभासावृपस्थासाक्षकुंडिका ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

२५० अथ कृष्णतृतीयास्वरूपम्-

तृतीयाताक्षर्यगानीलाशंखपात्रधरास्मृता ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

२५१ अथ कृष्णचतुर्थीस्वरूपम्-

चतुर्थीकजलाभासामहिपस्थाचतुर्मुजा ॥ धत्तेक्षमालिकादंडंभारं
पात्रंचदक्षिणे ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

२५२ अथ कृष्णपंचमीस्वरूपम्-

ग्राहस्थाचंद्रिकागौरापंचमीसाक्षकुंडिका ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

२५३ अथ कृष्णपष्ठीस्वरूपम्-

त्र्यक्षामयूरगारकाशक्तिकुकुटधारिणी ॥ एकास्याद्विभुजापष्ठीरक्त-
वस्त्रोपशोभिता ॥ १ ॥ नीलकुंडलकावस्थायजटाखंडेंदुभूपिता ॥
रक्तवर्णा ॥ १ ॥

२५४ अथ कृष्णसप्तमीस्वरूपम्-

इभस्थासप्तमीगौराद्विभुजावज्रयंत्रिणी ॥ गौरवर्णा ॥ १ ॥

२५५ अथ कृष्णाष्टमीस्वरूपम्-

प्रेतगाचाष्टमीरक्ताकृष्णश्रीवामताशुभा ॥ अक्षंखेटंतथाखड्गपात्रं
धत्तेचतुर्भुजा ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

२५६ अथ कृष्णनवमीस्वरूपम्-

सर्पगानवमीतालदंष्ट्रिणीश्यामलामता ॥ श्यामवर्णा ॥ १ ॥

२५७ अथ कृष्णदशमीस्वरूपम्-

सिंहासनस्थिताशुभादशमीपीतकुंडला ॥ ज्ञानमुद्राभयाचेयंपीतवस्त्रा-
ब्जमालिनी ॥ १ ॥ शुभवर्णा ॥ १ ॥

२५८ अथ कृष्णेकादशीस्वरूपम्-

एकादशीवृषारूढानीलवर्णात्रिशूलिनी ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

२५९ अथ कृष्णद्वादशीस्वरूपम्-

ताम्रवर्णारथारूढापान्रखेटासिपंकजा ॥ द्वादशीशुभवस्त्रेयंनीलकुंडल-
भूपिता ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥

२६० अथ कृष्णत्रयोदशीस्वरूपम्-

अशोककलिकाबाणचापपात्रधरामता ॥ द्विभुजाचौरगारूढाकृष्ण-
वर्णात्रयोदशी ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

२६१ अथ कृष्णचतुर्दशीस्वरूपम्-

खड्गसंस्थावरानीलाद्विभुजाचचतुर्दशी ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

२४३ अथ शुक्लैकादशीस्वरूपम्-

एकादशीमृगाहृदातुलाकर्तारिसंयुता ॥ सिताननारुणाक्षीस्यदिद्र-
नीलसमद्युतिः ॥ १ ॥ चित्रवर्णा ॥ १ ॥

२४४ अथ शुक्लद्वादशीस्वरूपम्-

द्वादशीगरुडारूढामेघवर्णारिपात्रिणी ॥ मेघवर्णा ॥ १ ॥

२४५ अथ शुक्लत्रयोदशीस्वरूपम्-

चापबाणधरागौरामकरस्थात्रयोदशी ॥ गौरवर्णा ॥ १ ॥

२४६ अथ शुक्लचतुर्दशीस्वरूपम्-

अब्जस्थापाटलाभासाफलपात्रकरामता ॥ नीलकंठाचंद्रगोपनयना
चचतुर्दशी ॥ १ ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

२४७ अथ शुक्लपूर्णिमास्वरूपम्-

शशगापूर्णिमाशुभामौक्तिकाभरणान्विता ॥ सुधापूर्णवदंधत्तेवामेद-
क्षेपिधानकम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥ १५ ॥

२४८ तत्रादौ कृष्णप्रतिपत्स्वरूपम्-

धूसराकृष्णपक्षायासारसस्थाचतुर्मुखा ॥ अस्त्रपात्रंभुवंचापंकरीर्धत्ते
चतुर्भुजा ॥ १ ॥ धूम्रवर्णा ॥ १ ॥

२४९ अथ कृष्णद्वितीयास्वरूपम्-

द्वितीयाकुमुदाभासावृषस्थासाक्षकुंडिका ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

२५० अथ कृष्णतृतीयास्वरूपम्-

तृतीयाताक्षर्यगानीलाशंखपात्रधरास्मृता ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

२५१ अथ कृष्णचतुर्थीस्वरूपम्-

चतुर्थीकिज्जलाभासामहिपस्थाचतुर्भुजा ॥ धत्तेक्षमालिकांदंडंपासां
पात्रंचदक्षिणे ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

२५२ अथ कृष्णपंचमीस्वरूपम्-

ग्राहस्थाचंद्रिकागौरापंचमीसाक्षकुंडिका ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

२५३ अथ कृष्णपट्टीस्वरूपम्—

त्र्यक्षामयूरगारक्ताशक्तिकुक्कुटधारिणी ॥ एकास्याद्विभुजापट्टीरक्त-
वस्त्रोपशोभिता ॥ १ ॥ नीलकुंडलकावश्याजटाखंडेदुभूपिता ॥
रक्तवर्णा ॥ १ ॥

२५४ अथ कृष्णसप्तमीस्वरूपम्—

इभस्थासप्तमीगौराद्विभुजावज्रयंत्रिणी ॥ गौरवर्णा ॥ १ ॥

२५५ अथ कृष्णाष्टमीस्वरूपम्—

प्रेतगाचाष्टमीरक्ताकृष्णशीवामताशुभा ॥ अक्षंखेटंतथाखड्गपात्रं
धत्तेचतुर्भुजा ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

२५६ अथ कृष्णनवमीस्वरूपम्—

सर्पगानवमीतालदंष्ट्रिणीश्यामलामता ॥ श्यामवर्णा ॥ १ ॥

२५७ अथ कृष्णदशमीस्वरूपम्—

सिंहासनस्थिताशुभादशमीपीतकुंडला ॥ ज्ञानमुद्राभयाचेयंपीतवस्त्रा-
ब्जमालिनी ॥ १ ॥ शुभवर्णा ॥ १ ॥

२५८ अथ कृष्णेकादशीस्वरूपम्—

एकादशीवृषारूढानीलवर्णात्रिशूलिनी ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

२५९ अथ कृष्णद्वादशीस्वरूपम्—

ताम्रवर्णारथारूढापात्रखेटासिपंकजा ॥ द्वादशीशुभवस्त्रेयंपीलकुंडल-
भूपिता ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥

२६० अथ कृष्णत्रयोदशीस्वरूपम्—

अशोककलिकावाणचापपात्रधरामता ॥ द्विभुजाचौरगारूढाकृष्ण-
वर्णात्रयोदशी ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

२६१ अथ कृष्णचतुर्दशीस्वरूपम्—

खड्गसंस्थावरानीलाद्विभुजाचतुर्दशी ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

२६२ अथ कृष्णामावास्यास्वरूपम्-

अमावास्याविधातव्याद्विदोर्मरकतप्रभा ॥ दर्शानस्थिताचेयंदर्श-
पिंडधराकृशा ॥ १ ॥ मरकतवर्णा ॥ १ ॥

अथ शुक्लकृष्णप्रतिपदादितिथिपुकर्तव्यकृत्यानि-(दैवज्ञविलासे)

(प्रतिपदि)-लोहाश्रमवृक्षशय्यादिकृषिश्चक्रियापिच ॥ रणो-
पकरणंतत्रतिथौप्रतिपदीरितम् ॥ १ ॥

(द्वितीयायाम्)-मौजीविवाहयात्रादिप्रतिष्ठाभूषणादिकम् ॥ पौ-
ष्टिवास्त्वादिकंकर्मद्वितीयायांविधीयते ॥ १ ॥

(तृतीयायाम्)-संगीतवाद्याखिलशिल्पकर्मसमंतचौलात्रगृहप्र-
तिष्ठाः ॥ कार्यद्वितीयेदिवसेपदुक्तंसदातृतीयेदिवसेपितत्स्यात् ॥ १ ॥

(चतुर्थ्याम्)-रिक्तासुकर्तुर्वधबंधशास्त्रविषाग्निभूतादिचयातिसि-
द्धिम् ॥ यन्मंगलंतासुकृतंचमासैर्विनाशमायातितथानुमासम् ॥ १ ॥

(पंचम्याम्)-यात्रोपनयनोद्वाहप्रतिष्ठाशांतिपौष्टिकम् ॥ चिरं
स्थिरंसर्वकर्मपंचम्यांसमुदीरितम् ॥ १ ॥

(षष्ठ्याम्)-सेवाभूषणगोवास्तुसमरकयविक्रयम् ॥ भूषणं च
भेषज्यंसर्वपञ्चाविधीयते ॥ ७ ॥

(सप्तम्याम्)-वास्तूपनयनोद्वाहप्रतिष्ठादिन्नरस्थिरम् ॥ कृषिभूषण
संग्रामंसप्तम्यांसमुदीरितम् ॥-(प्रकारान्तरम्) द्वितीयायांतृतीयायांपं-
चम्यांकथितान्यपि ॥ तानिसिध्यंतिकार्याणिसप्तम्यामखिलान्यपि ॥ १ ॥

(अष्टम्याम्)-संग्रामधान्याखिलवास्तुशिल्पवृत्तप्रकोपाखिलले-
खकानि ॥ स्त्रीरत्नपण्याखिलभूषणानिकार्याण्यकार्याणिमहेशतिथ्याम् १

(नवम्याम्)-विग्रहंनिग्रहंचैवशत्रुच्छेदनभेदनम् ॥ नवम्यांभूर्त-
कर्मणिबहून्यपिचकारयेत् ॥ १ ॥

(दैश्याम्)—पौष्टिकमंगलपानाप्रवेशंजलकर्मच ॥ दर्शनगृह-
कार्याणिदशम्यांकारयेद्दुषः ॥ १ ॥

(एकादश्याम्)—विवाहकृपिवाणिज्यमुपवासादिभूषणम् ॥
वास्तुकंशिल्पनृत्ताद्यमेकादश्यांविधीयते ॥ १ ॥

(द्वादश्याम्)—वृद्धिव्ययानिकार्याणिधर्मवृत्तिकराणिच ॥ चर-
स्थिराणिद्वादश्यामन्यत्रश्रवणंविना ॥ १ ॥

(त्रयोदश्याम्)—श्लेमंघ्रुवंचसौभाग्यमंगलनाट्यभूषणम् ॥ अश्व-
शिक्षातथालेख्यत्रयोदश्यांतुकारयेत् ॥ १ ॥

(चतुर्दश्याम्)—दंतधावनतैलंचमांसयात्रोपनायनम् ॥ चतुर्द-
श्यांनकर्तव्यमन्यच्चशुभकर्मवा ॥ १ ॥

(पौर्णमास्याम्)—यज्ञक्रियामंगलपौष्टिकानिसंग्रामयोग्याखिल-
वास्तुकर्म ॥ उद्वाहशिल्पाखिलभूषणाद्व्यंकार्यंप्रतिशाखलुपौर्णमास्याम् १

(अमावास्यायाम्)—अमायांपितृकर्मैकंकर्तव्यमितरन्नतु ॥

अथशुक्लकृष्णप्रतिपदादितिथिषुविपनाडीप्रवेशकालः—

(सारावल्याम्)

ह्येपीभ्योलेयोनांगो वरेनांरीखरेवरेम् ॥ खरेवरे कविविष्णुरौलसांक
विर्येत्क्रमात् ॥ १ ॥— प्रकारान्तरेण ॥ (मुहूर्तगणपतौ) तिथि
बाणाष्टसंतांगपंचवेदाष्टभूषराः ॥ दिग्बह्वेचकर्मनुक्षमांभृद्वसवो
घटिकाःक्रमात् ॥ १ ॥

२६३ अथ शुक्लप्रतिपदादितिथिषुकर्तव्यदानानि—

(दानचिंतामणौ—विष्णुधर्मत्तरे)

प्रतिपद्यथपुष्पाणांद्वितीयायांप्रतस्यच ॥ तृतीयायांप्रियंगूणांचतुर्थ्यां
रजतस्यच ॥ १ ॥ पंचम्यांतुफलानांविषुध्यांस्तानस्यदानतः ॥ सप्तम्यां
वाससांचैवत्वष्टम्यांवैगुडस्यच ॥ २ ॥ कुल्मापस्यनवम्यांतुदशम्यांभो
जनस्यच ॥ एकादश्यांसुवर्णस्यद्वादश्यांबसनस्यच ॥ ३ ॥ त्रयोदश्यां-

चगंधानांसितायास्तदनंतरम् ॥ दानंचपरमान्नस्यपंचदश्यांमहाफलम् ॥ ४ ॥

अथ शुक्लकृष्णप्रतिपदादितिथिपुजातानांगुणाः—(कालप्रकाशे)

(प्रतिपदि)—प्रतिपत्सुधनादद्यस्स्याजातःपुण्यरतःपुमान् ॥

(द्वितीयायाम्)—विशोकस्तुकविःकांतःकामुकःकलहप्रियः ॥ द्वितीयायांतुसंजातोगोधान्याधिपतिर्भवेत् ॥ १ ॥

(तृतीयायाम्)—जयशीलोधनादद्यश्वपुण्यशीलस्सुहृत्पदात् ॥ मेधावीवाक्परोविद्वान्जातःशुद्धोजयातिथौ ॥ १ ॥

(चतुर्थ्याम्)—दीनचेष्टःकुशीलश्चकुनखीर्मत्रतत्रवित् ॥ चतुर्थ्यांचतिथौजातस्समस्ताहसकर्मवित् ॥

(पंचम्याम्)—सौम्यःकामीकलाभिज्ञःक्षमीचाश्रितवत्सलः ॥ ओषधीशतिथौजातःकारुण्यचरितःकविः ॥ १ ॥

(षष्ठ्याम्)—अजग्यस्सत्त्ववान्ख्यातःक्षिप्रकोपीजनाधिपः ॥ मुखपृष्ठोरुतिलकःषष्ठ्यांसंजायतेनरः ॥ १ ॥

(सप्तम्याम्)—मेधावीसत्त्ववाञ्छुमाञ्छयामलांगःकलात्मकः ॥ सृष्टिस्थित्यंतदक्षस्स्याजातश्चेद्रतिथौप्रभुः ॥ १ ॥

(अष्टम्याम्)—हृष्टःकष्टशठश्रीमान्नीचवृत्तिःकफात्मकः ॥ कामीकलत्रवांस्त्यागीत्वष्टम्यांजायतेनरः ॥ १ ॥

(नवम्याम्)—नास्तिकोनिर्भयःख्यातोदीर्घवैरीचपंडितः ॥ शूरःकुपुत्रवान्वश्यानवम्यांजायतेनरः ॥ १ ॥

(दशम्याम्)—धार्मिकोधनवानादद्यःपुत्रमित्रकलत्रवान् ॥ नीतिमान्सत्यवान्विद्वान्दशम्यांजायतेनरः ॥ १ ॥

(एकादश्याम्)—पितृदेवादिभक्तिश्चकार्ययोगीजयोत्सुकः ॥ धनवान्प्रसुकार्यश्वगोविंदतिथिजोनरः ॥ १ ॥

(द्वादश्याम्)—कामीकलापीविक्रांतःकांतःशांतोधनाधिपः ॥ धीरस्त्यागीसुखीवीरोद्वादश्यांजायतेनरः ॥ १ ॥

(त्रयोदश्याम्)—सौम्यःकामीजयीविद्रालुब्धस्स्याच्चपलात्मजः ॥
धनवानृत्तगोभोक्तात्रयोदश्यांतुजातवान् ॥ १ ॥

(चतुर्दश्याम्)—कोपीवश्यमनामंदःकृतज्ञोनास्तिकोधनी ॥ परदार-
स्तश्चैवचतुर्दश्यांतुसंभवः ॥ १ ॥

(पञ्चदश्याम्)—देवद्विजन्तुपैःपूज्योभोगीगोधनधान्यवान् ॥ पुत्र-
मित्रकलत्राढ्योजातःपंचदशीतिथौ ॥ १ ॥—॥ प्रकारांतरेण ॥
अथ शुक्लकृष्णपक्षप्रतिपदादितिथिषु जातगुणाः (जातकाभरणे)

(प्रतिपदि)—बहुजनपरिवारश्चारुवियोविवेकीकनकमणिविभूषावे
पशालीसुशीलः ॥ अतिसुललितकांतिर्भूमिपालात्तवित्तःप्रतिपदियदिसू-
तिर्जायतेयस्यजंतोः ॥ १ ॥

(द्वितीयायाम्)—दातादयालुर्गुणवान्सुसंपच्चत्सुताचारविचा-
रधन्यः ॥ प्रसन्नमूर्तिर्बहुगीतकीर्तिर्जातोद्वितीयातिथिसंभवस्स्यात् ॥ १ ॥

(तृतीयायाम्)—कामाधिकस्यादनवद्यवियोबलान्वितोराजकु-
लात्तवित्तः ॥ प्रवासशीलश्चतुरोविलासीमर्त्यस्तृतीयाप्रभचोभिमानी ॥ १ ॥

(चतुर्थ्याम्)—ऋणप्रवृत्तिर्बहुसाहसस्याद्रणप्रवीणःकृपणस्वभा-
वः ॥ यूतेरतिलौलमनामनुष्योवादीयदिस्याज्जननेचतुर्थी ॥ १ ॥

(पंचम्याम्)—संपूर्णगात्रश्चकलत्रपुत्रमित्रान्वितोभूतदयान्वितश्च ॥
नरेद्रमान्यस्तुनरोवदान्यःप्रसूतिकालेकिलपंचमीस्यात् ॥ १ ॥

(षष्ठ्याम्)—सत्यप्रतिज्ञोधनसूनुसंपद्दीर्घोरुजानुर्मनुजोमहौजाः ॥
प्रकृष्टकीर्तिश्चतुरोवारिष्ठष्यष्ट्यांप्रजातोव्रणकीर्णगात्रः ॥ १ ॥

(सप्तम्याम्)—ज्ञानीगुणज्ञोहिविशालनेत्रःसत्पात्रदेवार्चनचित्तवृत्तिः ॥
कन्यापनेतापरचित्तहर्तास्यात्सप्तमीजोमनुजोरिहंता ॥ १ ॥

(अष्टम्याम्)—नानासंपत्सूनुसौख्यःकृपालुःपृथ्वीपालप्राप्तवित्त-
प्रतिष्ठः ॥ कांताप्रीतिश्चैवचलस्वांतवृत्तिर्यस्याष्टम्यांजायतेजन्मसस्यात् १ ॥

(नवम्याम्)—पराङ्मुखो बंधुजनस्य कार्ये कठोरवाक्यश्च सुधीविरोधी ॥
नरस्सदाचारकृतादरस्स्याथस्य प्रसूतौ नवनीतिथिस्स्यात् ॥ १ ॥

(दशम्याम्)—धर्मैकबुद्धिर्बहुवैभवाढ्यः प्रलंबकंठो बहुशास्त्रपाठो ॥
उदारचित्तो नितरां विनीतो रम्यश्च कामी दशमी भवस्स्यात् ॥ १ ॥

(एकादश्याम्)—देवद्विजार्चाव्रतदानशीलः सुनिर्मलांतःकरणः
प्रवीणः ॥ पुण्यैकचित्तो गुरुकर्मकृतस्यादेकादशीजोतिरुशोतिरोपः ॥ १ ॥

(द्वादश्याम्)—जलप्रियो वैव्यवहारशीलो नीचालयावासविलास
शीलः ॥ सदान्नदाताक्षितिपातवित्तस्स्याद्द्वादशीजो भनुजः प्रजावान् ॥ १ ॥

(त्रयोदश्याम्)—हृषान्वितः सात्विकताविमुक्तः प्रलंबकंठश्चरण-
प्रसूतिः ॥ नरोतिशूरश्चतुरः प्रकामंत्रयोदशीनामतिथिप्रसूतः ॥ १ ॥

(चतुर्दश्याम्)—कूरोतिशूरश्चतुरस्सहासः कंदर्पलीलाकुलचित्तवृ-
त्तिः ॥ स्याद्दुस्सहोत्पंतविरुद्धभापी चतुर्दशीजः पुरुषस्सरोपः ॥ १ ॥

(पूर्णिमायाम्)—अतिसुललितकायो न्यायसंप्राप्तचित्तो बहुपुत्रवि-
समेतो नित्यसंजातहर्षः ॥ प्रबलबलविलासोत्पंतकारुण्यपुण्योगुणगण
परिपूर्णः पूर्णिमाजातजन्मा ॥ १ ॥

(अमावास्यायाम्)—शांतो मनस्वी पितृमातृभक्तः क्लेशातवित्तश्च
गमागमेच्छुः ॥ मान्योजनानां हतकांतिहर्षो दिशो दिवस्स्यात्पुरुषः कृशांगः १

अथ शुक्लकृष्णपक्षतिथ्यभिमानि देवतानां नामानि—(कालामृते)
वह्निवष्टृहिमाद्रिजागणपतिः सर्पः कुमारो रविगौरीशो वसुनागधर्महरपः का-
मः कर्लीदूपिता ॥ एते सर्वदिनाधिपाः स्युः ॥

२६४ अथ शुक्लकृष्णपक्षतिथ्यभिमानि देवतास्वरूपाणि—
तत्रादौ शुक्लकृष्णपक्षप्रतिपदाभिमान्यग्नेर्ध्यानम्—
एहि साक्षादिहाप्रेतवैदवानां हन्पवाहक ॥ शांतिकर्मणि पूजार्थमेतां
मूर्तिसमाविश ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२६५ अथ शुक्लकृष्णद्वितीयाभिमानित्वद्देवतायाःध्यानम्-
त्वष्टर्गर्गत्रयीघातःपुनीहृदययामहीम् ॥ प्रतिमायाममुष्यांत्वंसन्निध-
त्स्वचतुर्मुख ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२६६ अथ शुक्लकृष्णतृतीयाभिमानिपार्वत्याःध्यानम्-
प्रतिमायांहिरण्मय्यामेहिपर्वतकन्यके ॥ नमस्यामिपदाब्जंतेपुमर्थ
प्रतिपत्तये ॥ १ ॥ पीतवर्णा ॥ १ ॥

२६७ अथ शुक्लकृष्णचतुर्थ्याभिमानिगजाननस्यध्यानम्-
विघ्नांतकालवालार्कपार्वतीमलसंभव ॥ गजाननाचांगृह्णीष्वप्रतिमा-
मेत्यसादरम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२६८ अथ शुक्लकृष्णपंचम्यभिमानिसर्पदेवतायाःध्यानम्-
सर्पाधिपमयाहूतःप्रतिमायांनिपीदभो ॥ पूजयामिपदाब्जंतेसर्वसंपद-
वाप्तये ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

२६९ अथ शुक्लकृष्णषष्ठ्यभिमानिपडाननदेवतायाःध्यानम्-
पडानननमस्यांतेकरवाणिपदाब्जयोः ॥ प्रतिमायांहिरण्मय्यामेहि-
वल्लीमनःप्रिय ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२७० अथ शुक्लकृष्णसप्तम्यभिमानिसूर्यस्यध्यानम्-
सहस्रभानोचंडांशोप्रतिमामेहिसादरम् ॥ त्रयीतनोनमस्यांतेभूयोभू-
यःकरोम्यहम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२७१ अथ शुक्लकृष्णाष्टम्यभिमानिसद्योजातस्यध्यानम्-
सद्योजातनमस्तेस्तुगौरीनाथनमोस्तुते ॥ प्रसादंकुरुमेशंभोप्रतिमामेहि-
सादरम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२७२ अथ शुक्लकृष्णनवम्यभिमानिदुर्गायाःध्यानम्-
दुर्गेत्रिणयनेचंद्रकलांकितशिरोरुहे ॥ इहागत्यप्रसादंमेरचयाशुसुरे-
श्वरि ॥ १ ॥ श्यामवर्णा ॥ १ ॥

२७३ अथ शुक्लकृष्णदशम्यभिमानीशेपदेवतायाः ध्यानम्-
 भूभारभुभ्रुव्रीवायविष्णुपादांकमौलये ॥ नमोनमोस्तुनागायप्रतिमामे-
 हिसादरम् ॥ १ ॥ शुक्लवर्णः ॥ १ ॥

२७४ अथ शुक्लकृष्णैकादश्यभिमानीधर्मदेवतायाः ध्यानम्-
 श्रुनिवेद्यस्वरूपाययागादिक्रतुमूर्तये ॥ भूरिश्रेयस्साधनायधर्मायमहते
 नमः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२७५ अथ शुक्लकृष्णद्वादश्यभिमानीहरिदेवतायाः ध्यानम्-
 हरैजगत्रयाधीशलक्ष्मीवह्जन्माधव ॥ प्रतिमामेत्यसहस्राप्रसादं कुरुमे-
 विभो ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

२७६ अथ शुक्लकृष्णत्रयोदश्यभिमानीमन्मथदेवतायाः ध्यानम्-
 रनिवह्जन्पुष्पास्रनारायणतनुद्रव ॥ एहीमांप्रतिमांतूर्णप्रसादमायिमन्मथ
 ॥ १ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

२७७ अथ शुक्लकृष्णचतुर्दश्यभिमानीकलिपुरुषस्य ध्यानम्-
 सर्वाधर्मप्ररक्तगंभर्वपापप्रयत्नकम् ॥ वंचनाचतुरंबदेतृत्पेकलिगृप-
 तिम् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

२७८ अथ पूर्णिमाभिमानीचंद्रदेवतायाः ध्यानम्-
 मर्वगीर्वाणमेव्यापलक्ष्मीकामुखचक्षुषे ॥ क्षीगच्छिमियपुत्रापनमभ-
 द्रममेस्तुते ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२७९ अथ अमावास्याभिमानीपितृदेवतानां ध्यानम्-
 पितृलोहनिगमित्यःपितृभ्योस्तुनमोनमः ॥ प्रतिमांप्राप्यसीवर्णा
 प्रसीदंतुसप्तमपि ॥ १ ॥ कृष्णवर्णाः ॥ १ ॥ ३० ॥

अथ वारस्वरूपाणि-(मयूग्नेदानगंधटे)

२८० तत्रादौ रविवारस्वरूपम्-
 पद्माननःपद्मकरःपद्मगर्भनमश्रुतिः ॥ मनाश्वर्यमंपुत्रोद्दिभुजत्तरपा-
 त्मदागविः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

२८१ अथ सोमवारस्वरूपम्—

श्वेतश्वेतांबरधरोदशाश्वःश्वेतभूषणः ॥ गदापाणिर्दिवाहुश्चकर्तव्यो-
वरदःशशी ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२८२ अथ मंगलवारस्वरूपम्—

रक्तमाल्यांबरधरःशक्तिशूलगदाधरः ॥ चतुर्भुजोभेषगमोवरदःस्याद्ध-
रासुतः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२८३ अथ बुधवारस्वरूपम्—

पीतमाल्यांबरधरःकर्णिकारसमद्युतिः ॥ खड्गचर्मगदापाणिःसिंह-
स्थोवरदोबुधः ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

२८४ अथ गुरुशुक्रवारयोःस्वरूपे—

देवदैत्यगुरुशुद्धौपीतश्वेतौचतुर्भुजौ ॥ दंडिनौवरदौकार्यौसाक्षसूत्रकर्म-
डलू ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णौ ॥ २ ॥

२८५ अथ स्थिरवारस्वरूपम्—

इंद्रनीलाकृतिःशूलीवरदोगृध्रवाहनः ॥ १ ॥ बाणबाणासनधरःक-
र्तव्योर्कसुतःसदा ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥ ७ ॥

अथ रव्यादिसप्तवारेषुकर्तव्यानि—(नारदीये)

तत्रादौ (रवौ)—नृपाभिषेकमांगल्यसेवायानादिकर्मयत् ॥ औष-
धाहवधान्यादिनिलयंज्ञानुवासरे ॥ १ ॥

(सोमे)—शंखमुक्तांबुरजतवृक्षेक्षुद्धीनिषेवणम् ॥ पुष्पगीतक्रतुक्षी-
ररूपिकर्मदुवासरे ॥ १ ॥

(मंगले)—विषाग्निबंधनस्तेयसंधिविग्रहमाहवम् ॥ धात्वाकरप्रवा-
लाह्नकर्म भूमिजवासरे ॥ १ ॥

(बुधे)—नृत्तशिल्पकलागीतलिपिपुस्तकविग्रहम् ॥ विवादधानुसं-
ग्रामकर्मसौम्यस्यवासरे ॥ १ ॥

२७३ अथ शुक्लकृष्णदशम्यभिमानीशेषदेवतायाः ध्यानम्-
 भूमारभुम्रिवायविष्णुपादांकमौलये ॥ नमोनमोस्तुनागायप्रतिमामे-
 हिसादरम् ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

२७४ अथ शुक्लकृष्णैकादश्यभिमानीधर्मदेवतायाः ध्यानम्-
 श्रुतिवेद्यस्वरूपाययागादिऋतुमूर्तये ॥ भूरिश्रेयस्साधनायधर्मायमहते
 नमः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२७५ अथ शुक्लकृष्णद्वादश्यभिमानीहरिदेवतायाः ध्यानम्-
 हरेजगत्रयाधीशलक्ष्मीवल्लभमाधव ॥ प्रतिमामेत्यसहस्राप्रसादंकुरुमे-
 विज्ञो ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

२७६ अथ शुक्लकृष्णत्रयोदश्यभिमानीमन्मथदेवतायाः ध्यानम्-
 रनिवल्लभपुष्पाखनारायणतनूद्रव ॥ एहीमांप्रतिमांतूर्णंप्रसीदमयिमन्मथ
 ॥ १ ॥ कांचनवर्णः ॥ १ ॥

२७७ अथ शुक्लकृष्णचतुर्दश्यभिमानीकलिपुरुषस्य ध्यानम्-
 सर्वाधर्मप्रवक्तारं सर्वपापप्रवर्तकम् ॥ वंचनाचतुरवंदेभृतयेकलिभृष-
 तिम् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

२७८ अथ पूर्णिमाभिमानीचंद्रदेवतायाः ध्यानम्-
 सर्वगीर्वाणसेव्यापलक्ष्मीकामुकचक्षुषे ॥ क्षीराब्धिप्रियपुत्रायनमधं-
 द्रमसेस्तुते ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२७९ अथ अमावास्याभिमानीपितृदेवतानां ध्यानम्-
 पितृलोकनिवासिभ्यः पितृभ्योस्तुनमोनमः ॥ प्रतिमांप्राप्यसौवर्णा
 प्रसीदंतुसदाभयि ॥ १ ॥ कृष्णवर्णाः ॥ १ ॥ ३० ॥

अथ वारस्वरूपाणि-(मयूखेदानखंडे)

२८० तत्रादौ रविवारस्वरूपम्-

पद्माननःपद्मकरःपद्मगर्भममयुतिः ॥ समाश्वरथसंपुक्तोद्विभुजस्त्या-
 त्मदारविः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

२८१ अथ सोमवारस्वरूपम्—

श्वेतश्वेतांबरधरोदशाश्वःश्वेतभूषणः ॥ गदापाणिर्द्विबाहुश्चकर्तव्यो-
वरदःशशी ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

२८२ अथ मंगलवारस्वरूपम्—

रक्तमाल्यांबरधरःशक्तिशूलगदाधरः ॥ चतुर्भुजोभेषगमोवरदःस्याद्ध-
रासुतः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२८३ अथ बुधवारस्वरूपम्—

पीतमाल्यांबरधरःकर्णिकारसमद्युतिः ॥ खड्गचर्मगदापाणिःसिंह-
स्थोवरदोबुधः ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

२८४ अथ गुरुशुक्रवारयोःस्वरूपे—

देवदैत्यगुरुशुद्धौपीतश्वेतौचतुर्भुजौ ॥ दंडिनौवरदौकार्यौसाक्षसूत्रकर्म-
डलू ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णौ ॥ २ ॥

२८५ अथ स्थिरवारस्वरूपम्—

इंद्रनीलाकृतिःशूलीवरदोगृध्रवाहनः ॥ १ ॥ बाणबाणासनधरःक-
र्तव्योर्कसुतःसदा ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥ ७ ॥

अथ रव्यादिसप्तवारेषुकर्तव्यानि—(नारदीये)

तत्रादौ (रवौ)—नृपान्तिपेकमांगल्यसेवायानादिकर्मयत् ॥ औष-
धाहवधान्यादिनिलयंभानुवासरे ॥ १ ॥

(सोमे)—शंखमुक्तांगुरजतवृक्षेक्षुद्धीनिषेवणम् ॥ पुष्पगीतक्रतुक्षी-
ररूपिकर्मदुवासरे ॥ १ ॥

(मंगले)—विपाम्निबंधनस्तेयसंधिविग्रहमाहवम् ॥ धात्वाकरप्रवा-
लास्रकर्म भूमिजवासरे ॥ १ ॥

(बुधे)—नृत्तशिल्पकलागीतलिपिपुस्तकविग्रहम् ॥ विवादधातुसं-
श्रामकर्मसौम्यस्यवासरे ॥ १ ॥

(गुरौ)-यज्ञपौष्टिकमांगल्यस्वर्णवस्त्रादिभूषणम् ॥ वृक्षगुल्मलता
यानकर्मदेवैज्यवासरे ॥ १ ॥

(शुक्रे)-नृत्यगीतादिवादित्रस्वर्णस्त्रीवस्त्रभूषणम् ॥ पण्योत्सवा-
दिगोधान्यकर्म भार्गववासरे ॥ १ ॥

(शनौ)-त्रपुसीसायसास्त्राश्वविपपापासवानृतम् ॥ स्थिरकर्मास्त्रि-
लंवास्तुसंग्रहः सौरिवासरे ॥ १ ॥ ७ ॥

अथ रव्यादिसप्तवारेपुविपनाडीप्रवेशकालाः-(मुहूर्तगणपतौ)

सूर्येर्विंशतिरिदौ द्वेभौमेद्वादशचंद्रजे ॥ दर्शंजीवेतुसंज्ञैवभृगुजेपंचसूर्य-
जे ॥ १ ॥ पंचविंशतिघट्टृध्वंविपनाड्यःप्रकीर्तिताः ॥-(ग्रंथांतरे)
एकंविंशागुरौचैवद्वाविंशाबुधभौमयोः ॥ पंचविंशाशुक्रभान्वोमंदेद्वोश्चाष्ट-
नाडिकाः ॥ १ ॥ ७ ॥

अथ रव्यादिसप्तवारेपुकर्तव्यदानानि-(ब्रह्मांडपुराणे)

ग्रहान्त्स्वर्णमयान्कृत्वायोविप्रेभ्यःप्रयच्छति ॥ तद्रत्नंचैवतद्दान्यंत-
द्वर्णवस्त्रमेवच ॥ १ ॥ तद्दिनेषुयथाशक्त्यासर्वात्कामानवानुयात् ॥ ७ ॥

अथ तत्तद्वासरेकर्तव्यदानानिपृथक्पृथक्-(विष्णुधर्मोत्तरे)

तत्रादौ (रविवासरे)-लवणाज्यगुडोपेतमूपंसूर्यवासरे ॥ सहि
रण्यंनरोदत्त्वानरोगैरभिज्ञयते ॥ १ ॥

(सोमवासरे)-एवंविधंचंद्रदिनेदत्त्वासौभाग्यमानुयात् ॥

(भौमवासरे)-काष्ठदानेभौमदिनेशत्रोनाशमवानुयात् ॥

(बुधवासरे)-बुधेक्रीडनकानांचदानंवालेषुशस्यते ॥

(गुरुवासरे)-जीवेह्निवस्त्रदानेनपरांपुष्टिसमश्नुते ॥

(शुक्रवासरे)-श्वेतंतुरंगमामोतिशुक्रेदत्त्वारतिस्त्रियः ॥

(शनिवासरे)-अभ्यंगंसौरिदिवसेदत्त्वाजीवितमानुयात् ॥ ७ ॥

अथ रव्यादिसप्तवारेषुजातानांगुणाः—(जातकाक्षरणे अन्यत्रच)

तत्रादौ (रवौ)—शूरोल्पकेशोविजयीरणाग्नेभ्यामारुणःपित्तचयः
प्रकोपः ॥ दातामहोत्साहयुतोमहौजादिनेदिनेशस्यभवेन्मनुष्यः ॥ १ ॥

(सोमे)—प्रातःप्रजातःप्रियवाग्विधज्ञःशश्वन्नरेंद्राश्रयवृत्तिमांश्च ॥
सुखेचदुःखेपिसमस्वभावोचारेनरःशीतकरस्यजातः ॥ १ ॥

(मंगले)—चक्रोक्तिरत्यंतरणाप्रियस्स्यान्नरेंद्रमंत्रीचघनोपजीवी ॥
सत्त्वान्वितस्तीव्रतरस्वभावोदिनोद्भवोथावनिनंदनस्य ॥ १ ॥

(बुधे)—सुरूपशालीमृदुवाग्विलासःश्रीमान्कलाकौशलतासमेतः ॥
वणिक्क्रियायांहिभवेदभिज्ञःप्राज्ञोगुणज्ञोद्भवनोद्भवोयः ॥ १ ॥

(गुरौ)—विद्वान्धनीसर्वगुणोपपन्नोमनोरमःक्षमापतिलब्धकामः ॥
आचार्यवर्यश्चजनप्रियस्स्याद्द्वारेगुरोर्यस्यनरस्यजन्म ॥ १ ॥

(शुक्रे)—सुनीलसच्चंचलकेशपाशःप्रसन्नवेपोमतिमान्विशोपात् ॥
शुक्लांबरःप्रीतिधरोनरस्स्यात्सुमार्गगोभार्गववारजातः ॥ १ ॥

(शनौ)—अकालसंप्राप्तजराप्रवृत्तिर्वलोज्झितोदुर्बलदेहयष्टिः ॥ तमो-
गुणःक्रौर्यचयाभिभूतःशनेदिनेजातजनिर्मनुष्यः ॥ १ ॥ ७ ॥

प्रकारांतरम्—(कालप्रकाशिकायाम्)

(रवौ)—पिंगदृक्पीतकेशश्चशिल्पविच्छीलवान्प्रभुः ॥ पित्तवातात्म-
कोमानीरविवारोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(सोमे)—मृदुकांतवपुस्तौम्यःकलालपोधनधान्यवान् ॥ श्लेष्मलः
परदारेच्छुश्र्वंश्वारोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(मंगले)—धीरःखलोद्विभापीचवीरस्साहसकार्यकृत् ॥ खर्वः
कोपीचसेनाढ्यःकुजवारोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(बुधे)—गीतवाद्यविशेषज्ञोदेवब्राह्मणपूजकः ॥ सदातुधर्मनिरतो-
बुधवारोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(गुरौ)—ज्ञानवान्धनवान्ख्यातोशीलवानृपवल्लभः ॥ त्यागीभो-
गीभविष्यज्जीगुरुवारोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(शुक्रे)—स्वभावश्लेष्मणःकांतःकविश्वनयविद्गुरुः ॥ गंधमाल्यो-
पभोगीचशुक्रवारोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(शौनौ)—पिंगदकपीनकर्णश्वधनवान्क्षुद्रमार्गगः ॥ कुनस्त्रीमंदरु-
त्यश्वशनिवारोद्भवोनरः ॥ १ ॥ ७ ॥

अथ वाराभिमानीदेवता-नामानि स्वरूपाणि च-(शैवागमे)
रुद्रोदुर्गापण्मुखश्वविष्णुर्व्रह्मास्वराड्यमः ॥ दिवाकरादिवाराणामधि-
देवाःप्रकीर्तिताः ॥ १ ॥

२८६ तत्रादौ रंविवाराभिमानीशिवस्यस्वरूपम्-
वृषारूढंशूलपाणिंप्रमदापरिसेवितम् ॥ शिरसाप्रणभाम्यद्यरविवाराधि-
पंशिवम् ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

२८७ अथ सोमवाराभिमानीदुर्गायाःस्वरूपम्-
दुर्गाविपत्तिधृतयेमुजाष्टकविभूषिताम् ॥ ध्यायामिदैत्यहंवीतां
रक्तास्वादनतत्पराम् ॥ १ ॥ मेघवर्णा ॥ १ ॥

२८८ अथ मंगलवाराभिमानीपण्मुखस्यस्वरूपम्-
शक्तयुज्ज्वलैकबाहुंशशधरमकुटंमयूरमारूढम् ॥ अंगारकाधिनाथं
पण्मुखमीढेमरेंद्रसेनान्यम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

२८९ अथ बुधवाराभिमानीविष्णुदेवतायाःस्वरूपम्-
भास्वत्किरीटंदरचक्रशार्ङ्गगदाजिरामैस्तसहितंचतुर्भिः ॥ करैरनंतास
नसन्निविष्टंध्यायेद्रमेरांबुधवारनाथम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

२९० अथ गुरुवाराभिमानीचतुर्मुखस्यस्वरूपम्-
चतुर्मुखश्वतुर्बाहुःकमंडल्वक्षसृत्रधृत् ॥ वराभयकरःशुद्धोगुरुवारा-
धिपोमतः ॥ १ ॥ पद्मवर्णः ॥ १ ॥

२९१ अथ शुक्रवाराभिमानीद्रस्यस्वरूपम्—

इंद्रगजवराखंडवज्रांकुशवराभयान् ॥ करैश्वतुर्निर्दधतं शुक्राधीश्वर
माश्रये ॥ १ ॥ पीतवर्णः ॥ १ ॥

२९२ अथ स्थिरवाराभिमानीयमस्यस्वरूपम्—

पाशदंडोज्ज्वलभुजद्वयमहिपावाहनम् ॥ यमनीलतनुंभीमंशनिवाराभि
धंभजे ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥ ७ ॥

अथ नक्षत्राभिमानीदेवतानांस्वरूपाणि—(शैवागमे)

तत्रनक्षत्राणांतारासंख्यास्वरूपपूजादयः—(नक्षत्रचूडामणौ)

तत्रनक्षत्राधिपानां नामानि—(ज्योतिपरत्नाकरे नारदीये)

नक्षत्रेशाः क्रमादस्त्रयमवह्निपितावहाः ॥ चंद्रेशादितिजीवाहिपितरश्वा
र्यामाभगः ॥ १ ॥ सवितृत्वष्टमरुतइंद्राग्नीमित्रवासवौ ॥ यातुधानोंबुविश्वेच
विष्णुश्वसुतोयपौ ॥ २ ॥ अजैकपादहिर्बुधयपूषणश्चेतिकीर्तिताः ॥ २७ ॥

२९३ अथ अश्विनीनक्षत्रस्य—

अश्विनौदेवतेश्वेतवर्णौतौद्विभुजौस्तुमः ॥ सुधासंपूर्णकलशकराब्जा-
वश्ववाहनौ ॥ १ ॥ श्वेतवर्णौ ॥ अश्विनौदेवते ॥—(नक्षत्रचूडामणौ)—
हस्त्यश्वबंधरथयानपुरप्रतिष्ठाभैपज्यमंत्रगृहहर्म्यसुरप्रतिष्ठाः ॥ यात्राभिपे
कमखदीक्षणचौलमौजीःकुर्वतिशांतिकविधानमथाश्विनीपु ॥ १ ॥ तुरग-
मुखाऽश्विनी त्रीणि—चूचेचोलाअश्विनी—रुष्णवर्णः । त्रितारा । अश्व-
मुखाकृतिः । पट्टणस्थानम् । पुमान् । देवगणः । तिर्यङ्मुखम् । मंद-
लोचनम् । क्षिप्रवाह्यम् । विपमुष्टिवृक्षः । भेरुंडपक्षी । वैश्यजातिः ।
चतुष्पात् । अश्वयोनिः । अश्विनौदेवते । अकाराक्षरस्वरः । अस्मिन्नश्व
त्थामाजातः । पंचाशदृष्टिकाभ्यः परंविपनाड्यश्वतसः । माप-
पिष्टंभक्षपित्वापूर्वात्तरप्रयाणेशुभम् । ज्वरेनवदिनान्यरिष्टानि ॥—॥
तच्छांत्यैअश्विनीदेवतापूजाविधानम् । श्वेतवस्त्रम् । मलयजगंधः ।

उत्पलपुष्पम् । गुग्गुलुधूपः । क्षीरान्ननैवेद्यम् । देवस्यत्वेतिमंत्रेणपोडशो-
पचारैस्संपूज्यक्षीरसामिदाज्यैर्गायत्र्याअष्टोत्तरशतंजुहुयात् । गंधपुष्पमा-
पान्नं गुडसहितमुत्तरस्यांदिशिवलिंहरत् । नवाहात्सुखीभवति ॥—॥ अस्मि-
न्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलापुत्रवतीभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेबीजावापनाश्वग्रह-
णवस्त्रालंकरणकर्णवेधचौलोपनयनभैपज्ययुद्धादीनिप्रशस्तानि ॥—॥ अ-
स्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः—दीर्घायुः । स्थूलशरीरः । सूक्ष्मनखः । विशाल-
क्षः । सुभगः । सुरूपः । राजपूज्यः । दीर्घास्यः । सुतीक्ष्णमानसः ।
भूषणप्रियः । दुर्जनसखः । साहसी । चपलः । लुब्धः । भोग्यांशः ।
स्थिरारंभः । कटिप्रदेशे मत्स्यांकितः । अलसगुणः । पडशीतिवर्षाणिपर-
मायुरित्यादिकं सर्वमेतद्ग्रेथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥ (अत्र प्र० यथापुस्तकंलिखिता विषयाः)

२९४ अथ भैरणीनक्षत्रस्य—

पाशदंडोज्ज्वलमुजद्वयंमहिपवाहनम् ॥ यमनीलंभजेभीमंसुवर्णप्रतिमा-
गतम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ यमोदेवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ)—
युद्धभिवातवधबंधविपाशिशस्त्रभेदावृतादिभयसाहसचौर्यकर्म ॥ द्यूताभि-
चारविधिमंत्रबिलप्रवेशकन्याजनानि यमभे किलयांतिसिद्धिम् ॥ १ ॥
योनिर्भरणी त्रीणि । लीलूलेलोभरणी । श्वेतवर्णः । त्रितारा । त्रिकोणा-
कृतिः । वैश्वजातिः । स्त्री । मनुष्यगणः । अधोमुखी । मंदलोचनम् ॥
स्थानं ग्रामः । उग्रः । चतुष्पात् । अग्निमंडलम् । आमलकवृक्षः । पक्षी-
काकः । गजयोनिः । यमोदेवता । यकारउकारोक्षरस्स्वरः । अस्मिन्दु-
र्योधनोजातः । चतुर्विंशतिघटिकाभ्यः परंपिपनाडचश्वतस्रः । यात्रा-
वर्षा । अथवासप्तघटिकाभ्यः परंतिलतंडुलमक्षणंकृत्वापूर्वात्तरप्रयाणे-
शुभम् ॥ ज्वरेप्राणभयम् । अंत्यपादेमृत्युः । तृतीयपादेदिनद्वयम् ।
अथवाएकादशदिनान्यरिष्टानि ॥—॥ तच्छांत्यैयमदेवतापूजाविधानम् ॥
नीलवस्त्रम् । रक्तकरवीरपुष्पम् । कृष्णागरुगंधः । महिपाक्षीधूपः ।
गुडान्ननैवेद्यम् । यमायसोममितिमंत्रेणपोडशोपचारैःसंपूज्यतिलाज्येन

गायत्र्याअष्टोत्तरशतंजुहुयात् । गंधमाल्यैर्गुडतिलमिश्रांत्रयाम्यदिरि
बलिहरेदुत्तरेवा।एकादशाहात्सुखीभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्व-
लाविधवाभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेउग्रकार्याणिप्रशस्तानि ॥—॥ अस्मि-
न्नक्षत्रेजातगुणाः—चपलः । बहुसुतः । शास्त्रज्ञः । सुमुखः । सुखी ।
दीर्घायुः । सत्यवादी । मुभोजनः । स्त्रीप्रियः । तीव्रनिद्रः । रक्ताक्षः ।
रक्तकेशः । भोगशरीरवान् । नाभिप्रदेशेतिलमत्स्यांकितः । पडशीति-
वर्षाणिपरमायुरित्यादिक्रंसर्धमेतद्ग्रेथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

२९५ अथ कृत्तिकानक्षत्रस्य—

कृत्तिकोदेवतामग्निमेपवाहनसंस्थितम् ॥ सुक्स्तुवाभीतिवरधृक्चतु-
र्हस्तंनमाम्यहम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः । अग्निर्देवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडाम-
णौ)—आधानहोमसखदीक्षणवह्निपूजादायानिधातुविहिताभरणादिकर्म ॥
मंत्रौपधीरसरसायनसाधकानिसिद्ध्यतिवह्निविहितानिहुताशनर्क्षे ॥ १ ॥
क्षुरंकृत्तिका पट्।आईऊए कृत्तिका ॥ रक्तवर्णम् । पट्तराः। क्षुराकृतिः ।
स्त्री । राक्षसगणः । अजयोनिः । ब्राह्मणजातिः । त्रिपात् । अग्निर्देवता।
अधोमुखी । सुलोचनम् । साधारणम् । समतरा । अंतम् । स्थानं
शून्यम् । अग्निमंडलम् । औदुंबरवृक्षः । पक्षीमयूरः । इकारउकारोक्षर
स्त्वरः । त्रिंशद्घटिकाभ्यः परंविपनाडचश्चतस्रः । यात्रावर्ज्या । एकोन
विंशतिघटिकानंतरंदधिक्षुक्त्वापूर्वांतरप्रयाणेशुभम् । ज्वरेप्राणभयम् ।
अथवानदिनान्यरिष्ठानि ॥—॥ तच्छान्त्यैअग्निदेवतापूजाविधानम् ।
रक्तवस्त्रम् । रक्तगंधः । रक्तकरवीरपुष्पम् । घृतगुग्गुलधूपः । घृतौदननै-
वेद्यम् । अग्निनाग्निस्समिध्यते । अग्नयेसमिधमहापद्मैतिमंत्रेणपोडशोपचा-
रैस्संपूज्यघृतमधुनागायत्र्याअष्टोत्तरशतंजुहुयात् ॥—॥ अस्मिन्कूरका-
र्याणिप्रशस्तानि।नवाहात्सुखी भवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वला-
दरिद्राभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः । तेजस्वी—मतिमान् ।
विख्यातः । बह्वशनः । प्रमदाप्रियः । प्रतापी । भुजार्जितधनः । दुःख-

भाजी । सितकेशः । गंभीरशरीरः । वामभागेमत्स्यांकितः । अशीति-
वर्षाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्द्रुथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

२९६ अथ रोहिणीनक्षत्रस्य-

प्रजापतिश्वतुर्बाहुः कमंडल्वक्षसूत्रधृत् ॥ वराभयकरः शुद्धोरोहि-
णीदेवतास्तुमे ॥ १ ॥ पाटलवर्णः । ब्रह्मादेवता ॥ - ॥ (नक्षत्रचूडामणौ) -
राजाभिपेकगृहहर्म्यपुरप्रवेशहोमादिशांतिकविवाहविधिचक्रुर्थात् ॥
शालीक्षुवृक्षव्रतबंधनवाहनानिनव्यांबराभरणभूषणमञ्जुर्क्षे ॥ १ ॥
रोहिणीशकटाकारंपंच । ऊ वा वी वू रोहिणी । कृष्णवर्णम् । पंचताराः ।
शकटाकृतिः । पुमान् । मनुष्यगणः । भुजंगयोनिः । ब्रह्मादेवता ।
शूद्रजातिः । चतुष्पात् । ऊर्ध्वमुखम् । अंधलोचनम् । स्थिरम् ।
मध्यतारा । पत्तनस्थानम् । इंद्रमंडलम् । जंबूवृक्षः । कुक्कुटपक्षी ।
उकारऋकारावक्षरौ । अस्मिन्कृष्णभीमौजातौ । चत्वारिंशद्घटिकाभ्यः
परंविपनाड्यश्चतस्रः । घृतमिश्रपरमांभुक्त्वापूर्वांतरप्रयाणेशुभम् ।
ज्वरेसप्तदिनान्यरिष्टानि ॥ - ॥ तच्छांत्यैब्रह्मदेवतापूजाविधानम् ॥
कृष्णवस्त्रम् । कस्तूरीगंधः । कह्लारपुष्पम् । गुग्गुलूयः । क्षीरान्ननेवेद्यमानो
ब्रह्मणेइतिमन्त्रेणपोडशोपचारैस्संपूज्यसर्पिर्मिश्रसप्तधान्यैर्भाष्य्याष्टो-
त्तरशतंजुहुयात् । गंधमाल्यैः क्षीरोदनंप्राग्दिशिबलिंहरेत् ॥ - ॥ अस्मिन्न-
क्षत्रेप्रथमरजस्वलापतिप्रियापुत्रवतीभवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेऋतुसीमंत-
पुंसवनचौलोपनयनवेदशास्त्राभ्याससमावर्तनविवाहतेलाभ्यंगनवाभरण-
राजाभिपेकसिंहासनांदोलनारोहणनववास्तुपुरग्रामस्वीकरणप्रवेशगृहप्र-
वेशदेवताप्रतिष्ठाऋयविक्रययज्ञाध्ययनहोमशांतिकपौष्टिकधनधान्यत-
टाकादिशुभकार्याणि प्रशस्ताति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः - सुरूपः ।
सुरताप्रियः । समर्थः । निपुणः । धान्याढ्यः । नानावस्त्रप्रियः । नेत्ररोगी
किंचिद्दीनः । पीनसरोगी । स्वल्पपादपाणिस्कंधललाटः । स्वमातुलारिः ।
अष्टाशीतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकमेतद्द्रुथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

२९७ अथ मृगशीर्षनक्षत्रस्य-

श्वेतवर्णाकृतिस्तोमोद्विभुजोवरदंडभृत् ॥ दशाश्वरथमारूढोमृग-
शीर्षोस्तुमेमुदे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ सोमोदेवता ॥-॥ (नक्षत्रचू-
डामणौ)-मांगल्यव्रतहोमदानतपसापिज्ञस्यवैसाधनंरुप्यारंभवणिकप्र-
वेशगमनंक्षौरंभियासंगमम् ॥ शांतिल्लाननृपाभिषेकनियमान्देवाग्निपित्र-
र्चनंकुर्याच्छांतिकपौष्टिकादिशुभदं चंद्रक्षभेसंयुते ॥ १ ॥-॥ शिरोमृग-
शिरालीणि । वे वो का की मृगशिराः । श्वेतवर्णम् । त्रितारा । मृगशी-
र्षाकृतिः । नपुंसकम् । देवगणः । तिर्यङ्मुखम् । सर्पिणीयोनिः । सो-
मोदेवता । उपजीवजातिः । द्विपात् । मंदलोचनम् । मृदुः । समतारा ।
स्थानंपुरम् ॥ वायुमंडलम् । खादिरवृक्षः । कुक्कुटपर्शी । ऋकाराक्षरस्वरः ।
निर्जीवजातिः ॥ अस्मिन्नक्षत्रेपुरुषमृगोजातः ॥ चतुर्दशघटिकाभ्यःपरं
विपनाडयश्चतस्रः ॥ मृगमांसभक्षणंकृत्वापूर्वोत्तरप्रयाणेशुभम् । ज्वरे
प्राणभयम् । अथवामासमारिष्टम् ॥-॥ तच्छांत्यैसोमदेवतापूजाविधानम् ।
श्वेतवस्त्रम् । श्वेतचंदनम् । कुंदपुष्पम् । गुग्गुलुधूपः । परमान्नैवेद्यम् । नवो
नवइतिमंत्रेणपोढशोपचारैस्संपूज्यक्षीरमिश्रघृतेनगायत्र्याअष्टोत्तरशतंजु
हुयात् । गंधमाल्यैःक्षीरोदनंचलिहरेत् । मासात्सुखीभवति ॥-॥ अस्मिन्नक्ष-
त्रेप्रथमरजस्वलापुत्रवतीभवति ॥-॥ अस्मिन्नक्षत्रेपुंसवनजातकर्मनामक-
रणान्नप्राशनचौलोपनयनाक्षरग्रहणवेदशास्त्राभ्याससमावर्तनतैलाभ्यंगन-
वाभरणांबरधारणवास्तूपक्रमग्रामपुरगृहादिप्रवेशकापिबीजावापनभेषज्य
प्रभृतिशुभकार्याणिप्रशस्तानि ॥-॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः - उत्साह-
शीलः । पापभीरुः । मातापितृभक्तः । स्वतंत्रः । चिरायुः । विनयसपन्नः ।
पीनवक्षाः । सुमुखः । मृदुवचनः । मेधावी । अधिकनैर्दुर्बवान् । विपुल-
भुजः । एकग्राही । धर्मरतः । चतुर्शीतिवर्षाणिपरमायुस्त्व्यादिकमस्मि-
न्ग्रंथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

२९८ अथ आर्द्रानक्षत्रस्य-

रुद्रश्वेतोवृषारूढःश्वेतमाल्यश्वतुर्भुजः ॥ शूलखड्गाभयवरान्दधानेमेप्रसीदतु ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः । रुद्रोदेवता ॥-॥ (नक्षत्र-चूडामणौ)- शत्रूणांनिधनं दवाग्निदहनं दुष्टाद्यसंमर्दनं शस्त्रास्त्रग्रहणंच-चौर्यगमनं दूतागमोद्धाटनम् ॥ रक्षोभूतपिशाचयक्षकगणादेशंतथोच्चाटनं यच्चान्यद्वलिरौद्रकर्मकथितं रौद्रार्द्रभेकारयेत् ॥ १ ॥-॥ आर्द्राप्रवालमेकम् ॥ कूषं डच्छ आर्द्रा । रक्तवर्णा । एकतारा । स्त्री । मनुष्यगणः । शुनीयोनिः । चतुष्पात् । उग्रम् । ऊर्ध्वमुखम् । मध्यलोचनम् । क्षत्रियजातिः । स्थानं शून्यम् । वरुणमंडलम् । रुद्रोदेवता । रक्तखदिरवृक्षः । पक्षीक्रौंचः । एकाराक्षरःस्वरः । एकविंशतिघटिकाभ्यः परं विपनाङ्घ्रितस्रः । यात्रावज्या । अथवा चतुर्दशघटिकानंतरं मृगरक्तं पीत्वा पूर्वोत्तरदिग्गमने शुभम् । ज्वरे प्राणभयम् । अथवा मासमारिष्टम् ॥-॥ तच्छां त्यैरुद्रपूजाविधानम् । श्वेतवस्त्रम् । श्वेतगंधः । धुनूरपुष्पम् । विल्वपत्रम् । महिषाक्षीगुग्गुलधूपः । अगरुधूपोवा । नानाविधानैवेद्यम् । नमस्ते रुद्र इति मंत्रेण नमश्शं भवति मंत्रेण वा षोडशोपचारैस्संपूज्य गायत्र्यातिस्त्रैस्तोत्रशतं जुहुयात् । गंधमाल्यैः क्षीरोदनबलिं हरेत् । श्वेतधेनुं दद्यात् । मासात्सु-

मणौ) ॥—॥ सीमंतपुंसवनपौष्टिकचौलमौजीवेदव्रतानिविविधाध्ययनप्रश-
स्तम् । आंदोलिकादिवरवाहनशस्त्रशय्यालंकारमप्यदितिभेविदधीतनूनम्
॥ १ ॥ पुनर्वसूतटाकंपंच । के को हा हि पुनर्वसू । कृष्णवर्णः । पंचताराः ।
गृहदंडाकृतिः । पुमान् । देवगणः । मार्जालीयोनिः । अदितिर्देवता ।
वैश्वजातिः । त्रिपात् । तिर्यङ्मुखम् । सुलोचनम् । चरं स्थानम् ।
पत्तनम् । वायुमंडलम् । वेणुवृक्षः । पक्षीहंसः । ङकाराक्षरस्वरः ॥
अस्मिन्नसुरभिर्जाता । विंशतिघटिकाभ्यःपरंविपनाड्यश्चतस्रः ।
पयः पीत्वापूर्वोत्तरप्रयाणेशुभम् ॥ ज्वरेसप्तदिनान्यरिष्टानि ॥—॥
तच्छांत्यैअदितिपूजाविधानम् । पीतवस्त्रम् । कुंकुमगंधः । कुमुदपुष्पं
मल्लिकापुष्पंवा । मलयजधूपः । गुडान्ननैवेद्यम् । अदितिर्यौरितिमंत्रेण
पोडशोपचारैस्संपूज्यआज्यतिलतंडुलैर्गायत्र्याअष्टोत्तरशतं जुहुयात् ।
गंधमाल्यैर्गुडौदनबलिहरेत् । सप्ताहात्सुखीभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रे
प्रथमरजस्वलावहुजनचित्ताभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेऋतुपुंसवनसीमं
तनामकरणान्नप्राशनकर्णवेधचौलोपनयनाक्षरग्रहणवेदशास्त्राभ्यासचित्र
वस्त्राभरणधारणराजाभिषेकसिंहासनांदोलिकारोहणशय्यालंकारनववा
स्तूपक्रमपुरग्रामगुहाप्रवेशयात्राभैषज्यादिशुभकार्याणिप्रशस्तानि ॥—॥
अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः — दीर्घायुः । प्रमदाप्रियः । सुरूपः । विभवकामः ।
दुर्मतिः । उन्नतः । हीनस्वरः । मांसप्रियः । बुद्धिमान् । उदरेमत्स्यां
कितः । पण्णवतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकमेतद्ब्रूथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०० अथ पुष्यनक्षत्रस्य—

वेदेबृहस्पतिपुष्यदेवतामानुपाकृतिम् ॥ सर्वाभरणसंपन्नदेवमंत्रिणमा
दरात् ॥ १ ॥ पीतवर्णः । बृहस्पतिर्देवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ)—
वेदाभ्याससुशास्त्रसंग्रहविधिश्शास्त्रशिक्षापणंमंत्राराधनदेवतार्चनभिष-
कायंनृपालोकनम् । कुर्याच्छांतिकपौष्टिकानिनृपतेर्यात्राभिषेकं तथापु-
ष्यक्षेत्रचित्रवस्त्रनिचयालंकारसंधारणम् ॥ १ ॥ पुष्यं सरलंत्रीणि ।

आश्लेषासर्पाकारापट् । डी डू डे डो आश्लेषा । रक्तवर्णः । पट्टताराः ।
सर्पाकृतिः । स्त्री । राक्षसगणः । मार्जारयोनिः । सर्पदेवता । चंडाल-
जातिः । चतुष्पात् । अधोमुखम् । मंदलोचनम् । दारुणम् । बाह्यम् ।
अर्धतारा । स्थानंशून्यम् । वरुणमंडलम् । पुत्रागवृक्षः । टिट्ठिभपक्षी ॥
अस्मिन्नक्षत्रेधर्मराजो जातः । द्वाविंशद्वदिकान्यः परंविपनाह्यश्वतसः ।
यात्रावर्ज्या । अथवा चतुर्दशघटिकानंतरंपरमात्रं तु क्त्वा पूर्वोत्तरप्रयाणे
शुभम् । ज्वरे प्राणभयम् । अथवामासमारिष्टम् ॥ - ॥ तच्छान्त्यैसर्पदेवतापूजा-
विधानम् । मधुपिण्डवस्त्रम् । कुंकुमागरुगंधः । अगस्त्यपुष्पम् । घृतपु-
गुलधूपः । पायसान्ननैवेद्यम् । नमोस्तुसर्पैः पशुतिमंत्रेणपोडशोपचारैस्त-
पूज्य परमान्नमिआज्ज्येनमायज्याअष्टोत्तरशतं जुहुयात् ॥ गंधमाल्यैः क्षी-
रोदनबलिहरेत् । रक्तधेनुं दद्यात् । मासात्सुखी भवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रे प्र-
थमरजस्वलाविधवा दुःशीला भवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रे अग्निघातविपाधि-
प्रयोगविद्यावादकार्मुकादिशस्त्रान्यासमंत्रप्रयोगपरदारगमनवापोकूपतटा-
कघंटापरिघादीनिप्रशस्तानि ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रे जातगुणाः - राजपूज्यः ।
रौद्रः । कामुकः । प्रवासी । शरीरेतिलमत्स्यांकितः । विपुलरतः । मंदगतिः ।
मोही । पडशीति वर्षाणि परमायुरित्यादिकं सर्वमेतद्भ्रंशे द्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०२ अथ मघानक्षत्रस्य-

पितरः पिंडहस्ताभरुशाधूम्राः भवित्रिणः ॥ कुशलंदधुरस्माकं मघा-
नक्षत्रदेवताः ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः । पितरोदेवताः ॥ - ॥ (नक्षत्रचूडामणौ) -
अग्न्याधानं सर्वमंत्रप्रयोगं कुर्याच्छ्राद्धं तर्पणं वैपितृणाम् ॥ घृतार्द्रं कर्मवादं
विलंचपित्र्ये मयं संयुगं चापकर्म ॥ १ ॥ मघा आंदोलिकापंच । मा मी मू मे
मघा । कृष्णवर्णः । पंचताराः । आंदोलिकादंडालुतिः । अधोमुखम् ।
पुमान् । स्त्री । राक्षसगणः । मूपकयोनिः । पितरोदेवताः । शूद्रजातिः ।
चतुष्पात् । मध्यलोचनम् । उग्रम् । अंतः । समतारा । स्थानं पत्तनम् ।
अग्निमंडलम् । वटवृक्षः । कुकुटपक्षी । घसअक्षरः ॥ अस्मिन्नक्षत्रेय-

मोजातः । त्रिंशद्धटिकाभ्यःपरंविपनाढ्यश्वत्सः । यात्राघर्ज्या । अथवा
 एकादशघटिकाभ्यः परंद्वाविंशतिघटिकावधितिलभक्षणकृत्वादाक्षिणपश्चि
 मप्रयाणेशुभम् । ज्वरेभानुवारप्रयुक्तेप्राणभयम् । अथवाविंशतिदिनान्य
 रिष्टानि ॥—॥ तच्छांत्यैपितृदेवतापूजाविधानम् । कृष्णवस्त्रम् । कृष्णाग-
 रुगंधः । चंपकपुष्पम् । घृतागरुगुग्गुलूचः । घृताभ्रापूषनैवेद्यम् । उदी-
 रतामवरइतिमंत्रेणपोडशोपचारैःसंपूज्यतिलतंडुलमिश्रान्नाज्येनगायत्र्या-
 टोत्तरशतंजुहुयात् । गंधमाल्यैस्तिलोदनबलिहरेत् । कृष्णधेनुंदात् ।
 विंशतिदिनात्सुखीभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलादुःखिताभवति
 ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेसमावर्तनविवाहसर्वमंत्रतंत्रप्रयोगभूभृत्स्वदासीसंग्र-
 हकयविक्रयलांगलापकर्षणबीजावापयूतनिक्षेपांजनकन्यादानवादयंत्रप्र-
 योगवापीकूपतटाकश्राद्धपितृतर्पणादीनिप्रशस्तानि ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रे
 जातगुणाः—विद्वान् । विनयरतः । पितृमातृभक्तः । बहुगुणवान् । दीर्घ-
 जीवी । धनाढ्यः । कार्यनिपुणः । बंधुवर्गोपकारी । स्पष्टभाषी । रिपुग-
 णवशीकरः । अल्पबुद्धिः । क्षिप्ररोगी । स्वस्त्रीप्रियः । रक्तलोचनः । उदरेमत्स्या
 कितः । सप्तनवतिवर्षाणिपरमायुरित्वादिं सर्वमेतद्ग्रेष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०३ अथ पूर्वफल्गुनीनक्षत्रस्य-

संपूजयाम्यर्पमणंफल्गुनीतारदेवताम् । धूम्रवर्णंरथारुदंसुशक्तिक-
 रसंयुतम् ॥ १ ॥ अर्यमादेवता । धूम्रवर्णः ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ)—
 पुरप्रवेशनगराभिघातंविपप्रयोगंभयरोगदुःखम् । मंत्रौषधंगारुडस्वन्धवादे
 भाग्याख्यभेतंविहितंविदध्यात् ॥ १ ॥ पूर्वफल्गुन्युत्तरफल्गुन्यौद्वे-
 द्वेखट्वाचौकम् । मी टा टी टू पूर्वफल्गुनी । श्वेतवर्णः । द्वितारा । दंडा-
 कृतिः । स्त्री । मनुष्यगणः । मूषकापोनिः । भगोदेवता । विप्रजातिः ।
 चतुष्पात् । अधोमुखम् । सुलोचनम् । उग्रम् । अंतः । समतारा ।
 स्थानंभ्रामः । अग्निमंडलम् । गृध्रपक्षी । पालाशवृक्षः । स्वराक्षरः ।

विंशतिघटिकाभ्यःपरंविपनाह्यश्वतसः । यात्रावज्या । अथवाअष्टादशघ-
टिकाभ्यःपरंप्रयाणेशुभम् । ज्वरेप्राणभयम् । अथवामासमारिष्टं नवदि-
नानिवा मासद्वयंवा ॥—॥ तच्छांत्यैअर्यमदेवतापूजाविधानम् । रक्तव-
ह्मम् । रक्तचंदनगंधः । अर्यमणमितिमंत्रेणरक्तकरवीरपुष्पैः बिल्वधू-
पैः कृत्तराज्जनैवेधैः षोडशोपचारपूजां कृत्वा मापान्नाज्येन गायत्र्याअष्टोत्तर
शतं ब्रुहुयात् । गंधमाल्यैः प्रियंग्वौदनवलिहरेत् । मासात्सुखी भवति ॥—॥
अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलापतिसुतहीना भवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेअक्ष-
राभ्यासंशास्त्राभ्यासविपाग्निप्रयोगादिकार्याणिप्रशस्तानि ॥—॥ अस्मिन्न-
क्षत्रेजातगुणाः—रूपवान् । दांतः । लोकजनप्रियः । गीतवाद्यप्रियः ।
आभरणाभियुतः । अध्ययनप्रियः । चपलः । मातृहीनः । नवतिवर्षाणि
परमायुरित्यादिकंसर्वमस्मिन्ग्रन्थेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०४ अथ उत्तराफल्गुनीनक्षत्रस्य—

भगंरथवरारूढंदिभुजंशंखचक्रकम् ॥ फल्गुनीदेवतांघ्यायेभकामौष्टवर
मदम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः । भगोदेवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ)—
वापीकूपतटाकदीर्घिकपुरप्रासादेवालयः शय्यारत्नविभूषणां गरचनासि-
हासनाध्यासनम् ॥ स्नानोद्वर्त्तनमंगलंपरिणयं राजाभिषेकं तथा कृप्यारंभ
पुरप्रवेशमखिलं कर्तव्यमार्यम्णभे ॥ १ ॥ पूर्वफल्गुन्युत्तरफल्गुन्यौ
द्वेद्वेखट्वाचौकम् ॥ टेटोपापी उत्तराफल्गुनी ॥ रक्तवर्णम् ॥
द्वितारा । दंडारुतिः । स्त्री । मनुष्यगणः । गोयोनिः । भगोदेवता । क्षत्रि-
यजातिः । त्रिपात् । उर्ध्वमुखम् । अंधलोचनम् । ध्रुवम् । अंतः ।
अत्यर्थतारा । स्थाने शून्यम् । बदरीवृक्षः । पक्षीकंकः । जराच अ-
क्षरः ॥ अस्मिन्नक्षत्रेबृहस्पतिर्जातः ॥ अष्टादशघटिकाभ्यःपरं विप-
नाह्यश्वतसः । शाकमांसभोजनं कृत्वा दक्षिणपश्चिमप्रयाणेशुभम् ॥
ज्वरेसप्तदिनान्परिष्टानि ॥—॥ तच्छांत्यैः जगदेवतापूजाविधानम् ।

कुंकुमगंधः । नीलोत्पलपुष्पम् । बिल्वधूपः । रक्तशाल्योदनवैवेद्यम् ।
 भगप्रणेत इतिमंत्रेणपोडशोपचारैःसंपूज्यघृतमिश्रात्नेनगायत्र्याअष्टोत्तरश
 तंहुत्वागंधमाल्यैःघृतोदनबलिंहरेत् । मासात्सुखीभवति ॥—॥ अस्मि-
 न्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलाधर्मिणीपुत्रवतीभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेऋतुपुंसवन-
 सीमंतनामकरणान्नप्राशनकर्णवेधचौलोपनयनविवाहसमावर्तनवस्त्राभर-
 णपटबंधनसिंहासनांदोलिकारोहणपुरग्रामगृहादिप्रवेशवेदाभ्यासयज्ञवी-
 जावापनतोरणालंकारादिस्थिरकार्याणिप्रशस्तानि ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेजा-
 तगुणाः—काव्यशीलः। अन्निमानी । धर्मज्ञः । सुभगः । कुशलः । श्रेष्ठः ।
 स्त्रीलोलः । रोमी । कृष्णदेहः । विनयप्रियः । अल्पसौख्यवान् । पंडितः।
 शरीरेमत्स्यांकितः । चतुरशीतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्वंधे
 द्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०५ अथ हस्तनक्षत्रस्य—

सवितारमहंवेसताश्वरथवाहनम् ॥ पद्मासनस्थंछायेशंहस्तनक्षत्र
 देवताम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः । सवितादेवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ)—पाणि
 ग्रहाद्यबलिमंगलकर्मयात्राराजाभिषेकगृहहर्म्यसुरप्रतिष्ठाः ॥ चित्रादिवस्त्र
 वरवाहनभूषणानिकृष्युद्यमायखिलकर्मकरोतुविद्वान् ॥ १ ॥ हस्तःपाण्या
 कारंशराः ॥ पू पं णा ढा हस्तः । कृष्णवर्णः । पंचताराहस्ताकृतिः ।
 पुमान् । देवगणः । महिषयोनिः । सूर्योदेवता । वैश्वजातिः । चतुष्पात् ।
 तिर्यङ्मुखम् । लघुः । मंदलोचनम् । क्षिप्रम् । अंतः। स्थानम्। पत्नम् ।
 वायुमंडलम् । अंबष्ठवृक्षः । पक्षीशुकः । ला अक्षरः । सूर्योदेवता ॥
 अस्मिन्नक्षत्रेनकुलसहदेवौजातौ । एकविंशतिघटिकाभ्यः परंविपनाढ्य-
 श्वपक्षः । तंडुलंभक्षयित्वासर्वदिक्षुप्रयाणेशुभम् । ज्वरेप्राणभयम् ।
 अथवापंचदशदिनान्यरिष्टानि ॥—॥ तच्छांत्यैसवितृदेवतापूजाविधा-
 नम् । रक्तवस्त्रम् । रक्तगंधः । रक्तकरवीरपुष्पम् । दशांगधूपः । अणू-

पनैवेद्यम् । उदित्यमिति मंत्रेण षोडशोपचारैः संपूज्य अर्कसमिदाज्येन गायत्र्या अष्टोत्तरशतं हुत्वा गंधमाल्यैर्मासान्नबलिं हरेत् । पंचदशाहात्सुखी भवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रे प्रथमरजस्वला पुत्रिणी भवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रे क्रतुपुंसवनान्नप्राशनकर्णवेधचौलोपनयनवेदशास्त्राभ्याससमावर्तनविवाह-
तैलाभ्यंगवस्त्राभरणशांतिकपौष्टिकमहोत्सवांदोलिकाकरथाऽश्वारोहणपशु-
क्रयविक्रयकृपिप्रारंभवीजावापनधान्यसंग्रहनववस्त्रधारणवररत्नसंग्रहमं-
त्रशास्त्रयात्राभैषज्यादीनि प्रशस्तानि ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रे जातगुणाः—
विख्यातः । प्रगल्भवाक्यः । बहुशास्त्रविभक्तः । दक्षः । धनाढ्यः ।
स्त्रीलोलः । स्वदारानुवर्ती । परकार्यहितः । द्विजगुरुपूजकः । कीर्तिमान् ।
शत्रुघ्नः । दारचोरः । शरीरे मत्स्यांकितः । अष्टाशीतिवर्षाणि परमायु-
रित्यादिकमस्मिन् ग्रंथे द्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०६ अथ चित्रानक्षत्रस्य—

त्वष्टारं रथमाहूढं चित्रानक्षत्रदेवताम् ॥ शंखचकान्वितकरंकिरीटिन-
महंभजे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः । त्वष्टादेवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ) ।
चित्रांबराभरणरूपणचित्रकर्ममुक्तामणिश्रवणवेधनविद्रुमंच ॥ त्वष्ट्रतो
पनयनक्षुरकर्मकार्यसंगीतनृत्यविविधोद्यमवाद्यविद्याः ॥ १ ॥ चित्रा-
मौक्तिकमेकम् । पे पो रा री चित्रा । श्वेतवर्णः । एकतारा । मौक्ति-
काकारम् । पुमान् । राक्षसगणः । व्याघ्रयोनिः । त्वष्टादेवता । उपजीवि
जातिः । द्विपात् । तिर्यङ्मुखम् । मध्यलोचनम् । मृदुः । बाह्यम् ।
समतारा । स्थानं पत्तनम् । वायुमंडलम् । बिल्ववृक्षः । पर्शिकाकः ।
ट्वाअक्षरः । विंशतिघटिकाभ्यः परं विपनाद्ध्यक्षतप्तः । यात्रावर्ज्या ।
अथवा चतुर्दशघटिकानंतरं चित्रान्नभोजनं कृत्वा दक्षिणपश्चिमप्रयाणेशुभ-
म् । ज्वरेणैकादशदिनान्यरिष्टानि ॥—॥ तच्छांत्यै त्वष्ट्रदेवतापूजावि-
धानम् । चित्रवस्त्रम् । कुंकुमगंधः । चित्रपुष्पम् । सर्जरसधूपः । मोद-
कनैवेद्यम् । चित्रदेवानामिति मंत्रेण षोडशोपचारैः संपूज्य चित्रान्नाज्येन-

गायत्र्याष्टोत्तरशतंह्रुत्वागंधमाल्यैश्चित्रान्नवलिहरेत् । एकादशाहात्सुखी
 भवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलासमर्थाभवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेस्त्री
 भोगनामकरणान्नप्राशनकर्णवेधचौलोपनयनाक्षरग्रहणवेदशास्त्राभ्यासतै-
 लाभ्यंगचित्रवस्त्रनानाभरणधारणगजाश्वरक्षाबंधनरथशिक्षादिनृत्यदिव्य
 गोपनस्त्रीगोपनचित्रलेखनादिनानाविद्यारंभनानावनस्पत्यौषधप्रारंभभैष-
 ज्यादिशुभकार्याणिप्रशस्तानि ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः-धनप्रियः ।
 भोगवान् । कामी । चतुरशीतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्व्यथे
 द्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०७ अथ स्वातीनक्षत्रस्य-

वायुंवरमृगारूढंस्वातीनक्षत्रदेवताम् ॥ खड्गचर्मोज्ज्वलकरंधूम्रवर्णं
 नमाम्यहम् ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ वायुर्देवता ॥ - ॥ (नक्षत्रचूडामणौ) -
 सस्योद्यानपुरामरालयगृहप्रासादसंस्थापनेलोलांदोलसुखासनोष्टुरगस्कं-
 धेसमारोहणम् ॥ विद्यारंभविवाहपौष्टिकवणिकृप्याद्यनेकागमानानाव-
 स्त्रविभूषणांगरचनांप्राहुर्बंधामारुते ॥ १ ॥ स्वातीमाणिक्यमेकम् ॥
 रू रे रो ता स्वाती । रक्तवर्णः । एकतारा । विद्रुमाभम् । देवगणः ।
 महिषीयोनिः । वायुर्देवता । शूद्रजातिः । चतुष्पात् । चरम् । तिर्य-
 ङ्मुखम् । सुलोचनम् । स्थानं शून्यम् । वायुमंडलम् । अर्जुनवृ-
 क्षः । पक्षीश्वेनः । वकाराक्षरः । चतुर्दशघटिकाभ्यःपरंविपनाह्यध्व-
 तस्रः । यात्रावज्या । अथवाचतुर्दशघटिकानंतरमामलकपिष्टंनक्षयित्वा-
 दक्षिणपश्चिमप्रधानेशुभम् ॥ अस्मिन्नृसिंहोजातः । ज्वरप्राणभयम् ।
 अथवामासमारिष्टम् ॥ - ॥ तच्छांत्यैवायुदेवतापूजाविधानम् । कृष्णाग
 रुगंधः । माधवीपुष्पम् । कृष्णागरुधूपः । दध्योदननैवेद्यम् । तववायवृत-
 स्पतइतिमंत्रेणषोडशोपचारैःसंपूज्यलाजाज्येनगायत्र्याअष्टोत्तरशतंजु-
 हुयात् । गंधमाल्यैर्दध्योदनवलिहरेत् । मासात्सुखीभवति ॥ - ॥ अस्मिन्न-
 क्षत्रेप्रथमरजस्वलासन्मार्गासौभाग्यवतीभवात् ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेस्त्रीसंभोग

नामंकरणांनप्राशनचौलोपनयनाक्षरग्रहणज्योतिषादिशास्त्राभ्याससमा-
वर्तनविवाहतैलाभ्यंगनवस्त्रधारणमौक्तिकाभरणनृत्तगीतवाद्यरंजगजा-
श्वदोलिकारोहणप्रासादादिकृपिप्रारंभणबीजावापनादिशुभकार्याणिप्रश-
स्तानि ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः—सौभाग्यवान् । दांतः । दाता ।
धैर्यशाली । दीर्घांगः । रुचिरतनुः । विशालाक्षः । विचित्रचरित्रहृदयः ।
विख्यातः । रोपी । द्विजगुरुदेवतापूजारतः । धनव्ययकरः । बंधुजनप्रि-
यः । काव्यशालिः । चतुरतरः । हास्यप्रियः । स्वतंत्रः । नवतिवर्षाणि
परमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्वैधेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०८ अथ विशाखानक्षत्रस्य—

इंद्राग्नीशुभदौस्यातांविशाखादेवतेशुभे ॥ नमाम्येकरथारूढौवराभ-
यकरांबुजौ ॥ १ ॥ रक्तवर्णं अग्निः।स्वर्णवर्णं इंद्रः॥इंद्राग्नीदेवते ॥—॥
(नक्षत्रचूडामणौ)—मणिकनकविभूपायज्ञहोमीपवासन्नतहुतवहकार्य
स्नेहपाशादिकुर्यात् ॥ जगतिमुनिवरेण्याधातुकर्माद्विदेवसुरगुरुपितृपूजा
योजयेदग्निभेषु ॥ १ ॥ विशाखाकुलालचक्रंपंच । तो तू ते ती विशा-
खा।रक्तवर्णः । पंचतारा । पुमान् । राक्षसगणः । अधोमुखम् । अंध-
लोचनम् । व्याघ्रयोनिः । साधारणम् । गण अक्षरः । विकतवृक्षः।पक्षी-
कारंडवः । इंद्राग्नीदेवते । क्षत्रियजातिः । त्रिपात् । समतारा । तोर-
णालतिः । स्थानंशून्यम् । बह्निमंडलम् । चतुर्दशघटिकाभ्यःपरंविप-
नाह्यश्वतसः । यात्रावर्ज्या । ज्वरेप्राणजयम् । अथवापंचदशदिनान्य-
रिष्टानि ॥—॥ तच्छांत्यैइंद्राग्निदेवतापूजाविधानम् । वक्तव्यम् । अष्ट-
गंधः । श्वेतपुष्पम् । कालागरुधूपः । रक्तांगारौदननैवेद्यम् । त्र्यंबकमं-
त्रेणषोडशोपचारैःसंपूज्यघृतमिश्राभैर्गायत्र्याअष्टोशतंजुहुयात् । रक्तान्नं
सुरयासहबलिंहेरेत्।सुखीभवति ॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलासौभाग्य-
वतीभवति ॥—॥(ग्रन्थपातः)अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः—विद्वत्प्रियः । विनय
रतः।दीर्घजीवी । धनाढ्यः । कार्यनिपुणः।बंधुवर्गोपकारी।बहुगुणयुतः ।

स्पष्टभाषी । रिपुगणवशीकारीः । अल्पबुद्धिः । क्षिप्ररोगी । हृद्वाही ।
स्वस्त्रीभियः । रक्तलोचनः । उदरेमत्स्यांकितः । नवतिवर्षाणिपरमायु-
रित्यादिकंसर्वमेतद्ब्रूथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३०९ अथ अनूराधानक्षत्रस्य-

मित्रंप्रसासनाखण्डमनूराधेश्वरंभजे ॥ शूलांकुशलसद्बाहुयुग्मंशोणित-
वर्णकम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः । मित्रोदेवता ॥ - ॥ (नक्षत्रचूडामणौ) चित्र-
क्रियाकनकरत्नपरीक्षणंचसंरोहणंतुरगगोवृषकुंजराणाम् ॥ चूर्णप्रयोगनय-
नांजनभेषजानियात्राविवाहशुभपौष्टिककर्मभेत्रे ॥ १ ॥ अनूराधापु-
ष्पाकारात्रीणि । ना नी नू ने अनूराधा । श्वेतवर्णः । त्रितारा । पुमान् ।
देवगणः । पुष्पाकृतिः । मित्रोदेवता । शूद्रजातिः । हरिणीयोनिः ।
तिर्यङ्मुखम् । मंदलोचनम् । मृदुः । स्थानंपत्तनम् । इंद्रमंडलम् । वकु-
लवृक्षः । पर्क्षाघ्नकः । तथअक्षरः ॥ अस्मिन्नंदनवनंजातम् । दशघटि-
काभ्यःपरंविषनाह्यश्वत्सः । कुलित्थभक्षणंकृत्वासर्वादिक्षुप्रयाणेशुभम् ।
ज्वरेप्राणभयम् । अथवामासमरिष्टम् ॥ - ॥ तच्छांत्यैमित्रदेवतापूजावि-
धानम् ॥ रक्तवस्त्रम् ॥ कुंकुमंगंधः । सुगंधिपुष्पम् । बिल्वपत्रम् । बि-
ल्वधूपः । कृत्तरात्रनैवेद्यम् । देवस्यत्वेतिमंत्रेणपोडशोपचारैःसंपूज्यशा-
कमूलफलाज्येनगायत्र्याअष्टोत्तरशतंजुहुयात् । प्राग्दिशिगंधमाल्यैर्गुडो-
दनबलिंहरेत् । मासात्सुखीभवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रे प्रथमरजस्वलाधन-
सुपुत्रवतीभवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रे ऋतुपुंसवनसीमंतनामकरणान्ना-
शनकर्णवेधचौलोपनयनवेदशास्त्राभ्याससमावर्तनविवाहतेलाभ्यंगनववस्त्र-
धारणनवरत्नाभरणराजाभिषेकरथांदोलिकारोहणगृहारंभरांकुस्थापनपु-
रग्रामादिगृहप्रवेशनृत्तगीतघेणुवाद्यादिप्रारंभशिल्पशास्त्राभ्यासनवरत्नपशु-
संग्रहकपविक्रयरूपिप्रयोगबीजावापनश्राद्धभैषज्यादिकार्याणि प्रशस्ता-
नि ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः-दयापरः । प्राज्ञः । क्षुधा-

तुरः । शुभदः । सन्मार्गवान् । भोगी । नृपजनवरदः । प्रसादी । अल्पसुतः
शांतः । अन्नदाता । ख्यातिमान् । राजपूज्यः । युवतिजनवशगः ।
अन्यदेशस्थः । नवतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्वृथेद्रष्टव्यम् ॥

३१० अथ ज्येष्ठानक्षत्रस्य—

श्वेतहास्तिनमारुढं वज्रांकुशलसत्करम् । सहस्रनेत्रं पीताभमिंद्रं हृदि वि-
भावये ॥ १ ॥ पीतवर्णः । इंद्रो देवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ)—अरि-
नगरविखातं भेदनं चोहकार्यं धनुरसिमुसलादीन् शिल्पकं होमकार्यम् ॥ कप-
टकुटिलविद्याचोरदंडाभिचारद्रविणहरिणमैद्रप्रोक्तमन्यच्चकार्यम् ॥ १ ॥
ज्येष्ठाकुंडलाकारं त्रीणि । नोयायीयूज्येष्ठा । श्वेतवर्णम् । त्रितारा ।
कुंडलाकृतिः । स्त्री । राक्षसगणः । हरिणयोनिः । इंद्रो देवता । उपजी-
विजातिः । चतुष्पाद । तिर्यङ्मुखम् । मध्यलोचनम् । तीक्ष्णम् ।
स्थानं शून्यम् । इंद्रमंडलम् । शाल्मलीवृक्षः । चातकपक्षी । यथ
अक्षरौ । चतुर्दशघटिकाभ्यः परं विपनाडयश्चतस्रः । यात्रावर्ज्या । अथवा
दध्योदनतिलभक्षणं कृत्वा दक्षिणपश्चिमप्रयाणेशुभम् । ज्वरे प्राणभयम् ।
अथवा मासमारिष्टम् ॥—॥ तच्छांत्यै इंद्रदेवतापूजाविधानम् । पीतव-
स्त्रम् । श्रीगंधः । पाटलपुष्पम् । कर्पूरागरुधूपः । चित्रोदननैवेद्यम् । इंद्रो
विश्वतस्परीतिमंत्रेण षोडशोपचारैः संपूज्य चित्राब्जाज्येन गायत्र्या अष्टोत्तर-
शतं हुत्वा गंधमाल्यैश्चित्रोदनबलिं हरेत् । मासात्सुखी भवति ॥—॥ अस्मि-
न्नक्षत्रे प्रथमरजस्वलादारिद्र्या भवति । बहुपुत्रिणी च भूयात् ॥—॥ अस्मि-
न्नक्षत्रे शौर्यकर्मविपाप्तिप्रयोगाभिचारयंत्रमंत्राराधनयुद्धयूतव्यवहारचौ-
र्षयात्राप्रयोगमोक्षस्तंभनादिप्रयोगशास्त्राभ्यासभूतमेतोच्चाटनविद्यावादस्त्री
परद्रव्यापहरणपशुक्रयविक्रयादीनि प्रशस्तानि ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रे
जातगुणाः—श्यामः । दृढकरग्रहः । विद्यारतः । बहुसुतमित्रवान् ।
संतुष्टः । सत्यवादी । स्त्रीलोलः । क्लिष्टः । रिपुगणवान् । क्षिप्रकोपः ।

पापापनुत्तये ॥ १ ॥ शुभवर्णः । विश्वेदेवादेवताः ॥ - ॥ (नक्षत्रचूडामणौ)-
 कुर्यादायतनंशुभंस्थिरगृहंगीर्वाणसंस्थापनं देवायर्चनशांतिकोत्सवविधि-
 भूपाभिपेकंतथा ॥ स्तंभस्थापनबीजापनलतागुल्मादिसंरोपणंसीमासा-
 धनवस्त्रभूषणशुभोद्वाहादिकंविश्वभे ॥ १ ॥ उत्तरापादागजशिरोष्टकम् ॥
 वे वो जा जी उत्तरापादा । रक्तवर्णः । अष्टतारा । गजशिरआकृतिः ।
 स्त्री । मनुष्यगणः । गोर्षडयोनिः । विश्वेदेवादेवताः । त्रिपात् । ऊर्ध्व-
 मुखम् । मंदलोचनम् । पनसवृक्षः । पक्षीभारद्वाजः । स्थिरम् । स्थानं-
 शून्यम् । इंद्रमंडलम् । मकाराक्षरः ॥ अस्मिन्नशल्योजातः । विश-
 तिघटिकाभ्यःपरंविपनाढ्यश्चतस्रः । सक्तभक्षणंलत्वापश्चिमदक्षि-
 णप्रयाणेशुभम् । ज्वरेप्राणभयम् । अथवामासमारिष्टम् ॥ - ॥ तच्छां-
 त्यैविश्वेदेवपूजाविधानम् । श्वेतवस्त्रम् । श्रीगंधः । पंचवर्णपुष्पम् ।
 उशीरधूपः । पंचभक्ष्यनैवेद्यम् । विश्वेदेवासआगतइतिमंत्रेणषोडशोप-
 चारैस्संपूज्य मुद्रान्नाज्येनगायत्र्या अष्टोत्तरशतंभुहुयात् । गंधमाल्यैः
 क्षीरोदनत्रलिहरेत् । मासात्सुखीभवति।श्वेतधेनुंदद्यात् ॥ - ॥ अस्मिन्नक्ष-
 त्रेप्रथमरजस्वलापतिव्रतापुत्रवतीभवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेकतुपुंसवन-
 सीमंतनामकरणान्नप्राशनकर्णवेधचौलोपनयनवेदशास्त्राभ्याससमावर्तन-
 विवाहतैलाभ्यंगराज्यवस्त्रालंकारराजाभिषेकपुरग्रामादिशंकुस्थापनप्रवे-
 शगुल्मादिबीजावापनधनधान्यसंग्रहसुरभिक्रयभूमिपरिश्रहतटाकादि-
 स्थिरकार्याणिप्रशस्तानि ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः-सर्वज्ञः ।
 सुखचित्तः । सुवृत्तः । पृथुलजघनः । विशालाक्षः । गुणाधिकः ।
 हास्यशीलः । अल्पनिद्रः । कृपावान् । वाग्मी । धार्मिकः । शूरः ।
 नवतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्गुणैर्द्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३१४ अथ अभिजिन्नक्षत्रस्य-

निर्गुणं ब्रह्मभूयान्मेज्ञानैश्वर्यप्रदंसदा । अभिजित्तरकेशानवेदांतरुत-
 संश्रयम् ॥ १ ॥ (अत्रैतावन्मात्रलेखोपातृकायाम्)

३१५ अथ श्रौवणनक्षत्रस्य-

शांताकारंचंतुर्हस्तंश्रोणानक्षत्रवृद्धम् ॥ विष्णुकमलपत्राक्षंध्याये-
द्रुडवाहनम् ॥ १ ॥ नीलमेघश्मामः । विष्णुर्देवता ॥-॥ (नक्ष-
त्रचूडामणौ)-कुर्याद्धोमंयज्ञदीक्षाव्रतानिविधारंभंचौलमोजीविधानम् ॥
गर्भाधानंकर्णवेधंप्रयाणंविष्णोर्धिष्ण्येदेवतासुप्रतिष्ठाम् ॥ १ ॥ श्रोणाहा-
रत्रयम् ॥ शी शु शे शो श्रवणम् । रुष्णवर्णः । धनुरारुतिः । पुमान् ।
देवगणः । वानरयोनिः । विष्णुर्देवता । ब्राह्मणजातिः । चतुष्पात् ।
ऊर्ध्वमुखम् । सुलोचनम् । चरः । अंतर्बाह्यम् । पत्तनम् । स्थानम् ।
इंद्रमंडलम् । टोक्षरः । समतारा । अर्कवृक्षः । पक्षीसारसः ॥ अस्मि-
न्नक्षत्रेअंगारकविभीषणौजातौ । दशघटिकाभ्यःपरंविषनाढ्यश्चत-
स्रः । शालेपिष्टंभक्षयित्वादाक्षिणपश्चिमप्रयाणेशुभम् । ज्वरेएकादश-
दिनान्यरिष्टानि ॥-॥ तच्छांत्यैविष्णुपूजाविधानम् । रुष्णवस्त्रम् ।
चंदनकस्तूरीकर्पूरकुंकुमगंधः । तुलसीपुष्पम् । दशांगधूपः ।
शाल्योदननैवेद्यम् । अतोदेवाइतिमन्त्रेणइदंविष्णुरितिमंत्रेणवापोऽशो-
पचारैस्संपूज्यअश्वत्थसमिचंतुलाज्येनगायत्र्याअष्टोत्तरशतंजुहुयात् ।
गंधमाल्यैःक्षीरौदनबलिंहरेत् । एकादशाहात्सुखीभवति ॥-॥
अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलाभाग्यपुत्रवतीभवति ॥-॥ अस्मिन्नक्षत्रेऋतु-
पुंसवनसीमंतनामकरणान्नप्राशनकर्णवेधचौलोपनयनक्षौराभ्यंजनाक्षरग्र-
हणवेदशास्त्राभ्यासनववस्त्रभूषणमौक्तिकारंभराजाभिषेकपूर्णमासादिग्रह-
प्रवेशवैष्णवदेवतास्थापनयज्ञोपदेशशांतिकपौष्टिकमहोत्सवमंत्राभ्यासक-
पिप्रारंभबीजावापनभैषज्यादीनिप्रशस्तानि ॥-॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगु-
णाः-रुष्णांगः । पुष्टिमान् । चित्रांचरगं । धर्मियः । परसतीरतिर्मियः । उदार-
शीलः । बंधुजनरतः । बहुव्ययकरः । सुभगः । वाचकः । दुर्मत्री ।
गुल्मादिरोगी । विदेशवासी । चपलः । मंत्रवादी । प्रभुः । गुह्यदेशोमत्स्यां-
कितः ॥ नवतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमस्मिन्ग्रन्थेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३१६ अथ धनिष्ठानक्षत्रस्य-

श्रविष्ठादेवतां वंदे वसून्वरधराश्रितान् ॥ शंखचक्रांकितकरान्किरीटां-
कितमस्तकान् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः । वसवोदेवताः ॥-॥ (नक्षत्र-
चूडामणौ)--वियागमोपनयनांजनभेषजानि श्वेतातपत्रशयनासनभोज-
नानि ॥ यज्ञाभिषेकशुभशांतिकपौष्टिकानिसिद्ध्यंतिहर्म्यनगराणि च वास
वर्क्ष ॥ १ ॥ धनिष्ठामर्दलाकारंचतस्रः । गा गी गू ने धनिष्ठा ।
श्वेतवर्णः । चतुस्तारा । मृदंगाकृतिः । स्त्री । राक्षसगणः । सिंहीयोनिः ।
वसवोदेवताः । उपजीविजातिः । ऊर्ध्वमुखम् । अंधलोचनम् । अंत-
रिक्षम् । स्थानंग्रामः । इंद्रमंडलम् । शमीवृक्षः । पक्षीभ्रमरः । ज्य (जिर)
क्षरः ॥ अस्मिन्नक्षत्रे दुंदुभिर्जातः । दशघटिकाभ्यः परं विपनाड्यश्चतस्रः ।
तिलतंडुलनक्षत्रं कृत्वा पूर्वोत्तरप्रयाणेशुभम् । ज्वरे मासमरिष्टम् ॥-॥
तच्छान्त्यै च सुदेवतापूजाविधानम् । श्वेतवस्त्रम् । चंदनगंधः । शतपत्रपु-
ष्पम् । गुग्गुलधूपः । पायसनैवेद्यम् । त्रतारमिति मंत्रेण षोडशोपचारपू-
जां कृत्वा औदुंबरसमिदाज्येन गायत्र्या अष्टोत्तरशतं जुहुयात् । गंधमाल्यैः स्त्री
रौदनबलिं हरेत् । मासात्सुखी भवति ॥-॥ अस्मिन्नक्षत्रे प्रथमरजस्वलापु-
त्रवती भवति ॥-॥ अस्मिन्नक्षत्रे स्त्रीसंभोगनामकरणान्नप्राशनकर्णवेधचौ-
लोपनयनतैलाभ्यंगवस्त्राभरणधारणचतुरंगयानांदोलिकाच्छत्रचामरधार-
णदेवतासेवाप्रारंभयात्राप्रवेशशांतिकपौष्टिकमहोत्सवनृत्तगीतवाद्यरूपि
प्रारंभबीजावापनगजादिशिक्षाक्रयविक्रयादीनि प्रशस्तानि ॥-॥ अस्मिन्न
क्षत्रे जातगुणाः-अल्पशास्त्रज्ञः । तेजस्वी । उयोगवान् । स्थूलतनुः ।
नृत्तगीतांगनाप्रियः । दीनः । अनृतवादी । नृपसेवकः । धातुवादी । कृपा
हीनः । दुष्कृती । उष्णदेही । पिशुनः । पंचसततिवर्षाणि परमायुरि-
त्यादिकं सर्वमेतद्द्व्यंथे द्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३१७ अथ शीतभिषङ्गक्षत्रस्य-

वरुणसंततं वंदे सुधाकलशधारिणम् । पाशाहस्तं शतभिषग्देवतां देववं-

दितम् ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः । वरुणोदेवता ॥—॥ (नक्षत्रचूडामणौ)—
 ॥ जलाशयोद्यानकृपिक्रियाश्वप्रचालमुक्तादिकसंग्रहं च ॥ तुरंगशां-
 त्तिजपहोमदानंकुर्याच्छतक्षेयनांजनानि ॥ १ ॥ शतभिषक्शततारा ।
 गोलाकृतिः । गो सा सी सू शतभिषक् । रक्तवर्णः । शततारा ।
 पुष्पवर्षाकृतिः । नपुंसकम् । राक्षसगणः । तुरगीयोनिः । वरुणोदेवता ।
 क्षत्रियजातिः । ऊर्ध्वमुखम् । मंदलोचनम् । चरम् । अंतः । समतारा ।
 स्थानंशून्यम् । वरुणमंडलम् । कदंबवृक्षः । पक्षीकोकिलः । पकारा-
 क्षरः ॥ अस्मिन्वरुणोजातः । अष्टादशघटिकाभ्यःपरंविपनाडचञ्च
 तल्लः । तंडुलंक्षयित्वापूर्वात्तरप्रयाणेशुत्तम् । ज्वरेप्राणतयम् ।
 अथवाएकादशदिनान्यरिष्ठानि ॥—॥ तच्छांत्यैवरुणपूजाविधानम् ।
 श्वेतदस्त्रम् । शतपत्रपुष्पम् । मलयजगंधः । कर्पूरधूपः । घृतान्ननैवेद्यम् ।
 अवतेहेहइतिमंत्रेणपोडशोपचारैःसंपूज्यजलजकुसुमैराज्येनगायत्र्याअ-
 षोत्तरशतंजुहुयात् ॥ गंधमाल्यैःक्षीरोदनवलिंहरेत् । एकादशाहात्सुखी-
 भवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलापुत्रवतीकिंचित्कोपवतीचभवति
 ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेस्त्रीसंभोगनामकरणान्नप्राशनचौलोपनयनाक्षरग्रहण-
 वेदशास्त्राभ्यासतैलाभ्यंगराजाभिषेकगजाश्वादिमौक्तिकचश्रुरंजनप्रयोग
 देवतास्थापनसेतुबंधनजलसूत्रप्रारंभपुत्रपरिग्रहवाणिज्यक्रयविक्रयकृ-
 पिप्रयोगबीजावापनादिशुभकार्याणिप्रशस्तानि ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेजात-
 गुणाः—विपुलतनुः । लोकमान्यः । बहुपुत्रः । बंधुवर्गोपकारी । रिपु-
 हंता । स्थिरायुः । व्यवहारी । रक्तरोगी । धूर्तगुणः । किंचिज्ज्ञानवान् ।
 चंचलः । वाचालः । श्यामलः । शूरः । धैर्यचित्तः । वस्तुतजनकः ।
 नीतिवैरी । अल्पविद्यावान् । अतिगर्वी । अशीतिवर्षाणिपरमायुरित्या-
 दिकमेतद्द्व्येदृष्टव्यम् ॥ १ ॥

३१८ अथ पूर्वाभाद्रपदानक्षत्रस्य—

शिरसाहमजंबंदेहोकेपादंतमोपहम् । मुदेनोष्ठपदेशानंसर्वदेवनमस्क-

तम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः । अजैकपाद्देवता ॥ -- ॥ (नक्षत्रचूडामणौ) - विद्यारंभकुं-
 जरणांचर्वधं वेतालायावेशनंकल्पवादम् ॥ यूतारंभंचोर्ध्वयात्राप्रयोगं
 शास्त्रान्यासंचैकपाद्देविदध्यात् ॥ १ ॥ पूर्वाभाद्रोत्तराभाद्राचद्वेदचतु-
 रस्रम् । से सो दा दी पूर्वाभाद्रा । कृष्णवर्णः । द्वितारा । त्रिपात् ।
 खट्वाकृतिः । पुमान् । मनुष्यगणः । सिंहयोनिः । अजैकपाद्देवता । ब्राह्म-
 णजातिः । अधोमुखम् । मध्यलोचनम् । उग्रम् । अंतः । समतारा ।
 स्थानंपत्तनम् । इंद्रमंडलम् । चूतवृक्षः । पक्षिक्पोतः । लकाराक्षरः ॥
 अस्मिन्नक्षत्रेकिन्नरोजातः । षोडशघटिकाभ्यःपरंविपनाडचञ्चत्स्रः ।
 यात्रावज्या । अथवामधुपीत्वा पूर्वोत्तरप्रयाणेशुभम् । ज्वरेप्राणभयम् । अथ-
 वामासमरिष्टम् ॥ -- ॥ तच्छांत्यैअजैकपाद्देवतापूजाविधानम् । रक्तवस्त्रम् ।
 कुंकुमगंधः । अर्कपुष्पम् । दशौपधीधूपः । दध्योदननैवेद्यम् । शमग्नि-
 रितिमंत्रेणषोडशोपचारैःसंपूज्यअन्नाज्येनगायत्र्याअष्टोत्तरशतंहुत्वा गंध
 माल्यैःक्षीरोदनचलिहरेत् । मासात्सुखीभवति ॥ -- ॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरज-
 स्वलाविधवाभवति ॥ -- ॥ अस्मिन्नक्षत्रेविद्यारंभग्रामसंग्रहाभिचारचौ-
 र्यकलहघूतध्यवहारबंधनवापीकूपतटाकस्ननमहाविलप्रवेशरिपुभेदनभू-
 तप्रेतपिशाचमंत्रप्रयोगोच्चाटनधातुवादप्रभृतिक्ूरकार्याणिमशस्तानि ॥ -- ॥
 अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः - रुमलनेत्रः । वित्तवान् । अत्युदारः । स्त्रीप्रियः ।
 दानशीलः । सुभगः । परिवेशसमाहितः । विख्यातः । अतिकोपी । दीर्घ
 जीवी । बहुसुखविभवः । कंठरोगी । क्षुत्तृष्णाकर्मरहितः । पण्यवतिव-
 पाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्व्येदप्रव्यम् ॥ १ ॥

३१९ अथ उत्तराभाद्रपदानक्षत्रस्य-

अहिर्बुध्नियोत्तूयान्मुद्गमोष्ठपद्भरः ॥ शंखचक्रांकितकरःकिरीटो-
 ज्ज्वलमौलिमान् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः । अहिर्बुध्न्योदेवता ॥ -- ॥ (नक्षत्र-
 चूडामणौ) - स्थिरक्रियापाष्टिकमंगलानिषिवाहयज्ञादिपरिग्रहाणि ॥ नृ-
 पाभिपेकांबरभूषणानिस्त्रिध्वंत्पहिर्बुध्न्यगतेराशांके ॥ १ ॥ पूर्वाभाद्रो-

त्तराभाद्राचद्वेचतुरस्रमादुःशं डा था उत्तराभाद्रा । श्वेतवर्णः । द्वितारा ।
 खड्गाकृतिः । पुमान् । मनुष्यगणः । गोयोनिः । अहिर्बुध्यादेवता ।
 क्षत्रियजातिः । ऊर्ध्वमुखम् । सुलोचनम् । चतुष्पात् । समतारा । हलौ
 अक्षरौ । स्थानम् । ग्रामः । वायुमंडलम् । पित्रुमंदवृक्षः । पक्षीकोकिलः ॥
 अस्मिञ्जटायुर्जातः । चतुर्विंशतिघटिकाभ्यः परं विपनाद्ध्यश्वतसः । शालि
 तंडुलभ्रमणंकृत्वापूर्वोत्तरप्रयाणेशुभम् ॥ ज्वरेसप्तदिनान्यरिष्टानि ॥ - ॥
 तच्छांत्यै अहिर्बुध्यादेवतापूजाविधानम् । श्वेतवस्त्रम् । अगुरुगंधः ।
 शतपत्रपुष्पम् । घृतगुग्गुलधूपः । गुडोदननैवेद्यम् । विष्णुर्योनि
 मितिभंत्रेणपोडशोपचारैः संपूज्यक्षीरमिश्रमापाज्येनगायत्र्या अष्टोत्तरशतं
 जुहुयात् । गंधमाल्यैर्गुडोदनबलिहरेत् । समाहात्सुखी भवति ॥ - ॥ अस्मि
 न्नक्षत्रे प्रथमरजस्वलासौभाग्यपुत्रवती भवति ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रेऋतुसौ
 मंतपुंसवननामकरणान्नप्राशनकर्णवेधचौलोपनयनसमावर्तनभूपणालंकार
 राजाभिषेकशांतिकपौष्टिकसिंहासनचतुरंगानयनांदोलिकारोहणशय्या
 स्थापनपुरप्रवेशकृपिबीजावापनधनधान्यसंग्रहप्रभृतिशुभकार्याणि प्रश
 स्तानि ॥ - ॥ अस्मिन्नक्षत्रे जातगुणाः - कर्मज्ञः । नृत्तगीतप्रियः ।
 युवतिजनप्रियः । धैर्यवान् । पराक्रमी । दीर्घबुद्धिः । जनभीषणः ।
 धनाढ्यः । अतिभोगी । गंधमाल्यप्रियः । मंदगमनः । कुब्जः । स्वदा-
 रद्वेषी । बंधुनिन्दकः । नवतिवर्षाणि परमायुरित्यादिकं सर्वमेतद्ग्रंथे
 द्रष्टव्यम् ॥ १ ॥

३२० अथ रेवतीनक्षत्रस्य -

पूषणंसततंबंदरेवतीशंसमृद्धये ॥ वराभयोज्ज्वलकरंरत्नसिंहासने
 स्थितम् ॥ १ ॥ - ॥ 'पद्मवर्णः । पूषादेवता ॥ - ॥ (नक्षत्रचूडामणौ) -
 उपनयनक्षुरकर्मविवाहंगृहनगरादिकवास्तुनिवेशः ॥ करितुरगायधितो-
 हणमुक्तदपिशुभानिहिषौष्णशुभर्क्षे ॥ १ ॥ रेवतीमत्स्याकारंद्वा-
 त्रिंशत् ॥ दे दो चा चि रेवती । रक्तवर्णः । द्वात्रिंशत्तारा । मत्स्या-

कृतिः । देवगणः । स्त्री । गजीयोनिः । पूषादेवता । चतुष्पात् । तिर्य-
ङ्मुखम् । अंधलोचनम् । मृदुः । बाह्यम् । समतारा । स्थानंशून्यम् ।
वरुणमंडलम् । मधुकवक्षः । मयूरपर्शी । क्षकाराक्षरः । अस्मिन्नभि-
मन्युर्जातः । त्रिंशद्द्विंशतिकाभ्यः परंविषनाद्भ्यश्चतस्रः । पिष्टंशु-
क्त्वापूर्वोत्तरप्रयाणेशुभम् । ज्वरेमासमारिष्टम् ॥—॥ तच्छांत्यैषूपदेवता-
पूजाविधानम् ॥ पद्मरागवस्त्रम् । रक्तचंदनगंधः । मंदारपुष्पम् ।
गुग्गुलधूपः । तिलोदननैवेद्यम् । हंसशुचिपदितिमंत्रेणषोडशोपचारैस्सं-
पूज्यतिलोदनाज्जैर्गायत्र्याअष्टोत्तरशतंजुहुयात् । गंधमाल्यैस्तिलोदन-
वलिहरेत् । मासात्सुखीभवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेप्रथमरजस्वलापुत्रवती-
भवति ॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेऋतुपुंसवननामकरणान्नप्राशनचौलोपनयन-
वेदशास्त्राभ्यासाक्षरप्रारंभतैलाभ्यंगवस्त्राभरणसमावर्तनराजाभिषेकराज-
दर्शनसिंहासनांदोलिकागजाश्वारोहणशांतिकपौष्टिकमहोत्सवमंत्राभ्यास-
भैषज्यनृत्तगीतवाद्यप्रयोगबीजावापनयात्रादिशुभकार्याणिप्रशस्तानि ॥
॥—॥ अस्मिन्नक्षत्रेजातगुणाः—सौभाग्ययुतः । तेजस्वी । स्थूल
कायः । संपूर्णांगः । कोपवान् । भोर्गी । अर्थव्ययकरः । पंडितः ।
दीर्घजीवी । विचित्ररिपुगणः । पित्तवान् । अन्नदाता । मत्सरी । क्रूर-
कार्यः । धीरः । परदेशगः । रक्तकेशः । किंचित्तिलमत्स्यंकिंतः ।
चतुरशीतिवर्षाणिपरमायुरित्यादिकंसर्वमेतद्वृथेद्रष्टव्यम् ॥ १ ॥ २७ ॥

अथ कृत्तिकादिसप्तविंशतिनक्षत्रेषुकर्तव्यकार्याणि—(ग्रंथां-
तरेनारदीये च) ॥—॥ दानानिच (दानचिंतामणौ महाभारते)-
(कृत्तिकायाम्)—अभ्याधानास्रशस्त्रोप्रसंधिविग्रहदारुणम् ॥
संघामौपथ्यादित्रिक्रियाः शस्ताभवह्निभे ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—
कृत्तिकासुमहाजागेपायसेनसुसर्पिषा ॥ संतर्प्यत्राल्लणांतसाधृष्टीकानामो-
त्यनुत्तमान् ॥ १ ॥

(रोहिण्याम्)—सीमंतोन्नयनोद्वाहवस्त्रभूपास्थिरक्रियाः ॥ गज-
वास्त्वभिषेकाश्वप्रतिष्ठाब्रह्मभेषुभाः ॥—॥ (दानम्)—रोहिण्यांपांडवश्रे-
ष्ठमापैरन्नेनसर्पिपा ॥ पयोनुपानंदातव्यमानृप्यार्थद्विजातये ॥ १ ॥ १ ॥

(मृगशीर्षे)—प्रतिष्ठाभूपणोद्वाहसीमंतोपनयक्रियाः ॥ क्षौरवास्तु-
गजोष्ट्राश्वयात्राःशस्ताश्वचंद्रभे ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—दोग्ध्रींसवत्सां-
तुनरोनक्षत्रेसोमदैवते ॥ दत्त्वादिव्यविमानस्थःस्वर्गप्राप्त्यनुत्तमम् ॥ १ ॥

(आर्द्रायाम्)—ध्वजतोरणसंग्रामप्राकारास्त्रक्रियाःशुभाः ॥ संधि-
विग्रहवैतानरसायाःशार्वभेषुभाः ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—आर्द्रायांलस-
रंदत्त्वातैलमिश्रंसमाहितः ॥ नरस्तरतिदुर्गाणिक्षुरधरांश्वपर्वतान् ॥ १ ॥ १ ॥

(पुनर्वसौ)—प्रतिष्ठायानसीमंतवस्त्रवास्तूपनायनम् ॥ क्षौरास्त्रकर्मा-
दितिभेविधेयंधान्यभूपणम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—पुनर्वसौदत्त्वा-
घृतपूर्णतुपाचितम् ॥ यशस्वीरूपसंपन्नोबह्वन्नेजायतेकुले ॥ १ ॥ १ ॥

(पुष्ये)—यात्राप्रतिष्ठासीमंतव्रतबंधप्रवेशनम् ॥ करग्रहंविनासर्व-
कर्मदेवेज्यभेषुभम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—पुष्येतुक्रांचनंदत्त्वाकृतंचा-
कृतमेवच ॥ अनालोकेपुलोकेपुसोमवत्सविराजते ॥ १ ॥ १ ॥

(आश्लेषायाम्)—अमृतव्यसनघृतधातुवादौषधाहवाः ॥ विवावरस-
वाणिज्यकर्मभौजंगभेषुभम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—आश्लेषासुतथारौ-
प्यमृपभवाप्रयच्छति ॥ ससर्वभयनिर्मुक्तःशास्त्रवानभिजायते ॥ १ ॥ १ ॥

(मघायाम्)—ऋषिवाणिज्यगोधान्यव्रणोपकरणादिकम् ॥ विवा-
हनृत्तगीताद्येनिखिलंकर्मपैतृभे ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—मघासुतिलपूर्णानि-
वर्धमानानिमानवः ॥ प्रदायपशुमांश्वैवपुत्रवांश्वप्रजायते ॥ १ ॥ १ ॥

(पूर्वफल्गुन्याम्)—विवादविपशस्त्राग्निदारुणोग्राहवादिकम् ॥
पूर्वत्रयेखिलंकर्मकर्तव्यंमांसविक्रयः ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—फल्गुनी-
पूर्वसमयेब्राह्मणेभ्यउपोषितः । भक्ष्यांश्वफाणितैर्युक्तान्दत्त्वासौभाग्यम-
श्नुते ॥ १ ॥ १ ॥

(उत्तरफल्गुन्याम्)—वस्त्राभियेकसीमंतविवाहव्रतबंधनम् ॥ प्रवेशस्थापनाश्वेत्तवास्तुकर्मोत्तरात्रये ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—घृतक्षीर-
समायुक्तंविधिवत्पिष्टकौदनम् ॥ उत्तराविषयेदत्त्वास्वर्गलोकेमहीयते
॥ १ ॥ यद्वाप्रदीयतेदानमुत्तराविषयेनरैः ॥ सदाफलमनंतंचभवतीहवि-
निश्चयः ॥ २ ॥ १ ॥

(हस्तैस्ते)—प्रतिष्ठोद्वाहसीमंतयानवस्त्रोपनायनम् ॥ क्षौरवास्त्वभि-
षेकाश्वभूषणंकर्मभालुभे ॥ ३ ॥—॥ (दानम्)—हस्तेचतुर्हस्तिरथंदत्त्वा-
युक्तंह्युपोषितः ॥ नरस्तरतिदुर्गाणिक्षुरधाराश्वपर्वतान् ॥ १ ॥ १ ॥

(चित्रायाम्)—प्रवेशवस्त्रसीमंतप्रतिष्ठाव्रतबंधनम् ॥ त्वाष्ट्रमेवास्तु-
विद्यास्त्र्युःक्षुरभूषणकर्मयत् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—चित्रायामृषभंदत्त्वा-
पुण्यांगांगांचभारत ॥ चरत्यप्सरसांलोकेरमतेनंदनेवने ॥ १ ॥ १ ॥

(स्वात्थ्याम्)—प्रतिष्ठोपनयोद्वाहवस्त्रसीमंतभूषणम् ॥ पश्वंब्वश्वे-
भक्त्यादिक्षौरकर्मसमीरजे ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—स्वातीष्वथधनंद-
त्त्वापदिष्टतममात्मनः ॥ प्रामोत्तिलोकांश्वशुभानिहचैवमहयशः ॥ १ ॥ १ ॥

(विशाखायाम्)—वस्त्रभूषणवाणिज्यवसुधान्यादिसंग्रहम् ॥ इंद्रा-
ग्निभेनृत्तगीतशिल्पलेखनकर्मच ॥—॥ (दानम्) विशाखायामनद्वाहं-
धेनुंदत्त्वाचदुग्धदाम् ॥ सप्रासंगंचशकटंसधान्यं वस्त्रसंयुतम् ॥ १ ॥
पितृन्देवान्प्रीणयतिप्रेत्यचानत्यमश्रुते ॥ नचदुर्गाण्यवानोतिस्वर्गलोकं-
चगच्छति ॥ २ ॥ दत्त्वायथोक्तंविप्रेभ्योवृत्तिमिष्टांसविंदति ॥ नारकीयांश्व-
संक्षेसात्रप्रामोतीतिनिश्चयः ॥ ३ ॥ १ ॥

(अनूराधायाम्)—प्रवेशस्थापनोद्वाहव्रतबंधादिमंगलम् ॥ वस्त्र-
भूषणवास्त्रवाद्यंमैत्रमेसंधिविग्रहम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्) अनूराधासु-
प्रावारंवस्त्रोत्तरमुपोषितः ॥ दत्त्वायुगशतंवापिनरःस्वर्गमेहीयते ॥ १ ॥ १ ॥

(ज्येष्ठायाम्)—क्षौराश्वस्रवाणिज्यगोमहिष्यंबृकर्मच ॥ इंद्र-
भेनृत्तवादित्रशिल्पलोहाशमलोचनम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—कालशा-

कंतुविप्रेत्योदत्त्वामर्त्यःसमूलकम् ॥ ज्येष्ठायांमृत्युमुत्सायगतिमिष्टांच-
गच्छति ॥ १ ॥ १ ॥

(मूलायाम्)—विवाहकृपिवाणिज्यदारुणाहवभेषजम् ॥ निर्ऋतौ-
नृत्तशिल्पास्त्रसंधिविग्रहलेखनम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—मूलेमूलफलद-
त्त्वात्राह्मणेभ्यःसमाहितः ॥ स्वपितृन्प्रीणयेदेवगतिमिष्टांचगच्छति ॥ १ ॥

(पूर्वापाठासु)—विवादविपशस्त्रामिदारणोग्राहवादिकम् ॥ पूर्वा-
पाठासुकर्तव्यंमांसविक्रयकर्मवै ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—अथपूर्वास्वपाठा-
सुदधिपात्राण्युपोषितः ॥ कुलवृत्तोपसंपन्नेत्राह्मणेवेदपारणे ॥ १ ॥
प्रदायजायतेश्रेष्ठकुलेबहुगुणोज्ज्वले ॥ पुत्रपौत्रैःपरिवृतःपशुमान्धन-
वांस्तथा ॥ २ ॥ १ ॥

(उत्तरापाठासु—अभिजित्तिच)—वस्त्रामिषेकसीमंतविवाहवत-
बंधनम् ॥ प्रवेशस्थापनाश्वेभवास्तुकर्मोत्तरात्रये ॥ १ ॥—॥

(दानम्)—उदमंथंससर्पिष्कंप्रभूतमधुफाणितम् ॥ दत्त्वोत्तरास्वपाठासु
सर्वलोकानवाप्नुयात् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—दुग्धंत्वभिजितायोगेदत्त्वा-
मधुवृताप्तम् ॥ धर्मनिष्ठोमनीषिभ्यःस्वर्गलोकेमहीयते ॥ १ ॥ २ ॥

(उत्तरापाठानक्षत्रचतुर्थपादश्रवणभस्याद्यघटिकाचतुष्टययुक्तःकालो
ऽभिजिद्योग इत्युच्यते) ॥ १ ॥

(श्रवणे)—प्रतिष्ठाक्षौरसीमंतघानोपनयनौषधम् ॥ पुरारामगृहारं-
भंविष्णुभेषट्टबंधनम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—श्रवणेकंबलंदत्त्वावस्त्रांतरित
मेवच ॥ श्वेतेनयात्वायानेनस्वर्गलोकेमहीयते ॥ १ ॥ १ ॥

(धनिष्ठायाम्) वस्त्रोपनयनक्षौरप्रतिष्ठापानभेषजम् ॥ वसुभेवा-
स्तुसीमंतप्रवेशाश्वेभूषणम् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—गोयुक्तंचधनिष्ठासुया-
नंदत्त्वासमाहितः ॥ वस्त्रमस्मिन्नवंदत्त्वाप्रेत्यराज्यंमपयते ॥ १ ॥ १ ॥

(शैतभिपजि)—प्रवेशस्थापनक्षौरभौजाबंधनभेषजम् ॥ अश्वाम
रणसीमंतवास्तुकर्मजलेशभे ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—गंधशतभिपगयो-

गेदत्वाचागरुचंदनम् ॥ प्राणोत्पत्सरसांलोकंधत्तेगंधांश्वशाश्वतान् ॥ १ ॥ १

(पूर्वभाद्रपदायाम्)-विवादविपशास्त्राग्निदारणोग्राहवादिकम् ॥
पूर्वात्रयेखिलंकार्यमांसविक्रयणादिकम् ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-पूर्वभाद्र-
पदायोगेराजमापान्प्रदायवै ॥ सर्वभक्ष्यफलोपेतंसर्वैःप्रेत्यसुखीभवेत् १ ॥ १

(उत्तरभाद्रपदायाम्)-बस्त्राभिपेकसीमंतविवाहवतबंधनम् ॥
प्रवेशस्थापनाश्वेभवास्तुकर्मोत्तरात्रये ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-औरभमुत्त-
रायोगेयस्तुमांसंप्रयच्छति।पितृन्प्रीणातिसकलान्प्रेत्यचान्त्यमश्नुते १।१

(रेवत्याम्)-विवाहवतबंधाश्वप्रतिष्ठायानभूषणम् ॥ प्रवेशवस्त्र-
सीमंतक्षौरभेषजमंत्यजे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-कांस्योपदोहिनींधेनुं-
रेवत्यांयःप्रयच्छति ॥ सप्रेत्यकामानादायदातारमुपतिष्ठते ॥ १ ॥ १ ॥

(अश्विन्याम्)-यात्रोपनयनक्षौरसीमंताभरणक्रियाः ॥ स्थापना-
श्वेभयानास्त्रकृषिविद्यादयोश्विभे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-रथमश्वसमा
युक्तंदत्त्वाश्विन्यांनरोत्तमः ॥ हस्त्यश्वरथसंपन्नेवर्चस्वाजायतेकुले १ ॥ १

(भरण्याम्)-वापीकूपतटाकाग्निविपशस्त्रोग्रदारुणम् ॥ विलप्र-
वेशगणितनिक्षेपायाम्यभेषुभाः ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-भरणीपुद्विजा-
तिभ्यस्तिलधेनुंप्रदायवै ॥ गा प्रभूताअधामोतिनरःप्रेत्ययशस्तथा १ ॥ २८

३२१ अथ कृत्तिकादिसप्तविंशतिनक्षत्रेषुविपनाडीप्रवेशकालाः-

(ज्योतिषेविद्यामाधवीषे)

त्रिंशद्द्विगुणितकृत्तिर्मेनु संमिधस्त्रिंशत्कृत्तिर्दिजास्त्रिंशत् ॥ कृत्तिर्धृति
समिधैःकृत्तिर्मेनुर्मेनुर्दिङ्मेनुर्कृत्तिर्जिनाःकृत्तिःकंकुभः ॥ १ ॥ दशधृतयो
र्नृपतिर्जिनास्त्रिंशत्पंचाशत्तौजिनास्तेभ्यः ॥ परतोघटोर्चतुष्कंविपसंज्ञं कृ-
त्तिकादिपुञ्जयम् ॥ २ ॥ २७ ॥

३२२ अथ कृत्तिकादिसप्तविंशतिनक्षत्रेषुअमृतनाडीप्रवेश-
कालाः-(ज्योतिषेविद्यामाधवीषे)

कृत्तिकाकृत्तिर्नागवांसरजि नरि द्रोतकृत्तियांजि नैर्मन्वके स्ति

थिर्नागशैकर्वसुभिर्वेदाष्टशैकैः क्रमात् ॥ वि^{१०}घेंद्रांश्चिद्युगाब्धिं
दि^{११}र्भृतिजि^{१२}नेर^{१३}कैःपुराणैर्युतानाडींश्चिदतीत्यज्ञेषुपुरतोनाड्यश्चतस्रोऽ
मृतम् ॥ १ ॥ २७ ॥

अथ अश्विन्यादिनक्षत्रेषुजातगुणाः पुनरपि—(जातकाक्षरणे)

तत्रादौ (अश्विन्याम्)—सवैसदैवान्पुदितोविनीतः सत्यान्वितः मात
समस्तसंपत् ॥ योपिद्विभूपात्मजभूरितोपः स्यादाश्विनीभोजननंप्रपन्नः ॥ १ ॥

(भरण्याम्)—सदापकीर्तिर्हिमदा (हा) पवादैनानाविनोदैश्वविनी-
तरागः ॥ जलात्तभीतिश्वपलः खलस्स्यात्प्राणिप्रणीतोभरणीभजातः ॥ १ ॥

(कृत्तिकायाम्)—क्षुधाधिकस्तत्त्वधनैर्विहीनोवृथाटनोत्पन्नमतिः
कृतघ्नः ॥ कठोरवाग्गर्हितकर्मकृतस्याचेत्कृत्तिकाजन्मनियस्यजंतोः ॥ १ ॥

(रोहिण्याम्)—धर्मकर्मकुशलः कृपीवल्लः चारुशीलविलसत्कलेवरः
वाग्विलासकलिताखिलाशयोरोहिणीभवतियस्यजन्मभम् ॥ १ ॥

(मृगशीर्षे)—शरासनाभ्यासरतोविनीतः सदानुरक्तोगुणिनांगणेषु ॥
भोक्तानृपस्नेहभरेणपूर्णः सन्मार्गवेचामृगजातजन्मा ॥ १ ॥

(आर्द्रायाम्)—क्षुधाधिकोरुक्षशरीरकांतिर्बहु (न्यु) प्रियः कोप
युतः कृतघ्नः ॥ प्रसूतिकाले च भवेत्किलार्द्रादयाद्रचेतानभवेन्मनुष्यः ॥ १ ॥

(पुनर्वसुः)—प्रभूतयत्नः कृतशास्त्रयत्नः सद्रत्नचामीकरभूषणाढ्यः ॥
दाताप्रतापीवसुधावसुधपुनर्वसूयस्यभवेत्प्रसूतो ॥ १ ॥

(पुष्ये)—प्रसन्नगात्रः पितृमातृभक्तः स्वधर्मयुकोविनयाविमुक्तः ॥
भवेन्मनुष्यः सलुपप्यजन्मा सन्माननानाधनवाहनाढ्यः ॥ १ ॥

(औश्लेपायाम्)—वृथाटनस्स्यात्परिदुष्टचेष्टः कष्टप्रदश्चापिवृथाज-
नानाम् ॥ सर्पैसदपौहिवृथार्पितार्थः कंदर्पसंतप्तमनामनुष्यः ॥ १ ॥

(अधिकंमूलानक्षत्रफलेविस्तरेणद्रष्टव्यम्)

(मंघायाम्)—कठोरचित्तः पितृभक्तियुक्तस्तीव्रस्वभावस्तघनवयह-
यः ॥ चेज्जन्मभयस्यमथानघस्स्यान्मतिस्तदारातिविघातदक्षा ॥ १ ॥

(पूर्वफल्गुन्याम्) - भूरित्यागीसाहसीभूरिभर्ताकोपाटोपीस्याच्छिखा-
लोतिदक्षः ॥ धूर्तः क्रूरोत्यन्तसंजातगर्वः पूर्वाफल्गुन्यस्तिचेज्जन्मकाले १ ॥

(उत्तरफल्गुन्याम्) - दातादयालुस्सुतरांसुशीलोविशालकीर्ति
र्नृपतिप्रधानः ॥ धीरोनरोत्यंतमृदूत्तरः स्याच्चेदुत्तराफल्गुनिकाप्रभूतौ ॥ १ ॥

(हस्तौ) - दातामनस्वीसुतरांयशस्वीभूदेवदेवार्चनयज्ञकर्ता ॥
प्रसूतिकालेषदियस्यहस्तोहस्तोद्रतातस्यसमस्तसंपत् ॥ १ ॥

(चित्रायाम्) - प्रतापसंतापितशत्रुपक्षोनयेतिदक्षश्चविचित्रवासाः ॥
प्रसूतिकालेषदियस्यचित्राबुद्धिर्विचित्राखलुतस्यशास्त्रे ॥ १ ॥

(स्वात्याम्) - कंदर्परूपः प्रभयासमेतः कंतापरस्मीतिरतिप्रसन्नः ॥
स्वातीप्रसूतौमनुजस्ययस्यभवेन्नृपः प्राप्तविभूतियुक्तः ॥ १ ॥

(विशाखायाम्) - सदानुरक्तोग्रिसुराक्रियायां धातुक्रियायामपिचो-
ग्रसौम्यः ॥ यस्यप्रसूतौचक्षवेद्विशाखासखानकस्यापिसवेन्मनुष्यः ॥ १ ॥

(अनूराधायाम्) - सत्कांतिकीर्तिश्चसदोत्सवस्स्याज्जेतारिपूणांचक-
लाप्रवीणः ॥ स्यात्संभवेयस्यकिलानुराधासंपद्विधाधाविविधाचतस्य ॥ १ ॥

(ज्येष्ठायाम्) - सत्किर्तिकांतिर्विभुतासमेतोविचान्वितोत्यंतलस-
त्प्रतापः ॥ श्रेष्ठप्रतिष्ठोवदतांवरिष्ठोज्येष्ठोद्भवस्यात्तुरुपोविशेषात् ॥ १ ॥

(मूले) - मूलं विरुद्धावयवंसमूलंबलंहरत्येववदंति संतः ॥ चेदन्य-
थातत्कुरुतेविशेषात्सौभाग्यमातु (यु) शकुलाभिवृद्धिम् ॥ १ ॥

(अथ मूले विधेयः)

३२३ तत्र अभुक्तमूलख्यविरुद्धावयवमूलस्यस्वरूपम्-
ज्येष्ठांत्येवटिकैकाचमूलस्यायघटीद्वयम् ॥ अभुक्तमूलमित्युक्तम् ॥

३२४ अथ अभुक्तमूलोत्पन्नेनजातदोषस्यवारणायशान्तिः-

(जातकाभरणे)

तत्रोत्पन्नशिशोर्मुखम् ॥ अष्टवर्षाणिनालोक्यंतानि शुभमिच्छता ॥ १ ॥

तद्दोषपरिहारार्थंशांतिस्मंप्रोच्यतेधुना ॥ रत्नेशतीपधीमूलेः सप्तमृद्धिः प्रपू-

रयेत् ॥ २ ॥ शतच्छिद्रं घटं तस्मान्निर्गतेन जलेन हि ॥ बालकांऽ
वापितृस्नाने विप्रैस्संपादिते सति ॥ ३ ॥ जपहोमप्रदाने च कृते सन्मंगलं ध्रु
वम् ॥ विरुद्धावयवे मूले विधिरेवं स्मृतो बुधैः ॥ ४ ॥ मुनीनां वचनं सत्यं
मंतव्यं क्षेममीप्सुभिः ॥

अथ मूलाश्लेषयोः चरणभेदेन जन्मनिफलभेदाः—(जातकाभरणे)

मूलस्य पादत्रितये क्रमेण पितुर्जनन्याश्च सुतस्य रिष्टम् ॥ चतुर्थपादस्थ
भदो नितांतं सार्पविलोमं परिकल्पनीयम् ॥ १ ॥

अथ मूलस्य योगभेदेन जन्मनिफलभेदाः—(जातकाभरणे)

कृष्णे तृतीयादशमीव लक्षे भूतो मही जाकिं बुधैस्समेतः ॥ चेज्जन्मका-
ले किल तत्र मूलमुन्मूलनं तत्कुरुते कुलस्य ॥ १ ॥ दिवासायं निशि प्रातः
पितुस्स्थान्मातुलस्य च ॥ पशूनां मित्रवर्गस्य क्रमान्मूलमनिष्टम् ॥ २ ॥

३२५ अथ फलभेदसूचकयोः पुरुपाकृतिर्मूलाश्लेषयोः स्वरूपे-
मुर्ध्वपंचमुखे पंचस्कंधयोर्घटिकाष्टकम् ॥ गर्जाश्वजुजयोर्युग्मे हस्तयो
र्हृदयेष्टकम् ॥ १ ॥ युग्मनाभौ दिशो गुह्ये पङ्कजान्दोष्यट्च पादयोः ॥ विन्य
स्य पुरुपाकारे मूलस्य फलमादिशेत् ॥ २ ॥ छत्रलाभशिरोदेशे वदने पितृवात
नम् ॥ स्कंधयोर्धूर्वहृत्पंचबाहुयुग्मे त्वकर्मकृतम् ॥ ३ ॥ हत्याकरः करद्वंद्वैरा-
ज्यातिर्हृदये भवेत् ॥ अल्पायुर्नाभिदेशे च गुह्ये च सुखमद्भुतम् ॥ ४ ॥ जंघायां-
भ्रमणप्रीतिः पादयोर्जीविताल्पता ॥ घटीफलं किल प्रोक्तं मूलस्य मुनिपुं-
गवैः ॥ ५ ॥ विज्ञेयं विबुधैस्सर्वसार्पतच्च विपर्ययात् ॥

अथ मूलाश्लेषां मुहूर्तनायकानां नामानि—

राक्षसो यातुधानश्च सोमशुक्रौ फणीश्वरः ॥ पिता मातायमः कालो वि-
श्वेदेवामहेश्वरः ॥ १ ॥ सर्पाख्यश्च कुबेरश्च शक्रो मेघो दिवाकरः ॥ गंध-
र्वो यमदेवश्च ब्रह्मा विष्णुर्मस्तथा ॥ २ ॥ ईश्वरो विष्णुरिंद्रश्च पवनो मुन-
यस्तथा ॥ पण्मुखो भृंगिरीटिश्च गौरीनाम्ना सरस्वती ॥ ३ ॥ प्रजापतिश्च-
मूलस्य स्युर्मुहूर्ताधिनायकाः ॥ विपरीताः पुनर्ज्ञया आश्लेषा जातवाल्के ॥

॥ ४ ॥ द्वितीयेप्रथमपष्ठेचाष्टमेद्वादशेतथा ॥ त्रयोविंशेचनवमेकुलक्षय
करःशिशुः ॥ ५ ॥

अथ मूलवृक्षस्य फलम्—(जातकाभरणे)

वेदाःसप्तगर्जाःकाष्ठैःखेटैवाणान्नपट्टंशिर्वीः मूलंभर्गस्त्वजःशाखा-

मूलवृक्षविभागेपुमंगलंहिफलेभवेत् ॥ १ ॥ मंगला ॥ मंगलं (दले । अमंगलं
फलं) विद्याच्छेषभागेनिश्चितम् ॥ पादेमूहूर्तेबेलायांवृक्षेचपुरुपाकृतौ
॥ २ ॥ अरिष्टमशुभाधिक्येशुभाधिक्येशुभंफलम् ॥

अथ तातजन्मभेसुतेजातेतातजन्मभेमूलत्वातिदेशद्वाराफ-
लज्ञान्त्योनिरूपणम्—

तानस्यजन्मभेयस्यप्रसूतिर्जायतेयदि ॥ तातंवाभातरंज्येष्ठंरिष्ट
सात्कुरुतेध्रुवम् ॥ १ ॥ मूलवच्छांतिकंतत्रविधेयंहिविचक्षणैः ॥ भूमि
रत्नाज्जहेमादिदेयंविप्रेपुत्राकितः ॥ २ ॥ (इति मूलक्षेत्रधिकाराविचार)

(मूले)—सुखेनयुक्तोधनवाहनाढ्योहिंस्रोबलाढ्यःस्थिरकर्मकर्ता ॥
प्रतापितारातिजनोमनुष्योमूलेकृतीस्याज्जननंप्रपन्नः ॥ १ ॥

(पूर्वापाठायाम्)—भूयोभुयस्तोयपानानुरक्तोभोक्ताचंचद्राग्विला
सःसुरशीलः ॥ नूनंसंपजायतेतस्यगाढापूर्वापाठाजन्मभंस्यपुंसः ॥ १ ॥

(उत्तरापाठायाम्)—दातादयावान्विजयीविनीतस्सत्कर्मचेतावि
ज्जनासमेतः ॥ कांतासुतावाप्तमुखोनितांतंलोकेसुवेषःपुरुषोमनीषी ॥ १ ॥

(अंभिजिति)—अतिसुललितकांतिस्संमतस्सज्जानानामनुभवतिवि
नीतश्चारुकीर्तिःसुरूपः ॥ द्विजवरनुरभक्तिर्व्यक्तवाङ्मानवस्स्यादाभिजि
तियदिसूतिर्भूपतिः स स्ववंशे ॥ १ ॥

(श्रवणे)—शास्त्रानुरक्तोबहुपुत्रमित्रस्सत्पात्रभक्तिर्विजितारिपक्षः ॥
प्राणीपुराणश्रवणप्रवीणश्चेज्जन्मकालेश्रवणंहियस्य ॥ १ ॥

(धनिष्ठायाम्)—आचारजात्यादिकचारुशीलो धनादिशाली बलवान्कपालुः ॥ यस्य प्रसूतौ च भवेद्धनिष्ठामहान्प्रतिष्ठासहितो नरस्स्यात् ॥ १ ॥

(शतभिषजि)—शीतभीरुरतिसाहसी सदानिष्ठुरोतिचतुरो भवेत्सदा ॥ वैरिणामतिविशेषदारुणो वारुणो यदि च यस्य संभवे ॥ १ ॥

(पूर्वभाद्रपदायाम्)—जितेन्द्रियस्सर्वकलासुदक्षोजितारिपक्षः खलु तस्य नित्यम् ॥ भवेन्मनीषासुतरामपूर्वापूर्वायदाभाद्रपदाप्रसूतौ ॥ १ ॥

(उत्तरभाद्रपदायाम्)—कुलस्य मध्ये किल भूषणं च भू(ना)त्युच्चदेहशुभ्रकर्मकर्ता ॥ यस्योत्तराभाद्रपदाच जन्म्यां धन्यां लभेन्मां च भवेद्वादान्यः १ ॥

(रेवत्याम्)—चारुशीलविभवोजितेन्द्रियस्सद्दानुभवनैकमानसः ॥ मानवो ननु भवेन्महामतीरेवती भवति यस्य जन्मभम् ॥ १ ॥ २७ ॥

३२६ अथ विष्कंभादिसप्तविंशतियोगानां नामानि—(ज्योतिषार्णवे)

विष्कंभं प्रीतिरायुष्मान्सौभाग्यं शोभनस्तथा ॥ अतिगंडस्सुकर्माच-
धृतिश्शूलस्तथैव च ॥ १ ॥ गंडो वृद्धिर्ध्रुवश्चैव व्याधातो हर्षणस्तथा ॥
वज्रं सिद्धिर्व्यतीपातो वरीयान्परिघशिवः ॥ २ ॥ सिद्धः साध्यः शुभः शुक्रो ब्र-
ह्मा वै द्रश्चैव धृतिः ॥ एते योगाः प्रकथितास्सप्तविंशतिसंख्यया ॥ ३ ॥ २७ ॥

तत्रादौ विष्कंभादिसप्तविंशतियोगानां स्वरूपाणि—(शैवागमे)

एषुकर्तव्यकृत्यानि—(दैवज्ञविलासे) एषुकर्तव्यदानानि—(दान-
चिंतामणौ महाभारते)

३२७ तत्रादौ विष्कंभयोगस्य स्वरूपम्—

विष्कंभं शिरसावदे विष्णुगोत्रसमुद्भवम् ॥ प्राङ्मुखं प्रांजलिकरं त्रि-
कोणोपरिसंस्थितम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अस्मिन् यो-
गे शुभकर्मवर्ज्यम् । अथवा घटीत्रयानंतरं शुभकर्मकुर्यात् ॥ चौलं च बी-
जारोहं च स्त्रीसंगदंतकल्पनम् । काष्ठकर्मरिपूछाटं विष्कंभे तु प्रकारयेत् ॥
॥ १ ॥—॥ (दानम्)—विष्कंभे सर्वधान्यानां दानं सर्वाघनाशनम् ॥ १ ॥

३२८ अथ प्रीतियोगस्य स्वरूपम्-

प्रीतिमीडेहमनिशं ब्रह्मगोत्रसमुद्भवम् ॥ प्राङ्मुखं पुंडरीकाक्षं जपमालाधरं शुभम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगस्तत्सर्वकर्मसु शुभः ॥ मित्रवद्वलेपनं चैव भूषणं भूतिसंग्रहम् ॥ राजवश्यं महोत्साहं प्रीतियोगे च कारयेत् ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-प्रीतौ तथा न स्वर्णानाम् ॥ १ ॥

३२९ अथ आयुष्मद्योगस्य स्वरूपम्-

आयुष्मंतमहं वेदे योगयोगिभिरीडितम् ॥ प्राङ्मुखं पंचकोणस्थं कौण्डिन्यान्वयसंज्ञवम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगस्तत्सर्वकर्मसु शुभः ॥ बीजावापं वस्त्रबंधं युद्धमारोग्यकर्म च ॥ विवादं पाणिपीडाञ्च ह्यायुष्मत्यपि कारयेत् ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-आयुष्मतिवृत्तस्य च ॥ १ ॥

३३० अथ सौभाग्ययोगस्य स्वरूपम्-

सौभाग्यं शिरसानौमिचतुष्कोणमुपाश्रितम् ॥ कौण्डिन्यगोत्रजनितं प्राङ्मुखं जपतांवरम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगस्तत्सर्वकर्मसु शुभः ॥ भूषणांवरसौभाग्यविलेपनसुरार्चनम् ॥ यज्ञकर्मसुरापानं सौभाग्ये कारयेद्बुधः ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-कुंकुमस्य च सौभाग्ये ॥ १ ॥

३३१ अथ शोभननामयोगस्य स्वरूपम्-

प्राङ्मुखं पंचकोणस्थं कौण्डिन्यान्वयसंज्ञवम् ॥ शोभनं शोभनकरं नमतामाश्रयेत्सदा ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगस्तत्सर्वकर्मसु शुभः ॥ भूपरिग्रहवैवाहदानभूषणकर्म च ॥ नृपाभिषेकमारोग्यकर्म कुर्याच्च शोभने ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-यवदानं च शोभने ॥ १ ॥

३३२ अथ अतिगंडयोगस्य स्वरूपम्-

वाधूलान्वयसंभूतं पंचकोणोपरिस्थितम् ॥ अतिगंडाभिधं वदेजपंतं प्राङ्मुखं सदा ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगस्तत्सर्वकर्मसु वर्ज्यः ॥ अथवा पण्डितानंतरं शुभकर्म कुर्यात् ॥ विग्रहनिग्रहभेदनव-

धवंधच्छेदनरिपूचाटाः ॥ क्षुद्रक्रियातिगण्डेकार्यंविपशङ्खवह्निकर्मायम् ॥
॥ २ ॥—॥ (दानम्)—अतिगण्डेचवस्त्राणाम् ॥ १ ॥

३३३ अथ सुकर्मयोगस्य स्वरूपम्—

सुकर्माणयोगमहंदक्षिणामुखमाश्रये ॥ कौशिकान्वयसंभूतंजपंतलो-
कपूजितम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वकर्म-
सुशुभः ॥ चित्रकर्मगृहस्थाप्यंकल्याणंभूपरिग्रहम् ॥ राजाभिषेककर्मा-
णिसुकर्मणिचकारयेत् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—पायसस्यसुकर्मणि ॥ १ ॥

३३४ अथ धृतियोगस्य स्वरूपम्—

धृतियोगस्सदाभूयादात्रेयान्वयसंभवः ॥ दक्षिणामुखमासीनोवेदाग्ने-
डनतत्परः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वकर्म-
सुशुभः ॥ प्राकारस्तोरणादीनिदेवालयगृहाणिच ॥ व्रतबंधंगजारोहंधृति-
योगेतुकारयेत् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—धृतौरजतदानंच ॥ १ ॥

३३५ अथ शूलयोगस्य स्वरूपम्—

शूलनामामहान्वोगोभवेदिष्टार्थदोमम ॥ दक्षिणामुखआसीनःकुण्डि-
नान्वयसंभवः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वशु-
भकर्मसुवर्ज्यः ॥ अथवापंचघटिकाभ्यःपरंशुभकर्मकुर्यात् ॥ वधबंधा-
वमानानिरिपूचाटनमारणे ॥ निवारणंकूरकर्मशूलयोगेविधीयते ॥ १ ॥—॥
(दानम्)—शूलमूलादिदानकम् ॥ १ ॥

३३६ अथ गण्डयोगस्य स्वरूपम्—

योगोस्तुगण्डनामामेशांडिल्यान्वयसंभवः ॥ दक्षिणामुखआसीनोब्रह्मपा-
ठपरायणः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वशुभ-
कर्मसुवर्ज्यः ॥ अथवापण्डघटिकाभ्यःपरंशुभकर्मकुर्यात् ॥ वापीकूपत-
टाकादिस्वातोच्चाटनमारणम् ॥ बाहुयुद्धंभृत्यकर्मक्षात्रंगण्डेप्रशस्यते ॥ १ ॥
॥—॥ (दानम्)—गण्डेमण्डनदानंच ॥ १ ॥

३३७ अथ वृद्धियोगस्य स्वरूपम्-

वृद्धिर्वृद्धिप्रदोमेस्तुकौशिकोदक्षिणामुखः ॥ यश्चित्तयन्परंब्रह्मव्रती-
माश्रित्यतिष्ठति ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्सर्व-
कर्मसुशुभः ॥ बीजावापंधनंधान्यंविवाहव्रतबंधनम् ॥ तटाकसेतुबंध-
चवृद्धियोगेतुकारयेत् ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-वृद्धौगोदानमिष्यते ॥ १ ॥

३३८ अथ ध्रुवयोगस्य स्वरूपम्-

धृत्यैध्रुवोस्तुमेनित्यंयोगोपंदक्षिणामुखः ॥ करेविभ्रन्नक्षमालांगाय-
त्रीमादराजपत्र ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्सर्वकर्मसु-
शुभः ॥ तटाकवस्त्रालंकाररत्नभूपागृहक्रियाः ॥ सेतुबंधनकर्माणिकुर्या-
योगेध्रुवाह्वये ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-ध्रुवेचपंचरत्नानाम् ॥ १ ॥

३३९ अथ व्याघातयोगस्य स्वरूपम्-

व्याघातंशिरसानौमिव्यासान्वयसमुद्भवम् ॥ प्रत्यङ्मुखोपविष्टं प्र-
त्यग्रविसन्निभम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्स-
र्वकर्मसुवर्ज्यः ॥ अथवानवघटिकाभ्यःपरंशुभकर्मकुर्यात् ॥ कुर्याद्व्या-
घातयोगेतुवधबंधनिरोधनम् ॥ सर्वाणिकूरकर्माणिभेदनोच्चाटनानिच ॥
॥ १ ॥-॥ (दानम्)-व्याघातेफाणितस्यच ॥ (फाणितमित्यस्यगु-
ढमिश्रापूपमित्यर्थः) ॥ १ ॥

३४० अथ हर्षणयोगस्य स्वरूपम्-

हर्षणं हर्षदंभेप्रत्यङ्मुखमुदत्तिपम् ॥ पठंतवेदमनिर्शकाभ्यपान्वयसं-
भवम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्सर्वकर्मसुशुभः ॥
हर्षणयोगेकुर्याद्भ्रजवाजिरथाधिरोहणंसततम् ॥ वैवाहिकारसंश्रहनुपाभि-
पेकायमखिलशुभकर्म ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-हर्षणगंधदानंस्यात् ॥ १ ॥

३४१ अथ वज्रयोगस्य स्वरूपम्-

वज्रनामात्तयेयोगोभारद्वाजान्वयोद्भवः ॥ प्रत्यङ्मुखोपासीनःपठ-
न्प्रणवमन्वहम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्सर्व-

शुभकर्मसुवर्ज्यः ॥ अथवाघटिकात्रयाद्द्वैशुभकर्मकुर्यात् ॥ वक्ष्यन्पू-
णभूकर्पसेनाधीशत्वमद्भुतम् ॥ शस्त्रसंग्रहणार्थंचवज्रयोगेप्रशस्यते ॥ १ ॥
॥-॥ (दानम्)-वज्रेदद्यान्मणीनपि ॥ १ ॥

३४२ अथ सिद्धियोगस्य स्वरूपम्-

प्रत्यङ्मुखोन्नतवंशयःसिद्धिस्सिद्धिप्रदोस्तुमे ॥ विष्टरोपरिसंविष्टोवे-
दांतपठनोन्मुखः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्सर्व-
शुभकर्मसुग्राह्यः ॥ विद्याविवाहव्रतबंधयज्ञनृपाभिपेककयविक्रयाश्च ॥
सुवर्णमुक्ताफलभूषणादिकर्माणिसिध्यंतिसिद्धियोगे ॥ १ ॥-॥
(दानम्)-सिद्धौसिद्धार्थकादेयाः ॥ १ ॥

३४३ अथ व्यतीपातयोगस्य स्वरूपम्-

स्मराम्यहं व्यतीपातं वीतिहव्यान्वयोदितम् ॥ प्रत्यङ्मुखं पाठयंतं वे-
दाञ्छिष्यानहर्निशम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ प्रकारान्तरं दक्षः-(परा-
शरमाधवीये दानप्रकरणे)-शंक्रुकर्णःप्रलंबोष्ठोलंबभूर्दीर्घनासिकः ॥
अष्टनेत्रश्चतुर्वक्रोविस्तीर्णःशतयोजनम् ॥ १ ॥ व्यतीपातनमस्तेस्तुसो
मसूर्यात्मजप्रभो ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्सर्वकर्मसुवर्ज्यः ॥ अथ-
वात्रिंशद्घटिकापर्यंतंशुभकर्मकुर्यात् ॥ दास्यंसुवर्णदानंचदानंतीर्थनिपे-
वणम् ॥ रिपुभेदोविपात्युग्रंकार्यंचव्यतिपातके ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-
व्यतीपातेचकांचनम् ॥ १ ॥

३४४ अथ वरीयोयोगस्य स्वरूपम्-

वरीयान्नामयोगोयंवरदोस्तुसदामम ॥ प्रत्यङ्मुखःप्रांजलिकस्तावेत
सकुलोद्भवः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्सर्वकर्मसु-
शुभः ॥ मुक्तामणिकनकांचरसर्वालंकारकंकणादिचयत् ॥ गजतुरगाधधि-
रोहणमखिलंचशुभंवरीयासिप्रोक्तम् ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-वरीयासि-
तिलान्दद्यात् ॥ १ ॥

३४५ अथ परिघयोगस्य स्वरूपम्-

उदङ्मुखोन्नतगोत्रोयोगःपरिघनामकः ॥ कैलासशिखराखण्डोसाम-
गायन्भवेन्मयि ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगस्तर्व-
शुभकर्मसुवर्ज्यः ॥ अथवात्रिंशद्धटिकाभ्यःपरंशुभं कर्मकुर्यात् ॥ विवा-
हयुद्धोयमदुष्टकर्मप्रदेषणोच्चाटविपप्रयोगम् ॥ क्रूरं सप्ततं परिघस्यपूर्व-
दलेपिकार्यं शुभमन्यभागे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-शस्त्राणिपरिघे
तथा ॥ १ ॥

३४६ अथ शिवयोगस्य स्वरूपम्-

शिवशिवायमेभूयाच्छिवाराधनतत्परः ॥ विष्णुवंशसमुद्भूतः क्रग-
ध्यापनतत्परः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अस्मिन्योगे-
सर्वशुभकर्माणिकार्याणि ॥ रशनाकंठमालादिभूषणांवरधारणम् ॥ विवा-
हाद्यखिलं यात्राशिवयोगे प्रशस्यते ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-जलकुंभा
शिवदेयाः ॥ १ ॥

३४७ अथ सिद्धयोगस्य स्वरूपम्-

सिद्धसिद्धिप्रदोभूयात्कुण्डिनान्वयसंभवः ॥ उदङ्मुखस्त्वशिष्येभ्यो-
यजूंषितततं पठन् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगः
सर्वकर्मसुशुभः ॥ ग्रहप्रतिष्ठापनमौजीवंधविवाहदीक्षानृपतिप्रतिष्ठाः ॥ देव-
प्रतिष्ठादिशुभंचकर्मसिद्धाह्वये सर्वशुभशतियोगे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-
सिद्धेसिद्धान्नमिष्यते ॥ १ ॥

३४८ अथ साध्ययोगस्य स्वरूपम्-

साध्यनामाभवेयोगःशोकानामपनुत्तये ॥ उदङ्मुखोमहामंत्रमाथर्व-
णमनुस्मरन् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयंयोगःसर्वकर्मसु-
शुभः ॥ गुरुदेवताप्रतिष्ठापूजाकर्मादिहृष्यकर्माणि ॥ स्थिरचरयात्राय-
खिलंकार्यसाध्याह्वयेयोगे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-साध्येलंकरणानां च ॥ १ ॥

३४९ अथ शुभयोगस्य स्वरूपम्—

शुभःशुभायमेभूयादसिष्टान्वयसंभवः ॥ उदङ्मुखोजपन्मंत्रशैवंपंचा-
क्षरंशुभम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वकर्मसु-
शुभः ॥ ब्रह्मविद्यामहोत्साहवीजावापनभूपणम् ॥ धनधान्यगृहोद्योगं-
कार्ययोगेशुभाह्वये ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—छत्रदानंशुभेशुभम् ॥ १ ॥

३५० अथ शुक्लयोगस्य स्वरूपम्—

शुक्लोनाममहायोगोयोगीस्वयमुदङ्मुखः ॥ प्रत्यगृष्टिस्सदाभूयात्कौ-
शिकान्वयसंभवः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोग-
स्सर्वकर्मसुशुभः ॥ लेपनंभूपणंचैवराजसंदर्शनंतथा ॥ कन्यादानंमहोत्साहं
शुक्लयोगेचकारयेत् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—शुक्लेचोपानहोदानम् ॥ १ ॥

३५१ अथ ब्रह्मयोगस्य स्वरूपम्—

ब्रह्माब्रह्मकुलोद्भूतोमहानूर्ध्वमुखस्थितः ॥ ब्रह्मण्याहितदृष्टिस्सन्तप-
न्नस्तुसुखायमे ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगः सर्व
कर्मसुशुभः ॥ चौलोपनयनंचैवशांतिकंपौष्टिकंशुभम् ॥ कृपिदियासेतु-
बंधयोगेब्रह्माह्वयेहितम् ॥ १ ॥—॥(दानम्)—शस्तंब्रह्मणिसार्पपः ॥ १ ॥

३५२ अथ ऐंद्रयोगस्य स्वरूपम्—

ऐंद्रायप्रणतिर्मेस्यादूर्ध्वप्रेरितदृष्टये ॥ वाधूलान्वयजातायवरदायस-
दानृणाम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वकर्मसुभ
शस्तः ॥ कन्यादानंगजारोहः स्त्रीसेवावज्रभूपणम् ॥ काव्यनाटकसंगी-
तमैद्रयोगेतुसिध्यति ॥ १ ॥—॥(दानम्)—ऐंद्रेचदीपकान्दद्यात् ॥ १ ॥

३५३ अथ वैश्वतियोगस्य स्वरूपम्—

वैश्वतिर्नामयोगोसावूर्ध्वदृष्टिशुभोस्तुमे ॥ कौण्डिन्यगोत्रजोब्रह्मसंस्म-
रन्मनसान्वहम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ प्रकारान्तरम्—(रुद्रयाम-
लेशांतिप्रकरणे) अतिरौद्रमहाकार्यंशंखवर्णंचतुर्भुजम् ॥ दधतंडमर्ह-

३४५ अथ परिघयोगस्य स्वरूपम्-

उदङ्मुखो ब्रह्मगोत्रो योगः परिघनामकः ॥ कैलासशिखरारूढो साम-
गायन्तवेन्मयि ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगस्सर्व-
शुभकर्मसुवर्ज्यः ॥ अथवा त्रिंशद्दृष्टिकान्त्यः परं शुभकर्म कुर्यात् ॥ विवा-
हपुद्बोध्यमदुष्टकर्मप्रदेषणोच्चाटविषयप्रयोगम् ॥ क्रूरं तमस्तं परिघस्य पूर्व-
दलेपिकार्यं शुभमन्यभागे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-शस्त्राणि परिघे
तथा ॥ १ ॥

३४६ अथ त्रिवेद्योगस्य स्वरूपम्-

शिवशिवायमेतूयाच्छिवाराधनतत्परः ॥ विष्णुवंशसमुद्भूतः क्रग-
ध्यापनतत्परः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अस्मिन्योगे-
सर्वशुभकर्माणिकार्याणि ॥ रशनाकंठमालादिभूषणांवरधारणम् ॥ विवा-
हाद्यखिलं यात्राशिवयोगे प्रशस्यते ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-जलकुंभा
शिवदेयाः ॥ १ ॥

३४७ अथ सिद्धयोगस्य स्वरूपम्-

सिद्धसिद्धिप्रदो भूयात्कुण्डिनान्वयसंभवः ॥ उदङ्मुखस्त्वशिष्येभ्यो-
यजूं पितृतर्पणम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगः
सर्वकर्मसुशुभः ॥ ग्रहप्रतिष्ठापनमौर्जाबंधविवाहदीक्षानृपतिप्रतिष्ठाः ॥ देव-
प्रतिष्ठादिशुभं च कर्मसिद्धाह्वये सर्वमशंतियोगे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-
सिद्धेसिद्धान्नमिष्यते ॥ १ ॥

३४८ अथ साध्ययोगस्य स्वरूपम्-

साध्यनामात्तवेद्योगः शोकानामपनुत्तये ॥ उदङ्मुखो महामंत्रमाथर्व-
णमनुस्मरन् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-अयं योगः सर्वकर्मसु-
शुभः ॥ गुरुदेवताप्रतिष्ठापूजाकर्मादिहृद्यकर्माणि ॥ स्थिरचरयात्राद्य-
खिलं कार्यं साध्याह्वयेयोगे ॥ १ ॥-॥ (दानम्)-साध्येलंकरणानां च ॥ १ ॥

३४९ अथ शुभयोगस्य स्वरूपम्—

शुभःशुभायमेभूयाद्वसिष्ठान्वयसंभवः ॥ उदङ्मुखोजपन्मंत्रशैवंपंचाक्षरंशुभम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वकर्मसुशुभः ॥ ब्रह्मविद्यामहोत्साहवीजावापनभूपणम् ॥ धनधान्यगृहोद्योगंकार्ययोगेशुभाह्वये ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—छत्रदानंशुभेशुभम् ॥ १ ॥

३५० अथ शुक्लयोगस्य स्वरूपम्—

शुक्लोनाममहायोगोयोगीस्वयमुदङ्मुखः ॥ प्रत्यग्दृष्टिस्सदाभूयात्कौशिकान्वयसंभवः ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वकर्मसुशुभः ॥ लेपनंभूपणंचैवराजसंदर्शनंतथा ॥ कन्यादानंमहोत्साहंशुक्लयोगेचकारयेत् ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—शुक्लेचोपानहोर्दानम् ॥ १ ॥

३५१ अथ ब्रह्मयोगस्य स्वरूपम्—

ब्रह्माब्रह्मकुलोद्भूतोमहानूर्ध्वमुखस्थितः ॥ ब्रह्मण्याहितदृष्टिस्सन्तपन्नस्तुसुखायमे ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगः सर्वकर्मसुशुभः ॥ चौलोपनयनंचैवशांतिकंपौष्टिकंशुभम् ॥ कृपिविद्यासेतुबंधयोगेब्रह्माह्वयेहितम् ॥ १ ॥—॥(दानम्)—शस्तंब्रह्मणिसर्पिणः ॥ १ ॥

३५२ अथ ऐंद्रयोगस्य स्वरूपम्—

ऐंद्रायप्रणतिर्मस्यादूर्ध्वमेरितदृष्टये ॥ बाधूलान्वयजातायवरदायसदानृणाम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—अयंयोगस्सर्वकर्मसुप्रशस्तः ॥ कन्यादानंगजारोहः स्त्रीसिवावज्रभूपणम् ॥ काव्यनाटकसंगीतमैंद्रयोगेतुसिध्यति ॥ १ ॥—॥(दानम्)—ऐंद्रेचदीपकान्दधात् ॥ १ ॥

३५३ अथ वैधृतियोगस्य स्वरूपम्—

वैधृतिर्नामयोगोसावूर्ध्वदृष्टिशुभोस्तुमे ॥ कौण्डिन्यगोत्रजोब्रह्मसंस्मरन्मनसान्वहम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥—॥ प्रकारान्तरम्—(रुद्रयामलेशांतिप्रकरणे) अतिरींद्रमहाकायंशंखवर्णंचतुर्भुजम् ॥ दधतंडमहं-

शूलखड्ग खेटकधारिणम् ॥ १ ॥ ममपूजांगृहाणेमांचंद्रसूर्यात्मजप्रभो ॥ - ॥

(कृत्यम्)-अयंयोगः सर्वकर्मसुत्याज्यः ॥ अथवापंचचत्वारिंशद्वटिकापर्यंतगूभकर्मकुर्यात् ॥ रिपुप्रभेदंगरलप्रयोगभेदाग्निशस्त्रादिकमुग्रकर्म ॥ उच्चाटनवंचनशंखलादिकार्यंहितवैधृतिनामयोगे ॥ १ ॥ - ॥ (दानम्)-वैश्रतौकनकंहितम् ॥ १ ॥ २७ ॥

अथ विष्कंभादिसप्तविंशतियोगेषुजातगुणाः-(कालप्रकाशिकायाम्)-

(विष्कंभे)-दीर्घवैरोजितारिश्चकुब्जांगोमदनातुरः ॥ स्वतंत्रःपशुमान्मंत्रीविष्कंभेजायतेनरः ॥ १ ॥

(प्रीतौ)-भूतानांप्रियवादीचपरदाररतोत्सुकः ॥ गुरुदेवादिभक्तश्चप्रीतियोगोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(आयुष्मति)-दीर्घजिह्वाविशालाक्षोधान्यगोमित्रपुत्रवान् ॥ आयुष्मयोगसंजातः कीर्तिमान्पंडितस्सुखी ॥ १ ॥

(सौभाग्ये)-मत्स्यशंखकलांकश्चमृदुःकामिफलात्मकः ॥ सौभाग्ययोगसंजातोधनीस्यात्परदेशगः ॥ १ ॥

(शोभने)-सुखीभोक्ताधनीमानीमृदुरुत्थोमहोद्यमः ॥ सुकोपीशोभनेयोगेजातोबुद्धिप्रियोदृढः ॥ १ ॥

(अतिगंडे)-कामीकलावित्सौम्यांगोदीर्घवैरीतनुःक्षमी ॥ परंगितज्ञोमानीस्यादातिगंडोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(सुकर्मणि)-सुशीलगुणवान्भोक्ताबहुपुत्रकलत्रवान् ॥ पुण्यकर्मरतोयोगेसुकर्माख्येतुजायते ॥ १ ॥

(धृतौ)-कामांगोवाक्पतिश्श्रीमान्तसौम्यः कामीचपंडितः ॥ धृतियोगोद्भवोधीरोबहुवित्तोन्नतश्शठः ॥ १ ॥

(शूले)-शूलयोगोद्भवःकोपीतेजस्वीकलहप्रियः ॥ बधिरोतितरांकामीधनीमानीदृढःप्रभुः ॥ १ ॥

(गंडे)—दीर्घाशीदीर्घदर्शाचत्वग्दोषीश्यामलस्सुखी ॥ कुनखीश्रु-
तगोभोक्ताधनीगंडोद्भवःपुमान् ॥ १ ॥

(वृद्धौ)—धनधान्यसमृद्धश्वंपंडितःपरिवारवान् ॥ बहुपुत्रकलत्रा-
ढ्यद्विदोषीवृद्धियोगजः ॥ १ ॥

(ध्रुवे)—समकायोमहोयोगीस्थिरवाक्श्रेष्मलःपटुः ॥ क्षमीचनि-
र्धनोमानीध्रुवयोगोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(व्यथाते)—क्षिप्रकोपीरुतघ्नश्वजनमान्यःप्रभुर्दृढः ॥ व्याघातयो-
गसंजातः पुत्रदाराधिकोगुणी ॥ १ ॥

(हर्षणे)—परदाररतःकांतःकफात्मापिशुनःपरः ॥ परेगितज्ञोधन-
वान्हर्षणेजायतेनरः ॥ १ ॥

(वेत्रे)—कठिनःकामिनीसक्तःकांतःकमललोचनः ॥ अजय्यः
वित्तवाञ्छीमान्वज्रयोगोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(सिद्धौ)—संकल्पसिद्धिशिष्टांगोजयशीलः स्थिरः प्रभुः ॥ श्रीमा-
न्धीमान्प्रजावांश्वसिद्धियोगोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(व्यतीपाते)—जयशीलोजितारिश्चस्त्रीस्वभावोमहोद्यमः ॥ व्यती-
पातेनरोजातस्नेजस्वीशीतलः प्रियः ॥ १ ॥

(वैरीयसि)—वंशविद्वेषकोमानीनरःपरधनेच्छुकः ॥ पितात्मावि-
त्संपन्नोवर्यान्योगिकलत्रवान् ॥ १ ॥

(परिधे)—स्वर्तत्रः परविद्वेषीकार्यविव्रकरश्शठः ॥ वाचाचलश्व-
भीरुश्वश्रीमान्परिधयोगजः ॥ १ ॥

(शिंवे)—शांतःशुद्धमनाविद्वान्देवब्राह्मणपूजकः ॥ धनवान्परिवा-
राढ्यःशिवयोगोद्भवोनरः ॥ १ ॥

(सिद्धे)—प्रसिद्धश्वैवसिद्धात्माकीर्तिधर्मपरायणः ॥ त्रिदोषात्माध-
नीभोक्तासिद्धयोगेतुपंडितः ॥ १ ॥

शूलंखड्गखेटकधारिणम् ॥ १ ॥ ममपूजांगृहाणेमांचंद्रसूर्यात्मजप्रभो ॥—॥
 (कृत्यम्)—अयंयोगः सर्वकर्मसुत्याज्यः ॥ अथवापंचचत्वारिंशद्वि-
 कापयंतगूणकर्मकुर्यात् ॥ रिपुप्रभेदंगरलप्रयोगेदाग्निशस्त्रादिकमुद्रकर्म ॥
 उच्चाटनं वंचनशंखलादिकार्यैर्हितवैधृतिनामयोगे ॥ १ ॥—॥ (दानम्)—
 वैधृतौकनकंहितम् ॥ १ ॥ २७ ॥

अथ विष्कंभादिसप्तविंशतियोगेषुजातगुणाः—(कालप्रका-
 शिकायाम्)—

(विष्कंभे)—दीर्घवैरोजितारिश्चकुजांगोमदनातुरः ॥ स्वतंत्रःपशु-
 मान्मंत्रीविष्कंभेजायतेनरः ॥ १ ॥

(प्रीतौ)—भूतानांप्रियवादीचपरदाररतौत्सुकः ॥ गुरुदेवादिभक्तश्च-
 प्रीतियोगोद्भवो नरः ॥ १ ॥

(आयुष्मति)—दीर्घजिह्वोविशालाक्षोधान्यगोमित्रपुत्रवान् ॥
 आयुष्मयोगसंजातः कीर्तिमान्पंडितस्सुखी ॥ १ ॥

(सौभाग्ये)—मत्स्यशंखकलांकश्चमृदुःकामिफलात्मकः ॥ सौभा-
 ग्ययोगसंजातोपनीत्यात्परदेशगः ॥ १ ॥

(शोभने)—सुखीभोक्ताधनीमानीमृदुकृत्योमहोद्यमः ॥ सुकोपी-
 शोभनेयोगेजातोबुद्धिप्रियोदृढः ॥ १ ॥

(अर्तिगंडे)—कामीकलावितसौम्यांगोदीर्घवैरीतनुःक्षमी ॥ परंगि-
 तज्ञोमानीस्यादातिगंडोद्भवो नरः ॥ १ ॥

(सुकर्मणि)—सुशीलोगुणवान्नोक्तावहुपुत्रकलत्रवान् ॥ पुण्य-
 कर्मरतोयोगेसुकर्मारप्येतुजायते ॥ १ ॥

(धृतौ)—कामांगोवाक्पतिश्श्रीमान्तमौम्यः कामीचपंडितः ॥
 धृतियोगोद्भवोधीरोबहुवित्तोन्नतश्रुतः ॥ १ ॥

(शूले)—शूलयोगोद्भवःशोपीतेज्जीवलहमियः ॥ बधिरोत्तितगं-
 कामीधनीमानीदृढःप्रभुः ॥ १ ॥

('गंडे)—दीर्घाशीदीर्घदर्शाचत्वग्दोषीश्यामलस्सुखी ॥ कुनखीश्रु-
तगोमोक्ताधनीगंडोद्भवःपुमान् ॥ १ ॥

(वृद्धौ)—धनधान्यसमृद्धश्रंपंडितःपरिवारवान् ॥ बहुपुत्रकलत्रा-
दचक्षिदोपीवृद्धियोगजः ॥ १ ॥

(ध्रुवे)—समकायोमहोयोगीस्थिरवाक्शुभ्रमलःपटुः ॥ क्षमीचनि-
र्धनोमानीध्रुवयोगोद्भवोऽनरः ॥ १ ॥

(व्याघाते)—क्षिप्रकोपीकृतघ्नश्वजनमान्यःप्रतुर्दृढः ॥ व्याघातयो-
गसंजातः पुत्रदाराधिकोगुणी ॥ १ ॥

(हर्षणे)—परदाररतःकांतःकफात्मापिशुनःपरः ॥ परंगितन्नोधन-
वान्हर्षणेजायतेनरः ॥ १ ॥

(वेत्रे)—कठिनःकामिनीसक्तःकांतःकमललोचनः ॥ अजप्यः
वित्तवाञ्छीमान्वज्रयोगोद्भवोऽनरः ॥ १ ॥

(सिद्धौ)—संकल्पसिद्धशिशटांगोजयशीलः स्थिरः प्रतुः ॥ श्रीमा-
न्धीमान्प्रजावांशसिद्धियोगोद्भवोऽनरः ॥ १ ॥

(व्यंतीपाते)—जयशीलोजितारिश्चर्चास्वभावोमहोद्यमः ॥ व्यती-
पातेनरोजातस्तेजस्वीशीतलः प्रियः ॥ १ ॥

(वंरीयसि)—वंशविद्वेषकोमानीनरःपरधनेच्छुकः ॥ पित्रात्मावि-
त्संपन्नोवर्यान्योगेकलत्रवान् ॥ १ ॥

(पैरिधे)—स्वतंत्रः परविद्वेषीकार्षेविग्रकरश्शठः ॥ वात्साचलश्व-
भीहृश्वश्रीमान्परिधयोगजः ॥ १ ॥

(शिवे)—शांतःशुद्धमनाविद्वान्देववाहणपूजकः ॥ धनवान्परिवा-
राढ्यःशिवयोगोद्भवोऽनरः ॥ १ ॥

(सिद्धे)—ससिद्धश्वसिद्धात्माकीर्तिधर्मपरायणः ॥ सिद्धोपात्माध-
नीमोक्तासिद्धयोगेतुपंडितः ॥ १ ॥

(सौंध्ये)—पीनगंडश्चपिशुनोमंत्रविदेवताप्रियः ॥ धान्यवात्रोमशा-
कारस्ताधयोगेतुपंडितः ॥ १ ॥

(शुंभे)—सुप्तगोधार्मिकोविद्वान्कामिनीवल्लभः प्रभुः ॥ शुभयोगेत्त-
विष्यज्ज्ञःश्लेष्मलोधनधान्यवान् ॥ १ ॥

(शुंके)—कामीविद्वान्छठोमूर्खश्चलोधार्मिकोधनी ॥ शुक्रयोगे-
तुसंजातोवातश्लेष्मात्मकोनरः ॥ १ ॥

(ब्रह्मयोगे)—स्त्रीभावः पंडितोमानीगुप्तकार्योविवेकवान् ॥ ब्रह्मयो-
गोद्भवश्श्रेष्ठः कांतश्चधनधान्यवान् ॥ १ ॥

(ऐंद्रयोगे)—परोपकारशीलश्चतविष्यज्ज्ञश्चबुद्धिमान् ॥ वातात्मा-
क्षिप्रकोपीचश्रीमान्माहेंद्रयोगजः ॥ १ ॥

(वैधृतौ)—तोयात्माचनगेमूर्खःकनकार्हःकफात्मकः ॥ सत्यवा-
न्धनवान्त्यागीविधृतौविकटेक्षणः ॥ १ ॥ २७ ॥

३५४ अथ योगाभिमानिदेवतानां नामानि—

(ज्योतिषगत्नाकरेनारदीये)

योगेशायमविष्ण्वन्दुधातृजीवनिशाचराः ॥ इंद्रतोयाहिवल्लचर्कभृ-
मरुद्भगतोयपाः ॥ १ ॥ गणेशरुद्रधनदत्त्वष्टृमित्रपडाननाः ॥ माविश्री-
कमलागौरीनासत्यौपितरोदिनिः ॥ २ ॥ विष्कंभादिकयोगानामधिदे-
ववराअर्मा ॥ २७ ॥

अथ योगाभिमानिदेवतानां स्वरूपाणि—(ज्योतिषगत्नाकरे)

३५५ तत्रादौ विष्कंभाभिमानियमस्य स्वरूपम्—

विष्कंभयोगनाथंतंयममहिषबाहदम ॥ दंडपाशधरंवंदेदक्षिणाशाप-
तिविभुम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

३५६ अथ प्रीतियोगाभिमानिविष्णुस्वरूपम्—

प्रीतियोगपतिविष्णुं गरुडोपरिर्मथितम् ॥ शंखचक्रगदापाणिं वंदे मया-
र्थमिदमे ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ (चतुर्विंशतिमूर्तिर्मथविष्णुवत् २ नि०) ॥ १ ॥

३५७ अथ आयुष्मद्योगाभिमानिचंद्रस्वरूपम्—

आयुष्मयोगनाथं त्वांसोमंसुरगणार्चितम् ॥ लक्ष्मीसहोदरं वंदे क्षीरसागर
नंदनम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ (नवग्रहचंद्रवत् ५ नि०) ॥ १ ॥

३५८ अथ सौभाग्ययोगाभिमानिधातुःस्वरूपम्—

सौभाग्ययोगनेतारं धातारं सर्वतोमुखम् ॥ अक्षस्रकुंडिकापाणिंध्याये
त्वां पाहिमां प्रभो ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ (बृहस्पतिप्रत्यधिदेवतावत्
५ नि०) ॥ १ ॥

३५९ अथ शोभनयोगाभिमानिगुरुस्वरूपम्—

त्वं हि शोभनयोगस्य नाथोसि सुरपूजितः ॥ जीवमां पाहिस तत मनया-
पूजया प्रभो ॥ १ ॥ ॥ कनकवर्णः ॥ (नवग्रहस्थगुरुवत् ५ नि०) ॥ १ ॥

३६० अथ अतिगंडयोगाभिमानिनिशाचरस्वरूपम्—

करालवदनं कृष्णं यातु धानं नृवाहनम् ॥ ऊर्ध्वकेशं विरूपाक्षमतिगंडे-
श्वरं भजे ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ (दिक्पालनिर्ऋतिवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

३६१ अथ सुकर्मयोगाभिमानोद्रस्वरूपम्—

सुकर्मयोगनाथस्त्वमिंद्रदेवगणार्चितः ॥ शचीनाथनमस्तुभ्यं पाहिमां-
स्वर्णनायक ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ (लोकपालेन्द्रवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

३६२ अथ धृतियोगाभिमान्यद्देवतास्वरूपम्—

धृतियोगाधिपा आपः पावन्यः पापनाशिकाः ॥ प्राणदाः सर्वलोकस्य पां-
तुमां विष्णुसंभवाः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णाः ॥ (पंचभूतास्थाद्देवतावत् ४ नि०) १ ॥

३६३ अथ शूलयोगाभिमानिसर्पस्वरूपम्—

शूलयोगस्य नाथांस्तानर्हीस्तीक्ष्णविपान्वितान् ॥ नमस्कुर्म्यस्सदा-
शांतिप्रयच्छंतु फणाभृतः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ (राह्वधिदेवतासर्पवत्
४ नि०) ॥ १ ॥

३६४ अथ गंडयोगाभिमानिवह्निस्वरूपम्—

गंडयोगाधिपं वह्निं शक्तिसुखसुवधारिणम् ॥ मेघवाहनमारूढंध्याये-

त्सर्वार्थसिद्धये ॥ १ ॥ लोहितवर्णः ॥ (पंचभूतस्थवह्निवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

३६५ अथ वृद्धियोगाभिमान्यर्कस्वरूपम्-

अर्कमत्पद्मताकारं वृद्धियोगपतिशुभम् ॥ पद्मासनस्थं देवेशं वंदे ज्योतिर्गणेश्वरम् ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णः ॥ (नवग्रहस्थार्कवत् ५ नि०) ॥ १ ॥

३६६ अथ ध्रुवयोगाभिमानिभूमिस्वरूपम्-

मातरं सर्वलोकस्य ध्रुवयोगाधिदेवताम् ॥ भूमिदेवी न हं वंदे महिषीं शाङ्गधन्वनः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ (पंचभूतस्थभूमिवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

३६७ अथ व्याघातयोगाभिमानिमरुत्स्वरूपम्-

द्विभुजं धूम्रवर्णं च पाशाभययुतं विभुम् ॥ व्याघातनाथं मरुतं मृगारूढमहं भजे ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥

३६८ अथ हर्षणयोगाभिमानिभगस्वरूपम्-

हर्षणाधिपतिं वंदे भगं आर्याधिदेवताम् ॥ संपूजयिष्ये संतुष्टसमेभीष्टं यच्छतु ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (उत्तरानक्षत्रदेवतावत् ५ नि०) ॥ १ ॥

३६९ अथ वज्रयोगाभिमानिवरुणस्वरूपम्-

वज्रयोगाधिपं वंदे यरुणं वांछितार्थदम् ॥ नक्रवाहनमारूढं पाशापात्रमपांपतिम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

३७० अथ सिद्धियोगाभिमानिगणेशस्वरूपम्-

सिद्धियोगेश्वरं वंदे गणेशं गिरिजासुतम् ॥ एकदंते शूर्पकण्ठं लंबोदरमहनिशम् ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णः ॥ १ ॥

३७१ अथ व्यतीपातयोगाभिमानिरुद्रस्वरूपम्-

व्यतीपाताभिधं रुद्रं वृषत्तोपरि संस्थितम् ॥ त्रिणेत्रं विपुरारातिं तं वंदे पार्वतीपतिम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (एकादशरुद्रवत् नि० ३) ॥ १ ॥

३७२ अथ वरीयोयोगाभिमानिधनदस्वरूपम्-

वरीयसोधिपं धेधनं लोकपालकम् ॥ धनधान्याभिवृद्धयर्थं देवं वंद्यं वर्णं विभुम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ (लोकपालस्थकुबेरवत् नि० ४) ॥

३७३ अथ परिधाभिमानित्वष्टस्वरूपम्—

परिधेशमहंवेदेत्वष्टारंशिल्पिनांवरम् ॥ वृत्रासुरप्रभृतयोपत्सुतास्तं-
सदामुदा ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ (विश्वकर्मब्रह्मवत् ४ नि०) ॥ १ ॥

३७४ अथ शिवयोगाभिमानिमित्रस्वरूपम्—

शिवयोगाधिपंमित्रंसदाशांतं सुनिर्मलम् ॥ वेदेदेवगणश्रेष्ठंसमेत्तीष्टं प्र-
यच्छतु ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (अनूराधानक्षत्रदेवतावत् ५ नि०) ॥ १ ॥

३७५ अथ सिद्धियोगाभिमानिपटाननस्वरूपम्—

पटाननमहंवेदेसिद्धयोगाधिपंविभुम् ॥ पार्वतीनंदनं वेदेवसेनाधिपं गृहम्
॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ अंगारकप्रत्यधिदेवतावत् नि० ५) ॥ १ ॥

३७६ अथ साध्ययोगाभिमानिसावित्रीस्वरूपम्—

साध्ययोगेश्वरीं देवीं सावित्रीं लोकमातरम् ॥ सप्तकोटिमहामंत्रश्रेष्ठां वे-
देसुरार्चिताम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ (माध्याह्निकसावित्रीवत् नि० ५) ॥ १ ॥

३७७ अथ शुभयोगाभिमानिलक्ष्मीस्वरूपम्—

शुभयोगेश्वरीं देवीं कमलांकमलालयाम् ॥ वेदेरमांपद्ममुखीं विष्णुव-
क्षस्थलालयाम् ॥ १ ॥ कनकवर्णा ॥ (विष्णुपत्नीलक्ष्मीवत् नि० २) ॥ १ ॥

३७८ अथ शुक्लयोगाभिमानिगौरीस्वरूपम्—

शुक्लयोगेश्वरीं वेदेसर्वलोकैकमातरम् ॥ गिरिराजमुतांगौरीपञ्चाभय-
करान्विताम् ॥ १ ॥ मरकतवर्णा ॥ १ ॥

३७९ अथ ब्रह्मयोगाभिमानिनासत्यदेवतास्वरूपम्—

ब्रह्मयोगस्यनेतारौ नासत्यावश्विनीसुतौ ॥ वेदेतौ देवमिपजौ पुस्तु (स्त)
कौपधिपाणिकौ ॥ १ ॥ श्वेतवर्णौ ॥ १ ॥

३८० अथ ऐन्द्रयोगाभिमानिपितृस्वरूपम्—

ऐन्द्राभिमानिनो वेदेसर्वलोकैकपूजितान् ॥ पितृन्पिडाभयकरान्पुत्रा
युश्चाप्रदाञ्चणाम् ॥ १ ॥ धूम्रवर्णाः ॥ १ ॥

३८१ अथ वैधृतियोगाभिमानिदितिस्वरूपम्-

वैधृत्यधीश्वरीदेवीदितिदैत्येन्द्रमातरम् ॥ द्विभुजांपद्महस्तांतामायु-
रारोग्यवृद्धये ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥ २७ ॥

अथ ववाद्येकादशकरणानां नामानि-(संहितार्णवे)

वववालवकौलवतेतुलगरिजवणिकप्रभद्रकाःशकुनिः ॥ अथचचतु-
ष्पात्रागवकिंस्तुग्नाख्यानिकरणानि ॥ १ ॥

अथ ववाद्येकादशकरणानां स्वरूपाणि-(शैवागमे)

एषुकर्तव्यानि कृत्यानि-(दैवज्ञविलासे) एषुकर्तव्यदाना-
निच-(दानचिंतामणौविष्णुधर्मोत्तरे) ॥

३८२ तत्रादौ बवंकरणस्य स्वरूपम्-

सथोजातं ववाख्यानं चंद्रार्धकृतशेखरम् ॥ तपस्विसंघसंसेव्यं करण-
प्रणमान्यहम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-चरस्थिरद्विजहितव-
द्ब्रधान्याकरादियत् ॥ धातुवादवणिग्यानकर्मसर्वववेहितम् ॥ १ ॥-॥
(दानम्)-बवेपायसदानं स्यात् ॥ १ ॥

३८३ अथ बालवकरणस्य स्वरूपम्-

करणं बालवाख्यं तद्दामदेवसमाह्वयम् ॥ नेत्रत्रयोज्ज्वलमुखं नमामि-
बलवृद्धिदम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-मंगलोत्सवयानादि-
वास्तुकर्माखिलंचयत् ॥ नृपामिपेकसंग्रामकर्मासिध्यातिबालवे ॥ १ ॥-॥
(दानम्)-शय्यादानंचबालवे ॥ १ ॥

३८४ अथ कौलवकरणस्य स्वरूपम्-

अघोरकौलवाख्यानंचमांबरधरं शुचिम् ॥ नमामिमोक्षदातारवेदांत-
प्रतिपादितम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-यानवाहनसौमा-
ग्यंभित्रत्वंमंत्रसाधनम् ॥ बालवोक्ताखिलंकर्मकौलवेसिध्यतिध्रुवम् ॥
॥ १ ॥-॥ (दानम्)-कौलवेगौरसान्दधात् ॥ १ ॥

३८५ अथ तैतुलकरणस्यस्वरूपम्—

तैतुलाख्यं तत्पुरुषं गंगोद्भासितमस्तकम् ॥ सर्वगीर्वाणजं वन्दे पुत्र-
पौत्राभिवृद्धये ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—संधिविग्रहयाना-
दिकयविक्रयकर्मयत् ॥ तटाककूपखननं कार्यं तैतुलसंज्ञके ॥ १ ॥—॥
(दानम्)—तिलांस्तैतुलनामनि ॥ १ ॥

३८६ अथ गरजकरणस्यस्वरूपम्—

नमामिशिरसानित्यमीशानं गरजाद्वयम् ॥ वामांगनित्यसंविट्प्रहिमा-
द्रितनयोज्ज्वलम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—बीजावापं कृ-
पिंचैव विवाहं भूपरिग्रहम् ॥ वास्तुकर्मप्रवेशं च गरजेतुविधीयते ॥ १ ॥—॥
(दानम्)—गरान्निधाने लवणम् ॥ १ ॥

३८७ अथ वणिक्करणस्यस्वरूपम्—

शिवं वणिक्स्वरूपं तं शिरसाप्रणमाम्यहम् ॥ प्रमदाव्रतपर्यंकं शूलो-
ज्ज्वलकरांजुजम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—मूलकर्माखि-
लंघातुजीवकर्माखिलं च यत् ॥ उक्तानुक्ताखिलं कर्म वणिजे सिध्यति ध्रुवम्
॥ १ ॥—॥ (दानम्)—वणिजे देयमंवरम् ॥ १ ॥

३८८ अथ भद्रंकरणस्य स्वरूपम्—

भद्राय महते भूयाद्भद्राख्यः पार्वतीपतिः ॥ रुद्राक्षमालिकोद्भासिकंध-
रः शुभवर्धनः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥—॥ प्रकारांतरेण स्वरूपमाह
श्रीपतिः—(नारदीये)—असितजलदवर्णादीर्घनासो ग्रंठ्राविपुलहनुकपोला
विचिकोदंधंजा ॥ अनलशतसहस्रं चोद्विरंतीसमंतात्पतति भुवनमध्ये
कार्यनाशाय विष्टिः ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ विष्टेर्भुजंगमाकारं केचिदि-
च्छंतिदारुणम् ॥ भुजंगमो मुखे भीमो न तु पुच्छे द्विधोच्यते ॥ १ ॥—॥
(कृत्यम्)—(दैवज्ञविलासे)—वधबंधविहाराश्च छेदनीचाटनानियत् ॥
तुरंगमहिषोक्षादिकर्मविष्ट्यां तु सिध्यति ॥ १ ॥ नकुर्यान्मंगलं विष्ट्यां दु-

रितादिकदाचन ॥ शुभकर्माणिसर्वाणिभद्रायांसमुदीरयेत् ॥ २ ॥-॥
 अस्यैव भुजंगाकारस्यकृत्येषटिकाः-(नारदीये-)-मुखेपंचगलेत्वेका
 वक्षस्येकादशस्मृताः ॥ नाभौचतस्रःकट्यांपट्पुच्छेतिस्त्रिभुजादिकाः ॥
 ॥ १ ॥-॥ (फलम्)-कार्यहानिर्मुखेमृत्युर्गलेवक्षसिनिस्स्वता ॥
 कट्यांबुद्धिप्रदानाभौच्युतिःपुच्छेभ्रुवोजयः ॥ १ ॥ निशिपूर्वार्धजावि-
 ष्टिर्दिवाचाऽपरतःशुभा ॥ क्रमागतातुयाविष्टिःसैवहालाहलोपमा ॥ २ ॥
 ॥-॥ (दानम्)-दिष्टौचपटिकान्नानि ॥ १ ॥

३८९ अथ शकुनिकरणस्य स्वरूपम्-

विरूपाक्षमहंवंदेशकुनीतिकृताह्वयम् ॥ . आरोग्यदंष्ट्रणमतांजटामं-
 डलमंडितम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-शांतिकंपौष्टिकंचैवमूलमं-
 त्रौपधानिच ॥ देवतापूजनंचैवशकुनौतुप्रशस्यते ॥ १ ॥-॥
 (दानम्)-शकुनौसर्पिरेवच ॥ १ ॥

३९० अथ चतुष्पात्करणस्य स्वरूपम्-

चतुष्पादितिसंज्ञायनलिकंठायशंभवे ॥ अमरस्तुत्यपादाब्जयुगला-
 यनमोनमः ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-गोकार्यंतृणकार्यंचत्रा-
 ह्णानांचभोजनम् ॥ तर्पणंदेवतानांचचतुष्पादिविधीयते ॥ १ ॥-॥
 (दानम्)-मधुदानंचतुष्पादि ॥ १ ॥

३९१ अथ नागवकरणस्य स्वरूपम्-

नागचर्मांबरधरंनागवाख्यमुमापतिम् ॥ ध्यायेत्समस्तांसिद्धयर्थमुत्तुं-
 गवृषवाहनम् ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥-॥ (कृत्यम्)-उग्रकर्मरिपृच्छाटं-
 मारणंमोहनंतथा ॥ वेधस्तुवंचनंऋरंनागवेचात्रशस्यते ॥ १ ॥-॥
 (दानम्)-दानंनागेचवाससाम् ॥ १ ॥

३९२ अथ किंस्तुप्रकरणस्य स्वरूपम्-

नमस्यांकरवैनित्यंकिंस्तुत्रास्यायशूलिने ॥ भस्मोद्धूलिनदेहायवेदां-

तरुतशर्मणे ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥—॥ (कृत्यम्)—नवान्नभोजनंचैव
भूषणंभूपरियहम् ॥ शोभनंशुभकर्माणिकिंस्तुत्रेतुप्रशस्यते ॥ १ ॥—॥
(दानम्)—दानंप्रियंगोःकिंस्तुत्रे ॥ १ ॥ ११ ॥

अथ ववाद्येकादशकरणेषु जातानां गुणाः—
(कालप्रकाशिकायाम्)

तत्रादौ (वैवे)—प्रख्यातविभवांचारोमृदुश्वैवसुखीदृढः ॥ वक्रांगो
नृपपूज्यश्ववजातोधनाधिपः ॥ १ ॥

(बालवे)—बालवेकरणेजातोवालकृत्यःप्रतापवान् ॥ गोभूमिवि-
चमृत्याढ्योनीचकृत्योमहोद्यमः ॥ १ ॥

(कौलवे)—गजाश्वारोहणेदक्षःसदाचारपरःप्रभुः ॥ मातापित्रोर्विधे-
यश्चदृष्टिकःकौलवोद्भवः ॥ १ ॥

(तैतुले)—स्निग्धांगःप्रभुसेवीचधर्मज्ञोदुष्टचेष्टितः ॥ तैतुलेकरणे
जातोमृदुवाक्पाठकःसुखी ॥ १ ॥

(गर्जे)—दूरदर्शीप्रतापीचनिर्भयोराजवल्लभः ॥ गरजेकरणेजातो
जितरात्रुर्जनप्रियः ॥ १ ॥

(वैणिजे)—चतुरःश्रुतवान्वीतक्रोधोविक्रयपंडितः ॥ गुप्तकृत्यो-
तिमुंडश्ववाणिजेकरणेनृपः ॥ १ ॥

(विष्ट्याम्)—पापिष्ठोनिर्भयश्चैवत्वसाहिष्णुःपराजितः ॥ स्वतंत्रः
करणेविष्ट्यांजातोलुब्धस्तुचंचलः ॥ १ ॥

(शकुनौ)—उन्नसश्चभविष्यज्ञःकुलद्वेषीखलःकृशः ॥ शकुनौ
परितोपीचगोभूमिपरिवारकः ॥ १ ॥

(चतुष्पादि)—अस्थिरःकलुषोभूर्तःकूरवाक्चैवदुर्मतिः ॥ नाना-
चिंताकुलोगेगीकांतःस्याच्चतुष्पादि ॥ १ ॥

(नागवति)—विदांश्वदीर्घवैरीचक्षिप्रकोपोधनान्वितः ॥ विकटांगो-
गीमानीनागेजातोल्पभुग्भवेत् ॥ १ ॥

(किंस्तुत्रे)-हास्यकृत्यःकलाभिन्नोद्युतन्नःशौर्यकृत्यवित् ॥
किंस्तुत्रेकरणेजातोभोगीत्यागीनरःसुखी ॥ १ ॥ ११ ॥

अथ ववादिकरणाभिमानिदेवतानामानि-(ज्योति-
परत्नाकरेनारदीये)

क्रमशःकरणाधीशाःसहस्राक्षःप्रजापतिः ॥ मित्राख्यःपितरोभूमिः
श्रीर्विष्णुश्चयमस्तथा ॥ १ ॥ माणिभद्रोदंशकोवायुरेकादशस्मृताः ॥ १ ॥

अथ ववादिकरणाभिमानिनां स्वरूपाणि-(ज्योतिपरत्नाकरे)

३९३ तत्रादौ वर्षाभिमानीड्रध्यानम्-

इंद्रं ववस्यनेतारंगजवाहनसंस्थितम् ॥ वज्रांकुशाभीतिकरं नौर्माद्राणी
मनोहरम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ (लोकपालेद्रवत् नि० ४) ॥ १ ॥

३९४ अथ बालवाभिमानिप्रजापतिध्यानम्-

बालवस्यचनेतारंप्रजानांपतिमव्ययम् ॥ अक्षलुकसुवकुंडाढ्यं वंदे
मांपातुसोन्वहम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

३९५ अथ कौलवाभिमानिमित्रध्यानम्-

चंद्रशीतलपंतंतंकौलवाधीश्वरं रविम् ॥ गदावरदहस्तं च वंदे हृदिवसे-
श्वरम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

३९६ अथ तैतुलाभिमानिपितृदेवताध्यानम्-

तैतुलाधीश्वरान्वेदिपितृष्टौकैकपूजितान् ॥ संतुष्टाःपितरोमहामवेयु-
र्वाञ्छितार्थदाः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ (मघानक्षत्रदेवतावत् नि० ५) ॥ १ ॥

३९७ अथ गरिजाभिमानिभूमिध्यानम्-

गरि(र)जाधीश्वरौभूमिदेवीवाञ्छितदायिकाम् ॥ नमस्यामिसदासामां
रक्षताच्छुभकारिका ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ (पंचभूतस्थभूमिवत् नि० ४) १ ॥

३९८ अथ वणिजाभिमानिरमाध्यानम्-

वणिजेशीमहं वंदे रमां गरुडवाहनाम् ॥ शंखचक्रधराभीतिपाणिसेदं
प्रयच्छतु ॥ १ ॥ कनकवर्णा ॥ १ ॥

३९९ भद्राभिमानियमध्यानम्—

यमंभद्रेश्वरंभीमंमहामहिपसंस्थितम् ॥ दंडपाशधरंवेददक्षिणाशाप-
तिविभुम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४०० अथ शकुन्यभिमानिविष्णुध्यानम्—

विष्णुदेवमहंवेदखगेशंखगवाहनम् ॥ शंखचक्रगदाशार्ङ्गधारिणं
नौमिसर्वदा ॥ १ ॥ नीलमेघवर्णः ॥ १ ॥

४०१ अथ चतुष्पादभिमानिमाणिभद्रध्यानम्—

माणिभद्रमहंवेदचतुष्पात्तिथिनायकम् ॥ यक्षेश्वरस्वसैन्येशंसमेभी-
ष्टंप्रयच्छतु ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४०२ अथ नागवाभिमानिसर्पध्यानम्—

नागवस्येश्वरान्नागान्नागानीष्टप्रदानृणाम् ॥ वेदतानायुरारोग्यपुत्रपौ-
त्रात्तिवृद्धये ॥ १ ॥ शुभवर्णः ॥ (अष्टनागस्थशेषवत् नि०४) ॥ १ ॥

४०३ अथ किंस्तुग्नाभिमानिनायुध्यानम्—

किंस्तुग्नास्याधिषान्वायून्सप्तसप्तमहावन्दान् ॥ खड्गचर्मधरान्वं देवा-
ञ्छितार्थान्दिशंतुमे ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥ ११ ॥

४०४ अथ त्याज्यस्वरूपम्—(रुद्रयामलेकुहूकल्पे)

खराननं सिंहगलं त्रिपादं शुष्कोदरं कुच्छतुज्जंगनेत्रम् ॥ कपालपाशा-
कुशलांगलाढ्यहस्तं तदालोकभयंकरं च ॥ १ ॥ ऋक्षपुराश्यादिपुनर्त्यंतं
नमामिवज्यंशववाहनंतम् ॥ नीलवर्णः ॥—॥ प्रकारांतरम्—(शौन-
कीयेशांतिप्रकरणे) ज्वलत्पावककेशांतांनीलमेघसमप्रभाम् ॥ भूपणै-
रायसैरेवभूपितांभीमरूपिणीम् ॥ १ ॥ दंष्ट्राकरालवदनामहिपोपरिसं-
स्थिताम् ॥ संयुक्तमष्टभिर्हस्तैः खड्गशूलगदामिषाम् ॥ २ ॥ पाशा-
दंडांकुशधरानाराचाघायुधानिच ॥ धारयंतींमहाकायांमूर्तिरुत्त्वाधि-
भीषणाम् ॥ ३ ॥ दंष्ट्रादष्टाधरोष्ठांतां वराहारास्थिभूषणाम् ॥ एवंविधस्व-
रूपवैलुत्वापात्रेन्यसेत्ततः ॥ ४ (तत्रप्रथमघटिकादेवतारुद्रः) ॥

(किंस्तुष्टे)-हास्यकृत्यःकलाभिज्ञोयूतज्ञःशौर्यकृत्यवित् ॥
किंस्तुष्टेकरणेजातोभोगीत्यामीनरःसुखी ॥ १ ॥ ११ ॥

अथ ववादिकरणाभिमानिदेवतानामानि-(ज्योति-
परत्नाकरेनारदीये)

क्रमशःकरणाधीशाःसहस्राक्षःप्रजापतिः ॥ मित्राव्यःपितरोभूमिः
श्रीर्विष्णुश्चयमस्तथा ॥ १ ॥ माणिभद्रोदंशुकोवायुरेकादशस्मृताः ॥ १ ॥

अथ ववादिकरणाभिमानिनां स्वरूपाणि-(ज्योतिपरत्नाकरे)

३९३ तत्रादौ वचोभिमानाद्रिध्यानम्-

इंद्रं च वसुनेतारं गजवाहनसंस्थितम् ॥ वज्रांकुशाभीतिकरैर्नैर्मोद्राणी
मनोहरम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ (लोकपालेन्द्रवत् नि० ४) ॥ १ ॥

३९४ अथ बालवाभिमानिप्रजापतिध्यानम्-

बालवस्त्रचनेतारंप्रजानांपतिमव्ययम् ॥ अक्षसुक्लसुवकुंडाढ्यंबदे
मांपातुतोन्वहम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

३९५ अथ कौलवाभिमानिमित्रध्यानम्-

चंद्रशीतलपंतंतंकौलवाधीश्वरं रविम् ॥ गदावरदहस्तंचषेदेहंदिवसे-
श्वरम् ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

३९६ अथ तैतुलाभिमानिपितृदेवताध्यानम्-

तैतुलाधीश्वरान्वेदेषितुल्लोककपृजितान् ॥ संतुष्टाःपितरोमत्संगवेपु-
र्वाञ्छितार्थदाः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ (मघानक्षत्रदेवतावत् नि० ५) ॥ १ ॥

३९७ अथ गरिजाभिमानिभूमिध्यानम्-

गरि(र)जाधीश्वरिभूमिदेवीवाञ्छितदायिकाम् ॥ नमस्यामितशानामां
रक्षताच्छुभकारिका ॥ १ ॥ श्वेतवर्णा ॥ (पंचभूतस्यभूमिवत् नि० ४) १ ॥

३९८ अथ वणिजाभिमानिरमाध्यानम्-

वणिजेरामहंबंदेरमांपरुडयाहनाम् ॥ शंखचक्रवर्गाभोतिपाणिसेष्टे
प्रयच्छतु ॥ १ ॥ कनकवर्णा ॥ १ ॥

३९९ भद्राभिमानियमध्यानम्—

यमंभद्रेश्वरंभीमंमहामहिपसंस्थितम् ॥ दंडपाशधरंवंदेदक्षिणाशाप-
तिविभुम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४०० अथ शकुन्यभिमानिविष्णुध्यानम्—

विष्णुदेवमहंवंदेखगेशंखगवाहनम् ॥ शंखचक्रगदाशार्ङ्गधारिणं
नौमितसर्वदा ॥ १ ॥ नीलमेघवर्णः ॥ १ ॥

४०१ अथ चतुष्पादभिमानिमाणिभद्रध्यानम्—

माणिभद्रमहंवंदेचतुष्पात्तिथिनायकम् ॥ यक्षेश्वरस्वसैन्येशंसमेभी-
ष्टप्रयच्छतु ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४०२ अथ नागवांभिमानिसर्पध्यानम्—

नागवंस्थेश्वरान्नागान्नागानीष्टप्रदानृणाम् ॥ वंदेतानायुरारोग्यपुत्रपौ-
त्राभिवृद्धये ॥ १ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ (अष्टनागस्थशेषवत् नि०४) ॥ १ ॥

४०३ अथ किंस्तुत्राभिमानिवायुध्यानम्—

किंस्तुत्रस्याधिपान्वायून्त्सप्तसप्तमहावन्दान् ॥ खड्गचर्मधरान्वंदेवा-
च्छितार्थान्दिशंतुमे ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥ ११ ॥

४०४ अथ त्याज्यस्वरूपम्—(रुद्रयामलेकुहूकल्पे)

खराननंसिंहगलंत्रिपादंशुष्कोदरंकुद्धुजंगनेत्रम् ॥ कपालपाशां-
कुशलांगलाढ्यहस्तंसदालोकभयंकरं च ॥ १ ॥ ऋक्षपुराश्यादिपुनर्तयंतं
नमामिवज्यैशववाहनंतम् ॥ नीलवर्णः ॥—॥ प्रकारांतरम्—(शौन-
कीयेशांतिप्रकरणे) ज्वलत्पावककेशांतांनीलमेघसप्तप्रभाम् ॥ भूपणै-
रायसैरेवभूपितांभीमरूपिणीम् ॥ १ ॥ दंष्ट्राकरालवदनांमहिषोपरिसं-
स्थिताम् ॥ संयुक्तामष्टभिर्हस्तैःखड्गशूलगदामिषाम् ॥ २ ॥ पाश-
दंडांकुशधरांनाराचायायुधानि च ॥ धारयंतींमहाकायांमूर्तिरुत्त्वावि-
भीषणाम् ॥ ३ ॥ दंष्ट्रादष्टाधरोष्ठांतांवराहारास्थिभूपणाम् ॥ एवंविधस्व-
रूपवैकृत्वापात्रेन्यसेत्ततः ॥ ४ (तत्रप्रथमघटिकादेवतारुद्रः) ॥

(द्वितीयघटिकादेवतायमः) ॥ (तृतीयघटिकादेवताअग्निः) ॥
 (तुरीयघटिकादेवतामृत्युः) ॥ १ ॥

४०५ अथैतन्मृत्युस्वरूपम्-

दंष्ट्राकरालवदनोनीलांजनसमाकृतिः ॥ पाशखड्गाकुशगदापाणिर्मृ-
 त्युःसदावतु ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४०६ अथ अमृतलक्षणम्-(आयुर्वेदतंत्रे)

मधुररससमेतंक्षुचूडाशानिवारंजननमरणवार्धक्यादिदोषापानोदम् ॥
 दिविजनसुसेव्यंशुक्लवर्णमहौजस्तदमृतशुभ्रदेवंसर्वदाभावयामि ॥ १ ॥
 शुक्लवर्णम् ॥ १ ॥

४०७ अथ गुलिकस्वरूपम्-(ज्योतिषरत्नाकरे)

नीलांजनप्रकाशोरक्ताक्षोविमललोचनोदीर्घः ॥ पंचास्यःपृथुदंष्ट्रो
 भल्लकरःखरवहोगुलिकः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४०८ अथ महापातस्वरूपम्-(ज्योतिषरत्नाकरे)

सरुष्णोदारुणवपुर्लोहिताक्षोमहोदरः ॥ सर्वारिष्टकरोरौद्रोभूयोभूयो-
 स्तुमेहदि ॥ १ ॥ लृष्णवर्णः ॥ १ ॥

४०९ अथ व्यतीपातस्वरूपम्-(ज्योतिषार्णवे)

कंठांतिलोहितस्थानश्वेनग्रीवशुभाननः ॥ शुभ्रमांजिष्ठवसनोनीलव-
 र्णविभूषितः ॥ १ ॥ अष्टादशभुजोपेतोभ्रुकुटीकुटिलाननः ॥ पात्रं
 प्रथमहस्तेतुद्वितीयेलोष्ठभेदनम् ॥ २ ॥ अक्षसूत्रंतृतीयेतुतुरीयेणगदाध-
 रम् ॥ पंचमेश्रृंखलांहस्तेपष्ठकवचमेवच ॥ ३ ॥ सप्तमेमुद्रंरहस्तेपंक-
 जंचाष्टमेकरे ॥ नवमेचैवकुद्दालंशृंगिकामादिमोत्तरे ॥ ४ ॥ पात्रंद्वि-
 तीयकेचैवशृंगंहस्तेतृतीयके ॥ चतुर्थेकार्मुकंपाणौपंचमेकत्रिकामपि ॥
 ॥ ५ ॥ मुसलंतुकरेपष्ठेसप्तमेशरमेवच ॥ अष्टमेचध्वजंहस्तेनवमकुक्कुटं
 शये ॥ ६ ॥ दधानौघैरिविध्वंसोध्यस्तयेचैवमृत्यवे ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४१० अथ व्यप्रपातस्वरूपम्—(ज्योतिषार्णवे)

चंद्रार्कयोर्नयनवीक्षणजातमूर्तिःकालानलद्युतिनिभःपुरुषोतिरौद्रः ॥
शस्त्रान्वितोभुविपतन्विनिरीक्ष्यमाणःकार्यातकान्वितनुतेव्यतिपातयो-
गः ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

४११ अथ वैप्रपातस्वरूपम्—(ज्योतिषरत्नाकरे)

दीर्घबाहुर्महारौद्रस्तीक्ष्णदंष्ट्रोमहोत्कटः ॥ वैप्रपातमिदंरूपंसद्योमरण
कारणम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४१२ अथ जन्मनक्षत्रस्वरूपम्—(ज्योतिषरत्नाकरे)

जन्मक्षेत्ररूपंकरधृतकलशंप्रस्फुरल्लोलजिह्वंतीक्ष्णताश्रवणंज्वलदु-
रुदशनोदग्रदंष्ट्राकरालम् ॥ १ ॥ युक्तंभौमार्कमंदैरसकृदापिवराभीतिमा-
लावहंतंपूजामंत्रैस्तुदानैर्द्विजवरवचनेःप्रीतिदंभावयामि ॥ २ ॥ रक्तवर्णः १

४१३ अथ पंचसंवत्सरात्मकयुगाभिमानिदेवतानां नामा-
नि—(मुहूर्तगणपतौ)

आदौसंवत्सरोज्ञेयोयुगश्चानलदैवतः ॥ भानुमदैवतःप्रोक्तोद्वितीयः
परिवत्सरः ॥ १ ॥ इदावत्सरसंज्ञश्चतुर्तीयःसोमदैवतः ॥ अनुवत्सर-
कश्चैवप्राजापत्यःसमीरितः ॥ २ ॥ तथैवेद्वत्सरोगौरीदैवतःसतुपंचमः ॥
युगंतैःपंचभिर्वर्षैःषष्टि द्वादशभिर्युगैः ॥ ३ ॥ ५ ॥

अथ द्वादशयुगाभिमानिदेवतानां नामानि—

(मुहूर्तगणपतौ)

तदीशावह्निजीवेन्द्रपाशमृत्त्वष्टृसंज्ञकाः ॥ अहिर्बुध्न्यश्चपितरोविश्वेदे-
वानिशाकरः ॥ १ ॥ पुरुहूतानलौदसौभगश्चैतेक्रमात्स्मृताः ॥ १२ ॥

अथ संवत्सरपरिवत्सरादिपंचनामानि—(महोत्तरथशांतौ-
कालमाधवीषेच)

प्रपञ्चदिवत्सराणांपञ्चानांचैवमेवसंज्ञास्त्युः । संवत्सरपरिवत्सरमि-
तिचेदावत्सरश्चैव ॥ १ ॥ अनुवत्सरश्चतस्मात्परतश्चेद्वत्सरोन्तेयः ॥ ५ ॥

अथ ब्राह्मादिमानभेदानाह—(सूर्यसिद्धांतेमानाध्याये)

ब्राह्मदैवंतथापित्र्यंप्राजापत्यंचगौरवम् ॥ सौरंचसावनंचंद्रमाक्ष-
मानानिवैनव ॥ १ ॥ ९ ॥

अथ ब्राह्मादिमानानां स्वरूपाणि—

४१४ तत्रादौ ब्राह्ममानस्वरूपम्—

नक्षत्रद्युनिशोच्छेदोब्राह्मःकल्पउदाहृतः॥ ततोमकरसंक्रांतिरेस्स्था-
दुत्तरायणम् ॥ १ ॥ १ ॥

४१५ अथ दैवमानस्य स्वरूपम्—

ककर्यादेस्तुतथैवस्यात्पणमासादक्षिणायनम् ॥ सुरासुराणामन्योन्य-
महोरात्रंविपर्ययात् ॥ १ ॥ १ ॥

४१६ अथ पित्र्यमानस्य स्वरूपम्—

पश्यंतिपितरस्सूर्यंपार्श्वयोस्त्रिभ्र (गृ) हस्थितम् ॥ त्रिंशतातिथिभि-
र्मासश्चांद्रःपित्र्यमहःस्मृतम् ॥ १ ॥ १ ॥

४१७ अथ प्राजापत्यमानस्य स्वरूपम्—

मन्वंतरव्यवस्थाचप्राजापत्यमुदाहृतम् ॥ १ ॥

४१८ अथ बार्हस्पत्यमानस्य स्वरूपम्—

बार्हस्पत्येनपष्टचब्दोज्ञेयोनान्यैस्तुनित्यशः॥—॥ प्रकारांतरेण—का-
र्तिकादीनिवर्षाणिगुरुयुक्तोदयास्ततः ॥ १ ॥ १ ॥

(एतानिपंचमानानि धर्मशास्त्रानुपयुक्तानि ॥ अन्यानितुचत्वार्युपयुक्तानि)
चतुर्भिर्व्यवहारोत्रसौरचांद्रक्षसावनैरित्युक्तेः ॥

४१९ अथ सौरमानस्य स्वरूपम्—

सौरस्तुसंक्रांतिवशाद्दिनस्य ॥ १ ॥

४२० अथ नाक्षत्रमानस्य स्वरूपम्—

नाक्षत्रमिदोर्भगणत्तमाद्य ॥ १ ॥

४२१ अथ सावनमानस्य स्वरूपम्-
त्रिंशद्दिनंसावनमासः ॥ १ ॥

४२२ अथ चान्द्रमानस्य स्वरूपम्-
आयदिनादमातंखलुचांद्रमाहुः ॥ १ ॥ ९ ॥

अथ प्रभवाद्यब्देपुमाननियमाः-

गृह्यतेगुरुमानेनप्रभवाद्यब्दलक्षणम् ॥ तत्तन्मासैर्द्वादशभिस्तत्तद-
ब्दोभवेद्भुवम् ॥ १ ॥

अथ सौरादिचतुर्मानोपयोगमाह-(वृद्धवसिष्ठः)

सौरैण्युनिशोर्मानंपडशांतिमुखानिच ॥ अयनेविपुवेचैवसंक्रांतेः
पुण्यकालता ॥ १ ॥ तिथिःकरणमुद्वाहक्षौरपर्वक्रियास्तथा ॥ व्रतोपवा-
सयात्रादिक्रियाचांद्रेणगृह्यते ॥ २ ॥ नक्षत्रनाम्नामासास्तुज्ञेयाःपवांत्ययो-
गतः ॥ सावनानिस्युरेतानियज्ञकालविधिस्तुतैः ॥ ३ ॥ सूतकादिपरिच्छेदो-
दिनमासाब्दपास्तथा ॥ ४ ॥ (विंध्यस्योत्तरदेशेबार्हस्पत्यमानाब्दोग्राह्यः-
तदक्षिणदेशेचांद्रमानाब्दोग्राह्यः-द्रविडदेशेतुसौरमानाब्दोग्राह्यः ३)

अथ मेपादिद्वादशराशिस्वरूपाणि-(शैवागमे)

वर्णादयः (बृहज्जातके)

४२३ तत्रादौ मेपराशिस्वरूपम्-

तीक्ष्णशृंगधरंदीर्घसदाघंटाविराजितत् ॥ रक्ताक्षंकुंचितपदंमेपंहृदि-
विभावये ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

४२४ अथ वृषभराशिस्वरूपम्-

मंदराचलसंकाशांतीक्ष्णशृंगदयान्वितम् ॥ ककुदिराजमानांसंवृषभं-
हृदिभावये ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

४२५ अथ मिथुनराशिस्वरूपम्-

परस्परानुरागाढ्यमन्योन्यसदृशाकृति ॥ अन्योन्याश्लिष्टहस्ताब्जं
मिथुनंहृदिभावये ॥ १ ॥ हरिद्वर्णम् ॥ १ ॥

४२६ अथ कर्कटकराशिस्वरूपम्-

वारिपूरांतरचरंपडंघ्रिलोहितेक्षणम् ॥ कुक्षिविन्यस्तवदनंध्यायामि-
हृदिकर्कटम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

४२७ अथ सिंहाराशिस्वरूपम्-

चंडाट्टहासंभयदंतिमस्तकभेदिनम् ॥ दीर्घलांगूलसंयुक्तं सिंहं हृदिवि-
भावये ॥ १ ॥ धूम्रपांढरवर्णः ॥ १ ॥

४२८ अथ कन्याराशिस्वरूपम्-

पतिमुद्दिशपसदशंतपस्यंतीमिताशानाम् ॥ पूर्णचंद्रमुखीकार्ताकन्यां-
हृदिविभावये ॥ १ ॥ चित्रवर्णा ॥ १ ॥

४२९ अथ तुलाराशिस्वरूपम्-

पदार्थमानसिध्यथैत्रह्यणाकल्पितांपुरा ॥ तुलैतिनाम्नविख्यतांसंख्या-
रूपामुपास्महे ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

४३० अथ वृश्चिकराशिस्वरूपम्-

हालाहलसमायुक्तं नीलतोयदसन्नितम् ॥ आतोल्यमानपुच्छाग्रं-
वृश्चिकं हृदिविभावये ॥ १ ॥ कनकवर्णः ॥ १ ॥

४३१ अथ धनुराशिस्वरूपम्-

ईपन्नमितकोट्यग्रदृज्याभेदनान्वितम् ॥ आरोपितोयवाणाग्रंधनुर्ह-
दिविभावये ॥ १ ॥ पिंगलवर्णम् ॥ १ ॥

४३२ अथ मकराशिस्वरूपम्-

अंशोधिघोरजठररुतभूयिष्ठखेलनम् ॥ जलजंतुप्रतिक्षणमकरं हृदि-
भावये ॥ १ ॥ कर्बुरवर्णः ॥ १ ॥

४३३ अथ कुंभाराशिस्वरूपम्-

सौवर्णरत्नस्वचितसुधापूराभिगूरितम् ॥ वैनेतेयजवानीतकुंभं हृदिवि-
भावये ॥ १ ॥ धूम्रवर्णः ॥ १ ॥

४३४ अथ मीनराशिस्वरूपम्—

निमेषहीननयनंस्फुरितंवारिधेर्जले ॥ ममाभीष्टस्यसिद्धयर्थमीनंहृदि-
विभावये ॥ १ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥ १२ ॥

अथ भेषादिद्वादशलग्नेषुकृत्यानि—(दैवज्ञविज्ञासे)

तत्रादौ (भेषलग्ने)—अभिषेकोविरोधश्चातोद्यकारानिवंधनम् ॥
दारुणंसाहसोराज्ञामिषलग्नेप्रशस्यते ॥ १ ॥

(वृषभे)—स्थिरचरकार्यंस्त्रिलंघिवाहवास्त्वादिकन्यकावरणम् ॥
क्षेत्ररंक्षणमस्त्रिलंघूपणाशिल्पादिकंवृषभे ॥ १ ॥

(मिथुने)—भेषवृषोक्तं कर्मद्विरदहयोष्ट्राधिरोहणं कर्म ॥ अधिकं-
माहिषभेषक्षितिपतिसेवादिकं मिथुने ॥ १ ॥

(कर्कटे)—वापीकूपतटाकादिवारिवंधनमोक्षणम् ॥ पौष्टिकं कर्म-
यत्किञ्चित्सर्वसिध्यतिकर्किणि ॥ १ ॥

(सिंह्ये)—कृपिवाणिज्यपण्यादिनृषसेवाभिषेचनम् ॥ धात्वाक-
रादिभेषोक्तंकुर्पात्सिंहोदये सदा ॥ १ ॥

(कन्यायाम्)—भूपणमंगलकार्यंत्वौषधविज्ञानपण्यशिल्पादि ॥
उद्राहशांतिपौष्टिकगजतुरगोष्ट्रादिकन्यायाम् ॥ १ ॥

(तुलायाम्)—कपिकर्मवणिज्येहयात्राकर्मतुलोदये ॥ प्रसिध्यति-
चसर्वाणितुलाभांडाश्रितानिच ॥ १ ॥

(वृश्चिके)—दारुणंसाहसंचोयंराजसेवाभिषेचनम् ॥ चौर्यकृत्यं
स्थिररंभं कर्तव्यं वृश्चिकोदये ॥ १ ॥

(धनुषि)—मंगलाऽऽसेवसंयामशिल्पचित्रकलाक्रियाः ॥ वध्नास्त्रक-
पिवाणिज्यं कर्तव्यं कार्मुकोदये ॥ १ ॥

(मकरे)—वारिवंधनमोक्षं चतुश्चाक्षेतु कर्मयत् ॥ नारीचतुष्पादादी-
नां ग्रहणं स्यान्मृगोदये ॥ १ ॥

(कुंभे)-वाजीभक्तपिशिल्पाद्यंतोरत्नायकंचयत् ॥ स्थिरभूप-
गवास्त्वाद्यं कर्तव्यं च घटोदये ॥ १ ॥

(मीने)-जलबंधनजलमोक्षणयात्रारत्नादिभूपणं कर्म ॥ रथतुर-
गोष्ट्रपशूनां कार्यमीनोदये श्रेष्ठम् ॥ १ ॥ १२ ॥

४३५ अथ राशीनां स्वरूपाणि-(बृहज्जातके)

मत्स्यौघटीनृमिथुनंसगदंसवीणं चापीनरोश्वजघनोमकरोमृगास्त्यः ॥ तौ
लीससस्यदहनाप्लवगाचकन्याशेषास्स्वनामसदृशाः खचराश्वसर्वे १ ॥ १२

अथ मेपादिद्रेक्काणस्वरूपम्-(बृहज्जातके)

४३६ तत्रादौ मेपप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्काणानां स्वरूपाणि-

(आद्यः)-कव्यांसितवस्त्रवेष्टितः रुष्णः शक्तइवाभिरक्षणे ॥ रौद्रः पर
शुंसमुयतंधनेरक्तविलोचनः पुमान् ॥ १ ॥ पुरुषः । रुष्णवर्णः ॥ १ ॥

(द्वितीयः)-रक्तांवराभूषणसक्तचित्ताकुंभोदरावाजिमुखीतृपार्ता ॥
चरैकपादेनचमेपमध्यद्रेक्काणरूपं यवनोपदिष्टम् ॥ १ ॥ स्त्री । रक्तवर्णा ॥ २ ॥

(तृतीयः)-क्रूरः कलाज्ञः कपिलः क्रियार्थी भ्रम्रवतो ह्युयतदंढहस्तः ॥
रक्तानिवस्त्राणि विभर्ति चंडो मेपेतृतीयः कथितस्त्रिभागः ॥ १ ॥ पुमान् ।
कपिलवर्णः ॥ ३ ॥ १ ॥

४३७ अथ वृषभप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्काणानां स्वरूपाणि-

(आद्यः)-कुत्सितलूनकचाघटदेहादधपटातृपिताशनचिन्ता ॥
आभरणान्यभिवांछति गौरिरूपमिदं प्रथमं वृषभस्य ॥ १ ॥ स्त्री । गौरवर्णा १

(द्वितीयः)-श्रेत्रधान्यगृहधनुकलाज्ञोलांगलेसशकटेकुरालश्च ॥
स्कंधमुद्रहतिगोपतितुल्यं क्षुत्परोऽजवदनो मलवासाः ॥ १ ॥ पुरुषः ।
श्वेतवर्णः ॥ २ ॥

(तृतीयः)-द्विपसमकायः पांडरदंष्ट्रश्वरभसमांघ्रिः पिंगलमृतिः ॥
अविमृगलोमाव्याकुलचिन्तो वृषभवरस्यप्रान्तगतोयः ॥ १ ॥ पुरुषः ।
कनकवर्णः ॥ ३ ॥ २ ॥

४३८ अथ मिथुनप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्काणानांस्वरूपाणि-

(आद्यः)-सूच्याश्रयंसमभिवांछतिकमेनारीरूपान्विताभरणकार्य-
कृतादराच ॥ हीनात्मजाक्तुमतीमृदुदीर्घबाहुरायंतृतीयभवनस्यवदं-
तितज्ज्ञाः ॥ १ ॥ स्त्री । हरिद्वर्णा ॥ १ ॥

(द्वितीयः)-उद्यानसंस्थःकवचीधनुष्माञ्छरास्त्रधारीगरुडोन्नसश्व ॥
क्रीडात्मजालंकरणात्तच्चित्तं करोतिमध्येमिथुनस्यचायम् ॥ १ ॥ पुरुषः ।
हरिद्वर्णः ॥ २ ॥

(तृतीयः)-भूपितोवरुणवद्दहुरत्नैर्बद्धतूणकवचस्सधनुष्कः ॥ नृत्त-
वादनकलासुचविद्वान्काव्यकृन्मिथुनराश्वसाने ॥ १ ॥ पुरुषः ।
हरिद्वर्णः ॥ ३ ॥

४३९ अथ कर्कटकप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्काणानांस्वरूपाणि-

(आद्यः)-पत्रमूलफलभृग्दिपकायःकाननेमलयजेशरभांघ्रिः ॥
क्रोडतुल्पवदनोहयकर्णःकर्कटेप्रथमरूपमुशंति ॥ १ ॥ पुरुषः । पाटलवर्णः १

(द्वितीयः)-पद्मार्चितामूर्धनिभाभिपुक्तास्त्रीकर्कशारण्यतलेवि-
रौति ॥ शाखांपलाशस्यसमाश्रिताचमध्यस्थिताकर्कटकाख्यराशेः ॥ १ ॥
स्त्री । पाटलवर्णा ॥ २ ॥

(तृतीयः)-भार्याभरणार्थमर्णवंनौस्थोगच्छतिसर्पवेष्टितः ॥ हैमै-
श्वयुतोविभूषणैश्चिपिटास्योत्पगतश्वकर्कटे ॥ १ ॥ पुरुषः । पाटल-
वर्णः ॥ ३ ॥ ४ ॥

४४० अथ सिंहप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्काणानांस्वरूपाणि-

(आद्यः)-शाल्मलेरुपरिगृध्रजंबुकीश्वानरश्वमलिनां वरावृतः ॥
रौतिमातृपितृविप्रयोगतस्सिंहरूपमिदमाद्यमुच्यते ॥ १ ॥ पुरुषः ।
धूम्रपांडुवर्णः ॥ १ ॥

(द्वितीयः)-हयाकृतिःपांडरमाल्यशेखरोचितिरुष्णाजिनकंब-
लंनरः ॥ दुरासदस्सिंहइवाचकार्मुकोनताग्रनासोमृगराजमध्यः ॥ १ ॥
पुरुषः । धूम्रपांडुवर्णः ॥ २ ॥

(तृतीयः)—अजाननोवानरतुल्यचेष्टोविभक्तिदंडंफलमामिपंच ॥
 कूर्चमिनुष्यःकुटिलैश्वकेशैर्मृगेश्वरस्यांत्यगतत्रिभागः ॥ १ ॥ पुरुषः ।
 धूम्रपांडुवर्णः ॥ ३ ॥ ५ ॥

४४१ अथ कन्याप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्षाणानांस्वरूपाणि-

(आद्यः)—पुष्पप्रकीर्णनघटेनकन्यामालासुदीर्घावरसंवृतांगी ॥
 वस्त्रार्थसंयोगमभीप्समानानुरोः कुलंगच्छतिकन्यकाया ॥ १ ॥ स्त्री ।
 चित्रवर्णा ॥ १ ॥

(द्वितीयः)—पुरुषःप्रगृहीतलेखनीश्यामोवस्त्रशिरान्वयायकृत् ॥
 विपुलंचविभक्तिकार्मुकंरोमव्याततनुश्चमध्यमः ॥ १ ॥ पुरुषः । श्यामवर्णः २

(तृतीयः)—गौरीसुधौताग्रदुकूलयुक्तासमुच्छ्रिताकुंभगताग्रहस्ता ॥
 देवाल्यंस्त्रीप्रयताप्रवृत्तावदंतिकन्यांत्यगतत्रिभागम् ॥ १ ॥ कनकवर्णः ३ । ६

४४२ अथ तुलाप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्षाणानांस्वरूपाणि-

(आद्यः)—वीथ्यंतरापणगतोपुरुषस्तुलावानुन्मानमानकुशलःप्रति-
 मानहस्तः ॥ भांडंविचिंतयतितस्यचमृत्यमेतद्रूपंवदंतिथवनाःप्रथमंतुला-
 याः ॥ १ ॥ पुरुषः । कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

(द्वितीयः)—कलशांविनिगृह्यविनिष्पतितस्समभीप्सतिगृध्रमूखः
 पुरुषः ॥ क्षुभितस्तुपितश्चकलत्रसुतान्मनसैतितुलाधरमध्यगतः ॥ १ ॥
 पुरुषः । कृष्णवर्णः ॥ २ ॥

(तृतीयः)—विभीषयंस्तिष्ठतिरत्नचित्रितेवनेमृगीकांचनतूणचर्म-
 भृत् ॥ धनुर्धरोवानररूपभृन्नरस्तुलावसानेयवर्नरुदाहृतः ॥ १ ॥
 पुरुषः । कृष्णवर्णः ॥ ३ ॥ ७ ॥

४४३ अथ वृश्चिकप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्षाणानांस्वरूपाणि-
 वस्त्ररूपेताभरणैश्चनारीमहासमुद्रात्समुपैतिकूलम् ॥ स्थानच्युतासर्प-
 निवद्धपादामनोरमावृश्चिकरागिपूर्वा ॥ १ ॥ स्त्री । स्वर्णवर्णा ॥ १ ॥

(द्वितीयः)—स्थानसुखान्यानिवांच्छतिनारीभर्तृरुतेभुजगावृतदेहा ॥

कच्छपकुंभसमानशरीरावृश्चिकमध्यमरूपमुशंति ॥ १ ॥ स्त्री ।
स्वर्णवर्णा ॥ २ ॥

(तृतीयः)—पृथुलचिपिटकूर्मतुल्यवक्रःश्वमृगमृगालवराहभीति
कारी ॥ अवतिचमलयाकरप्रदेशंमृगपतिरंत्यगतश्ववृश्चिकस्य ॥ १ ॥
पुरुषः । स्वर्णवर्णः ॥ ३ ॥

४४४ अथ धनुःप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेकाणानांस्वरूपाणि—

(आद्यः)—मनुष्यवक्रोश्वसमानकायोधनुर्गृहीत्वायतमाश्रमस्थः ॥
कतूपयुक्तानितपस्विनश्वररक्षपूर्वधनुषस्त्रिभागः ॥ १ ॥ पुरुषः ।
पिंगलवर्णः ॥ १ ॥

(द्वितीयः)—मनोरमाचंपकतुल्यवर्णाभद्रासनेतिष्ठतिमध्यरूपा ॥
समुद्ररत्नानिविषदृश्यंतीमध्यस्त्रिभागोधनुषःप्रदिष्टः ॥ १ ॥ स्त्री ।
कनकवर्णः ॥ २ ॥

(तृतीयः)—कूर्चीनरोहाटकचंपकामोवरासनेदंडधरोनिषण्णः ॥
कौशेयकान्युद्धहतेऽजिनंचतृतीयरूपधनुषश्चराशोः ॥ १ ॥ पुरुषः ।
कनकवर्णः ॥ ३ ॥ २ ॥

४४५ अथ मकरप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेकाणानांस्वरूपाणि—

(आद्यः)—रोमचितोमकरोपमदंष्ट्रस्मूकरकायसमानशरीरः ॥
योत्रकजालकबंधनधारीरौद्रमुखोमकरप्रथमश्च ॥ १ ॥ पुरुषः ।
कर्बुरवर्णः ॥ १ ॥

(द्वितीयः)—कलास्वभिन्नाज्जदलायताक्षीश्यामाचचित्राणिचमा-
र्गमाणा ॥ विभूषणालंरुतलोहकर्णायोपाप्रदिष्टामकरस्यमध्ये ॥ १ ॥
स्त्री । श्यामवर्णा ॥ २ ॥

(तृतीयः)—किन्नरोपमतनुस्सकंबलस्तूणचापकवचैस्समन्वितः ॥
कुंभमुद्रहतिरत्नचित्रितस्कंधगंमकरराशिषश्चिमः ॥ १ ॥ पुरुषः ।
कर्बुरवर्णः ॥ ३ ॥ १० ॥

४४६ अथ कुंभप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्काणानांस्वरूपाणि-

(आद्यः)-लेहमद्यजलभोजनामिषव्याकुलीकृतमनास्सुकंबलः ॥
कोशकारवसनोऽजिनावृतोगृध्रतुल्यवदनोघटादिकः ॥ १ ॥ पुरुषः ।
बभ्रुवर्णः ॥ १ ॥

(द्वितीयः)-इग्धेशकदेसशाद्वलेलोहाद्याहर तेंगनाकने ॥ मल्लिने
नपटेनसंवृताभाडैर्भूर्धगतैस्समध्यमः ॥ १ ॥ स्त्री । बभ्रुवर्णा ॥ २ ॥

(तृतीयः)-श्यामस्सरोजश्रवणःकिरीटीत्वक्पत्रनिर्यासफलांबि-
भर्ति ॥ भांडानिलोहव्यतिमिभितानिसंचारयत्प्यगतोघटस्य ॥ १ ॥
पुरुषः । श्यामवर्णः ॥ ३ ॥ ११ ॥

४४७ अथ मीनप्रथमद्वितीयतृतीयद्रेक्काणानांस्वरूपाणि-

(आद्यः)-स्रग्भांडमुक्तामणिशंखमिश्रैर्व्याक्षिप्तहस्तस्सुविभूषणश्च ॥
भार्याविभूषार्थमपांनिधानेनावंष्ट्रवत्यादिगतोज्ञपस्य ॥ १ ॥ पुरुषः ।
श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

(द्वितीयः)-अत्युच्छ्रितध्वजपताकमुपैतिपोतंकूलंप्रयातिजलधेः
परिवारसुक्ता ॥ वर्णेनचंपकनिभाप्रमदात्रिभागोमीनस्यचैवकथितोमुनि-
भिर्द्वितीयः ॥ १ ॥ स्त्री । कनकवर्णा ॥ २ ॥

(तृतीयः)-श्वभ्रांतिकेसर्पविवेष्टितांगोघ्नौर्वहीनः पुरुषस्त्वट-
व्याम् ॥ चोरानलव्याकुलितांतरात्माविक्रोशतेचांत्यगतोज्ञपस्य ॥ १ ॥
पुरुषः । श्वेतवर्णः ॥ ३ ॥ १२ ॥

४४८ अथ अहोरात्रस्य स्वरूपम्-(नृसिंहप्रासादे)

अहोरात्रामिधश्चात्ररुष्णश्रीवोदिमूर्धकः ॥ आकंठपादांतकचोद्विभु-
जोदीर्घगोधिकः ॥ १ ॥ सामिचंद्रजटामौलिःपिंगलस्तुसुलोचनः ॥
भ्रूमंडलालकोपेतःरुष्णशुभांशुकान्वितः ॥ २ ॥ अकंदक्षेदधानोयं वामे-
चैवविभुंतथा ॥ इष्टापूर्तस्यसिध्यथंपूजनयोमनीपिभिः ॥ ३ ॥
कनकवर्णः ॥ १ ॥

४४९ अथ दिवास्वरूपम्—(मदनरत्ने)

चराभयकरवंदेद्विभुजंपद्मसंस्थितम् ॥ श्वेतवस्त्रधरदेवंजटावल्कल-
धारिणम् ॥ १ ॥ पारावतारोहिणंतं सर्वाभरणभूपितम् ॥ पद्मवक्रंशुकु-
वर्णदिवारूपंविभावयेत् ॥ २ ॥ (दिवाधिदेवतासूर्यःप्रसिद्धः नवग्रह-
स्थसूर्यवत् नि० ५) ॥ १ ॥

अथ दिवाकर्तव्यकृत्यानि—(माधवीये)

नामर्पुसवनंक्षौरंबीजोप्तिःस्थापनादिकम् ॥ राजाभ्रिपेकमन्नाद्यंवि-
द्यारंभोपनायनम् ॥ १ ॥ गृहप्रवेशसीमंतश्राद्धाद्याश्वदिवोदिताः ॥

४५० अथ रात्रिस्वरूपम्—(मदनरत्ने)

चतुर्भुजांत्रिनयनांसर्वाभरणभूपिताम् ॥ पाशांकुशधनुर्बाणधरांचं-
द्रनिभाननाम् ॥ १ ॥ भेरुंडवाहनीध्यायेद्रात्रिमञ्जकलायुताम् ॥
(तद्देवताचंद्रःप्रसिद्धः नवग्रहस्थचंद्रवत् नि० ५) ॥ १ ॥

अथ रात्रिकर्तव्यकृत्यानि—(स्मृतिमुक्ताफलेधर्मशास्त्रे)

मित्रस्यसंदर्शनमग्निकार्यं वधूप्रवेशंचविवाहकर्म ॥ गर्भान्तराधान-
बलिग्रहार्चाःकुंभप्रतिष्ठास्यभिचारकर्म ॥ १ ॥ पिशाचबाधाविनिवर्त-
नंचजातेतदाजातकर्मकुर्यात् ॥

४५१ अथ संध्यानां स्वरूपाण्याहभरद्वाजः—(माधवीये)

पैशाचीपश्चिमासंध्याप्राक्संध्यारौद्रिकोच्यते ॥ राक्षसीचार्धरात्रे-
स्याद्वाह्लीमध्याह्नउच्यते ॥ १ ॥ ४ ॥

अथ संध्यासुवर्ज्यकार्याण्याहमनुः—(ऋद्धास्फरीये)

चत्वारिमानिकर्माणिसंध्यायांपरिवर्जयेत् ॥ आहारमैथुनंनिद्रां
स्वाध्यायंचैव नित्यशः ॥ १ ॥ आहाराज्जायतेव्याधिर्गर्भस्त्रावश्चमैथुनात् ॥
निद्रातो जायतेऽलक्ष्मीःस्वाध्यायादायुषःक्षयः ॥ २ ॥

४५२ अथ प्रातस्संध्यायाः स्वरूपम्—(शैवागमे शेखरे)

प्रातस्संध्यामहंनौमिरविर्विचकरांशुनाम् ॥ श्वेदारुणाभ्रांपुवतिना-
नाभरणभूपिताम् ॥ १ ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

४५३ अथ सायंसंध्यायाः स्वरूपम्—(शैवागमे शेखरे)

सायंसंध्यामहंनौमिचंद्रविवकरांशुभाम् ॥ कुंकुमारुणवर्णाभामुन्नसां-
चित्रभूषणाम् ॥ १ ॥ सिंदूरवर्णा ॥ १ ॥

४५४ अथ महाकालस्वरूपम्—(शैवागमे)

विकीर्णवदनकालंभयानकमरिंदमम् ॥ पाशहस्तालिरोमाणंनमामि-
शिरसाविभुम् ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

४५५ अथ उग्रदेवतायाः स्वरूपम्—(शैवागमे)

करालास्यंविहृपाक्षमुग्रंभ्याध्रवरस्थितम् ॥ शूलंघटमृगंपाणौविभ्रा-
णंहृदिभाक्त्रे ॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ १ ॥

४५६ अथ मृत्युदेवतायाः स्वरूपम्—(शैवागमे)

पाशखड्गांकुशगदाभासमानकरांबुजम् ॥ गीर्वाणगणबंधांघ्रिमृत्युं-
महिपवाहनम् ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ १ ॥

४५७ अथ कुह्लाः स्वरूपम्—(रुद्रयामले)

ध्यायाम्यहंकुहूंदेवींभीममूर्तिंघमोद्भवाम् ॥ ज्वलत्पावककेशांतांनी-
लमेघसमप्रभाम् ॥ १ ॥ भूपणैरायसैरेवभूषितांभीमरूपिणीम् ॥ दंष्ट्राक-
रालवदनांमहिपोपरिसंस्थिताम् ॥ २ ॥ त्रिणेत्रामष्टभिर्हस्तैःखड्गशूल-
वरांकुशान् ॥ खेटकाऽग्न्यभयाह्रींदिान्दक्षवामक्रमेणहि ॥ ३ ॥ धारयं-
तींमहाकायामूर्ध्वभ्रुकुटिलेक्षणाम् ॥ कुहूंकुहूविपोद्भूतरूपिणींप्रणमाम्य-
हम् ॥ ४ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

४५८ अथ कृत्यायाः स्वरूपम्—(पांचरात्रे)

त्रिशूलतीपणांहस्तैस्सप्तत्रिभिर्त्रिभिः ॥ जिह्वयारक्तयादीमंले-
लिहानानिजमुखम् ॥ १ ॥ उद्विरीतीवनेत्राभ्यामाज्यसिक्तंहविर्भुजम् ॥
नरास्थिमालांविभ्राणामेखलीकृतपन्नगाम् ॥ २ ॥ कपालकुंडलोपेतां-
प्रहसंतींभयानकाम् ॥ दंडंघंटांतथाशर्पंमार्जनींपाशकुंडिके ॥ ३ ॥
विभ्रतींलंबमानाभ्यांस्तनाभ्यांभुक्तमूर्धजाम् ॥ अधिरुदांनरस्कंधमंध-

कारसमाकृतिम् ॥ ४ ॥ स्फुलिंगमंडलस्थांचविमुक्ताटोपभीषणाम् ॥

एवंरूपधरांकृत्यांनमाभिरिपुनाशिनीम् ॥ ५ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

४५९ अथ महाकृत्यायाः स्वरूपम्—(शाबरतंत्रे)

कृष्णवर्णामहाकायांकृष्णकुंचितमूर्धजाम् ॥ दक्षिणाधःकरेखड्गद-

क्षोर्ध्वपरशुंतथा ॥ १ ॥ वामोर्ध्वप्यंकुशंचैववामाधश्वगदांसदा ॥ विभा-

णांचमहाकृत्यामर्चयेच्छत्रुनाशिनीम् ॥ २ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

४६० अथ राकायाः स्वरूपम्—(रुद्रयामले)

राकास्फटिकसंकाशाशशारूढाचतुर्भुजा ॥ वराभयामृतकलामुद्रा-

अमृतकुंडिकाम् ॥ १ ॥ दधानासर्वदापातुमुक्ताहारविभूषिता ॥

श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

४६१ अथ सिनीवाल्याः स्वरूपम्—(रुद्रयामले)

कृष्णवर्णांचतुर्हस्तामक्षसूत्रकमंडलुम् ॥ वरदाभयपाणिंचसिनीवा-

लीमहंभजे ॥ १ ॥ कृष्णवर्णा ॥ १ ॥

४६२ अथ कालराहोः स्वरूपम्—(शैवागमे)

कालराहुंसर्पदंतरक्ष्वास्यंमहातनुम् ॥ लोकाभीष्टमदंध्यायेसर्वा-

रिष्टनिवृत्तये ॥ १ ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

४६३ अथ अपस्मारस्य स्वरूपम्—(सिद्धांतशेखरे)

श्यामाभोरक्तकेशश्चभूतरूपाकृतिस्तथा ॥ वामहस्तेतुफाणिंदक्षिणे

फाणिमुद्रिकम् ॥ १ ॥ वेदांगुलेनपट्टत्रिंशद्भ्यंगुलंतस्यचोन्नतिः ॥

श्यामवर्णः ॥ १ ॥

अथ पञ्चदशानां दिवारात्रमुहूर्तानांस्वरूपाणि—(वृत्सिंहप्रासादे)

४६४ तत्रादौ दिवारौद्रमुहूर्तस्य स्वरूपम्—

तत्रादिमस्तुरौद्राख्यः श्यामः श्वेतारुणच्छविः ॥ श्वेतवस्त्रोमहातुंगो-

दक्षिणेसर्पमादधत् ॥ १ ॥ वामेपात्रंसुधापूर्णशुद्धकर्मसिद्धये ॥

श्यामवर्णः ॥ १ ॥

४६५ अथ दिवाश्वेतमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

श्वेताभिधोद्वितीयस्तुश्वेतवर्णोमहोदरः ॥ श्वेतशोणाभवस्त्रोयंश्वेतमु-
क्ताविभूषणः ॥ १ ॥ दक्षिणेपंकजंशुभ्रं वामेचैवकमंडलुम् ॥ दधानो-
भूतयेपूज्योयोगवृद्धचैसुखायच ॥ २ ॥ शुभ्रवर्णः ॥ २ ॥

४६६ अथ दिवाजयमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

तृतीयोजजयाख्यस्तुऋष्णशुभ्रोमहातनुः ॥ दक्षिणेपंकजनीलं वामे-
सर्पमहाफणम् ॥ १ ॥ विभ्रद्विजयभोगायपूजनीयोजनाधिप ॥
नीलमेघवर्णः ॥ ३ ॥

४६७ अथ दिवाआर्यभट्टमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

तुरीयश्चार्यभट्टाख्योनीलशुभ्रोमहाबलः ॥ दक्षिणेपुस्तकंहस्तेवामे-
चैवत्रिशूलकम् ॥ १ ॥ दधानःश्रेयसेभूत्यैविजयायसुखायच ॥ नील-
मेघवर्णः ॥ ४ ॥

४६८ अथ दिवासावित्रमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

अधुनैवंचसावित्रःपंचमःकथ्यतेमया ॥ श्वेतवस्त्रामेचकाभोमहास-
त्त्वसमन्वितः ॥ १ ॥ पुस्तकंदक्षिणेहस्तेवामेकुंभंतुनिर्व्रणम् ॥ दधदो-
गविनाशायपूजनीयोह्यहर्निशम् ॥ २ ॥ ऋष्णवर्णः ॥ ५ ॥

४६९ अथ दिवाविराजमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

विराजश्चात्रवैपष्ठःश्यामवर्णोजटाधरः ॥ दक्षिणेतुकरेदं वामेचैवा-
भयंकरे ॥ १ ॥ विभ्रद्वलायसौख्यायपूजनीयोतिभक्तितः ॥ श्यामवर्णः १।६

४७० अथ दिवागंधर्वमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

सप्तमश्चात्रगंधर्वस्ताम्रवर्णःऋशोजटी ॥ दक्षिणेषल्लर्कीपाणौ वामेश-
क्तिंचकारयेत् ॥ १ ॥ सौख्यवृद्धचैपशोवृद्धचैपूजनीयोतिभक्तितः ॥
रक्तवर्णः ॥ १ ॥ ७ ॥

४७१ अथ दिवाअभिजिन्मुहूर्तस्य स्वरूपम्-

अधुनाचाभिजिन्नामकथ्यतेह्यष्टमःशुभः ॥ पीतवर्णोतिहस्वस्तुताम्र-

वस्त्रोमहोदरः ॥ १ ॥ तुलाहस्तद्वयोपेतः पूजनीयस्सुखातये ॥ सएव-
कुतुपो-नामविज्ञातव्योमनीषिभिः ॥ २ ॥ पितृणांसुप्रियश्चैवपिंडहस्तो-
थवाप्ययम् ॥ पीतवर्णः ॥ ८ ॥

४७२ अथ दिवारौहिणेयमुहूर्तस्य स्वरूपम्-
नवमोरौहिणेयाख्यो (णारुयस्तु) मुहूर्तः कथ्यतेधुना ॥ शुभवर्णो-
विशालाक्षोनीलवद्भेमकुंडलः ॥ १ ॥ दक्षिणेपंकजंपाणौवामेपौदकमे-
वच ॥ दधानश्शुभसंपत्तयैविजयारोग्यसिद्धये ॥ २ ॥ शुभवर्णः ॥ ९ ॥

४७३ अथ दिवागदाधरमुहूर्तस्य स्वरूपम्-
अधुनाकथ्यतेवत्सदशमस्तुगदाधरः ॥ गौरवर्णोरुणश्चेतवसनश्चेत-
कुंडलः ॥ १ ॥ दक्षिणेतुकरेशंखं वामेपंकजमादधत् ॥ गौरवर्णः ॥ १० ॥

४७४ अथ दिवाविजयमुहूर्तस्य स्वरूपम्-
एकादशोधुनाज्ञेयोमुहूर्तोविजयाभिधः ॥ हेमवर्णोबृहत्फालःरुष्ण-
श्वेतारुणांशुकः ॥ १ ॥ अक्षसूत्रंकरेदक्षेवामेचैवकमंडलुम् ॥ दधत्प्र-
ज्ञासुखाभ्यर्थपूजनीयोविपश्चिताम् ॥ २ ॥ हेमवर्णः ॥ ११ ॥

४७५ अथ दिवानैर्ऋत्यमुहूर्तस्य स्वरूपम्-
नैर्ऋत्याख्योधुनाज्ञेयोद्वादशस्तुमुहूर्तकः ॥ नीलवर्णोजिदामौलिःपीत-
वस्त्रोमहाबलः ॥ १ ॥ दक्षिणेतुकरेचक्रं वामेचाभयमादधत् ॥ नीलवर्णः १२

४७६ अथ दिवाशतमखमुहूर्तस्य स्वरूपम्-
त्रयोदशोभवेदन्नरक्तःशतमस्त्राभिधः ॥ रक्तवस्त्रोमहोरस्कारेत्नहेमसुकुं-
डलः ॥ १ ॥ शोणपंकजदक्षस्तुवामेकुंडीसमन्वितः ॥ रक्तवर्णः ॥ १३ ॥

४७७ अथ दिवातरुणमुहूर्तस्य स्वरूपम्-
मुहूर्तः कथ्यतेचात्रतरुणाख्यश्चतुर्दशः ॥ मुक्ताफलनिभश्चैवमुक्ताहा-
रविभूपितः ॥ १ ॥ धनुर्बाणधरश्चैवजानीयाच्चसुखातये ॥ श्वेतवर्णः ॥ १४ ॥

४७८ अथ दिवासुभगमुहूर्तस्य स्वरूपम्-
अथपंचदशोज्ञेयःसुभगस्तुहारिप्रियः ॥ नीलश्वेतारुणप्रांतवसनोनी-

लकुण्डलः ॥ १ ॥ दक्षिणे तु ध्वजो ज्ञेयो वामे पात्रं सुधा युतम् ॥ नीलवर्णः ॥ १५

४७९ अथ रात्रिमुहूर्तानां स्वरूपाणि-

(चृसिंहप्रासादेवाक्यैः-शैवागमे-मयूखे-पाञ्चरात्रे-कारणागमेचश्लो०)

४८० तत्रादौरात्रौ अतिरौद्रमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

अतिरौद्रः प्रथमः- (रुद्रवत् नि० ३) ॥-॥ (शैवागमे)-चंद्राव-
तंसोजटिलस्त्रिणेत्रोत्समपांडुरः ॥ हृदयस्थः सदाभूयाद्गोभयविनाशनः
॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ (एकादशरुद्रस्थभगवत् नि० ३) ॥ १ ॥

४८१ अथ रात्रौ महागंधर्वराजमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

महागंधर्वराजो द्वितीयः (गंधर्ववत् नि० ४) ॥-॥ (शैवागमे)-
कल्याणरूपोगंधर्वो गंधर्वागमतत्परः ॥ वीणावादनतत्त्वज्ञोपक्षवानरुणः
स्मृतः ॥ १ ॥ अरुणवर्णः ॥ २ ॥

४८२ अथ रात्रौ द्रविणपरिवृढमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

द्रविणपरिवृढः तृतीयः (कुबेरवत् नि० ४) ॥-॥ (मयूखे)
अश्वारूढः कुंतपाणिः कुबेरश्चित्रिणीप्रियः ॥ निधीश्वरः स्वर्णवर्णो धनदो-
रूपवान्भृशुः ॥ १ ॥ स्वर्णवर्णः ॥ (दिक्पालकुबेरवत् नि० ४) ॥ ३ ॥

४८३ अथ रात्रौ श्रावणमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

श्रावणश्चतुर्थः (विष्णुवत् नि० २) ॥-॥ (मयूखे)-विष्णुः कोमो-
दकीपद्मशंखचक्रधरः कमात् ॥ प्रदक्षिणंदक्षिणाधः करदारभ्यनित्यशः
॥ १ ॥ धौतवर्णः ॥ (चतुर्विंशतिमूर्तिस्थविष्णुवत् नि० २) ॥ ४ ॥

४८४ अथ रात्रौ वायुमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

वायुः पंचमः (वायुवत् नि० ४) ॥-॥ (मयूखे)-प्राणचंद्राहिं
जगतो वायुः रुष्णमृगासनः ॥ हेमदंडधरः श्यामो वर्णतोमोहिनीप्रियः-
॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ (दिक्पालवायुवत् ॥ नि० ४) ॥ ५ ॥

४८५ अथ रात्रौअग्निमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

अग्निःपष्ठः (अग्निवत् नि० ४) ॥-॥ (मयूखे)-पिंगभ्रूमश्रु-
केशध्वपिंगाक्षित्रितयोरुणः ॥ छागस्थःसाक्षसूत्रध्वसतार्चिःशक्तिधारकः
॥ १ ॥ रक्तवर्णः ॥ (सूर्याधिदेवतावत् नि० ५) ॥ ६ ॥

४८६ अथ रात्रौराक्षसमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

राक्षसःसप्तमः (निर्ऋतिवत् नि० ४) ॥-॥ (मयूखे)-खड्गचर्म-
धरोनीलोनिर्ऋतिर्नरवाहनः ॥ ऊर्ध्वकेशोविरूपाक्षःकरालःकालिकाप्रि-
यः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ (लोकपालनिर्ऋतिवत् नि० ४) ॥ ७ ॥

४८७ अथ रात्रौधातृमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

धाताष्टमः (सूर्यवत् नि० ५) ॥-॥ (मयूखे)-पद्मासनःपद्म-
करः पद्मगर्भसमद्युतिः ॥ सप्ताश्वरथसंयुक्तोद्विभुजः स्यात्सदारविः ॥ १ ॥
पाटलवर्णः ॥ (नवग्रहस्थसूर्यवत् नि० ५) ॥ ८ ॥

४८८ अथ रात्रौसौम्यमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

सौम्योनवमः (बुधवत् नि० ५) ॥-॥ (मयूखे)-पीतमाल्यां-
वरधरःकर्णिकारसमद्युतिः ॥ खड्गचर्मगदापाणिःसिंहस्थोवरदोबुधः
॥ १ ॥ (नवग्रहस्थबुधवत् नि० ५) ॥ ९ ॥

४८९ अथ रात्रौब्रह्ममुहूर्तस्य स्वरूपम्-

ब्रह्ममुहूर्तोदशमः (ब्रह्मवत् नि० ३) ॥-॥ (शैवागमे)-चतुर्भु-
खध्वतुर्बाहुःकमंडल्वक्षसूत्रधृक् ॥ वराभयकरश्शुद्धोब्रह्मज्ञेयःसनातनः ॥ १
पाटलवर्णः ॥ (रोहिणीनक्षत्रदेवतावत् नि० ५) ॥ १० ॥

४९० अथ रात्रौवाक्पतिमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

वाक्पतिरेकादशः (बृहस्पतिवत् नि० ५) ॥-॥ (मयूखे)-देवदैत्य-
गुरुशुद्धौपीतश्वेतौचतुर्भुजौ ॥ दंडिनौवरदौकार्योसाक्षसूत्रकमंडलू ॥ १ ॥
स्वर्णवर्णः ॥ (नवग्रहस्थगुरुवत् नि० ५) ॥ ११ ॥

४९१ अथ रात्रौपैलमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

पैलोद्वादशः (पूषवत् नि० ५) ॥-॥ (शैवागमे)-पूपातोपा-
यमेभूयात्सर्वपापापनुत्तये ॥ सहस्रकरसंतीतस्समस्ताशांतरांतरः ॥ १ ॥
पाटलवर्णः ॥ (द्वादशादित्यस्थपूषवत् नि० ५) ॥ १२ ॥

४९२ अथ रात्रौवैकुण्ठमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

वैकुण्ठमुहूर्तस्योदशः (नारायणवत् नि० २) ॥-॥ (पांचरात्रे)
नारायणोघनश्यामःपद्मशंखगदारित्तूत् ॥ पीतवासामणिमयैर्त्तूपणैरुत्तमै-
र्वृतः ॥ १ ॥ मेघश्यामवर्णः ॥ (चतुर्विंशतिमूर्तिस्थनारायणवत् नि० २) ॥ ३ ॥

४९३ अथ रात्रौसमीरणमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

चतुर्दशःसमीरणः (वायुवत् नि० ४) ॥-॥ (मयूखे)-प्राण-
बंधुर्हिजगतोवायुःकृष्णमृगासनः ॥ हेमदंढधरःश्यामोवर्णतोमोहिनीप्रियः
॥ १ ॥ श्यामवर्णः ॥ (दिक्पालवायुवत् नि० ४) ॥ १४ ॥

४९४ अथ रात्रौनिर्ऋतिमुहूर्तस्य स्वरूपम्-

निर्ऋतिःपंचदशः (निर्ऋतिवत् नि० ४) ॥-॥ (मयूखे)-खड्-
गचर्मधरोनीलोनिर्ऋतिर्नखाहनः ॥ ऊर्ध्वकेशोविरूपाक्षःकरालःकालि-
काप्रियः ॥ १ ॥ नीलवर्णः ॥ (लोकपालनिर्ऋतिवत् नि० ४) ॥ १५ ॥

४९५ अथ घटिकास्वरूपाणि-(कारणागमे)

(तत्रसत्त्वरजस्तमोरूपेणत्रिविधाः)-साराद्याःसत्त्वयोगिन्योमायाऽऽ
धारजसायुताः ॥ उद्याद्यास्तमसायुक्ताः स्वानुरूपफलप्रदाः ॥ १ ॥
स्वस्वधारप्रवृत्त्यानुक्रमानुचरंतिहि ॥ तासांनानामनिरूपाणिशृणुपार्वति-
तत्त्वतः ॥ २ ॥ ६० ॥

तत्रादौ सात्त्विकघटिकानानामानि-

साराधाराकलाविश्वाविद्याशक्तिःप्रभाध्रुवा ॥ शांतिःक्षमाजयाप्रज्ञा-
नुज्ञासौम्याऽभयावरा ॥ १ ॥ श्रद्धामेधाधारणाचप्रतिभासात्त्विकाइमाः।
शुद्धस्फटिकवर्णाश्चज्ञानमुद्राऽभयान्विताः ॥ २ ॥ स्वस्वनामानुरूपाभ्य-
सर्वाभरणभूषिताः ॥ श्वेतवर्णाः ॥ २० ॥

अथ राजसघटिकानानामानि-

मायाबलाप्रमोदाचविजयामंगलाशुभा ॥ पिंगलाभद्रकाधन्यासमृद्धि-
हर्षणाधृतिः ॥ १ ॥ रक्तिरासक्तिरुत्साहोविरुक्तयनुमतीतथा ॥ रतिः
पुष्टिश्चतुष्टिश्चयोगिन्योरजसायुताः ॥ २ ॥ एताश्चरक्तवर्णास्स्युः वरा-
भयकरामताः ॥ रक्तवर्णाः ॥ २० ॥

अथ तामसघटिकानानामानि-

तामसाःकालयोगिन्योकथ्यंतेशृणुपार्वति ॥ उग्राज्येष्टाततोरौद्रांशे-
परौद्रीततःपरम् ॥ १ ॥ कालीविकर्णीचतथाकलपूर्वाविकर्णिका ॥
बलपूर्वाविकर्णीचबलप्रमथिनीतथा ॥ २ ॥ दारुणाचतथातीक्ष्णामदा-
सूयाचमत्सरा ॥ ईर्ष्यादंभाहंकृतिश्चभामरीसंकटातथा ॥ ३ ॥ उल्कि-
काचेतिविज्ञेयायोगिन्यस्तमसायुताः ॥ एतासांलक्षणंवक्ष्येशृणुपा-
र्वतितत्त्वतः ॥ ४ ॥ २० ॥ ६० ॥

(सात्त्विकराजसयोरनुद्वेग्यास्केवलतामसघटिकांलक्षणोच्छेत्तरत्नरूपान्येवाग्ने लिखितानि)-

४९६ तत्रादौ उग्रास्वरूपम्-

वृपस्थाजटिलाज्यक्षाह्यग्निज्वालासमप्रभा ॥ कपालाभयहस्तोग्रा-
वामावामफलप्रदा ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

४९७ अथ ज्येष्ठास्वरूपम्-

पाटलाभाशुभाज्येष्ठाकपालवरधारिणी ॥ पाटलवर्णा ॥ १ ॥

४९८ अथ रौद्रीस्वरूपम्-

रक्तवर्णातथारौद्रीकपालचमरीकरा ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

४९९ अथ शेपरौद्रीस्वरूपम्-

शेपपूर्वातुविज्ञेयारुष्णवक्रातिभीषणा ॥ (आयुधंशरीरवर्णश्चपूर्व-
वत्) ॥ रक्तवर्णा देहे ॥ मुखेरुष्णवर्णा ॥ १ ॥

५०० अथ कालीस्वरूपम्-

घनश्यामाततः कालीलंबताप्रनिभानना ॥ कपालकर्त्रिकाहस्ता-
ज्ञेयाभयनाशिनी ॥ १ ॥ मेघश्यामवर्णा देहे ॥ मुखेरक्तवर्णा ॥ १ ॥

५०१ अथ विकर्णीस्वरूपम्-

नीलाविकर्णीविज्ञेयामुंडशक्तिकरामता ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

५०२ अथ कलविकर्णीस्वरूपम्-

शुभाकलविकर्णीस्याद्भयदैन्यहरासदा ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

५०३ अथ बलविकर्णीस्वरूपम्-

चित्रवर्णाविशालाक्षीकपालजपमालिके ॥ विन्नाणाशांतिदाभूत्यै-
बलपूर्वाविकर्णिका ॥ १ ॥ चित्रवर्णा ॥ १ ॥

५०४ अथ बलप्रमथिनीस्वरूपम्-

ताम्राभाश्वेतवक्रास्याद्बलप्रमथिनीशुभा ॥ कपालपाशिनीसियंसर्व-
शत्रुभयंकरी ॥ १ ॥ रक्तवर्णा देहे ॥ मुखेश्वेतवर्णा ॥ १ ॥

५०५ अथ दारुणास्वरूपम्-

जपाकुसुमसंकाशादारुणाचमहोदरी ॥ कपालवज्रिणीप्रोक्तासर्वश-
त्रुभयंकरी ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

५०६ अथ तीक्ष्णास्वरूपम्-

तीक्ष्णानीलाताम्रवक्रापृथुजंघाविभीषणा ॥ कपालखड्गिनीभूत्यै-
शत्रूणांभयवर्धिनी ॥ १ ॥ देहे नीलवर्णा ॥ मुखेरक्तवर्णा ॥ १ ॥

५०७ अथ मदास्वरूपम्-

मदारक्तोन्मीलिताक्षीश्यामाकुंडोदरीमता ॥ कृपाणपालिकायुक्तक-
रालोकभयंकरी ॥ १ ॥ श्यामवर्णा ॥ १ ॥

५०८ अथ असूयास्वरूपम्-

असूयाताम्रकेशांतालोहिताकुंचितानना ॥ रुशोदरीकरेपात्रंखड्गं-
घत्तेविभीषणा ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ १ ॥

५०९ अथ मत्सरास्वरूपम्-

मत्सरानीलवर्णांतालोहितास्यामहोदरी ॥ खड्गंखेटंबंधानाचदीर्घां-
गाकुंचितानना ॥ १ ॥ देहे नीलवर्णा ॥ मुखेरक्तवर्णा ॥ १ ॥

५१० अथ इर्ष्यास्वरूपम्-

इर्ष्यावक्रितनेत्रांतानीलाभाधवलानना ॥ तुंदिलातुंगनासाचकपाल-
मुसलांचिता ॥ १ ॥ देहे नीलवर्णा ॥ मुखेश्वेतवर्णा ॥ १ ॥

५११ अथ दंभास्वरूपम्-

दंभारक्तमुखीचित्रवर्णाकुब्जामहोदरी ॥ कृपाणंकुंडिकांधत्तेवद्धप-
भासनेस्थिता ॥ १ ॥ चित्रवर्णा ॥ १ ॥

५१२ अथ अहंकृतिस्वरूपम्-

अहंकृतिःकुंचितास्याभुकुटीकुटिलेक्षणा ॥ पाटलाभोजनतनसाक्रजु-
कायामहोदरी ॥ १ ॥ कपालदंडपाणिश्रयोगपभासनेस्थिता ॥
पाटलवर्णा ॥ १ ॥

५१३ अथ भ्रामरीस्वरूपम्-

भ्रामरीनीलमेघाभादीर्घजंघारुशोदरी ॥ घंटादंडकराक्रूराकराला-
स्याजटाविला ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

५१४ अथ संकटास्वरूपम्-

संकटाविकटग्रीवानिम्ननासारुशोदरी ॥ कृष्णश्वेतच्छविश्रयामास-
ङ्गखेटकधारिणी ॥ १ ॥ कृष्णश्वेतवर्णा ॥ १ ॥

५१५ अथ उल्किकास्वरूपम्-

उल्किकाचोल्मुकाभासानीलग्रीवामहोदरी ॥ उल्मुकंचकरेदंड-
धानालोकभीषणा ॥ १ ॥ रक्तवर्णा ॥ कंठेनीलवर्णा ॥ १ ॥

५१६ अथ कलादेवतास्वरूपम्--(नृसिंहभासादे)

शुक्लवर्णाकलाज्ञेयानीलवस्त्रात्रिलोचना ॥ व्योमवैकैकरुद्राक्षकच-
लंबितमालिका ॥ १ ॥ मुक्ताक्षमालिकायुक्तावामेपंकजसंयुता ॥
पूजनीयाविशेषेणज्ञानविज्ञानहेतये ॥ २ ॥ श्वेतवर्णा ॥ १ ॥

५१७ अथ काष्ठादेवतास्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

नीलवर्णाभवेत्काष्ठापीतवस्त्रात्रिलोचना ॥ अष्टादशभुजोपेताज्ञान-
मुद्रासमन्विता ॥ १ ॥ नीलवर्णा ॥ १ ॥

५१८ अथ निमेषदेवतास्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

निमेषस्तुभवेदेवंकाकाभोहार्धनीलदृक् ॥ अक्षसूत्रंकरेदक्षेज्ञानमुद्रां
तथोत्तरे ॥ १ ॥ दधानोयोगसंसिद्धचैपूजनीयोविपश्चिता ॥ कृष्णवर्णः ॥ १ ॥

५१९ अथ क्षणदेवतास्वरूपम्—(नृसिंहप्रासादे)

क्षणाभिधोभवेच्छुक्लोमुनिरूपः सुमौलिकः ॥ जटात्रिमौलिकोपेत-
श्वंदनालिप्तविग्रहः ॥ १ ॥ मुक्तासूत्राग्रहस्तोयं वामे सन्नकमंडलुः ॥
शुभ्रवर्णः ॥ १ ॥

इति श्रीमत्समस्तभूमंडलमंडनायमाननिसिलदेशावतंसकर्नाटकजनपदसंपदधिष्ठानभूत
श्रीमन्महीशूरमहासंस्थानमध्यदेदीप्यमानाविकलकलानिधिकुलकृमागतराजक्षितिपाल-
प्रमुखनिसिलनिनरानाधिराजमहारानचक्रवर्तिमंडलानुभूतादिव्यरत्नसिंहासनारूढश्री-
मद्रानाधिराजानपरमेश्वरमौढप्रतापप्रतिमकीरनरपतिविरुदेतेवरगंडलोकैकवीर्यदु-
कुलपयःपारावारकलानिधिशंखचक्रांकुशकुठारमकरमत्स्यशरभसात्वगंडभेरुदध-
रणीवराहहनुमद्रुडकंठीरवाद्यनेकविरुदांकितश्रीमन्महीशूरपुरवराधीशश्रीकृ-
ष्णराजमहारानविरचितेश्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रथेनवग्रहयुगादिस्थूलसूक्ष्म
कालभेदतत्तदेवतास्वरूपनिरूपणं नाम पंचमो ग्रहनिधिसंपूर्णः ॥

इति श्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थे—नवग्रहयुगादिस्थूल-
सूक्ष्मकालभेदतत्तदेवतास्वरूपनिरूपणं नाम
पञ्चमो ग्रहनिधिसंपूर्णः ।

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ—

पद्यैवैष्णवनिधिः ।

अथ षोडशोत्तरशतदिव्यस्थलानिनारायणआह—

(ब्रह्माण्डपुराणेलक्ष्मीनारायणसंवादे)

सषोडशशतस्थानेतिष्ठाम्यहमितस्ततः ॥ अन्यत्राष्टस्थलान्याहुर्मा-
रतेष्टौशतंतथा ॥ १ ॥

अथभारतान्यस्थलिकाष्टवैष्णवदिव्यदेशाः—(ब्रह्माण्डपुराणे)

श्रीवैकुण्ठे (वासुदेवं) चामोदे कर्पणाद्वयम् ॥ (प्रयुम्नं) च
प्रमोदाख्ये संमोदे (चानिरुद्धकम्) ॥ १ ॥ सत्यलोके
तथाविष्णुं (पद्माक्षं) सूर्यमंडले ॥ क्षीराब्धौ (शेषशयनं) श्वेतद्वीपे
तु (तारकम्) ॥ २ ॥ एतेष्वष्टस्थलेष्वेवंरूपमाविद्धिसुस्थितम् ॥ ८ ॥

अथ भारतखण्डस्थाष्टोत्तरशतवैष्णवदिव्यदेशवदेशाः—

(ब्रह्माण्डपुराणे)

(तोंडीरे २३) दशचत्रयोदशहरेःश्रीदिव्यदेशा—द्वयंचत्वारिंशदु-
मध्यमेथपुरतः (चोलावनीमंडले ४२) ॥ (पाण्ड्ये १८) ष्टादश
(केरले १३) भगवतःपट्टसप्तकं (चोत्तरे १२) देशाद्वादशपूर्वसूरि-
भिरलंब्यासादिभिःसन्नुताः ॥ १ ॥ १०८ ॥

अथोक्ताष्टोत्तरशतवैष्णवदिव्यदेशाः—(ब्रह्माण्डपुराणे)

ब्रुवेभारतखण्डेभामर्चारूपस्थलेस्थितम् ॥ (नारायणं) वंदर्या-
ख्येनैमिशे (हरि) मध्ययम् ॥ १ ॥ (सालिग्रामं) हरि क्षेत्रेप्ययो-
ध्यायां (रघूत्तमम्) ॥ मधुरायां (बालकृष्णं) मार्यायां (मधुसूद-

नम्) ॥ २ ॥ काँश्यांतु (भोगशयन) मवंत्या (मवनीपतिम्) ॥
 अष्टादशस्थितान्कांच्यांवक्ष्येवारणपर्वते ॥ ३ ॥ देवं (वरदराजाख्यं)
 काँच्यां (कमललोचनम्) ॥ (यथोक्तकारिणं) ग्रामे (परमं)
 परमेशैके ॥ ४ ॥ तथा (पांडवदूतं) चस्थलेपाटकंसंज्ञके ॥ ग्रामग्रैहाभि-
 धेसाक्षादुच्चत्याऽऽड्यं (त्रिविक्रमम्) ॥ ५ ॥ हस्तिग्रामाभिधे (योगनृसिंहं)
 भवर्त्मापणम् ॥ (गजेंद्रवरदं) आष्टभुजआष्टभुजस्थले ॥ ६ ॥ (हेमाकारं)
 तथाविद्यात्स्थलेनीरनिकेतने ॥ स्थलेमेघनिकेतान्त्ये (मेघाकार-
 समाह्वयम्) ॥ ७ ॥ तिष्ठपुरे (प्रभाकारं) (वैकुण्ठं) चहुनामके ॥
 व्रजस्थानेच (वरदं) काँमकोट्यां (स्वयंहरिम्) ॥ ८ ॥ गोपक्षेत्रेतथा
 देवं (शेपाकारं) शुभप्रदम् ॥ (प्रवालवर्णदेवं) तुप्रवालवनसंज्ञिते ॥
 ॥ ९ ॥ दीपप्रकाशकस्थानेदेवं (दीपप्रकाशकम्) ॥ शर्वस्थाने
 (महाविष्णु) मेतानष्टादशश्रये ॥ १० ॥ द्वारिकायां (यादवेन्द्रं) व्रजे-
 (गोपीजनप्रियम्) ॥ वृन्दैवने (नन्दसूनं) (गोविंदं) (कौलियहृदे) ॥ ११ ॥ गोवैर्ध-
 ने (गोपवेषं) भैवज्ञे (पद्मलोचनम्) ॥ गोमंतपर्वते (शौरि) हरिद्वारे
 (जगत्पतिम्) ॥ १२ ॥ प्रयागे (माधवं) देवं गयोयां तु (गदाधरम्) ॥ गंगा-
 सागरिके (विष्णुं) चित्रकूटेतु (राघवम्) ॥ १३ ॥ नंदिग्रामे (राक्ष-
 सघ्नं) प्रभामे (विश्वरूपिणम्) ॥ श्रीकूर्मं (कूर्मरूपं) चनीलाद्रौ
 (पुरुषोत्तमम्) ॥ १४ ॥ सिर्हाचले (महासिंहं) (गदिनं) तुलसी-
 वने ॥ कृतकोशे (पापहरं) श्वेतद्रौ (सिंहरूपिणम्) ॥ १५ ॥
 (योगानंदं) धर्मपुण्याकाँकोले (त्वांधनायकम्) ॥ अहोचले (हिरण्य-
 घ्नं) पांडुरंगेतु (विठलम्) ॥ १६ ॥ (नारायणं) यादंवाद्रौव्यङ्कटा-
 द्रौ (रमासखम्) ॥ श्रीमद्गुणधरस्तीरभातं (विजयराघवम्) ॥ १७ ॥
 तोलाद्रौ (तुंगशयनं) (नृसिंहं) घटिकाचले ॥ गजस्थले (गजाति-
 घ्नं) भक्तसारि (जगत्पतिम्) ॥ १८ ॥ वीक्षारण्ये महापुण्येशयानं
 (वीरराघवम्) ॥ (महावलं) वैलिपुरे गोपपुंयांतु (गोपतिम्) ॥ १९ ॥
 अंहीन्द्रदेवदेशं (सुवर्णं) स्वर्णमंदिरं ॥ (महात्नाहं) श्रीमुष्टे श्रीरामे

(जानकीप्रियम्) ॥ २० ॥ महिषा(हीशा)ख्यै(मैसूरा) पुरे (कृष्णं) रिख-
जानुकरांबुजम् ॥ श्रीरंगे (रंगनाथं) तमार्कशानगरे (हरिम्) ॥ २१ ॥
दक्षिणद्वारकायांतु (गोपालं) गोपसेवितम् ॥ श्रीनिवासस्थले (पूर्णं)
मणिकूटे (महाप्रभुम्) ॥ २२ ॥ व्यांब्रपुर्यां (महाबाहुं) भक्तिस्थानेच
(भक्तिदम्) ॥ उत्पलवर्तके (शौरिं) मणिपुर्व्यां (सुरप्रियम्) ॥
॥ २३ ॥ कृष्णपुर्व्यां (महाविष्णुं) श्रीवैकुण्ठे तु (माधवम्) ॥ श्वेत-
हृदे (शांतमूर्तिं) चक्रतीर्थे (सुदर्शनम्) ॥ २४ ॥ जगन्नाथानिधा-
नेतुस्थलेस्मिन्(पुरुषोत्तमम्) ॥ कुंभको (घोणे) (शाङ्कपाणिं) भूतिस्थानेतु
(शाङ्गिणम्) ॥ २५ ॥ कपिस्थले (गजार्तिघ्नं) (गोविंदं) चित्र-
कूटके ॥ खंडेने (हरशापघ्न) (मुत्तमा) ख्यमनुत्तमे ॥ २६ ॥
पार्थस्थले (परब्रह्म) श्वेतींद्रौ (शांतरूपिणम्) ॥ नंदपुर्व्यां (महानंदं)
कृष्णकोट्यां (मधुद्विपम्) ॥ २७ ॥ (असंगं) संगमधामेवृद्धपुर्व्यां
(विपप्रियम्) ॥ सारक्षेत्रे (सारनाथं) शरैष्ये (शरणाभिधम्) ॥
॥ २८ ॥ निविडे (निविडाकारं) (मछारिं) भणिमंटपे ॥ (जगदीशं)
धनुकोट्यांमधुरीयांतु (सुंदरम्) ॥ २९ ॥ मोहपुर्व्यां (कालमेघं)
कुरुकायां (रमासखम्) ॥ गोष्ठीपुरे (गोष्ठपतिं) (बलाढ्यं) भ्रमरं-
स्थले ॥ ३० ॥ धन्विमंगलके (शौरिं) (विष्णुं) विद्याद्वैतस्थले ॥
स्थलेतुदर्भशयनेवसंतं (दर्भशायिनम्) ॥ ३१ ॥ कुंरंगेतु (महापूर्णं)
कृष्णानंद्याम (थाच्युतम्) ॥ अनंतशयनेदेवं (पद्मनाभं) मनोहरम् ॥
॥ ३२ ॥ (भर्गाख्यं) भार्गवस्थानेलतर्काद्गुमहास्थले ॥ (आदिनारा-
यणं) देवमेवमष्टोत्तरंशतम् ॥ यस्मिन्नेतत्ततंभक्त्याचेतसानन्यगा-
मिना ॥ ३३ ॥ सविधूयाशुसंसारबंधान्पातिहरेःपदम् ॥ अष्टोत्तरशतं-
विष्णोस्स्थानानिपठतास्वयम् ॥ ३४ ॥ अधीताःसकलवेदाः कृताश्व-
विधियामखाः ॥ अवगाढानितीर्थानिज्ञातः सभगवान्हरिः ॥ ३५ ॥
संपादितातथामुक्तिःपरमानंददायिनी ॥ १०८ ॥ ११६ ॥

अथ अष्टोत्तरशतत्रिपुटीस्थदिव्यदेशाः-

संख्या क्रमः	देवावास्त-स्थानम्	देवनाम	देव्यायुक्तः देवोऽथवा स्थानं भिन्नमेकैव वाप्यन्यदेवत्व	देवस्याविमानस्वरूपम्	देवस्थाने तीर्थम्	देवाभिमुखीदिक	देवस्यसन्निवेशः	पतदंष्ट्रः
१	क्षीराब्धौ	क्षीराब्धिनाथः देवः	अथवा देव्यायुक्तः अलमलुमहो देवः	अथाङ्गविमानम्	अमृतपुष्करिणीतीर्थम्	दक्षिणाभिमुखः	शेषशयनः	श्वेतद्वीपनिवा-सिभिः
२	श्रीतिर्पती	परमपुरुषोदेवः	पङ्कजवल्ली-देव्या	गोवर्द्धन-विमानम्	मानससरस्ती०	"	"	पार्वतीदेव्या
३	षडरिक्ताश्रमे	श्रीमन्नारायणः	पोर्वशीदेव्या	तप्तकाञ्चन-विमानम्	तप्तकुण्डती०	पूर्वा०	पद्मासनार्सीनः	नारदेन उपदे-शोपलब्धौ
४	सालिग्रामपर्वते	श्रीमूर्तदेवः	श्रीदे०	गगनवि०	चक्रती० गण्डकीनदी०	उत्तरा०	तिष्ठति	गण्डकीदेव्या
५	नेमिन्नारण्ये	१ पुष्करदेवः २ देवराजदेवः	परमपुरुषहरिलक्ष्मीपुङ्डीकान्ति	हरि वि० मंगलवि०	दिव्यतीर्थम् विश्रान्तितीर्थ०	पूर्वा०	तिष्ठतः	ऋष्यभद्रभा-रद्वाजैः
६	कण्डिवेलक-दिनहस्त्या०	परमपुरुषः	पुण्डरीकयह्नी	हरि वि० मङ्गलविमाने	मङ्गलतीर्थे	"	तिष्ठति	भरद्वाजेन
७	अयोधायाम्	दाशरथिरामः	सीतादेव्या	पुष्कर-विमा०	सप्तपुष्करिणी तीर्थसरयूमदी	उत्तरा०-	पद्मासनासीनः	"
८	गोकुले	श्रीकृष्णः	रुमिमणी सत्यभामादेवी०	हेमकूट-विमा०	यमुमानदी	पूर्वा०-	तिष्ठति	नन्दगोपेन
९	गोवर्द्धने	गोवर्द्धनेन्द्राः	सत्यभामा	गोवर्द्धन०	महोदक०	"	"	इन्द्रादिभिः
१०	द्वारकायाम्	कल्याणराजः राधासमणः	अष्टमहिर्षीभिः राधादेव्या	हेमकूट० गोवर्द्धन०	गोमतीती० वसनापट०	पश्चिमापूर्वा	पद्मासनार्सीनः तिष्ठति	द्वीपयागोपी देव्या

११	मधुराधाम्	श्रीकृष्णः	हविमणीसित्य- भासादेवी०	अद्वि० ;	यमुनाती	पूर्वा०	तिष्ठति	वेपुताभिः वसुदेवेन	
१२	अहोबले	नरसिंहः	लक्ष्मीः	गुह्यवि०	भवनाशिनीती	"	पद्मासनासी०	प्रह्लादेन	
१३	तिपंथाम्	लक्ष्मी- चंद्रमणदेवः	अलमद्युमद्वा- देव्या	शान्तद्विष्णु- वचिमाने	स्वामिपुष्करि- णीतीर्थं	"	तिष्ठति	तोण्डमानेन	
१४	चौलंगीपुरांम्	योगनृसिंहः	अद्युतवल्ली	ब्रह्मगोष्ठी- वि०	अद्युतकी०	"	पद्मासना०	दत्तमता	ब्रह्मपदमभी- प्सता
१५	तिरवट्टूरस्थाने	वीरराघवः	कनकवल्ली	गगनवि०	दत्तापनाशि- नीतीर्थं	"	सुजगदायी	शालिहोत्रेण	वीक्षारण्य
१६	तिरतिनपूरु- स्थाने	पतगराजः	यज्ञपरितोष्वा- देव्या	इत्थल्लक्ष्मी- कवि०	वरुणती०	" *	तिष्ठति	वरुणेन	
१७	तिरपल्लेकी- स्थाने	पापंसारघिदेव	बदुवल्ली काकी- गदिवीन्याम्	वेदविमाने	कैरविकर्णतीर्थं	पूर्वाभिमुखः	शेषशायनः ति- ष्ठति (?)	वरुणेन	
१८	तिरमणिप्रमणी	त्रिविक्रमदेवः	आणिमातल मंगादे०	कोयिल्ल- रिति०	मणिकर्णिका	"	तिष्ठति	तोण्डमानेन	
१९	तिरफडलम- लेस्थाने	निरयासन्नैः०	नोरमंगोदे०	गगनाकु- तिति०	पुण्डरीकती०	"	सुजगदायनः	पुण्डरिकेण	
२०	तिरवेडन्- रस्थाने	निरवकल्याण- देवः	कोमलवल्ली	कल्याण०	कल्याणती०	"	तिष्ठति	मार्कण्डेयेन	
२१	अष्टपुत्रुस्थाने	त्रिप्रपददेवः	शान्तमद्युमद्वा- देव्या	गगनाकु- तिति०	गजेन्द्रतीर्थं पुष्करिणीती०	पश्चिमभिः०	"	गजेन्द्रेण	
२२	परमेस्वरवर्णणह- नूरुस्थाने	परमपद्मनाथदे- वः	वेकुण्डमहोदे०	सुकुन्दवि०	कैरममदीवती०	"	"	पल्लवराजेन	

२३	वृत्तिगिरिसंस्थ प्रतक्षेत्रे	यान्द्रागद्वन्द्वे०	परन्देव्या	पुण्यकोटि विमान	अनन्तसरोवरे	"	"	ब्रह्मणायज्ञे
२४	अग्निपुरुस्थाने०	नरासहद्वन्द्वे०	द्वारिग्राम्य गारुडव्या	वारुणगि रिति०	हैरमदीयती०	"	पद्मासनासीन	वृहस्पतिना
२५	पयोक्तारि स्थाने	तैलपुण्ड्र द्वन्द्वे०	सोमलवह्नी	वेदमार०	ब्रह्म०	पूर्वाभि०	भुजगदायन	तिरमगया- ज्वाकरुणा
२६	पारुक्ष्या०	त्रिक्रम०	अमृतपक्षी०	पगता०	नाग०	पूर्वा०	तिष्ठति	शेषेण
२७	चारुपस्थाने	ऊरुणा०	रामाग्निदेव्या	अग्निपति	अम्बरिय०	दक्षिणाभि०	"	कासहृष्येण
२८	चारुजानस्थाने	चारुवानन्दे०	समलवह्नी	पुण्ड्र०	गौरीमहा०	पूर्वा०	"	पार्वत्या
२९	तिरपाडद्वय्या०	पाण्डवद्वन्द्वेन	सुमिणीस त्यभामादे०	भद्र०	मत्स्य०	"	पद्मासनासीन	द्वारितेन
३०	निगातिगङ्गा द्वय्या०	नीलपुण्ड्र तुण्डद्वन्द्वे०	कुरुवरीदे०	सूर्य०	चन्द्रपुष्परिणी	पश्चिमाभि सुर्य	तिष्ठति	शिवेन
३१	नीरुद्वय्या०	जगदीश०	नीरुद्वन्द्वे०	जगदि०	अम्बू०	पूर्वा०	"	अम्बूरेण
३२	बेलकोट्टिद्वय्या०	दीपमरागद्वन्द्वे०	मरुतपक्षीद्वन्द्वे०	शुभारवि०	सरस्वती	पश्चिमा०	"	सरस्वत्या
३३	श्रीविद्वान्तावा यारुतारस्थाने लज्जकोटि०	सुभगयन०	जलशेखरी	मन्त्र०	वनसरस्वती०	पूर्वा०	"	भृगुणा
३४	तिरुद्वन्द्वी०	विनयगार	मरुतपक्षी	गिरिति०	जगदुत्ती०	"	पद्मासनासीन	जटाशुना

३५	चाण्डिकास्था०	भृतिर०	वाङ्मुक्तावली०	कनक०	वेगवर्तीती०	पश्चिमा०	"	भृगुणा	०
३६	तिरुकोविळ- रस्था	त्रिविक्रमः	पुंस्कोकिल- वली	शुद्धार०	अंकुणतंद०	पूर्वा०	तिष्ठति	शुकण्डुना	०
३७	तिरुमहीन्द्रपु- रस्था०	देवनायकः	वैकुण्ठवह्नी	चन्द्र०	गरुडनदीजान- न्दनदीती०	"	"	इन्द्रेण	०
३८	अपरवधू- रस्था०	आदिकेशवः	यतिराजवह्नी- देव्या	मंगल०	रामावृजसुष्क- रिणी	"	"	देवादिभिः	गुमातुजाचा- श्रावतारस्थालम्
३९	श्रीसुष्टे (णे)	आविषराहः	अम्बुजवह्नी	पावन०	निरयसुष्करिणी	पश्चिमा०	"	आश्रयतारव- णेन	०
४०	चित्रकूटे	गोविन्दपानः	पुण्डरीकवह्नी	सात्विक०	पुण्डरीकसुष्क- रिणी०	पूर्वा०	सुनंगशयनः	शिवेन	०
४१	कोटेश्वरराम- नहरस्था०	काङ्कलदेवः	महेन्द्रलवकाळ- नाच्चारदे०	पुष्कला- वती०	शंखती०	"	तिष्ठति	अष्टकोणम- द्विष्या	०
४२	तिरुनळतिरि- नयाम्	पेलाळीमतवा- लदेवः	सिन्धुकन्या	अष्टाक्षर०	अकलकुनडि- नीती०	पश्चिमा०	पद्मासनासीनः	तिरुमंगोपाळवा- रुणा	तिरुमंगोपाळवा- रुवतारस्थालम्
४३	तिरुनागुत्तपत्ति	रुमणिमाडकी विष्णुनदाराहदे०	वह्नीदेव्या	पुण्डरीक- प्रकाश	इन्द्रसुष्करिणी	पूर्वा०	"	इन्द्रेण	०
४४	यंकुण्डवणहर- स्थान	वैकुण्ठनाथः	वैकुण्ठवह्नी	आनन्द- निलय	छन्दस्युष्क- रिणी	"	"	उदङ्कमहापिणा	०
४५	तिरुदेवनूर	तोहीमायावी०	तडमाला०	शोभन०	सप्तसुष्करिणी	पश्चिमा०	तिष्ठति	वलिष्ठेन	०
४६	तिरुमंगलित्तहर- स्थान	कौटमाङ्गुको- रसुन्दरः	आमुतवह्नी	वह्नीक०	फोदिति०	पूर्वा०	पद्मास्तना- सीनः	उदङ्केन	०

४७	वपुःशुभो- त्तमम्	पुरयोत्तमः	पुरयोत्तमना- यकी	सचिविग्रह	तियोःकड्ड- तीय	पूर्वा०	तिष्ठति	उपमन्युना	०
४८	शंभुसंतुको- विल	परुरथानदेवः	आळिमाळरा- ळळिदेव्या	कनक०	निर्यपुष्क- रिणी	"	"	रुद्रेण	०
४९	तितांतिअवळ	शंग्नालुदेवः	शुभ्रभवही	देव०	सूर्यपुष्करिणी	"	भुजंगेशेते	शुभ्रमलनाच्चा- या	०
५०	तिर्मणिमोडु- मणि	कोटनायकः	तिर्मामहळ- देव्या	शंसन०	चन्द्रपुष्करिणी	"	तिष्ठति	गरुडेन	०
५१	तिकवळपण्टि	श्री कृष्णः	पवलतणिकेव्या	स्वभुवि०	कडमलपोयगे- तीय	"	"	रुद्रेण	०
५२	तिवळकोळम्	अणदेवः	पूर्याकर्मफळ- देव्या	तत्त्वोत्तव०	रमावळको- ळती०	"	"	श्रैतकेतुना	०
५३	पार्श्वळीकामदे	यावळकोळ- यदेवः	ताम्रनायकी	नारायण०	शुभ्रसरः	पश्चिमा०	"	पार्श्ववरुणाभ्यां	०
५४	फळतगना- णमदि	चन्द्रपपहरः	चममळवही	चन्द्र०	चन्द्रपुष्करिणी	पूर्वा०	"	देवैः	०
५५	तिवळदूरु	सुगन्धवंसना तनदेवः	पुण्टरीकवही	वेदमोड०	इन्दुपुष्करिणी	"	धीरायानेशेते	चन्द्रेण	०
५६	तिवळिसुदि	कोळविक्रामः	मरकतवही	डापळान्तं	शुभ्रपुष्करिणी	"	भुजंगेशेते	शुक्रेण	०
५७	तिर्याथातूरु	आण्डळकमा- यदेवः	श्रीशुभ्रनायकी०	प्रणववि०	सूर्यपुष्क- रिणी	"	"	कामधेनवा	०
५८	पुळ्ळुपुंशुदि	वळ्ळालरामः	पोत्रामरीदेव्या	शोभन०	जयशु०	"	"	जटाशुना	०
५९	काविष्यळे	गजेन्द्रवदः	रामामणिः	गगनाकृति- विमान	कपिलतीर्थ	"	"	गजेन्द्रेण	०

६०	कूडळूरु	वर्मिकाशेदे०	पमानना०	शुद्धसारव- मय०	चित्रती०	पूर्वा०	तिष्ठति	नन्दकमुनिना	०
६१	अश्विनिवडि	यल्लालातवी- देवः	अळहीपवल्ली	तारक०	मण्डूकपुष्क- रिणी	"	भुजगेशेते	ब्रह्मणा-बाल्मी- किनाच	०
६२	उत्तमरको विरम्	पुरयत्तमः	पूर्वसीदेव्या	उद्योग०	कदवती०	"	"	कदम्बमुनिना	०
६३	तिर्वळरे	पुरइरीकाशः	पगपञ्चदिव्या	विमलाकृति श्वेतगिरिपर्वते	श्रीगोविन्दपरिणी उशती मणिर्कण्ये पा-वराहोदिव्य कुरिणी पुष्करती अगनातापमती०	"	तिष्ठति	शिवलक्ष्मी- पावर्तभिः	०
६४	गोविन्दश्रीरग०	अळहियमणना कूदेवः	श्रीरगनाञ्चा- देव्या	प्रणवाकृति चन्द्रयुग०	अष्टतोर्यानि चन्द्रपुष्कारिणीच	"	भुजगेशेते	विभीक्येन	०
६५	पोरयामनिनि मुळापुरी	अळियमनवाळ रेः निगल्लमादेव	निरपलक्ष्मी- देव्या	कल्याण०	कोडपुरळिरु लयाणतीर्थ	"	तिष्ठति	धर्मवर्मणा	०
६६	निरुपैतंगरम्	आरापैतानदेवः	पकजवहोदे०	इन्द्रवि०	इन्द्रती०	पश्चिमा०	भुजगेशेते	उपरिस्वरसु- राञ्जेन	०
६७	निर्मंडिपूरु	इरशापतीयदेव	कमलवहो०	कमलाकृति- विमान	कपालपुष्क- रिणी	पूर्वा०	तिष्ठति	रुद्रेण	०
६८	तगमामळिको विल्	नीलमेपदेव	शगमवहो	जगज्ज्योति	पराशरती०	"	पद्मालेना सतः	पराशरेण	०
६९	तजयाळिमणि विल्	युत्तरमाट्ट मुत्तिल	तजनापवरी	वेदसात्वि रुत्ति०	सुर्यपुष्करिणी	"	"	मार्कण्डेयेन	०
७०	पापनाशरू	पागविनाश	पक्कवहो०	पापविनाश	पुडरीकपुष्क- रिणी	"	तिष्ठति	जयकोडशोप- हराञ्जेन	०

७१	नन्दिपुरवन-हरम्	नाथसुन्देवः	अनगवल्ली	मन्दार०	नन्दिती०	पश्चिमा०	पश्चासनेनास्ते	नन्दिना	०
७२	भाम्भारक्षेत्रे	आरामसुप्रभा- कृष्णशक्तिकोडे- दःशास्त्रपालिः	कोमलवल्ली	वेदामोदवै- दिक०	कोदण्ड चक्र ईशा- न गौतमी-कन्या- अग्नि-ब्रह्म-इन्द्र म- रु-वरुण-वायु ११ श्री० हेमपुष्क० १२	पूर्वा०	उद्योगशायन- भोगशायनवीर- शायन-प्रधानश- यन०	नन्द्याबला दिभिश्च	०
७३	तिवण्णहरम्	सुपलियप्पदेव	पोषतामर- देवी	विष्णुविमान नन्धारतविम,	अहोरात्रपुष्क- रिणी	"	तिष्ठति	मार्कडेयेन	०
७४	तिनैरैयूरु	श्रनिवासः	वंजुलवल्ली	सोमच्छन्द०	तिर्मणिमुक्ता- मणित्ता,	"	"	मेधतिथिमु- निता	०
७५	तिनैरसाक्षेत्रे	सारनाथदेवः	सारनाथकी	सारवि०	सारपुष्कारि०	"	"	कावेयां	०
७६	तिवकंदूरु	आमुदिवियप्प- देवः	अंगमलवल्ली	गरुड०	दशपुष्कारिणी	"	"	गरुडेन	०
७७	अंजुलियूरु	अरुमावडेदेवः	तिमांवलहलेदेवी	मन्धावत०	तिवसंतसरः	दक्षिणाभि०	भुजगेऽंते	व्याघ्रमुनिना	०
७८	तिरुक्कणमं- गस्या०	पतराविदेवः	अक्षिषकवल्ली- देव्या	उपलावर्त- विमान	दृशपुष्कारिणी- सैथं	पूर्वाभिमुखः	तिष्ठति	वरुणेन	०
७९	वेगाकण्णु- रंस्या०	श्रांयंरामदेवः	कण्णपुरजाय- कीदेव्या	"	नित्यपुष्कारिणी सैथं०	"	"	नृपणेन	०
८०	तिरुक्कण्णु- दिस्या०	निम्बानुदेवः	अरविदेवल्ली- देव्या	"	अवणपुष्करि- णीसैथं०	"	"	भृगुचैद्याभ्याम्	०
८१	रुरुणादेस्या०	सुगंधपरराज- देवः	सौंदर्यवल्ली- देव्या	सौंदर्यवि- मान०	सूर्यपुष्कारिणी०	"	उपविष्टः	नागराजेन	०

८२	मन्त्रार्युक्ति चप कारण्ये	राजगोपालदेवः	श्यामलवल्ली- देव्या	स्वयम्भुवि- मान०	इन्द्रिदानदी० अष्टतीर्थं	पर्या०	तिष्ठति	गौमलयमहा- मुनिना	०
८३	तिरुक्कुरिगु- झारण्ये	मल्याणनगरा- धरदेवः	कटयाणवल्ली- देव्या	"	द्वैमतीर्थं-चिब- तीर्थं	"	पद्मासना०दुर्भ शयन० २	गुरुमहर्षिणा	०
८४	श्रीवेङ्कट श्रीरुण्डी	वेङ्कटनापदेवः	वेङ्कटवाङ्गी- देव्या	चंद्रविमान	पाशाभरणो- तीर्थं	"	तिष्ठति	चंद्रेण	०
८५	गरुणामंगीस्था०	विजयदेवः	वरगुणवल्ली- देव्या	विजयको- ट्टि विमान	देवपुष्करणी- तीर्थं	"	"	अग्निना.	०
८६	तिरुंणिगु- दिस्या०	कामिनियंद्- देवः	मालमहा- देव्या	वेदसारवि- मान०	चक्रतीर्थं	"	भुजंगशयनः	वरुणेन धर्मणच	०
८७	परजोऽंस्था०	पापकर्तृदेवः	कोळर्यल्लीरेव्या मानवगहिर्याच	आनंदानि- लय०	आनंदतीर्थं	"	तिष्ठति	बृहस्पतिना	०
८८	रैरुतिरुष- तिस्या०	तेषभिराणदेवः	पन्नाक्षीदेव्या	कुमुदवि- मान	ताम्रपर्णतीर्थं इंद्रतीर्थं	"	पद्मास्तनासीनः	इंद्रवाग्वीशानः	०
८९	कौचपिळुंडु- तस्या०	अर्षदुलोचन- देवः	करंतडमकन्या- देव्या	पद्मविमान	वायुपुष्करिणी	"	"	"	०
९०	तैन्तर्प्यमा०	महाभलकानो ठळदेवः	कोळकाशवल्ली देव्या	भद्रविमान	शुकपुष्करिणी	"	"	इशानरुद्रो श्याम्	०
९१	तिरुकोळरुम्मा ठु	पद्मानिपिदेवः	कुंजवल्लीदेव्या	शृंगारवि- मान	ताम्रपर्णतीर्थं	"	भुजंगशयनः	कुचरेण	०
९२	तिरुनगरीस्था०	भादिनाथदेवः	भादिनाथकी- देव्या	गौर्विदवि- मान	ताम्रपर्णतीर्थं शृंगरतीर्थं	"	तिष्ठति	शुकवसिष्ठा- श्याम्	०
९३	गन्धामलंस्था०	देवनाथदेवः	श्रीपद्मादेव्या	नेत्यायतं- विमान	इंद्रतीर्थं श्वे- तताम्रास्तती०	"	पद्मास्तनासीनः	ब्रह्मभूमिश्याम्	०

१४	तिरुपुर्युदिस्य	श्रीवैष्णवतंत्रि- देवः	कुरुगुडिवल्ली- देव्या	पचमेषवि- मान	तिरुवाक्कड्डळ- तीर्थ	पूर्वा०	तिष्ठति	पक्कमुनिना चारुणा	०
१५	श्रीविद्युत्त- रुथ्या	रामनाथे, वडवे रकोगिरुत्त-द.	शुडिडुडत्तद०	शसनवि- मान	तिरुमहळोळु तीर्थ	"	"	मंजूकारिणा	०
१६	श्रीतिम्मथुरेस्या.	कूडळअळह- देवः	चरगुणवल्ली- देव्या	अष्टांगवि- मान	हेमपुक्कारिणा- तीर्थ	"	पश्चासनासीनः	भृगुमाकंडे- याभ्याम्	०
१७	तिमंणा- लस्या०	अपन्देवः	अवेमनायकी- देव्या	वेदुळ्ळद- विमान	पंपतीर्थ	"	तिष्ठति	पांड्येन	०
१८	तिमंहासां.	कालमेघ्याम- देवः	निक्षेपवल्ली- देव्या	केतकीवि- मान	श्रीराक्षिपुष्क- रिणीतीर्थ	पूर्वाभिमुखः	"	दैवैः	०
१९	तिरुमारिदि- चोळस्या०	अळहदेवः	अळहपवल्ली- देव्या	सोमच्छंदी- विमान	दृफभतीर्थ	"	"	पांड्यधर्मदेवाः	०
१००	तिरुकोटिप्- रुस्या०	सौम्यनारायण- देवः	तिरुकोमंगल- देव्या	अष्टाङ्ग- विमान	वेदपुक्कारिणा०	"	पश्चासनासीनः	कदंबकृपिणा.	०
१०१	तिरुमठपंस्या०	सत्यगिरिनाथ- देवः	पुष्पवंदादेव्या	सत्यगिरि- विमान	सत्यतीर्थ	"	भुजंगशायनः	सत्यदैवैः	०
१०२	नममाळवारम- गळाशासनक- मेतिरुवेळाल पुक्कुर्या०	कोळपिचान्देवः	कोमलवल्ली- देव्या	चतुरंग- विमान	धंटाकर्णी०	"	तिष्ठति	धंटाकर्णेन	०
१०३	तिरुवल्लुवई- हस्या०	तदल्लुण्णदेवः	कमलवल्ली- देव्या	वेदालप- विमान	पंपतीर्थ	पश्चिमा०	"	नारदेन	०
१०४	तिरुवायान्द- लस्या०	तीर्थेदेवः	पश्चासनादेव्या	वेदविमान	वेदश्यालतरः	उत्तरा०	"	ब्रह्मणा	०
१०५	तिरुक्कपप रि- गारस्या०	तिरुवळुमार- भन्देवः	कमलवल्ली- देव्या	इंद्रविमान	लक्ष्मीतीर्थ	पूर्वा०	पश्चासनासीनः	चैनतेयेन	०

१०६	तिरुचूळमन्त्र- रुप्या०	रामवआळदेवः	शगमलवल्ली- देव्या	फनःप्योति- विमान	शरतीर्थ	पश्चिमा०	विधति	भस्मासुरेण	०
१०७	तिरुचूळमन्त्र- रुप्या०	अधुनिनापयण- देवः	धमलवल्ली- देव्या	पुण्यवर्दि- विमान	अप्रतीर्थ	पूर्वाभिमुख	"	रुक्मांगदेन	०
१०८	पुट्टनादितिरुप- णपरुस्था०	मापवेदेवः	पोरुडुडियाळि- देव्या	पुरुपात्म- विमान	पुशोणतीर्थ	"	"	वसन्कृपिभिः	०
१०९	दिव्यदेवशा- निकाशरुप्या०	यानेःरुप- देवः	शालनापवी- देव्या	पुष्कळ- विमान	कपिलतीर्थ	"	"	कपिलकृपिणा	०
११०	तिरुमालिके- णेरुप्या०	रणदेवः	मधुरवल्ली- देव्या	सोदयवि- मान	पेरकोळतीर्थ	"	"	हायेतेन	०
१११	तिरुनापरुण- पुरस्था०	नापयणदेवः	मळरुमगेदेव्या	वेदविमान	रुलयाणीतरः	दक्षिणा०	पद्मासनासीनिः	लक्ष्म्या	०
११२	तिरुन्दु- रुप्या०	अनतपद्मनाभ- देवः	महालक्ष्मी- देव्या	हेमकूटवि- मान	मास्यतीर्थ	पूर्वाभिमुख	भुजगशयनः	इन्द्रेण	०
११३	तिरुगो- रुप्या०	आदिपिणव- देवः	मळरुमगेदेव्या	अष्टागवि- मान	कडलतीर्थ	पश्चिमा०	"	चद्रेण	०
११४	तिरुदण्ड- रुप्या०	अभयमदल- देवः	पद्मगल्लीदेव्या	तरुवर्दीप- विमान	चद्रतीर्थ	दक्षिणा०	"	अवरोयेण	०
११५	जनादेवता०	जनादेवदेवः	मवाळरुमी- देव्या	अनदतिल- यविमान	अभोनिधितिर्थं	पूर्वाभिमुख	विधति	महाभिरुप्राजित शुक्लाचार्यण्य	०
११६	श्रीमदीश्वर्यां	श्रीमत्तरुण- देवः	श्रीपेरन्द- या	पञ्चोपतिय- त्रामकविमान	पुशगुरुशभवि- तीर्थ	उत्तर०	रिद्वति	महीश्वरुत्त। श्रीश श्रीरुष्णाजमहाए जाधियानन	०
११७	मेरुगोटेगानितो रायणपुरुप्या०	रामस्त्रियतग- पणदेवः	यदुगिरुदेव्या	आमदतिल- यविमान	यदुगिरुपयते- तिरुदणतीर्थ	पूर्वाभिमुख	विधति	श्रीश्रीश्री-पय गण श्रीगणजमहाएजा धियानन	०

१४	तिरुपुराणुटिस्या	श्रीवैष्णवनि देव	कुरुगुटिवल्ली देव्या	पञ्चमघवि- मान	तिरुवाक्कडळ तीथ	पूर्वा०	तिष्ठति	पक्षमुनिना ञ्चारुणा	०
१५	श्रीत्रिल्युक्त रुस्या	एगमत्राण्डे १२वे र्योति शृङ्खल देव	शुडिकुडतदे० देव्या	शसनवि मान	तिरुमदक्कोळ तीथ	"	"	मङ्कुरापणा	०
१६	श्रीतन्मपुरेस्या	कुडळअळह देव	वरपुणवल्ली देव्या	अष्टांगवि मान	हेमपुक्कारिणी तीथ	"	पद्मासनासीन	शुगुमाकडे याभ्याम्	०
१७	तिमणगा लस्या०	अपन्देव	अन्नमनायरी देव्या	वेदच्छद विमान	पपातीथं	"	तिष्ठति	पाटयेन	०
१८	तिमाहस्यां	कालमधयाम देव	निक्षेपवल्ली देव्या	कतकवि मान	क्षीपारुधिपुक्क रिणीतीथं	पूर्वाभिमुख	"	देवै	०
१९	तिरुमारिदि मोळेस्या०	अळहद्वय	अळहद्वय देव्या	सोमच्छदो विमान	वृषभतीथं	"	"	पाडयधमदेवो	०
१००	तिरुकोटियू रुस्या०	सौम्यनारायण देव	तिरुक्कामगळ देव्या	अष्टाङ्ग विमान	वेदपुक्कारिणी०	"	पद्मासनासीन	कदवक्कुरिणा	०
१०१	तिरुमेळ्यस्या०	सत्यगिरिनाथ देव	सुप्पवदोदेव्या	सत्यगिरि विमान	सत्यतीथं	"	शुजगशयन	सत्यदेवै	०
१०२	सम्भारुम गलाशासनक मतिरुगळ यूरुस्या०	सो गपियान्देव	कौमलवल्ली देव्या	चतुरंग विमान	घटाकर्णी०	"	तिष्ठति	घटाङ्गेन	०
१०३	तिरुवञ्चवट्ट रुस्या०	तडल्लणद्वय	गमलवल्ली देव्या	वदालय विमान	पपातीथं	पश्चिमा०	"	नारदेन	०
१०४	तिरुवारान्द लेस्या०	तीर्थद्वय	पद्मासनादेव्या	घेद्विमान	वेदव्यासतर	उत्तरा०	"	ब्रह्मणा	०
१०५	तिरुपुण्णपरि शारस्या०	तिरुवञ्चुमार भन्देव	कमलवल्ली देव्या	इद्रविमान	लक्ष्मीतीथं	पूर्वा०	पद्मासनासीन	वेनतयेन	०

१०६	विष्णुसम्रा- कस्या०	वनपशुदेव	शगमल- देव्या	कनक्योति- विमान	शरतीर्थं	पश्चिमा०	तिष्ठति	भस्मासुरेण	०
१०७	तिरुदित- नस्या०	अग्निपारायण- देवः	यम- देव्या	पुण्य- विमान	अप्रतीर्थं	पूर्वाभिमुखः	"	रुस्मागदेन	०
१०८	गुहनादित- प- कस्या०	माधवदेवः	शंकर- देव्या	पुरुगन्त- विमान	पुत्रोणतीर्थं	"	"	सप्तऋषिभिः	०
१०९	द्विपदे- तिपारा- रस्या०	पारंरथ- देवः	शङ्खनाय- देव्या	पुष्कल- विमान	कपिलतीर्थं	"	"	रपिलन्सुपिणा	०
११०	तिरुमा- त्रि- कस्या०	रणदेवः	मधुर- देव्या	सोदय- मान	परकोळतीर्थं	"	"	द्वारितेन	०
१११	तिनां- पु- रस्या०	नारायणदेवः	मठर- देव्या	वेदविमान	कल्याणार- रः	दक्षिणा०	पश्चात्तनासीनः	लक्ष्या	०
११२	तिन्द- र- स्या०	अनत- प- ननाभ- देवः	महा- देव्या	ह्रम- मान	मत्स्यतीर्थं	पूर्वाभिमुख	भुजगशयनः	इद्रेण	०
११३	तिनां- र- स्या०	आदि- देवः	मठर- देव्या	अष्टाग- वि- मान	कडल- तीर्थं	पश्चिमा०	"	चद्रेण	०
११४	तिना- र- स्या०	अभय- देवः	पश्चा- देव्या	तत्त्व- विमान	चद्रतीर्थं	दक्षिणा०	"	अंयरीयेण	०
११५	जना- र- स्या०	जना- देवः	महा- देव्या	आन- यविमान	अभोनिधितीर्थं	पूर्वाभिमुख	तिष्ठति	महाभिपद्मो- जिन	०
११६	श्रीमहा- स्या०	श्रीमत्स- देवः	श्रीप- देव्या	पचो- विमान	पुत्राग- तीर्थं	उत्तर०	रिद्धति	महापु- श्रीरु- जाधि- पति	०
११७	म- र- स्या०	रामप्रिय- देवः	यदु- देव्या	आन- यविमान	यदुगिर- तीर्थं	पूर्वाभिमुख	तिष्ठति	श्रीदे- जा- पि- पति	०

अथ अष्टस्वयं व्यक्तमूर्तयः-

आद्येस्वयंचव्यक्तेस्मिन्विमानेरंगसंज्ञिते ॥ श्रीमुष्टेवैकटाद्रौचसालि-
ग्रामेचनैमिशे (पे) ॥ १ ॥ तोताद्रौपुष्करेचैवनरनारायणाश्रमे ॥ अष्टौ-
मेमूर्तयस्संतिस्वयं व्यक्तमहीतले ॥ २ ॥

अथ दिव्यदेशचतुष्टयश्लोकः-(श्रीरामानुजाचार्यांकः)

श्रीरंगमंगलमणिकरुणानिवासंश्रीवैकटाद्रिशिखरालयकालमेघम् ॥
श्रीहस्तिशैलशिखरोज्ज्वलपारिजातंश्रीशंनमामिशिरसायदुशैलदीपम् १

अथ प्रपत्तिसोपानम्-

पांड्यक्षितौकुंडिननामपुर्यांतुलाख्यमासेतुलमूलतारे ॥ शय्यातुजं-
गात्मतयाप्रतीतं (श्रीसौम्यजामातृमुनिं) प्रपद्ये ॥ १ ॥ कासारभूतमहदाह-
यभक्तिसारान्तसेवेशठारिकुलशेखरविष्णुचिचान् ॥ भक्तांगिरेणुमुनि-
वाहचतुष्कवींद्रान्माधुर्यकाव्यतुलसीप्रत्नवान्यतींद्रान् ॥ २ ॥ योद्वाप-
रांतिश्रवणेथकांच्यांहेमांबुजादाश्रयुजाख्यमासे ॥ श्रीपांचजन्योजनि-
(दिव्ययोगी) सरोभिधानंशरणंप्रपद्ये ॥ ३ ॥ मासेथतस्मिन्व मुभेवतीर्णं
परिसमुद्रंपुरिमल्लनाम्न्याम् ॥ (भूताभिधानं) मुनिमुत्पलांताच्छ्रीमद्गदांशंशर-
णंप्रपद्ये ॥ ४ ॥ तन्मासिजातंशततारकायांमायूरपुर्यामणिकैरवांतात् ॥
भक्त्यामहांशं (महदाहयं) तंश्रीनंदकांशंशरणंप्रपद्ये ॥ ५ ॥ तैष्येमहीसार-
पुरेमघर्षंजज्ञेसुरस्त्रीभुविभार्गवेण ॥ मुददर्शनांशंयमुद्गारकीर्तितं (भक्तिसारं)
शरणंप्रपद्ये ॥ ६ ॥ मध्येकलिद्वापरयोस्सहस्रवर्षाणिसभैवविवर्त्य-
भूमौ ॥ सौदर्शनीमूर्तिमुपागतंचतं (भक्तिसारं) शरणंप्रपद्ये ॥ ७ ॥ आदौ-
कलेर्हिकुरिकापुरिपांड्यदेशेवेशास्वमासिमघवानलभेःशजातम् ॥ सेना-
पतेःपदजकारिगृहेवतीर्णंश्रीशास्पदं (शठरिपुं) शरणंप्रपद्ये ॥ ८ ॥ पुनर्वसौ-
कोलपुरेथमाघेकृतावतारंघनकेरलेपु ॥ श्रीकौस्तुभांशं (कुलशेखराख्यं)
सारक्षितीशंशरणंप्रपद्ये ॥ ९ ॥ श्रीधन्विनव्याख्यपुरेनृयुग्ममासेमरुद्रे-
शशिखाप्रतीतम् ॥ गरुत्मदंशंश्वशुरंमुरारेः (श्रीविष्णुचिचं) शरणंप्रपद्ये ॥

॥ १० ॥ चोलक्षितौधनुपिमासिमहेंद्रतारेयः प्रादुरासवरदोवनमालिकां-
शात् ॥ रंगेशकेलिमुखमूर्ध्वशिखंद्विजेंद्रं (भक्तांग्रिरेणु) मनघात्मगुणंप्रपद्ये
॥ ११ ॥ कावेरीतटनिचुलपुरेत्यवंशरोहिण्याविलसतिवृषिकेवती-
र्णम् ॥ श्रीवत्सांशकफणिशायिभक्तिभाजंपाणाख्यं (वरमुनिवाहनं) प्रपद्ये ॥
॥ १२ ॥ चतुर्थयर्णेच्युतशार्ङ्गशक्त्याकृतोदयंकार्तिककृत्तिकायाम् ॥
रंगेशकैर्कर्यतरंगितांशं (चतुष्कवींद्रं) शरणंप्रपद्ये ॥ १३ ॥ पांड्यक्षमायां-
प्रथितावतारंचैत्रस्थचित्रोद्भुजमूर्ध्वचूडम् ॥ गणांशभाजं (मधुरंकवींद्रं) श-
ठारिशिष्यं शरणंप्रपद्ये ॥ १४ ॥ शुचिमासिपुण्यभुविपूर्वफल्गुनीघनजे-
नवीनतुलसीवनांतरात् ॥ उदितामुदारगुणरंगनायकप्रिववल्लभां (वसुम-
ती) मुपास्महे ॥ १५ ॥ तोंडीरोर्व्यामासुरीनाम्निवंशेचैत्रार्द्रायांशेषभोगी-
द्रशक्त्या ॥ श्रीशोदंचदर्शनस्थापनार्थंप्रादुर्भूतं (भाष्यकारं) प्रपद्ये ॥ १६ ॥
स्वस्मिन्यस्मिन्यामुनेनद्रयाख्यंमध्येमार्गदृष्टरामानुजाय ॥ गुतरत्नंलो-
करक्षानिमित्तंयोदात्प्रीत्यात (न्महापूर्ण) मीडे ॥ १७ ॥ सिंहाननांशभवमी-
श्वरयोगसिद्धौमुक्तामणिमहितनाथमुनींद्रपौत्रम् ॥ प्रज्ञाविशेषनिलयंप्र-
तिवादिनूलज्ञानिलंहृदयचितय (यामुनार्य) म् ॥ १८ ॥ वादेनजित्वाथ-
नृपार्धराज्यंचक्रेविरक्तंभुविषामुनेयः ॥ तं (राममिश्रं) कुमुदाक्षशक्तिपद्माक्ष-
शिष्यं शरणंप्रपद्ये ॥ १९ ॥ श्रीनाथयोगींद्रमखादवाप्यशठारिसूक्ति-
मुरगानभंग्या ॥ हृष्टंजयत्सेनविपश्चिदंशं (श्रीपुंडरीकाक्ष) महंप्रपद्ये ॥ २० ॥
चोलक्षितौशोदृकुलावतंसद्विजोत्तमादीश्वरपूर्वभट्टात् ॥ दीप्तोदयंदिव्य-
गजाननांशंभक्ताग्रगं (नाथमुनिं) प्रपद्ये ॥ २१ ॥ नत्वाशठारिमाखिलागम-
सारसूक्तिसेनापतिमुरजिदंघ्रिसखंनिषेव्य ॥ पद्मामशेषजगतांजननींप्रण-
म्यश्रीकांतं (मादिपुरुषं) शरणंप्रपद्ये ॥ २२ ॥ प्रपत्तिसोपानमिदंपठंतिश्रु-
ण्वंति येनित्यमनन्यचित्ताः ॥ तेषांहरेर्नित्यविभूतिसौपसुखावहारोहण-
मूर्जितं स्यात् ॥ २३ ॥

१ अथ ऊर्ध्वपुण्ड्रधारणविधानम्—(श्रुतिस्मृतिपुराणेषु)

तत्रतावन्महोपनिषदि—

धृतोर्ध्वपुण्ड्रःपरमेशितारंनारायणंसांख्ययोगाधिगम्यम् ॥ ज्ञात्वावि-
मुच्येतनरस्समस्तैस्संसारपाशैरितिचैवविष्णुम् ॥ १ ॥—॥ (कठशा-
खायाम्)—धृतोर्ध्वपुण्ड्रःरुतचक्रधारीविष्णुंपरंध्यायतियोमहात्मा ॥ स्वरे-
णमंत्रेणसदाहृदिस्थंपरात्परंयन्महतोमहांतम् ॥ १ ॥—॥ (अथर्वणे)
हरेःपादाकृतिमात्मनोहितायमध्येच्छद्रमूर्ध्वपुण्ड्रयोधारयतिसपरस्यप्रियो-
भवति । सपुण्यभागभवति । समुक्तिभागभवति ॥—॥ (ब्रह्मांडे)—
ग्रहस्थोब्रह्मचारीचवानप्रस्थस्तथायतिः ॥ अवश्यंधारयेन्नित्यमुर्ध्वपुण्ड्रसु-
शोभनम् ॥ १ ॥

२ अथ ऊर्ध्वपुण्ड्रधारणयोग्यपंचमृत्तिकाः—(ब्रह्माण्डादौ)

पर्वताग्नेनदीतीरिमक्षेत्रेविशेषतः ॥ सिंधुतीरेचवल्मीकेतुलसीमूलसं-
श्रिते ॥ १ ॥ मृदएतास्तुसंग्राह्याःवर्जाह्यन्यत्रमृत्तिकाः ॥ ५ ॥

अथ धृतोर्ध्वपुण्ड्रस्थदेवताः—(पाम्रोत्तरखंडेएकत्रिंशोऽध्याये)

ललाटेकेशवंकुर्यान्नारायणमथोदरे ॥ वक्षस्थलेमाधवंतुगोविंदं
कंठकूबरे ॥ १ ॥ विष्णुंचदक्षिणेकुक्षौबाहुकेमधुसूदनम् ॥ त्रिवि-
क्रमस्कंधदेशोवामनंवामपार्श्वके ॥ २ ॥ श्रीधरंबाहुमध्येतुहृषीकेशं
तुतद्भुजे ॥ पृष्ठेचपद्मनाभंतुत्रिकेदामोदरंन्यसेत् ॥ ३ ॥ तत्रक्षालन
तोयेनवासुदेवंचमूर्धनि ॥ १३ ॥

३ अथ धार्यमाणोर्ध्वपुण्ड्राणांपरिमितिमाह—

ललाटेभुजयुग्मेचपृष्ठयोःकंठकूबरे ॥ धारयेदूर्ध्वपुण्ड्राणिचतुरंगुलमा-
यतम् ॥ १ ॥ कुक्षौतत्पार्श्वयोःप्रोक्तमायतंतुदशांगुलम् ॥ बाह्वोर्वक्ष-
स्थलेपुण्ड्रंद्वादशांगुलमुच्यते ॥ २ ॥ १२ ॥

४ अथ वर्णभेदेनोर्ध्वपुण्ड्रसंख्याभेदाः—

एवंद्वादशपुण्ड्राणिब्राह्मणस्ततंधरेत् ॥ तत्तत्पुण्ड्रेपुतन्मूर्तिध्यात्वाभंत्रे

णधारयेत् ॥ १ ॥ चत्वारिभूभुजांप्रोक्तद्विपुंड्रंतुविशांस्मृतम् ॥ एकपुं-
द्वंतुनारीणांशूद्राणांचविधीयते ॥ २ ॥ ५ ॥

५ अथ धार्योर्ध्वपुण्ड्रस्थानक्रमदेवताः—

ललाटेहृदयेबाह्वोःचतुःपुंड्राणिधारयेत् ॥ ललाटेहृदयेद्वेतुफालेत्वे-
कंविधीयते ॥ १ ॥ ऊर्ध्वपुंड्रंललाटेतुसर्वेषांप्रथमंस्मृतम् ॥ ललाटादि-
क्रमेणैवधारणंतुविधीयते ॥ २ ॥ मूर्तयोवासुदेवायाःचतुःपुंड्रेषुधारयेत् ॥
द्वेचगोविंदरुष्णारूप्येत्वेकंनारायणंधरेत् ॥ ३ ॥ एपुंड्रविधिःप्रोक्तःसर्वे
पांगिरिजेमया ॥ ३ ॥

६ अथोर्ध्वपुण्ड्राकृत्यादयः—

अश्वत्थपत्रसंकाशंवेणुपत्राकृतिंतथा ॥ पद्मकुट्टमलसंकाशंमोहनं-
त्रितयंस्मृतम् ॥ १ ॥ महाभागवतशुद्धःनित्यंहरिपदाकृतिम् ॥
दंडाकारंतुवैदेविधारयेदूर्ध्वपुंड्रकम् ॥ २ ॥ ४ ॥ ॥—॥ (सचरित्ररक्षा-
याम्)—द्व्यंगुलंपंगुलंवापिसांतरालंप्रकल्पयेत् ॥ पार्श्वौद्व्यंगुलमात्रौ
स्यादूर्ध्वपुंड्रस्यलक्षणम् ॥ १ ॥—॥ (भरद्वाजसंहितायाम्)—ऊर्ध्व-
पुंड्रांतरालेतुचक्रादीन्धारयेत्सदा ॥ बहिष्कृताह्यभिक्रुद्धापपात्प्रच्याव-
यंतिते ॥ १ ॥ प्रातर्मध्यंदिनेसायमूर्ध्वपुंड्रेणकेशवः ॥ अरुतैर्वापिसु-
कृतैःतैस्तैःप्रीणातिकर्मभिः ॥ २ ॥ प्रभातेदिव्यलोकस्थंमध्याह्नेचार्कमध्य-
गम् ॥ तोपयन्नूर्ध्वपुंड्रेणसायंस्वात्मगतंहरिम् ॥ ३ ॥

७ अथोर्ध्वपुण्ड्रेषुहरिद्राधार्याः—(सचरित्ररक्षायाम्)

ऊर्ध्वपुंड्रेषुसर्वेषुहरिद्राधारयेच्छुभाम् ॥ अभिपिकंतुयच्चूर्णविष्णु-
विबेसदानरः ॥ १ ॥ हरिद्राधारयेद्यस्तुसोश्वमेधफलंलभेत् ॥—॥
(संग्रहे)—ऊर्ध्वपुंड्रस्यांतरालेहरिद्रांयोनधारयेत् ॥ सर्वैष्णवोललाटेतु-
श्रियंमांचव्यपोहति ॥ १ ॥—॥

अथ ऊर्ध्वपुण्ड्रस्थहरिद्राचूर्णाभिमानिदेवताः—(हारीतः)

श्रीलक्ष्मीःकमलापद्मापद्मिनीकमलालया ॥ रमावृषाकपी (?)धन्यावृ-

द्विरिज्यातथेदिरा ॥ १ ॥ शक्तयःकेशवादीनांसंप्रोक्तापरमेपदे ॥—॥
 (पांचरात्रे) श्रीदेवीप्रथमं नामद्वितीयममृतोद्भवा ॥ तृतीयकमलाप्रोक्तं-
 चतुर्थंशांतिशोभिनी ॥ १ ॥ पंचमंविष्णुपत्नीतिपष्टवैवैष्णवीतथा ॥
 सप्तमंतुवरारोहाचाष्टमंहरिवल्लभा ॥ २ ॥ नवमंशाङ्गिणीप्रोक्तं दशमं देव-
 देवता ॥ एकादशंतुलक्ष्मीश्चद्वादशंसुरसुंदरी ॥ ३ ॥—॥ (आगमे)—
 श्रीदेवीप्रथमाज्ञेयाद्वितीयास्त्वमृतोद्भवा ॥ तृतीयाकमलाप्रोक्ताचतु-
 र्थीलोकसुंदरी ॥ १ ॥ पंचमीविष्णुपत्नीचषष्ठीश्रीवैष्णवीतथा ॥ सप्तमी-
 तुवरारोहाहाष्टमीहरिवल्लभा ॥ २ ॥ नवमीशाङ्गिणीप्रोक्तादशमीदेवदे-
 वता ॥ ३ ॥ एकादशीमहालक्ष्मीद्वादशीसुरसुंदरी ॥ श्रीचूर्णस्या-
 भिमामिन्धोद्वादशैताःपराशुभाः ॥ ४ ॥ १२ ॥

८ अथ ऊर्ध्वपुंड्रयोग्यहरिद्राचूर्णभाजनम्—

फलादन्यत्रविल्वस्ययच्चूर्णंपूरयेच्छुभम् ॥ अवैष्णवस्तपिज्ञेयोतं-
 कुप्यतिहरिपिपा ॥ १ ॥

९ अथ ऊर्ध्वपुंड्रमृद्वर्षणप्राणप्रतिष्ठापनधारणेषु

ऋपिच्छन्दोदेवतादयः—

ॐ ऊर्ध्वपुंड्रमृद्वर्षणमंत्रस्य । वराहऋषिः । अनुष्टुप्छन्दः ।
 श्रीभूमिर्देवता । अकारबीजम् । यकारशक्तिः । ऊर्ध्वपुंड्रमृद्वर्ष-
 णार्थे ऊर्ध्वपुंड्रमिश्रप्राणप्रतिष्ठार्थे वज्रपेषिनियोगः । एवमूर्ध्वपुंड्रधा-
 रणमंत्रस्य । राणायनीयनात्यमुग्निदूर्वासोभागुरिगौर्गुंडीगौर्गुल्लव्युप-
 यन्युगार्ग्यसोपकर्षकण्वकुथिथिनिशालिहोत्राऋषयः । गायत्र्युष्णि-
 गनुष्टुब्जगतीपङ्क्तिव्याहृतिशकरीबृहद्रथंतरविराडतिजगतीविष्टारपङ्क्त-
 यःछंदांसि ॥ केशवादियासुदेवांताःत्रयोदशमूर्तयोदेवताः । ॐ अं
 बीजम् । ॐ उंकीलकम् । ॐ मंशक्तिः । ऊर्ध्वपुंड्रधारणोविनि-
 योगः । ॐ क्रुद्धोत्कायस्वाहा । ल्कायस्वाहा । मत्कायस्वाहा ।

पृत्कोल्कायस्वाहा । ध्यानम् ॥ अर्कोद्गासंकिरीटान्वितमकरलसत्कुंड-
लंदीप्तिराजत्केयूरकौस्तुभाभाशबलरुचिभरवैजयंतीधरंतम् ॥ नाना-
रत्नांशुभिन्नाभरणशतयुतंश्रीधराभिलष्टपार्श्ववन्देदोस्सक्तचक्रांबुरुहविल-
सितंविश्ववंयंमुकुंदम् ॥ १ ॥ अस्त्रमंत्रेणवामहस्तंतंशोध्यप्रणवेनजलं
निधायोद्धृतासीतिमृदमादायगंधद्वारेत्यस्त्रमंत्रेणदशदिक्षुरक्षांकृत्वाप्रण-
वमूलाभ्यामभिमंन्यनारसिंहवीजंविलिरुयॐ भगवन्पवित्रमितिजलंनि-
क्षिप्यतर्जन्यामृदंजलंचैकीकृत्यत्तगवत्पादद्वयंस्मरन्विष्णोः क्रमोसीतिमं-
त्रेणपंचौपनिपदेर्मूलेनद्वादशाक्षरेणसप्तवैष्णवमंत्रैश्चाभिमंन्यप्रणवेनतर्ज-
न्यामृदमादायमूर्ध्निविन्यसेत् ॥ ॐ केशवायनमइत्यादिभिः द्वादशो-
र्ध्वपुंड्रांधृतवारोपद्वादशाक्षरेणमूर्ध्निविन्यसेत् । ॐ केशवायनमइत्यो-
दिभिःपदंगन्यासकरन्यासान्कुर्यात् । ततःचतुश्चक्रमित्याद्यग्रिमंध्यायेत् ॥

१० अथ द्वादशोर्ध्वपुंड्राभिमानीदेवतानां ध्यानम्-

(वैकुण्ठदीक्षितीयेधर्मशास्त्राचारखंडे)

चतुश्चक्रंनमस्यामिकेशवंकनकप्रभम् ॥ नारायणंधनश्यामंचतुश्शं-
खंनमाम्यहम् ॥ १ ॥ माधवंमणिभंगाभंचितयामिचतुर्गदम् ॥ चंद्रव-
र्णंचतुश्शाङ्गोविंदमभिसंश्रये ॥ २ ॥ विष्णुंचतुर्हलंबंदेपप्रकिंजल्क-
सन्निभम् ॥ चतुर्मुखलमञ्जाभंसंश्रयेमधुसूदनम् ॥ ३ ॥ आश्रयामि
चतुःखड्गमग्निवर्णत्रिविक्रमम् ॥ वामनंबालसूर्याभंचतुर्वज्रसमाश्रये ॥
॥ ४ ॥ श्रीधरंपुंडरीकाभंचतुःपट्टंसमाश्रये ॥ चतुर्मुद्रमभ्येमिहृषीके-
शंतटित्प्रभम् ॥ ५ ॥ पंचायुधंपद्मनाभंप्रणमाम्यर्करोचिपम् ॥ दामो-
दरंचतुःपाशमिंद्रगोपनिभंभजे ॥ ६ ॥ ऊर्ध्वपुंड्रेष्वितिश्रीरांनित्यंध्यायी-
तनामभिः ॥ १२ ॥

११ अथ तुलसीजन्मतद्विवाहतद्रक्षणवृन्दावनतन्माहात्म्यानि-

(पद्मपुराणे ब्रह्मवैवर्तेच)

भगवन्त्वन्मुस्तात्सर्वंश्रुतमस्माभिरुत्तमम् ॥ माहात्म्यंश्रीतुलस्यास्तु-

कथयस्वसुरेश्वर ॥ १ ॥ कुत्रोत्पन्नाचकिंरूपाकिंवर्णाकिनचाचिता ॥
 तदर्चनविधिःकीदृगुद्यापनविधिःकथम् ॥ २ ॥ पूजिताकिंददात्पेपात-
 त्सर्ववक्तुमर्हसि ॥ ब्रह्मोवाच ॥ शृण्वंतुमुनयस्तर्वेतुलसीव्रतमुत्तमम् ॥ ३ ॥
 धन्यंयशस्यमायुष्यमारोग्यंदुःखनाशनम् ॥ दंपत्योःप्रीतिजनकंपुत्रपौ-
 त्रान्निवृद्धिदम् ॥ ४ ॥ पिशाचग्रहरक्षोर्ग्रंपवित्रंपापनाशनम् ॥ सदावि-
 जयदंराज्ञांविघ्नौषध्वांतनाशनम् ॥ ५ ॥ पूर्वसुरैर्मथ्यमानेक्षीराब्धौसाम-
 वादिजाः ॥ उत्पन्नैपातदादेवीतुलसीकामरूपिणी ॥ ६ ॥ कुमारीचारु-
 सवांगीविंचोष्ठीमृगलोचना ॥ पूर्णचंद्राननाश्यामालशमध्यामुकेशिनी
 ॥ ७ ॥ सुपक्वदाडिमीवीजतुल्यदंताचतुर्भुजा ॥ शंखारीचगदापद्मेदधा-
 नागरुडास्थिता ॥ ८ ॥ स्तूयमानाभक्तजनैस्तुराकिन्नरपन्नगैः ॥ एवं-
 रूपाचसादेवीभक्तेप्सितवरप्रदा ॥ ९ ॥ चतुर्द्वारेष्वेतकृष्णादिव्यरूपैर्व्य-
 वस्थिता ॥ आराधितामयाविष्णुशंभुशक्रादिभिस्तुरैः ॥ १० ॥ प्राप्तो
 मनोरथस्तर्ष्वशास्त्राभिस्तदनुग्रहात् ॥ एवंप्रभावासादेवीययेदं धार्यतेजगत्
 ॥ ११ ॥ ऋषय ऊचुः ॥ देव्याः स्वरूपमधुनावर्णितंयत्त्वयाविभो ॥
 इयं हिगुप्तरूपातुदृश्यतेभुविसर्वदा ॥ १२ ॥ संशयोयंसुरभेष्टच्छित्त्वाब्रू-
 हिययातथम् ॥ त्वदन्यःसंशयस्यास्यच्छेदकोनहिवियते ॥ १३ ॥
 ब्रह्मोवाच ॥ पूर्वमासीद्दानवेद्रोनाम्नाजलंपरोमुरः ॥ तस्यभावांहिचा-
 र्वंगीमुरूपाचारुयावना ॥ १४ ॥ कामरूपापूर्णचंद्रवदनातिमनोहरा ॥
 श्यामासुमध्यातन्वंगीनाम्नापुंदेनिविश्रुता ॥ १५ ॥ विंचोष्ठीहंसगमना-
 तरुणीकीकिलस्वरा ॥ मुकेशीपद्मवदनापीनोन्नतपदोधरा ॥ १६ ॥
 श्रीरत्नभूतासावृंदाराजस्तस्यमुचेभ्रमि ॥ जलंधरासुरेंद्रस्यसर्वगालगुणा-
 न्विता ॥ १७ ॥ तांकिनचित्प्रमंगेनदृष्टासीपुरूपाचमः ॥ अनुरक्तंभव-
 त्तस्यांभावमायाविमोहितः ॥ १८ ॥ कालेनमहतावृंदापंचत्वंसमृपा-
 गता ॥ जलंधरनरेंद्रस्यराज्यलक्ष्मीर्विनिर्गता ॥ १९ ॥ तच्छुट्वाकेगव-
 स्नवंतद्वियोगेनदुःखिनः ॥ तच्चिनाभम्पनिनदान्तपगेभृत्सुदुःखितः ॥

॥ २० ॥ उभेतेतुलसीलक्ष्म्यावेकीभूतातुशांभवि ॥ तच्चित्तोगुल्मरूपे-
णरूपंदधतुरुत्तमम् ॥ २१ ॥ पवित्रकेसरैर्युक्तंपत्रैरामोदसंवृतैः ॥ ततो-
बृंदावनेचारुतुलसीवनमाश्रिता ॥ २२ ॥ पुनः श्रीतुलसीपुक्तोविष्णु-
वैकुण्ठमन्वगात् ॥ ततःप्रभृतिलोकेस्मिन्नाम्नाबृंदावनंस्मृतम् ॥ २३ ॥
इत्येपाकथिताबृंदाद्वितीयोक्ताह्यनुत्तमा ॥ भ्रामंगिकीमहापुण्याप्रसंगा-
त्पापनाशनी ॥ २४ ॥ अथोदगयनेप्राप्तेपुण्येह्यितिथियोगतः ॥ शुक्ता-
याहिमगर्भायांसिकायांतीर्थवारिणा ॥ २५ ॥ पंचामृतैःस्नापयित्वास्ति-
कायामभिमंत्रितम् ॥ तुलसीरोपणंकुर्यात्स्वस्तिवाचनपूर्वकम् ॥ २६ ॥
स्वच्छोदकेनतांसिकायत्नेनपरिरक्षयेत् ॥

१२ श्रीरामानुजाचार्यशिष्यपीठैकान्तिसंख्यातत्कृतग्रन्थादयः—
(अन्यत्र नारदीये च)

कल्पब्देदिव्यकुंभेबुधजनविदितेवत्सरेपिंगलात्येचैत्रेमासेगतेषुद्विषु-
दशदिनेष्वेधमानेहिमांशौ ॥ पंचम्यार्द्रासमेतेसुरगुरुदिवसेकर्कटाख्येदि-
ल्लयेश्रीमान्नामानुजार्यस्तमजनिनिगमांतार्यसंरक्षणार्थम् ॥ १ ॥ गन्तु-
जस्तप्तशतैर्यतीनांपीठैश्चतुस्सप्तविभिस्समेतः ॥ एकांविस्तिर्द्वाशसि-
हस्रैःश्रीरिंगआस्तेयतिसार्वभौमः ॥ २ ॥ वेदार्यस्यचनंप्रहृष्टुगुणैः
तदीपंतथावेदार्थस्यचसारमर्थगहनंश्रीजाप्यमत्यद्भुतम् ॥ श्रीवासाप्यन्य
प्रपत्तिविषयेगद्यत्रयंचाकरोत्तस्मैलक्ष्मणलक्षणापमुनयेतृष्पन्नःकुण्ड ॥
॥ ३ ॥ लक्ष्मीनाथाख्यसिंधौशठारिपुजलदःप्राप्यकान्त्यनारिस्तद-
वाप्त्यपिचत्तदुरधुवरांभोजचक्षुर्जराभ्याम् ॥ गन्तारंशानुनाख्यतन्नि-
मथयतींद्राख्यपद्माकरेद्रंसंपूर्यप्राणिमत्पेप्रवहविबहुवाग्नेकेद्रुवैः ॥
॥ ४ ॥ अमंतःप्रथमंरूपंलक्ष्मणवत्तनरम् ॥ तद्वदन्तुद्वैतकृष्ण-
काश्विद्भविष्यति ॥ ५ ॥ पन्थुःनंजनवाग्निप्राप्तिःप्राप्त्युक्तिः ॥
अहीनामीश्वरःसाक्षादमूद्रामानुजोमुनिः ॥ ६ ॥

अथ श्रीरामानुजाचार्याष्टोत्तरशतनामानि-

रामानुजःपुष्कराक्षीयतीन्द्रःकरुणोकरः ॥ कांतिमृत्यात्मजश्श्रीमा-
 ल्लोत्तममनुपदिग्रहः ॥ १ ॥ सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञःसर्वज्ञस्सर्जनप्रियः ॥
 नारायणरूपपात्रंश्रीभूतपुरनायकः ॥ २ ॥ अनेघोभक्तमंदारःकेशवी-
 नंदवर्धनः ॥ कांचीपूर्णप्रियसखःप्रणतीर्तिविनाशनः ॥ ३ ॥ पुण्यसं-
 कीर्तनःपुण्योत्रहराक्षसमोचकः ॥ यादवीपादितापार्थवृक्षच्छेदकुठारक-
 ॥ ४ ॥ अमोघोलक्ष्मणमुनिःशारदाशोकनाशनः ॥ निरंतरंजनाज्ञान-
 निर्मोचनविचक्षणः ॥ ५ ॥ वेदांतद्वयसारज्ञोवरदांबुप्रदायकः ॥ परा-
 भिर्भायतत्त्वज्ञोयामुनेंगुलिमोचकः ॥ ६ ॥ देवैराजवृणालब्धपद्वाक्या-
 र्थमहोदधिः ॥ पूर्णार्यलब्धसन्मंत्रःशौरिर्पादाब्जपटपदः ॥ ७ ॥ त्रिदं-
 डधारीधर्मज्ञोब्रह्मध्यानपरायणः ॥ रंगेशकैकर्यरतोविभूतिद्वयनायकः ॥
 गोष्ठीपूर्णरूपालब्धमंत्रराजप्रकाशकः ॥ वररंगानुकंपात्तद्रीविडाम्नाय-
 सागरः ॥ ९ ॥ मालाधरार्यविज्ञातद्राविडाम्नायतत्त्वधीः ॥ चतुस्स-
 ततिशिष्याढ्यःपंचाचार्यपदाश्रयः ॥ १० ॥ प्रपातविपतीर्थाभःप्रकटी-
 कृतवैभवः ॥ प्रणतीर्तिहराचार्यःदर्शभिक्षोक्तभोजनः ॥ ११ ॥ पवित्रो-
 क्तकूरेशोर्भागिनेयस्त्रिदंडैकः ॥ कूरेशंदाशरथ्यादिचरमार्थप्रकाशकः ॥
 ॥ १२ ॥ श्रीरंगवेङ्कटेशाद्रिप्रकटीकृतवैभवः ॥ देवरंजाचनरतोमूकमुक्ति-
 प्रदायकः ॥ १३ ॥ यज्ञमूर्तिप्रतिष्ठातामन्त्रीथोर्धरणीधरः ॥ वरदाचार्यस-
 द्भक्तोयज्ञेशीर्तिविनाशनः ॥ १४ ॥ अनंतात्तीष्टफलदोविह्वलेन्द्रप्रपूजितः
 ॥ श्रीशैलपूर्णकरुणालब्धरामायणार्थकः ॥ १५ ॥ प्रपत्तिधर्मकरतो-
 गोविंदार्यप्रियानुजः ॥ व्यासिसूत्रार्थतत्त्वज्ञोचोभायर्नमतानुगः ॥ १६ ॥
 श्रीभाष्यदिमहाग्रंथकारकःकलिनाशनः ॥ अद्वैतमतविच्छेत्ताचिशिष्टो-
 द्वैतपालकः ॥ १७ ॥ कुरंगनगरीपूर्णमंत्ररत्नप्रदर्शकः ॥ विनाशिता-
 खिलमताशोपीकृतरमापतिः ॥ १८ ॥ पुत्रीकृतशठारातिशठजिच्चर्ण-
 मोचकः ॥ भाषादत्तहयग्रीवोभाष्यकारोमहायशाः ॥ १९ ॥ पवित्रो-

कृतभूभागःकूर्मनाथप्रकाशकः ॥ श्रीवैकटोचलाधीशशंखचक्रप्रदर्शकः ॥
 ॥ २० ॥ श्रीवैकटेशश्वशुरःश्रीरमासखदेशिकः ॥ कृपामात्रप्रसन्नार्यो
 गोपिकामोक्षदायकः ॥ २१ ॥ समीचीनैर्यसच्छिष्यस्तत्कृतोवैष्णव-
 प्रियः ॥ कृमिकंठनृपध्वंसीसर्वमंत्रमहोदधिः ॥ २२ ॥ अंगीकृतांध्रपू-
 णार्यसालिग्रामप्रतिष्ठिता ॥ श्रीभक्तेश्रामपूर्णाढ्योविष्णुवर्धनरक्षकः २३ ॥
 वौद्धध्वान्तसहस्रांशुःशेषरूपप्रदर्शकः ॥ नगरीकृतवेदाद्रिःडिड्डीश्वरसम-
 र्चितः ॥ २४ ॥ नारायणप्रतिष्ठात्तसंपत्पुत्रविमोचनः ॥ संपत्कुमौरज-
 नकःसौधुलोकशिखामणिः ॥ २५ ॥ सुप्रतिष्ठितगोविंदराजःपूर्वमनो-
 रथः ॥ गोदाईजोदिगिवंजेतागोदाईभीष्टप्रपूरकः ॥ २६ ॥ सर्वसंशयवि-
 च्छेत्ताविष्णुलोकप्रदायकः ॥ अव्ययैहंमहद्वर्मायतिरैजोगर्दुरः ॥ २७
 एव रामानुजार्यस्यनाम्नामष्टोत्तरंशतम् ॥ यः पठेच्छृणुयाद्वापिसर्वान्का-
 मान्समश्नुते ॥ २८ ॥ यदांध्रपूर्णेनमहात्मनेदंस्तोत्रं कृतं सर्वजनावनाय ॥
 तज्जीवभूतंभुवि वैष्णवानां बभूव रामानुजमानसानाम् ॥ २९ ॥ १०८ ॥

अथ यतिराजश्रीरामानुजाचार्यसप्ततिः—

कमप्याद्यंगुर्वेदेकमलागृहमेधिनम् ॥ प्रवक्ताच्छंदसांक्तापांचरात्र-
 स्ययःस्वयम् ॥ १ ॥ सहधर्मचरंशौरेःसंमंत्रितजगद्धिताम् ॥ अनुग्रहमर्या-
 वेदेनित्यमज्ञाननिग्रहाम् ॥ २ ॥ वेदेवैकुण्ठसेनान्यदेवंसूत्रवतीसरवम् ॥
 यद्वेत्रशिखरस्पदेविश्वमेतद्व्यवस्थितम् ॥ ३ ॥ यस्यसारस्वतस्रोतोवकु-
 लामोदवासितम् ॥ श्रुतीनांविश्रमायालंशठारितमुपास्महे ॥ ४ ॥ नाथे-
 नमुनिनाथेनत्तवेयंनाथवानहम् ॥ यस्यनैगमिकंतत्त्वंहस्तामलकतांग-
 तम् ॥ ५ ॥ नमस्याम्यरविंदाक्षंनाथभावेव्यवस्थितम् ॥ शुद्धसत्त्वमयं-
 शौरैरवतारमिवापरम् ॥ ६ ॥ अनुज्झितक्षमायोगमपुण्यजनबाधकम् ॥
 अस्पृष्टमदरागंतरामंतुर्यमुपास्महे ॥ ७ ॥ विगाहेयामुनंतीर्थसाधुत्रुंदाव-
 नेस्थितम् ॥ निरस्तजिह्वगत्पर्शयत्रकृष्णःकृतादरः ॥ ८ ॥ इयानिर्द-
 यतींद्रस्यदेशिकंपूर्णमाश्रये ॥ येनविश्वसृजोविष्णोरपूर्यतमनोरथः ॥ ९ ॥

लैरंतर्निलीनमपनीयतमोमदीयम् ॥ विज्ञानचित्रमनघंलिखतीवचित्ते-
 व्याख्यानकेलिरसिकेनकरांबुजेन ॥ २४ ॥ उद्गृह्णीतीमुपनिपत्सुनिगू-
 ढमर्थचित्तेनिवेशयितुमल्पधिषांस्वयंनः ॥ पश्येमलक्ष्मणमुनेःप्रतिपन्नह-
 स्तामुन्निद्रपद्मसुभगासुपदेशमुद्राम् ॥ २५ ॥ आकर्षणानिनिगमांतस-
 रस्वतीनामुच्चाटनानिवाहिरंतरूपपुवानाम् ॥ पथ्यानिघोरजवसंज्वरपीडि-
 तानां हृद्यानिभांतियतिराजमुनेर्वचांसि ॥ २६ ॥ शीतस्वभावसुभगानु-
 भवःशिखावान्दोषावमर्दनयतोन्नतिरोपधीशः ॥ तापानुबंधशमनःतपनः
 प्रजानांरामानुजोजयतिसंवलितत्रिधामा ॥ २७ ॥ जयतिसकलविद्या-
 वाहिनीजन्मशैलोजनिपथपरिवृत्तिश्रांतविश्रांतिशाखी ॥ निखिलकुम-
 तिमायाशर्यरीवालसूर्योनिगमजलधिवेलापूर्णचंद्रोपतींद्रः ॥ २८ ॥ मुनिव-
 हुमतसारामुकनिश्श्रेणिकेयंसहृदयहृदयानांशाश्वतीदिष्टसिद्धिः ॥ शमितदु-
 रितखेदासंयमोद्गस्यसूक्तिःपरिचितगहनानःप्रस्तुर्वातप्रसादम् ॥ २९ ॥ अथ
 मरुपरिखिन्नस्फूर्तिपानीयसिद्धिःदुरितरहितजिह्वादुग्धकुल्यासकुल्या ॥
 श्रुतिनयनसनाजिःशोभतेलक्ष्मणोकिर्नरकमथनसेवास्वादानाडिधमानाम् ॥
 ३० ॥ हरिपदमकरंदस्यंदिनःसंभितानामनुगतबहुशाखास्तापमुन्मूलयंति
 ॥ शमितदुरितगंधाःसंयमोद्गप्रबंधाःकुतुकिजनमनीपाकल्पनाकल्पवृक्षाः
 ॥ ३१ ॥ नानाभूतैर्जगति समयेर्नर्मलीलांविधित्सोरंत्यं वणप्रथयतिविभोरा
 दिमव्यूहभेदे ॥ विश्वंत्रातुंविषयनियतं व्यंजितानुग्रहस्तन्निवृक्त्सेनोयतिप-
 तिरसौवैत्रसारद्यिदंडः ॥ ३२ ॥ लक्ष्यंबुद्धेर्ललितरसनालास्यलीलानिदानं-
 शुद्धास्वादंकिमपिजगतिश्रोत्रदिव्यौषधंनः ॥ लक्ष्यालक्ष्यैःसितजलधिव-
 द्जातितात्पर्यरत्नैर्लक्ष्मीकांतस्फुटितमुकुरोलक्ष्णार्योपदेशः ॥ ३३ ॥
 स्थितिमवधीरयंत्यतिमनोरथसिद्धिमतीयतिपतिसंप्रदायनिरयायवनोप-
 चिताः ॥ मधुकरमौलिद्वन्मददंतुरदंतिघटाः करटकटाहवाहिघनशीक-
 रशीफरिताम् ॥ ३४ ॥ अनुपधिरंगवृत्तिरसिकानभितांडवयन्निगमवि-
 मर्शकेलिनिरतैर्निभृतेर्विभृतः ॥ गुणपरिणद्धसूक्तिहृदकोटिविघट्टनयारट-

तिदिशामुखेपुयतिराजयशःपटहः ॥ ३५ ॥ इदं प्रथमसंतवत्कुमतिजाल-
 कूलंकपामृषामतविपानलज्वलितजीवजीवातवः ॥ क्षरंत्यमृतमक्षरंय-
 तिपुरंदरस्योक्तयः चिरंतनसरस्वतीचिकुरबंधसैरंध्रिकाः ॥ ३६ ॥
 सुधाशनसुदुर्ग्रहश्रुतिसमष्टिमुष्टिंधयःकथाहवमसौगतान्कपटसौगतान्खं-
 डयन् ॥ मुनिर्मनासिलक्ष्मणोमुदमुदंचयत्यंजसा मुकुंदगुणमौक्तिकप्रकर-
 युक्तिभिःसूक्तिभिः ॥ ३७ ॥ कपर्दिमतकर्दमंकपिलकल्पनावागुरादुरत्यय-
 मतीत्यतद्ब्रुहिणतंत्रयंत्रोदरम् ॥ कुटाष्टिकुहनामुखेनिपततःपरब्रह्मणःकर-
 ग्रहविचक्षणोजयतिलक्ष्मणोयंमुनिः ॥ ३८ ॥ कणादपरिपाटिभिःकपिल-
 कल्पनानाटकैः कुमारिलकुत्तापितैःगुरुनिबंधनग्रंथिभिः ॥ तथागतकथा-
 शतैस्तदनुसारिजल्पैरपिप्रसारितमिदंजगत्प्रगुणितंयतींद्रोक्तिभिः ॥ ३९ ॥
 कथांकलहकौतुकग्रहगृहीतकोतस्कुतंप्रथाजलधिंसंभवप्रसनकुंभसंभूत-
 यः ॥ जयंतिसुधियोयतिक्षितिभृदंतिकोपासनप्रभावपरिपाटिमाऽप्रमित-
 भारतीसंपदः ॥ ४० ॥ यतीश्वरसरस्वतीसुरभिनाशयानांसतांवहामि-
 चरणानुजंप्रणतिशालिनामोलिना ॥ तदन्यमतदुर्मतज्वलितचेतसांवा-
 दिनांशिरस्सुनिहितमयापदमदक्षिणंदक्षिणम् ॥ ४१ ॥ भजस्वयतिभूप-
 तेरनिदमादिदुर्वासनाकदध्वपरिवर्तनश्रमनिवर्तिनीवर्तनीम् ॥ लभस्वहृद-
 यस्वयंरथपदायुधानुग्रहद्रुतप्रहतिनिष्ठदुष्टदुरितदुष्कारेनिच्छतिम् ॥ ४२ ॥
 यद्येतंयतिसार्वभौमकथितविद्यादिवियातमःप्रत्यूषप्रतितंत्रमंतिमयुगेरुशि-
 द्विप्रश्चित्तमः ॥ तत्रैकत्रजदित्युपैतिपिलयंतचन्मतस्थापनाहेवाक्प्रथमा-
 नहेतुककथाकल्लोलकोन्द्रालः ॥ ४३ ॥ कुमतिविहितग्रंथग्रंथिप्रभृतम-
 तांतरग्रहिलमनमःपश्यंत्यल्पांयतीश्वरभारतीम् ॥ विकटमुरभिद्वक्षःपी-
 ठीपरिष्करणोचितःकुलगिग्निलारोहेभावीकियानिर्वर्कस्तुभः ॥ ४४ ॥
 स्थविरनिगमस्तोमस्थेयां(१)यतीश्वरपद्धतिकुमतिफणितिक्षोभक्षीयाःक्षि-
 पनुभजंतुवा ॥ रसपरिमलश्लाघाघोषम्फुटपुटभेदनलवणवणिजःकपूरा-
 धंकमित्यभिभवते ॥ ४५ ॥ बहतिमहिलायायोवेधास्ययामुखंरंमुखैः

वरततुतयावामोक्षागःशिवस्यविवर्तते ॥ तदपिपरमंतत्त्वंगोपीजनस्यव-
 शंवदंमदनकदनैर्नक्लिश्यतेयतीश्वरसंश्रयाः ॥ ४६ ॥ निगमपथिकच्छा-
 याशाखांनिराशमहानिधिः महितविविधच्छात्रश्रेणीमनोरथसारथिः ॥
 त्रिभुवनतमःप्रत्यूषोयंत्रिविद्यशिखामणिः यतिपरिवृद्धोरक्षार्थत्रंरमापति-
 संपदाम् ॥ ४७ ॥ जडमतिमुधादंतादंतिव्यथौपधसिद्धयःप्रामितिनिधयः
 प्रज्ञाशालिप्रपालनयटयः ॥ श्रुतिसुरभयःसिद्धानंदाभिवर्षुकवारिदायमग-
 तिकथाविच्छेदिन्योयतीश्वरसूक्तयः ॥ ४८ ॥ प्रतिकलमिहप्रत्यक्त-
 त्वावलोककुदीपिकाःयतिपरिवृढग्रंथाश्रितान्निरंतरयंतिनः ॥ अकलु-
 पपरिज्ञानौत्सुक्यक्षुधातुरदुर्दशापरिणतफलप्रत्यासीदत्फलेग्रहिसुग्रहाः ॥
 ॥ ४९ ॥ मुकुंदाग्निश्रद्धाकुमुदवनचंद्रातपनिभा मुमुक्षामशोभ्यां दध-
 तिमपिबृंदारकगिरः ॥ स्वसिद्धान्तध्वांतस्थिरकुतुकदुर्वादिपरिपाहिवा-
 भीतप्रेक्षादिनकरसमुत्थानपुरुषाः ॥ ५० ॥ निराबाधाबोधायनफणिति-
 निष्यंदसुभगाः विशुद्धोपन्यासव्यतिभिदुरशाररिक्कनयाः ॥ अकुंठैःकल्पं-
 तेयतिपतिनिबंधानिजमुखैरनिद्राणप्रज्ञारसधमनिमेधायसुधियाम् ॥ ५१ ॥
 विकल्पाटोपेनश्रुतिपथमशेषंविघटयन्पहच्छानिदिष्टेयतिनृपतिशब्देवि-
 रमति ॥ वितंडाहंकुर्वत्प्रतिकथकचेतंडपृतनावियातव्यापारव्यतिमथ-
 नसंरंभकलहः ॥ ५२ ॥ प्रतिष्ठातर्काणांप्रतिपदमृचांधामयजुषांपरि-
 ष्कारस्साक्षांपरिषणमथर्वागिरसयोः ॥ प्रदीपस्तत्त्वानांप्रतिकृतिरसौता-
 पसगिरां प्रसुप्तिसंचितेःप्रदिशतियतीशानफणितिः ॥ ५३ ॥ हतावये-
 ह्येहरिचरणपंकेरुहयुगे निबध्नत्यैकाल्म्यंकिमपियतिभूभृत्फणितयः ॥
 शुनासीरस्कंदद्गुह्निणहरहेरंवहुतभुक्प्रमेशादिक्षुद्रप्रणतिपरिहारप्रतिभुवः ॥
 ॥ ५४ ॥ यथानूतस्वार्थायतिनृपतिसूक्तिर्विजयतेसुधासंदोहात्मासुच-
 रितविपक्तिश्रुतिगिराम् ॥ कथादृष्यत्कौतस्कुतकलहकोलाहलह
 तत्रिवेदीनिर्वेदप्रशमनविनोदप्रणयिनी ॥ ५५ ॥ श्रुतिश्रेणीचूडापदवहु-
 मतेलक्ष्मणमतेस्वपक्षस्थान्दोपान्वितथमतिरारोपयतिः ॥ स्पहस्ते-

नोत्स्रितैःसखलुनिजगात्रेपुवहुलंगलद्विर्ज्वालैर्गंगतलमालिपतिजटः ॥

॥ ५६ ॥ निरालोकैलोकैनिरुपधिज्वस्त्रेहभरितोयतिक्ष्माचृद्वीपोय-
दिनकिलजाज्वल्यतइह ॥ अहंकारध्वांतंविजहतुकथंकारमनघाःकुतर्क-

व्यालौबंकुमतिमतपानालकुहरम् ॥ ५७ ॥ यतिक्ष्माचृदृष्टंमतिहन-
यानंतदपिक्तततःभोगेवान्यद्वदतदपिक्वर्णनिकपे ॥ निशाम्यंतांयद्धानि-
जमततिरस्कारनियमान्निरातंकाष्टंकद्रमिडगुहदेवप्रभृतयः ॥ ५८ ॥ सुधा-

नारंश्रीमद्यतिवरभुवःश्रोत्रकुहुरेनिपिंचंतिन्यंचान्निगमगरिमाणःफणितयः।
पदास्वादान्यासप्रचयमहिमोद्भासितधियांतदास्वायंकालेतदमृतमनंतंसु-
मनमाम् ॥ ५९ ॥ यतिक्षोर्णात्तुर्न्यादिदमनिर्दंभोगजनताशिरश्चे-

र्णानुष्टंतादिहृदवंधंप्रभवति ॥ अविषाण्यानीकुहरविहरन्मामकमनः-
प्रमायन्मानंगप्रथमनिगलंपादयुगलम् ॥ ६० ॥ सवित्रीमुक्तानांसकल-
जगदेनःप्रशमनी गरीयोभिस्तीर्थैरुपचितरमायामुनमुखैः ॥ निरुच्छेदा-
निम्रतरमपिममाप्रावयतिपायदृच्छाविक्षपायतिपतिदयादिष्यतदिनी ॥

॥ ६१ ॥ चिंतागेपद्रुर्धंदूरचयःकंयागतप्रंधिलाः मिळांतानसमिंध-
नेयतिपनिग्रंथानुसंधायिनी ॥ मुक्ताशुचिःविशुद्धमिळनटिनीचूटालचूटा-
पदःकिंकुल्पांकलयेतगंदपशुमंष्टकमंनृपिकाम् ॥ ६२ ॥ वंदेनयमि-

नांधुरंधरमहंमानांधरागृहांपंधानंपरिपंधिनांनिजटगारंधानमिंधानया ॥
दत्तेयेनदयामुंधानिधिनापीन्वाविशुद्धंपयः कालेनःकश्चिंतलरुष्णजलदः
कांक्षाधिर्कंवपति ॥ ६३ ॥ कापापेणगृहेतपानयमनादंष्टिभिर्मिर्द-

तामामूर्तिमूर्ध्मदंनम्यजयतिप्रप्यंनमंरक्षिणी ॥ यत्प्रमयापिनतीधंवापि-
नधियामभ्यम्यनांयद्रूपानामिंधोर्गिनदंप्रवेगनियताकीर्तिःप्रजागर्तिनः ॥
॥ ६४ ॥ लिप्तेलहमणयोगिनःपदभृगंश्यापगगच्छटागशांगणप-

न्यमूर्तिपरिपत्मीमंतमीमांतिरम् ॥ भिक्षापयंतदक्षणेपुदिभर्गंयत्रगल-
न्किन्दिपायद्विन्यामपिदेणपप्रमवर्गमुद्रांभमुद्रांबग ॥ ६५ ॥ नाना-
नंभविलोभितेनमदनानिर्णानिर्दुर्नातिभिःकष्टंन्दिनरदिभिर्वापिपतेगदे-

शवैदेशिकैः ॥ व्यासोहासपदीकृतःपरिहृतःप्राचेतसश्चेतसःक्षितःकेलि-
शुकःशुकःसचमुदावाधायबोधायनः ॥ ६६ ॥ अध्यातिष्ठतिमामिका-
मतिरसावाजन्मराजन्वतीपत्यासंयमिनामनेनजगतामत्याहितच्छेदिना ॥
यत्सारस्वतदुग्धसागरसुधासिद्धौपधास्वादिनांप्रस्वापायनबोभवीतिभग-
वन्मायामहायामिनी ॥ ६७ ॥ शुद्धादेशवशंवदीकृतयतिक्षोणीशवा-
णीशतप्रत्यादिष्टबहिर्गतश्रुतिशिरःप्रासादमासीदति ॥ दुग्धोदन्वदपत्य-
सन्निधिसुधासामोददामोदरश्लक्ष्णालोकनदौललित्यललितोन्मेषामनी-
पामम ॥ ६८ ॥ आस्तांनामयतींद्रपद्धतिजुपामाजानशुद्धामति
स्तच्चाव्याजविदग्धमुग्धमधुरंसारस्वतंशाश्वतम् ॥ कोवाचक्षुरुदंचये
दपिपरःसाटोपतर्कच्छटाशस्त्राशस्त्रिविहारनिर्भररणास्वादेपुवादेपुनः ॥
॥ ६९ ॥ गाधाताथागतानांगलतिगमनिकाकापिलीकापिलीना-
क्षीणाकाणादवाणीद्बुहिणहरगिरस्सौरभंनारभंते ॥ क्षामाकौमारिलो-
क्तिर्जगतिगुरुमतंगौरवादूरवांतंकाशंकाशंकरादेर्भजतियतिपतौभद्रवेदी-
त्रिवेदिम् ॥ ७० ॥ विष्वग्व्यापिन्यगाधेयतिनृपतियशस्संपदे-
कार्णवेस्मिञ्छुद्धाशुद्धावगाहैःशुभमतिभिरसौर्वेकदेशोभिषिक्तः ॥ प्रज्ञा-
दौर्जन्यगर्जप्रतिकथकवचस्तूलवातूलवृत्यासन्त्यासारवत्यासमतनुतस-
तांप्रीतिमेतांसमेताम् ॥ ७१ ॥ आशामतंगजगणानविपह्यवेगान्पादे-
यतिक्षितिभृतःप्रसन्ननिरुन्धन् ॥ कार्यःकथाहवकुतूहलिभिःपरेपांकर्णे-
सण्पकवितार्किकसिंहनादः ॥ ७२ ॥ उपशमितकुट्टिष्टिपिपुवानामुप-
निपदामुपचारदीपिकेयम् ॥ कबलितभगवद्विभूतियुग्मांदिशतुमतिंय-
तिराजसततिर्नः ॥ ७३ ॥ करतलामलकीकृतसत्कथाश्रुतिवतंसितसू-
चृतसूक्तयः ॥ दिवसतारकयंतिसमत्सरान्यतिपुरंदरसमतिसादरः ॥ ७४ ॥

अथ आळ्वाध्यानम्—

१३ अथ पोहियाळ्वाध्यानम्—

सांजलिबंधः । पश्चाच्छिवः । सरोयोगी ॥ १ ॥

१४ अथ पूधत्ताळ्वाध्यानम्-

सांजलिबंधः । पश्चाच्छिवः । भूतयोगी ॥ १ ॥

१५ अथ पेयाळ्वाध्यानम्-

सांजलिबंधः । पश्चाच्छिवः । महादाहयः ॥ १ ॥

१६ अथ तिर्मलेयाळ्वाध्यानम्-

अर्धनिमीलिताक्षः । प्रार्थनामुद्रांजलिः । पुरश्चूडः । तिष्ठति ।
भक्तिसारः ॥ १ ॥

१७ अथ नम्माळ्वाध्यानम्-

दक्षेचिन्मुद्रा । वामेपुस्तकम् । पद्मासनम् । दक्षेकवरी । श्रीशठकोपः ।

१८ अथ कुलशेखराळ्वाध्यानम्-

तिष्ठति । सांजलिबंधः । मस्तकेकिरीटम् । भटनाथः ॥ १ ॥

१९ अथ पेरियाळ्वाध्यानम्-

तिष्ठति । पुरश्चूडः । करयोस्तालौ । विष्णुचित्तः ॥ १ ॥

२० अथ तोण्डरप्पाडियाळ्वाध्यानम्-

तिष्ठति । सांजलिबंधः । पुरश्चूडः । वामकरेमणिबंधोपरिवैणवपुष्पभा-
जनः । भक्तांधिरेणवः ॥ १ ॥

२१ अथ तिरप्पणियाळ्वाध्यानम्-

तिष्ठति । धीणावादनलग्नकरः । जटाकुंजोत्रहरंध्रे । मुनिवाहनः ॥ १ ॥

२२ अथ त्रिभङ्ग्याळ्वाध्यानम्-

तिष्ठति । दक्षकरेखङ्गः । वामकरेचर्म । जटाकुंजोत्रहरंध्रे ॥ १ ॥

२३ अथ परकालध्यानम्-

श्रीदेवी-तिष्ठति । दक्षकरेकमलम् । ऋजुवामहस्तः । मस्तकेकिरीटम् १

२४ अथ भाष्यकाररामानुजाचार्यध्यानम्-

पद्मासनः । सांजलिमुद्रः । दक्षभागेत्रिदंडधारी ॥ १ ॥

॥-॥ (प्रकारांतरम्)—उपवीतिनमूर्ध्वपुद्गवंतंत्रिजगत्पुण्यफलं त्रिदंडहस्तम् ॥ शरणागतसार्थवाहमीडेशिखयाशेखरिणंपतिथतीनाम् ॥ १ ॥ श्रीरंगेशोवृषादीशोवरदोयदुशैलराट् ॥ पोण्यःशिष्योःगुरुः पुत्रोपस्यतंगुरुमाश्रये ॥ २ ॥ पाटलवर्णः ॥ १ ॥

अथ रामानुजघाटीपंचकम्—

पापंडद्रुमपंडदावदहनभ्रार्वाकशैलाशनिःबौद्धध्वांतनिरासवासरयति-
जैनेभ्रकंठोरवः ॥ मायावादिभुजंगभंगगरुडस्रैविद्यचूडामणिःश्रीरंगेशज-
यध्वजोविजयतेरामानुजोयंमुनिः ॥ १ ॥ पापंडसागरमहाबडवामुखा-
मिःश्रीरंगराजचरणांबुजमूलदासः ॥ श्रीविष्णुलोकमणिमंडपमार्गदार्पा-
रामानुजोविजयतेयतिराजराजः ॥ २ ॥ चारित्रोद्धारदंडंचतुरनयपथा-
लंक्रियाकेतुदंडंसद्विद्यादीपदंडंसकलकलिकथासंहृतेःकालदंडम् ॥ त्रय्यं-
तालंबदंडंत्रिभुवनविजयच्छत्रसौवर्णदंडंधत्तेरामानुजार्यैःकविकथकशि-
रोवज्रदंडंत्रिदंडम् ॥ ३ ॥ त्रय्यामांगल्यसूत्रंत्रियुगयुगपथारोहणालं-
वसूत्रंसद्विद्याकोशसूत्रंहारिसुगुणमणेर्वादसंदर्भसूत्रम् ॥ प्रज्ञासूत्रंबुधा-
नांप्रशमधनमणिःपद्मिनीनालसूत्रंरक्षासूत्रंमुनीनांजपतुयतिपतेर्वक्षसि-
त्रहासूत्रम् ॥ ४ ॥ पापंडपंडगिरिखंडनवज्रदंडाः प्रच्छत्रबौद्धमकरा-
लयमंधदंडाः ॥ वेदार्थसारसुखदर्शनदीपदंडारामानुजस्यविलसंतिमुने-
त्रिदंडाः ॥ ५ ॥

२९ अथ वेदांताचार्यध्यानम्—(वरदाचार्यलतवेदांताचार्यमं-
गलाशासने)

संशंखचक्रलांछनःसदूर्ध्वपुद्गमंडितःसकंठलग्नसतुलस्यनर्धपद्ममालि-
कः ॥ सिर्तांतरीयसोत्तरीययज्ञसूत्रशोभितोममाविरस्तुमानसेगुरुःसर्वे-
कटेश्वरः ॥ १ ॥-॥ (प्रकारान्तरम्)—श्रीमान्वेदांतविद्यागुरुरवतुसतः
सर्वतंत्रस्वतंत्रोव्याख्यामुद्रामसव्येदधदितरकरेपुस्तकंसोत्तरीयः ॥ दीव्य-

च्छुभ्रोर्ध्वपुंड्रो नलिनमणिसरीसच्छिखः सोपवीतो दोरश्चच्छंखचक्रः क-
विकतकहरिः श्रीशंघटावतारः ॥ १ ॥

२६ अथ नञ्जीर्यध्यानम्-

दंडी । सांजलिबंधः । उपविष्टः । प्रपन्नकिरीटी । शिरोवेष्टनम् ॥ १ ॥

२७ अथ रम्यजामातृमुनि ध्यानम्-

पद्मासनासीनः ॥ १ ॥

२८ अथ मधुरकविध्यानम्-

करेतालौ । मस्तकशिखः । तिष्ठति ॥ १ ॥

२९ अथ तिर्कञ्चिनंशिकांचीपूर्णध्यानम्-

सांजलिबंधः । कक्षेव्यजनम् । तिष्ठति ॥ १ ॥

३० अथ नाथमुनिध्यानम्-

उपविष्टः । दक्षिणकरे चिन्मुद्रा । वामेपुस्तकम् । किरीटम् ॥ १ ॥

३१ अथ आलुवंदाचार्ययासुनाचार्यध्यानम्-

दक्षिणकरे चिन्मुद्रा । वामेपुस्तकम् । कक्षेत्रिदंडः । पद्मासनम् ॥ १ ॥

३२ अथ कूरत्ताळ्वाध्यानम्-

श्रीवत्सचिह्नः । वामकरे पुस्तकम् । दक्षिणे चिन्मुद्रा । पद्मास-
नेनोपविष्टः । चिबुकेशवान् । श्मश्रुमान् । जटालः ॥

३३ अथ पुल्लोकाचार्यलोकार्यध्यानम्-

दक्षे चिन्मुद्रा । वामकरे पुस्तकम् ॥-॥ (प्रकारांतरेण)-सांज-
लिबंधोपि ॥ १ ॥ १० ॥

३४ अथ विष्णुपंचवेरमूर्तीनां नामानि-(पांचरात्रागमे)

उत्सवंशायनंचैवबलिस्तपनकेतथा ॥ तीर्थार्चविरमित्येतेपंचवेराः
प्रकीर्तिताः ॥ १ ॥-॥ (प्रकारान्तरम्)-(भृगुसंहितायां वैखानसागमे)
ध्रुवंचग्रामरक्षार्थमर्चनार्थंतुकौतुकम् ॥ स्तपनंस्तपनार्थस्यादुत्सवंतूत्स-
वार्थकम् ॥ १ ॥ बल्यथंबलिवेरंचपंचवेरान्समर्चयेत् ॥ ५ ॥

अथ सालिग्राममूर्तीनां नामलक्षणशिलाभेदादिविषयेषु प्रश्नः—
(नरसिंहपुराणे ब्रह्मनारदसंवादे)

देवादिदेवसर्वज्ञलोकेशकमलासन ॥ त्वत्प्रसादान्मया सर्वज्ञातज्ञेयं-
विधेधुना ॥ १ ॥ इदानीं श्रोतुमिच्छामि सालिग्रामस्य लक्षणम् ॥ तस्यो-
त्पत्तिनिदानं च वर्णक्षेत्रं फलाफलम् ॥ २ ॥ मूर्तिभेदं च सर्वस्याः सालिग्राम-
शिलातनोः ॥ तथार्चनायां योग्यत्वं त्वद्वाक्येन चतुर्मुख ॥ ३ ॥ ब्रह्मो-
वाच ॥ साधुसाधुमहाप्राज्ञकृतः प्रश्नस्तु निर्मलः ॥ मयोच्यते विधानेन सा-
लिग्रामस्य लक्षणम् ॥ ४ ॥ उत्पत्तिनिदानं च वर्णक्षेत्रं फलाफलम् ॥
मूर्तिभेदं च पूजायां योग्यत्वं मुनिपुंगव ॥ ५ ॥

३५ अथ सालिग्रामोत्पत्तिदेशकमाः—(तत्रैव)

आसीदवन्ती देशेषु नाभ्रातु हरिपर्वतः ॥ सालिग्रामइति क्षेत्रे हरिचक्र-
शिलामये ॥ १ ॥ यस्य स्मरणमात्रेण सर्वपापक्षयो भवेत् ॥ तत्रैव गण्ड-
क्याख्यातानदीपापप्रणाशिनी ॥ २ ॥ यज्जलस्पृष्टिमात्रेण विष्णुसायु-
ज्यमश्नुते ॥ तस्मिन्पर्वतमूले तु चक्रतीर्थमहत्तरः ॥ ३ ॥ तस्यानया-
निदानं च प्रवदति पुराविदः ॥ तस्मिन्पर्वततीर्थे स्ति साक्षाच्चक्रधरो हरिः ॥
॥ ४ ॥ लक्ष्म्या परिच्यया सहितो सान्निध्यं कुरुते मुने ॥ तच्छिलासु च स-
र्वासु हरिक्षेत्रगतासु च ॥ ५ ॥ शीतवातविनिर्मुक्तेशैलगर्भे मुनीश्वर ॥
सर्वलक्षणसंयुक्ता सालिग्रामशिला भवेत् ॥ ६ ॥ साक्षाद्दक्ष्मीपतेर्विष्णोः
प्रसादात्परमेशिनः ॥ उत्पत्तिस्तच्छिलानां तु पुण्यकालेषु विद्यते ॥ ७ ॥

३६ अथ तेषु चक्रोत्पत्तिक्रमः—(तत्रैव)

पश्चात्सहस्रवर्षाणां सालिग्रामस्य चक्रके ॥ वज्रकीटइति ख्यातो जंतुर्मु-
त्वाहरिस्स्वयम् ॥ १ ॥ हिरण्यपोमहावीर्यो विद्युत्प्रेसासमप्रभः ॥
सालिग्रामशिलागर्भमासाद्य कलनिस्स्वनः ॥ २ ॥ तत्रस्थश्चक्रचिह्ना-
निमुखेन कुरुते मुने ॥ नानाविधानि च क्राणिनानारूपाणि लीलया ॥ ३ ॥
अन्तर्दधाति तत्रैव च हुंकालादनंतरम् ॥ सान्निध्यं कुरुते तत्र साक्षाद्दक्ष्मीप-

(श्रीघनमूर्तिः)—सहस्रबिंदुसंयुक्तं धर्मचक्रसमन्वितम् ॥ श्वेतवर्ण-
मतिश्लक्ष्णं सर्वज्ञं श्रीघनं विदुः ॥ १ ॥

(कल्किमूर्तिः)—हयरेखासमायुक्तो रेखाकुंतायुधाकृतिः ॥ श्वेत-
वर्णो दीर्घमुखः कल्किरित्यभिधीयते ॥ १ ॥

(श्रीकृष्णमूर्तिः)—रेखापंचायुधधरं वनमालाविभूषितम् ॥ अज्जचि-
ह्नं सूक्ष्मचक्रं लक्षणमेतं प्रचक्षते ॥ १ ॥

(श्रीगोपालमूर्तिः)—एतल्लक्षणसंयुक्तं पंचायुधविलेखनम् ॥
नीरं ध्रुवतुलं वापि दीर्घवामालिकायुतम् ॥ १ ॥ एकैकं वा पृथक् वा पित्तद्विग्रह-
वर्णकम् ॥ एवं लक्षणसंयुक्तं दीर्घाकारं महोदरम् ॥ २ ॥ श्रीगोपालमि-
मं प्राहुस्सरेखावंशगह्वरम् ॥ १ ॥

(दधिवामनमूर्तिः)—अधश्चक्राग्रविलसद्दधिबिंदुसमन्वितम् ॥
वामनं नीलरक्तगं वदंति दधिवामनम् ॥ १ ॥

(दधिगोपालवामनमूर्तिः)—ऊर्ध्वचक्राग्रविलसद्दधिबुन्दुदशोभि-
ताम् ॥ मूर्तिदधाति गोत्रीस्याद्दधिगोपालवामनः ॥ १ ॥

(सन्तानगोपालमूर्तिः)—दंढशृंगयुतः पार्श्वे वेणुना शोभितो मुखे ॥
सस्मात्सन्तानगोपालो पुत्रपौत्राभिवृद्धिदः ॥ १ ॥ इन्द्रनीलनिभो दीर्घो-
वनमालाविभूषितः ॥ अंकुशाकारवदनो धर्मचक्रसमन्वितः ॥ २ ॥ १ ॥

(प्रद्युम्नमूर्तिः)—जपाकुसुमसंकाशं वनमालाविभूषितम् ॥ धनुर्वा-
णांबुजधरं प्रद्युम्नं चेष्टदं विदुः ॥ १ ॥

(अनिरुद्धमूर्तिः)—प्रद्युम्नलक्षणैर्गुक्तं सूक्ष्मचक्रलसन्मुखम् ॥ सुव-
र्णरूप्यरेखाद्वयमनिरुद्धं विदुर्बुधाः ॥ १ ॥

(हयग्रीवमूर्तिः)—अंकुशाकारवदनं दीर्घबिंदुसमज्ज्वलम् ॥ पक्क-
जंबूफलाकारं हयग्रीवं वदंत्यमुम् ॥ १ ॥

(श्रीधरमूर्तिः)—घनशाड्वलसंकाशं वनमालाविभूषितम् ॥ किंचि-
द्विषमचक्रादबं श्रीधरं श्रीकरं विदुः ॥ १ ॥

(लक्ष्मीनारायणमूर्तिः)—निम्नाकारंशिरश्वक्रं सुवृत्तं शीतलाकृति ॥
द्वारद्वये चतुश्वक्रं वा मेवादक्षिणेपि वा ॥ १ ॥ श्रीवत्सशंखचक्राढ्यं ल-
क्ष्मीनारायणं विदुः ॥ १ ॥

(पद्मनाभमूर्तिः)—नाभिचक्रोत्पद्यो जंबूफलसमप्रभः ॥ पद्म-
नाभ इति ख्यातस्तं विदुर्नाकदंबुधाः ॥ १ ॥

(गोविन्दमूर्तिः)—नवदूर्वादलश्यामो वनमालाविभूषितः ॥ दश-
रंभसमायुक्तो विशचक्रसमन्वितः ॥ १ ॥ गोविन्द इति विख्यातः सर्वकाम-
फलप्रदः ॥ १ ॥

(विश्वरूपमूर्तिः)—ज्ञेयोद्वादशरंभस्तुचतुर्विंशतिचक्रकः ॥ वि-
श्वरूप इति ख्यातो मुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥ १ ॥

(अनन्तमूर्तिः)—श्रीवत्सशंखचक्राढ्यं पंचायुधलसत्तनुम् । समंसूक्ष्मं ल-
सचक्रं पंकजद्वयशोभितम् ॥ १ ॥ सदासुशीतलतनुमनंतमनलोज्ज्वलम् ॥

(लक्ष्मीनारायणमूर्तिः)—द्वारदेशे लसद्रेखं पक्षिराजसुरेखकम् ॥
लक्ष्मीनारायणं प्राहुर्दुर्लभं शीघ्रसिद्धिदम् ॥ १ ॥

(नारायणमूर्तिः)—उक्तलक्षणसंयुक्तं शेषभोगेन वेष्टितम् ॥ नारा-
यणमिमं प्राहुर्नरिदंष्टफलप्रदम् ॥ १ ॥

(दामोदरमूर्तिः)—किंचिद्विषमचक्राढ्यमिंद्रनीलसमप्रभम् ॥ वन-
मालालसचक्रं प्राहुर्दामोदरं मुने ॥ १ ॥

(अनन्तमूर्तिः)—नानावर्णसमायुक्तो नागवेष्टनसन्निभः ॥ अनन्त-
मूर्तिर्विज्ञेयो हरिर्लक्ष्मीप्रदायकः ॥ १ ॥

(त्रिविक्रममूर्तिः)—दीर्घाकारो महातेजा शंखचक्रगदांकवान् ॥
वनमालाधरश्च श्रीमान् त्रिविक्रम उदाहृतः ॥ १ ॥

(जनार्दनमूर्तिः)—शंखचक्राब्जमालां कोनीलशूलकृतिश्शुभः ॥
जनार्दन इति ख्यातो हिमांशुपरिशीतलः ॥ १ ॥

(वासुदेवमूर्तिः)—रेखापंचायुधधरो हिमांशुसदृशप्रभः ॥ नाभि-
चक्रधरं शान्तो वासुदेव इतीरितः ॥ १ ॥

(कूर्मवरोहमूर्तिः)—विन्दुद्वयसमायुक्तचक्रं वाशंखलांछनम् ॥
विष्णुलक्षणमास्यं चाप्यास्यचक्रं समीपगम् ॥ १ ॥ तच्छक्षणसंयुक्तं भानो-
र्विमलपंचकम् ॥ कूर्ममूर्तिर्वराहश्च दुर्लभं सर्वकामदम् ॥ २ ॥

(मत्स्यमूर्तिः)—मत्स्याकारं महास्निग्धं विन्दुनोपरिभूषितम् ॥ दंष्ट्रे-
वाशकिलिगंचवक्रेतुविपमस्थिते ॥ १ ॥

(वरोहमूर्तिः)—इंद्रनीलनिभास्थूलात्रिरेखालांछिताशुभा ॥ वरा-
हमूर्तिर्विज्ञेयासर्वकामफलप्रदा ॥ १ ॥

(कपिलानारसिंहमूर्तिः)—कपिलानारसिंहंतुदंष्ट्रे वास्थूलचक्र-
कम् ॥ वनमालासुनिष्पन्नं पृथुचक्रं सुदर्शनम् ॥ १ ॥ ब्रह्मचर्येण संपूज्या
भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी ॥ १ ॥

(वार्धनमूर्तिः)—अतसीपुष्पसंकारं विन्दुनोपरिभूषितम् ॥ क्षतकुंड-
लसंयुक्तं वक्रैवाविन्दुपूर्वकम् ॥ १ ॥ ह्रस्वं च वर्तुलं चैव वामनं परिकीर्तयेत् ॥ १ ॥

(दधिवार्मनमूर्तिः)—ह्रस्वं सुवर्तुलं चैवाविन्दुनोपरिभूषितम् ॥ श्याम-
लं रुष्णवर्णं चाप्यास्यचक्रं समीपगम् ॥ १ ॥ दधिवामनमाहुस्तं दुर्लभं स-
र्वकामदम् ॥—॥ (प्रकारान्तरम्)—विन्दुद्वयं च ह्रस्वं च श्रीकरं वनमालया ॥
रुष्णवर्णं महास्निग्धं विन्दुनोपरिभूषितम् ॥ १ ॥ दधिवामनमित्याहुर्भुक्ति-
मुक्तिफलप्रदम् ॥ १ ॥

(लक्ष्मीनृसिंहमूर्तिः)—वामे चक्रद्वययुतः रुष्णवर्णस्तस्य विन्दुकः ॥
लक्ष्मीनृसिंहो विज्ञेयो भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥ १ ॥

(रामार्यमूर्तिः)—कदंबकुसुमाकारं विन्दुनापरिभूषितम् ॥ धनु-
र्बाणाख्यरेखाद्यं परेखासमन्वितम् ॥ १ ॥ रामरामं च रामंच दुर्लभं
सर्वकामदम् ॥ १ ॥

(श्रीराममूर्तिः)—कोदंडकुटुटांशुभ्यामलोलतपृष्ठकम् ॥ सव्या-
पसव्यतूणीरं पृष्टे चापविराजितम् ॥ १ ॥ कल्पद्रुमसमायुक्तं पृष्टे च्छत्रस-
मन्वितम् ॥ रामदाशरथिविद्धि दुर्लभं तु वनप्रये ॥ २ ॥

(श्रीसोर्ताराममूर्तिः)—कुक्कुटांडसमोपेत(माकार)मधोवक्रंसकुंड-
लम् ॥ द्वारेदेशेसमेचक्रेकल्पवृक्षसुचिह्नकम् ॥ १ ॥ वामपार्श्वेशिरभ-
क्त्रेखालांछितचिह्नकम् ॥ सीतारामंतुंतविद्धिभुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ॥ २ ॥

(गोपालक्षेत्रम्)—जंबूफलसमाकारंरुष्णवर्णंसविंदुकम् ॥ पृष्ठे सु-
पिरमारम्यवक्रेमकरकुंडलम् ॥ १ ॥ ललाटेवामबाणंतुविंदुनाचापसं-
युतम् ॥ गोपालक्षेत्रमुत्पत्त्यासरामंतस्यलक्षणम् ॥ २ ॥ शत्रुनाशकरंप्रो-
क्तंसर्वकामफलप्रदम् ॥ अपुत्रेपुत्रफलदंसर्वमंगलकारकम् ॥ ३ ॥

(ब्रह्ममूर्तिः)—परमेष्ठीतुशुक्लाभःचक्रमेकं तथांबुजम् ॥ सुवर्तुलं-
तथापीतंपृष्ठतस्सुपिरंध्रवम् ॥ १ ॥ ब्रह्ममूर्तिस्तुविज्ञेयाभोगमो-
क्षफलप्रदा ॥ १ ॥

(वासुदेवमूर्तिः)—पूगीफलसमाकारोह्रस्वध्वपरिवर्तुलः ॥ द्वारेदे-
शेसमेचक्रेदृश्येतेनांतरीयके ॥ १ ॥ वासुदेवस्तुज्ञेयःशुक्लाभश्चस्वते-
जसा ॥ अपमृत्युहरंश्चैवसर्वकामफलप्रदः ॥ २ ॥ १ ॥

(महोविष्णुमूर्तिः)—सुदर्शनंमहाविष्णुरेखाचक्रंमहाद्युतिम् ॥
रुष्णवर्णंसुविरूपातंसर्वमृत्युहरंशुभम् ॥ १ ॥

(नारायणमूर्तिः)—श्यामंनारायणंविद्धिनाभिचक्रमथोन्नतम् ॥ दीर्घ-
रेखासमाक्रान्तंसुवर्णवनमालिकम् ॥ १ ॥ अयंनारायणोज्ञेयअपमृत्युहर-
शुभः ॥ १ ॥

(लक्ष्मीनारायणमूर्तिः)—ध्वजवजांकितंपीतंवामपार्श्वेतुवर्तुलम् ॥
दीर्घरेखासमाक्रान्तंचतुर्भुजसमान्वितम् ॥ १ ॥ मुसलासिधनुर्मालाशं-
खचक्रगदान्वितम् ॥ लक्ष्मीनारायणाख्यंचमुखेनाभीचनारद ॥ २ ॥
सर्वसिद्धिप्रदादिव्यंसर्वकर्मशुभप्रदम् ॥ सर्वसौभाग्यदंनृणांलक्ष्मीनाराय-
णंविदुः ॥ ३ ॥ १ ॥

(श्रीधरमूर्तिः)—श्रीधरंतुततोदेवचिह्नितंवनमालया ॥ कदंबकु-
सुमाकारंसर्वसिद्धिप्रदंशुभम् ॥ १ ॥

(संकर्षणमूर्तिः)—द्वेचक्रे एकलभेतुपूर्वभागे तु पुष्कलम् ॥ संकर्षणं विजानीयात्क्राभश्चातिशोभनम् ॥ १ ॥

(प्रद्युम्नमूर्तिः)—प्रद्युम्नः सूक्ष्मचक्रस्तु पीतो दीप्तस्तथैव च ॥ सुपिरे बहुलैश्चैव दीर्घाकारस्तु तद्रवेत् ॥ १ ॥

(विष्णुमूर्तिः)—अनिरुद्धं तु नीलाभं वर्तुलं चातिशोभितम् ॥ रुष्णवर्णं तथा विष्णुं स्थूलचक्रं सुशोभनम् ॥ १ ॥

(कृष्णमूर्तिः)—गदारुतिः सदारे खालक्ष्यते मध्यदेशतः ॥ रुष्णमूर्तिं सुविज्ञेया जोगमोक्षफलप्रदा ॥ १ ॥

(कूर्ममूर्तिः)—कूर्मश्चैवोन्नतः पृष्ठे श्वेतभोगसुरान्वितः ॥ सकृष्णवर्णा विदुस्स्यान्निर्मलः परिकीर्तितः ॥ १ ॥ कूर्मस्त्वेवं स विज्ञेयस्सर्वकर्मशुभप्रदः ॥ १ ॥

(अनन्तमूर्तिः)—नानावर्णमनंतं च नागभोगसुचिह्नितम् ॥ ध्वजाकारात्सदारे खालक्ष्यते मध्यदेशतः ॥ १ ॥ शेषाकारं महास्थूलं सप्तचक्रसमन्वितम् ॥—॥ (प्रकारान्तरम्)—अथवा चाष्टचक्रं तु दशचक्रं शुभावहम् ॥ चक्रत्रयोदशं पुण्यं चतुर्दशं महाफलम् ॥ १ ॥ पीतवर्णं तथा रुष्णं बहुवर्णं च नीलकम् ॥ चक्रशंखगदापद्मवनमालाविभूषितम् ॥ २ ॥ अनन्तं विजानीयात्सर्वसौभाग्यदायिनम् ॥ १ ॥

(त्रिविक्रममूर्तिः)—कुक्कुटांडसमाकारः ऊर्ध्वचक्रसुशोभनः ॥ द्वेचक्रे चैकभागे तु पूर्वभागे तु पुष्कलः ॥ १ ॥ ध्वजाकारसुविद्वाढ्यः शंखलांगलसंयुतः ॥ त्रिविक्रमस्स विज्ञेयो ह्यपमृत्युहरः शुभः ॥ २ ॥ १ ॥

(लक्ष्मीगोपालमूर्तिः)—कुक्कुटांडसमाकारं श्रीधरं वनमालिनम् ॥ वेणुलांगलचिह्नं च कुंडलाभ्यां सुशोभितम् ॥ १ ॥ लक्ष्मीगोपालमाहुस्तदुर्लभं भुवनत्रये ॥ पुत्रलाभं तथा मोक्षं भुक्तिं मुक्तिं ददाति च ॥ २ ॥ १ ॥

(श्रीहंरिमूर्तिः)—स्थूलचक्रो भवेद्देवो हरिर्लोहितवर्णकः ॥ १ ॥

(बलभद्रमूर्तिः)—बलभद्रो भवेद्देवो कीर्तिगोत्रविवर्धनः ॥ श्यामवर्णा-

महास्निग्धश्छत्राकारस्तथैवच ॥ १ ॥ सूक्ष्मदारेणविंदूनांरक्तेस्वाभिर-
न्वितः ॥ शीर्षेतुपुष्कलंविभ्रन्महास्निग्धंचकोमलम् ॥ २ ॥

(गोपालमूर्तिः)—गोपालमूर्तिर्विज्ञेयादुर्लभाभुवनत्रये ॥ पुत्रलाभं-
तथामोक्षं गवांबुद्धिददातिसा ॥ १ ॥

(लक्ष्मीगोपालमूर्तिः)—सर्वशत्रुविनाशायलक्ष्मीगोपालकंसदा ॥
छत्राकारंमहास्निग्धंदारंनास्तिसविंदुकम् ॥ १ ॥ स्थूलश्रेष्ठं गुरुतथामहाते-
जःप्रकाशितम् ॥

(वाराहक्षेत्रम्)—वराहरूपोदेवानांश्यामलोन्नतपृष्ठकः ॥ पृष्ठभागे-
तथाहेमविंदुनापरिभूषितः ॥ १ ॥ समद्वेचक्रकेचाधःसूक्ष्मचक्रंसु-
चिह्नितम् ॥ वाराहक्षेत्रमुत्तया ॥ १ ॥

(चतुश्चक्रंजनार्दनः)—चतुश्चक्रंजनार्दनः ॥ १८९ ॥

४१ अथ सुदर्शनादिमूर्तीनांलक्षणानि—(प्रकारान्तरेण)

एकंसुदर्शनेचक्रंलक्ष्मीनारायणोद्विकम् ॥ त्रिचक्रंचाच्युतेज्ञेयंचतुश्चक्रं-
जनार्दने ॥ १ ॥ पंचचक्रं वामुदेवेश्चक्रंसंकर्षणे तथा ॥ सप्तचक्रंतु वारा-
हेचाष्टकंचर्पुरुपोत्तमे ॥ २ ॥ नवचक्रंरसिहेचदशकं वामने तथा ॥ एकादर्शंतु
प्रद्युम्नेत्वेनतेद्वादशस्मृताम् ॥ ३ ॥ अन्येषु बहुचक्रेषु परमात्माप्रतिष्ठितः १२

अथ मूर्तिविशेषपूजाफलम्—

हिरण्यगर्भोविज्ञेयःपूजाकर्तुश्चशोभनः ॥ शिवनाभसहस्रंचसालि-
ग्रामसहस्रकम् ॥ १ ॥ पूजाफलैःसमंप्रोक्तंभुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥

४२ अथ कासांचिन्मूर्तीनांस्वरूपाणिदुर्निरूपाणि—(तत्रैव)
मूर्तयस्संतियावत्योविष्णोस्साक्षाच्छ्रियःपतेः ॥ तावत्योमूर्तयस्सं-
तिसालिग्रामेषुनारद ॥ १ ॥ सालिग्रामशिलानांतुमूर्तीनांपृथगात्मता ॥
नशक्यतेमयावक्तुंकल्पकोटिशतैरपि ॥ २ ॥

४३ अथ पूजायां वज्र्यमूर्तीनांस्वरूपाणि—(तत्रैव)

आकोणंदर्दुरंचैवदग्धमुष्णंकलंकितम् ॥ अचक्रंतुतथाघृष्टं वक्रास्यं-

भिन्नमेववा ॥ १ ॥ बहुचक्रं वक्रचक्रं तिर्यक्चक्रं तथात्यजेत् ॥ दीर्घ-
शोभितमच्छांगमसौम्याल्लतिमेववा ॥ २ ॥ बहुवाणसमायुक्तं स्फुरि-
तालक्ष्यचक्रकम् ॥ ३ ॥ अपक्वपनसाकारं वज्राकारं परित्यजेत् ॥
बंधनं वद्धचक्रं चक्रूरचक्रं तथात्यजेत् ॥ ४ ॥ - ॥ करालं विकरालचक्रं-
तुंडंतथैवच ॥ दहुरंस्फुटितं दग्धं त्रिकोणं परिवर्जयेत् ॥ १ ॥ अंतस्फुटितभ्रं-
चवद्धचक्रं तथात्यजेत् ॥ बहुरेखं परिच्छिद्रं तिर्यक्चक्रं तथात्यजेत् ॥ २ ॥

अथ वर्ज्यसालिग्रामपूजनेफलान्याह-

दहुरंदग्धमुष्णस्याहुःखदारिद्र्यदायिच ॥ बंधकं वद्धचक्रं च त्रिकोणं बंधु-
नाशनम् ॥ १ ॥ अंतस्फुटितचक्रं च बंधुपुत्रविनाशकम् ॥ अर्थघ्नी-
विमला च स्यात्कर्कशं क्षेत्रमेवच ॥ २ ॥ विकरालं महादुःखं करालं कुल-
नाशनम् ॥

४४ अथ पूजायां ग्राह्यमूर्तिपरीक्षा- (तत्रैव)

क्षीरेवातंडुलेवापिसालिग्रामं निवेशयेत् ॥ घनत्वं वृद्धमालोक्य गृह्णी-
याद्बुद्धिमात्रः ॥ १ ॥

अथ सालिग्राममूर्तिदानतन्मन्त्रक्रयविक्रयनिषेधाः- (तत्रैव)

सालिग्रामेषु तिष्ठंति भुवनानि चतुर्दश ॥ तस्मादस्य प्रदानेन प्रीतो भवतु-
माधवः ॥ १ ॥ अर्चितं प्रतिगृह्णीयाद्दयादर्चितमेववा ॥ तावुभौ पुण्यकर्माणी-
नरकीक्यविक्रयी ॥ २ ॥

अथ सालिग्राममात्रसन्निहितो देशश्शुद्धः- (तत्रैव)

खंडितं स्फुटितं भिन्नपार्श्वं भिन्नविभेदितम् ॥ सालिग्रामपर्युष्यन्नतप्रदो-
पोनावियते ॥ १ ॥ - ॥ (अन्यत्रापि) - सालिग्रामशिलाभग्रापूजनी-
यासचक्रका ॥ खण्डितास्फुटितावापिसालिग्रामशिलाशुभा ॥ १ ॥

४५ अथ शूद्रस्त्रीपतितादिभिस्स्पृष्टाः पूजितावामू-

र्तयोनपूज्याः- (स्कान्दे)

शूद्रो वानुपतीतो वा क्षियो वापतितोपि वा ॥ केशवं वा शिवं वापि स्पृष्ट्वा-

नरकमश्नुते ॥ १ ॥ प्रायश्चित्तविहीनानिपापानिशृणुभूपते ॥ यश्शुद्धे-
णार्चितंलिङ्गंविष्णुंवाप्रणमेन्नरः ॥ २ ॥ नतस्यनिष्कृतिर्दृष्टाप्रायश्चित्ता-
दिकल्पनैः ॥ ससर्वयातनाभोगीयावदाचन्द्रतारकम् ॥ ३ ॥ कृत्वासंप्रोक्षणं-
तत्रयजेद्देवंविचक्षणः ॥ (संप्रोक्षणविधिक्रमस्त्वागमादिग्रन्थेषुदृष्टव्यः) ॥

४६ अथ ब्रह्मचारिगृहस्थयतिपूज्यमूर्तीनांविवेकः—

ब्रह्मचारीचसन्न्यासीबहुचक्रंप्रपूजयेत् ॥ पंकाभंघर्वरंचैवमृगेन्द्र-
सदृशाकृतिम् ॥ १ ॥ भीषणास्यंबह्निभिर्भयतिस्त्संपूजयेन्मुने ॥ सौम्य-
श्वेद्गृहीभिःपूज्यह्योन्यथापूजनंनहि ॥ २ ॥

४७ अथ गृहेपूज्यशिवलिङ्गसालिग्रामादिसंख्यानिर्णयः—

गृहेलिङ्गद्वयंनार्च्यंशालिग्रामद्वयंतथा ॥ द्वेचक्रेद्वारकायास्तुनार्च्यं-
सूर्यद्वयंतथा ॥ १ ॥ गणेशशक्तित्रितयंद्वौशंखौनैवपूजयेत् ॥ भद्रांच-
प्रतिमांचैवमत्स्यादिदशकंतथा ॥ २ ॥ गृहेभिर्दग्धभद्राश्वनाचार्यालोकै-
र्वसुधरे ॥ एतासांपूजनान्नित्यमुद्देगंप्रामुयाद्गृही ॥ ३ ॥ सालिग्रामाःसमाः
पूज्यास्समेपुद्दितयंनहि ॥ विषमानैवपूज्यास्तुविषमेष्वेकएवहि ॥ ४ ॥

४८ अथ सालिग्रामतीर्थप्राशनमहिमा—(नृसिंहपु०)

सालिग्रामशिलातोयंयःपिबेद्विष्णुसन्निधौ ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तोवि-
ष्णुसायुज्यमामुयात् ॥ १ ॥

अथ सालिग्रामलक्षणाध्यायश्रवणफलादिवर्णनम्—

नारदाऽधमयाप्रोक्तंसालिग्रामस्यवैभवम् ॥ धार्यंचमुनिनाभक्त्याल-
क्ष्मीपतिमुदेसदा ॥ १ ॥ शृणुयादिममध्यायंसालिग्रामगुणान्वितम् ॥
धर्मार्थकाममोक्षाथंभक्तिमान्यस्समेप्रियः ॥ २ ॥ सायंप्रातःपठेन्नित्यं-
सालिग्रामस्यवैभवम् ॥ श्राद्धकालेविशेषेणपितृणांदत्तमक्षयम् ॥ ३ ॥
श्रुत्वेत्थंद्बुद्धिणमुखेरितंचसालिग्रामस्यप्रभवमखंडपातकघ्नम् ॥ प्राणंसी-
त्पदयुगपंकजेविधातुस्तत्पूजामकुरुतनारदोपिभक्त्या ॥ ४ ॥ नारद-
उवाच ॥ सालिग्रामशिलाभेदलक्षणंमूर्तिनिर्णयः ॥ कथितोभवताब्रह्म-
नुक्षेत्रवर्णशुभाशुभम् ॥ ५ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ शृणुनारदवक्ष्यामियज्ञोक्तं-
पारंपृच्छसि ॥

अथ तेषुवर्णभेदेनफलभेदाः-(तत्रैव)

सालिग्रामशिलायाह्यामंगलादेशकालतः ॥ श्यामंरुष्णं चनीलंचत-
थावैपीतवर्णकम् ॥ १ ॥ पांडुरंरक्तवर्णंचकपिलंशुक्लवर्णकम् ॥
धूम्रवर्णंतथादग्धमिति नानाविधाशिलाः ॥ २ ॥ पत्नीधीकपिलापोक्ता-
नीलालक्ष्मीप्रदास्मृता ॥ पृष्टिवृद्धिप्रदाश्यामाशुक्लामोक्षप्रदायिनी ॥ ३ ॥
पीताधनकरीज्ञेयारक्ताराज्यकरीस्मृता ॥ अतिरक्तामृत्युकरीरुष्णाकी-
र्तिप्रदायिनी ॥ ४ ॥ धूम्रवर्णामहादुःखंदारिद्र्यचंददतीशिला ॥

४९ अथ वर्णभेदेनमूर्तिक्षेत्रभेदाः-

कपिलोनारसिंहस्स्यादतस्याभस्तुवामनः ॥ वासुदेवरिसितोज्ञेयोरक्तसं-
कर्षणस्मृतः ॥ १ ॥ दामोदरस्तुनीलाभ अनिरुद्धस्तथैवच ॥ श्यामो-
नारायणो देवःरुष्णो वैष्णव उच्यते ॥ २ ॥ बहुवर्ण अनंतश्वश्रीधरः पीत-
उच्यते ॥ पांडुरो वासुदेवश्चशुक्लशुक्ल अधोक्षजः ॥ ३ ॥ मधुपिंगलव-
र्णो वैब्रह्ममूर्तिरिति स्मृता ॥ मयाक्षेत्रस्य कथितो विस्तारो मुनिपुंगव ॥ ४ ॥

इति श्रीमत्समस्तभूमंडलमंडनायमाननिखिलदेशावतंसकर्नाटकजनपदसंपदधिष्ठानभूत
श्रीमन्महीशूरमहासंस्थानमभ्यदेदीप्यमानाविकलकलानिधिकुलक्रमागतराजक्षितिपालः
प्रमुखनिखिलनिजराजाधिराजमहाराजचक्रवर्तिमंडलानुभूतदिव्यरत्नसिंहासनारूढश्री-
मद्राजाधिराजराजपरमेश्वरमौढप्रतापामतिमवीरनरपतिविरुद्धैतंबरगंडलोकैकवीरपदु-
कुलप्रयःप्रादावारकलानिधिंशंखचक्रांकुशुकुटारमकरमत्स्यशरभसाल्वगंडभेरुंडध-
रणीवराहहनुमद्रुडकंठीरवायनेकविरुदांकितश्रीमन्महीशूरपुरवराधीशश्रीकृ-
ष्णरानमहाराजविरचितेश्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रंथेविष्णुक्षेत्रवैष्णवसालिग्रा-
मादिलक्षणनिरूपणं नाम षष्ठो निधिस्तंपूर्णः ॥

इति श्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थे-विष्णुक्षेत्रवैष्णवसा (शा)

लिग्रामादिलक्षणादिनिरूपणं नाम

षष्ठो निधिस्तंपूर्णः ॥ ६ ॥

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ—

सप्तमशैवनिधिः ।

अथ त्रयोदशोत्तरशतस्वयंव्यक्तदिव्यशैवस्थलानि—
(ललितागमेज्ञानपादेशिवलिंगप्रादुर्भावापटले)

१ अथ भूमेरन्यत्रस्वयंव्यक्तदिव्यशिवस्थलानिपञ्चत-
त्त्वलिङ्गस्थलसहितानि—

त्रयोदशोत्तरशतक्षेत्रशैवमनूच्यते ॥ (कैलासाद्रौ) परशिवः
(सूर्यबिम्बे) सदाशिवः ॥ १ ॥ नारायणेशो (वैकुण्ठे) (पार्वाले)
हाटकेश्वरः ॥ (सूर्यज्योतिषि) सिद्धेशः पंचामुत्रवसन्तिहि ॥ २ ॥ ५ ॥

२ अथ भारतखण्डस्थाष्टोत्तरशतदिव्यशिवस्थलानि—
(ललितागमेज्ञान०)

अष्टोत्तरशतंभूमौस्थितक्षेत्रं च दाम्यहम् ॥ (कैवल्यशैले) श्रीकंठः
केदारो (हिमवतस्य)—पि ॥ १ ॥ (काशीपुर्यां) विश्वनाथः (श्रीशैले)
मल्लिकार्जुनः ॥ (प्रयागे) नीलकण्ठेशो (गयायां) रुद्रनामकः ॥ २ ॥
नीलकण्ठेश्वरस्ताक्षात् (कालंजरीपुरे) शिवः ॥ (दार्शारामे) तुर्गीमेशो
(माथूरे) चांबिकेश्वरः ॥ ३ ॥ (ब्रह्मावर्ते) देवलिंगं (प्रतीति)
शशिशूपणः ॥ वृषध्वजाभिधुश्रीमाञ्जु—(छेत्रहस्तिपुरे)—श्वरः ॥ ४ ॥
गोकर्णशस्तु (गोकर्णे) सोमेशः (सोमनाथके) ॥ (श्रीरूपा)—ख्ये

त्यागराजो(वे^१दे)वेदपुरीश्वरः ॥ ५ ॥ (भीमारी^१मे) तुभीमेशो (मंथने)
 कालिकेश्वरः ॥ (मधुरीयां) चोक्कनाथो (मानसे) माधवेश्वरः ॥ ६ ॥
 (श्रीवाङ्गिके) चंपकेशः (पंचवट्यां) वटेश्वरः ॥ (गजारीण्ये) तुवै-
 येशः (तीर्थीन्द्रौ) तीर्थिकेश्वरः ॥ ७ ॥ (कुंभघोणे) तुकुंभेशो
 (लेपाक्ष्यां) पापनाशनः ॥ (कण्ठपुर्यां) तुकण्ठेशो (मध्ये) मध्या-
 र्जुनेश्वरः ॥ ८ ॥ (हरिहरपुरे) श्रीशंकरनारायणेश्वरः ॥ (विरि-
 चिपूरि) मार्गेशः (पंचनेद्यां) गिरीश्वरः ॥ ९ ॥ (पंपीपुर्यां) विरु-
 पाक्षः (सोमोद्री) मल्लिकार्जुनः ॥ (त्रिमकूटे) त्वगस्त्येशः (सुं-
 ह्ये)-ऽहियेश्वरः ॥ १० ॥ महावलेश्वरस्साक्षान् (महावैलशिलोच्चये) ॥
 रविणापूजितो (दक्षिणावर्ते)-ऽकेश्वरस्स्वयम् ॥ ११ ॥ (वेदारीण्ये)
 महापुण्यवेदारण्येश्वराभिधः ॥ मूर्तित्रयात्मकः (सोमैपुर्यां) सोमेश्वरा-
 भिधः ॥ १२ ॥ (अवर्त्यां) रामलिंगेशः (काश्मीरे) विजयेश्वरः ॥
 (महानंदिपुरे) साक्षान्महानंदिपुरेश्वरः ॥ १३ ॥ (कोटि तीर्थे)
 तुकोटीशो (वृद्धे) वृद्धाचलेश्वरः ॥ महापुण्येतत्र (कंकुद्रिरौ) गंगा-
 धरेश्वरः ॥ १४ ॥ (चामराज्याख्यनगरे) चामराजेश्वरस्स्वयम् ॥
 नंदीश्वरो (नंदि गिरौ) चंडेशो (वधिर्चले) ॥ १५ ॥ नंजुडेशो
 (गैरेपुरे) (शतशृंगे)-ऽधिपेश्वरः ॥ (घनानंदीचले) सोमो (नंद्दरे)
 विमलेश्वरः ॥ १६ ॥ (नीडानाथपुरे) साक्षान्नीडानाथेश्वरस्स्वयम् ॥
 (एकांति) रामलिंगेशः (श्रीनागे) कुंडलीश्वरः ॥ १७ ॥ (श्रीकर्न्या-
 यां) त्रिभंगीशः (उत्संगे) राघवेश्वरः ॥ (मत्स्यतीर्थे) तुतीर्थेशः
 (त्रिकूटे) तांडवेश्वरः ॥ १८ ॥ (प्रसन्नोख्यपुरे) मार्गसहायेशोवर-
 प्रदः ॥ (गंडक्यां) शिवनाभस्तु (श्रीपती) श्रीपतीश्वरः ॥ १९ ॥
 (धर्मपुर्यां) धर्मलिंगं (कर्न्याकुब्जे) कलाधरः ॥ (वाणिश्रीमे) विरि-
 चेशो (नेर्पाले) नकुलेश्वरः ॥ २० ॥ माकंडेयो (जगन्नाथे) स्वयंभूः
 (नर्मदातटे) ॥ (धर्मस्थले) मंजुनाथोव्यासेशस्तु (विरूपके) ॥ २१ ॥

(स्वर्णावत्यां) कलिगेशो (निर्भले) पन्नगेश्वरः ॥ (पुंढरीके) जैमिनीशो—(ऽयोर्ध्यां) मधुरेश्वरः ॥ २२ ॥ (सिद्धव्यां) तुसिद्धेशः (श्रीकूर्म) त्रिपुरांतकः ॥ (मणिकुंडलीतीर्थे) तुमणिमुक्तानदीश्वरः ॥ ॥ २३ ॥ (वटाटव्यां) कृत्तिवासाः (त्रिवेण्यां) संगमेश्वरः ॥ (स्तंनिता)—ऽऽख्येतुमल्लेशः (इंद्रकीले)—ऽर्जुनेश्वरः ॥ २४ ॥ (शोर्पाद्रौ) कपिलेशस्तु (पुंप्पे) पुष्पागिरीश्वरः ॥ भुवनेशः (चित्रकूटे) (तूजिन्यां) कालिकेश्वरः ॥ २५ ॥ (ज्वालामुखां) शूलटंको (मंगल्यां) संगमेश्वरः ॥ बृहतीशः (तर्जापुर्यां) रामेशो (वह्निपुंकरे) ॥ २६ ॥ (लंकाद्वीपे) तुमत्स्येशः कूर्मेशो (गंधमौदने) ॥ (विंध्याचले) वराहेशो नृसिंहस्स्याद् (अहोर्बले) ॥ २७ ॥ (कूर्मक्षेत्रे) वामनेशस्ततः (कपिलतीर्थके) ॥ तथापरशुरामेशः (सेतौ) रामेश्वरानिधः ॥ ॥ २८ ॥ (सौंकेते) बलरामेशो बौद्धेशो (वारणावते) ॥ (तत्त्वक्षेत्रे) चकल्कीशः कृष्णेशस्स्याद् (महेन्द्रके) ॥ २९ ॥ १०० ॥

३ अथ पृथ्व्यादिपञ्चभूततंत्रादिलिङ्गानि—(तत्रैव)

एकांबरेश्वरः पृथ्वीलिंगं (कांचीपुरे) शिवः ॥ जललिंगं (जंबुनाथे) तिरुवाननदीपतिः ॥ १ ॥ अरुणाचलेश्वरस्तेजोलिंगंतद् (अरुणाचले) ॥ (कालहस्तिगिरौ) वायुलिंगं नागाभिपूजितम् ॥ २ ॥ (चिदंबरे) व्योमलिंगंसदादेवैर्निषेवितम् ॥ (छार्थावने) महापुण्येतत्र च्छायावनेश्वरः ॥ ३ ॥ (हिरण्यगर्भक्षेत्रे) तुमहादेवेश्वरस्त्वपम् ॥ क्षेत्रे—(ह्याम्रातर्का)—भित्तये सूक्ष्मेश्वरइतिस्थितः ॥ ४ ॥ पृथ्व्यादिपंचतत्त्वानां लिंगानि स्मरतानृणाम् ॥ मुक्तिः करस्थानवतिनात्रकार्या विचारणा ॥ ५ ॥ त्रयोदशोत्तरशतस्थानानि परमेशितुः ॥ प्रातःकाले तु पूजांति स्मर्तव्यानि मनीषिभिः ॥ ६ ॥ पुण्यकर्माणि सर्वाणि तैः कृतानि हजन्मनि ॥ तेषां फलप्रवचने शक्तः शेषोऽपि न काचित् ॥ ७ ॥ ८ ॥ ११३ ॥

४ अथ शैवनववेरनामानि-(स्कांदि)

विंशेशचत्रिगूलास्त्रमुमेशचंद्रशेखरम् ॥ सोमास्कंदेश्वरंगौराचंडेशं-
चकिरांतकम् ॥ १ ॥ महानृत्तप्रवृत्तचनववेराःप्रकीर्तिताः ॥ ९ ॥

५ अथ लिंगभेदतत्पूजाक्रमतत्फलानि-(शिवरहस्ये)

अथवक्ष्येविशेषेणलिंगानिविधानिच ॥ तत्तत्फलानिवक्ष्यामिशृणुदे-
विशुभानिच ॥ १ ॥ ईश्वर उवाच ॥ सकंततांडुलंचान्नैर्नदीमृद्गोमयंतथा ॥
नर्वनीतंचरुद्राक्षंभस्मचंदेनकूर्चजम् ॥ २ ॥ पुष्पमालागुंडपिष्टक्षणिको-
श्वचतुर्दश ॥ क्षणिकेमंडलेतोयेत्वात्माथयजनंस्मृतम् ॥ ३ ॥ तंडुला-
नांचलिंगेनपुत्रबाहुल्यमान्पुयात् ॥ सर्वरोगविनाशायगोमयंतुप्रकीर्ति-
तम् ॥ ४ ॥ केशोत्थिर्संभवंलिंगंसर्वशत्रुविनाशनम् ॥ आसुरंलवणो-
त्थंचसर्वलोकवशंकरम् ॥ ५ ॥ स्तम्भनेरजनीपिष्टसंभवंलिंगमुत्तमम् ॥
तंडुलोद्भवपिष्टेनलिंगविद्याप्रदंस्मृतम् ॥ ६ ॥ दधिदुग्धमयंलिंगकीर्तिसा-
म्राज्यवर्धनम् ॥ दूर्वागुडूचीसंभूतमपृत्युनिवारणम् ॥ ७ ॥ इक्षुर्दंडमयं-
लिंगंस्मृतमुच्चारणेपरम् ॥ इक्षुसौरमयंलिंगं बहुद्रविणकामलत् ॥ ८ ॥
स्फोटिकंबहुसौम्यत्वंतत्फलंमुनिभिःश्रुतम् ॥ पितृणामुक्तयेपूज्यंलिंगं-
रजतसंभवम् ॥ ९ ॥ हेमजंस्वर्गलोकस्यप्राप्तयेपूजयेत्पुमान् ॥ पूजयेत्तौत्र-
जंलिंगंपुष्टिकामस्तुसंततम् ॥ १० ॥ तथैवपूजयेन्मर्त्यःलिंगंपित्तलसं-
भवम् ॥ कीर्तिकामोर्चयेल्लिंगं सदाकार्थसमुद्रवम् ॥ ११ ॥ शत्रुमार-
णकामस्तुलिंगलोहमयंसदा ॥ शोणैचंदनजंलिंगमायुष्कामोर्चयेत्पुमान् ॥
१२ ॥ ज्वरशांत्यैचंदनोत्थमर्चयेल्लिंगमुत्तमम् ॥ कस्तूरीसंभवंलिंगं-
ग्रंथकामःसन्नर्चयेत् ॥ १३ ॥ लिंगंगोरोर्चनोत्थंचरूपकामस्तुपूजयेत् ॥
क्रांतिकामस्तुसततंलिंगं कौकुंभकेसरम् ॥ १४ ॥ श्वेतौगरुसमुद्भूतंमहा-
शक्तिविवर्धनम् ॥ सर्वपां कामदंलिंगंरुष्णागैरुसमुद्रवम् ॥ १५ ॥ यक्षकंदम-
संभूतंलिंगंप्रीतिविवर्धनम् ॥ गोधूमपिष्टजंलिंगंगोकामो नित्यमर्चयेत् ॥
१६ ॥ मुद्गापिष्टमयंलिंगंपूजयेदन्नमानुयात् ॥ मौपपिष्टमयंलिंगनि-

त्यंपुष्टिविवर्धनम् ॥ १७ ॥ चैणकोद्भवपिष्टेनलिंगसिद्धिकरंपरम् ॥ लिंग-
 ध्रीर्हिर्मयंपूज्यंयशस्कामेननित्यशः ॥ १८ ॥ यावद्धान्यैर्मयंलिंगवसतेपूज-
 येन्नरः ॥ कामवत्सुप्रियोनित्यंभवेत्स्त्रीणांहिमानवः ॥ १९ ॥ श्रीप्मे-
 चमल्लिकैः।पुष्पसंभवंलिंगमुत्तमम् ॥ पूजयित्वानरोभक्त्याप्रामोतिमहती-
 कृषिम् ॥ २० ॥ वर्षासुपूजयेद्भक्त्यालिंगंजनकपुष्पजम् ॥ इहचामु-
 ष्मिकेलोकेसुखीभवतिमानवः ॥ २१ ॥ नीलोत्पलमयंलिंगंरुत्वाशर-
 दिमानवः ॥ पूजयापरमांसिद्धिंभक्त्याप्रामोतिमानवः ॥ २२ ॥ हेम-
 तेर्जातिकुसुमैःलिंगंरुत्वामनोरमम् ॥ भक्त्यासमर्च्यमतिमाञ्छिवेनसह-
 मोदते ॥ २३ ॥ शिशिरेसर्वपुष्पोत्थंलिंगमभ्यर्च्यमानवः ॥ सर्वपाप-
 विधूयाशुमोदतेब्रह्मणासह ॥ २४ ॥ पापीणसंभवंलिङ्गंसंपूज्यपरया-
 मुदा ॥ सर्वान्कामानवाप्याथप्रामोतिपरमांगतिम् ॥ २५ ॥ येनकेन-
 प्रकारेणयस्यैकस्यापिवस्तुनः ॥ कृत्वालिंगंसमभ्यर्च्यगणापत्यमवानु-
 यात् ॥ २६ ॥ (तथावक्ष्यमाणरीत्यापंभरागकांश्मीर पुष्परगेन्द्रनीलगो-
 मेदंकरुंमतविष्ट्रुममौक्तिकंहीरंकरुंरदवाणलिंगान्यपिपूज्यानि) ॥ ६३

६ अथ शिवलिंगार्चनस्यावश्यकत्वम्—(शिवरहस्ये)

विनालिंगार्चनंयस्यकालोगच्छतिनित्यशः ॥ समहापातकीतस्य-
 दुर्वृत्तस्यदुरात्मनः ॥ १ ॥ एकेनसर्वदानानिब्रतानिविविधानिच-
 ॥ तीर्थानिविधायज्ञाःशिवाचचैकतःसमाः ॥ २ ॥ कलौ-
 लिंगार्चनश्रेष्ठंथालोकेप्रशस्यते ॥ तथानास्तीतिनास्तीतिशास्त्राणामेप-
 निश्चयः ॥ ३ ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदंलिंगंविधिपन्निवारणम् ॥ पूज-
 यित्वानरोभक्त्याशिवसापुज्यमाप्नुयात् ॥ ४ ॥

अथ पापाणाद्यादिलिङ्गेपूत्तरोत्तरश्रेष्ठ्यम्—(शिवरहस्ये)

पापाणात्स्फाटिकंश्रेष्ठंस्फाटिकात्पद्मरागजम् ॥ पद्मरागाच्चकांश्मी-
 रंकाश्रीरात्पुष्परगेजम् ॥ १ ॥ इंद्रनीलपुष्परगादिन्द्रनीलाञ्जगो-
 मंद्म् ॥ ततोगारुंमतंश्रेष्ठंविष्ट्रुमंचततःपरम् ॥ २ ॥ मौक्तिकंरजतं-

तस्माद्रजताच्चसुवर्णजम् ॥ सुवर्णादधिकंश्रेष्ठंहीरकंपारंदं परम् ॥ ३ ॥
 पारदस्यगुणवंक्तुंनशक्नोमिहिशंकरि ॥ पार्थिवेनतुलिंगेनबहवःसिद्धि-
 मागताः ॥ ४ ॥ देवासुरमनुष्याश्चसिद्धगंधर्वयक्षकाः ॥ १० ॥

अथ युगभेदेनलिंगभेदाः-

कृतेमणिमयंलिंगत्रेतायांहिमसंभवम् ॥ द्वापरेपारदंश्रेष्ठंपार्थिवंतुक-
 लौयुगे ॥ १ ॥ ४ ॥

अथ पार्थिवलिंगस्यात्युत्तमत्वम्-

उक्तेष्वेतेपुलिंगेषुलिंगत्रयमनुत्तमम् ॥ मृद्वाणैरसंलिंगारण्यतेषामाय-
 मनुत्तमम् ॥ १ ॥ तदेवपार्थिवंलिंगंक्षिप्रसिद्धिप्रदंभुवि ॥ अष्टमूर्तिपुसर्वासुमू-
 र्तिर्मपार्थिवीवरा ॥ २ ॥ एतस्मात्पार्थिवंलिंगंलिंगेष्वन्येष्वनुत्तमम् ॥ यथा-
 सर्वेषुदेवेषुज्येष्ठःश्रेष्ठोमहेश्वरः ॥ ३ ॥ तथासर्वेषुलिंगेषुपार्थिवंलिंगमुत्त-
 मम् ॥ यथासर्वेषुदेवेषुप्रणवोहिमहान्त्स्मृतः ॥ ४ ॥ तथैवपार्थिवंलिंगं-
 सुसंपूज्यंमहेश्वर ॥ पार्थिवाराधनंधर्ममायुर्वर्धनमुत्तमम् ॥ ५ ॥ तुष्टि-
 दंपुष्टिदंभुक्तिमुक्तिदंसिद्धिदंशुभम् ॥

अथ स्त्रीणांशिवलिङ्गमूर्त्यादिपूजास्पर्शा-

पंचाक्षरेणकर्तव्यंस्त्रीभिश्शाङ्करपूजनम् ॥ षडक्षरेणकर्तव्यंपुरुषैस्तु-
 प्रयत्नतः ॥ १ ॥ विहितश्चरलिङ्गेपुस्पर्शस्त्रीणांप्रयत्नतः ॥ स्थावरेष्व-
 पिदिव्येषुसमन्त्रंपर्वणिस्पृशेत् ॥ २ ॥

७ अथ शिवनिर्माल्यानि-

देवस्वदेवताद्रव्यैर्नैवेद्यंचनिवेदितम् ॥ चंडद्रव्यंबहिःक्षिप्तंनिर्माल्यं-
 पाद्विधंस्मृतम् ॥ १ ॥ ६ ॥

अथ शिवनिर्माल्यंग्राह्यम्-(बृहज्जावालोपनिषदादौ)

रुद्रभुक्तंतुमुञ्जीयात् ॥ रुद्रपीतांपिबेत् ॥ रुद्राघ्रातांजिघ्रेत् ॥ रुद्रेणपीतांपिब-
 न्ति ॥ तस्मान्निर्माल्यमेवतक्षयीता ॥ निर्माल्यमेवनिपेवेत् ॥ - ॥ बाणलिङ्गे-
 चलीहेचसिद्धलिङ्गेस्वयंभुवि ॥ प्रतिमासुचमर्वासुनदोषोमाल्यधारणे ॥

॥ १ ॥ द्रव्यमन्यफलं तोयंशिवस्वंकचित्स्पृशेत् । निर्मलत्वाच्च (निर्माल्यं)
नृणानैर्मल्यकारणात् ॥ २ ॥ तिलपोडशभागंचतृणाभ्यम्बुकणोपमम् ॥
पादोदकप्रसादाजसंगृह्णन्मोक्षमामुयात् ॥ ३ ॥ लिङ्गैस्त्वयंभवेवाणेरत्न-
जेरसनिर्मिते ॥ सिद्धप्रतिष्ठितेताप्ररौप्यकाञ्चनलोहजे ॥ ४ ॥ प्रतिमा-
सुचसर्वासुनचण्डाधिकृतिर्भवेत् ॥ चण्डाधिकारोनोयत्रभोक्तव्यं-
तत्रभक्तितः ॥ ५ ॥

८ अथ साष्टाङ्गप्रणतिलक्षणम्-

जानुचाहुशिरोवक्षोगण्डान्ताङ्गाष्टकंयदा ॥ दण्डवद्भुविदेवाथंतदष्टाङ्ग-
नतिर्भवेत् ॥ १ ॥ १ ॥

९ अथ पार्थिवचरस्थावरलिङ्गेषुपञ्चसूत्र्यावश्यकत्वादि-

पंचसूत्राविधानंतुपार्थिवे नविचारयेत् ॥ यथाकथंचिद्रूपेणरम-
णीयंप्रकल्पयेत् ॥ १ ॥ अखंडंतद्धिर्कर्तव्यंनद्विखंडंतुकारयेत् ॥ द्विखं-
डंहिप्रकुर्वाणोनैवपूजाफलंलभेत् ॥ २ ॥ रत्नजंहीरजंलिङ्गंपारदंस्फाटि-
कंतथा ॥ पार्थिवंपिष्टजंपौष्पमखंडंतुप्रकारयेत् ॥ ३ ॥ अखंडंस्थावरं
लिङ्गंद्विखंडंचरमेवच ॥ येकुर्वन्तिनरामूढानपूजाफलभागिनः ॥ ४ ॥

१० अथ पार्थिवलिङ्गनिर्माणतत्पूजाक्रमः-

अथशंकरभक्तानांपार्थिवार्चानिगयते ॥ वेदोक्तविधिनासम्यक्संपूर्ण-
फलसिद्धये ॥ १ ॥ यथोक्तविधिनास्नात्वासंध्यांरुत्वायथाविधि ॥
ब्रह्मयज्ञाविधायदौततस्तर्पणमाचरेत् ॥ २ ॥ नित्यकर्मयथाशास्त्रंविधा-
यानंतरंपुमान् ॥ पूजयेत्परयाभक्त्यापार्थिवंलिङ्गमुत्तमम् ॥ ३ ॥ नदी-
तीरेतदाकेचपर्वतेकाननेगृहे ॥ शिवालयेशुचौदेशेपार्थिवार्चाविधीयते ॥
॥ ४ ॥ शुद्धप्रदेशसंभूतांमृदमाहृत्ययत्नतः ॥ श्वेताःशोणाःपीतरुष्णाः
मृदोवर्णचतुष्टयाः ॥ ५ ॥ यथालब्धमृदाकार्यांनलब्धेमृत्तिकोत्तमे ॥
आनीपमृत्तिकांशुद्धदेशात्लिङ्गांप्रयत्नतः ॥ ६ ॥ शोधितांसजलैर्युक्तां
पिंडीकृत्यशनैश्शनैः ॥ पश्चालिङ्गंविधायशुक्रमेणानेनभक्तिमान् ॥ ७ ॥-

हरोमहेश्वरशंभुःशूलर्पाणिर्महेश्वरः ॥ शिवैःपशुपतिश्चैवमहादेवइतिक्र-
 मात् ॥ १ ॥ मृदाहरणसंबद्धप्रतिष्ठावाहनंतथा ॥ स्रपनंपूजनंचैवक्ष-
 मापणविसर्जनम् ॥ २ ॥—ॐ हरायनमइति मृदाहरणमित्यादिप्रकारेण-
 षोडशोपचारपूजांकृत्वा पंचाक्षरंजप्त्वा—नमोऽंकाररूपायनमोक्षरव-
 पुर्यते ॥ नमोनादात्मनेतुभ्यंनमोविंदुक्कलात्मने ॥ १ ॥ अलिंगलिंगरू-
 पायरूपातीतायतेनमः ॥ त्वंमातासर्वलोकानांत्वमेवजगतांपिता ॥ २ ॥
 त्वंभ्रातात्वंसुहृन्मित्रंत्वंपिताप्रपितामहः ॥ पार्थिवस्यास्यलिंगस्ययन्म-
 यापूजनंकृतम् ॥ ३ ॥ तेनश्रीभगवान्ब्रह्मोवांच्छितार्थप्रयच्छतु ॥
 शिवोदाताशिवोभोक्ताशिवस्सर्वमिदंजगत् ॥ ४ ॥ शिवोयजतिसर्व-
 त्रयशिवस्सोहमेवच ॥—एतानिशक्तयुपहृतानिमयात्रशंभोलिंगानिपूजन-
 विधौसकलानिकृत्वा ॥ पूजाफलंममसमस्तमुपैत्वविश्वपूर्णविधेहिपरमे-
 श्वरपाहिमांत्वम् ॥ ५ ॥ हृत्पद्मकर्णिकामध्येचांबयासहशंकर ॥
 प्रविशत्वंमहादेवसर्वैरावरणैस्सह ॥ ६ ॥ आवाहनंजानामिनजाना-
 मिविसर्जनम् ॥ पूजाविधिंनजानामिक्षमस्वपरमेश्वर ॥ ७ ॥ यांतु-
 देवगणास्सर्वपूजामादायमत्कृताम् ॥ इटकाम्यार्थसिद्धयर्थंपुनरागमना-
 यच ॥ ८ ॥ इतिसंप्राथर्यनत्वाचजलेलिंगंविसर्जयेत् ॥

११ अथ बाणलिंगस्यलक्षणम्—

त्रिपञ्चसप्तधायचतुलातुलितमास्तिकाः ॥ नयातिन्यूनतांतनुबाणलि-
 ङ्गमितीरितम् ॥ १ ॥ १ ॥

अथ पूजायांनिपिद्धलिंगानि—

अक्षादल्पपरीमाणंनलिङ्गंकुत्रचिन्नरः ॥ कुर्वाताङ्गुष्ठतोह्रस्वंनकदा-
 चित्समाचरेत् ॥ १ ॥ ('अक्षाः' ८० गुञ्जाः—'गुञ्जाः पञ्चायमापकाः ।
 ते षोडशाक्षः' इत्यमरात्)

१२ अथ नवविधचरलिंगानांलक्षणानि—

नवाष्टसत्पांगुलिकंलिङ्गंश्रेष्ठमिहोच्यते ॥ षट्पञ्चकचतुर्मानंमध्यमं-

त्रिविधं स्मृतम् ॥ १ ॥ द्विष्येकाङ्गुलिलिङ्गपत्रिविधं तत्कनिष्ठकम् ॥
एवं नवविधं प्रोक्तं चरलिङ्गं यथा क्रमात् ॥ २ ॥ ९ ॥

१३ अथ पञ्चसूत्रीनिर्णयः—(सिद्धान्तशेखरे शैवागमे च)

लिङ्गमस्तकविस्तारोलिङ्गोच्छ्रायसमोमतः ॥ परिधिस्तत्रिगुणित-
स्तद्वर्षाण्यवस्थितम् ॥ १ ॥ प्रणालिकातथैवस्यात्पञ्चसूत्रीविनिर्ण-
यः ॥—॥ (अस्यार्थः) ॥ लिङ्गमस्तकविस्तारं लिङ्गोच्चतासमं कृत्वा तत्रि-
गुणसूत्रवेष्टनाहं लिङ्गस्थौल्यं कृत्वा तत्समं वृत्तं चतुरश्रं वा पीठविस्तारमथ-
श्लोच्चं च कुर्यात् ॥ पीठोच्चतां तु लिङ्गोच्चताद्विगुणाम् ॥ पीठमध्ये लिङ्गा-
द्विगुणस्थूलं पीठोच्चतां तृतीयां शिखण्डं कृत्वा तस्योर्ध्वमध्यवप्रद्वयं त्रयं वा-
कृत्वा लिङ्गविस्तारपठशेन पीठोपरिबाह्यमेखलां कृत्वा तदन्तस्संलग्नं तत्स-
मं स्वातं कृत्वा पीठादहिलिङ्गसमदीर्घां मूलेर्ध्वं समविस्तारामश्रेतदर्धविस्ता-
रां तृतीयां शिखण्डमध्यस्वातां पीठवत्समेखलां प्रनालिकां कुर्यात् ॥

अथ रसलिङ्गस्यापिसर्वेभ्यः श्रेष्ठ्यम्—

सृष्ट्वाणरसलिङ्गानि श्रेष्ठान्येतेषु वस्तुतः ॥ त्रिष्वार्यं चाणमुत्कृष्टं रसलि-
ङ्गं ततोधिकम् ॥ १ ॥

१४ अथ रुद्राष्टकारव्यदानविशेषः—(हेमाद्रौदानखंडे)

शृणु देवमुनेगुह्यं दानं सर्वार्थदं नृणाम् ॥ रुद्राष्टकमितिल्यातं तत्पत्नीपु-
त्रसंयुतम् ॥ १ ॥ मध्ये चतुर्मुखोपेतामिति भेभगवान्हरिः ॥ यथाहपूर्वत-
त्सर्वं वदामितवनारद ॥ २ ॥ रुद्रो भवश्च शर्वश्वापीर्यः पशुं पतिस्तथा ॥
भीमं उग्रो महदिवने रुद्राः प्रकीर्तिताः ॥ ३ ॥ जटिनश्चर्मवसनास्सर्वे खट्-
वांगशूलिनः ॥ तेषां भार्याश्च पुत्राश्च नामानि कथयामि ते ॥ ४ ॥ सौवर्च-
लाचदावाच विक्रेशीचशिर्वा तथा ॥ स्वाहा विशाचदीक्षाचरोहिणीचय-
थाक्रमात् ॥ ५ ॥ ता वै सुवेपधारिण्यः सर्वाभरणभूषिताः ॥ रुद्रपत्न्य-
इमाश्चाष्टौ पुत्राश्च शृणु नारद ॥ ६ ॥ शनैश्च रश्च शुक्रश्च लोहितां गोमतो-

स्मरहितंफालंधिग्राममशिवालयम् ॥ धिगनीशार्चनंजन्मधिग्वियामशि-
वाश्रयाम् ॥ ४ ॥ शिवलिंगार्चनंश्रौतनकार्यंभस्मनाविना ॥ यावंतिश्रौ-
तकर्माणिक्रियंतेप्रत्यहंद्विजैः ॥ ५ ॥ तावंत्यपिचकार्याणिभस्मधारण-
पूर्वकम् ॥ भस्मधारणहीनांगोयदिविप्रोभविष्यति ॥ ६ ॥ सविप्रःसर्व-
थाराज्ञानिर्वास्योनात्रसंशयः ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनत्रिपुंड्रंधार्यमन्वहम् ॥
॥ ७ ॥ मंत्रपूतंसितंभस्मललाटेयत्रवर्तते ॥ सएवब्राह्मणोराजन्शतयंस-
त्यनसंशयः ॥ ८ ॥ ब्राह्मणोपिस्वयंमोहादूर्ध्वपुंड्रंकरोतिथः ॥ सपत-
त्येवनरकेयावदाचंद्रतारकम् ॥ ९ ॥ श्रीकरंचपवित्रंचशोकरोगनिवा-
रणम् ॥ लोकेवशीकरंप्रोक्तंभस्मत्रैलोक्यपावनम् ॥ १० ॥ विभूति-
र्यस्यनोफालेनांगेरुद्राक्षमालिकाः ॥ नास्येशिवमयीवाणीतंत्यजेदंत्यजं-
यथा ॥ ११ ॥—॥ (स्कादि)—संध्यावन्दनवन्नित्यंभस्मरुद्राक्षधारणम् ॥
श्रुतिस्मृतिपुराणादौसंपुष्टंनिश्चितंहितम् ॥ १ ॥ कदापिननिपिष्टंतूर्ध्व-
पुंड्रादिवत्कचित् ॥—॥ येभामनन्यशरणास्सितभस्मफालारुद्राक्षकंकण-
लसत्करदण्डयुग्माः ॥ येपूजयन्त्यहरहश्श्रुतितत्त्वभूततानेवघोरनरकादह-
मुद्धरिष्ये ॥ १ ॥ पञ्चाक्षरजपंभस्मह्लानंलिङ्गार्चनंत्रयम् ॥ कदाचि-
दपिनत्याज्ययथाशक्तिसमाचरेत् ॥ २ ॥ भूत्यैवोद्धूलनंतिर्यक्त्रिपुण्ड्र-
स्यचधारणम् ॥ नैवप्रमदितव्यंवैभ्रमादपिकदाचन ॥ ३ ॥ द्विजःकुर्या-
त्तुमन्त्रेणतत्त्यागीपतितोभवेत् ॥ बहिष्ठस्तसर्वधर्मैभ्यस्ततस्तन्नित्यमाच-
रेत् ॥ ४ ॥—॥ (शिवपुराणे)—ब्रह्मकुंडसमुद्भूतंभस्मदद्याद्विजातये ॥
चतुर्णवपर्यंतातेनदत्तावसुंधरा ॥ १ ॥—॥ (पाराशरे)—प्रतिभोजन-
कालेतुमक्षिकाकेशद्वपिते ॥ स्पृष्ट्वातुसलिलंभस्मप्रक्षेतव्यंविशुद्ध्ये ॥ १ ॥
रुद्राक्षधारणाद्वापितथापंचाक्षरीजपात् ॥ भस्मत्रिपुंड्रकरणाद्भवंप्राप्तोभ-
विष्यति ॥ २ ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यंतत्त्वज्ञानमनामयम् ॥ भवति-
श्रीमहादेवंपूजयेत्यत्रवीच्छ्रुतिः ॥ ३ ॥—॥ (शिवरहस्ये)—तज्ज-
लंभस्मसंयुक्तंकुरुभस्मविवर्जितम् ॥ नगृह्णातिजलंशंभुगांगंवाकिमुतेत-

रत् ॥ १ ॥ तस्मात्कुमाराःसर्वाणिपुष्पादीनिविशेषतः ॥ भूतियुक्तानि
 देवानिमूलमंत्रेणशंभवे ॥ २ ॥ अपूतमपिपूतस्याद्रस्मनासंयुतंयदि ॥
 धारणंभस्मनोह्युकंमन्त्रपूर्वद्विजन्मनाम् ॥ ३ ॥ तस्माद्रस्मयुतैःस्वच्छैर्वि-
 ल्वैर्लिगादिकंयजेत् ॥ यदिस्याद्रस्मरहितंपीयूषमपितत्परम् ॥ ४ ॥
 विपमित्यवगंतव्यं यतोनेशार्पणेहितम् ॥ पाकागारोपिदेयंस्याद्रस्मकिं-
 चिज्जलान्वितम् ॥ ५ ॥ शकिलेतंतडुलेपुमुद्रादिष्वपियत्नतः ॥ तेनकी-
 टादिसंबंधदोषोपिसुविनश्यति ॥ ६ ॥ भूतिर्नैवैद्यपात्रेपिप्रदेयाजलसंयु-
 ता ॥ किंतयासुधयापुत्राःकिंचिद्रस्मान्वितंयदि ॥ ७ ॥ याशिवाचन
 सामग्रीसासर्वाभूतिपावना ॥ कर्तव्यामूलमन्त्रेणतयातुष्टोभवेच्छिवः ॥
 ॥ ८ ॥ यदकार्यसहस्राणिरुत्वायःस्नातिभस्मना ॥ तत्सर्वभस्मदहति
 यथाग्निस्तेजसावनम् ॥ ९ ॥ अनेकजन्मसिद्धानांश्रौतस्मार्तानुवर्ति-
 नाम् ॥ वेदोत्तेनैवमार्गेणत्रिपुंड्रेजायतेरतिः ॥ १० ॥ अतःसर्वपरित्यज्य-
 त्रिपुंड्रेर्देहकुंठनम् ॥ नित्यंप्रयत्नतःकुर्यान्मुमुक्षुर्मुच्यतेऽचिरात् ॥ ११ ॥—
 (अन्यत्रापि)पत्रभुंजीतजस्मांगीमुखौवापंडितोपिवा ॥ तत्रभुंक्तसपत्नीको-
 वृषध्वज इति स्मृतः ॥ १ ॥ भस्मसंछन्नसर्वांगमनुगच्छतियःपुमान् ॥
 सर्वपातकयुक्तोहिससद्यःपूयतेनरः ॥ २ ॥—॥ (शंकरसंहितायाम्)—
 भस्मसंलग्नसर्वांग्यस्तौतिश्रद्धयायुतः ॥ सर्वपातकयुक्तोपिपूयतेमानवो-
 हिसः ॥ १ ॥ भस्मसंछन्नदेहायप्रणामंक्रुरुतेतुयः ॥ सर्वपातकयुक्तो
 पिससद्यःपूयतेनरः ॥ २ ॥—॥ (सौरसंहितायाम्) यस्तारमाचरोन्नित्य-
 माग्नेयंनिपतेन्द्रियः ॥ कुलैकविंशमुत्तार्यसगच्छेत्परमांगतिम् ॥ १ ॥

१९ अथ विभूत्यादिपञ्चभेदोत्पत्तिवर्णनद्वयः

नंदोभद्रोचसुरैभिःसुशीलोसुमनोस्तथा ॥ पंचगावःसमुत्पन्नाःतायो-
 भस्मोत्पित्तंनृणाम् ॥ १ ॥ विभूतिर्भसितंभस्मक्षारोर्क्षेत्रिभस्मनः ॥
 भयंतिपंचनामानिहेतुभिः पंचभिःक्रमात् ॥ २ ॥ ऐश्वर्यकरणा—(द्रूतिः)
 (भस्म) सर्वाघ्नक्षणात् ॥ (भसितं) सर्वपापानांमर्तनात् (क्षार) मापदाम्

२३ अथ वर्णाश्रमस्त्रीपुंभेदेनभस्मधारणनियमाः-

धारणंभस्मनोत्पुंभेदेनमंत्रपूर्वद्विजन्मनाम् ॥ अमंत्रपूर्वमन्येपांशुद्राणां
धर्मवेदिनाम् ॥ १ ॥ स्त्रीणामपितथाप्रोक्तंद्विजस्त्रीणांतुमंत्रतः ॥ यथाहियज्ञ-
कर्मादौपत्नीसाध्येहिकर्मणि ॥ २ ॥ सर्वमंत्राधिकरोस्तितथाभस्मादि-
धारणे ॥ ३ ॥

२४ अथ मुक्तौमुख्यसाधनानि-

शिवलिंगमणिस्साक्षान्मंत्रःपंचाक्षरस्तथा ॥ विभूतिरौपधंपुंसां
मुक्तिस्त्रीवश्यकर्मणि ॥ १ ॥ ३ ॥

२५ अथ भस्मस्नानस्यश्रेष्ठ्यम्-

भस्मस्नानंजलस्नानादसंख्येयगुणान्वितम् ॥ तस्माद्धारुणमुत्सृज्यस्ना-
नमाग्नेयमाचरेत् ॥ १ ॥ भस्मस्नानात्परंस्नानंपवित्रंनैवविद्यते ॥ एवमुक्त्वा
ऋषीन्देवान्तस्नातोदेवःशिवःस्वयम् ॥ २ ॥ तदाप्रभृतिविष्णवाद्यामुनयश्च
शिवार्थिनः ॥ सर्वकर्मसुयत्नेनभस्मस्नानंप्रकुर्वते ॥ ३ ॥ तस्मादेतच्छिव
स्नानमाग्नेयंयस्तमाचरेत् ॥ अनेनैवशरीरेणसरुद्रोनात्रसंशयः ॥ ४ ॥
आर्द्रस्नानाद्वरंभास्मंत्वाद्रैर्जंतुवधोभवेत् ॥ आर्द्रतुप्रकृतिविधात्प्रकृतिबंध-
धनंविदुः ॥ ५ ॥ प्रकृतेस्तुप्रहाणार्थंभस्मनास्नानमिष्यते ॥

अथ भस्मधारणाकरणेप्रत्यवायप्रशंसे-

धिग्भस्मरहितंफालंधिग्ग्राममशिवालयम् ॥ धिग्नीशार्चकजनान्धि-
ग्विग्रामशिवाश्रयाम् ॥ १ ॥ तद्भस्मधारणंशस्तंसर्वतद्विलिङ्गकम् ॥
ब्रह्मविष्णुमहेशानांत्रप्यश्रीनांचधारणम् ॥ २ ॥ गुणलोकत्रयाणांचधारण-
तेनवैकृतम् ॥-॥ (बोधायनसूत्रेपि)भूत्वैनप्रमदितव्यमित्युक्तम् ॥

अथ भस्मत्रिपुण्ड्रेपुवेदाः-

ऋध्वरेत्साथऋग्वेदोमध्यरेत्वायजुर्भवेत् ॥ सामवेदअधस्ताच्चवेदत्र-
यःसोभवेत् ॥ १ ॥

दशतथानवास्यान्मणिवंधयोः ॥ ५ ॥ चतुर्दशमुखं यज्ञसूत्रमष्टोत्तरं शतम् ॥
 ॥-॥ (प्रकारान्तरम्)-शिखायामेकमेवस्यात् करयोर्द्वादशैवतु ॥
 द्वात्रिंशत्कंठदेशे तु चत्वारिंशच्चमस्तके ॥ १ ॥ एकैककर्णयोः षट्षट्क्षस्य
 षोत्तरंशतम् ॥ एकमेवोपवीतेतुधारयेद्रावयञ्छिवम् ॥ २ ॥

३१ अथ मुक्ताप्रवालस्फटिकादियुतरुद्राक्षमालाश्रैष्ठ्यम्-
 मुक्ताप्रवालस्फटिकपुष्पवैदूर्यकांचनैः ॥ समेतान्धारयेद्यस्तुरुद्राक्षा-
 न्सशिवोभवेत् ॥ १ ॥

अथ रुद्राक्षादित्रयाणामतिश्रैष्ठ्यम्-
 शैवंनाम तथांगगाविभूतिर्यमुनामता ॥ रुद्राक्षाविधिजाः प्रोक्तास्तसर्व-
 पापविनाशकाः ॥ २ ॥ शरीरेतुत्रयं स्यतत्फलचैकतस्मृतम् ॥
 एकत्रवेणिकायाश्चदर्शनेनफलंतुवत् ॥ ३ ॥ तदेवतुलितं पूर्वं ब्रह्मणा
 हितकारिणा ॥ समतामेवतत्प्राप्तं तस्माद्द्वयं त्रयंबुधेः ॥ ४ ॥

३२ अथ रुद्राक्षाणां मुखभेदेन लक्षणभेदाः-
 चिह्नैरेतैश्शुभाज्ञेयाः प्रेक्षावर्द्धिर्मुनीश्वराः ॥ एकं मुखं तु यस्य स्यात्प्रति-
 पूर्वं जेदिह ॥ १ ॥ द्विमुखी च तदाज्ञेयाधारको नैव दह्यते ॥ त्रिमुखी-
 च यदास्याद्वैशेषघातादिरुं नहि ॥ २ ॥ चतुर्मुखी तदाज्ञेयावैशेषाधो भवे-
 दिह ॥ जले तु मुच्यमानासानतरे न्मज्जति क्षणात् ॥ ३ ॥ संप्रो-
 क्तासापंचमुखी सर्वानर्थविनाशिनी ॥ जले मज्जति सा ज्ञात्वा धार्याधर्म-
 विवृद्धये ॥ ४ ॥ ५ ॥-॥ (प्रकारान्तरम्-निर्णयसिंधौ)
 एकवक्रं शिवस्साक्षाद्ब्रह्महत्याव्यपोहति ॥ अवध्यत्वंप्रतिश्रोतो बहि-
 स्तंभं करोति च ॥ १ ॥ द्विवक्रो ह गीरीम्याद्रोवधाय न नागरुत् ॥
 त्रिवक्रो ह्यग्निजन्माथ पापगणिप्रणागवेत् ॥ २ ॥ चतुर्वक्रस्त्वयं ब्रह्मा
 नरहत्यां व्यपोहति ॥ पंचवक्रस्तु मालाप्रिगग्यागमपापनुत् ॥ ३ ॥
 षड्वक्रस्तु गृहो ज्ञेयो भूणहत्यादिनागयेत् ॥ सप्तवक्रस्तु नंतस्स्यात्सर्वण-

स्तेयादिपापहृत् ॥ ४ ॥ विनायकोष्टवक्रःस्यात्सर्वानृतविनाशकृत् ॥
 भैरवो नववक्रस्तु शिवसायुज्यकारकः ॥ ५ ॥ दशवक्रस्स्मृतो विष्णुर्भू-
 तप्रेतभयापहः ॥ एकादशमुखोरुद्रो नानायज्ञफलप्रदः ॥ ६ ॥ द्वादशा-
 स्यस्तथादित्यः सर्वरोगनिबर्हणः ॥ त्रयोदशमुखः कामः सर्वकामफलप्रदः
 ॥ ७ ॥ चतुर्दशास्यश्रीकंठो वंशोद्धारकरस्स्मृतः ॥ १४ ॥

अथ रुद्राक्षाणां प्रज्ञप्ता—

यत्र रुद्राक्षतरवो यत्र रुद्राक्षभूषणाः ॥ यत्र लिंगानि शैवानितत्र सन्नि-
 हितः शिवः ॥ १ ॥ नमोति न शिवायेति स्त्रीणां पूजाप्रशस्यते ॥ विश्वेश्वरो
 वा विष्णुर्वा ब्रह्मावानभविष्यति ॥ २ ॥ यतो नयोर्द्वयोरेकः प्रभुर्विश्वेश्वरः
 पिता ॥ नमस्ते अस्तु भगवन्नित्यादिश्रुतिभिस्सदा ॥ ३ ॥ विश्वेश्वरो महान-
 न्यदिति निश्चीयते मया ॥ सोमः पवते इत्यादिश्रुत्या सोमः सदा शिवः ॥ ४ ॥
 जनितापवनादीनां विष्णुनामिति हि श्रुतिः ॥ ईशानः सर्वविद्यानामित्यादि-
 श्रुतिभिर्मुहुः ॥ ५ ॥ ईश्वरस्यैव कर्तृत्वं निश्चितं तत्र संशयः ॥ उमयास-
 हितो देवस्तोम इत्यभिधीयते ॥ ६ ॥ उमाज्ञानमयी शक्तिः सैव वियेति-
 गीयते ॥ रुद्राक्षधारकस्तोम इति शास्त्रविदो विदुः ॥ ७ ॥

अथ रुद्राक्षधारणमहिमा—(पदार्थादर्शो बोधो देवः)

रुद्राक्षान्कंठदेशे दशनपरिमितान्मस्तके विंशतिर्द्वेष्टपट्पट्कर्णप्रदेशे क-
 र्युगलकृते द्वादशद्वादशैव ॥ बाह्वोरिंदोः कलाभिः नयनयुगकृतेऽप्येकमेकं
 शिखायां वक्षस्येष्टाधिकं यः कलयति शतकं स स्वर्धनीलकंठः ॥ १ ॥—॥ (ह-
 रिदीक्षितीये)—नित्यानि काम्यानि निमित्तजानि कर्माणि सर्वाणि सदा पि-
 कुर्वन् ॥ अभस्मरुद्राक्षधरो यदित्याद्द्विजोन तस्यास्ति फलोपपत्तिः ॥
 ॥ १ ॥ सर्वेषु वर्णाश्रमसंगतेषु नित्यं सदाचारपरायणेषु ॥ श्रुतिस्मृ-
 तिभ्यामिह चोद्यमाना विभूतिरुद्राक्षधृतिस्तमाना ॥ २ ॥—॥ (सिद्धा-
 न्तशेखरे)—अच्छिद्रं कन्कप्रल्यमनन्यधृतमुत्तमम् ॥ रुद्राक्षधारये-
 त्प्राज्ञशिवपूजापरायणः ॥ १ ॥ रुद्राक्षधारणादेवमुच्यन्ते सर्वपातकैः ॥

दुष्टचित्तादुराचारादुत्प्रजाअपिमानवाः ॥ २ ॥-॥ (शिवभक्तिसुधारणवे)-धृतरुद्राक्षकर्णाययस्त्वन्नंसंप्रयच्छति ॥ त्रिस्तप्तकुलमुद्धृत्यरुद्रलोकंसगच्छति ॥ १ ॥ शुचिर्वाप्यशुचिर्वापिह्यत्तक्ष्यस्यचभक्षकः ॥ म्लेच्छोवाप्यथचंडालोयुक्तोवासर्वपातकैः ॥ २ ॥ रुद्राक्षधारणादेवसरुद्रोनात्रसंशयः ॥ खादन्मांसंपिबन्मद्यंसंगच्छन्नंत्यजामपि ॥ ३ ॥ पातकेभ्योविमुच्येत रुद्राक्षेशिरसाधृते ॥ सर्वयज्ञतपोदानैर्वेदाभ्यासैश्चयत्फलम् ॥ ४ ॥ तत्फलंलभतेसयोरुद्राक्षस्यतुधारणात् ॥ शिरसाधारणेकोटिः कर्णयोर्दशकोटयः ॥ ५ ॥ शतकोटिर्गलधृतौमूर्ध्निकोटिसहस्रकम् ॥ अयुतंचोपवीतेतुलक्षकोटिर्भुजेधृते ॥ ६ ॥ अमेयमणिबंधेतुरुद्राक्षामोक्षसाधकाः ॥ रुद्राक्षधारणाच्छ्रेष्ठंनर्किंचिदिहविद्यते ॥ ७ ॥ अमंत्रधारणस्यैवगुणाएतेप्रकीर्तिताः ॥ यःपुनर्मंत्रसंयुक्तंधारयेद्भक्तितो नरः ॥ ८ ॥ गुणानांतस्यमाहात्म्यंकथितुंनैवशक्यते ॥-॥ (श्रौतसिद्धांते)-लक्षंतदर्शनात्पुण्यंकोटिस्तत्स्पर्शनाद्भवेत् ॥ शतकोटिगुणंपुण्यंधारणाञ्जभतेनरः ॥ १ ॥ लक्षकोटिसहस्राणिलक्षकोटिशतानिच ॥ जपाच्चलभतेपुण्यंनान्नकार्याविचारणा ॥ २ ॥ शिवभक्त्यामशांतायदद्याद्रुद्राक्षमुत्तमम् ॥ तस्यपुण्यफलस्यांतंनचाहंवक्तुमुत्सहे ॥ ३ ॥ पशवोपिहिरुद्राक्षधारणाद्यांतिरुद्रताम् ॥ किमुपेधारयंतिस्मनरारुद्राक्षमालिकाः ॥ ४ ॥ उच्छिष्टोवाविकर्मस्थोयुक्तोवासर्वपातकैः ॥ मुच्यतेसर्वपापेभ्योरुद्राक्षस्यचधारणात् ॥ ५ ॥ जपध्यानविहीनोपिरुद्राक्षान्यदिधारयेत् ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तस्सयातिपरमांगतिम् ॥ ६ ॥ भस्मरुद्राक्षधारीयःसदेहांतेशिवंन्रजेत् ॥ अभिज्ञोवानभिज्ञोवारुद्राक्षस्यतुधारणात् ॥ ७ ॥ शिवलोकंप्रपयेत्कीटकोर्दभोपिवा ॥

३३ अथ धारणेयोग्यायोग्यरुद्राक्षाः-(सिद्धान्तशेखरादौ)

अच्छिद्रं कनकप्रख्यमनन्यधृतमुत्तमम् ॥ रुद्राक्षंधारयेत्प्राज्ञशिख-
पूजापरायणः ॥ १ ॥-॥ (तत्रैव सिद्धांतशेखरे)-क्रिमिदष्टंविभिन्नं

चजीर्णसूक्ष्ममकंटकम् ॥ अवृत्तंयमलंबकमष्टावेतान्विवर्जयेत् ॥ १ ॥
अभिन्नानिकपेहैममन्यधृतमारुणम् ॥ नव्यंपरंपराप्राप्तंधार्यरुद्राक्षमु-
त्तमम् ॥ २ ॥ कुलीनमकुलीनंवाभूतिरुद्राक्षधारिणम् ॥ दृष्ट्वो
न्नतासनेस्थित्वारौरवंनरकं व्रजेत् ॥ ३ ॥

३४ अथ जपादौरुद्राक्षमालाआवश्यकः—

अंगुल्याजपएकःस्याद्रेखयाष्टगुणोभवेत् ॥ जपस्तुशंखमणिनाश-
तमष्टोत्तरंभवेत् ॥ १ ॥ जपस्तुपुत्रजीवेनभवेदेवशतत्रयम् ॥ पद्माक्षेणसहस्रं
स्यात्स्फटिकेनायुतत्रयम् ॥ २ ॥ कोटिकोटिःकुशग्रंथ्यारुद्राक्षेणांतव
र्जितः ॥ अतस्सर्वप्रयत्नेनरुद्राक्षैस्सर्वदाजपेत् ॥ ३ ॥

३५ अथ पुरुपपदार्थः—

पुरुपःपरमोरुद्रोदेवदेवोत्तमोत्तमः ॥ पुरुषोवैरुद्रइतिश्रुतिरेपायतो-
मता ॥ १ ॥ सर्वान्तरशिरोधीवस्सर्वभूतगुहाशयः ॥ सर्वव्यापीचतुर्गवा-
न्तस्मात्सर्वगतःशिवः ॥ २ ॥ महान्प्रभुर्वैपुरुपस्सत्त्वस्यैवप्रवर्तकः ॥
सुनिर्मलमिदंशांतमीशानज्योतिरव्ययम् ॥ ३ ॥ मोहेशाद्वोधनादन्यन्ना-
स्तिसर्वार्थदायकम् ॥ मनसाकर्मणावाचाशिवंयोभजतेसदा ॥ ४ ॥
तंतास्यतिगौरीशोशोरसंसारसागरात् ॥ मुक्तिमुक्तावर्षकोयंशिवमंत्रः
श्रुतिश्रुतः ॥ ५ ॥ गोपनीयोपिमोक्षार्थंवेदातैःप्रकटीकृतः ॥ मोक्षार्थी
तुशिवादन्यंयःपूजयितुमिच्छति ॥ ६ ॥ सउन्मत्तइतिज्ञेयोवेदभा
र्गाद्विहिष्कृतः ॥ १ ॥

३६ अथ शिवस्यप्राज्ञस्त्यम्—(स्कान्दे)

तदेवकुलमुत्कृष्टंधन्यमित्यपिमन्महे ॥ यस्मिन्कुलेसमुत्पन्नःशिवपू-
जापरोभवेत् ॥ १ ॥ शंकरोविष्णुतपसासंतुष्टोविष्णवेमुदा ॥ ददौवैकुण्ठम-
मलमतोदेवोत्तमःशिवः ॥ २ ॥ वेदास्सर्वेमहादेवस्तुवंतिविविधंमुदा ॥ तद-
न्यंनस्तुवंत्येवमतोदेवोत्तमःशिवः ॥ ३ ॥ शिवान्नास्त्यधिकोदेवस्तत्यंस-

त्यनसंशयः ॥ सत्यंसत्यंपुनस्तत्यमुद्धृत्यभुजमुच्यते ॥ ४ ॥ पाथेयंपरल्लो-
कस्यमोक्षोपायमनामयम् ॥ पुण्यसंचैकनिलयंशिवइत्यक्षरद्वयम् ॥ ५ ॥
विभूतिराशयोयत्रयत्रविल्ववनान्यपि ॥ यत्रशैवाःशिवपरास्तत्रसन्नि-
हितःशिवः ॥ ६ ॥

३७ अथ विल्वमाहात्म्यम्—(शिवरहस्ये)

दुर्लभंशंकरंलिङ्गंदुर्लभाविल्वमंजरी ॥ दुर्लभाशांभवीविद्याशिवेभ-
क्तिश्चदुर्लभा ॥ १ ॥ विल्वपत्रैर्महादेवंयोभ्यर्चयतिनित्यशः ॥ कालमृ-
त्युर्नचायातिकिमुतान्येचमृत्यवः ॥ २ ॥

३८ अथ पूजायोग्यविल्वपत्राणि—(शिवरहस्ये)

नित्यमाद्रैरनाद्रैर्वाविल्वपत्रैःसदाशिवम् ॥ पूजयस्वमहादेवंतस्मा-
न्माप्रमदोऽभवम् ॥ १ ॥ विल्वपत्राणिशुद्धानिस्वतःपर्युपितान्यपि ॥
शंकरार्चनयोग्यानिभवंतीतिहिनःश्रुतम् ॥ २ ॥ मौर्वणविल्वपत्रंवारत्नजं
राजतंतथा ॥

३९ अथ शिवपूजायांविल्वपत्राण्यवश्यकानि—(शिवरहस्ये)

नहिपर्युपितंतस्माच्छुद्धमेवत्वयंयतः ॥ अर्पितान्यपिविल्वानिप्र-
क्षाल्यचपुनःपुनः ॥ १ ॥ शंकरायार्पणीयानिननवानिप्रदिक्वचित् ॥
शुष्कंखंडितमाद्रैर्वाविल्वपत्रंशिवप्रियम् ॥ २ ॥ चूर्णीकृतान्यपिप्रा-
ज्ञाविल्वपत्राणिवैदिकाः ॥ संपाद्यपूजयंतीशंनवालाभोविचक्षणाः ॥ ३ ॥
अनाघ्रातंविल्वपत्रंयादृशंतादृशंशिवे ॥ विनिक्षिप्यमहापापैर्मुच्यते-
नात्रसंशयः ॥ ४ ॥ विल्वपत्रार्चनात्प्रीतोयथाभवतिशंकरः ॥
तथानान्येनसुप्रीतोभविष्यतिनसंशयः ॥ ५ ॥ विल्वपत्रार्चने
नैवसांगंशंकरपूजनम् ॥ विल्वपत्रंविनापृजानसांगापार्वतीपतेः ॥
॥ ६ ॥ धूपदीपोपचाराणामभावेपिमहीशितुः ॥ वस्त्रादिदानतोप्येत-
द्भवत्येवहिपुण्यदम् ॥ ७ ॥ सर्वार्थंविल्वपत्राणिभविष्यंतिनसंशयः ॥

बिल्वपत्रार्थमन्यत्तुनभवत्येवसर्वथा ॥ ८ ॥ सहस्रावुदपुष्पाणां पूजयायत्फलं भवेत् ॥ ततोपिकोटिगुणितं बिल्वपत्रार्चने प्रभोः ॥ ९ ॥ कृत्वायत्नेन सततं ब्रह्महत्यावृद्धान्यपि ॥ सद्यो नश्यंति बिल्वेन पूजिते तु महेश्वरे ॥ १० ॥ शिवलिंगं समभ्यर्च्य बिल्वपत्रैः प्रयत्नतः ॥ भोक्तव्यमन्यथा विप्रैरन्वहं यांति यातनाः ॥ ११ ॥ यत्नेन पूजनीयेषु बिल्वपत्रं विशिष्यते ॥ ३ ॥

४० अथ बिल्वपत्रं पर्युषितं च्छिन्नं भिन्नं वा पूजायां योग्यमेव—
(शिवरहस्यादौ)

आपण्मासाद्बिल्वपत्रं पूजायोग्यं शिवस्य तु ॥ आर्द्रवायदिवा शुष्कं शीर्णं खंडितमेव वा ॥ १ ॥ यादृशं तादृशं वापि बिल्वपत्रं शिवप्रियम् ॥ गौरीगौरांगकोद्भूतस्वेदविंदुसमुद्भवः ॥ २ ॥ ततः प्रियतमः शंभोर्बिल्ववृक्षे न चेतरे ॥ सायुज्यादिफलावाप्तिसाधनं तरुराढ्यतः ॥ ३ ॥ सर्वस्वंपार्वतीशेन बिल्ववृक्षे प्रतिष्ठितम् ॥ स्वोद्यानोद्भववृक्षस्य स्वहस्तोपार्जितैर्नरैः ॥ ४ ॥ पूजयेत्पार्वतीनाथं बिल्वपत्रैस्सुकोमलैः ॥

४१ अथ देवेषु पत्रपुष्पफलविल्वानां पूजायामर्पणक्रमः—
(शिवरहस्येनं धगस्त्येश्वरसंवादे)

अगस्त्य उवाच ॥ ॥ पत्रैः पुष्पैः फलैर्वापि सन्मुखैः पूजयेत् शिवः ॥ अधोमुखैर्बिल्वपत्रैरत्रमेसंशयो महान् ॥ १ ॥ दक्षभागे स्थितो ब्रह्मा वामभागे जनार्दनः ॥ मध्यपत्रे स्थितस्साक्षात्सांबस्तर्वाथसाधकः ॥ २ ॥ पूर्वभागेऽमृतं न्यस्तं देवैर्ब्रह्मादिभिः पुरा ॥ पृष्ठभागे स्थितायक्षा अभक्तानां निषेधकाः ॥ ३ ॥ इंद्रादयो लोकपाला वृंताद्ये परिकीर्तिताः ॥ ततो वै पूर्वभागेन पूजयेद्भिरिजापतिम् ॥ ४ ॥ यत्र वायदिवा पुष्पं फलं नेष्टमधोमुखम् ॥ अधोमुखं बिल्वपत्रं शिवस्य वचनं यथा ॥ ५ ॥ तर्जन्यंगुष्ठयोगेन गृहीत्वा बिल्वपत्रकम् ॥ पूजयेत्पार्वतीनाथं सिकं चंदनवारिणा ॥ ६ ॥ विलयं यांति पापानि कोटिजन्मार्जितान्यपि ॥ महाकैलासभवने

शिवेनसहमोदते ॥ ७ ॥ भूतिपूजोत्तरं विल्वैः पूजनीयो महेश्वरः ॥ प्रत्य-
हंनियमेनेति प्राहुर्जावालवादिनः ॥ ८ ॥ दर्शनाद्विल्ववृक्षस्य स्पर्शनाद्वंदना-
दपि ॥ अहोरात्रकृतं पापं नश्यत्येव हि नारद ॥ ९ ॥ विल्ववृक्षं समासाद्य द्वाद-
श्यामह्निभोजनम् ॥ यः कुर्याद्गूणहापापान्मुच्यते नात्र संशयः ॥ १० ॥
विल्ववृक्षं समासाद्य त्रिरात्रोपोषितो नरः ॥ हरनामजपैल्लक्षं ब्रह्महत्यां व्ययो-
हति ॥ ११ ॥ शुष्कैः पर्युषितैः पत्रैः खंडैर्विल्वस्य नारद ॥ पूजयेद्द्विरिजानाथं-
मुच्यते सर्वपातकैः ॥ १२ ॥ विल्ववृक्षं समासाद्य यो मंत्रान्विविधाञ्जपेत् ॥
ये मामनन्यशरणास्स ततं वरेण्यं संपूजयंति न वको मलविल्वपत्रैः ॥ ते नि-
गुणा अपि गुणांबुधयो भवंति विदंति मुक्तिमुपगुक्तसमस्तभोगाः ॥ १३ ॥

४२ अथ निषिद्धपुष्पाणि पूजासु-

दुर्गन्धान्युग्रगन्धानि कुसुमानि विवर्जयेत् ॥ गन्धहीनमपि ग्राह्यं पवि-
त्रं यत्कुशादिकम् ॥ १ ॥ केशकोटोपवद्धानि शीर्णपर्युषितानि च ॥
स्वर्गपतितपुष्पाणित्यजेदुपहतानि च ॥ २ ॥

४३ अथ सव्यप्रदक्षिणप्रकारचण्डवृपस्थानसोमसूत्रस्थान निर्णयः-शिवलिङ्गेषु-

प्रदक्षिणप्रकारस्तु द्विविधो वेदसम्मतः ॥ सव्यापसव्यस्तव्यश्च तत्रा-
द्योविधिरुच्यते ॥ १ ॥ वृषं चण्डं वृषं चैव सोमसूत्रं पुनर्वृषं ॥ चण्डं च
सोमसूत्रं च पुनश्चण्डं पुनर्वृषं ॥ २ ॥ - (प्राग्द्वारं देवदेवस्य वृपस्था-
नं प्रकीर्तितम् ॥ देवस्य नैऋते भागे चण्डस्थानं प्रकीर्तितम् ॥ ३ ॥ पश्चि-
माभिमुखे लिङ्गस्थानमेतदुदीरितम् ॥ लिङ्गे तु प्राङ्मुखे स्थानं चण्डस्थे-
शान्यमेव हि ॥ ४ ॥ महेशस्योत्तरस्थानं सोमसूत्रस्थलं स्मृतम् ॥ पश्चि-
माभिमुखे लिङ्गे सोमसूत्रं तु पूर्वतः ॥ ५ ॥) त्रीण्येतानि स्थलान्येव नव-
स्थानानि सत्तम ॥ उपविश्य वृपस्थाने चण्डस्थानं ततो व्रजेत् ॥ ६ ॥
पुनर्वृषं समागत्य सोमसूत्रं व्रजेत्ततः ॥ पुनर्वृषं समागत्य चण्डस्थानं ततो व्र-

जेत् ॥ ७ ॥ ततोवृषेशमप्राप्यसोमसूत्रं वज्रोद्विजः ॥ सोमसूत्रमनु-
 व्यचण्डस्थानाद्दृपं वजेत् ॥ ८ ॥ स्थानान्येवंसमावृत्यवृषभेशंपुनर्यदा ॥
 प्रामुंयात्रियतोमूत्वातदेकं स्यात्प्रदक्षिणम् ॥ ९ ॥ सोमसूत्रं समुद्व्यग-
 र्भकार्याः प्रदक्षिणाः ॥ वृषोयदिभवेद्रभैर्नोचेत्तत्रनसर्वथा ॥ १० ॥
 सोमसूत्रं समुद्व्यगर्भैः सवृषभैः हिंसः ॥ विहितं वास्त्वविहितं सोमसूत्रं न लं-
 घयेत् ॥ ११ ॥ बहिश्चापिहितसूत्रमुद्व्यग्नैवसर्वथा ॥ ९ ॥

४४ अथ महादेवभक्तानां लक्षणनामधेयवर्णादयः—

(स्कांदपुराणे वीरमाहेश्वरकाण्डे भक्तविलासे)

(सुंदरमूर्तिः)—ब्राह्मणः । बद्धांजलिः । पार्श्वयोर्नागवेत्रे । पार्श्वद्वये-
 कमलिनीनां दिव्यौपमहस्ते ॥ १ ॥

(अष्टपः)—कुलालः । बद्धांजलिः । वामकरे भूदार्याकारकदंडव-
 त्फलकवान् ॥ १ ॥

(माणिक्यैवाचकः)—ब्राह्मणः । किरीटी । दक्षकरेक्षमाला ।
 वामकरे पुस्तकम् ॥ १ ॥

(शिवज्ञानसंबंधः)—ब्राह्मणः । किरीटी । तालवाद्यकनिभः ॥ १ ॥

(नीलकंठः)—ब्राह्मणः । तपस्वी । बद्धांजलिः । उपविष्टः ।
 वामेकमंडलुः ॥ १ ॥

(त्रिसहस्रभूसुरः)—ब्राह्मणः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(महाधनः)—वैश्यः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(सत्यार्थः)—क्षत्रियः । किरीटी । बद्धांजलिः । वामकरे खड्गः ॥ १ ॥

(मारेः)—शूद्रः । वक्रशिखः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(वीरमंदिरः)—शूद्रः । जटाधारी । दक्षकरे परशुः ॥ १ ॥

(अमरनीतिः)—शूद्रः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(दारुकः)—शूद्रः । दक्षकरे परशुः ॥ १ ॥

(येनदिनाथः ?) क्षत्रियः । वक्रशिखः । बद्धांजलिः । दक्षिण
कक्षेऽधोमुखस्वङ्गः ॥ १ ॥

(कर्मे (ष्ण) ष्यः)—व्याधः । सांजलिबन्धः । वामेधनुर्वाणौ ।
वक्रशिखः । पदोःपादौ ॥ १ ॥

(कर्त्तानाथः)—ब्राह्मणः । सांजलिबन्धः । वामेगदा ॥ १ ॥

(मार्त्तकुंजः)—क्षत्रियः । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(गोनोथः)—गोपः । वेणुवादकनिम्नः ॥ १ ॥

(शंकुर्लादायः)—शूद्रः । दक्षकरे क्षुरिका ॥ १ ॥

(मूर्तिनाथः)—वैश्यः । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(रुद्रपेशुपतिः)—ब्राह्मणः । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(स्कन्दनाथः)—ब्राह्मणः । द्वयोःकरयोः पुष्पमाला ॥ १ ॥

(नन्दनः)—पंचमः । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(विचैरवान्)—क्षत्रियः । सांजलिबन्धः । द्वयोः कक्षयोः धौत-
वस्त्रासनजपमालादिग्रन्थिः ॥ १ ॥

(चण्डेश्वरः)—ब्राह्मणः । सांजलिबन्धः । किरीटी । दक्षिणकक्षे
परशुः ॥ १ ॥

(कुलेपक्षकः)—शूद्रः । सांजलिबन्धः । वामे वस्त्रग्रन्थिः ॥ १ ॥

(पूर्तवती)—वैश्यकन्या । सांजलिबन्धा ॥ १ ॥

(विद्यार्थुरः)—ब्राह्मणः । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(अर्भुतिचरः) । ब्राह्मणः । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(नीलनेत्रः)—शूद्रः । सांजलिबन्धः ॥

(नवैन्दः)—ब्राह्मणः । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(कलिकामः)—पंचमः । किरीटी । सांजलिबन्धः । वामे स्वङ्गः १ ॥

(दम्भेक्षः)—बुरुडः । वस्त्रकम्बलादिनिर्मितवस्तुविशेषेणावृतकर्णा-
न्तमस्तकः । वामकक्षे वाशिका । सांजलिबन्धः ॥ १ ॥

(श्रीमूलः)—ब्राह्मणः । सांजलिबंधः । जटामकुटधारी ॥ १ ॥

(मारसुकुमारः)—शूद्रः । सांजलिबंधः ॥ १ ॥

(कश्यपाथः)—क्षत्रियः । वक्रशिखः । वामकरे शिलापुत्रकवान् ।
प्रसूतपद्मचामुपविष्टः ॥ १ ॥

(मुखनेदनः)—व्याधः । दक्षकरे हस्त्वं काष्ठादिच्छेदकं खड्गसद-
शमायुधंधानः ॥ १ ॥

(निरुद्धशार्दूलः)—ब्राह्मणः । सांजलिबंधः ॥ १ ॥

(मतर्गः)—ब्राह्मणः । सांजलिबंधः ॥ १ ॥

(चरभूपतिः)—क्षत्रियः । किरिटी।सांजलिबंधः। वामेखड्गः॥ १ ॥

(गणनाथः)—ब्राह्मणः । सांजलिबंधः ॥ १ ॥

(परान्तकः)—क्षत्रियः। किरिटी । सांजलिबंधः। वामे खड्गः॥ १ ॥

(धर्मकेतनः)—क्षत्रियः । सांजलिबंधः । किरिटी । वामकरे खड्गः

(सैत्यार्थः)—ब्राह्मणः । सांजलिवन्धः ॥ १ ॥

(अतिर्भक्तः)—ब्राह्मणः । जटामुकुटधारी । सांजलिबंधः । कक्षे-
धृङ्गरी ॥ १ ॥

(प्रतापेश्वरः)—क्षत्रियः । जटामकुटधारी । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(मानेधनः)—ब्राह्मणः । जटाधारी । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(कौलिनीतिः)—पंचमः । दक्षिणेवरदहस्तः । लंबितवामकरेण
कमण्डलुधरः ॥ १ ॥

(कीर्तिकेथः)—ब्राह्मणः । वक्रशिखः । दक्षिणकरे खड्गः ॥ १ ॥

(पंचपादः)—गोपः । बद्धांजलिः । किरिटी । वामे खड्गः ॥ १ ॥

(अविकारी)—ब्राह्मणः । जटाधारी । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(गणोद्धेपः)—शूद्रः । जटाधारी । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

(अभिरामः)—क्षत्रियः । जटामुकुटधारी । बद्धांजलिः ॥ १ ॥

- (निर्वाचकैः)—ब्राह्मणः । बद्धांजलिः । जटामकुटधारी ॥ १ ॥
 (शक्तिर्मान्)—शूद्रः । जटामकुटधारी । बद्धांजलिः ॥ १ ॥
 (सिंहकः)—गोपः । किरीटी । बद्धांजलिः । वामे खड्गः ॥ १ ॥
 (भूतिर्मान्)—क्षत्रियः । किरीटी । बद्धांजलिः । वामे नागवेत्रम् ॥ १ ॥
 (साहसप्रियः)—शूद्रः । जटामकुटधारी । दक्षिणकरे खड्गः ॥ १ ॥
 (कीर्तिर्नाथामृतः)—ब्राह्मणः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥
 (शूरव्याघ्रः)—शूद्रः । जटामकुटधारी । वामे खड्गः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥
 (विभूतिर्चरः)—ब्राह्मणः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥
 (लोहितक्षः)—क्षत्रियः । बद्धांजलिः ॥ १ ॥
 (सिंहस्रकरः)—शूद्रः । जटाधारी । बद्धांजलिः । वामे वेत्रम् ॥ १ ॥
 (शंभुचित्तः)—ब्राह्मणः । बद्धांजलिः । किरीटी । वामे खड्गः ॥ १ ॥
 (गीर्तानंदः)—ब्राह्मणः । बद्धांजलिः । जटामकुटधारी । वामे वीणा ॥ १ ॥ ६४

४५ अथ जगद्गुरुश्रीशङ्कराचार्यावतारः—(शङ्करदिग्विजयेवै-
 दिकविजयध्वजेशङ्करमन्दारसौरभादौच)

कलौरुद्रोमहादेवोलोकानामीश्वरःपिता ॥ करिष्यत्यवतारंस्वशंकरो-
 नीललोहितः ॥ १ ॥ श्रौतस्मार्तप्रतिष्ठार्थं शिष्याणांहितकाम्यया ॥
 उपदेक्ष्यतिज्ज्ञानंशिष्याणांब्रह्मसम्मितम् ॥ २ ॥ सर्ववदान्तसारंचध-
 र्मान्वेदनिदर्शनान् ॥ १ ॥

४६ अथ पूजायांपचायनान्यावश्यकानि—(सदाचारसंग्रहे)

आदित्यमंविर्कांविष्णुंगणनाथंमहेश्वरम् ॥ ब्राह्मणःपूजयेत्पंचपंच-
 यज्ञपरायणः ॥ १ ॥ ५ ॥

अथ पूजायांपञ्चायतनसन्निवेशेनियमाः—

४७ तत्रादौ पूजायां वैदिकपञ्चायतनसन्निवेशक्रमः—(सदाचारसंग्रहे)

सद्यथां बिको देवहविर्दिनाधिपोपितुर्मनुष्यस्य च विष्णुरीरितः ॥ ब्रह्मे-

श्वरौ भूतबलिर्गणाधिपो यज्ञेश्वरास्स्युर्यजनीयदेवताः (१) ॥ १ ॥

विष्णुस्तपस्तीव्रकरः सुकर्मणां साक्षी रविर्मंत्रमयी मनोन्मनी ॥ ध्यानस्य वि-

ज्ञापनुदां बिकामुतो ज्ञानप्रदः स्थाणुरीतीयंते युधैः ॥ २ ॥

(शिवपंचायतनम्)—शंभौ मध्यगते—हरी नहरभूदेव्यः

(विष्णुपंचायतनम्)—हरौ—शंकरे भास्येनाऽगमुता

(आदित्यपंचायतनम्)—रवौ—हरणेशां जां बिका स्थापयेत् ॥

(देवीपंचायतनम्)—देव्यां—विष्णुहरेभ्यः करवयः

(गणेशपंचायतनम्)—लंबोदरेऽजेश्वरे नार्याः—शंकरदिङ्मुखास्तु शु-

भद्राः व्यत्यस्ततो हानिदाः ॥ १ ॥ मध्यस्थितस्य देवस्य देवा ईशान्यतः

शुभाः ॥ ५ ॥

अथ देवानां दिङ्निर्णयः—

देवस्य मुखमारुत्यादिशं प्रार्ची मल्लल्पयेत् ॥ १ ॥ मध्यस्थितस्य दे-
वस्येत्यर्थः ॥

अथ तान्त्रिकपञ्चायतनानि—(कालहस्तिविलासेपं-
चायतनकल्पे च)

(केवलशिवपंचायतनम्)—पार्वतीपरमेशानौ गणेशस्कंदनां दिनः ॥

(केवलविष्णुपंचायतनम्)—श्रीभूदेव्यां महाविष्णुर्विष्णुः सतेश्वरः ॥

(केवलदेवीपंचायतनम्)—कालादुर्गा भवानी च विष्णुश्चैव मनोन्मनी ॥

इदमेव (केवलगौरीपञ्चायतनम्)—मित्यप्युच्यते ॥

(केवलसूर्यपंचायतनम्)—मानुष्यापानयादंडस्तथानाठरपिगली ॥

(केवलगणेशपंचायतनम्)—गणेशो वल्लभायक्षः कुंडोदरमहोदरी ॥

अथ वैदिकपंचायतनानांचित्राणि-

वै. १ आदित्यपंचायतनस्य

वै. २ देवीपंचायतनस्य

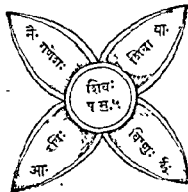
वै. ३ विष्णुपंचायतनस्य

वै. ४ गणेशपंचायतनस्य

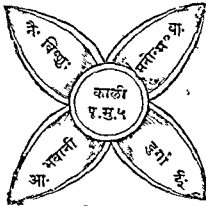
वै. ५ शिवपंचायतनस्य

अथ तान्त्रिकपंचायतनानांचित्राणि-

तां. १ कालीपंचायतनस्य

तां. १ गौरीपंचायतनस्य

तां. २ गणेशपंचायतनस्य

तां. ३ विष्णुपंचायतनस्य

तां. ४ आदित्यपंचायतनस्य

तां. ५ शिवपंचायतनस्य

एवमन्यान्यपि पञ्चायतनानितत्तन्मतानुसारेण बहूनि दृश्यन्ते ॥

अथ सालिग्रामेषुरामकृष्णमूर्तिभेदाः-

४७ तत्रादौराममूर्तिभेदाः-(अन्यत्र)

अष्टधाराममूर्तिःस्याद्दीररामादिभेदतः ॥ १ ॥ ८ ॥

(सीताराममूर्तिः)-सीतारामस्तुतत्रापिद्विविधःपरिकीर्तितः ॥ कोदंडं कुक्कुटांडांश्यामलंप्रतिबिभ्रतम् ॥ १ ॥ रेखाद्वयसमुपेतंद्वारपार्श्वेखगेश्वरः ॥ धनुगकृतिकारेखादृश्यतेपार्श्वयोर्द्वयोः ॥ २ ॥ पृष्ठतोवाभवेयस्य दशकंठकुलांतकः ॥ २ ॥

(सीतारामः)-भवेदेकैकवदनेचतुश्चक्रोंवरप्रभः ॥ चापबाणांकुशच्छत्रध्वजचामरसंयुतः ॥ १ ॥ वनमालाधरोदेवः सीतारामः प्रकीर्तितः ॥ सर्वांगीष्टप्रदश्चोक्तःसर्वत्रविजयप्रदः ॥ २ ॥ १ ॥

(सीतारामः)-द्वारद्वयेचतुश्चक्रोवामतश्चैकचक्रवान् ॥ बाणतूणीरचापाद्यस्तीतारामःस्रगन्वितः ॥ १ ॥ सर्वसौभाग्यदस्सोपिसर्वत्रविजयप्रदः ॥ एकेनधनुपायुक्तोवर्तुलःकिंचिदायतः ॥ २ ॥ १ ॥

(वीररामः)-बाणतूणीरचापाद्यःकुंडलीचाञ्जमालिकः ॥ सूक्ष्मकेसरचक्राढ्यो वीररामः श्रियावहः ॥ दक्षभगिपंचरेखाश्रापोबाणश्वपार्श्वयोः ॥ १ ॥ १ ॥

(बालरामः)-सबालरामो विज्ञेयोपुत्रदायीनसंशयः ॥ दिव्यबाणेनसंयुक्तश्चाभतूणीरसंपतः ॥ १ ॥ १ ॥

(विजयरामः)-करालवदनोयुक्तर्विदुयुक्चक्रशोभितः ॥ सस्याद्विजयरामाख्यःकेसरार्पीतचक्रकः ॥ १ ॥ १ ॥

(हर्षरामः)-मूर्धाहिलधनुस्तूणीपार्श्वेखुरयुतस्तथा ॥ हर्षराम इतिख्यातोभुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥ १ ॥ १ ॥

(कोदण्डरामः)-कोदण्डरामनामाख्यःशुभःकोदण्डसुप्रभः ॥ दधचक्रंमुवदनकृष्णवर्णःसुशोभनः ॥ १ ॥ १ ॥

(सदाराममूर्तिः)—सुदारामस्तुविज्ञेयः पूजितस्तुफलप्रदः ॥ १८ ॥

४८ अथ कृष्णमूर्त्तयः—(अन्यत्र)

(कृष्णमूर्तिः)—कृष्णमूर्तिस्तुतत्रापित्रयोदशमितामताः ॥ कृष्णः
पीतःश्वेततनुः भित्तिपार्श्वेतुचक्रयुक् ॥ ३ ॥ द्वारतुल्योभवेन्नाभिःकूर्चा-
कारस्तुपृष्ठतः ॥ कृष्णोवृत्ताकृतिस्साक्षात्सर्वपापापनाशनः ॥ २ ॥
कृष्णोतिकृष्णोनेस्थूलःचक्रांकःकौस्तुभान्वितः ॥ १३ ॥

इति श्रीमत्समस्तभृमंडलमंडनायमाननिखिलदेशावतंसकर्नाटकजनपदाधिष्ठानभूत-
श्रीमन्महीशूरमहासंस्थानमध्यदेदीप्यमानाविकलकलानधिकुलकमागतराजक्षितिपाठ
ममुखानिखिलनिजराजाधिराजमहाराजचक्रवर्तिमंडलानुभूतदिव्यरत्नसिंहासनारूढश्री
मद्गजाधिराजराजपरमेश्वरमौढप्रतापाप्रतिमवीरनरपतिविरुदेतेंबरगंडलोकैकवीरयदु
कुलपयःपारावारकलानिधिशंखचक्रांकुशकुठारमकरमत्स्यशरभसात्वगंडभेरुंडथ-
रणीवराहहनुमद्भूरुडकंठीरवाद्यनेकविरुदांकितश्रीमन्महीशूरपुरवराधीशश्रीकृ-
ष्णराजमहाराजविरचितेश्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थेशिवक्षेत्रवित्त्वरुद्राक्षादि-
कयनंनामसप्तमोनिधिस्संपूर्णः ॥ ७ ॥

इति श्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थे—शिवस्थलपञ्चायतनादि
निरूपणंनामसप्तमोनिधिस्संपूर्णः ॥ ७ ॥

इति
श्रीतत्त्वनिघ्याख्यग्रन्थे शिवक्षेत्रादिनिरूपणं
नाम शैवनिधिस्संपूर्णः ॥

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ—

अष्टम आगमनिधिः ।

अथ—अष्टादशपुराणानां प्रवक्तृभूलोकागमनयोर्निर्णयः—
(पुराणसारे)

पराशरसुतोव्यासःरुष्णद्वैपायनोभवत् ॥ सएवसर्ववेदानांपुराणानां
प्रदशकः ॥ १ ॥ पुराणमखिलार्थानांबोधकंश्रुतिसंमितम् ॥ अद्या-
पिदेवलोकेतच्छतकोटिप्रविस्तरम् ॥ २ ॥ तदर्थात्रचतुर्लक्षैःमंक्षेपे-
णनिगद्यते ॥ तदष्टादशधाकृत्वाभूलोकेस्मिन्प्रकीर्तितम् ॥ ३ ॥ १८ ॥

अथ महापुराणानांलक्षणानि—(पुराणसारे)

१ तत्रादौ ब्राह्मपुराणस्यलक्षणम्—

ब्रह्मणाभिहितंपूर्वयावन्मात्रंमरीचये ॥ ब्राह्मंतद्दशसाहस्रं (१००००
श्लो०) पुराणंपरिकीर्तितम् ॥ १ ॥ १ ॥

२ अथ पाद्मपुराणस्यलक्षणम्—

ब्रह्मणाभिहितंपूर्वयावन्मात्रंमरीचये ॥ पंचपर्वात्मकंब्रह्मापासं-
लोकेजगादयै ॥ १ ॥ पासंतत्पंचपंचाशत्सहस्राणि (५५००० श्लो०)
निगद्यते ॥ १ ॥

३ अथ वराहपुराणस्यलक्षणम्—

वाराहकल्पवृक्षांतमधिकृत्यपराशरः ॥ यान्प्राहधर्मास्त्वखिलान्त-
युक्तं वैष्णवंविदुः ॥ १ ॥ विष्णवाख्यमष्टसाहस्रं (८००० श्लो०)
तत्पुराणंविदुर्बुधाः ॥ १ ॥

४ अथ वायुपुराणस्यलक्षणम्-

श्वेतकल्पप्रसंगेनधर्मन्वायुरिहाब्रवीत् ॥ एतत्तद्वायवीयंस्यादुद्रमा-
हात्म्यमुच्यते ॥ १ ॥ चतुर्विंशतिसहस्राणि (२४००० श्लो०)
पुराणंतदिहोच्यते ॥ १ ॥

५ अथ भागवतपुराणस्यलक्षणम्-

यत्राधिकृत्यगायत्रीवर्ण्यतेधर्मविस्तरः ॥ वृत्रासुरवधोपेतंतद्भागवत-
मुच्यते ॥ १ ॥-॥ (प्रकारान्तरम्)-सारस्वतस्थकल्पस्यमध्ये-
येस्युर्नरामराः ॥ तद्वृत्तांतोद्भवोयत्रतद्भागवतमुच्यते ॥ १ ॥ अष्टा-
दशसहस्राणि (१८००० श्लो०) पुराणंपरिकीर्तितम् ॥ १ ॥

६ अथ भविष्यपुराणस्यलक्षणम्-

शतानीकेनपृष्टेनव्यासशिष्येणधीमता ॥ सौरधर्मस्तुयत्रैवव्याख्या-
तस्तुमुमंतुना ॥ १ ॥ द्वादशैवसहस्राणि (१२००० श्लो०) भवि-
ष्यारुष्यंतदुच्यते ॥ १ ॥

७ अथ नारदीयपुराणस्यलक्षणम्-

यत्राहनारदोधर्मन्बृहत्कल्पाश्रयांस्तिवह ॥ चतुर्विंशतिसहस्राणि
(२४००० श्लो०) नारदीयंतदुच्यते ॥ १ ॥ १ ॥

८ अथ मार्कण्डेयपुराणस्यलक्षणम्-

यत्राधिकृत्यशकुनीन्धर्माधर्मविचारणा ॥ समत्रिंशत्सहस्राणि
(३७००० श्लो०) मार्कण्डेयमिहोच्यते ॥ १ ॥ १ ॥

९ अथ आग्नेयपुराणस्यलक्षणम्-

यत्तदग्न्युद्भवंचेदंजगत्स्थावरजंगमम् ॥ चयनानांसमुत्पत्तिमिष्टि-
कागमनंतथा ॥ १ ॥ अधिकृत्यप्रवृत्तंयत्क्रतुसंख्यादिकंतथा ॥ वसि-
ष्ठस्याग्निनाप्रोक्तमाग्नेयंतत्प्रचक्षते ॥ २ ॥ आग्नेयंचाष्टसाहस्रं (८०००
श्लो०) सर्वक्रतुफलप्रदम् ॥ १ ॥

१० अथ ब्रह्मकैवर्तपुराणस्यलक्षणम्—

यत्रवैवैष्णवाधर्मावसिष्ठेनमहात्मना ॥ अंबरीषस्यवैप्रोक्तःसर्गोवाहस्त
थैवच ॥ १ ॥ प्रोच्यतेब्रह्मकैवर्ततद्वादशसहस्रकम् (१२००० श्लो०) १ ॥

११ अथ लैङ्ग्यपुराणस्यलक्षणम्—

यत्रचेशानकल्पस्यवृत्तांतमधिकृत्यच ॥ कल्पितलैङ्ग्यमित्युक्तंपुरा-
णंब्रह्मणास्वयम् ॥ १ ॥ तदेकादशसाहस्र (११००० श्लो०)
माख्यातंमुनिपुंगवाः ॥ १ ॥

१२ अथ वराहपुराणस्यलक्षणम्—

वामनस्यप्रसंगेनकल्पस्यमुनिपुंगवाः ॥ महावराहस्यपुनर्माहात्म्यम-
धिकृत्यच ॥ १ ॥ विष्णुनाभिहितंक्षोण्यैतद्वाराहमिहोच्यते ॥ चतु-
र्विंशतिसहस्राणि (२४००० श्लो०) तत्पुराणमिहोच्यते ॥ २ ॥ १ ॥

१३ अथ स्कन्दपुराणस्यलक्षणम्—

यत्रमाहेश्वरान्धर्मानधिकृत्यचपण्मुखः ॥ कल्पेत्पुरुषेवृत्तैश्वरित्रैरु-
पबृंहितम् ॥ १ ॥ स्कान्दनामपुराणंतन्निर्ममेतत्रयोदशम् ॥ सहस्राणां
शतचैक (१००००० श्लो०) मितिमर्त्येषुप्रकीर्तितम् ॥ २ ॥ १ ॥

१४ अथ वामनपुराणस्यलक्षणम्—

त्रिविक्रमस्यमाहात्म्यमधिकृत्यचतुर्मुखः ॥ त्रिवर्गचत्रिदैवत्यंवाम-
नंतत्प्रकीर्तितम् ॥ १ ॥ चतुर्दशसहस्राणि (१४००० श्लो०)
ख्यातंकल्पानुगंशिवम् ॥ १ ॥

१५ अथ कूर्मपुराणस्यलक्षणम्—

यत्रधर्मार्थकामानांभोक्षस्यचरसातले ॥ माहात्म्यंकथयामासकू-
र्मरूपीजनार्दनः ॥ १ ॥ इंद्रद्युम्नप्रसंगेनऋषिभ्यश्चक्रसाभिर्धो ॥ तत्कौ-
र्मपट्टसहस्राणि (६००० श्लो०) लक्ष्मकल्पानुपंगिकम् ॥ २ ॥ १ ॥

१६ अथ मात्स्यपुराणस्यलक्षणम्—

श्रुतीनांयत्रकल्पादौप्रवृत्त्यर्थजनार्दनः ॥ मात्स्यरूपेणमनेवेनार-

सिंहोपवर्णितम् ॥ १ ॥ अधिकृत्यात्रवीत्सप्तकल्पवृत्तंचसुव्रताः ॥
तन्मात्स्यमितिजानीध्वंसहस्राणिचतुर्दश (१४००० श्लो०) ॥ २ ॥ १ ॥

१७ अथ गरुडपुराणस्यलक्षणम्-

यदातुगारुडेकल्पेविश्वाडंगरुडोद्भवम् ॥ अधिकृत्यात्रवीद्विष्णुःगारु-
डंतदिहोच्यते ॥ १ ॥ तत्तुपोडशसाहस्रं (१६००० श्लो०) पुराणं
परिपठ्यते ॥ १ ॥

१८ अथ ब्रह्माण्डपुराणस्यलक्षणम्-

ब्रह्मात्रह्लांडमाहात्म्यमधिकृत्यात्रवीत्पुनः ॥ तच्चद्वादशसाहस्रं-
(१२२०० श्लो०) ब्रह्मांडंदिशताधिकम् ॥ १ ॥ १ ॥

१९ अथ महापुराणानांसंहत्यश्लोकसंख्याः-

भविष्याणांचकल्पानांश्रयतेयत्रविस्तरः ॥ चतुर्लक्षमिदं (४०००००
श्लो०) प्रोक्तंव्यासेनाद्भुतकर्मणा ॥ १ ॥ इदंलोकहितार्थायसं-
क्षिप्तंपरमर्पिणा ॥ १ ॥

२० अथ श्रीमहाभारतस्यपर्वाध्यायश्लोकसंख्याः-

(महाभारतोक्तानुक्रमणिकाध्याये)

अध्यायश्लोकसंख्याअगणिपतमहाभारतेत्वादिपर्वण्यद्रिद्व्यक्षीप्य-
थार्धाभगजगजमिताःसन्त्यकेनागशैलाः ॥ रुद्रेष्वक्षीणिवन्द्येनवरसनय-
नान्यब्धिपट्टपण्महीक्षिमाः वैगटेसप्तपट्टकाःगगनशरनभोवाहवस्तंसंप्रदिष्टाः
॥ १ ॥ औद्योगेरीभचंद्रागजनवरसपट्टर्षीप्यपर्वण्यगेशाः अर्धाभाष्टे-
पवोथाभनगशशधराः द्रौणिकेकाभगोष्टौ ॥ कार्णिकंगानिवेदारिनव-
कृतमिताः शल्यपर्वण्यथोगोत्राणाःग्वाक्षिद्विरामा अथगजशशिनःसौ-
तिकेभाद्रिनागाः ॥ २ ॥ स्त्रीपर्वण्यद्रिपक्षाशरनगमुनयःशांतिपर्व-
ण्यजाग्नित्रीप्यश्वाध्यद्रिवेदेवउपगदिताश्वानुशास्तौपडिंद्राः ॥ रवाभा-
भाष्टाश्वमेधेसुरभुनखसुराआश्रमावासपर्वण्यक्ष्यध्याख्याः पडभाक्षशशध

रमितामौसलेष्टौखवेदाः ॥ ३ ॥ माहाप्रस्थानिकेतुत्रयइहगगनाक्षित्रय-
संप्रदिष्टाः स्वर्गारोहेतुवाणानवगगनकराः पर्वसूक्ताःस्वसंख्याः ॥
अध्यायानांसहस्रसदलधृतिसहस्रहरेर्वशइत्थंश्लोकाः श्रीरुष्णभूमीभृदि-
दमगणयद्भारताध्यायपद्यम् ॥ ४ ॥

२१ अथ श्रीमद्भागवतस्थस्कंधाध्यायश्लोकसंख्याः—

श्रीमद्भागवतेशुकेनकथितेध्यायास्तथाश्लोकका आयेनंदकुसंज्ञिता-
वसुमतीअष्टौद्वितीयेदश ॥ पण्डंदज्वलनास्तृतीयअनलाग्नीपंचविंशन्म-
नुस्तूर्येकुज्वलनाःस्वपट्टकजलधिक्षमापंचमेपड्वयम् ॥ १ ॥ द्विद्विक्षोणि-
धराश्वपट्टगदितानंदेदवश्चाधिपण्णागाःसप्तमसंख्यकेथतिथयः श्लोका-
स्त्रिपट्टकाद्रयः ॥ संख्याताश्वतथाष्टमेजलाधिनेत्रेनंदवाह्निप्रजेशास्कंधेनवमे-
जिनाविधिमुनिलघुसंख्याःक्रमात् ॥ २ ॥ स्कंधेवैदशमेखनंदगणितानं-
दाद्रिनंदाग्नयश्चैकत्रिंशद्योशरात्रिगुणभूसंख्यास्तथैकादशे ॥ स्कंधेचां-
त्यमकेत्रयोदशमिताश्चाध्यायसंख्यास्तथा श्लोकाश्चंद्रमुनीशबाणगणि-
ताःस्कंधाःपरंद्वाहश ॥ ३ ॥

२२ अथ रामायणस्थकांडसर्गश्लोकसंख्याः—

बालकाण्डेतुसंख्याताःसर्गावैमुनिमारुताः ॥ श्लोकास्त्यंवरवाणा-
सिन्नाहवश्वप्रकीर्तिताः ॥ १ ॥ अयोध्याकांडकेसर्गाःनंदरुद्रप्रसंरयकाः ॥
श्लोकास्तुवसुनागाक्षवेदसंख्याःप्रकीर्तिताः ॥ २ ॥ अरण्यकांडके
सर्गाःबाणपर्वतसंख्यकाः ॥ श्लोकास्तुतत्रगदिताःखेपुज्वलननेत्रकाः
॥ ३ ॥ किष्किंधाकांडमर्गास्तुमरुद्रससमीसिताः ॥ पद्यानिखाक्षितेजो-
क्षिसंख्यातानिविचक्षणैः ॥ ४ ॥ तथासुंदरकांडेतुसर्गानागारिसंख्य-
काः ॥ तत्रश्लोकास्तुशून्याभ्ररसज्वलनसंरयकाः ॥ ५ ॥ युद्धकांडे
तुसंख्यातास्तुसर्गाव्योमादिचन्द्रिराः ॥ श्लोकास्तुतत्रगदिताःअरिनागाक्षमा-
नसाः ॥ ६ ॥ तथाचोत्तरकांडेतुसर्गारुद्रैदसंज्ञकाः ॥ श्लोकास्तु-
तत्रगदिताःशून्याभ्रव्योमसागराः ॥ ७ ॥

२३ अथ स्कांदपुराणस्थखंडाध्यायश्लोकसंख्याः-

पुराणेपुमुनिश्रेष्ठास्कांदसुखदमुत्तमम् ॥ सर्ववेदांतसर्वस्वंपंचाशत्खंडमं-
डितम् (५) ॥ १ ॥ संहिताभिस्तथापड्भिः(६)युक्तंपरमपावनम् ॥ आद्या
सनत्कुमारीयाद्वितीयासूतसंहिता ॥ २ ॥ तृतीयासंहितात्रालीतुरीया-
वैष्णवीमता ॥ पंचमीशांकरीज्ञेयापथीस्यात्सौरसंहिता ॥ ३ ॥ आद्यातु
पंचपंचाशसाहस्रैःश्लोककै(५५००० श्लो०) युता ॥ द्वितीयासंहि-
ताविप्राःपट्सहस्रै (६००० श्लो०) रलंकृता ॥ ४ ॥ त्रिसहस्रैः
(३००० श्लो०) युतात्रालीपंचभिः (५००० श्लो०) वैष्णवी-
मता ॥ त्रिंशद्भिः (३०००० श्लो०) शांकगीयुक्ताखंडैर्द्वादशभि-
(१२) युता ॥ ५ ॥ पथीतुसारसंयुक्तासहस्रेणैककेनसा (१००० श्लो०)
ग्रंथलक्षैः (१००००० श्लो०) युतस्कांदंपंचाशत्खंडमंडितम् ॥ ६ ॥

अथ वेदोपवेदपडंगतंत्रागमोपनिषदादीनांतत्तदागमतं-
त्रादिकर्तृणांचनामानि-(लक्ष्मीनारायणसंवादे)

२४ अथ वेदाः-

ऋग्वेदश्चयजुर्वेदःसामाथर्वाश्वतुर्विधाः ॥ ४ ॥

२५ अथोपवेदाः-

आयुर्वेदस्तुऋग्वेदधनुर्वेदोयजुष्यपि ॥ साम्निगांधर्ववेदःस्यादथर्ववेदो-
ह्यथर्वणे ॥ १ ॥ अंगवेदास्तुविज्ञेयाःऋमादेतेमहाफलाः ॥ ४ ॥

२६ अथ वेदादुत्पन्नानिशास्त्राणि-

आयुःशास्त्रंशिल्पशास्त्रंज्योतिषंधातुवादकम् ॥ आयुरायुष्युपवेदेभ्यः
चत्वारोजज्ञिरेमुताः ॥ १ ॥ ४ ॥

२७ अथ वेदानांपडंगानि-

शिक्षाकल्पोव्याकरणंनिरुक्तंज्योतिषंतथा ॥ छंदश्चेतिपडंगानिऋगादी
नांमहीयसाम् ॥ १ ॥ ६ ॥

२८ अथ वेदानामुपाङ्गानि-

पदंप्रतिपदंछंदोज्ञानंस्वरसमुद्भवः ॥ न्यायस्तद्ब्रह्ममीमांसेत्युपांगा-
न्युदितानिपट् ॥ १ ॥ ६ ॥

२९ अथ वेदानांपत्न्यः-

ऋगादीनामिमाःपत्न्यस्तामिधेनीस्रुगाह्वया ॥ जुहूःसामित्समा-
ख्याताश्वतुर्णांविधिनिर्मिताः ॥ १ ॥ ४ ॥

३० अथ द्वात्रिंशदुपनिषत्प्रामाणि-

तथाचैवोपनिषदोद्वात्रिंशत्परिकीर्तिताः ॥ ईशावास्यंचकेनाख्यं-
ठवल्ल्यभिधंतथा ॥ १ ॥ मुंडकंचैवमाण्डूक्यंच्छांदोग्यंतैत्तिरयिकम् ॥
प्रश्नाख्यंबृहदारण्यमैतरेयंतथैवच ॥ २ ॥ गर्भाख्यंचैवकैवल्यंश्वेता-
श्वतरमेवच ॥ कालाग्निरुद्रंहंसंचनारायणमतःपरम् ॥ ३ ॥ शारीरं-
नादविंद्वाख्यंमंत्रंचामृतविंदुकम् ॥ ब्रह्माख्यंचैवजाबालमथर्वशिरआ-
ह्वयम् ॥ ४ ॥ बृहज्जाबालकंचैवमुबालकमतःपरम् ॥ मैत्रेयंपरहंसं-
चक्षुरिकानामकंनथा ॥ ५ ॥ कौषीतकंतापनीयमरुणीनामकंतथा ॥
मैत्रायणीयंचाथर्वशिखासंज्ञमनुक्रमत् ॥ ६ ॥ एनान्युपनिषच्छब्द-
वाच्यानिमुमहांतिच ॥ तिष्ठन्तिब्रह्मनिकटेतस्मादुपनिषत्समृता ॥ ७ ॥
मोक्षैकहेतुभूतानिनृणांश्रवणमात्रतः ॥ ३२ ॥

३१ अथ वेदगताभेदविशेषाः-

विधिमन्त्रार्थवादाश्ववेदेषुगदितास्त्रयः ॥ ३ ॥

३२ अथ शास्त्राणि-

आद्यंशास्त्रेषुतर्कख्यंवैशेषिकमतःपरम् ॥ मीमांसाशास्त्रमपरंतुर्यवेदां-
तनामकम् ॥ १ ॥ पंचमंयोगशास्त्रंतुपशंसांग्याह्वयंतथा ॥ पडे-
तानिहिशास्त्राणिजगदतैर्नियम्यते ॥ २ ॥ ६ ॥

३३ अथोपशास्त्राणि-

एतेभ्यउपशास्त्राणिजज्ञिरेपडनुक्रमात् ॥ तर्कशास्त्राज्ञीतिशास्त्रंनाना-

थपरिवृंहितम् ॥ १ ॥ वैशेषिकात्प्रमाणव्यशास्त्रयुक्तिविगुंफितम् ॥
मीमांसाशास्त्रतोषर्मशास्त्रं कर्मक्रियाह्वयम् ॥ २ ॥ अध्यात्मशास्त्रं-
वेदांतशास्त्राच्छोकैकभेषजम् ॥ योगशास्त्रात्तत्त्वशास्त्रमात्मज्ञानप्रदर्श-
नम् ॥ ३ ॥ सांख्यशास्त्रान्मोक्षशास्त्रं सर्वदुःखहरं नृणाम् ॥ संगृहीता-
निमुनिभिरुपशास्त्राणियानि च ॥ ४ ॥ ६ ॥

३४ अथांगशास्त्रोपशास्त्रेषूत्तमशास्त्रम्-

एषांशास्त्रोपशास्त्राणामंगशास्त्रमनुत्तमम् ॥ शब्दशास्त्रं महाभाष्यं सूत्र-
व्याकरणान्वितम् ॥ १ ॥ १ ॥

३५ अथ शास्त्रगताभागविशेषाः-

सूत्रं भाष्यं वार्तिकं च त्रयं शास्त्रेषु वर्ण्यते ॥ ३ ॥

३६ अथ व्याख्यानलक्षणम्-

पदच्छेदः पदार्थोक्तिर्विग्रहो वाक्ययोजना ॥ अक्षेपोस्यसमाधानं व्या-
ख्यानं पद्धिर्धर्मतम् ॥ १ ॥ ६ ॥

३७ अथ महापुराणानामानि-

ब्राह्मपात्रं वैष्णवं च शैवं च भागवतं तथा ॥ नारदीयाह्वयं पठ्यं मार्कंडेयं तु-
सप्तमम् ॥ १ ॥ आग्नेयं च ऋग्विष्यं च ब्रह्मकैवर्तकं तथा ॥ लैंग्यं वाराहकं-
स्कांदं वामनं कौर्ममेव च ॥ २ ॥ मात्स्यं च गारुडं चैव ब्रह्मांडं च ततः परम् ॥
अष्टादशभेदानि व्यासिनोक्तानि भामिनि ॥ ३ ॥ १८ ॥

३८ अथोपपुराणानामानि-

तथैवोपपुराणानि तावन्त्येव महान्ति च ॥ चातुर्लक्षं ४००००० प्रमाणे
न चैकपाराशरो मुनिः ॥ १ ॥ आद्यं मनत्कुमारो कं नारसिंहं द्वितीयकम् ॥ स्कां
दं च शिवधर्माख्यं दीर्घाख्यं नारदीयकम् ॥ २ ॥ कापिलं मानवं चैव शौकं ब्र-
ह्मांडमेव च ॥ वारुणं कालिकाख्यं च महाेश्वरसमीरितम् ॥ ३ ॥ सांवं-
सौरं च मारीचं पाराशर्यं च भार्गवम् ॥ एतान्युपपुराणानि वेदव्यासोदिता-
नि हि ॥ ४ ॥ १८ ॥

३९ अथ पुराणदेश्यग्रन्थाः—

काव्येतिहासकथनकल्पवृत्तादिनामभिः ॥ शैववैष्णवसाराख्यैरतिचित्रकथान्वितैः ॥ १ ॥ पुराणाभिन्नान्यन्यानिकानिचित्संतिज्ञामिनि ॥ ४ ॥

४० तत्रकाव्येतिहासग्रन्थाः—

काव्यंरामायणं प्रोक्तमितिहासंतुभारतम् ॥ इतिहासोत्तमंतदितिहाससमुच्चयम् ॥ १ ॥ हरिवंशस्तुकथितः सर्वार्थपरिबृंहितः ॥ श्लेषधर्मद्वयश्चान्यः कथितौलोकपावनः ॥ २ ॥ ५ ॥

४१ अथ पुराणवृत्ताः—

दशचैवपुरावृत्ताः संतिज्ञानोपपादकाः ॥ तेष्वदिमोहरिश्चन्द्रमाहात्म्यकथनक्रमः ॥ १ ॥ सावित्र्युपाख्यानमपि पृथुभूपचरित्रकम् ॥ चतुर्थस्तुनलोदंतस्सौदासोदंतएवच ॥ २ ॥ पष्ठः कौशलवोदंतः मांधातुश्चरित्रकम् ॥ ततोरुक्मांगदोदंतोदौप्यंतोदंतएवच ॥ ३ ॥ धुंधुमारस्यमाहात्म्यं पुरावृत्तावबोधिताः ॥ शिवधर्माद्वयंशास्त्रं विष्णुधर्माद्वयंतथा ॥ ४ ॥ तथाचतुर्लक्ष (४०००००श्लो०) मानमेपांग्रथप्रमाणकम् ॥ पुराणभिन्नान्येता निकांतिता निमनीपिभिः ॥ ५ ॥ १२ ॥

४२ अथ कल्पग्रन्थाः—

कल्पास्तुसप्तविज्ञेयाः पृथक्सप्तसहस्रकाः ॥ वैद्याधरस्तुप्रथमो नानाचित्रकथाश्रयः ॥ १ ॥ द्वितीयो ज्ञानवासिष्ठस्तृतीयोप्सरसाद्वयः ॥ यायातस्तुचतुर्थस्स्यात्पंचमोमोहनाद्वयः ॥ २ ॥ धर्माधर्माद्वयपष्ठोयोनि-कल्पस्तुसप्तमः ॥ एतेसर्वार्थदातृणांश्रवणात्पापहारिणः ॥ ३ ॥ ७ ॥

प्रकारान्तरम्—(अन्यत्र)—प्रथमश्चण्डिकाकल्पोपाढाकल्पस्ततः परम् ॥ तृतीयोऽशीकल्पः कल्पः पञ्चाक्षराभिधः ॥ १ ॥ श्रीमदष्टाक्षरीकल्पः दुर्गाकल्पस्तथैवच ॥ रामतारककल्पश्चशुलिनीकल्पएवच ॥ २ ॥ ततः प्रत्यंगिराकल्पः इन्द्राक्षीकल्पएवच ॥ ततोऽधुमावतीकल्पश्चातिलाकल्पएवच ॥ ३ ॥ स्वनवाराहिकाकल्पस्तुचकल्पस्तु

थैवच ॥ लक्ष्मीनृसिंहकल्पश्चकुहूकल्पस्ततःपरम् ॥ ४ ॥ अनन्तकल्पस्त्रि-
पुरमुन्दरीकल्पएवच ॥ अश्वत्थकल्पःतुलजाभवानीकल्पएवच ॥ ५ ॥
शुद्धवाराहिकाकल्पआसुरीकल्पएवच ॥ तथैववगलाकल्पःकल्पोषट्-
कभैरवः ॥ ६ ॥ दशपापहराकल्पस्स्वर्णाकर्षणभैरवः ॥ राजमातङ्गि-
काकल्पःकल्पोत्रह्लास्रनामकः ॥ ७ ॥ कल्पोलघुश्यामलायाःकल्पश्चै-
वाश्वलायनः ॥ दत्तात्रेयाभिधःकल्पःकार्तवीर्याभिधःपरम् ॥ ८ ॥
चन्द्रिरापरमेश्वर्याःकल्पोहनुमतःपरः ॥ एतेकल्पावेदमूर्तिसंख्याकाःप-
रिकीर्तिताः ॥ ९ ॥ ३४ ॥

४३ अथ स्मृतयः-

विष्णुःपराशरोदक्षःसंवर्तोव्यासहारितौ ॥ शाततपोवसिष्ठश्च्यमाप-
स्तंबगौतमाः ॥ १ ॥ देवलश्चैवशंखश्चक्षरद्वाजोशनास्रयः ॥ शौनको-
याज्ञवल्क्यश्चेत्यष्टादशमुनीश्वराः ॥ २ ॥ एतैःप्रवर्तितालोकेस्मृतयो-
ष्टादशोत्तमाः ॥ १८ ॥

४४ अथोपस्मृतयः-

उपस्मृतिप्रवचकारोऋषयोष्टादशस्मृताः ॥ जाबालिर्नाचिकेतश्चस्कं-
दलोकाक्षिकश्यपाः ॥ १ ॥ सनत्कुमारोऽलिखितःशंतनुर्जनकस्तथा ॥
व्याघ्रःकात्यायनोबभ्रुःजातूकर्णःकपर्निलः ॥ २ ॥ बोधायनःकणाद-
श्चविश्वामित्रोमहातपाः ॥ मुमंतुरेतेमुनयस्तथोपस्मृतिकारिणः ॥ ३ ॥ १८ ॥

४५ अथ स्मृतिस्थविषयविभागः-

आचारोव्यवहारश्चतथाकालविनिर्णयः ॥ प्रायश्चित्तक्रमःश्राद्धंपंच-
स्मृतिपुयोजिताः ॥ १ ॥ ५ ॥

४६ अथ पुराणस्थविषयविभागः-

सर्गश्चप्रतिसर्गश्चवंशोमन्वंतराणिच ॥ वंशानुचरितं वैवपुराणेपुत्र-
कीर्त्यते ॥ १ ॥ ५ ॥

४७ अथ काव्यस्थविषयविभागः—

नगरार्णवशैलर्तुचंद्रार्कोदयवर्णनम् ॥ उद्यानसलिलक्रीडामधुपानर-
तोत्सवाः ॥ १ ॥ विप्रलंभोविवाहश्वकुमारोदयवर्णनम् ॥ मंत्रंघृतप्रमा-
णानिनायकाभ्युदयस्तथा ॥ २ ॥ काव्येत्वष्टादशविधावर्ण्यते
काव्यवेदिभिः ॥ १८ ॥

४८ अथ वैदिकतान्त्रिकग्रन्थाः—

आगमानांप्रभेदाश्चकथ्यन्तेत्रममाप्रिये ॥ आदौवैदिकतंत्राणामनुक्र-
मणिकोच्यते ॥ १ ॥ सर्वज्ञानोत्तरंचंद्रज्ञानंज्ञानार्णवाह्वयम् ॥ आरु-
णेश्वरतंत्रंचविशुद्धेश्वरनामकम् ॥ २ ॥ त्रैपुरंतुमहोदवंतंत्रंन्यायोत्तरं-
ततः ॥ कालासारंकालवादतंत्रंयोगीश्वरीशतम् ॥ ३ ॥ पूर्वाम्नायाह-
यंदक्षिणाम्नायाख्यमनुत्तमम् ॥ पश्चिमाम्नायकाभिरुच्यमुत्तराम्नायनाम-
कम् ॥ ४ ॥ अनुत्तराम्नायतंत्रमूर्ध्व्याह्वयंतथा ॥ कुंडीश्वरमतंवीणातं-
त्रंगुह्याह्वयंचतत् ॥ ५ ॥ कुलचूडामणीतंत्रंकुलासाराह्वयंततः ॥
हृद्भेदमातृभेदंचवातुलंबातुलोत्तरम् ॥ ६ ॥ सर्ववीरमतञ्चैवत्रोतालं-
त्रोतलोत्तरम् ॥ बहुरूपाष्टकंचैवयामलाष्टकमेवच ॥ ७ ॥ किरणा-
ख्यमहातंत्रमेकत्रिंशदिमानिहि ॥ अनुसृत्यतुवेदोक्तकर्माण्यनुचरं-
तिहि ॥ ८ ॥ ३१ ॥

४९ अथवैदिकतन्त्राणि—(पु० अन्यत्रापि)

अथैदिकाचारवतांतन्त्राणांक्रमउच्यते ॥ महामायाशंवरंचयोगिनी-
जालशंवरम् ॥ १ ॥ तत्त्वशंवरकंचैवकुलार्णवमतःपरम् ॥ महासंभोहनं-
चैवरूपिकामतमेवच ॥ २ ॥ विरूपिकामतंचैवनित्यापोडशिकाह्वयम् ॥
परिशिष्टानंदतंत्रममरेश्वरमेवच ॥ ३ ॥ वामजुष्टकुलोद्दिष्टंरूपभेदंतुका-
मिकम् ॥ पंचामृतंचकल्याणंभूतारण्यंवैभवाष्टकम् ॥ ४ ॥ राजितंगारु-
डंबालातंत्रंवामुकिनामकम् ॥ महाकालीमतंचैवमहावीरावतीमतम् ॥ ५ ॥

ललिताज्ञानतंत्रंचललितातंत्रमेवच ॥ महाकुलेश्वरीचूडामणितंत्रमनुत्तमम् ॥
 ॥ ६ ॥ त्रयस्त्रिंशत्प्रभेदानिह्यवैदिकवतानृणाम् ॥ ३ ॥ - ॥ प्रकारान्तरम्-
 चतुष्पष्टिश्चतन्त्राणिमातृणामुत्तमानिहि ॥ महामायाशम्बरंचयोगिनी-
 जालशम्बरम् ॥ १ ॥ तत्त्वशम्बरकंचैवभैरवाष्टकमेवच ॥ बहुरूपा-
 ष्टकंचैवपातलाष्टकमेवच ॥ २ ॥ चन्द्रज्ञानंमालिनीचमहासम्मोहनंतथा ॥
 वामजट्टंमहादेवंवातूलंवातुलोत्तरम् ॥ ३ ॥ हृद्देवंतन्त्रभेदंचगुह्यतन्त्रंच-
 कामिकम् ॥ कलावादंकलासारंतथान्यत्कुण्डिकामतम् ॥ ४ ॥
 मतोत्तरंचवीणाग्यंत्रोतलंत्रोतलोत्तरम् ॥ पञ्चामृतरूपभेदंभूतोद्दामर-
 मेवच ॥ ५ ॥ कुलसारंकुलोदेशंकुलचूडामणिस्तथा ॥ सर्वज्ञानोत्तम-
 चैवमहाकालीमतंतथा ॥ ६ ॥ आरुणेशंमोहिनीशंत्रिकुटीश्वरमेवच ॥
 पूर्वपश्चिमदक्षंचाप्यत्तरंचनिरुत्तरम् ॥ ७ ॥ विमलंविमलोर्जचदेवीम-
 तमतःपरम् ॥ ६४ ॥

५० तत्रभैरवाष्टकतन्त्राणि-

सिद्धभैरवतंत्रंचमायिकंभैरवंतथा ॥ कंकालभैरवंतंत्रंकालाग्न्या-
 ख्यंचभैरवम् ॥ १ ॥ शक्तिभैरवतंत्रंचयोगिनीभैरवंतथा ॥ महाभैरवतं-
 त्रंचतथाभैरवनाथकम् ॥ २ ॥ ८ ॥

५१ बहुरूपाष्टकतन्त्राणि-

ब्राह्मीमाहेश्वरीचैववाराहीचैववैष्णवी ॥ इन्द्राणीचैवचामण्डाशिव-
 दूर्तीकुमारिका ॥ १ ॥ एतन्नामानितन्त्राणिबहुरूपाष्टकानिहि ॥ ८ ॥

५२ अथोपतन्त्राणि-

एवमेवोपतन्त्राण्योडशात्रचसंतिहि ॥ मंत्रार्णवंमंत्रसारंमहाकालंतु-
 शांभवम् ॥ १ ॥ षट्कालागमतंत्रंचमूलशाक्तेयनामकम् ॥ उद्दामरे-
 श्वरंराजतंत्रंलाकुलिकेश्वरम् ॥ २ ॥ तथामृगमुखीतंत्रंचंडरुद्रेश्वरंततः ॥
 सौभाग्यबह्वरीतंत्रंतालंचंडेश्वरंतथा ॥ ३ ॥ हलमेखलकंशैवंकौतुकं-
 चोतिवैक्रमात् ॥ पंचवक्रस्यवक्रैःपंचान्यःपारिजज्ञिरे ॥ ४ ॥ १६ ॥

५३ अथाऽऽगमग्रन्थाः—

अष्टाविंशतिसंख्याकाः कामिकायामहागमाः ॥ तेषामाद्यः कामिका-
ख्योद्वितीयः कारणगमः ॥ १ ॥ अजितागमनामातुतुर्यश्चित्रागमाद्वयः ॥
योगजश्चैव वेदस्यसद्योजातमुखाद्भ्युताः ॥ २ ॥ (ग्रन्थपातः) जयागमोवीरसं-
ज्ञागमोविश्वासकागमः ॥ स्वायंतुवनलानामत्वघोरमुखसंज्ञवाः ॥ ३ ॥
कारवोमकुटश्चैव चंद्रज्ञानाद्वयस्तथा ॥ विंवाख्योविमलाख्यश्चमुखात्त-
त्पुरुषाद्भ्युताः ॥ ४ ॥ प्रोद्गीतश्चैवसिध्यश्चललितागमएवच ॥ सर्वोत्तर-
श्चसंतानकिरणौपारमेश्वरः ॥ ५ ॥ वातुलश्चापिचेशाननामकाद्ददनाद्भ्यु-
ताः ॥ एतेष्टाविंशतिश्चैवागमाः प्राधान्यतः स्मृताः ॥ ६ ॥ २८ ॥—॥ प्र०
ललितागमएवादौततशैवागमशुभः ॥ पाञ्चरात्रागमः प्रोक्तः कारणाग-
मएवच ॥ १ ॥ वैखानसागमः पश्चात्ततोमन्त्रागमोमतः ॥ ऋतुसंख्या-
स्तुविज्ञेयाश्चागमाः परिकीर्तिताः ॥ २ ॥ ६ ॥

५४ अथ वैष्णवागमाः—

वैखानसंपांचरात्रप्रतिष्ठासारमेवच ॥ विज्ञानललितंचेतितत्त्वारो-
वैष्णवागमाः ॥ १ ॥ ४ ॥

५५ अथोपास्यमानांसङ्ख्यामात्रम्—

एतेभ्यश्चसमुत्पन्नापृथक्प्रथमगुणागमाः ॥ पणवत्पुत्रशतसंख्याकाः
परिजज्ञिरे ॥ १ ॥ १९६ ॥

५६ अथ संहिताकतृष्णांनामानि—

संहिताशास्त्रकर्तारः शतवैकपयः स्मृताः ॥ हयग्रीवश्चगर्भश्चशानको-
मनुरेवच ॥ १ ॥ बोधायनस्तुमंतुश्चयाज्ञवल्क्यश्चवातुलः ॥ व्यासो-
बृहस्पतिश्चैवयमोगौतमएवच ॥ २ ॥ प्राजापत्यात्रिमौङ्गल्यावासि-
ष्ठोभार्गवस्त्वथा ॥ शातातपोवामदेवोबृहदशातातपस्तथा ॥ ३ ॥
जमदग्निर्जमिनिश्चजातूकर्णश्चजाजलिः ॥ जावालिर्जलनित्यश्चजानं-

न्तिर्जहरेवच ॥ ४ ॥ ज्योतिष्मान्जीवलश्वेवतीतिहोत्रस्ततःपरम् ॥
 शालिहोत्रःमुहोत्रश्चसुहोत्रस्तदनंतरः ॥ ५ ॥ दशहोत्रोयज्ञहोत्रःशतहो-
 त्रस्तथैवच ॥ नित्यहोत्रः प्राणहोत्रः सहस्तोत्रस्तथैवच ॥ ६ ॥
 अव्यगस्त्यामुरीविश्वामित्राष्टावक्रपिंगलाः ॥ पृगाधचूलीभृगवःमुयज्ञ-
 श्वततःपरम् ॥ ७ ॥ मतंगश्वयमश्वैवराजलःस्यान्तथैवच ॥ वृंदावनश्रो-
 लूकश्ववात्स्यायनमृकंडुकौ ॥ ८ ॥ रुचकः पिप्पलादश्वच्यवनःमूतए-
 वच ॥ कपिलोनैध्रुवःकाश्यपएवंक्रप्यभृंगकः ॥ ९ ॥ शुनःशेषोदीर्घत-
 माः कौडिन्यस्तदनंतरः ॥ मेधातिथिश्चलोगाक्षिःशुद्धकालप्रदीपकौ ॥
 ॥ १० ॥ विष्णुवृद्धश्ववत्सश्वार्धश्वःसंस्कृतिस्तथा ॥ बृहदुक्थ्यः
 कपिश्वैवहारीतः कुत्सएवच ॥ ११ ॥ निजडुश्वैवचभूश्वकक्षपवाननिधि-
 स्तथा ॥ बाष्कलश्वफर्णापूतिमापोनकुलएवच ॥ १२ ॥ नारायणोदे-
 वरातः कालीमंत्रप्रदीपकौ ॥ योगनारायणियांशुरत्नमाल्याभिधास्तथा
 ॥ १३ ॥ जातकौमुदिकाभूमिःमुधासारस्तथैवच ॥ सनत्मुजानोयवनो-
 वालखिल्यइतिक्रमात् ॥ १४ ॥ संहितासंपणेतारःऋषयःकीर्तिता-
 अमो ॥ वेदोपवेदवेदांगागमतंत्रक्रमादिकम् ॥ १५ ॥ तत्तत्कर्तृप्रभेद-
 श्वकीर्तितश्वैवमत्रहि ॥ १०० ॥

५७ अथ शैवागमदेवतास्वरूपम्-

(स्कन्दिलक्ष्मीनारायणसंहितायाम्)

शैवागमश्वेवदीक्षावहःपंचाक्षरोऋषिः ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशास्त्रिपुं-
 द्रांकितमस्तकः ॥ १ ॥ स्यक्षश्चर्मपरीधानःवैयाघ्राजिनसंस्थितः ॥
 बरुपप्लासनोद्व्यष्टभुजैःखट्वांगशूलके ॥ २ ॥ शक्तिदंडौचापबाणौ
 वराभीतिगदांकुशान् ॥ चिन्मुद्रिकांचाक्षमालांपुस्तकंचकमंडलुम् ॥ ३ ॥
 स्वङ्गखेटौदधानोयंपायाच्छैवागमोन्बहम् ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

५८ अथ वैखानसागमदेवतास्वरूपम्—
(स्कांदेलक्ष्मीनारायणसंहितायाम्)

वैखानसागमोदेवस्त्वेणकृत्तिवरासनः ॥ बद्धपद्मासनःप्रोक्तःश्वेतव-
र्णश्वतुर्मुखः ॥ १ ॥ अष्टभिस्तुत्तुर्जैर्धत्तेदरारीचवराभयौ ॥ चिन्मुद्रांपु-
स्तुकंकुंडीमक्षंदक्षादितःक्रमात् ॥ २ ॥ पीतंवसानोवसनंत्रिपुड्गांकितम-
स्तकः ॥ जटीबद्धकिरीटीचसदादद्याच्छुभानिनः ॥ ३ ॥ श्वेतवर्णः ॥ १ ॥

अथ स्त्रीशूद्रादीनामुपदेशक्रमः—(तंत्रसारे उपदेशपटले)

५९ अथ पञ्चधागुरवः—

उत्तमःपंचधाप्रोक्तोगुरुर्ब्रह्मात्मदर्शिभिः ॥

ब्रह्मचारीगृहस्थश्ववानप्रस्थश्रमिक्षुकः ॥ १ ॥

टीकु—तंत्रसारोक्तवाद उपदेशपटलदल्लि ब्रह्मवैत्तरुगळिंद हेळ्पट्टिरुवेदंन्दे-
ब्रह्मचारियु गृहस्थनु वानप्रस्थनु यतियु ॥ १ ॥

अतिवर्णाश्रमतीतेपुत्रमाच्छ्रेष्ठाविचक्षणाः ॥

अश्रेष्ठानांहरेश्रेष्ठागुरवःपरिकीर्तिताः ॥ २ ॥ ५ ॥

टीकु—वर्णाश्रमतीतनाद अवधूतयोगियु यो ऐदुजनरु योग्यरागिदरे वब्ब-
रिगितवब्बरु श्रेष्ठरादगुरुवेनिसुवरु । यलै विष्णुवे तमगे योग्यतेकडमेयागिदरे
तमगित श्रेष्ठरु क्रमवागि गुरुगळेनिसिक्कोळ्ळुवरु । अदु ह्यागेंदरे ॥ २ ॥

ब्रह्मचारीगृहस्थश्ववनस्थस्तुयदेरपि ॥

विद्योत्कर्षबलेनैवगुरुर्भवतिनान्यथा ॥ ३ ॥

टीकु—गृहस्थाश्रमवतनिगे ब्रह्मचारियु यतिगे वानप्रस्थनु विद्योत्कर्षबलदिंद
मात्रेव गुरुवेनिसुवनु । मत्तोडुप्रकारदिंदु आगुवदिदु ॥ ३ ॥

गृहस्थोपिवनस्थस्ययतेरप्यंबुजेक्षण ॥

विद्योत्कर्षबलेनैवगुरुर्भवतिनान्यथा ॥ ४ ॥

टीकु-हागे गृहस्थनु वानप्रस्थनिगे गुरुवागुवनु । वनस्थनु यतिगु गुरुवागुवनु ।
यत्ते कमलाक्षने आश्रमदल्लिकडमेयादाग्यु विद्योत्कर्षदिद श्रेष्ठनागिरुवनेन्दु अनिसि-
द्धोळ्ळुवनु यीअर्थदल्लिसंदायविल्ल ॥ ४ ॥

वानप्रस्थाश्रमस्थोपितथासंन्यासिनोहरे ॥

विद्योत्कर्षवलेनैवगुरुर्भवतिदान्यथा ॥ ५ ॥

टीकु-हागे वानप्रस्थनु संन्यासिगु गुरुवागुवनु । यत्ते पुरुषोत्तमने वर्णाश्रमग-
ळ्ळु अतिकमिशिरुव अवधूतयोगियादाग्यु विद्यावळविल्लदिदरे गुरुवागुवदिल्ल ॥ ५ ॥

अतिवर्णाश्रमीप्रोक्तोगुरुस्सर्वाधिकोभवेत् ॥

नकस्यापिभवेच्छिष्योयथाहंपुरुषोत्तम ॥ ६ ॥

टीकु-केळे विष्णुने वर्णाश्रमगळ्ळनातिकमिशिद योगियु सर्वरिगितलु श्रेष्ठनागु-
वनु । आतनु तन्नंते यारिगु शिष्यनागुवदिल्ल ॥ ६ ॥

६० अथ स्त्रीशूद्रविषयेविज्ञेयः-(तत्रैवस्थलांतरे)

शूद्राणां च तथास्त्रीणां गुरुत्वं नैव विद्यते ॥

पतिरेव गुरुस्त्रीणां जनकस्तु ततोधिकः ॥

अथवा ब्रह्मवित्प्राज्ञो योग्याभावे तयोर्वरः ॥ १ ॥

टीकु-मत्तेन्दरे स्त्रीपारंगे शूद्ररिगु उपदेशवत्तु माहुव गुरुत्वाधिकारवु इल्लवेइल्ल ।
आदरु स्त्रीपारंगे पतियेमुग्धगुरुवु।आतनिगितलु तदेषु गुरुवेनिसुवनु ।अवरिब्वरि-
गु मंत्रोपदेशमाडलुयोग्यतेयु सालदिदल्लि ब्रह्मज्ञानिये उत्तम गुरुवेनिसुवनु ॥ १ ॥

शूद्राणामुत्तमोवर्णः क्रमादन्युत्तमोत्तमः ॥

पुराणपठनेमंत्रेज्ञानमार्गप्रदर्शने ॥ २ ॥

टीकु-शूद्ररंगे पुराणपाठवत्तु मंत्रोपदेशवत्तु ज्ञानोपदेशवत्तु माहुवदुत्तमगितलु
वैश्य क्षत्रिय ब्राह्मण थी कमदिद वन्वारिगितवव्वरु उत्तमोत्तमगुरुवेनिसुवरु ॥ २ ॥

पत्युराज्ञावशादेवस्त्रीणां मन्त्रेधिकारिता ॥

व्रतमंत्रोपवासस्यादन्यथानिष्फलं भवेत् ॥ ३ ॥

टीकु-स्त्रीयगुळिगे मंत्रोपवासमोदळाद तंत्रमार्गाधिकारमात्रने पतियाज्ञेयिद
वंटागुवदु । पतियआज्ञेयिल्लदे मवर्तिसलसकळु निष्फलवागुवदु ॥ ३ ॥

भर्तुराज्ञांपुरस्कृत्यगुरुमन्यंसमाश्रयेत् ॥

अन्नावेजनकस्याज्ञानस्वातंत्र्यं भवेत्स्त्रियः ॥ ४ ॥

टीकु-स्त्रीपरिगे पतिये मुख्यगुरुवाद्दरिद्रं अवनिगे मंत्रोपदेशदयोग्यतयिहदिहो
अवन आत्रेयिदले मत्तोन्वगुरुवत्तु आश्रयिसवेकु । अवनतरुवाय तदेयआज्ञेयनाश्र
यिसवेकु । स्त्रीपरिगे स्वातंत्र्यविल्ल ॥ ४ ॥

६१ अथ सौ० स्त्रीणां शिरःस्नाननिषेधः—(शैवरत्नाकरे सूतसंहि०)

पुण्यक्षेत्रेषु पुण्यतीर्थग्रहणेषु पुण्यवासरे ॥

जाताशौचैर्मृताशौचेरजोदोषमसूतिषु ॥ १ ॥

पुत्रीपुत्रविवाहांगेदीक्षांगे भर्तुरेवाहि ॥

सुवासिन्याश्शिरस्नानं त्वत्प्रायंगं विना क्वचित् ॥ २ ॥

टीकु-शैवरत्नाकरदल्लि सूतसंहितेयल्लिरुवदेनंदरे-सुवासिनीयः पुण्यक्षेत्र
पुण्यतीर्थेगळ्ळियु ग्रहणादिपुण्यकालदल्लियुजाताशौचादिगळ्ळियु रजस्वलेयादागळ्
मसववादागळ् पुत्रीपुत्रविवाहदल्लियु पतियुआचरिसुव यागादिदांक्षेगळ्ळियु शिरः-
स्नानवत्तु माहबहुदु । यी मकृतगळ्ळदे अभ्यंगहोरतामि शिरःस्नानसर्वथा
योग्यवत्तु ॥ २ ॥

६२ सौ० अथ स्त्रीणां नियमाः—(शैवरत्नाकरे)

स्त्रीणां हि भर्तृशुश्रूषाधर्मो नान्यस्तननातनः ॥

भदर्चनं हि कल्प्याप्यानिपोमोर्भर्तुरस्ति चेत् ॥ १ ॥

यानारीभर्तृशुश्रूषां विहाय मृततत्परा ॥

सानारीनिरयं याति नात्र कोपं विचारणां ॥ २ ॥

अश्मारोहणमारत्यर्थाणां गौर्यर्चनं परम् ॥

पुराणपठनं श्रेयो न वेदाध्यायनादिकम् ॥ ३ ॥

टीकु-शैवरत्नाकरदल्लि हेळ्ळिरुवदेनंदरे-यलेविष्णुवे स्त्रीपरिगे पतिशुश्रूषे-
परमधर्मेषु शाश्वतवादांयादु।अदकितलुअधिकवाद्दुमत्तौदरुवाद्दरिद्रपतियअनुज्ञेया-
दरेने पावंतियादनवत्तु पुनेमाहबहुदु । यावक्षीयु पतिय आत्रेयं होरतु मतादिगळ्ळु

आचरिसुवर्णे अवलु नरकन धेदुवलु सशयविल । स्त्रीयारिणे व्रतोपवासादिनियम
यावददरे । विवाहकालक्षि सप्तपदीतरुवाय अश्मारोहणवन्तु मोदलुगोंडु गौरीपूजेयु
विध्युक्तवाहरिद श्रेष्ठवु । तदारभ्य वेदाध्ययनहारतागि पुराणादिपठनवु श्रवणवु
श्रेयस्करवेदुहेळिरुवदु । आहरिद स्त्रीयु पतिय आज्ञेयिदले व्रतादिमळत्राचरिसवेकु ॥

६३ अथ सौ० स्त्रीणांगौर्यर्चनमंत्रौ-(ब्रह्मोत्तरखण्डे अन्यत्रच)

नित्यमार्यार्चनकार्यगौर्याःपंचाक्षरेणतु ॥

नमोन्तवैष्णवंशाक्तशैववाचान्यदैवतम् ॥ १ ॥

मंत्रःप्रशस्यतेस्त्रीणांनचस्त्रीनपुमानयम् ॥

महापातकदावाग्निस्तोयमंत्रःषडक्षरः ॥ २ ॥

प्रणवेनविनामंत्रस्तोयंपंचाक्षरस्मृतः ॥

टीकु-नित्यवु गौरीपचाक्षरीमत्रदिदले गौरीपूजयमाडवेकु । स्त्रीयारिणे प्रणवव-
नितवागियेमत्रोपदेशवमाडतक्कहु । आहरिदवैष्णवशक्तिशैवमत्रगळु नमोतवागिये
उपदेशमाडतक्कहु । यामत्रवु नमोतवादकारणक्लीवमत्रवेनिशिकोळ्ळुवदु । आहरिद
यिदेमत्रदिदले स्त्रीयारिणे उपदेशवमाडवेकु । ब्रह्मोत्तरखण्डदाल्लि हेळिहवदेनदरे-प्रण-
वयुक्तवाद यी मत्रवे महापातकगळिगे दावाग्निस्वरूपवाद षडक्षरीयनिसुदु।यिदेमत्रवे
प्रणवरहितवादे पंचाक्षरीयनिसिकोळ्ळुवदु ॥ १७ ॥

६४ अथ मोक्षापेक्षिणांस्त्रीशूद्रसंकीर्णानामन्त्रः-

स्त्रीभिश्शूद्रैश्चसंकीर्णैर्घ्यायतेभुक्तिकांक्षिभिः ॥

नालंक्रियानहोमश्चनसंस्कारोनतर्पणम् ॥ १ ॥

नकालेपूपदेशश्चसदाशुचिरयंमनुः ॥

प्राणायाममनेनैवतेनैवाचमनंवरम् ॥ २ ॥

टीकु-यीपचाक्षरीमत्रने मोक्षार्थिगळ्यादस्त्रीशूद्रसंकीर्णगळिदध्यानिसत्पहुवदु।
यीपचाक्षरीमत्रके स्त्रीयरुमुतादवारिदभूशुद्ध्यादिआडिकाविस्तारवु होमतर्पणादिगळु
केळसविल्लामतु सर्वकालवळुपरिशुद्धवादमत्रवाहरिदधीमत्रोपदेशके ग्रहणपूर्वकालादि
नियमगळु केळसविल्लास्त्रीयरुगळिद प्राणायामवु आचमनवु यिदेमत्रदिदले माडतक्कहु ॥

६५ अथैतन्मन्त्रैः स्त्रीकर्तव्यपूजाप्रतिमादिविशेषाः—

तेनैवपूजयेद्देवंदेवींवा लोकमातरम् ॥

प्रतिमास्वर्चयेद्विष्णुदेवींवागारिकन्यकाम् ॥ १ ॥

लिङ्गेष्वर्चातथेशस्यमंडलेचान्यदेवताः ॥

देवतायाः कलाहानंनप्रतिष्ठाविधिस्त्रियाः ॥ २ ॥

टीकु—स्त्रीयरुगळु शिवपूजेयन्तु गौरीपूजेयन्तु यिष्टेमत्रदिदले माडतकडु । याव
आकृतियन्तु यिरिशिपूजिसवेकादरे विष्णुवन्तु गौरिययिरिशिकोंडेपूजिसतकडु ।
ईश्वरनपूजिसवेकादरे शिवलिगवन्निरिशिकोंडेपूजिसतकडु । मिगिलादेवतेगळुनु
मडळदल्लियेपूजिसतकडु । यिष्टेहोरतु स्त्रीयस्गळिगे देवता कळ आवाइनेयु माणस-
तिष्ठाविधानवुकडडु । आहरिदपुरुपरिद माणमतिष्ठितवाद लिगविग्रहगळुनु पूर्वं
करीतियिदळेपूजिसवेकु ॥ (मण्डलवंदरे रंगवल्यादिचित्र) ॥ २ ॥

६६ अथ संवत्सरादियहांतनाम्नां वर्णसंख्याः—

मनुर्द्वयेतृतीयेभंतुरीयेषोडशैवतु ॥ पंचमेतद्वयंप्रोक्तमद्भानां वर्णकं-
बुधैः ॥ १ ॥ पक्षद्वयं द्विसंख्याकमयेनपांडवास्मृताः ॥ ऋतूनांतुत्रयंमृ-
तैर्नित्रसंख्यात्रयंतथा ॥ २ ॥ मासपट्कंवल्लिसंख्याद्विसंख्यानेचतुष्ट-
यम् ॥ युगसंख्याद्वयंप्रोक्तंमासानां वर्णतोमया ॥ ३ ॥ त्रिसंख्यानव-
कंप्रोक्तंयुगसंख्याचतुष्टयम् ॥ द्विसंख्यायांत्रयंप्रोक्तंतिथीनां वर्णिताबुधैः
॥ ४ ॥ द्विसंख्यातुयुगाः प्रोक्ताःत्रयसंख्याद्वयंतथा ॥ एकं वैयुगसं-
ख्यायां वाराणांकथितोजनैः ॥ ५ ॥ बाणसंख्याद्वयंप्रोक्तंयुगसं-
ख्याक्वपिस्तथा ॥ अष्टकंचद्विसंख्यायांत्रयेचकादशस्मृताः ॥ ६ ॥
नक्षत्राणां वर्णसंख्याकथिताक्वपिभिः कलौ ॥ द्विसंख्यायांपंचदशत्रयेचव-
दशस्मृताः ॥ ७ ॥ वेदमंगु-द्वयंप्रोक्तंयोगानां वर्णतोजनैः ॥
अष्टकेतुत्रिवर्णाः स्युरक्षिसंख्याद्वयंतथा ॥ ८ ॥ एकंचवेदमंगु-
करणानामितिस्मृताः ॥ द्विसंख्यायांगमाः प्रोक्तास्त्रिसंख्यापंचकंतथा ॥ ९ ॥
एकंचयुगसंख्यायांगरीनांकथितास्तथा ॥ वेदसंख्याद्वयंप्रोक्तं द्विसंख्या

ऋपयस्तथा ॥ १० ॥ ग्रहाणांकथितावर्णानवानांजतयेवुधैः ॥
 शकेशालीवाहनस्यचतुष्पञ्चमुनीन्दुके ॥ ११ ॥ स्वरज्येष्ठसितेपक्षेसतम्यां
 गुरुवासरे ॥ श्रीमञ्चण्डीरुपादृष्ट्याकथिताऋष्णाभूजुजा ॥ १२ ॥
 अद्वादिग्रहपर्यंतावर्णसंख्यासतांमुटे ॥ १३ ॥

इति श्रीमत्समस्तभृमंडलमंडनायमाननिखिलदेशावतंसकर्नाटकजनपदाधिष्ठानभूत-
 श्रीमन्महेश्वरमहासंस्थानमध्यदेशीप्यमानाधिकलकलानिकुलक्रमागतराजसितिपाल
 प्रमुखानिखिलनिजराजाधिराजमहाराजचक्रवर्तिमंडलानुभूतदिव्यरत्नसिंहासनारूढश्री
 मद्राजाधिराजराजपरमेश्वरमौदप्रतापाप्रतिमवीरनरपातिविन्देतेवरंगडडोकेकवीरयदु
 कुलपयःपारावारकलानिधिशंखचक्रांकुशकुठारमकरमत्स्यशरभसात्वगंडभेसंडप-
 र्णावराहहनुमद्रुडकंठीरवाद्यनकविर्दाकितश्रीमन्महेश्वरपुरवराधीशश्रीकृ-
 ष्णराजमहाराजविरचितेश्रीतत्त्वनिध्यायप्रथमेभागमादिनिरूपणं नाम-
 अष्टमोनिधिम्संपूर्णः ॥ ८ ॥

इति श्रीतत्त्वनिध्याख्यग्रन्थे-अष्टमभागनिधिस्संपूर्णः ॥८॥

श्रीः ।

अथ

श्रीतत्त्वनिधौ-

नवमः कौतुकनिधिः ।

अथच्छदाक्षादिनानाकौतुकावहक्रीडादयः-

१ तत्रादौ-चामुण्डेश्वरीछदक्रीडाविवरणम्-(चामुण्डेश्वरीगंजीफ्)

चामुण्डाविष्णुरीशश्च ब्रह्मगणपतिस्तथा ॥ सेनानीर्वीरभद्रेश्व-
रोमच्छौमहाफणी ॥ १ ॥ पुरंदरोदिनेकरःशैलनाथश्चवारिधिः ॥
मन्मथोमोहिनीचैवक्रमात्पोडशदेवताः ॥ २ ॥ एकस्यादेवतायास्तुष्ट-
थगष्टादशच्छदाः ॥ राजारानीरंथोर्वाजीपदातिध्वजेष्वच ॥ ३ ॥ मेपादिमी
नपर्यतास्तत्तद्देवांकशोभिताः ॥ अतःपरंतुविज्ञेयाश्चक्रवर्तिपदंगताः ॥ ४ ॥
पंचविंशतिसंख्याकाःस्वतंत्राःपृथगीरिताः ॥ राजेश्वरीचार्वादीकाली-
लक्ष्मीःसरस्वती ॥ ५ ॥ ब्राह्मीमाहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवीतथा ॥
वाराहीचतथैद्राणीदिंडिनीमंत्रिणीतथा ॥ ६ ॥ योगैनिद्राचर्वालाचतथै-
वभुवनेश्वरी ॥ इंद्राक्षीचान्नपूर्णाचतथापट्चक्रदेवताः ॥ ७ ॥ ततो-
वागीश्वरीदेवीमन्मथस्यप्रियारंतिः ॥ आदौचामुंडिकाप्यग्निहंसपत्राणिस-
प्तवै ॥ ८ ॥ सर्वमिलित्वापत्राणिविंशतिश्चतत्रयम् ॥ तत्तदंकानु-
सारेणखेलनीध्याविचक्षणैः ॥ ९ ॥ स्वङ्गचक्रवृषोहंसोमूपकोथमयू-
रकः ॥ दक्षवक्रहनुमांश्चषट्छदशयस्तथा ॥ १० ॥ नागोगजोरवेवि-

म्वंसवृक्षोगिरिरेवच ॥ मकरस्स्यात्पञ्चबाणाहस्तस्थशुकएवच ॥ ११ ॥
 चिह्नानिचण्डिकादीनलिख्यानिस्वच्छदेपुवै ॥ सौवर्णेश्वातिरक्षैश्वपाटलैः
 श्वैतवर्णकैः ॥ १२ ॥ युक्तोहरिद्राजतश्वगैरिकश्वाम्पकस्तथा ॥
 सैन्दूरस्थाळथळचेनयुतोहरितएवच ॥ १३ ॥ कृष्णयुक्तःहरिञ्चैवमि-
 न्द्रनीलस्तथैवच ॥ वर्तिरूपस्तथागौरोरक्तोत्पसितवर्णयुक् ॥ १४ ॥
 पीतःकृष्णश्चेतिवर्णाश्चामुण्डादेःक्रमात्स्मृताः ॥ षोडशानांचजातीनांरा-
 जराजेश्वरीक्रमात् ॥ १५ ॥ पञ्चविंशतिवर्णाणांवर्णस्स्याद्धैङ्गुली-
 यकः ॥ शुकच्छदानांवर्णस्तुरक्तोज्ञेयोविचक्षणैः ॥ १६ ॥
 अत्रसर्वक्रीडनकेछदानांपृष्ठतोभवेत् ॥ सर्वेषामेकरूपेणरक्तोवर्णस्तुना-
 न्यथा ॥ १७ ॥ दिवारात्रौचैराज्ञीस्याच्चामुण्डासम्प्रकीर्णिता ॥
 चामुण्डायाःक्रीडनकेप्रधानाचण्डिकास्मृता ॥ १८ ॥ क्रीडाचतुर्भि-
 र्भवतिनन्यूनैर्नाधिकैरपि ॥ एकैकपत्ररीत्यातुचतुर्णांपत्रिकातदा ॥ १९ ॥
 एकीभवतिपाराशिस्सएकोभागउच्यते ॥ पृथक्चतुर्भिर्ग्राह्याःस्याविंशतिः
 कुशलःस्मृता ॥ २० ॥ परस्पग्नेवकुर्युः पत्रिकासम्प्रदर्शनम् ॥
 राजादिमीनपर्यन्तंदुर्बलंक्षुत्तरोत्तरम् ॥ २१ ॥ नयस्यहस्तेहंसस्स्याद्धं-
 सोग्राह्यस्तुतेनैव ॥ स्वीयपत्रेषुयच्छ्रेष्ठतत्प्रदायमनीषिणा ॥ २२ ॥
 चामुण्डार्थैसमर्ष्याणिहंसपत्राणिचादितः ॥ द्वितीयेहंसपर्यायेचण्डिका-
 भागपूरिका ॥ २३ ॥ सर्वादौचण्डिकदियायस्यहस्तेस्थिताभवेत् ॥
 चामुण्डायैसमर्ष्याणिहंसपत्राणिनान्यथा ॥ २४ ॥ येनसंगृह्यतेभागस्तमा-
 रस्यप्रवर्तते ॥ क्रीडात्वादौस्वपत्रेषुममलंतुल्यजातिकम् ॥ २५ ॥ देयंपत्रंक्रमे-
 णैवतदज्ञावेत्वतुल्यकम् ॥ येनप्रदीयतेतत्रप्रबलंस्यादद्रीतसः ॥ २६ ॥
 भागंतमित्थंक्रमशोमोहिन्यामीनपत्रकम् ॥ येनान्तेक्रीडनेदत्तंजयिनंतंवि-
 निर्दिशेत् ॥ २७ ॥ अन्येपराजितास्तेनेत्येवंज्ञेयंविचक्षणैः ॥ पारित्यज्यविशे-
 पोक्तीराग्निमक्रीडनेपुवै ॥ २८ ॥ सामान्यांशाएवमेवेत्यवधार्येनचान्यथा ॥

श्रीचामुण्डारूपालब्धलक्ष्मीवाणीसमृद्धिना ॥ २९ ॥ शकेशालीवाहनस्यङ्घटेन्दु मितेशभे ॥ आपादेचित्रभानोस्तुशुक्लैकादशकेरवौ ॥ ३० ॥
कृष्णराजमहद्रेणचामुण्डापेटिकारुता ॥

(टीकु)-यी चामुण्डेशरीगनीफिगे बाजुगळ १६ के वट्टु यलेगळ ३२० के (१)-चामुण्डेशरीवानु १ क १८ यलेगळ चिन्नदवण (२)-विष्णुवानु १ के १८ यलेगळ पिगळीकदवण (३)-ईश्वरवानु १ के १८ यलेगळ जगलुवण (४)-ब्रह्मवानु १ के १८ यलेगळ पिस्तावण (५)-विश्वेश्वरवानु १ के १८ यलेगळ वेळ्ळीवण (६)-पण्मुखवानु १ के १८ यलेगळ कार्वावण (७)-वीरभद्रवानु १ के १८ यलेगळ सपिंगवण (८)-रामवानु १ २-१८ यलेगळ चन्द्रवण (९)-कृष्णवानु १ के १८ यलेगळ गुलडावण (१०)-महाशेपवानु १ के १८ यलेगळ कप्पुपंचवण (११)-इद्रवानु १ के १८ यलेगळ नीलीवण (१२)-सूर्यवानु १ के १८ यलेगळ वर्तिवण (१३)-पर्वतराजवानु १ के १८ यलेगळ विळीवण (१४)-समुद्रराजवानु १ के १८ यलेगळ वूदावण (१५)-मन्मथवानु १ क १८ यलेगळ हळदीवण (१६)-मोहिनीवानु १ के १८ यलेगळ कप्पुवण ॥ ईमेरे बाजुगळ १६ के यलेगळ २/८ ॥

वट्टु चक्रवर्तिगळ यलेगळ २५ कं (१)-महाकाली (१)-महालक्ष्मी (१)-महासरस्वती (१)-ब्राह्मी (१)-माहेश्वरी (१)-कौमारी (१)-वैष्णवी (१)-चाराही (१)-इंद्राणी (१)-मन्त्रिणीऽयमला (१) दडिनीवाराहा (१)-योगनिद्रा (१) बाला (१) भुवनेश्वरी (१) इद्राक्षी (१)-अन्नपूर्णा (१)-शरीरस्थपट्टचक्रदेवतेगळ (१) शाकिनी (१)-काकिनी (१)-लाकिनी (१)-राकिनी (१)-डाकिनी (१)-हाकिनी (१)-वागीश्वरी (१)-रतिदेवी ॥ वट्टु इ २५ यलेगळिगु इगळीकदवण ॥-॥ चामुण्डेश्वरी मारा बद्रवर आटवे मोदलगुवहरिद चामुण्डेश्वरी हुकुनिगे कोडतक इगळीकद वणवुळ्ळ हेसयलेगळ ७ ॥

वट्टु ३२० यलेगळ ॥ योगनीफिनलि चक्रवर्तिगळ मान्धारि हुकु आहरिद अनुगळन्न माहलु यिल्लिदुकोळ्ळबेकु ॥-॥ बाजु नोडिसुवक्रम-राना-राणी-रथ-वभार-पदाति-ध्वज । चामुण्डेश्वरी बाजुविगे मात्र राणास्थानके सिहवाहिनी । इतु हुकु यलेगळ ॥ भेपादि मानपयंत राक्षिगळ्ळु बरदु आया बाजुविन विश्रहगळ गुरुतुगळ्ळु बरदुयिरुव खर्चि यलेगळ १२ ॥ ई मेरे १६ बाजुगळ्ळु नोडिशिकोंडु

भोगलायि गंजीफिनमेरिगे तऊवातलविनातवानि तीतवानि मुंताहु माहुत्ता वरुवदु।
 हंसयलेयु यारबळीलि बंदु यिरुत्तेदयो अवरिगे हंसयलेयु वरदेयिदवरु यलेगे यलेयनु
 कोट्टु हंसयलेयनु बूनुतेगदुकौट्टु मोदलु चामुंडेश्वरीमीराकं कोडवेकु ॥ बून
 कोडतकवारिगे भीरा यिद्दाग्यु कोडतक बूननु कोडवेकु ॥

वाटणिमाहुव विवर-जनगळु४ के जन १ के दस्तु १ के यलेगळु ४रळु दस्तु
 २० के ८० यलेगळुमेरिगे हाचिकौट्टु आखेरु मोहिनीवाजुविनळि आखेरु मीतुयि-
 रुव यलेयनु आखेरु यारु हुकुं थिळियुत्तारो अवर आट गेदुट्टु भिक्कादवरआट
 खिलालंबदागि बुद्धिवंतरु निष्कपंयनु माडिकौडाहुवदु ॥

२ अथ जगन्मोहनच्छदक्रीडाक्रमविवरणम्-

(जगन्मोहनगंजीफ्)

चामुण्डादाक्षिणामूर्तिरुमेशशरंभस्तथा ॥ तांडवश्वैवकंकालोमत्स्या
 यादंशमूर्तयः ॥ १ ॥ चतुर्मुखोमहेश्वरश्चदशाष्टौचाधिदेवताः ॥ एकस्या-
 देवतायास्तुस्मृत्तिसङ्ख्यामितच्छदाः ॥ २ ॥ राजारंजितथामात्यस्सेनानी-
 स्तेवकोध्वजः ॥ एकादिरांशिसंख्यान्तंतत्तच्चिह्नंप्रवक्ष्यते ॥ ३ ॥
 त्रियोवीणावृषश्वैवशरभोडमृगोमृगः ॥ मत्स्यःकूर्मोवराहश्चमृगराजःक-
 मण्डलः ॥ ४ ॥ परश्वधःकपिहलौवैनतेयोहयोत्तमः ॥ हंसोमतङ्गज-
 श्वैवज्ञातव्याःकमशोबुधैः ॥ ५ ॥ अतःपरंतुविज्ञेयःप्रत्येकं देवतागणः ॥
 विनायकश्चश्रीकण्ठःकालीलक्ष्मीःसरस्वती ॥ ६ ॥ आह्लामीहेश्वरीचैव-
 कौमारीवैष्णवीतथा ॥ वारोहीचतुर्थेद्राणीवटपत्रशयोहरिः ॥ ७ ॥
 रंगनार्थवेङ्कटेशो यदुशैलेशपण्मुखौ ॥ वैकुण्ठेशोहरिहरोत्सर्धनारीश-
 मन्मथौ ॥ ८ ॥ चन्द्रचूडोवीरभद्रः शिशुमारस्त्रिविक्रमः ॥ लिंगोर्द-
 वोगर्जहरोराजगोपालइत्यमूः ॥ ९ ॥ सप्तविंशतिसंख्याकाः देवताः पृ-
 थगीरिताः ॥ शुक्रानांनवपत्राणिचामुण्डाप्याणिचायतः ॥ १० ॥
 सर्वमिलित्वापत्राणिपष्ट्युत्तरशतत्रयम् ॥ तत्तच्चिह्नानुसारेणखेलनीयावि-
 चक्षणैः ॥ ११ ॥ चण्ड्याद्यष्टादशानांचक्रमात्कल्प्यादिवानिशाम् ॥ चण्डी-

मुख्यात्वत्रराज्ञीशंप्रागवद्भवेद्भुवम् ॥ १२ ॥ यस्यहस्तेतुचामुण्डाच्छ
दस्तस्मैशुकच्छदः ॥ देयानान्यस्तुतत्सत्त्वेशुकानांपत्रिकास्वपि ॥ १३ ॥
नशुकोयस्यहस्तेस्यात्तेनग्राह्यस्सअन्यतः ॥ चत्वारोवापञ्चवास्युःक्रीडका-
स्त्वत्रखेलने ॥ १४ ॥ क्रीडकायत्रचत्वारोनवतिस्स्युःपृथक्छदाः ॥ भागा-
स्तुविंशतिस्स्युर्वैचतुष्पत्रक्रमेणच ॥ १५ ॥ लीलाशुकांकितंचित्रलिपि-
युक्पत्रिकाद्वयम् ॥ चक्रवर्तिच्छदइतिलक्षयेचक्रवर्तिनाम् ॥ १६ ॥ तेनपत्रा
णिकैकोनत्रिंशत्स्युर्युगखेलने ॥ सौवर्णाश्चित्रवर्णश्वपाटलश्वैवचंपकः
॥ १७ ॥ कृष्णवर्णोवर्तिवर्णोतिरक्तगैरिकस्तथा ॥ पीतश्ववर्तिवर्ण-
श्वहरिच्छेतेनसंयुतः ॥ १८ ॥ चन्द्रवर्णःपीतवर्णो गैरिकोतीव्ररक्तकः ॥
कृष्णश्वहरितःश्वेतयुतोवर्णस्तुपाटलः ॥ १९ ॥ अष्टादशानांजातीनांवर्णाएते
उदीरिताः ॥ अन्येषांवैचक्रवर्तिशुकानांस्वर्णवर्णकः ॥ २० ॥ शिष्टभागे-
पञ्चपत्रनन्यूननाधिकंतथा ॥ क्रीडकायत्रपञ्चस्युश्छदावासमतिःपृथक्
॥ २१ ॥ चतुष्पत्रैःपञ्चभिर्वागणनास्याद्विभागके ॥ भागाअष्टा-
दशैवस्युःक्रीडकाणांक्रमेणवै ॥ २२ ॥ इत्येवंक्रीडकाणांचाधिक्यंकल्प्यं
यथोचितम् ॥ कृष्णजातिविभागेष्वन्तिमेपत्रेतुमोहिनी ॥ २३ ॥
उपविष्टेषुचापस्थसुमबाणेनविध्यती ॥ गरुत्मत्पत्रिकायेनखेलनेन्ते-
प्रदीयते ॥ २४ ॥ साज्ञेयोविजयीसस्यात्तेनचान्येपराजिताः ॥ शकेशाली-
वाहनस्यङ्घडेन्दुमितेशुभे ॥ २५ ॥ श्रावणेचित्रभानोस्तुकृष्णाष्टम्यां
स्थिरेशुभे ॥ श्रीचामुण्डादयाभाजाकृष्णराजशमाभुजा ॥ २६ ॥
रचितावर्धतांनित्यंजगन्मोहनपेटिका ॥

(टीकु)-योजगन्मोहनगंजीफिगे बानुगल्ल १८ क बट्टु यलेगल्ल ३६० के (१)-चामुंडे
शरी बानु १ के १८ यलेगल्ल चिन्नदवण (२)-इक्षिणामूर्ति बानु १ के १८ यलेगल्ल
चन्द्रवण (३)-उमामहेश्वरवानु १ के १८ यलेगल्ल जंगल्लवण (४)-शर-
भवानु १ के १८ यलेगल्ल संपिगेवण (५)-तांडवेश्वरवानु १ के १८ यले-
गल्ल कप्पुवण (६)-कंकालवानु १ क १८ यलेगल्ल वर्तिवण (७)-

मत्स्यमूर्ति बाजु १ के १८ यलेगळु विगळीकदवण (८)-कूर्मबाजु १ के १८ यलेगळु काविण (९)-बराहबाजु १ के १८ यलेगळु हळदीवण (१०)-नरसिंहबाजु १ के १८ यलेगळु वर्तिवण (११)-वामनबाजु १ के १८ यलेगळु पिस्तापञ्चेवण (१२)-परशुरामबाजु १ के १८ यलेगळु चद्रवण (१३)-श्रीरामबाजु १ के १८ यलेगळु हळदीवण (१४)-बलरामबाजु १ के १८ यलेगळु कांवावण (१५)-कृष्णबाजु १ के १८ यलेगळु विगळीकवण (१६)-कल्किबाजु १ के १८ यलेगळु कपुवण (१७)-ब्रह्मबाजु १ के १८ यलेगळु पिस्तापञ्चेवण (१८)-इन्द्रबाजु १ के १८ यलेगळु जंगालुवण ॥

ईमेरे बाजुगळु १८के यलेगळु ३२४। वृटचक्रवर्तिगळु यलेगळु २८के (१)-विनायक (१)-नञ्जुदेश्वर (१)-महाफाली (१)-महालक्ष्मी (१)-महासरस्वती (१)-ब्राह्मी (१)-माहेश्वरी (१)-कौमारी (१)-वैष्णवी (१)-वाराही (१)-इंद्राणी (१)-चन्द्रशेखर (१)-वीरभद्र (१)-वटपत्रशापी (१)-रंगनाथ (१)-बेकटाचलपति (१)-चलुवराय (१)-षण्मुख (१)-वैकुण्ठनारायण (१)-हारिहर (१)-अर्धनारीश्वर (१)-मन्मथ (१)-शिशुमार (१)-त्रिविक्रम (१)-लिंगोद्भव (१)-गनासुरहरमूर्ति (१)-राजमन्त्रारुक्मण ॥ वट्ट २७ यलेगळिगु चिन्नदवण चामुण्डेश्वरीमीरा वदवर आटवे मोदलागुवदरिद चामुण्डेश्वरीहुकुमिगे कोडतक चिन्नवणद गिणियलेगळु ९ ॥-॥ वट्ट ३६० यलेगळु ॥ बाजुगळिगे क्रमवागि-स्त्री-वीणे-वृषभ-शरभ-डमरुग-हुळे-मत्स्य-कूर्म-बराह-सिंह-कमण्डलु-परशु-कपि-नेगळु-गरुड-कुदुर-हसे-आने-ईमेरे गुरुगळु चरेयतकहु ॥-॥ ईमेरे इरुव गंजीफिन छि चक्रवर्तिगळु मो.ख-त्यारी हुकुमु आहरिद मोदलु इळदुकोळुवदु ॥-॥ बाजुगळुनु जाडिसुवक्रम-राना राणी-सेनापति-वजीर-सेवक-जन-वंदरिद हनेरहुसखेगळंतु उळळ यलेगळु १२। उभयं १८ यलेगळु ॥-॥ ईमेरिगे १८ बाजुगळिगु क्रमवागि जोडिशिकोडु मोगळायिगंजीफिनमोरिगे तलवातलवि नातवानि नातवानि मत्ताहु माडुत्ता बत्त्वदु ॥ चामुण्डेश्वरी धीरा वदवारिगे गिणियलेगळुनु सर्चीयलेगळिगे कोडवेकु ॥ ॥-॥ ईगंजीफु वाटणीमाडुव विवर-जनगळु ४ के ९०२ लु जन १ के अळ्वळ आखेर दस्तुमात्रदाल्लि यलेगळु ५। कडमे दस्तुगळु ४ लु दस्तुगळु २० के यलेगळु ८०। जनगळु ५ के वाटणी माडुवविवर-जन १ के ७२ यलेगळु मेरे दस्तु १ के यलेगळु ४ लु १८ दस्तुगळु ॥ ईमेरे यष्टु जनगळु आडवेकादह जनके सरियागि हचिकोडु ४ जनगळु आडुवलि छीळाशुक यवदागि बरदिरव चिन्नवणद गिणियलेगळुनु चक्रवर्तियलेगळिगे

शोरिसि २९ चक्रवर्तिगळ्छु माडिकोंडु गिणियळेयळ्छि मोहिनीयु कूतकोंडु इक्षुचापपु-
ष्पशरगळ्छिंद गरुडनद्यु भेदिसुवंतेबरादिरुव यलेयंतु आसैरु हुकुमागि यारु
पिळ्छियुत्तारयो अवर आट गेह्दु । मित्रादवर आट खिल्लेंवदागि बुद्धिवंतरु
निष्कर्षेयद्यु माडिकोंडाडुवट् ॥

३ अथ नवीनदशावतारच्छदक्रीडनम्—(नवीनदशावतारगंजीफ्)

चामुण्डामर्त्यकूर्मोचर्वराहोचृहंरिवर्दुः ॥ रामोरामश्वरामश्वरुष्णः
कलकीचमोहिनी ॥ १ ॥ एकस्यादेवतायास्तुपृथगष्टादशच्छदाः ॥
राजाराज्ञीरैथोवार्जीपदातिर्ध्वजपवच ॥ २ ॥ मेपादिमीनपर्यंतं तनद्देवां
कशोभिताः ॥ अतःपरंतुविज्ञेयाश्चक्रवर्तिपदांकिताः ॥ ३ ॥ राजराजे-
श्वरीचादौब्रह्माविष्णुमहेश्वराः ॥ गजाननश्वसेनानीःसूर्यश्वन्द्रोदिगीश्वराः
॥ ४ ॥ कामःसप्तदशश्रेष्ठाःस्वतंत्राःपृथगीरिताः ॥ देव्याश्छत्रादिधारि-
ण्यस्तपत्रेपुचेटिकाः ॥ ५ ॥ सर्वमिलित्वापत्राण्योमवेदांक्षिसं-
ख्यया ॥ तत्तदंकानुसारेणखेलनीयाविचक्षणैः ॥ ६ ॥ चत्वारो-
यात्रयोवास्युःक्रीडकास्त्वत्रखेलने ॥ त्रयाणांक्रीडनेचैवं विशेषोज्ञाय-
तामियान् ॥ ७ ॥ छद्द्रयेचेटिकयोर्ज्ञेयस्याच्चक्रवर्तिनोः ॥ चक्रव-
र्तिच्छदास्तेनस्मृताएकोविंशतिः ॥ ८ ॥ चण्डिकार्थसमर्प्यास्त्युश्वेदि-
कापत्रिकाइमाः ॥ अहर्दिवस्याच्चामुण्डाराज्ञीतस्माद्विचक्षणैः ॥ ९ ॥
यद्दस्तेचण्डिकापत्रंक्रीडारभ्यातुतेनवै ॥ मोहिनीजातिभागेष्वन्तिममी-
नांकितंछदम् ॥ १० ॥ क्रीडान्तेक्रीडतेयस्तुसजप्यन्येपराजिताः ॥
वर्णास्त्वेषांयथापूर्वकल्प्यास्त्पुरतियुक्तितः ॥ ११ ॥ शिष्टमन्ययथा-
पूर्वचिन्तनीयंविचक्षणैः ॥ श्रीचमुण्डारुपापात्ररुष्णराजमहीभुजा ॥ १२ ॥
क्रीडादशावताराख्यारचितावर्धतांचिरम् ॥

(टीकु)—ई नवीनदशावतार गंजीफगे बाजुगळ्छु १२ के दर १८ यलेगळ्छु मेरे
२१६ यलेगळ्छु ॥ चक्रवर्तियलेगळ्छु १७ ॥ उपचारक्षीयर यलेगळ्छु यरहु
यलेगळ्छु चक्रवर्तिगळ्छु शोरिसिगळ्छुवेकु ॥—॥ जनगळ्छु ४ के दर ६० हु

२५० यलेगळु । हगलुरात्रिगळिगु चामण्डेश्वरये धोरेयादरिद चामण्डेश्वरिभीरावं
दवरे मोदलाडतकट्टु । आसैरु मोहिनीबाजुविनल्लि आसैरु मीनुयलेयंनु आसैरु
यासहुकुं इळ्ळियुत्तारो अवरु कडमेयवरंनु सिलालु माडिदहागे निक्कषेयन्नु माडि आया
बाजुगळिगे रंगुमुंतागि मुनासनु नोडि चामण्डेश्वरी गंजीप्पु जगन्मोहनगंजीफिनमेरे
नातवानि नीतवानि मुंतागि बुद्धिवंतरु नोडिकोडाडुवदु ॥

४ अथ नवग्रहच्छदक्रीडनम्—(नवग्रहगंजीप्पु)

चामण्डोविष्णुरीशेश्वसूर्यादिनेवकंतथा ॥ एकैकस्यतुदेवस्यपृथग-
ष्टादशच्छदाः ॥ १ ॥ राजाराज्ञीरैथोवाजीपदातिध्वजएवच ॥ मेपादि-
मीनपर्यंतपूर्वस्माद्दुर्बलंपरम् ॥ २ ॥ चंद्रहासश्चक्रशूलेश्रहाणांमंडला-
निच ॥ एतच्चिह्नानुसारेणखेलनीयाविचक्षणैः ॥ ३ ॥ स्वर्णवर्णोतिर-
क्तश्चाटलश्चकुमुभ्रकः ॥ राजतोरक्तवर्णश्हरिर्पीतश्चराजतः ॥ ४ ॥
रुष्णोनीलःरुष्णवर्णोवर्णाएपांकमात्स्मृताः ॥ जातयश्चद्वादशैकजाते-
रष्टादशच्छदाः ॥ ५ ॥ चत्वारोवात्रयोवास्त्यःक्रीडकास्त्वन्नान्यथा ॥
ज्ञेयःक्रीडाक्रमशैवयथापूर्वमुदीरितः ॥ ६ ॥ चण्डिकात्वत्रराज्ञीस्या-
द्रात्रिन्दिवमितीरितम् ॥ केतुजातौमीनपत्रमन्तेयेनप्रदीयते ॥ ७ ॥
सजयीस्यात्परेतेनजिताइतिविनिर्णयः ॥ श्रीचामण्डारुणपूर्णरुष्णराजम-
हीभुजा ॥ ८ ॥ सरसानांविनोदायगृहाणापिटिकारुता ॥

(टीकु)- नवग्रह गंजीप्पिगे बाजुगळु १० कें दर १८ यलेगळंमेरे २१६
यलेगळन्नु जनगळु ३ के दर ७० यलेगळंमेरे जनगळु ४ के दर ५४ यलेगळंमेरे
हाचिकोडाडुवदु ॥ हगळु रात्रि सह चामण्डेश्वरये धोरे ॥ आसैरु केतुबाजु-
विनल्लि आसैरु मीनुयलेयंनु आसैरु यान् आडुत्तारो अवरु कडमे आटगाररनु
सिलालु माडिदहे त्रिश्रमिषि कडमे यावजु चामण्डेश्वरी गंजीप्पु आडुवमेरे
बुद्धिवंतरु नोडिकोडाडुवदु ॥

५ अथ पञ्चपाण्डवच्छदक्रीडाविवरणम्-

(पञ्चपाण्डवगर्जीफ्)

कृष्णईशस्तथार्धमः वृकोदरकिरीटिनौ ॥ नकुलस्सहेदेवश्चकौरवो-
भीष्मएवच ॥ १ ॥ द्रोणः कर्णस्तथाशैल्यएतेद्वादशनायकाः ॥
एकैकस्यतुनाथस्यपर्वसंख्यायुतच्छदाः ॥ २ ॥ नायकस्तत्सतीचैव-
शैतांगस्तुरंगोभट्टः ॥ पताकाचैकमारुत्यसूर्यसंख्यावधिक्रमात् ॥ ३ ॥
चक्रं त्रिशूलं च मृण्मिर्गदाचापकठारिकाः ॥ छुरिकामुष्टिबाणौ च पाशसर्प-
कशाः क्रमात् ॥ ४ ॥ पाण्डवानां प्रभुः कृष्ण इतरेषां महेश्वरः ॥ दिवाकृष्णपुर-
स्कृत्यरात्रौ तुरमेश्वरम् ॥ ५ ॥ एतच्चिह्नानुसारेण खेलनीया बुधैस्सदा ॥
अतिरक्तः पाटलश्च श्वेतोरक्तस्तथैवच ॥ ६ ॥ पीतो हरिचारुणश्च कृष्णः
श्वेतश्च पीतकः ॥ नीलश्चित्रं चेति वर्णाश्छदानां संप्रकीर्तिताः ॥ ७ ॥
चतुर्भिर्वात्रिभिर्वापि क्रीडैयं संप्रवर्तते ॥ विष्णुजात्यन्तिमंपत्रं मोहिन्यैये-
न दीयते ॥ ८ ॥ तेन वै निर्जितास्तस्मात्स्वयं स विजयी भवेत् ॥ शिष्टं स-
र्वं क्रीडनादिचण्डिकावत्स्मृतं बुधैः ॥ ९ ॥ श्रीचामुण्डारूपपूर्णकृष्णरा-
जमहीभुजा ॥ रचितावर्धतानित्यं महाभारतपेटिका ॥ १० ॥

(टीकु)—योपंचपाण्डव गंजीफिन आटके बाजुगलु १२के दर १८ यलेगळमेरिगे २१६
यलेगळनु ३ जनके दर ७२ यलेगळमेरिगे जनगळ ४ के दर ५४ यलेगळमेरिगे हचिकों-
डाहुवालि हगलु आटके विष्णुवंतु धोरेयनागि रात्रि आटके ईश्वरनद्यु धोरेयनागि माडि
कोंडु विष्णुबाजुचिनलि आखेरु चक्रमोहिनीयलेयनु आखेरु याह आडुत्तारयो अवर-
कडमे आटगाररनु खिलालु माडिदंत निष्कपेंयनु माडिकोंडु कडमे यावत्तनु चामुण्डे
शरीगंजीफ् आहुवमेरिगे बुद्धिवंतरु नोडिकोंडाहुवदु ॥

६ अथ देवीदशावतारच्छदक्रीडाविवरणम्-

(देवीदशावतारगर्जीफ्)

चामुण्डाप्रथमाज्ञेयामहाकालीदशानना ॥ महालक्ष्मीस्तृतीयाचक-
मलासनसंस्थिता ॥ १ ॥ महासरस्वतीतुर्पावीणावादनतत्परा ॥ ब्राह्मी

माहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवीतथा ॥ २ ॥ वाराहीचतथेंद्राणोदशैता-
 देवताःस्मृताः ॥ एकस्यादेवतायास्तुपुराणगणितच्छदाः ॥ ३ ॥ महारा-
 ज्ञीयुवराज्ञीमांत्रिणीदंडिनीतथा ॥ पञ्चिध्वजौचक्रशंखौमृगेंद्रेश्वमतंभुजः
 ॥ ४ ॥ व्याघ्रेश्वो हरिणोहं सोमयूरेश्वतुजंगमः ॥ वैकर्मत्स्यावितिप्रोक्ताः
 दुर्बलाःपरतःक्रमात् ॥ ५ ॥ स्वर्णरिक्तस्तथापीतोहरितःरुष्णएवच ॥
 सिंदूरश्वेतवर्णौचचंपकःपाटलस्तथा ॥ ६ ॥ दूर्वादलश्यामवर्णशिश-
 लिभिश्चित्रकर्मभिः ॥ तत्तद्वर्णानुसारेणखेलनीयाविक्षणैः ॥ ७ ॥
 सर्वमिलित्वापत्राणिव्योमदिकसोमसंख्यकाः ॥ एतद्देवच्छदांतंतुव-
 क्ष्यन्तेलक्षणानिवै ॥ ८ ॥ खड्गोदशाननंचाञ्जवीणाहंसोवृपस्तथा ॥
 मयूरोगरुडश्वैवमहिषोगजएवच ॥ ९ ॥ जातयस्स्युःकीडनकेच्छदानां
 दशईरिताः ॥ क्रीडकाश्चतवन्त्यत्रत्रयश्चत्वारएववा ॥ १० ॥
 अहर्दिवश्चामुण्डाराज्ञीस्यायस्यहस्तगा ॥ क्रीडारम्भस्तेनकार्य-
 स्तिवन्द्राण्याश्चान्तिमच्छदः ॥ ११ ॥ मीनलक्ष्मादीयतेन्तेसजग्यन्ते-
 पराजिताः ॥ शेषंसर्वचण्डिकायाःक्रीडावदितितद्विदः ॥ १२ ॥
 श्रीचामुण्डारुपापात्रचामराजाब्धिजन्मना ॥ श्रीरुष्णनृपचन्द्रेणश-
 क्तिकौतुकपेटिका ॥ १३ ॥ जीयादिरचिताभूर्मायावचन्द्रार्कतारकम् ॥

(टीकु)—पीदेवीदशावतार गनीपिगे बाजुगळु १० के दर यलेगळु १८ गळु
 १८० यलेगळु । जनगळु ३ के दर यलेगळु ६० रळु जनगळु ४ के ४५ रगळु
 हनिमंडु आडुवदरलि हगलुरात्रि आटकु चामुण्डेश्वरिये धोर । आशेर दशाणी
 बाजुबिनलि आसैर मीनुयलेयु आसैर याह हुहु माहुत्तारेयो अवर पढमे
 आटगाररनु सिलाल माडिदते निन्पपेंयनुमाडिमोहु पढमे आटगळु चामुण्डेश्वरी
 गनीफिनते बुदिवतर नोडिकोडाहुवु ॥

७ अथ दिक्पालच्छदक्रीडाविवरणम्—(दिक्पालगर्जाफु)

चामुण्डेश्वरीशैर्भनानिकेत्तिभजलेश्वरः ॥ पर्वनोर्धनदशेशोमोहिनीति-

दशक्रमात् ॥ १ ॥ एकस्यादेवतायास्तुर्कलासंख्यायुतच्छदाः ॥
 राजारोज्ञीरैथोर्वाजीपदातिर्ध्वजएवच ॥ २ ॥ एकाद्यवस्थासंख्यांतः
 पूर्वस्माद्बलःपरः ॥ एतासादेवतानांतुतत्तचिह्नंप्रवक्ष्यते ॥ ३ ॥
 सिंहोमतङ्गजोमेपोमंहिपोमानुपामृगैः ॥ सारंगश्वौवृषंशुकौकमाज्ज्ञेया-
 नुधैःसदा ॥ ४ ॥ सर्वमिलित्वापत्राणिपष्टचुत्तस्थतंमतम् ॥ उक्तचिह्नानु-
 सारेणखेलनीयाविचक्षणैः ॥ ५ ॥ स्वर्णरक्तस्तथापीतःश्वेतपीतह-
 रिक्तथा ॥ अतिरक्तःपाटलश्वपीतोवैवर्तिकातथा ॥ ६ ॥ राजतश्चेति-
 संप्रोक्तावर्णाएपांविचक्षणैः ॥ जातिचिह्नानिवक्ष्यन्तेसिंहश्वकमलासनः
 ॥ ७ ॥ वीणाकमण्डुलुश्वक्रंत्रिशूलंद्विमुखंद्वयोः ॥ पार्श्वयोरेकशिरसो
 मण्डलेरविचन्द्रयोः ॥ ८ ॥ भवन्तिचात्रक्रीडायाचत्वारःपञ्चवाजनाः ॥
 रात्रिन्दिवंचण्डिकैवराज्ञीस्यात्तस्यखेलनम् ॥ ९ ॥ यद्धस्तगाभवेदादौ
 राज्ञीत्येवंविदुबुधाः ॥ एवंवैमोहिनीजातेरन्तिमंशुकपत्रकम् ॥ १० ॥
 अन्तेवैक्रीडयतेयेनसजग्यन्येपराजिताः ॥ चामुण्डिकाक्रीडनवच्छिष्टं-
 ज्ञेयंविचक्षणैः ॥ ११ ॥ श्रीचामुण्डारूपापूर्णःरुष्णराजधराधिपः ॥
 चतुराणांविनोदायचक्रेदिक्पालपेटिकाम् ॥ १२ ॥

(टीका)—यीदिक्पाल गंजीफिगे बाजुगल्लु १० केवानु १के यलेगल्लु १६ल्लु १६०
 यलेगल्लु । जनगल्लु ४ केदर ४० यलेगल्लु जनगल्लु ५के दर ३२ यलेगल्लु मेरिगे
 हंचिकोडु हगल्लु रात्रिगु डामुण्डेश्वरिये धोरेयादरिद डामुण्डेश्वरीवंदवरे मोदल्लु
 आडुबराआखेरु मोहिनी बाजुविनल्लि आखेरु शुकमोहिनी यलयल्लु यारु आखेरु हुकुं
 माडुत्तारयो अवरु कडम आटदवरु खिलाल्लु माडिदेते निष्कर्षयल्लुमाडिकोडु आडुत्ता
 कडम आट यावत्तल्लु चामुण्डेश्वरीगंजं फिनमेरिंग बुद्धिवंतरु नोडिकोडाडुवडु ॥

८ अथ मनोहरच्छदक्रीडाविवरणम्—(मनोहरगञ्जाफ़)

श्रीचामुण्डामहेश्वरार्मरूपांचतुर्मुखैः ॥ ह्यग्रीवश्चसेनानामहेन्द्र-
 श्वरतिप्रियैः ॥ १ ॥ देवतारत्नसंख्याकाःक्रमशःपरिकीर्तिताः ॥
 पृथगेकस्यदेवस्यर्कलासंख्यामितच्छदाः ॥ २ ॥ राजारोज्ञीतथामात्यः

सेनानीःसेवकोध्वजः ॥ एकादिदेशसंख्यांतःपूर्वस्माद्दुर्बलःपरः ॥ ३ ॥
 एतासां देवतानां तु तत्तच्चिह्नं प्रवक्ष्यते ॥ सिंहो वृषो वानरश्चैतन्नेन्द्रो हंसघो-
 र्तकौ ॥ ४ ॥ भयूरकुञ्जरशुक्राः ज्ञातव्याः क्रमशो ब्रुवैः ॥ राजराजेश्व-
 रीचादौ श्रीकिंठशरभस्तथा ॥ ५ ॥ दक्षिणामूर्तिरारव्यातो वटपर्शयो-
 हरिः ॥ विघ्नेशस्तांडेवश्चैव दिवाकरनिशाकरौ ॥ ६ ॥ नवमस्यास-
 मायुक्ताः स्वतन्त्राश्चक्रवर्तिनः ॥ आदौ चामुण्डिकाप्याणि पद्मपत्राणि स-
 तवै ॥ ७ ॥ सर्वमिलित्वापत्राणि पृष्ट्युत्तरशतानि च ॥ उक्तक्रमानुमा-
 ङ्गणखेलनीयाविचक्षणैः ॥ ८ ॥ स्वर्णवर्णः पाटलश्च पीतवर्णोतिरक्कः ॥
 श्वेतपुष्पो हरिद्वर्णः श्वेतो गौरिकवर्णकः ॥ ९ ॥ पाटलः पीतवर्णश्चेत्यव-
 र्णाः प्रकीर्तिताः ॥ चक्रवर्तिच्छदानां च पद्मानां स्वर्णवर्णकः ॥ १० ॥
 पद्मपत्रं यस्य हस्तेनास्ति ग्राह्यं तु तेन तत् ॥ स्वीयोत्तमच्छदं दन्वाचतुर्भिः सं-
 लभते तत् ॥ ११ ॥ चक्रवर्तिच्छदा आदौ खेलनीयाविचक्षणैः ।
 मारजातेरन्त्यपत्रं शुकमोहिनिकातिथम् ॥ १२ ॥ अन्त्यपत्रं क्रीडयते
 येन सज्जम्यन्त्येपगजिताः ॥ चामुण्डिकाक्रीटनवच्छिष्टं ज्ञेयं विचक्षणैः ।
 ॥ १३ ॥ श्रीचामुण्डाकृपापूर्णकृष्णराजमहोभुजा ॥ कल्पिता च-
 विनोदाय श्रीमनोहम्पेटिका ॥ १४ ॥

(टीका)-धोमनोहर मन्त्राणि वातुगलु ९ दर वातु १० ये यलेगटु १६ सु
 १४४ यलेगटु । चक्रवर्तियलेगटु ९ । पद्मदयलेगटु ७ । अनु १६० यलेगटु । एगटु
 रागे आरुतु चामुण्डेश्वरिणे धोरियादिति चामुण्डेश्वरीदुशुभिगे शोदतव पद्मदयलेगु
 यारिगे वरंटे दिग्नेयो भवम चिदित्तारिगे वृत्तु शोदुत्तु तेगदुग्गु चामुण्डेश्वरिगे
 शोदतवदु । ननगटु ४० २४० १६० यलेगटु । चक्रवर्तिगटु मोहनयारि दुशुमा
 दारिद मोदुत्तु इल्लुदुग्गुत्तु वदु ॥ वागर्तापिनटि भारिगे मन्मपचातुविनटि भारिगे
 शुभमोहिनोपेटेधनु भारिगे वाग दुशु इतिपुनारिगे भवम १२० म् आरुदवन्तु
 गिवाटु मादिदरिगे निदियनवदु ॥ यदं म् आरु यारनगु चामुण्डेश्वरी मन्त्रा-
 पिनंभारिगे बुद्धिबंतम निद्वपंयनु मादिमोदादुवदु ॥

९ अथ सर्वमङ्गलाच्छदक्रीडाविवरणम्—(सर्वमङ्गलागजीफु)

श्रीचामुण्डामहेश्वश्रीपतिश्वतुराननः ॥ पुरंदरोदिर्नकरोनिशाकरर-
तिमियौ ॥ १ ॥ देवताश्वाष्टसंख्याकाःक्रमशःपरिकीर्तिताः ॥ पृथगेक-
स्यदेवस्यपुराणगणितच्छदाः ॥ २ ॥ राजाराज्ञीतथामात्यःसेनानीःक्षेव-
कोर्ध्वजः ॥ मेपादिभीर्नैपर्यंततत्तेदेवांकशोभिताः ॥ ३ ॥ इतःपरंतु-
विज्ञेयाःप्रत्येकं देवताइमाः ॥ श्रीकण्ठोविघ्नराजश्वपण्मुखोर्वटपत्रगः ॥
॥ ४ ॥ तांडीवोदैक्षिणामूर्तिर्मत्स्यायादशमूर्तयः ॥ कैलासंख्यासमायु-
क्ताःस्वतन्त्राश्चक्रवर्तिनः ॥ ५ ॥ सर्वमिलित्वापत्राणिव्योर्मांगशशि-
संख्यया ॥ सिंहस्त्रिशूलचक्रंचहंसाविजायुधंतथा ॥ ६ ॥ अरुणोहरिण-
श्वैतिजात्यङ्कान्वैविदुर्बुधाः ॥ स्वर्णवर्णोतिरक्तश्वपीतःश्वेतोहरित्था
॥ ७ ॥ कृष्णश्ववतिकापाटलश्वसिन्दूरएवच ॥ चक्रवर्तिच्छदानावै
स्वर्णवर्णःप्रकीर्तितः ॥ ८ ॥ स्यात्क्रीडियंचतुर्भिर्मारजातेरन्तिमच्छदः ॥
मीनारुयोक्रीडचतेयेनसज्ज्यन्धेपराजिताः ॥ ९ ॥ चामुण्डिकाक्रीडनव-
च्छिष्टेज्ञेयंविचक्षणैः ॥ श्रीचामुण्डारूपपूर्णकृष्णराजक्षमाभुजा ॥ १० ॥
रचितावर्धतानित्यंसर्वमंगलयोदिका ॥

(टीकु)—श्रीसर्वमंगलागजीफिगे वाजुगळ १८के दर १के यलेगळ १८७ यलेगळ
१४४।चक्रवर्तिगळ यलेगळ १६ । वदट्ट यलेगळ १६० के (१)—चामुण्डेश्वरी
वाजु १ के १८ यलेगळ चिन्नदवण्ण (२)—ईश्वरवाजु १ के १८ यलेगळ इंगलीकद-
वण्ण (३)—विष्णुवाजु १ के १८ यलेगळ हळदीवण्ण (४)—ब्रह्मवाजु १ के
१८ यलेगळ पिस्तापत्रेवण्ण (५)—ईश्रवाजु १ के १८ यलेगळ कप्पुवण्ण
(६)—सूर्यवाजु १ के १८ यलेगळ वर्तवण्ण (७)—चन्द्रवाजु १ के १८
यलेगळ जड्गालुवण्ण (८)—मन्मथवाजु १ के १८ यलेगळ चन्द्रवण्ण । यीमेरिगे
वाजुगळ ८ के यलेगळ १४४।चक्रवर्तिगळ यलेगळ १६ वेळियवण्ण । यीमेरिगे
इरुव यीगंजीफिनल्लि जनगळ ४ के दर १ के यलेगळ ४० झु हाचिकोंडु आसैरु
८ ने मन्मथवाजुविनल्लि आसैरु मीगुयलेयंनु आसैरु हुकुं यारु यिल्लियुत्तारयो
अवरु यल्लर आटवन्नु खिलालु माडिदहागे निष्कपैयसु माडिकोंडु फडमे आट
यावत्तनु चामुण्डेश्वरी गंजीफिनमेरिगे बुद्धिवंतरु नोडिकोंडाडुवट्ट ॥

१० अथ नवरत्नच्छदक्रीडाविवरणम्-(नवरत्नगञ्जीफ्)

महाचामुण्डिकाराज्ञीमहालक्ष्मीद्वितीयका ॥ महासरस्वतीचैववी-
णावादनतत्परा ॥ १ ॥ ब्रह्माविष्णुमहेशामिन्दिवाकरानिशाकरोः ॥
त्रयंत्रयंत्रयंचेतिनवैतादेवतास्मृताः ॥ २ ॥ एकस्यदेवतायास्तुकला-
संख्यायुतच्छदाः ॥ आदौराजाततोरौज्ञीमंत्रासेनापतिस्तथा ॥ ३ ॥
पंचिर्ध्वजोवतारांकाःपूर्वस्माद्दुर्बलःपरः ॥ पूर्वप्रोक्ताःछदारम्याःतत्तद्देवां-
कशोभिताः ॥ ४ ॥ अतःपरंतुविज्ञेयाश्चक्रवर्तिपदंगताः ॥ राजराजेश्वरी
चादौदंडिनमंत्रिणीतथा ॥ ५ ॥ ब्राह्मीमाहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवी-
तथा ॥ वाराहीचतथेंद्राणीस्वतंत्रानवशक्तयः ॥ ६ ॥ आदौचामुण्डिका-
प्याणिसिंहपत्राणिसप्तवै ॥ सर्वमिलित्वापत्राणांपष्ट्युत्तरशतंमतम् ॥ ७ ॥
तत्तदंकानुसारेणखेलनीयाविचक्षणैः ॥ स्वर्णवर्णोनीलपीतःवर्तिवर्णश्चपी-
तकः ॥ ८ ॥ पाटलःरुष्णवर्णश्चहरिद्वर्णश्चचम्पकः ॥ चन्द्रवर्णइति-
प्रोक्तानिवरत्नस्यैवैव ॥ ९ ॥ चक्रवर्तिच्छदानांचमृगेन्द्रस्यापिरा-
जतः ॥ महाचामुण्डिकाराज्ञीदेयास्यैसिंहपत्रिका ॥ १० ॥ यस्यहस्ते-
नास्तितेनग्राह्यान्वस्मानुपूर्ववत् ॥ क्रीडारभ्यायस्यहस्तेचामुण्डापत्रि-
काभवेत् ॥ ११ ॥ इयंक्रीडाचतुर्भिस्स्याच्चन्द्रजात्यन्तिमच्छदः ॥
यस्तुसंक्रीडतेन्तेवैसजप्यन्येपराजिताः ॥ १२ ॥ चामुण्डिकाक्रीडन-
वच्छिष्टंज्ञेयंविचक्षणैः ॥ श्रीचामुण्डारूपापूर्णःरुष्णराजमहीपतिः ॥
॥ १३ ॥ चतुराणांमुदेचक्रेनवरत्नाख्यपेटिकाम् ॥

(टीकु)-शक्तित्रय मूर्तित्रय तेजस्ययात्मकवाद यो नवरत्नगञ्जीफिगे बानु-
गलु ९ के दर यलेगल १६ छु १४४ यलेगल । चक्रवर्तियलेगल ९ । सिंहदयलेगल ७ ।
वट्टु १६० यलेगल ॥ इदरलि (१)-चामुण्डेश्वरी बानु १ के १६ यलेगल चित्रदब-
ण (२)-महालक्ष्मीबानु १ के १६ यलेगल जंगलुबण (३)-महासरस्वती
बानु १ के १६ यलेगल वर्तिबण (४)-मग्नबानु १ के १६ यलेगल हळदी-
बण (५)-विष्णुबानु १ के १६ यलेगल इंगलीकबण (६)-ईश्वरबानु

१ के १६ यलेगळु कप्पुवण (७)-अमिवाजु १ के १६ यलेगळु विस्तापचे-
वण (८)-सूर्यवाजु १ के १६ यलेगळु संपिगेवण (९)-चन्द्रवजु १ के
१६ यलेगळु चन्द्रवण ॥ योमेरिगे वाजुगळु ९ । छटचक्रवर्तिगळ यलेगळु
९ सिंहदयलेगळु ७ सह बेळिवण । चामुण्डेश्वरी मीरा चंदवर आटवे मोदलागु-
वदरिंद चामुण्डेश्वरी हुकमिगे कोडतक सिंहद यलेयुयारबळियळि इरुत्तेयो अवारिगे
बूजनु कोट्टु सिंहद यलेयवु तेगदुक्रोंडु चामुण्डेश्वरी मीराके कोडवेकु ॥ जनगळु
४ के ४० यलेगळमेरिगे हंचिक्रोंडु आखेरु चंद्रवाजुविनळि आखेरु फल्किमोहिनी-
यलेयंतु आखेरु यारु हकुं इळियुत्तारयो अवरु कडमे आटदवरनु खिलालु माडि-
दहागे निश्रेयिसि कडमे आट यावत्तनु चामुण्डेश्वरीगंजीफिनमेरिगे बुद्धिवंतरुनो-
डिक्रोंडाडुवट्टु ॥

११ अथ कृष्णराजच्छदक्रीडाविवरणम्-(कृष्णराजपेट्)

श्रीकृष्णःशंकेरोब्रह्मामहेर्देश्वयथाक्रमम् ॥ रक्तपीतहरिकृष्णवर्णयु-
काइमेमताः ॥ १ ॥ एकैकस्यतुवर्णस्यपृथगष्टादंशच्छदाः ॥ राजारा-
ज्ञीतथामात्यःपदातिध्वजएवच ॥ २ ॥ मुदृशनंपांचजन्योर्गरुत्मान्मा-
रुतात्मजः ॥ भेरुण्डसाल्वेशरंभेसिंहमत्तेर्भवाजिनैः ॥ ३ ॥ वैराहोमकेरोम-
र्त्स्यःपूर्वस्माद्दुर्बलःपरः ॥ जातयस्स्युश्चतस्रोत्रकृष्णेशत्रल्लवजिणाम्
॥ ४ ॥ चत्वारोवात्रयोवास्युःक्रीडकाश्चतुरामताः ॥ भवेद्रात्रि-
न्दिचंराजाकृष्णएवयतस्ततः ॥ ५ ॥ कृष्णमूर्तिमताक्रीडारब्धव्यादौ-
सुनिश्चितम् ॥ कृष्णजात्यन्तिमंपत्रंमीनद्वयमुलक्षितम् ॥ ६ ॥ येना-
न्तेक्रीडयतेसोयंजप्यन्येवैपराजिताः ॥-॥ अथैभिरेवक्रीडास्याच्छ-
दैरन्यामनोहरा ॥ १ ॥ क्रीडकैर्नियतानांहिसंख्यानांपरिपूरिका ॥
पत्रिकाणांसमाख्याताःसंख्याःक्रीडनकोविदैः ॥ २ ॥ राज्ञोद्वादशरा-
इयाःस्युर्दशामात्यस्यपञ्चवै ॥ चतस्रश्चपदातेस्स्युर्ध्वजस्यैकमितिक्रमात्
॥ ३ ॥ राजाराज्ञीचेत्युभयंवर्ततेयस्यसन्निधौ ॥ एकजातीयकंतस्मैविंश-
तिर्मुख्ययोस्तयोः ॥ ४ ॥ संख्यातास्तन्निमित्तास्स्युःपञ्चाशत्खेलने-
न्तिमे ॥ संख्याअष्टादशात्रस्युर्ज्ञेयास्तद्व्याविशेषतः ॥ ५ ॥

सङ्ख्यालभ्याः क्रीडनेष्टाविंशतिश्चतथाशतम् ॥ एवंसङ्ख्यायेनलब्धा-
सजप्यन्येपराजिताः ॥ ६ ॥ कृष्णजातिःप्रधानास्यादितिज्ञेयंविच-
क्षणैः ॥ राजादयोध्वजान्तास्स्युरेकजातिच्छदायदा ॥ ७ ॥ वशे-
यस्यजपीसस्यादन्येज्ञेयाःपराजिताः ॥ श्रीमच्चामुण्डिकापूर्णकटाक्षशुत्त-
लक्षिता ॥ ८ ॥ भूयाद्भूमण्डलेख्याताकृष्णराजाख्यपट्टिका ॥

(टीकु)-यी कृष्णराजपेटिगे बाजुगळ ४ गळिगे यलेगळ ८ रगळ ७२.
यलेगळनु जनगळ ३ के २४ यलेगळमेरिगे जनगळ ४ के १८ यलेगळमेरिगे हंचि-
कोंडाडुवदरलि हगळु रात्रिगु कृष्णनने धोरेयंनु माडिकोंडु कृष्णबाजु वित आसैरुयुग्म
भीनुयलेयनु यारु आसैरु हुकु माडुत्तारथो अवरुकडमे आटदवरंनु खिलालु
माडिदहागे बुद्धिवतरु निष्कंपेयनु माडिकाडाडुवदु॥-॥ वरहाद आटवनु आडवे-
कादरे नूरु इपत्तेदु वरहागळनु गोत माडिकोंडु अदरलि धोरेगळु ४ गे १२ वरहा-
गळु ४८ । राणिगळु १० लु ४ गळिगे ४० वजीरगळु ४ गे ५ लु २० । पदातिगळु
४ गळिगे ४ लु १६ । पताकेगळु ४ गळिगे १ लु ४ । वट्टु नूरिपत्तेदु वरहागळु ।
तुरुपुजंटी वदरे ५० । सादा जंटी वदरे जंटी १ के २० । केपट्टु १८ वरहागळु ।
अंतु १२८ वरहागळु । धोरेआदियागि पताकांतद वंदे दिनसु ४ यलेगळु मारवळीलि
फुडुत्तो अवरु गेहवरु इतररु सोतवरेंदु निष्कंपेयनु माडिकोंडु सोतवरु खिलालु
आदरेंदु तिळदुमोळ्ळवेकु ॥

१२ अथ सद्योजातादिच्छदक्रीडाविवरणम्-(सद्योजातपेट्)

चामुण्डाप्रथमज्ञेयासद्योजातादिपंचकम् ॥ एकैकस्यतुदेवस्यमास-
संख्यायुतच्छदाः ॥ १ ॥ राजारज्ञीतथामैद्रामंत्रीपतर्गकेतेने ॥ वाहै-
नंचायुधंछेत्रंथोहंस्तीर्हयःकमात् ॥ २ ॥ स्वर्णहारितलाक्षाभाःपी-
तारक्तस्तुकृष्णजाः ॥ एतद्वर्णानुसारिणखेलनीयाविचक्षणैः ॥ ३ ॥
चतुर्भिर्वात्रिभिर्वापिक्रीडियंसंपर्वन्ते ॥ सर्वेषुमुख्याचामुण्डारात्रि-
न्दियमितिस्मृता ॥ ४ ॥ कृष्णराजच्छदक्रीडावच्छिष्टासम्प्रकीर्तिता ॥
श्रीचामुण्डादयासांद्रकृष्णराजेन्द्रकल्पिता ॥ ५ ॥ आचंद्रतारकंजी-
यात्सद्योजातादिपट्टिका ॥

(टीकु)-यी सद्योजातपेटिगे बाजुगळु ६ गळिगे यंळगळु १२ छु
यंळगळु ७२ । जनगळु ३ के यंळगळु २४ छु जनगळु ४ यंळगळु १८ छु
हंचिकोंडाडुबुदु । हगळु रात्रिगे आटकु चामुण्डेशरीये धोरियनागि माडिकोंडाडुबुदुमे
आट यावतसु कृष्णराजपेटसु आडुवेंते बुद्धिवंतरु नोडिकोंडाडुबुदु ॥

१३ अथ नवीनरामच्छदकीडाविवरणम्-(नव्यरामपेट)

रामोरामानुजश्वैवभारतोलक्ष्मणानुजः ॥ एकैकस्यतुदेवस्यरत्नसंख्या-
युतच्छदाः ॥ १ ॥ बाणबाणासनच्छत्रदिव्यचामरचिह्निताः ॥
मुद्रारजाराजपत्नीभृत्यश्चेतिचतुष्टयम् ॥ २ ॥ दिङ्मन्दवमुशैलीं
गंसंख्याचिह्नपरिष्कृताम् ॥ पंचच्छदान्मेलयित्वानवकंनवकंपृथक् ॥
॥ ३ ॥ एतच्चिह्नानुसरिणखेलनीयासदाजनैः ॥ आङ्गलच्छदानां
क्रीडेवक्रीडेयंपारिकीर्तिता ॥ ४ ॥ श्रीचामुण्डाकृपापूर्णकृष्णराज-
द्रधीमता ॥ कृतालोकोपकारापनव्याश्रीरामपेटिका ॥ ५ ॥

(टीकु)-ई होसरामपेटसु इस्पीडु आडुव मेरिगे यत्ना आटगळुनु आडुबुदु ।
इदरलि हगळु रात्रिगे सह रामदेवरे धोरियनागि निष्कपेयसु माडिकोंडाडुबुदु ॥

१४ अथ षोडशमुखानुसनेक्षकीडाप्रकारः-(१६मुखदपगडेआट)

कमलंषोडशदलेलेख्यमादौसकर्णिकम् ॥ एकैकस्मिन्दलेलेख्याअ-
धऊर्ध्वाभिगामिनः ॥ १ ॥ रेखाथतस्त्रस्तिर्यक्चरेखाक्रज्व्यस्तथानव ॥
एकैकस्मिन्कोष्ठकानिदलेलेख्यक्रमेणवै ॥ २ ॥ युगदिकूपालाप्रिकोठा-
निषोडशदलेपुवै ॥ ३ ॥ मध्यश्रेण्यांदलस्यादिकोष्ठवर्तुलमालिखेत् ॥
सर्वेष्वपिप्रकल्प्यैवंतत्रशारान्विनिक्षिपेत् ॥ ४ ॥ चतुष्क्रमेणतिन्ना-
ङ्कान्क्रीडकाश्चात्रषोडश ॥ अथवात्रस्युरष्टेतिज्ञेयंक्रीडाविचक्षणैः ॥ ५ ॥
खेलनस्यप्रकारस्तुप्रसिद्धाक्षवदीरितः ॥ चतुःशारक्रमेणक्षावक्ष्यन्ते-
क्रमशोधुना ॥ ६ ॥ रक्ताःपीताथहरिताःकृष्णावैरक्तपट्टिकाः ॥

पीतपट्टाः कृष्णपट्टास्तथाहरितपट्टकाः ॥ ७ ॥ मध्येरक्तास्तथापीतामध्ये
 हरितपट्टकाः ॥ ऊर्ध्वाधःश्वेतपट्टास्त्युरेतएवंप्रकीर्तिताः ॥ ८ ॥
 ऊर्ध्वाधोरक्तपट्टास्त्युरुर्ध्वाधःपीतपट्टकाः ॥ ऊर्ध्वाधश्हरित्पट्टा
 ऊर्ध्वाधःकृष्णपट्टकाः ॥ ९ ॥ चतुर्वर्षेषुमतावर्णाःश्वेतामध्यइतिस्मृतम् ॥
 एवंशाराश्वतुष्पष्टिःक्रीडकाष्पोडशाष्टवाः ॥ १० ॥ अक्षावष्टाश्रकौ
 कार्याचतुरंगुलमायतौ ॥ एकैकस्मिन्पार्श्वभागेसङ्ख्यासूचकलक्षणम् ॥
 ॥ ११ ॥ दलक्रमेणत्वेकैकंचक्राकारंसुकोष्ठकम् ॥ चतुरस्तत्रशारान्वे-
 संस्थाप्यक्रीडनंभवेत् ॥ १२ ॥ कोष्ठद्वयान्तरेणस्युःकोष्ठानिमुमवन्तिच ॥
 सङ्ख्यावबोधनार्थानिपार्श्वेषुस्तुशारयोः ॥ १३ ॥ एकंत्रीणिचचत्वा
 रिपट्टादशवैतथा ॥ द्वादशैवंपोडशेतिमुसङ्ख्याद्वयोस्तथा ॥ १४ ॥
 पोडशानांखेलनेस्याच्छारएकःप्रकीर्तितः ॥ १५ ॥ अष्टानांक्रीडनेतुद्वौ-
 शारास्यातामितीरितम् ॥ शालीवाहशक्त्याब्देर्ध्वङ्केन्दुमितेशुभे ॥
 ॥ १६ ॥ स्ववर्षेकृष्णपक्षेत्रयोदश्यांरवौशुभे ॥ श्रीचामुण्डारूपापूर्ण-
 कृष्णराजमहीभुजा ॥ १७ ॥ निर्मितापोडशमखाक्षक्रीडातिमनोहरा ॥

(टीकु)-१६ मुखदपगडे आदके चारीकायिडाळगळ विवर-चारी १ के बीदिगळ
 ३ । बीदिगळ १ के मनेगळ ८ छु बीदिगळ ३ के मनेगळ २४ । चारीगळ
 १६ गळिगे वट्टु मनेगळ ३८४ ॥ ईचारीगे मध्यदळि कमळवु इदर मुत्तळ
 १६ दळगळ । ईवगळळि वंदुवंदु गुंडु मने । ईमनेगळळि नाल्कुनाल्कु कायिग-
 लळु मडगिळोंडाडुवदु । ईचारीगे यरडुयरडुमनेगळळ चिष्ट्ट वंदुवंदु हुबु इरतकट्टु।
 ईचारीगे कायिगळ लेख चट्टु ६४ गळिगे विवर-केंपुकायिगळ ४ हळदी कायिगळ
 ४ । हसरुकायिगळ ४ । कप्पुकायिगळ ४ । केंपुपट्टापट्टीकायिगळ ४ । हळदीदट्टापट्टी
 कायिगळ ४ । हसरुपट्टापट्टी कायिगळ ४ । कप्पुपट्टापट्टीकायिगळ ४ । मध्ये केंपुमंळ
 केळगे विळपु इरुव कायिगळ ४ । मध्ये हळदी मंळे केळगे विळपु इरुव कायि-
 गळ ४ । मध्ये हसरु मंळे केळगे विळपु इरुव कायिगळ ४ । मध्ये कप्पु मंळे
 केळगे विळपु इरुव कायिगळ ४ । मंळे केळगे केंपु मध्ये विळपु इरुव कायि-
 गळ ४ । मंळे केळगे हळदी मध्ये विळपु इरुव कायिगळ ४ । मंळे केळगे हसरु
 मध्ये विळपु इरुव कायिगळ ४ । मंळे केळगे कप्पु मध्ये विळपु इरुव कायिगळ

४ । अंतु कायिगळु ६४ । ईचारिगे ८ पाटिन डाळगळलेख-डाळ २ के डाळ
१ के पट्टुगळ मेले लेख-पट्टु १ के १ । पट्टु १ के ३ । पट्टु १ के ४ । पट्टु
१ के ६ । पट्टु १ के ८ । पट्टु १ के १० । पट्टु १ के १२ । पट्टु १ के १६ ।
इदे भारिगे इचौटु डाळ । ई २ डाळगळिंद जोडु दाय बाळतक- दुग इत्तिग
यंतु हंनेरडु हदिनारु इप्पतु इप्पत्तनात्कु मूवत्तेरडु । ईमोरंगे विलुवंते गुरुतनु हाकि
कौडु १६ जनगळु आडवेकादरे वंदि पगडे आटवंतु आडवहुदु ॥ यंतु जनगळु
आडवेकादलि हुयळ दाय आडवहुदु । कडमे आटगळमयांदे कायिगळतु नडसुवदु
मुंतागि विशिष्टु पूर्वद असकांडेयते बुद्धिवंतरु निष्कपेयनु माडिकौंडाहुवदु ॥

१५ अथाष्टमुखासनेक्षक्रीडाप्रकारः—(८ मुखदपगडेआट)

दलाष्टकंतुकमलिलखेदादौपृथग्दले ॥ तिस्रोवीध्यस्तुकजवोवीध्यां
कोठाष्टकंचरेत् ॥ १ ॥ चतुर्विंशतिकोष्ठानित्वेकैकस्मिन्दलेकमात् ॥
स्युस्तंहत्यदलेष्वेपुद्दिनवत्युत्तरंशतम् ॥ २ ॥ मध्येतुकार्णिकाप्रोक्ता
मध्यवीध्यादिकोष्ठकम् ॥ वर्तुलंपारिकल्प्यात्रचतुश्शारींविनिक्षिपेत् ॥ ३ ॥
विभिन्नलक्षणाञ्छारान्मुसंपाद्यसमारजेत् ॥ क्रीडारंकास्तथापीताःरु-
ष्णाहरितवर्णकाः ॥ ४ ॥ ऊर्ध्वाधःपीतवर्णाःस्युरुर्ध्वाधोरक्तवर्णकाः ॥
ऊर्ध्वाधोहरिताश्चोर्ध्वमध्वैवासितास्तथा ॥ ५ ॥ मध्येचत्वारण्ते-
स्युश्चेताशाराइतिस्मृताः ॥ अक्षौद्वौपूर्ववत्कल्प्यौविशेषस्तत्रकथ्यते
॥ ६ ॥ मुमैप्पोडशभिर्यस्तुभागोनिस्तुमईरितः ॥ एतद्भागस्यचोत्ताने
क्रीडानात्रप्रवर्तते ॥ ७ ॥ क्रीडितारस्स्युरष्टौवाचत्वारोवापितद्विदः ॥
क्रीडानुसुप्रसिद्धाक्षक्रीडाचदितितिश्वयः ॥ ८ ॥ शालीवाहशक-
स्याब्देर्धंडेन्दुमितेशुभे ॥ खरफाल्गुनशुक्लस्यस्त्रेकादश्यांचुधेत्वियम् ॥ ९ ॥
श्रीचामुण्डारूपापूर्णरूप्यराजमहीतुजा ॥ रचिताचाष्टवक्राक्षक्रीडे-
यंसुमनोहरा ॥ १० ॥

(टीकु)—८ मुखद पगडे आटके चारिकायिडाळगळ विबर । चारी १ के
वादिगळु ३ । वादि १ के मनेगळु ८ इ वादिगळु ३ के मनेगळु २४ । चारी-

गल्लुके वट्टु मनेगळ १९२। ईचारीगे मध्यदल्लि कमलवु। इदर सुत्तलु ८ दळगळु।
 ईवगळल्लि वंदुवंदु गडुमने। ईमनेगळल्लि नात्कुनात्कु कायिगळंनु मडगिळोडु आडु
 वदु। ईचारीगे यरडुयेरडु मनेगळंनु विट्टु वंदुवंदु हुवु इरतकडु। ईचारीगे कायि-
 गळलेख-वट्टुकायिगळु ३२ गळिगे विवर-हळदी कायिगळु ४। हसरु कायि-
 वळु ४। केंपुकायिगळु ४। कप्पु कायिगळु ४। मेलं केळगे हळदी मध्ये विळपु इरुव
 कायिगळु ४। मेलं केळगे हसरु मध्ये विळपु इरुव कायिगळु ४। मेलं केळगे केंपु
 मध्ये विळपु इरुव कायिगळु ४। मेलं केळगे कप्पु मध्ये विळपु इरुव कायिगळु ४। अंतु
 कायिगळु ३२। ईचारीगे ८ पट्टिन डाळगळ लेख। डाळगळ २ गळिगे डाळ १ के पट्टुगळ
 मेलं लेख-पट्टु १ के १। पट्टु १ के ३। पट्टु १ के ४। पट्टु १ के ६। पट्टु १ के
 ८। पट्टु १ के १०। पट्टु १ के १२। खाली पट्टु १ ॥ इदेमेरिगे इन्नोडु। ईयरडु
 डाळगळिद जोडु दाय धीळतकडु। दुग-इत्तिग-यट्टु-हत्तेरडु-हदिनारु-इप्पत्तु-
 इप्पत्तनात्कु। ईमेरिगे वीळुवते गुरुतद्यु हाकिळोडु ८ जनगळु आडवेकादल्लि वाट
 पगडे आडवहुदु। ४ जनगळु आडवेकादल्लि हुडलु दाय आडवहुदु। कडमे आटगळ
 मर्यादे कायिगळंनु नडसुवदु मुंतागि विशिष्टु पूर्वद अक्षक्रीडेयंते बुद्धिचंतरु
 नोडिकोडोडुवदु ॥

१६ अथ पणमुखासनेक्षक्रीडाविवरणम्-(६ मुखदपगडेआट)

पद्दलंकमलंकुर्याद्वलेकोष्ठानिपूर्ववत् ॥ दलमूलेतुचत्वारिकोष्ठा-
 निपरिकल्पयेत् ॥ १ ॥ मध्यवीध्याश्वक्रकोष्ठेपट्टुशारान्तसजा-
 तिकान् ॥ संस्थाप्यारम्भणंकुर्यात्क्रीडायाइतिनिर्णयः ॥ २ ॥
 शारापट्टुत्रिंशदाख्याताःपृथग्वर्णाअनुक्रमात् ॥ पट्टुपट्टुशाराएकवर्णा-
 ज्ञेयाःक्रीडनकोविदैः ॥ ३ ॥ पीताश्वहरितारक्ताःरुष्णाश्वेताश्वपाटलाः ॥
 पट्टुकोणाक्षौतुविज्ञेयोदशान्तंसुमकल्पनम् ॥ ४ ॥ एकादितोत्रविज्ञे-
 यंत्रीडकापट्टुत्रयोषिवा ॥ खेलनस्यात्प्रसिद्धाक्षक्रीडावदितिनिश्चयः
 ॥ ५ ॥ शालिवाहशकस्याब्देर्षेण्डेन्दुमितेखरे ॥ फाल्गुनस्यसितेशुक्रे-
 पौर्णमास्यामिदंक्रतम् ॥ ६ ॥ श्रीचामुण्डारूपपूर्णरुष्णराजमहीभुजा ॥
 चतुराणांहितार्थायपणमुखाक्षमुखेलनम् ॥ ७ ॥

(टीका)-ई पञ्चमद पगडे आटद चारी कायि डाळगळ विवर-चारी १ के बीदिगळ १ के मनेगळ ८ छु बीदिगळ ३ के मनेगळ २४ छु चारी ६ के वट्टु मनेगळ १४४ । ईचारीगे मध्यदल्लि फमळ । इदर मुत्तल आरुदळगळ । इवगळलि वंदुवंदु गुंडु मने । ईमनेगळलि आरुआरु कायिगळनु मदिगिकोडु आडुवदु । ईचारीगे यरडुयरडु मनेगळनु विट्टु वंदुवंदु हुनु इरतकहु । ईचारीगे कायिगळ लेख-वट्टु-कायिगळ ३६ के विवर-हळदीकायिगळ ६ । हसरुकायिगळ ६ । फेंपुकायिगळ ६ । करीकायिगळ ६ । विळी कायिगळ ६ । गुळाचारींगिन कायिगळ ६ । अनु कायिगळ ३६ । ईचारीगे ६ पाडिन डाळगळ लेख-डाळगळ २ के डाळ १ के पट्टु १ के १ । पट्टु १ के ३ । पट्टु १ के ४ । पट्टु १ के ६ । पट्टु १ के ८ । पट्टु १ के १० । यिदेमेरिगे यिचोडु डाळ । ईपरहुडाळगाळिद जोडु दाय बाळतकहु-दुग-यित्तिग-यंतु-हजेरहु-हदिनारु-इप्पुत्तु । यामेरिगे वीळुवते गुरुतुगळनु हाकिकोंडु ६ जनगळ आडवेकादलि वंदि पगडेयआटवचु आडवहुदु । ३ जनगळ आडवेकादलि हुयिलु दाय आडवहुदु । कडमे आटगळ मर्यादे यावचुनु पूर्वद अक्षकाडेपते बुद्धिचतरु नौडिकोडाडुवदु ॥

१७ अथ बुरजाख्यकोष्ठविशेषवदक्षक्रीडाविवरणम्-

(बुरजुपगडेआट)

चतुर्दललिखेत्पञ्चमष्टाविंशतिकोष्ठकम् ॥ पृथग्दलेलिखेत्तत्रवीध्य-
स्तिस्त्रोभवंतिहि ॥ १ ॥ मध्यवीध्यांतुकोष्ठानिदशपार्श्वेनवक्रमात् ॥
चतुर्दलानांकोष्ठानिद्वादशोत्तरकंशतम् ॥ २ ॥ दलमूलेतुचत्वारिवृत्त-
कोष्ठानिकल्पयेत् ॥ चतुर्भिःक्रीडकैःपञ्चस्थान्याशारास्त्वकास्तिवह
॥ ३ ॥ दलान्तरेपृथक्कार्यसुन्दरंकोष्ठपञ्चकम् ॥ बुरजाख्यंदलंहेवं-
चतुष्कंस्याद्वलान्तरे ॥ ४ ॥ चतुर्णांबुरजारूपानांकोष्ठान्यासंश्राव्यंशतिः ॥
संहृत्यसर्वकोष्ठानिद्वाविंशतिदधिकंशतम् ॥ ५ ॥ बुरजाख्यंवृत्तकोष्ठगणा-
यानविधये ॥ रम्याञ्छुकान्वृत्तकोष्ठेचतुरोविलिखेत्क्रमात् ॥ ६ ॥
आराभ्यबुरजुस्थानायुग्मंभ्रयतिनान्यथा ॥ अन्यत्रयुग्मंभवेदुरजोरि-
त्युदीरितम् ॥ ७ ॥ गत्वाभवेत्तुबुरुजान्तरंयुग्मंतदेववा ॥ त्रिको-

ष्ठीमन्तरेकत्वाकोष्ठेकुर्यात्सुमंशुभम् ॥ ८ ॥ शारविंशतिकंरक्त-
 ष्णपीतपलाशिच ॥ क्रमाज्ज्ञेयमथाक्षौद्रौपडश्रौपरिकल्पयेत् ॥
 ॥ ९ ॥ तत्रादिमेक्षेक्रमशःपडश्रेपुसुमानिहि ॥ द्वेचत्वारिपडशौ
 चततोदशततोऽमुमम् ॥ १० ॥ अन्त्येक्षेद्वादशतथापोडशाष्टा-
 दशस्फुटम् ॥ विंशतिश्चतुर्विंशतिश्चनिष्कुसुमंभवेत् ॥ ११ ॥
 निस्सुमेनद्व्यङ्कचिह्नस्त्वक्षउत्तानगोपदा ॥ तस्यवक्ष्येफलंत्वमे
 नामान्येवंविचिन्तयेत् ॥ १२ ॥ चतुस्सुमोनिस्सुमेनयुगमित्यभिधीयते ॥
 पट्सुमोनिस्सुमेनस्याद्रसइत्यभिधीयते ॥ १३ ॥ अष्टसङ्ख्यानिस्सुमेनद्युत्ता
 नोवर्गउच्यते ॥ दशसङ्ख्यानिस्सुमेनदिक्छन्देनाभिधीयते ॥ १४ ॥
 द्वादशांकोनिस्सुमेनज्ञानुरित्यभिधीयते ॥ पोडशाङ्कोनिस्सुमेनकला-
 शब्देनगीयते ॥ १५ ॥ निस्सुमेनाष्टादशाङ्कोस्मृतिरित्यभिधीयते ॥
 विंशत्यङ्कोनिस्सुमेनद्युत्तानःकृतिरुच्यते ॥ १६ ॥ चतुर्विंशतिसङ्ख्याको
 निस्सुमेनधनोभवेत् ॥ निस्सुमोनिस्सुमेनोत्तानश्चेत्युज्यइतीर्यते ॥
 ॥ १७ ॥ पूज्यावक्षौयदास्यातांशारोनेवचलेदिह ॥ सप्तसङ्ख्याक्षौयदोत्तानौ
 ज्ञेयतांनिस्सुमंविना ॥ १८ ॥ तदानुयुग्मंचलतिनैकशारश्चलेदिह ॥
 शिष्टाक्रीडाप्रसिद्धाक्षकीडेवकथिताबुधैः ॥ १९ ॥ शालीवाहनशकस्याब्दे
 ममथेन्दुमितेशुभे ॥ नन्दनापाठशुक्लस्यत्वेकादश्यांरवेदिने ॥ २० ॥
 श्रीचामुण्डारूपपूर्णरुष्णराजमहीपतिः ॥ बुरज्वक्षकीडनस्यप्रकारं-
 व्यवृणोत्स्वयम् ॥ २१ ॥

(टीका)-बुरजिन पगडे आटके चारी कायि डालगळ विवर-
 चारी १ के बीदिगळ ३ । बीदि १ के मध्यद बीदि मनेगळ १० । बाजु
 बीदिगळ २ के मनेगळ ९ रज्जु १८ । बट्टु बीदिगळ ३ के चारी १ के मने-
 गळ २८ रज्जु चारीगळ ४ के बट्टु मनेगळ ११२ । चारीगे मध्यदलि कमलबु।
 मुत्तलू नात्कु गुंडुमने । नात्कु चारीगे संदीवळगडे नात्कु बुरुजु । बुरुजु १ के
 मनेगळ ५ रज्जु बुरुजु ४ के मनेगळ २० । अंतु मनेगळ १३२ । बुरुजिन

वज्रगे गुंडु मने १ लेखके पिच्छदु । इदरलि चंदुवंदु गिणी बरमवेकु । ईचारीगे कमलद सुत्तलु इरुव गुंडुमनेयलि अयिदु कायिगळ्नु महिगिकोडु आडुवदु । ईआठके गुरुनुगळ्ळिये जोडियत्तुकट्टकडु । मध्ये जोडी पट्टुवदके आगदु । मध्ये जोडी-यत्तु विचिदलि तिरिगी बुरुनिनल्लिये जोडीपत्तु कट्टवेकु । ईचारीगे मूरुमूरु मने-गळ्ळु विट्टु वंदुवंदु हूवु पिरतक्कडु । ईचारीगे कायिगळ् लेख । वट्टु कायिगळ् २० गळ्ळिगे १ ववर-चारी १ के कायिगळ् ५ रळ्ळु हळ्ळीकायिगळ् ५ हसरुकायिगळ् ५ । केंपुकायिगळ् ५ । कप्पुकायिगळ् ५ । दिनसु १ के ५ कायिगळ्मेरेगे भेदवि-रुवते कायिगळ्ळु माडिसतक्कडु । ईचारीगे २ टाळगळ्-आरु पट्टिन वानुगळ्ळुळ्ळ टाळगळ् पट्टगळ् मेले लेख-पट्टु १ के २ । पट्टु १ के ४ । पट्टु १ के ६ । पट्टु १ के ८ । पट्टु १ के १० । खाली पट्टु १ । टाळ १ के पट्टु १ क १२ । पट्टु १ के १६ । पट्टु १ के १८ । पट्टु १ के २० । पट्टु १ के २४ । खालीपट्टु १ । ईपरडु टाळगळ्ळिद जोडु दाय वीळ्ळतक्कडु । खाली पट्टु १ । यरडु लेख इरुव पट्टु सह विहरे फलपेवहेसरु । खाली पट्टु १ नाल्कु लेख विरुव पट्टु १ सह विहरे युगपेवहेसरु । खाली पट्टु १ आरु लेखविरुव पट्टु सह विहरे रसपेवहेसरु । खालीपट्टु १ यंदु लेखविरुव पट्टु सह विहरे वर्ग-पेवहेसरु । खाली पट्टु १ हत्तुलेखविरुव पट्टु सह विहरे दिहुपेवहेसरु । खाली पट्टु १ हवेरडुलेखविरुव पट्टु सह विहरे भानुपेवहेसरु । खाली पट्टु १ हदि-नारुलेखविरुव पट्टु सह विहरे कलेपेवहेसरु । खाली पट्टु १ हदिनेडुलेखवि-रुव पट्टु सह विहरे स्मृतिपेवहेसरु । खाली पट्टु १ इप्पत्तुलेखविरुव पट्टु सह विहरे कृतिपेवहेसरु । खाली पट्टु १ इप्पत्तुनारुलेखविरुव पट्टु १ सह विहरे पनपेवहेसरु । परडु टाळगळ्ळियु खाली पट्टु विहरे पूज्यपेवहेसरु कायिनडेयुवदकेल्ल । यरडुलेखपट्टु विदलि जोडुदायवळ् । वंठिकायि नड-शिकोळ्ळतक्कडु । कहमे आरद क्रमयावत्तुपुवेद अक्षकाडेयते बुद्धिवंतरु नोडिकोडुवाडुवदु ॥

१८ अथ नवग्रहाक्षकीडाविवरणम्—(नवग्रहदपगडेआठ)

कमलंद्वादशदलं कर्णिकापारिशोभितम् ॥ लिखेत्प्रतिदलं रम्यं कोष्ठ-
द्वादशकं क्रमात् ॥ १ ॥ मेपादिमीनपर्यन्तं दलद्वादशकं रम्यं ॥

द्वादशांशं राशिचक्रमिदमित्यनुमन्यताम् ॥ २ ॥ यदाज्ञवेदलेकोष्ठनवकं
 त्रिंशदेववा ॥ कोष्ठानितानि जानीयान्नवांशौ द्विंशदंशकैः ॥ ३ ॥
 संयुक्तराशिचक्रं तत्कल्प्यं रम्यं यथोक्तवत् ॥ नवग्रहास्स्वाकृतयश्शारास्स्यु
 स्सुमनोहराः ॥ ४ ॥ रक्तः किञ्चिद्रक्तयुतः श्वेतः श्वेतस्थलाञ्जवत् ॥
 श्वेतरक्तश्च हरितः पीतः श्वेतोऽसितस्तथा ॥ ५ ॥ धूम्रचित्रौ च वर्णास्स्यु-
 रव्यादीनां क्रमादिह ॥ रव्यादीनां च सप्तानां गतिस्सव्येन वै स्मृता ॥ ६ ॥
 अपसव्याराहुकेत्वोर्गतिरित्यवधार्यताम् ॥ अतिचारगतिर्वक्रास्तन्मश्वै-
 वमृजुर्मता ॥ ७ ॥ क्रीडायां गतिरेवं स्यादिति क्रीडाविदो विदुः ॥
 अक्षौ द्वौ चतुरश्रौ स्यातां वा पार्श्वचतुष्टये ॥ ८ ॥ सुमान्ये कर्त्रीणि च त्वा-
 रिशून्यं च यथा क्रमात् ॥ एकस्मिन्नेव मन्यस्मिन्द्वे च त्रीणि च पञ्च च ॥ ९ ॥
 सुमानिस्स्युस्तथा पार्श्वमेकं विक्रुमुमं स्मृतम् ॥ यदैकसङ्ख्यश्चोत्तानस्तदा-
 सिंहादिमांशके ॥ १० ॥ रविं संस्थापयेदेवं द्विसंख्यः कटक्यादिमे ॥
 विधुं त्रिसंख्यश्चोत्तानः कुजमेपादिमे न्यसेत् ॥ ११ ॥ तथोत्तानश्चतु-
 स्संख्यो बुधं कन्यादिमे न्यसेत् ॥ तथोत्तानः पञ्चसंख्यो गुरुमीनादि-
 मे न्यसेत् ॥ १२ ॥ अक्षौ यदापदुत्तानो न्यसेच्छुक्रंतुलादिमे ॥ सप्तसं-
 ख्यो यद्योत्तानो मकरादौ शनिं न्यसेत् ॥ १३ ॥ अष्टसंख्यो यद्योत्ता-
 नो न्यसेद्राहुं वृषादिमे ॥ नवसंख्यो यद्योत्तानः स्यात्केतुर्वृश्चिकादिमे
 ॥ १४ ॥ एकैकस्मिन्देलेव क्राकञ्जीचापि गतिर्भवेत् ॥ एकाद्विद्वाद-
 शान्ना स्याद्दृज्जीवकापरा स्मृता ॥ १५ ॥ एकान्ताद्वादशादिस्स्याद्ग-
 तिः खेत्तनकोविदैः ॥ स्थापनं हननं चैव लोकसिद्धाश्च वत् स्मृतम् ॥ १६ ॥
 शून्यपार्श्वो यद्योत्तानावक्षीम्यातां तदा गतिः ॥ शाराणां नान्येति कन्तुस्त-
 न्नः स्यादिति तद्विदुः ॥ १७ ॥ शालिवाहकस्याच्चेमे मथेन्दुमितं शुभं ॥
 नन्दनेन जसः रुष्णत्वष्टम्यारं विवासे ॥ १८ ॥ श्रीचामुण्डाशुपापूर्णक-
 ष्णराजमहीभृता ॥ नवग्रहाश्च क्रीडायाः प्रकरणेपंप्रकाशितः ॥ १९ ॥

(टीकु)-नवग्रहद पगडे आटके कायिडाळगळ विवर-चारी १ के मध्ये गुंडु अदरसुत्तलु १२ गुंडुगळु । आगुंडुगळलि हनेरेडु राशिंगळु । अदर सुत्तलु १२ दळगळु । दळ १ के १२ मनेगळ मेरिंगे वौदट्टु मनेगळ १४४ । इदु द्वादशांश-गळक्रमवु । दळ १ के ९ मनेगळमेरिंगे चारीयनु माडिकोंडाडलि नवांश क्रमवु । दळ १ के मूवत मनेगळमेरिंगे निर्भेशिदलि त्रिंशांशक्रमवु । इदके कायिगळु-नवग्रहगळ आकारवागि ९ इरुववु । वर्णगळविवर-सूर्य केंपु । चन्द्र विळीगळवि । अंगारक विळीकेंपु । बुध हसरु । बृहस्पति हळदी । शुक्रावळपु । शनि कपु । राहु धूष । केतु चित्रवर्ण । ईमेरिंगे रंगु ह्यु हाकिकोंडाडुवदु । ह्युगेदेरे-रव्यादि सप्तग्रहगळु सव्यगतिविद नेडयुवरु । राहुकेतुगळु अपसथ्यवागि नडेयुवरु । अतिचार-वक्र-स्तंभ ऋजुगतिगळु मोदळागि ज्योतिशशास्त्रात्मा यळाआटगळु आडवहुदु ॥—॥ ईका-यिगळु नेडुवदर क्रम-डाळदलि १ संख्येय दायवु विदलि सूननु सिंह राशियलि नेडुवदु ॥ २ विदलि चन्दननु कर्कटकशियलि नेडुवदु ॥ ३ विदलि अंगारक-ननु मेपराशियलि नेडुवदु ॥ ४ विदलि बुधननु कन्याराशियलि नेडुवदु ॥ ५ विदलि बृहस्पतियनु मीनराशियलि नेडुवदु ॥ ६ विदलि शुक्रननु तुला-राशियलि नेडुवदु ॥ ७ विदलि शनियनु मकरराशियलि नेडुवदु ॥ ८ विदलि राहुविन राशियाद वृभपराशियलि अवननु नेडुवदु ॥ ९ संख्येविदलि केतुवनु अवनिगे तुंगरा-शियाद वृभिकराशियलि नेडुवदु ॥ यीमेरिंगे यावपाव ग्रहगळु यारुयारु तेगडुकोंडु आडुत्तारो आयायग्रहकेसरियागि आयाय संख्येगळु विदाग नेट्टुकोळुवदु ऋजुग-तिविदलादरु वक्रगतीविदलादरु कायिगळु होडदलि पुनश्च नेडवेकादरे मोदळु संकेतद मकार डाळदलि दाय विदाग नेट्टुकोळुवदु ॥—॥ ईआटके ४ पाटन डाळ २ के विवर-डाळ १ के २-३-५-खाली पट्टु १ । मत्तोंडु डाळ १ के १-३-४-खाली पट्टु १ । यीमेरिंगे डाळगळु माडिकोंडु दायगळु विदमेरिंगे कायि गळु नेट्टुविदलयद मुंदके नडसुवदु । डाळगळ खाली पट्टु यरडु वदे सारि विदरे (स्तंभ) गतियिळा यीमेरिंगे ईआटवनु निष्कषेमाडिकोंडु बुडिवंतरु नोडिकोंडाडुवदु ॥

१९ अथ भूचक्रासनेक्षकीडाविवरणम्—(भूचक्रदपगडेआट)

चक्राकारालिखेद्रेखाप्पट्प्राकारंयथातथा ॥ तत्रादिमस्त्या-
त्पाकारश्चतुष्पष्टिगृहान्वितः ॥ १ ॥ द्वितीयस्तवष्टचत्वारिंशत्कोष्ठैस्सं-
युतोभवेत् ॥ चत्वारिंशत्कोष्ठकैस्तृतीयस्संयुतोभवेत् ॥ २ ॥ पट्ट-

त्रिंशत्कोष्ठकयुतःप्राकारस्स्याच्चतुर्थकः ॥ द्वात्रिंशत्कोष्ठसंयुक्तःप्राकार-
 स्स्यात्तुषष्ठमः ॥ ३ ॥ तदन्तरेस्यात्प्राकारस्त्वष्टाविंशतिकोष्ठकः ॥
 तदन्तरेस्यात्प्राकारश्चतुर्विंशतिकोष्ठकः ॥ ४ ॥ तदन्तरेस्यात्प्राकाररू-
 पेणसरसांततिः ॥ अष्टाविंशतिसङ्ख्यानांमध्येतस्यास्त्यनुत्तमम् ॥ ५ ॥
 सायुज्यस्थानमत्रास्तिमध्येलिङ्गं पिनाकिनः ॥ प्राकारात्प्रथमाद्वाह्येप्रा-
 क्प्रत्यग्दक्षिणोत्तरे ॥ ६ ॥ पट्पट्कोष्ठानिकुर्वीरञ्छाराणांस्थापनायवै ॥
 यतःक्रीडाप्रवर्ततचत्वारःक्रीडकास्मृताः ॥ ७ ॥ चतुर्विंशतिशाराणा-
 मसितःपीतलोहितौ ॥ हरितस्स्यात्तथाक्षाश्चत्वारश्चतुरश्रकाः ॥ ८ ॥
 त्रीण्येकमष्टपट्चेतिमुमानिक्रमशोलिखेत् ॥ तथान्येचतुरक्षास्त्युश्चतुर-
 श्राःप्रकीर्तिताः ॥ ९ ॥ त्रीण्येकंसप्तपट्चैवमुमानिक्रमशोलिखेत् ॥
 स्वस्थानाच्छारकान्नभ्यानक्षपुष्पक्रमेणवै ॥ १० ॥ चारयित्वाचसायु-
 ज्येमुभोलिङ्गेहिकुर्वते ॥ फलतोमुक्तिनापत्राडितिक्रीडामुकोविदाः ॥ ११ ॥
 चक्राकारेणगमनंशाराणामितितद्विदः ॥ शकेशालीवाहनस्यपष्टचतुरमुनी-
 न्दुके ॥ १२ ॥ विलंब्यापाटशुक्लस्यत्वेकादशपांकुजेशुभे ॥ श्रीचा-
 मुण्डारूपापूर्णचामराजतनुत्तवा ॥ १३ ॥ कृष्णहृपेनतृचक्राक्षक्रीडाक-
 लितापरा ॥

(टीका)-भूचक्रद्वयगटे आटेके चारी वायिगळु डाळगळ विवर-ईभूचक्रद
 पगडे आटेके चक्राकारवागि चारीयल्लु माडिकोडु अदरळि हारगिनिद ५ सालु
 गुदगळळि चौकट मनेगळु मोडलेने सालिगे ६४ । २ नेमालिगे ४८
 मनेगळु । ३ ने सालिगे ४० मनेगळु । ४ ने सालिगे ३६ मनेगळु । ५ ने सालिगे
 ३२ मनेगळु ॥-॥ ईमेरिगे मनेगळुल्लु माडि अळिद वळगे १ सालु गुदु-
 मनेगळुल्लु २९ माडि अळिद वळगे कोट्येयल्लु वरदु आकोट्येय सालिनळि २४ मने-
 गळुल्लु माडि अळिद वळगे कोळदते १ सालु वरदु अदरळि २८ मनेगळुल्लु वरदु
 अक्षित वळगे टोडुदागिन्व सायुज्यद स्थानवाट १ मनेयळि गिवाळिगवं वरयुवदु ।
 ईचारिगे ४ डिगुगळळियु वदुवदु मनेगळु सालु हारमुत्तुगळु ५ रदु चार्गयंत
 गुदुमनेगळुल्लु माडिकोडु हार मुत्तिन हारगे ६ मनेगळुल्लु वरदुकोडु आरु वायि-

गळ्छु नेट्टुक्कोळ्ळवंते माडुवट्टु ॥—॥ ईमेरिगे कायिगळ्छु नेडुव मनेगळ्छु
 लिंगवत्तु वरदिरुव सायुज्य स्थानद १ मने सह ३२५ मनेगळ्छु आगुवहरिंद
 हसरुकायत्तु नेडुव मनेचारिगे ६ ने सुत्तिनल्लिरुव गुंडुमनेयल्लि ब्राह्मणजन्म ॥
 हळ्ळीकायत्तु नेडुव मनेचारिगे ६ ने सुत्तिन गुंडुमनेयल्लि क्षत्रियजन्म ॥ कॅपु
 कायत्तु नेडुव मनेचारिगे ६ ने सुत्तिन गुंडुमनेयल्लि वैश्यजन्म ॥ कप्पुकायत्तु
 नेडुव मनेचारिगे ६ ने सुत्तिन गुंडु मनेयल्लि शूद्रजन्म ॥ ईमेरिगे गुरुत्तु माहि-
 कोंडु इदर वळगिन कोट्टेय आकारवागिरुव सालिनल्लि मध्येमध्ये वंडुवंडु मनेयल्लि
 आयाय दिक्कुगळ्ळन्नुसरिशि दिन्नाळकरु यंदुमंदियत्तु वरदुकोंडु आडुवट्टु ॥

डाळगळ विवर-डाळ १ के पट्टु ४ के पट्टु १ के १ । पट्टु १ के ४ ।
 पट्टु १ के ६ । पट्टु १ के ८ । ईमेरिगे डाळगळ्छु ४ के १ रिंद ३२ गळ
 वरिगे उपनिपत्तुगळ्छु संख्येगळ्ळते दायगळ्छु वीळ्ळवंते निश्चयिसिंदे ॥ इत्तु ईमकार-
 वागि डाळ १ के पट्टु ४ के पट्टु १ के १ । पट्टु १ के ३ । पट्टु १ के ५ ।
 पट्टु १ के ६ । ईमेरिगे ४ डाळगळ्छु माडिकोंडु १ रिंद २८ गळ्ळवरिगे
 नक्षत्र संख्येगळ्ळते तप्पदे वीळ्ळवंते गुरुत्तुगळ्ळनु माडिकोंडु ई २ जातो डाळगळ्ळि
 यारिगे यावट्टु चन्नागि तोरुत्तयो अवरु आडाळगळ्ळि आडवहुट्टु ॥—॥ आटके हळ्ळांद
 हसरु कॅपु कप्पु ई ४ रंगगळ्ळि वंडुवंडु रंगिगे आरुआरु कायिगळ्ळमेरिगे २४ कायि-
 गळ्छु माडिकोंडु पूर्वद पगडे आटदन्ते वंदि पगडे हुइल्लु पगडेदाय मुंतागि विद
 दायवत्तु अनुसरिशिकोंडु आडवहुट्टु ॥—॥ ईमेरिगे कायिगळ्ळनु नेट्टुमने इंद सायुज्य
 स्थानवादि शिवलिंगनत्तु वरदु इरुव मनेयवरिगे नडुदु अलि मलगिकोंडे कायि हण्णु
 आगि आ आटदवरु नेद हागे बुद्धिवंतरु निष्कपेयत्तु माडिकोंडाडुवट्टु ॥

२० श्रीचक्राक्षदळासनेशक्रीडाविवरणम्—

(कलशारुतिवृन्दावनवचुमेलेउळ्ळश्रीचक्रदपगडेआट)

श्रीचक्राक्षक्रीडनार्थेनुवेतच्चक्रलेखनम् ॥ तत्रोपरिष्ठाद्दीध्यस्तुनव-
 कल्प्यामनोहराः ॥ १ ॥ वृन्दावनाकारतोस्मादधोदशदळलिखेत् ॥
 कमलंश्रीचक्रमितिपण्डितैरत्रकीर्तितम् ॥ २ ॥ संतिकोष्ठीनिपडशी-
 त्युत्तरदिशतंपथा ॥ वृन्दावनन्तुकलशारुत्पायत्नेनसंलिखेत् ॥ ३ ॥
 धीध्योदशस्युरपारितदधःकमलंभवेत् ॥ ऊर्ध्वदशमवीध्यांस्यान्महत्को-

षं तु मध्यमे ॥ ४ ॥ श्रीचामुण्डातत्रलेख्यायत्रसायुज्यमिष्यते ॥
 तदधोविलिखेत्पट्चर्वाध्यःकोष्ठैःमुसंयुताः ॥ ५ ॥ वीध्यांवीध्यांहि-
 कोष्ठानित्रयोदशल्लिखेत्क्रमात् ॥ तदधस्तनवीधयोःकोष्ठानिपञ्चदश-
 क्रमात् ॥ ६ ॥ पृथक्पृथगितिप्राहुरेकैकस्यांततोप्यधः ॥ कोष्ठानि
 सप्तदशवैविलिखेत्स्वेलनेपटुः ॥ ७ ॥ विलिख्याधस्तनाब्जस्यदब्जानां
 मध्यमेदले ॥ एकविंशतिकोष्ठानिलिखित्वापार्श्वयोःपृथक् ॥ ८ ॥
 दलयोःकुरुकोष्ठानिद्वादशद्वादशात्रतु ॥ शाराद्वादशसंस्थाप्याःपट्पट्-
 वर्णक्रमेणतु ॥ ९ ॥ पट्कृष्णाप्पट्चरक्तास्युःपीताप्पट्दहरितास्तथा ॥
 चतुर्विंशतिशारांस्तान्दलयोःपार्श्वयोःक्षिपेत् ॥ १० ॥ मध्येनसहशिष्टे-
 पुदलेष्वष्टमुसंलिखेत् ॥ संहत्यपडशीत्युत्तरशतद्वयकोष्ठकम् ॥ ११ ॥
 भवत्येषांतुकोष्ठानांजातिद्वयमुदीरितम् ॥ कार्यकारणभेदेनभिन्नचिह्न-
 मनोहरम् ॥ १२ ॥ कार्यकोष्ठानिचैकोत्तरशतंकारणस्यच ॥ कोष्ठा-
 न्येकोत्तरशतंशारस्थापनहेतवे ॥ १३ ॥ चतुर्विंशतिकोष्ठानिविश्रान्त्यै-
 कोष्ठकानिच ॥ एकोनपंचाशच्चस्युःसायुज्यायैकमुत्तमम् ॥ १४ ॥
 स्थापितस्थानमारभ्यदब्जान्येवंतदन्तरे ॥ सर्वकोष्ठेषुसंचार्यब्रुन्दावनसमा-
 कृतौ ॥ १५ ॥ सर्पगत्यातत्रशारान्कोष्ठेतुक्रमशस्सुधीः ॥ सायुज्यं
 प्रापयेदन्तइतिक्रीडाविदोविदुः ॥ १६ ॥ चत्वारोक्षाभवन्त्यत्रचतुर-
 श्रसुशोभिताः ॥ सुमानिस्युःपार्श्वभगिपृथक्पृथगनुक्रमात् ॥ १७ ॥
 त्रीण्येकंपंचपट्चस्युस्सुमानिद्व्यक्षयोश्चरेत् ॥ चत्वारिद्विपडशोस्युरितिपक्षा-
 न्तरंस्मृतम् ॥ १८ ॥ स्थापितस्थानतश्चण्ड्याःस्थानेमुक्तिमवाप्यच ॥
 सुखंशर्याततत्रेतिक्रीडाक्रीडनकोविदाः ॥ १९ ॥ कार्यकारणविश्रांति-
 स्थानानिद्व्येकशून्यकैः ॥ चिह्नितान्यनुलोभेनविलोभेनापिचालनम् ॥
 ॥ २० ॥ दलेपुस्याद्द्विवलाच्छाराणामितिनिर्णयः ॥ शिष्टंप्रसिद्धाक्ष-
 तुल्यमितितद्विद्विरीरितम् ॥ २१ ॥ शालीवाहशकस्याद्देवैर्षंपण्मुनि-

धरामिते ॥ विलम्ब्याश्विनशुक्लस्यपौर्णमास्यांबुधेशुभे ॥ २२ ॥
 श्रीचामुण्डारूपापूर्णकृष्णराजमहीतृता ॥ श्रीचक्रदशपत्राक्षकीडेय-
 निर्मिताशुभा ॥ २३ ॥

(टीकु)—श्रीचक्रद दशदळगळ पगडे आटके चारी कायिहाळगळ विवर-
 ईश्रीचक्रद पगडे आटके कमळाकारवागि चारीयसु माडिकोंडु अदरलि भेळ
 ९ सालुगळसु वृंदावनाकृतियागि माडिकोंडु केळगे दशदळगळसु वरदु इरवेकु ।
 ईआटके वट्टु २८६ मनेगळिगे विवर-वृंदावनके फळशाकृतियागिरुव १०
 ने सालिनलि वंदे मनेयसु दोडुदागि माडि अदरलि चामुण्डेशरी अम्मनवरसु
 वरदु अदरकेळगे सालु १ के १३ मनेगळमेरिगे ६ सालुगळसु वरदु अदरकेळगे सालु
 १ के १५ मनेगळमेरिगे सालुगळ २-अदरकेळगे सालु १ के १७ मनेगळ । ईमेरिगे
 वरदु इदर केळगे कमळ दळगळ मध्यदलि २ मनेगळसु वरदु अनन्तर कमळमध्यदळ
 गळ आचे ईचे वानू दळगळलि वंदु दळदलि केंपुकायिगळ ६ सु करिकायिगळ ६ सु
 सह नेडुव वग्ये १२ मने गळसु मत्तोंडु दळदलि इदे मेरिगे हळदीकायिगळ ६ सु
 हसरुकायिगळ ६ सु सह नेडुव वग्ये १२ मनेगळसु सह वरदु मध्ये ८ दळग-
 ळिद ११५ मनेगळसु वरदु इरवेकु । ईमेरिगे वट्टु २८६ मनेगळ आगुवद्दिद इदरलि
 कार्यद मनेगळिगे वंदुपकारद गुरुतुगळसु कारणद मनेगळिगे मत्तोंडुपकारद
 गुरुतुगळसु काणुवन्ते वरदुकोंडु कायिगळसु नेट्ट ताविनिंद क्रमवागि कमळ
 दळगळसु अदर मध्ये इरुव मनेगळसु सह दाटि वृंदावनाकृति सालिनलि सर्प
 गतियागि कायिगळसु नडसुत्ता वरुवट्टु ॥ इदरलि कार्यद मनेगळ १०१ कारण
 द मनेगळ १०१ कायिगळसु नेडुव मनेगळ २४ विश्रमस्थानद मनेगळ ५९
 सायुज्यस्थानद मने १ । यीमेरिगे वट्टु २८६ मनेगळिग कायिगळसु नडस-
 तक वग्ये ४ ढाळगळसु माडतकडु-ढाळ १ के पट्टु ४ के पट्टु १ के १ ।
 पट्टु १ के ३ । पट्टु १ के ५ । पट्टु १ के ६ । यीमेरिगे गुरुतुगळसु हाकिद ४
 ढाळगळिद विद्द दायगळसु नडिसवेकु । यिलु वंदुपकारदिद ढाळगळसु माडवहुडु-
 ढाळ १ के पट्टु ४ के पट्टु १ के १ । पट्टु १ के ३ । पट्टु १ के ५ ।
 पट्टु १ के ६ । यीमेरे ढाळ । २ ढाळ १ के पट्टु १ के २ । पट्टु १ के ४ ।
 पट्टु १ के ६ । पट्टु १ के ८ । ईमेरिगे वरदु ढाळगळ । अंतु ४ ढाळगळिद
 १४ गळवारिगे जोडि दाय तप्पंद वळवतेसु निश्रयिषिषेयागि यी वरदु ढाळ
 गळलि यारिगे याव ढाळगळलि अभिरचियिक्तयो अवम आढाळगळलि वाढ-

बहुदु । आटके हळदी हसरु केंपु कप्पु नात्कु रंगिगु वंडुवंडु रंगिगे आरुआरु
 कायिगळ भेरिगे २४ कायिगळनु माडिकोंडु पूर्वद पगडे आटदन्ते वंदि पगडे
 हुयिलु पगडे दाय मुंतागि विद दायवनु अनुसारीशि आडवहुदु । यीनेरिगे
 कायिगळं नेट्ट मनेयिंद सायुज्य स्थानवाद चामुण्डेश्वरी अम्मनवारिरुव मनेवारिगे
 नडदु अलि मलिगिकोंड कायि हण्णु आगि आ आटदवरु गेद हागे बुद्धिवन्तरु
 निष्कपेंयनु माडिकोंडाडुवदु ॥

२१ अथ हस्तिबन्धनक्रीडाविवरणम्-

अष्टकोणंस्यानुपंचाशीतिकौश्रैर्युतंततः ॥ व्याधास्त्युरष्टाचत्वारिंशच्च
 त्वारोभवन्तिहि ॥ १ ॥ गजास्तेपांश्रहःकार्योहस्तग्राहं विलासतः ॥
 व्याधैस्तन्धावेवसदाव्याग्रग्रहवदीरितम् ॥ २ ॥

(टीकु)-(आनेकट्टिन आट)-आनेगळ कट्टिन आटके मनेगळ मत्तु आळुगळ
 विवर-ईआनेगळ कट्टिन आटके अष्टकोणवाद मनेगळनु वरदु अवगळलि
 हुलि कळिन आटद मनेगळते मूलेगळ कूडिदवळी हूवुगळनु वरदु आहूवुगळं
 वरदिरुव मनेगळ ८५ इरुवन्ते माडि ४८ आळुगळनु इट्टुकोंडु आनेगळु नात्कु
 यिट्टुकोंडु हुलिकाळिन आटदलि हुलिगळनु हिडियुवते ईआळुगळिद ई ४ आने-
 गळनु हिडियुवतं अवरवर बुध्यनुसारवागि नोडिकोंडाडुवदु ॥

२२ अथोद्दिष्टाक्षरप्रकाशनम्-

चण्डीवीरकथागारांमणिकोटारिचंधुराम् ॥ चामुण्डिकांचामराज-
 ब्राह्मिक्रमपोपिणीम् ॥ १ ॥ सिंहपीठेसुखासिनांखगपिंछालिवीजि-
 ताम् ॥ भृनाथसंततिनुतांसोमखंडावतंसिनीम् ॥ २ ॥ शांताहितेच्छ-
 महिपांतूणजघंशुचिस्मिताम् ॥ समूढमुममंचस्थांवाहात्तूपाफणामणिम् ॥
 ॥ ३ ॥ तांडवालीढवल्यज्ञणज्ज्ञणवरारवाम् ॥ शाटीलुठत्तारहारांसिंहे-
 परथस्थिताम् ॥ ४ ॥ महीगूरपुरीभासियदुवंशफलप्रदाम् ॥ बाला
 वेपथरादेवीवंदेहंविंध्यवासिनीम् ॥ ५ ॥ एकविंशतिनामानिदेव्यास्तं
 ध्यागमेपठन् ॥ कीर्तिभाग्यंसुसंतानंविज्ञानंलभतेवरः ॥ ६ ॥ शकेशालीवाह

नस्यत्रिचतुस्तत्तन्मूढिते ॥ विक्रमाश्विनशुक्लस्यप्रथमायांरवौशुभे ॥ ७ ॥
 श्रीचामुण्डारूपपूर्णकृष्णराजमहीतृता ॥ उद्विष्टाक्षरवच्छ्लोकारचिता-
 बुधतुष्टये ॥ ८ ॥— ॥ अस्यसूत्रं “वनढामिखा” इति ॥

२३ अथ संख्याभिलिप्यवगमक्रमः—

प्रथमवर्णसंख्यानेद्वितीयवर्णसूचने ॥ एकादिकमचांस्थानेदशकंदी-
 र्धबोधने ॥ १ ॥ विंदुस्थानेचनवकंपिसर्गेनवतितथा ॥ संख्यायाः
 कादिनवकंपादभेदस्यटादिकम् ॥ २ ॥ धान्यमानेपकारादिरसमाने
 तुयादिकम् ॥ निष्कादितुलनेशादिबिंदोर्नोविश्रमस्यजः ॥ ३ ॥
 अर्धाक्षरस्यार्धवृत्तमेवंसंख्यालिपिक्रमः ॥ यंप्रस्तुवंतिविद्वांसोबृहस्पति-
 समापि ॥ ४ ॥ कृष्णराजमहाराजरचितोवर्धतामयम् ॥ शकेशा-
 लीवाहनस्यत्रिचतुस्तत्तन्मूढिते ॥ ५ ॥ विक्रमाश्विनशुक्लस्यत्वेकादश्यां
 बुधेशुभे ॥ सङ्ख्यालिपीनालिपिभिसंख्यानांबोधकोमहान् ॥ ६ ॥

(टीका)—यश्लोकद मेरिगे अक्षरगळिगे अकारादि क्षकारपर्यंत संख्याक्रम-
 नव संख्येगे अक्षरक्रम हाग मोदलागि फाणिवरिगु खण्डगमोदलागि सोळिगे
 बरिविगु मणमोदलागि पावुवरिविगे वरहा तूकमोदलागि हाग तूकद बरिविगु विंदु
 मकारिसुबदु अर्धअक्षरके सह क्रमवागि अक्षरगळ्यु हाकिकोंडु बुद्धिवन्तरु पत्रगळ्यु
 नोडिकोळ्यवहुदु ॥

१ तत्रसंख्याभिलिप्यवगमकोष्टकम्—

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ	ऌ	ॡ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः	०	६	अधाक्षरस्य	फ
१	१०	२	२०	३	३०	४	४०	५	५०	६	६०	७	७०	८	८०	९	९०	~	११
ख	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द				
२१	३१	४१	५१	१२	२२	३२	४२	५२	१३	२३	३३	४३	५३	१४	२४	३४			
ष	न	प	फ	ब	भ	म	य	र	ल	व	श	ष	स	ह	ळ	क्ष			
४४	५४	१५	२५	३५	४५	५५	१६	२६	३६	४६	५६	१७	२७	३७	४७	५७			

२ पूर्णाङ्कबोधकाक्षरकोष्टकम्—

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ
१	२	३	४	५	६	७	८	९
वन्दु	यरदु	मूरु	नात्कु	रेदु	आरु	येळु	यंतु	वांभतु

३ अङ्कांशवोधकाक्षरकोष्ठकम्-

ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध
८	८॥	८॥॥	८०-	८०२	८०३	८००१	८००॥	८००॥॥
पादांश- स्य	अर्द्धां शस्य	त्रिपाद शस्य	पादचतु र्थांशस्य	पादांर्द्धां शस्य	पादत्र्यं शस्य	पादचतु र्थांशांश०	पादचतु र्थांर्द्धांश	पादचतु र्थांश

४ कर्नाटकदेशे-धान्यमानवोधकाक्षरकोष्ठकम्-

प	फ	ब	भ	म
"खण्डी"इत्य स्य	खण्डीविंशतिशस्य कुडोइत्यस्य	कुडोइत्येत्तच्च तुर्थांशस्य	कुडोचतुर्थां शांशस्य	कुडाचतुष्प ष्टयंशस्य
पट्टचुत्तरशतसे टकस्य(संज्ञ)	अष्टसेटकस्य (कोळग)	द्विसेटकस्य (बळु)	अर्धसेटकस्य (॥ शेरु)	सैटकाष्टमांशस्य वा१०॥रूप्यमि.

५ कर्नाटकदेशे-सुवर्णमानवोधकाक्षरकोष्ठकम्-

श	ष	स	ह
वरहातुक	होत्रुतुक	हणतुक	हागतुक
पद्मत्रिशङ्कुआप रिमितस्य		चतुर्गुंआपरिमितस्य	एकगुआपरिमितस्य

६ कर्नाटकदेशे-तुलामानवोधकाक्षरकोष्ठकम्-

य	र	ल	व
मण	धडय	सेरु	पावु
चत्वारिंशत्सेटका.च- तुश्चत्वारिंशत्सेटकावा	दशसेटका: एकादशसेटकावा	१ सेटक:वा २४ रूप्यैस्तुलितः	सैटकपादाशः

२४ अथ मुष्टिप्रश्नेषु हस्तग्राह्यपदार्थतदुत्तरविधयः-

स्वर्णजलंतथाशूलंप्रवाळस्त्वक्शिलागुडः ॥ चर्मतस्ममृदस्थीनि
रजतंनखगोमये ॥ १ ॥ नीरसाश्चतथाज्ञेयाताम्रप्रभृतयोबुधैः ॥-॥

अन्नंकार्यासकंपुष्पंचर्मचैवप्रवालकः ॥ २ ॥ तृणंचत्वक्चकर्पूरंमुपत्रं-
 रोप्यमूलके ॥ धान्यंचगोमयंचैवलोहोभस्मादयस्स्मृताः ॥ ३ ॥—॥
 कर्पूरमूलेचजलंपूगीफलमथोफलम् ॥ केशोमणिश्वरजतंकार्पासोमृच्च-
 पत्रकम् ॥ ४ ॥ सोपाह्वस्यतथात्वक्चताम्रंचर्मतथैवच ॥ लवणं-
 चेतिवैप्रोक्ताःपदार्थाप्पोडशात्रहि ॥ ५ ॥—॥ घृतंगुडोघासपूगीफले
 कर्पूरमेवच ॥ लोहस्ताम्रंभस्मचास्थिसर्जिवःकेशएवच ॥ ६ ॥
 लवणंत्वग्गोमयंचशुष्कंचर्मतिवैस्मृताः ॥—॥ रजतंचैवकर्पूरंप्रवालो-
 रत्नमेवच ॥ ७ ॥ कार्यासस्त्वग्घृतंचैवगुडःकणमृदौतथा ॥ अस्थ्य-
 श्माकेशलवणौपुष्पभूतीइतिस्मृताः ॥ ८ ॥—॥ प्रकारान्तरम्—पत्रं-
 कार्पासकंचैवधान्यंलोहस्तथैवच ॥ सर्जिवोमूलशुष्केचरसइत्याद-
 योगताः ॥ १ ॥ फलंकार्पासकद्वपद्रसेपुस्याच्छदोस्थिच ॥ शुष्कंमृ-
 देपुविज्ञेयमितिवैतद्विदोविदुः ॥ २ ॥ फलंचर्मचधान्यंचसर्जिवश्छद-
 स्तथा ॥ शिलारसश्चलवणामित्यादींस्तद्विदोविदुः ॥ ३ ॥ अस्थि-
 शुष्कंगोमयंचलवणानिशिलातथा ॥ मूलंरसस्सर्जिवश्चेत्येवंज्ञेयांचेचक्षणैः
 ॥ ४ ॥ शालीवाहशकस्याब्देत्रिचतुस्ततभूमिते ॥ विक्रमाश्विनशुक्लस्य
 त्रयोदश्यांभृगोदिने ॥ ५ ॥ श्रीचामुण्डारुपापूर्णरुष्णराजमहीक्षिता ॥
 मुष्टिप्रश्नोत्तरविधिरेवंरूपेणवर्णितः ॥ ६ ॥

२५ अथोपर्युक्तपदार्थज्ञापकगणितसंकेतश्लोकाः—

सुवर्णमन्नंनखरःफलनीलफलाशकम् ॥ कंदंजीवश्शुष्कंचतृणंगो-
 मयमेवच ॥ १ ॥ क्रमुकंताम्रलोहौचमुचर्मलवणंतथा ॥ शिलाधान्यं
 प्रवालश्चमणिमत्स्यौतथैवच ॥ २ ॥ कार्पासरजताज्यानिगुडःकुमुममेवच ॥
 भस्मरोमास्थिरुर्पूरत्वग्भेदाद्रणितक्रमः ॥ ३ ॥ अस्यमूत्रं'पद्ममेवच' इति ॥
 प्रकारान्तरम्—लोहस्तुप्रथमोज्ञेयोद्वितीयामृत्तिरुतथा ॥ तृतीयंस्यातु
 कार्पा संचतुर्थंकर्मकथ्यते ॥ १ ॥ पंचमंधान्यमित्युक्तंषष्ठंफलमितीरितम् ॥

सप्तमं पर्णमत्रस्यादष्टमं गोमयंतया ॥ २ ॥ नवमं मूलमित्युक्तं दशमं चास्थि-
कथ्यते ॥ एकादशं शष्कमत्र द्वादशं लवणं भवेत् ॥ ३ ॥ त्रयोदशो
जीवउक्तः शिलास्यानुचतुर्दशी ॥ रसः पंचदशोज्ञेयः श्रूयतामं विकेशिवे ॥
॥ ४ ॥ अस्य सूत्रं—'सुरतादिषु' इति ॥

कैयलिहिडिदपदार्थगळपेळुवपद्यगळ-

(टीकु)—पद्यदलि वंद लेकृसवन्न नोडिकोंडु इया पदार्थवेंदु गणितवन्न
मुणिसिकोंडु हेळुव श्लोकगळ यरडुप्रकारगळन्न इंगणितके यरडु प्रकार
सूत्रगळन्न सह वरडु इवे ॥ इवन्न बुद्धिवन्तरु नोडि तिळिडु कोळतकडु-
चिन्नवु नीरु वेर्पवळ शिपे शिला गुड चर्म भस्मगळ । मण्णेले वेळळियु नखवु,
गोमय नीरस ताम्रवादियोळ् ॥ १ ॥ अन्नवु हत्ति तोगळु गुर्पवळंपू तृण
कप्पुर चन्नेले । वेळळि बेर्देवस गोमय लोहवु भस्मवादियोळ् ॥ २ ॥ कप्पुर बेरु
नीरडिके कायि कुरुळ् मणि वेळळि हत्ति । मण्णोफळे शिपे ताम्र तोगळुपुगळीप
दिनारुजातियोळ् ॥ ३ ॥ तुप्पवु बेळ हुळ्ळडिके कप्पुर लोहवु ताम्र भस्मवु
मेळुप्पु सजीव केश यळ्ळु शिपेयु गोमय शुष्कचर्मगळ् ॥ ४ ॥ वेळळिपु कप्पुर
पवळ रत्नवु हत्तियु शिपे तुप्पु । बेळवु फाळु मण्णेळुवु कल्कुरुळुप्पु पुष्पभूतिगळ्
॥ ५ ॥ यळ्ळपदार्थभेदगळ केळिदेवळव । पेळ्ळवेतिदिरावळभसोदरी करुणदिदलि
कौतुकमाद् रीतियिम् ॥ ६ ॥

(टीकु)—यले हत्ति धान्य लोह यलेगळ जीवनु बेरु शुष्क रस मोदळागि
॥ १ ॥ फळ हत्ति शिलेय रसदेळ् यलेयं शुष्क मण्णुगळिवरोळ् ॥ २ ॥
फल चर्म धान्य जीवरु यळे शिले रस उप्पु मोदळादवगळ् ॥ ३ ॥ यलु शुष्क
सगणि उळ्ळुगळशिले वेसं रस नीरुनीपरितोरुम् ॥ ४ ॥

२६ अथ देवीसायुज्यमुक्तिचित्रपटप्रकारः-

श्रीमन्कृष्णमहोपतेकलिपदाकान्तेपुत्रमौजनेष्वन्यायेष्वधिकेपुनैवानिर-
तार्थमितिः कस्यवा ॥ वेदास्तेवहवस्ततोपिवहवशास्त्रादयोभारतंकाव्यंचा-
यमपीक्षितुंसपदिनोनेवास्तिबुद्धिः कलौ ॥ १ ॥ तस्मात्संस्मृतिमोक्षणे-
कफलदं पुण्यप्रदं शृण्वतांधर्माधर्मविवेचनं वदविभोसंकोचतस्सज्जनैः ॥

इत्थंबोधितएपकृष्णधरणीपालोजगन्मातृकादेवीसर्वसुराधिकेत्युपविशत्यु
 दामवाग्वैभवः ॥ २ ॥ श्रीकृष्णराजावनिपेनदेवीसायुज्यमुक्ति-
 प्रदमिष्टदायि ॥ संक्रीडनंसंरचितंसुरम्यंजीयाद्भ्रचन्द्रावधिभूतलोस्मिन् ॥
 ॥ ३ ॥ - ॥ शूलादिविष्णुलोकांतंपडुत्तरशतंपदम् ॥ एतेपांकारणी-
 भूतसदनानितथैवहि ॥ ४ ॥ गुरोःकटाक्षागमादिचतुर्विंशपदंतथा ॥
 एतन्मिलित्वापट्टत्रिंशदुत्तरद्विशतंपदम् ॥ ५ ॥ अत्रकार्याणिसम्मानि-
 कारणेनसहैवहि ॥ शूलनारकमारुत्यसकारणगृहाणिवै ॥ ६ ॥ सप्तसप्ततिस-
 इन्ख्यानिक्रमेणैवविवृण्महे -

गुरुद्रोहीभवतियःस(शूलनरकं)व्रजेत् ॥ अनृतंयस्तुवदति (नरकक्रि-
 मि)रेवसः ॥ १ ॥ सतोयोनिंदातवृथातस्या (ऽधःपतनं) ध्रुवम् ॥ स्वामिद्रो-
 हीभवतियो (महारौरव) मश्रुते ॥ २ ॥ मातापित्रोश्चयोद्रोही (रौरवं) नरकं
 व्रजेत् ॥ मित्रद्रोहीभवतियः (तपनं) नरकंव्रजेत् ॥ ३ ॥ विधयाहंरुति-
 प्राप्नोभवति(ब्रह्मराक्षसः) ॥ अत्यपेक्षाभवतियस्स(पिशाचो)भवेन्नरः ॥ ४ ॥
 तामसाहंरुतिंप्राप्नो(राक्षसे)ष्वभिजायते ॥ राजहेलनमातन्वन्(कुम्भीपाकं)
 व्रजेत्पुमान् ॥ ५ ॥ द्रुह्यनुराज्ञःकोशमथो(कालसूत्रं)व्रजेन्नरः ॥ (असीपत्रा)
 ख्यनरकेजायतेराजदूपकः ॥ ६ ॥ राजद्रोहिसहायोयः(सघातनरकं)व्रजेत् ।
 गजदारान्कामयानो (ऽन्धतेमा) नरकंव्रजेत् ॥ ७ ॥ अभिजातस्सुरापार्या
 यदि (वैतरणी) व्रजेत् ॥ दयाविहीनोभूतेषु (गण्डशैलो) भवेद्भ्रुवम् ॥ ८ ॥
 निद्राभङ्गयःकरोति(मत्कुणः)सोन्यजन्मनि ॥ ज्ञानंप्राप्यवृथाभृपाद्यदिगोर
 कपोभवेत् ॥ ९ ॥ देवनामविनागायन् (झिल्लिका) सोन्यजन्मनि ॥
 ज्योतिषेष्वनृतंवक्ष्यन् (पल्लिका) सोभिर्जायते ॥ १० ॥ देवालयस्थदी-
 पानां(पतङ्गः)शामकोभवेत् ॥ धान्यचौर्यणजीविद्यस्स (आलु) र्भूवितानरः
 अन्यायतःकिमप्युत्कानत्यजेयादि (गोधिका) ॥ ११ ॥ स्वामिद्रो-
 हसहायेन(कीचपालो) भवेन्नरः ॥ पत्युर्गरप्रदानेन (सरट) र्सोन्यज

न्मनि ॥ १२ ॥ यस्त्वाहूतःप्रतिदिनंभुङ्क्ते (भ्रमर) एवसः ॥ अर्ज-
 यित्वाधनंसत्सुनदधान् (मधुमक्षिका) ॥ १३ ॥ अन्नकण्टकतांप्राप्तो
 (मक्षिका) सौन्यजन्मनि ॥ समीचीनोदयाशून्यस्स (शिला) जायते
 नरः ॥ १४ ॥ दानकण्टकतांप्राप्तोभवेत्सतु (वनाधृतिः) ॥ विषयुक्ता
 शयोयस्तुस (सर्प) स्सर्वथाभवेत् ॥ १५ ॥ विनाविवेकंयःस्नायात्स-
 (मण्डूको) ऽन्यजन्मनि ॥ यःक्षुद्रवार्तयार्जीवेत्स (मत्स्यो) जायतेनरः ॥
 ॥ १६ ॥ विवाहकण्टकोयस्तु (मार्जाल) स्सौन्यजन्मनि ॥ अत्यन्त-
 वंचनायुक्तो (जम्बुक) स्सभवेन्नरः ॥ १७ ॥ चिरजीवीबुद्धिहीनोयदि
 (घृकः) प्रजायते ॥ दृष्टायोज्ञानिनोबृद्धानदृष्टेवव्रजेत् (तरुः) ॥ १८ ॥
 परान्नभक्षणार्जीवन्(काको)भवतिनान्यथा ॥ अन्नचौर्येणयोर्जीवेत्सवृको
 नात्रसंशयः ॥ १९ ॥ सर्वान्यस्तुशपेष्टोकेदेहांते (श्वा) ऽभिजायते ॥
 बाधतेयोजनात्रीरे (नक्र) जन्मसमश्नुते ॥ २० ॥ तीर्थयात्राकृतोय-
 स्तुनिदेत् (कच्छप) एवसः ॥ सत्कर्माचरणेमन्दोभवेद् (अजगरो) हिंसः
 ॥ २१ ॥ वंशाभिवृद्धिमाकांक्षन् (लता) ऽन्यस्मिन्भवेभवेत् ॥ सदाका-
 मीभवति यः (कलविक) स्सजाते ॥ २२ ॥ विनाविवेकंयःशास्त्रपठे-
 द् (गर्दभ) एवसः ॥ दाम्भिकध्यानमातन्वन् (बको) ऽन्यरिमन्भवेभवेत् ॥
 ॥ २३ ॥ तूष्णींविरक्तोयोभूयाद् (जल्लूक) स्सौन्यजन्मनि ॥ काल-
 ज्ञानेनृत्वंक्ष्यन् (कुक्कुट) स्सोभिजायते ॥ २४ ॥ अभिजातोयदिभवे-
 न्मांसादस्सभवेद् (अजः) ॥ स्त्रियंबलाघोरमते(गोगांगूलो) ऽन्यजन्मनि
 ॥ २५ ॥ दिवास्त्रीसंगमातन्वन् (कापोतं) जन्मचामुयात् ॥ हीनाचा-
 ररतो नित्यं (वानर) स्सौन्यजन्मनि ॥ २६ ॥ स्वपोषकगृहद्रोग्धा (मेघ)
 वर्योन्यजन्मनि ॥ अभिजातोनाट्यजीवीयदि (वर्ही) भविष्यति ॥ २७ ॥
 कुक्षिभरिस्तुयोभूयात्स (सूकर) जनिर्भवेत् ॥ बाधतेदुर्बलान्यस्तु-
 (श्येनो) ऽन्यस्मिन्भवेभवेत् ॥ २८ ॥ वृद्धान्दृष्ट्वाविनम्रोपानभवेद् (उष्ट्र)

एवसः ॥ भङ्त्वापरगृहंस्वस्यगृहं वधाति (कीचकः) ॥ २९ ॥ जंवा
लोमनुजोयस्तुसो (ऽश्व) जन्मसमश्नुते ॥ शृंगारचेष्टामुसदायोवर्तेतस
(कोकिलः) ॥ ३० ॥ यस्तुक्रोधीसज्जनेषु (तरक्षु) स्तभवेन्नरः ॥
गर्वेणवृद्धान्योर्निदेन् (महिष) स्सन्यजन्मनि ॥ ३१ ॥ योजीवदण्ड-
नेनित्यंरतो (हिंस्रो) ऽन्यजन्मनि ॥ शैवमंत्रोपासनायांभ्रष्टश्चेत् (शरभो)
भवेत् ॥ ३२ ॥ परार्थेदेवतानामगृणन् (गरुड) एवसः ॥ विष्णुमन्त्रो-
पासनायांभ्रष्टो (भेरुण्ड) एवसः ॥ ३३ ॥ परार्थेतीर्थयात्रायःकुरुते
(हंस) एवसः ॥ योनित्यंमृगशायकस्त (साल्यो) ऽन्यभवेभवेत् ॥ ३४ ॥
अमार्गेयस्तुवर्तेतभवेद् (अन्त्यज) एवसः ॥ चलचित्तस्तत्क्रियामुभवे-
न्यस्मिन् (मृगो) हिंसः ॥ ३५ ॥ क्रूरोयदिभवेन्मर्त्यो (व्याघ्रो)
ऽन्यस्मिन्भवेभवेत् ॥ परबुद्ध्यायस्तुजीवेद्बुद्धिहीनः (शुको) भवेत् ॥ ३६ ॥
मदाधिक्याद्भ्रमतियो (गजो) ऽन्यस्मिन्भवेभवेत् ॥ पतिसंभर्त्सधानास्त्री
(पोटा) ऽन्यस्मिन्भवेभवेत् ॥ ३७ ॥ आचारेणविहीनोयस्तु (शूद्रो)
ऽन्यजन्मनि ॥ एकाशीतितमेगेहेपतिहित्वापरंनरम् ॥ ३८ ॥ कांक्षेत
यदिसानारी (विधवा) ऽन्यभवेध्रुवम् ॥ अशीतितमसंख्याकेसदनेवक्ष्य-
तेधुना ॥ ३९ ॥ देवीमन्त्रोपासनासुभ्रष्टः (सिंहो) ऽभिजायते ॥
पञ्चाशीतितमेनारीपरपुत्रानमूयती ॥ ४० ॥ जन्मांतरेसानुभवेद्
(वन्ध्या) नैवात्रसंशयः ॥ एकोनेनवतितमेलजांहित्वाचरेत्पाथि ॥ ४१ ॥
विलासात्साभवेद् (वेश्या) भवेन्यस्मिन्नसंशयः ॥ गृहेनवतिसंख्याकेमातृ-
स्वस्त्रादिवन्धुताम् ॥ ४२ ॥ अविज्ञापस्त्रियासाकरमेयदि (नपुंसकम्) ॥ सप्त
यद्नवतितमेऽयंशंद्रोणं करोति यः ॥ ४३ ॥ लोभासन्नन्यजनुषिस
(वणिङ्) नात्रसंशयः ॥ अष्टाधिकनवत्याप्त्यसंख्याकेसदनेध्रुवम् ॥
॥ ४४ ॥ साधुर्भृत्वाज्ञानहीनो (गौ) भवेत्सन्यजन्मनि ॥ एकोनशत-
संख्याकेस्वानुष्ठितमुकर्मणाम् ॥ ४५ ॥ क्षयान् (मर्त्यत्व) मामोतिना

त्रकार्याविचारणा ॥ नवयुक्छतसंख्याकेसदनेयोनरोभवेत् ॥ ४६ ॥
 सात्विकाहंलृतिप्राप्तो (ब्राह्मणो) जायतेध्रुवम् ॥ सप्तदशोत्तरशतकेगेहेयो-
 यंहिकामनायुक्तः ॥ ४७ ॥ नृपतिःक्षत्रियवर्यो (राजा) भूयात्ससर्व-
 लोकस्य ॥ सपादशतसंख्याकेयस्तुशास्त्रानुसारतः ॥ ४८ ॥ आराम-
 स्थापनंकुर्याद् (वायुलोकं) गमिष्यति ॥ अष्टाविंशोत्तरशतगेहेकूपहदा
 दिकम् ॥ ४९ ॥ यःकुर्याद् (वारुणलोकं) सनरोलभतेध्रुवम् ॥
 एकविंशच्छतमेयोभजेत्रीचदेवताः ॥ ५० ॥ सतु (नैऋतलोकं) वै-
 श्यामोतिनसंशयः ॥ षट्त्रिंशदुत्तरशतसंख्येदास्यतियोनरः ॥ ५१ ॥
 रत्नाभरणमालानि (नागलोकं) सयास्यति ॥ सार्धशतेसांगवेदानुचरन्ना
 दरात्तदा ॥ ५२ ॥ (सद्दिप्रजन्म) संप्राप्यसर्वेषांसंभवेन्महान् ॥
 पञ्चपञ्चाशदधिकशतसंख्याकवेश्मनि ॥ ५३ ॥ अनेकस्वर्णदातायः
 (कौबेरलोक) मामुयात् ॥ सप्तपञ्चाशदधिकशतसंख्याकवेश्मनि ॥
 ॥ ५४ ॥ पतिभक्तियुतानारी (पतिसालोक्य) मामुयात् ॥ एकोनप-
 टिसंख्यायुक्छतसंख्येकरोतियः ॥ ५५ ॥ अष्टकान्वष्टकादीनि
 (पितृलोकं) सगच्छति ॥ एकपष्ट्युत्तरशतेधर्मसूक्ष्मविचायन् ॥ ५६ ॥
 यश्चरेत्सतुधर्मात्मा (यमलोके) महीयते ॥ सप्तपष्ट्युत्तरशतेयुद्धान्नापसर-
 न्मृतः ॥ ५७ ॥ सूर्यमण्डलजेदीप्तन (वीरस्वर्ग) गमिष्यति ॥ एको-
 नार्शोतिर्साहितशतसंख्याकमंदिरे ॥ ५८ ॥ संसारेयउद्दामानःस (विरक्तो)
 ऽन्यजन्मनि ॥ पंचार्शोत्युत्तरशतसंख्याकेशिवमंदिरम् ॥ ५९ ॥
 जौर्णमुद्धरतेयोसौ (ईशानलोक) मश्नुते ॥ अष्टार्शोत्युत्तरशतसंख्याकेश्मनि
 ध्रुवम् ॥ ६० ॥ (इंद्रलोक) मवामोतिबहुयागादिरुन्नरः ॥ एकयुङ्ग-
 वतिशतसंख्याकेसदनेनरः ॥ ६१ ॥ सर्वदातिथिपृजायांगतो (ऽग्निर्लोक)
 मामुयात् ॥ त्रियुग्दिशतसंख्याकेह्यनंककपिलागवाम् ॥ ६२ ॥
 दानंयःकुरुतेमर्त्यःस (गोलोके) महीयते ॥ नवयुग्दिशतेमर्त्यःमत्कर्माणि-

करोतियः ॥ ६३ ॥ ईश्वरप्रीतिमन्दिच्छन् (तत्त्वमार्गं) सर्वतते ॥
 दशयुग्दिशतंगेहमारभ्यासप्तमंशृणु ॥ ६४ ॥ क्रमेण (सद्गुरुकृपा) (विद्याचाग
 मिकी) सती ॥ (निगमब्रह्मविद्या) च (योगारूढ) स्ततःपरम् ॥ ६५ ॥ योग
 भ्रष्टोपदिभवेत् (तत्त्वमार्गं) पुनःपतेत् ॥ (मन्त्रयोगो) (ज्ञानयोग) एवं-
 सप्तगृहाणिवै ॥ ६६ ॥ सप्तदशाधिकशतयुगसंख्याकेमस्करीभवेयस्तु ॥
 वर्जितधनसुतदारः (सत्येलोके) महीपतेमनुजः ॥ ६७ ॥ अष्टादशा-
 धिकशतद्वितयेनिकायेश्रीफाललोचनपदांबुजदत्तचेताः ॥ योवीरशैवइ-
 तिसंप्रथितो धरिण्यां (कैलास) मेतिविबुधादिभिरप्यगम्यम् ॥ ६८ ॥
 एकोनविंशतियुतद्विशतेगृहेस्मिन्यो (वीरवैष्णव) इतिप्रथितोभवेत्सः ॥
 श्रीशंखचक्रपरिकर्मितबाहुमूलो (वैकुण्ठलोक) मुपयातिसुरैरलभ्यम् ॥
 ॥ ६९ ॥ विंशोत्तरद्विशतकमारभ्यैकादशालयाः ॥ (नामस्मरण)
 (नादानसन्धाना) (ऽर्चन) (दासता) ॥ ७० ॥ (राजयोगश्च)
 (श्रवणं) (मननं) (ध्यान) भवच ॥ (साक्षात्कारः) ततःपश्चात्
 (संसारस्वप्नमोचनम्) ॥ ७१ ॥ (आनंदानुभवः) पश्चाद्विंशयुक्तशत-
 द्वये ॥ एकत्रिंशोत्तरशतद्वये (ऽङ्कित) विलेखनम् ॥ ७२ ॥ द्वात्रिंशदुत्त-
 रशतद्वयगेहादथोच्यते ॥ गृहाणपञ्चक्रमशः (पादसेवाप्रपत्तिका) ॥
 ॥ ७३ ॥ (सालोक्यं) चैव (सार्मीप्यं) (सारूप्यं) चततःपरम् ॥
 पद्त्रिंशदुत्तरशतद्वयसंख्यगृहेन्तिमे ॥ ७४ ॥ (देवीसायुज्यमुक्ति)
 श्वनात्रकार्याविचारणा ॥ अत्रैवपाशकस्थानांबिंदूनामपिलक्षणम् ॥
 ॥ ७५ ॥ पाशकत्रितयेनायचतुःपार्श्वयुतेनवै ॥ पुष्पसंख्यापतेदत्रह्ये-
 कमारभ्याविंशतिः ॥ ७६ ॥ शालीवाहशकेब्धिवेदमुनिभूतसंख्येपूर्वप-
 ष्वित्पेव्यप्रोद्यतचित्रज्ञानुमधुमासिशुक्रपक्षेतिथौ ॥ पंचम्यांबुधवासरेविर-
 चितंसायुज्यमुक्तिप्रदं देव्याः कृष्णमहीतुजास्तुलितं संकीडतामिष्टम् ॥

त्रकार्याविचारणा ॥ नवयुक्छतसंख्याकेसदनेयोनरोभवेत् ॥ ४६ ॥
 सात्विकाहंरुतिप्रामो (ब्राह्मणो) जायतेध्रुवम् ॥ सप्तदशोत्तरशतकेगेहेयो-
 यंहिकामनायुक्तः ॥ ४७ ॥ नृपतिःक्षत्रियवर्यो (राजा) भूयात्ससर्व-
 लोकस्य ॥ सपादशतसंख्याकेयस्तुशास्त्रानुसारतः ॥ ४८ ॥ आराम-
 स्थापनंकुर्याद् (वायुलोकं) गमिष्यति ॥ अष्टाविंशोत्तरशतकेहेकूपहदा
 दिकम् ॥ ४९ ॥ यःकुर्याद् (वारुणलोकं) सनरोलभतेध्रुवम् ॥
 एकविंशच्छतमेयोभजेत्रीचदेवताः ॥ ५० ॥ सतु (नैऋतलोकं) वै-
 रमामोतिनसंशयः ॥ षट्त्रिंशदुत्तरशतसंख्येदास्यतियोनरः ॥ ५१ ॥
 रत्नोत्तरणमालानि (नागलोकं) सयास्यति ॥ सार्धशतेसांगवेदानुच्चरन्ना-
 दरात्तदा ॥ ५२ ॥ (सद्विप्रजन्म) संप्राप्यसर्वेषांसमवेन्महान् ॥
 पञ्चपञ्चाशदधिकशतसंख्याकवेश्मनि ॥ ५३ ॥ अनेकस्वर्णदातायः
 (कौबेरलोक) मामुयात् ॥ सप्तपञ्चाशदधिकशतसंख्याकवेश्मनि ॥
 ॥ ५४ ॥ पतिभक्तियुतानारी (पतिसालोक्य) मामुयात् ॥ एकोनप-
 टिसंख्यायुक्छतसंख्येकरोतियः ॥ ५५ ॥ अष्टकान्वष्टकादीनि
 (पितृलोकं) सगच्छति ॥ एकपष्ट्युत्तरशतेधर्मसूक्ष्मंविचायन् ॥ ५६ ॥
 यश्चरेत्सतुधर्मात्मा (यमलोके) महीयते ॥ सप्तपष्ट्युत्तरशतेयुद्धान्नापसर-
 न्मृतः ॥ ५७ ॥ सूर्यमण्डलभेदीसन् (वीरस्वर्ग) गमिष्यति ॥ एको-
 नाशीतिसहिनशतसंख्याकमंदिरे ॥ ५८ ॥ संसारेयउदासीनःस (विरक्तो)
 जन्यजन्मनि ॥ पञ्चाशीत्युत्तरशतसंख्याकेशिवमंदिरम् ॥ ५९ ॥
 जीर्णमुद्धरतेयोसौ (ईशानलोक) भक्षते ॥ अष्टाशीत्युत्तरशतसंख्याकेश्मनि
 ध्रुवम् ॥ ६० ॥ (इंद्रलोक) मवामोतिबहुयागादिक्रन्तरः ॥ एकयुङ्ग-
 वतिशतसंख्याकेसदनेनरः ॥ ६१ ॥ सर्वदातिथिपूजापारतो (ज्जैर्लोक)
 मामुयात् ॥ त्रियुग्द्विशतसंख्याकेह्यनेककपिलागवाम् ॥ ६२ ॥
 दानंयःकुरुतेमर्त्यःस (गोलोके) महीयते ॥ नवयुग्द्विशतेमर्त्यःसत्कर्माणि-

करोतियः ॥ ६३ ॥ ईश्वरप्रीतिमन्दिच्छन् (तत्त्वमार्ग) सर्वर्तवे ॥
 दशयुग्दिशतंगेहमारभ्यासतमंशृणु ॥ ६४ ॥ क्रमेण(सद्गुरुपा) (विद्याचाग
 मिकी) सती ॥ (निगमब्रह्मविद्या) च (योगारूढ) स्ततःपरम् ॥ ६५ ॥ योग
 भ्रष्टोयदिभवेत् (तत्त्वमार्ग) पुनःपतेत् ॥ (मन्त्रयोगो) (ज्ञानयोग) एवं-
 सप्तगृहाणिवै ॥ ६६ ॥ सप्तदशाधिकशतयुगसंख्याकेमस्करीभवेद्यस्तु ॥
 वर्जितधनसुतदारः (सत्येलोके) महीयतेमनुजः ॥ ६७ ॥ अष्टादशा-
 धिकशतद्वितयेनिकायेश्रीफाललोचनपदांबुजदत्तचेताः ॥ योवीरशैवइ-
 तिसंप्रथितोधरित्र्यां (कैलास) मेतिविबुधादिभिरप्यगम्यम् ॥ ६८ ॥
 एकोनविंशतियुतद्विशतेगृहेस्मिन्यो (वीरवैष्णव) इतिप्रथितोभवेत्सः ॥
 श्रीशंखचक्रपरिकर्मितबाहुमूलो (धैकुण्ठलोक) मुपयातिसुरैरलायम् ॥
 ॥ ६९ ॥ विंशोत्तरद्विशतकमारभ्यैकादशालयाः ॥ (नामस्मरण)
 (नादानुसन्धाना) (ऽर्चन) (दासता) ॥ ७० ॥ (राजयोगश्च)
 (श्रवणं) (मननं) (ध्यान) मेवच ॥ (साक्षात्कारः) ततःपश्चात्
 (संसारस्यविमोचनम्) ॥ ७१ ॥ (आनंदानुभवः) पश्चात्रिंशद्युक्तशत-
 द्वये ॥ एकत्रिंशोत्तरशतद्वये (ऽङ्कित) विलेखनम् ॥ ७२ ॥ द्वात्रिंशदुत्त-
 रशतद्वयमेहादधोच्यते ॥ गृहाणिपञ्चक्रमशः (पादसेवाप्रपत्तिका) ॥
 ॥ ७३ ॥ (सालोक्यं) चैव (सामीप्यं) (सारूप्यं) चततःपरम् ॥
 पट्त्रिंशदुत्तरशतद्वयसंख्यगृहेन्तिमे ॥ ७४ ॥ (देवीसायुज्यमुक्ति)
 श्वनात्रकार्याविचारणा ॥ अत्रैवपाशकस्थानांविदूनामपिलक्षणम् ॥
 ॥ ७५ ॥ पाशकत्रितयेनाद्यचतुःपार्श्वयुतेनवै ॥ पुष्पसंख्यापतेदत्रह्ये-
 कमारभ्याविंशतिः ॥ ७६ ॥ शालीवाहशकेन्धिवेदमुनिभूतसंख्येपूर्वप-
 ष्वितेष्वयप्रोद्यतचित्रज्ञानुमधुमासेशुक्रपक्षेतिथौ ॥ पंचम्यांबुधवासरेविर-
 चितंसायुज्यमुक्तिप्रदं देव्याःरुष्णमहीभुजास्तुलिखितंसंकीडतामिष्टम् ॥

२७ अथैतच्चित्रपटनिर्माणप्रकारः-

देवीसायुज्यसंप्राप्तिक्रीडनेरचितान्यथः ॥ सद्मानिसर्पगत्यैवद्रष्टव्या
 निमनीपिप्तिः ॥ १ ॥ प्राङ्पश्चिमंपोडशवीथिकाःस्युर्दक्षोत्तरेपञ्चदशै-
 वचास्मिन् ॥ राजांकितंसंलिखितंपठेयःगृहैरथोपंचमिरादरेण ॥ २ ॥
 अधोवीथ्यांपंचदशकोष्ठाविस्स्युरनुक्रमात् ॥ ३ ॥ एवमूर्ध्वंपंचदशवी-
 ध्यस्स्युस्तुक्तकोष्ठकैः ॥ एकाशोर्ध्वकोष्ठानित्वेकवीथ्यांभवन्तिच ॥ ४ ॥
 संहत्यपट्टत्रिंशदुत्तरशतत्रयकोष्ठकम् ॥ यज्जन्मपेक्ष्यतेसर्वैःप्रारभ्यंकी-
 डनंभवेत् ॥ ५ ॥ तस्मात्तत्रस्वस्वशारानेकीकृत्यविनिक्षिपेत् ॥
 प्रमिद्धाक्षक्रीडनवदन्यज्ज्येयंविचक्षणैः ॥ ६ ॥ अक्षत्रयंभवत्यत्रचतुरश्रं
 मुशोक्तनम् ॥ पार्श्वेषुस्युस्सुमान्यत्रत्रिष्वेकद्वित्रिसंख्यया ॥ ७ ॥
 चत्वारिपञ्चपट्टचैवाष्टसत्तैकादशस्मृताः ॥ एकैकपार्श्वसर्वेषानिस्सुमं
 संप्रकीर्तितम् ॥ ८ ॥ यावन्तःक्रीडकास्सन्निरारास्तावन्तएवाहि ॥
 विभिन्नलक्षणाःकल्प्याःक्रीडाकुशालिस्सन्वृतम् ॥ ९ ॥

कन्दपद्यदरूपवादटीकु-

श्रीविररूपधराधिपपावनसद्धर्मकर्मफलगळ्यारिपम् ॥ श्रीविवारिपुडेने-
 मुजनरुडेवियसायु-पवैवकीडेयरचिपम् ॥ कारणनूराहिवुनुराहकार्यगळ्ळदि-
 प्पत्नात्कुतोरुवसद्गुरुमोदलागारिसालिचूरमुवत्तारेमनेगळ् ॥ १ ॥ (सीसप्यम्)-वन्द-
 रिधदिनेदुहोदिरुवमनेगळ्ळिनिदकार्यकारणविदुपेदेवे ॥ वरगुरद्रोहिगेवरुदागळे
 शूलनरकनृतवनाटेनरककिमियु ॥ २ ॥ सत्युर्दानद्वगध पतनवैस्वामिगतिद्रोहिगे
 महारारिवेयहुदु ॥ तन्देतापिगेद्रोहितानामरौरवतु सद्भिन्नद्रोहिगहुदुतपन ॥
 विद्यादिगर्भसलुविमराक्षसनधिकवार्यपेक्षयगैयलवपिशाच ॥ ३ ॥ तामसाह-
 कारियामेराक्षस राजहेळनवमाडेकुम्भीपाकवुधोरियभण्डारकेद्रोहवनुमाडिदेरेदो-
 रबुदवनिगेकालसत्रनरक ॥ राजदूषणेनेप्यलसिपत्रवातनिगेरानद्रोहिगेसहायवाटरव-

गेसंघातवै ॥ ४ ॥ राजदाराद्यपेक्षिगेलंघिसदेबहुदवनिगन्धतमस्सु ॥ उत्तमद-
 जातिपल्लिहुष्टिमयवंकुडियेमतवंगैवतरणियनुवनरक हदिनारनेयमनेयुमोदलागिमुव-
 नुमेनेयकारणकार्यवनुपेळ्वेनु ॥ ५ ॥ भूतदयेइल्लदडेमुरुडशिलेयागुवनु ॥ निद्रेय-
 नुगेडसिदडेतिगणेयहनु ॥ ६ ॥ ज्ञानवनुताहोदिहीननागिरलुण्णे ॥ मानवदे-
 वतास्मरणेइरदे ॥ ७ ॥ गानवनुमाडेदडेतानहनुजीरुण्डेकेळनृतज्योतिषनपेळेगोळि ॥
 देवालयददीपगेडियागेपतङ्गयाववनु ॥ ८ ॥ धान्यचौर्यगळमाडिजीविपनोहेगणद-
 चेतनवहोदुवनुलोककण्टनागेचोळुनिजवु ॥ हिडिदपट्टंग्यायादिंविडदेइरलवनेयुडुवागि-
 बहुकालनडेयुतिहनु ॥ ९ ॥ स्वामिद्रोहेकेतानुसहाप्यवनुमाडेकीचपालनहकिकी-
 लुवाळु ॥ पतिगेविषवन्निदृसतिगेवोतियजन्मसततवौतनवुंडुसागुववगे ॥ १० ॥ भ्रमरज-
 न्मनुनोडलमितधनगळषळिममतेयिसद्भयवमाडदिरलु ॥ जेनुहुळुवागुवनुजीविगळि-
 गन्नकेतानुकण्टकनागलवनुनोणवु ॥ ११ ॥ तानुवळ्वेयवनागिदययिल्लिदिरेनारि
 मानवगेसच्छिलेयभाववहुडु ॥ भूवत्तवंदरिंमोदलागिनाल्वत्तरदेनेयमनेगळनुयैदिर्ष-
 कार्यकारणगळनुकाण्वन्तेपेळ्वेनु ॥ १२ ॥ केळुबुदुनीविदनुकिवियकोदुडु ॥
 दानकण्टकतोदवेलियागुवनुविषहदयसर्पनागिरुवनोडु ॥ १३ ॥ अविवेकदलि-
 मुळुगेकपेयागुवचाडिहेळिजीविसेमरयनिवने ॥ यहनुमदुवेकण्टकबेकुचदुरेवअनेपिंद
 वदुकेनरियागुवनुमतियनीगिबदुकेबहुदेनगूवे ॥ १४ ॥ पापदिंज्ञानिगळकण्डुकाणदे-
 इरलुकपटदिंदपादपेयागुवनु ॥ पररअन्नवनुण्डुवालेधायसवंनचौर्यदलिबालेतील-
 नवनलिदु ॥ १५ ॥ पररनुबैप्येनायियागुवनवनुनरननोडु ॥ नीरिनल्लिननरुगळ
 नितुहिंसेयगैयेमोसळेयागुवतन्नमोसदिंद ॥ १६ ॥ तीर्थयात्रेगेजनरुतिरुगेनिंदि-
 सेकूर्म सार्थकदकर्मदलिमतनागे ॥ अजगरनुवंशगळनवनपेक्षिसलेतेयुद्रिजवरनेनोडि
 दनुविशदवागि ॥ १७ ॥ नाल्वत्तरारनेनडेवमनेमोदलागियरवनुमनेगळलिवरदु-
 इरुवकार्यकारणगळनु ॥ काण्वन्तेपेळ्वेनुसर्बदोकेळुबुदुसकलननरुमुदिंदनलियुत-
 बेग ॥ १८ ॥ मोहहेचुतवरलु कुदिवकामियुसततगुव्वच्चियहनु ॥ अविवेकदलि-
 शास्त्रगळनोदेरासभनु डांभिकध्यानवनुमाडेबकनु ॥ १९ ॥ बारिविरक्तनुकरडियरिदप
 ऋदकालज्ञानवुसुरलुकेळियागुवनु ॥ उत्तमदकुलदलिपुष्टिमांसवतिन्नलितलवता-
 म्याके ॥ २० ॥ ईपरियनोडुखीयरनुबलदिंदकेडिसेकोडमुसुकवनु ॥ खीयरिगेसङ्गवंति
 रुगिपगळुमाडलवनुकपोत ॥ २१ ॥ माडेहोनाचारवनुवानरनुण्डमनेगेरडवगयेटगरा-
 गुवनु ॥ बहलुत्तमदजातियालिपुष्टिनाट्यदिंयावनरनुबदुकुवनोनविलवनुमनुजतन्होष्टे-
 यनुतानेहोरेदरेसूकरदजन्मवु ॥ २२ ॥ दुर्बलरवरदिंददुःखगंसलुगिडग ॥ हिरियरनुनोडि
 शठणेइंदनडेवेवन्टेयागुवकण्डवरमनेयमुरिदुतनमनेकट्टेगीजगनुमरुलुतनदिम् ॥ २३ ॥
 अरुवत्तवन्दरिदमुन्दागियप्पत्तरदेनेयमनेगळनुयैदिर्षकार्यकारणगळनु ॥ कमलमुसिपे-

लुवेनुमुर्द्धिदनीकेलुमोदलागि ॥ २४ ॥ कालाडिकुदुरेशुंगारचेष्टेगळलिसर्वदानिरतकोगिल
 युतानेयहतु ॥ सुजनरलिदोषवगेयुवनेतानेशिवंगि ॥ २५ ॥ दोडुवरगर्वाद्दूषिसुवनकोण
 नागव ॥ जीवकोटिदण्डनेयलिनिरतनादरेकटुकनिजवेयवनु ॥ २६ ॥ शम्भुमन्त्रभ्रष्टशरभ
 नवनुपरार्थवागिनामस्मरणेमाडेगरुड ॥ विष्णुमन्त्रभ्रष्टभेरुण्डनुपरार्थवागितीर्थयात्रेय-
 माडलंचेव्याटे ॥ २७ ॥ यन्त्यासक्तव्याळियागुवमार्गतापिनडदरेहोलेयसत्य ॥ कर्मा-
 चरणेयल्लिचपलमृगजाणेनूरनेहुलियु ॥ मतिथिल्लदेतनेगेपररबुद्धिइंदर्ज ॥ विसेशुकनु ॥
 तिरुगिदरेमदहेचिगजनुसालैदायितुगणेनमाडेआरसाले ॥ २८ ॥ पत्तरारानेयमने-
 यल्लिपतियजरियुवनारिमाळियहळु ॥ ईसालेल्पत्तरेळनेयमनेयल्लियाचारहाननादव-
 नेशूद्र ॥ २९ ॥ इल्लियम्भत्तोदरल्लिपतियंविट्टुपरपुरुपरनुतानुपडेथेविधवे ॥
 इल्लियम्भत्तरालिदेवियमन्त्रभ्रष्टनादरेसिहभाववहुदु ॥ ३० ॥ यम्भत्तरैदरलियन्य-
 पुत्रनेडिपडलसूयेयनवळुवश्रेयहळु ॥ यम्भत्तुइदरमेलेवम्भत्तनेमनेयोळुविट्टुना-
 चिकेयनुवीदियोळसोगासितिरुगे ॥ वेदयाजन्मविल्लितोभत्तरलिवावेइल्लेदरमिसलवनपुंस
 कनु ॥ ३१ ॥ येळनेसालिनल्लिरुवतोभत्तेळरलिलोभियांगनररलिवेइयनु ॥ इल्लि-
 तोभत्तेटरल्लिसाधुवेयागिज्ञानविल्लेदरलुतानुगोवु ॥ ३२ ॥ तोभत्तुभंभत्तुतोरुवमने
 यल्लितानुमाडिदणुपक्षीणवागेमनुज ॥ यन्टनेसालमनेनूरवंभत्तरल्लिसात्विकनहंका-
 रियागेविमनव ॥ ३३ ॥ नूरहदिनेळनेयमनेयल्लितासकामनेयागितपसमाडेराजनु ॥
 ओंभत्तनेयसालिमल्लिनूरइप्पत्तेदरल्लितोपुहाकिसिदडवायुलोक्वु ॥ इल्लिवनिते-
 नूरिप्पत्तपण्डरलिकेरेकोळवनेलसिराचिसेवरुणलीकवुमुन्दे ॥ ३४ ॥ इरुवनूर्मुवत्त-
 वन्दरलिनीचदेवतेयभजिसोनिहंतिथिलोकवहुदु ॥ इयुहत्तनेसालुनूरमूवत्तारुतोरुवल्लिता-
 नुरत्नाभरणदानवनुमाडिदरेनागलोकवुवहुदु ॥ नारिकेळे-इल्लिनूरवत्तरल्लि-
 सांगाध्ययनवनुमाडेसाडिमवरुकेळु ॥ ३५ ॥ सालुह्योदरल्लिसल्लुवनूरैवत्तैदरलि
 बहुधनमोदटिरुपुरुषगहुदुकुवेरलोक ॥ नूरैवत्तेळरलिपतिभक्तियाणिसिमाडेसति-
 गेपतिसालोकयसलुवनूरैवत्तरांभत्तनेदरलिवपुवादिदु ॥ ३६ ॥ अष्टकान्वष्टकगळनु-
 माडेपितुलोक ॥ नूरअरवत्तोदतोरुवल्लिधर्मसूक्ष्मवतिळुदुतानेडयेयमलोक ॥ हचेरड-
 नेसालुपडदुइरुवनूरअरवत्तेळतोरुतिहमनेयल्लिकदनदल्लिहिमेददवनुमडियलवगेविर-
 स्वर्गवहुदु ॥ ३७ ॥ नूरेप्पत्तोभत्तरलिससरवित्तविडलुअवनहननुसुविरक ॥ हदिमूने
 यसालिनल्लिनूरैभत्तरल्लिपैदुशिवनदेवालयवुजीर्णवागिरतिरलुद्धारवनुमाडलुवहुदुवगे
 ईशानलोकवु ॥ मनेनूरभत्तेटरलि-वहळयत्तपागादिगळनुमाडलिट्टमलोक्वरनुद
 वानिगे ॥ नूरतोभत्तवन्दरल्लितोपदिवातिथिपूजेयमाडलमिलोकवुवहुदु ॥ ३८ ॥
 सालुहदिनात्करालिसन्धिसिरुवइष्टरमूनेयल्लिबहुकपिलगोदानदिंगालोकतानेवहुदु ॥
 इनूरैवंभत्तनेदरलिसकर्मगळमाडलीश्वरापणवुद्धिइन्दवत्तत्त्वभाववनुपडेव ॥ हदि

नैदनेयमनैदनेसालिनल्लिनूरहदिनेदनेयल्लिषणत्रयवनिल्लिवर्निसलवगेसत्यलोकवेवहुदु
 सत्यावागि ॥ ३९ ॥ इन्नूरहदिनेदनेदरलिवीरशैवनेयोगेविमलकैलासलोक ॥ इन्नूरहत्तुमत्ति
 न्नूर्वाभत्तरलिवीरवैष्णवनागेविपुलवैकुण्ठलोकवामनुजनिने ॥ ४० ॥ दोरेवुदि-
 दिन्नूरहत्तनेयसद्भूरुकाक्षनेमुख्यवागि ॥ देवियसायुज्यविरुवमनेपर्यतविरुविदिप्प-
 त्नात्कुविवरवागि ॥ ४१ ॥ इदरपरिगळपेळ्ळंबनीवुकर्मादिदेकळिसद्भूरुकृपागमदस-
 दियेयु ॥ इल्लिनिगमव्रह्मविधेयोगारूढमत्तेयोगभ्रष्टमन्त्रयोग ॥ ४२ ॥ ज्ञानयो-
 गवुमुन्देतानेनामस्मरणेनादासन्धाननल्लिदुनोडळ ॥ अर्चनेयुदासत्वरजयोगश्रवणमनन
 निदिष्पासनमत्तेसाक्षात्कारसंसारविमोकानन्ददनुभववुस्वांकितवु ॥ पादसेवामपत्ति-
 सालोक्यसामीप्यसारूप्यसायुज्यमुक्तियंत्र ॥ ४३ ॥ नूरमुवत्तुमेलारुमनेगळनोडे-
 शूलनरकवेपुच्छसर्पगतिरिगणितेसायुज्यफणवु ॥ लोकभेदगळ्ळुनोडिजातियन-
 रकगळभेदगळसंख्येगळ्ळुपेळ्ळे ॥ ४४ ॥ कैलासमोदलागिकेळ्ळत्तत्त्वमार्गात् ॥
 ऊर्ध्वलोकदमनेगळोट्टुमाडे ॥ ४५ ॥ पदिनेळ्ळुमनुजनेमोदलागियेपिशाचपदपर्यत-
 दलिमनुजभावभेदगळसदनगळ्ळवरदिहवु ॥ हदिनेळ्ळुगोविर्निमोदलागिकुरितुनोडळ
 शिलेयपरियंतरवुतिरियक्जन्तुगळमनेगळिहवरवत्तुयणिसिनोडळ ॥ ४६ ॥
 शूलनरकवेमोदलुगोण्डुवैतरणियनुकडेयोळेणिसिलुहचैरडुमनेगळ्ळ ॥ नोटकरेके-
 ल्लिइयाटकेडाळगळ्ळुनात्कुपट्टिनमूरनंदिनीवु ॥ ४७ ॥ वन्दरिन्दिप्पत्तरवारिगेत्तप्पदे-
 नोडिइल्लिलेखवन्नुहाकिकोंडाडि ॥ शालिवाहनशकवुसाविरदयेळ्ळनूरनत्वत्तरेदकेसत्त्व-
 चित्रभानुसंबत्सरवपडदचैत्रदशुद्धपञ्चमियुधवाररंजिसिरुवशुभवाद्दिवसदलिसभेय
 वरु ॥ मेळुवापरियिदधरेयाल्लिरुवनररुनारियरुसन्मार्गविरिवेत्तश्रीकृष्णपरणीन्द्रारचिसि
 रुवसरसवादश्रीदेवियसायुज्यवैवुवाटवाचन्द्रतारकमार्गारितुनोडि ॥ सततसन्तो-
 पदिंदाडिनीवुमुखदलाडिदननकेशुभवुवहुदु ॥ ४८ ॥

(टीकु)-ईरीतियादचतुरश्राकृतिपठवञ्चुनिर्माणमाडुवदके हदिनारुसालुमनेगळ
 लेखदक्रम-चतुरश्राकृतिपठकेवदुदुमनेगळ्ळइन्नूरमूवत्तारु ॥ केळगणशूलनरकवन्दने
 सालुमोदलागिहदिनेदनेसालुवारिगेसालुवन्दकेमनेगळ १५ रळु मनेगळ २२५ । मेळ-
 णदेवीसायुज्य १६ नेसालु अंकितदमने १ सह ११ । वदुदु सालुगळ १६ के वदुदु
 मनेगळ २३६ ॥

इंचतुरश्राकृतिपठके डाळगळ लेख-नखसंख्ये मेरिगे २० के
 डाळ १ के पट्टु ४ के पट्टु १ के लेखविल्ल । फडमे पट्टु ३ रळि पट्टु १ के
 १ । पट्टु १ के २ । पट्टु १ के ३ । डाळ १ के पट्टु १ के लेखविल्ल ।
 फडमे पट्टु ३ रळि पट्टु १ के ४ । पट्टु १ के ५ । पट्टु १ के ६ । डाळ १
 के पट्टु १ के लेखविल्ल । फडमे पट्टुगळ ३ रळि पट्टु १ के ७ । पट्टु १ के
 ८ । पट्टु १ के ११ । ईडाळगळ ३ रिंद १ रिंदहिडिदु इप्पत्तरवारियु लेखवी-
 ल्लुत्ते । चतुरश्रदेवीसायुज्यदाटके ईडाळगळ ॥

ई देवीसायुज्यमुक्तियाटदचतुरश्रपटदल्लिकारणदमनेग-
 लुनूराररल्लियुकन्नडमातुगळअक्षरगळनुवरेयतक
 रीतिसर्पगतिरियिकेळगेवामभागदिन्दमेलकेलेक्ख-

ईलेखदमनेगळुकेवल- कारणदु	ईलेखदमनेगळुके- षचित्रादकार्यदु	ईलेखदमनेगळुकेवल- कारणदु	ईलेखदमनेगळुके- षचित्रादकार्यदु
१३४ गुरुद्रोहिगे शूलनरकमाप्ति	१	२०७ उत्तमजातियल्लि हुट्टि मुरा-	
१९९ असत्यवस्तुदिदरे नरकक्रिमि- माप्ति	२	पानवंमाडिदरे वेतरणी नरक- माप्ति	१५
१७४ सत्पुरुषरं निन्दिसिदरे अधःपतन- नरक माप्ति	३	८७ भूतदयविल्लदे इदरे मुरुडु- शिलेय जन्म	१६
१८७ स्वामिद्रोहिगे महारौरव नरक माप्ति	४	८८ निद्राभंगवं माडिदरे तिग णेष जन्म	१७
१८९ मातापितृद्रोहिगे रौरव नरक- माप्ति	५	८६ ज्ञानवस्तु होंदि व्यर्थवादरेवण्णे जन्म	१८
१२२ मित्रद्रोहिगे पतननरक माप्ति	६	१७० देवतास्मरणे इल्लदे गानवं माडिदरे जीरुण्डे जन्म	१९
१५८ विद्या अहंकारियादरे वृक्षरा- क्षस जन्म	७	१४९ अबद्धज्योतिषवं हेळिदरे पळी जन्म	२०
१०३ अत्यपेक्षियादरेपिशाचजन्म	८	१६४ देवालयददीपवं कोडीसिदरे पतंग जन्म	२१
९३ तामसाहकारियादरे राक्षस जन्म	९	१२६ धान्यचौर्यवं माडिदरे हेग्गण- जन्म	२२
१५३ राजहेलनव माडिदरे कुंभी- पाक नरक माप्ति	१०	१०८ लोककण्टकनादरे वृश्चिकजन्म	२३
१४६ राजभण्डारद्रोहिगे कालसूत्र नरक माप्ति	११	१०४ अन्यायादि हिडिदपट्टुविडदे- इदरे मोषिकाजन्म	२४
१६३ राजदूषणेयं माडिदरे असि- पत्र नरक माप्ति	१२	११८ स्वामिद्रोहकेसहायनादरे फीचपालहकीजन्म	२५
१४० राजद्रोहिगे सहायनादरेसं- घातनरक माप्ति	१३	१६० पतिगेविषवात्रिकिदर वोली- क्यातनन्म	२६
१७२ राजदारापेक्षिगे अन्धन्तमो नरक माप्ति	१४	१५२ नित्यमं औतनद उटवं माडिदरे	

अमर जन्म	२७	दिशिदरे कूर्मजन्म	४३
८० धनवं संपादिसि सद्रयवं मा- हदे इहरे जेनुह्लुविन जन्म	२८	११६ सत्कर्मानुष्ठानलि मन्दबुद्धि- यादरे अनगरजन्म	४४
७८ अन्नकण्टकनादरे नोणविन जन्म	२९	१४८ वंशापेक्षियादरे लतेजन्म	४५
७९ बह्लेयवनागि दयविल्लदिहर नोणविन जन्म	३०	११४ सदाकामियादरेगुब्बच्चिजन्म	४६
१०० दानकण्टकनादरे तौटद वे- लीजन्म	३१	१९५ विवेकविल्लदे शास्त्रवचोदिदरे गर्दभजन्म	४७
११० विषहृदयनादरे सर्पजन्म	३२	१४७ डांभिकध्यानवं माडिदरे बक जन्म	४८
१६८ विवेकविल्लदे स्नानवम्माडि- दरे मण्डूकजन्म	३३	२०६ बरीविरक्तनादरे करडीजन्म	४९
१३९ चाडीहेळिकोंडु जीविसिदरे मत्स्यजन्म	३४	१३७ अपहृत्कालज्ञानवं हेळिदरे कोळीजन्म	५०
९६ विवाहकण्टकनादरे बेरु जन्म	३५	१९६ वृत्तमजातियलि हुट्टिमांसभक्ष णवं माडिदरे म्याकेजन्म	५१
१०२ अतिवश्वनेपिन्द नहदरे नरी- जन्म	३६	१८० बलात्कारदिं स्त्रीयं केडशिदरे कोंडुमुसुकिनजन्म	५२
१०६ बुद्धिइल्लदे बहुकालजीविसि- दरे गूवेजन्म	३७	११२ दिवा स्त्रीसंगवं माडिदरे कपो तजन्म	५३
१३८ ज्ञानिगळंकण्डु काण्डन्ते नह- दरे वृक्षजन्म	३८	१६६ हीनाचारवं माडिदरे वानर जन्म	५४
१२० परात्रभक्षणेपिन्दजीविसुवव- निगे कागेजन्म	३९	१९७ बुण्डमनेगेरहनु वगेदरे ठगर जन्म	५५
१९८ अन्नचौर्यवं माडिजीविसिदरे तोळजन्म	४०	२०१ उत्तमजातियलि हुट्टिनाट्यदिं जीविसिदरे नविलुजन्म	५६
१७१ कण्डवरत्नेल्ल बैदरे नायि- जन्म	४१	१७५ तन्न होट्टेयसुताने होरदरे सूक रजन्म	५७
९२ नीरिनालि जनहिंसैयसुमाडि- दरे मोत्तळेजन्म	४२	९१ दुर्वेत्तरसुबलात्कारदिं दण्डिशि दरे गिडुगजन्म	५८
१७८ तीर्थयात्रेयं माडिदवरनु नि-		१८१ हिरियरत्तोडि शयतेपिंद नहदरे वंटेजन्म	५९

१०५ कण्ठवर मनेयमुरिदु तन्नमने यशुकष्टिदरे गीजगजन्म ६०	१२१ पतियविट्टुपरपुरुषन अपे क्षिशिदरेविधवाजन्म ८१
१३२ कालाडियादरे अश्वजन्म ६१	२०८ देवीमन्त्रोपासनाभ्रष्टनादरे सिंहजन्म ८३
१७६ शृगारचेष्टेयोळ् सदानिरतनादरे फोगिलेजन्म ६२	१३५ अन्यरमकळन्नोडिअमृषेपट्टे बञ्जेजन्म ८५
१९४ सज्जनराल्लि क्रोधव माडिदरे शिवगीजन्म ६३	१५६ नाचिकेयिल्लदे वादियल्लि सोगसि निन्द तिरुगिदरे वेदयानजन्म ८९
१८२ गर्वादिदोडुवर दूषिशिदरे फोणजन्म ६४	१२९ वावेयिल्लडे सम्भोगव माडिद रे म्पुसकजन्म ९०
१५४ जीवदण्डनेयल्लि सदा निरत- नादरे कटुकजन्म ६५	१३० लोभियागि शेरेगे पातुमारि दरे वेदयजन्म ९७
१९२ शैवमन्त्रोपासनाभ्रष्टनादरे शरभजन्म ६६	१८६ साधुवागि ज्ञानविल्लदे यिदरे गोणजन्म ९८
२०२ परार्थवागि नामस्मरणेय मा- डिदरे गरुडजन्म ६७	१९० तामाडिदुपुण्यवृक्षीणवादरे मनुष्यजन्म ९९
१८४ वैष्णवमन्त्रोपासनाभ्रष्टनादरे गण्डभेरुण्डजन्म ६८	१४४ सात्विकाहकारियादरे ब्राह्मण जन्म १०९
२०४ परार्थवागितीर्थयात्रेयमाडिदरे हसनजन्म ६९	१४२ सकामनागितपस्त माडिदरे राजजन्म ११७
१६२ मृगयासक्षियाल्लि सदा निरत नागिदरे व्यालीमृगजन्म ७०	१०१ तोपुहाकिदरे वायव्यलोक प्राप्ति १२५
१९३ मार्गतामिनडदरेअन्त्यजन्म ७१	१०७ कूपतटाकादिनिर्माणव माडि दरे वर्णलोकप्राप्ति १२८
९४ सत्कर्मोचरणेयल्लिचापलपट्टे हुल्लेजन्म ७२	५९ नीचदेवताउपासनेय माडिदरे नेर्ऋत्यलोकप्राप्ति १३१
२०० कुरनादरे ध्यामजन्म ७३	८४ अनेकरत्नाभरणदानव माडि दरे नागलोकप्राप्ति १३६
२०५ स्वबुद्धियिल्लदे परबुद्धिधि जी विशिदरे शुक्रजन्म ७४	१११ सांगवदाध्ययनवमाडिदरे सट्टिमजन्म १५०
१२४ मदहेचित्तिरुगिदरे गजजन्म ७५	१३३ अनेकाहिरण्यनाभषमाडिदरे
१२७ गण्टननु जरुदुनुडिदरे माळा जन्म ७६	
१८३ आचारविहीननादरे शूद्रजन्म ७७	

कुबेरलोकप्राप्ति	१५५	० योगधष्टनादरे तत्त्वमार्ग	२१४
११९ पतिभक्तिं माडिदपतिप्रतेगे		० मन्त्रयोग	२१५
पतिसालोन्मयापति	१५७	० ज्ञानयोग	२१६
८२ अष्टकान्वष्टकादिकर्मगणं.भ-		१६९ ईषणत्रयवं वर्जिशिदरे सत्य-	
क्तिपिं माडलु पितृलोकप्राप्ति	१५९	लोकप्राप्ति	२१८
१२६ धर्मसूक्ष्मवं तिलिदु नडदरे		१७३ वीरशैवनादरे कैलास लोक	
यमधर्मलोकप्राप्ति	१६१	प्राप्ति	२१८
१५१ युद्धदल्लिहिम्मेष्टेदेमृतनादरे		१७७ वीरवैष्णवनादरे वैकुण्ठलोक	
वीरस्वर्गप्राप्ति	१६७	प्राप्ति	२१९
११५ संसारादिं उदासीननादरे विरक्त-		० नामस्मरणे	२२०
जन्म	१७९	० नादानुसन्धान	२२१
१४१ शिवालयवं जीर्णोद्धारवं माडिदरे		० अर्चना	२२२
ईशानलोकप्राप्ति	१८५	० दासत्व	२२३
१६५ अनेकयज्ञयागादिगळं माडि		० राजयोग	२२४
दरे इन्द्रलोकप्राप्ति	१८८	० श्रवण	२२५
१४५ सदा अतिथिपूजेयं माडिदरे अग्नि		० मनन	२२६
लोकप्राप्ति	१९१	० निदिध्यासन	२२७
१४३ अनेककपिलागोदानवं माडि-		० साक्षात्कार	२२८
दरे गोलोकप्राप्ति	२०३	० संसारविमोक	२२९
११३ ईश्वरप्रीतियागि सत्कर्मचर-		० आनन्दानुभव	२३०
णयंमाडिदज्ञानिगेतस्त्वमार्ग	२०९	० अंकितदमनेदोड्डु	२३१
० सहस्रकृटाक्ष	२१०	० पादसेवामपत्ति	२३२
० आगमसद्दिद्या	२११	० सालोन्मय	२३३
० निगमब्रह्मविद्या	२१२	० सामीप्य	२३४
० योगारूढ	२१३	० सारूप्य	२३५
		० देवीसायुन्यमुक्ति	२३६

इमेरे-ईपठदअंकितदमनेगळलि क्रमवागि वरेयतकहु ॥

ई देवीसायुज्यमुक्तिप पगडे आटके कार्यदमनेगळु १०६ कारणगळमनेगळु १०६
सहुरुकटाशादि अंकितदमने १ सहमनेगळु २४ । वट्टु मनेगळु २३६ । ई आटके नात्कुप
टिनडाळगळु मूरु । ई डाळगळलि नखसंरुयेयन्ते वंदरिद िडिडु इप्पत्तुसंरुयेगळव
रिगेवाळवते गुरुतुमाडिकोडाडुवदु ॥

२८ अथ लिङ्गाकृतिदेवीसायुज्यमुक्तयक्षक्रीडाविवरणम्-

पृथग्वीधित्रयेधस्तात्कोष्ठान्येकोनविंशतिः ॥ वीधिद्वयेसप्तदशततः
पञ्चदशोपरि ॥ १ ॥ वीध्यामुपरिकोष्ठानिस्यूरम्याणित्रयोदश ॥
एकादशस्युःकोष्ठानिर्वीध्यामुपरितत्परे ॥ २ ॥ ऊर्ध्वभागेद्वयोर्वीध्योः
कोष्ठानिस्युःत्रयोदश ॥ पृथक्तदूर्ध्ववीध्योःस्युर्द्वयोरेकादशक्रमात् ॥
॥ ३ ॥ पृथक्तदूर्ध्ववीध्यांतुकोष्ठानिस्युस्त्रयोदश ॥ तदूर्ध्वस्युस्ततद-
शवीध्यांकोष्ठानिसंलिखेत् ॥ ४ ॥ ऊर्ध्वार्ध्ववीधिक्रमशःषोडशद्वादश-
क्रमात् ॥ कोष्ठानिकल्प्यान्यत्रेति क्रीडामुकुशलैस्समृतम् ॥ ५ ॥
पूर्वाक्ताक्षक्रीडनवत्क्रीडैयंकथिताद्युधैः ॥ अक्षाश्चात्रत्रयोजेयानिस्मुमा-
एकपार्श्वतः ॥ ६ ॥ पार्श्वत्रयेतुक्रमशःद्वित्र्येककुसुमःपृथक् ॥ एको-
क्षोन्यस्तथाज्ञेयोदशसप्तचतुस्सुमः ॥ ७ ॥ त्रयोदशतथापंचदशचैवं-
चतुर्दश ॥ मुमान्यत्रसुविज्ञेयानीतिचाक्षविचक्षणः ॥ ८ ॥ शाली-
वाहशकेपुवाणमुनिभृसंग्येपुवपेप्वथोयातेप्वद्यजयावहेविजयनान्यद्वे-
कृतौमैप्मके ॥ आपाटेसितपक्षकेभृगुदिनेचैकादशीमंयुतेश्रीलिङ्गाकृति-
मातनोदिममिहश्रीऋण्णभूवल्लभः ॥ ९ ॥

चतुरश्राकृतियाद देवीसायुज्यमुक्तिआटद पटवदु शिवालिङ्गाकृति-
यागि रचिशिविस्वटके पटवदुरचिसुवदम-डाळगळलेखमह-(मीमपरा)-
श्रीचण्डिकामान्यसेवासमालभसात्रान्यसौशीत्यसहृणैपश्रितजनानमरभृजहृप्पनृपभो
जराजेंद्ररचिसिम्बरम्यवाद ॥ शिवालिङ्गाकृतिर्यचिपटवदलंविसायु यमुक्तिय-
वाटदेळगे ॥ १ ॥ सहुरुकटाशादिसायुज्यमुक्तयन्तवाग्निने हळु ॥ केन्नासमोदलागि
केळतत्त्वमार्गांत ऊर्ध्वलोपदमनेगळोऽट्टुमाडे ॥ २ ॥ पदिनेळुमनुजनेमोदयागि-
येपिशाचपददपर्यतर्शलमनुजभाव ॥ भेदगळसदनगळुबेरदिहनुहदिनेळुगोविनिमां-

दलागिकुरित्तनोडल ॥ ३ ॥ शिलेयपर्यतरवुतिर्यकुजंतुगळ मनेगळिहवरवतुय-
णिसिनोडल ॥ शूलनरकवमोदलगोडुवैतरणियनुकडेयोळेंणिसलुहनेरडुमनेगळ ॥ ४ ॥
मोदलिंदगदगळनुमुददिंदयणिसिंदरे नूरमुवत्तदुमुंदपेळवे ॥ सद्गरुकटाक्षादिसरससद
नंगळिगेकारणगळेयिल्लकळेयायेदनु ॥ ५ ॥ बुळिंदनूरारकेवुचितवागियेपेसरु
कायवेदिवाकिल्लुकारणगळु ॥ मनेगळवेनूरारुयणिसलंकितगूढयिन्नूरमूवत्तुमेलैयारु ॥ ६ ॥
शालिवाहनशकवुसाविरदयेळनूरु ऐवत्तारनेयैदुतिरुव ॥ विजयसेवत्सरदविमलवा
दापादशुळयेकादशिशुकवार ॥ ७ ॥ शुभदिवसदल्लीशदयेयिसाधुसंतोपकेसरस-
मागि ॥ माडिरुवदेविसायुज्यदाटवाचन्द्रतारकविदाडिसुखदिम् ॥ ८ ॥

(टीकु)—इंपठवन्न रचिसुवकम—त्रिवलिंगाकृति पटके वट्ट मनेगळ २३६ ।
केळगण शूल नरकद वेदने सालु मोदलागि देवीसायुज्यमुक्तिय अंकितदमनेयु
इरुव मेलण सालुगळवरिगे सालुगळ १६ के विवर—केळगण १ ने सालिगे १९
मनेगळ । यरडने सालिगे १९ मनेगळ । मूरने सालिगे १९ मनेगळ । नात्कने
सालिगे १७ मनेगळ । ऐदने सालिगे १७ मनेगळ । आरने सालिगे १५ मने-
गळ । येळने सालिगे १३ मनेगळ । यण्टने सालिगे ११ मनेगळ । वम्भत्तने
सालिगे १३ मनेगळ । हत्तने सालिगे १३ मनेगळ । हन्नोदने सालिगे ११ मने
गळ । हन्नोडने सालिगे ११ मनेगळ । हदिमूरने सालिगे १३ मनेगळ । हदि-
नात्कने सालिगे १७ मनेगळ । हदिनेदने सालिगे १६ मनेगळ । हदिनारने
मेलिन सालिनलि अंकितद मनेगूढि देवीसायुज्य मुक्तिवरिगे १२ मनेगळ वट्ट
सालुगळ १६ के वट्ट मनेगळ २३६ ॥ योशिवलिंगाकृति पटवन्न रचिसुवलि
लिगद वुभयपार्श्वदलि दोडु यरडु मण्डलवन्न रचिशि बळगडेय मण्डलदलि
श्रीचाणुण्डेश्वरी अम्मभवरु यडगडेय मण्डलदलि यामेले बरदिरुव पद्यगळसु-
बोरेयवेकु ॥

ईआटके डाळगळ अदरल्लिरुव ह्रुगळ लेखसह—अभिनिस्तहितवाद
२८ नक्षत्रगळते डाळ १ के पट्ट ४ के लेखविल्लद पट्ट १ । लेखद पट्टगळ
३ के पट्ट १ के १ । पट्ट १ के २ । पट्ट १ के ३ । डाळ १ के लेखविल्लद पट्ट
१ । लेखद पट्ट ३ के पट्ट १ के ४ । पट्ट १ के ७ । पट्ट २ के १० ।
डाळ १ के लेखविल्लद पट्ट १ । लेखद ३ के पट्ट १ के १३ । पट्ट १ के
१४ । पट्ट १ के १५ । ईमरिगे इरुव डाळगळ ३ रिंद १ रद हिडिडु २८
गळवरिगु लेखगळ बीळुत्ते। ईरीतिनोडिकोडु कडमे आट यावत्तुनु चतुरथाकृति-
याद देवीसायुज्यद पठदाटवन्न आडुवन्ते गुडिवन्तरु नोडिकोडोडुवडु ॥

२९ अथ सर्पाकृतिदेवीसायुज्यमुत्तयक्षक्रीडाविवरणम्-

देवीसायुज्यवक्रीडाकोष्ठशाराक्षकाःस्मृताः ॥ अक्षत्रिपार्श्वजागेपु-
सुमानित्रिपुविन्यसेत् ॥ १ ॥ एकद्वित्रिणिपट्टपंचचतुस्सप्तनवाष्टच ॥
शालीवाहशकेपुवाणमुनिभंसंख्येपुवर्षेष्वथोयातेष्वद्यजयावहेविजयना-
म्यब्देऋतौश्रीष्मके ॥ आपाठेसितपक्षकेबुधपितृवरिथराकादिनेसर्पा-
कारतयेममेवरचयामासक्षणाद्रूपतिः ॥ २ ॥

चतुरश्राकृतियाद देवीसायुज्यमुक्तिआटपठवन्तु सर्पाकृतियागि रचिसिरुवदके
पयश्लोकपठवन्तु रचिसुवक्रम डाळगळलेखसह । (सीसपच)-भ्रितजनावनलोलश्री-
कृष्णभूपालमत्तोर्वपारिचित्रवरेयलेणिसि ॥ शालिवाहनशकबुसाविरदयेळनूरऐवत्त-
आरनेयैटुतिरुव ॥ १ ॥ विजयसंवत्सरदविमलवादाषाठशुद्धपूर्णमेवरेदसोमवार-
दछि ॥ कल्पेशिरुतिर्षसर्पदाकृतियादाचित्रपटवन्तुनोडिशिष्टरेल ॥ २ ॥

(टोळु)-इंपठवन्तु रचिसुवक्रम-सर्पाकृति पठने वट्टु मनेगळ २३६ । केळगिन
शूलनरकद वंदने सालु मोदलागि हदिनेदने सालुगळवरिगे सालु १ के मनेगळ
१५ लु मनेगळ २२५ मेलिन देवीसायुज्यद १६ ने सालुलि अंकितद मने १ सह
११ । वट्टु सालुगळ १६ के वट्टु मनेगळ २३६ ॥

यी आटके डाळगळ अदरल्लिरुव लेखगळ सह । नान्कपट्टिन
डाळगळ ३ के डाळ १ के साली पट्टु १ । बाकी पट्टुगळ
३ के १-२-३ । डाळ १ के साली पट्टु १ । बाकी पट्टु ३ के ४-५-६ ।
डाळ १ के साली पट्टु १ । बाकी पट्टुगळ ३ के ७-८-९ । यीमेरिगे
डाळगळ ३ के वंदरिद शिडिडु १८ नळवारिगे सुराण संख्येने श्रीकृष्ण मरिय
गुरुतुगळमाडिकोडु कठम यावत्तु चतुरश्राकृतिदेवीसायुज्यद पटवन्तु आडुवते
बुद्धिवन्तर नोडिकोडाहुवट्टु ॥

३० अथ विश्वरूपाकृतौदेवीसायुज्यमुत्तयक्षक्रीडाविवरणम्-

वीध्यप्पोठशतत्रस्युःकोष्ठसंख्याधिमक्रमात् ॥ अधोर्वाध्यांसनको-
ष्ठमेकादशतथोपरि ॥ १ ॥ त्रयोदशतदूर्ध्वपञ्चदशस्युःततःपरम् ॥
ऊर्ध्वसप्तदशोवंतदूर्ध्ववीधीपुपञ्चमु ॥ २ ॥ पृथक्कोष्ठानिविद्वद्भिःज्ञेया-

न्येकोनविंशतिः ॥ तदूर्ध्वस्त्पुस्ततदशतदूर्ध्वस्युःपृथक्पृथक् ॥ ३ ॥
 वीधिद्वयेपञ्चदशतदूर्ध्वस्युद्वयोदश ॥ एकादशतदूर्ध्वस्युःकोष्ठान्येकाद-
 शान्ततः ॥ ४ ॥ तदूर्ध्वमेवंलेख्यंस्यादक्षक्रीडाविचक्षणैः ॥ देवी-
 सायुज्यवत्सर्वमक्षास्त्रयउदीरिताः ॥ ५ ॥ एकपार्श्वेनिस्सुमास्स्युरन्येपु-
 त्रिपुवैक्रमात् ॥ एकंद्वेत्रीणिचत्वारिद्वादशाष्टसुमानिहि ॥ ६ ॥
 सुमानिसप्तदशचत्रयोदशदशेतिच ॥ चतुरश्राक्षकेष्वेवंव्यवस्थासंप्रकी-
 र्तिता ॥ ७ ॥ पट्टपंचसप्तन्दुमितेशालिवाहशकाब्दके ॥ विजयश्रावणे-
 कृष्णेनवम्यांशुकवासरे ॥ ८ ॥ श्रीचामुण्डारुपापूर्णकृष्णराजमहीभृता ॥
 देवीसायुज्यमुक्तार्थविश्वरूपाकृतिःकृता ॥ ९ ॥ क्रीडनात्क्रीडकानांच-
 परितोपायधर्मिता ॥

चतुरश्राकृतिपाद देवीसायुज्यमुक्तियाद पठवन्तु विश्वरूपाकृतियागि रचि
 शिरुवदके पद्यश्लोकद पठवन्तु रचिसिरुवकम डालगळ लेखसह-(सीस)-श्रीम-
 हाबलशैलशृंगवासिनियादलोकमातेयविश्वरूपदोळगे ॥ पट्टमिशदधिकद्विशतमदिरग-
 ळोळचेतनाचेतनसृष्टिवरदु ॥ १ ॥ ब्रह्मांडवेकाणवरुवतेसायुज्यमुक्तियंवाटफणिग-
 त्तियलि ॥ रचिसिदश्रीकृष्णराजमहाराजनसिलरुसन्मार्गवरियुवन्ते ॥ २ ॥ रसश-
 र्षिकुरंगधरांकविजयवत्सरश्रावणोत्तरपक्षनवमी ॥ कवियवासरंदाळसकळकविगळो
 पंधरेयालिरुवंतेपाचन्द्रतारवागि ॥ ३ ॥

(टीकु)-इंपठवन्तु रचिसुवकम-श्रीदेवीविश्वरूपाकृतिपठके वट्टु मनेगळ २३६ के
 केळगिन शूलनरकद १ ने सालु मोदलागि देवीसायुज्यदंकिंतदमने १ सहइरुव
 मेलिन सालु वरिगे सालुगळ १६ के विवर । केळगिन १ ने सालिनलि ७ मनेगळ ।
 यरडने सालिगे ११ मनेगळ । ३ ने सालिगे १३ मनेगळ । ४ ने सालिगे १५
 मनेगळ । ५ ने सालिगे १७ मनेगळ । ६ ने सालिगे १९ मनेगळ । ७ ने
 सालिगे १९ मनेगळ । ८ ने सालिगे १९ मनेगळ । ९ ने सालिगे १९ मनेगळ
 १० ने सालिगे १९ मनेगळ । ११ ने सालिगे १७ मनेगळ । १२ ने सालिगे
 १५ मनेगळ । १३ ने सालिगे १४ मनेगळ । १४ ने सालिगे १३ मनेगळ ।
 १५ ने सालिगे ११ मनेगळ । मेलिन १६ ने सालिगे ७ मनेगळ । इंमेरिगे
 वट्टु मनेगळ २३६ ॥

यी आटेके डाळगळु अदरल्लिरुव लेकख सह-उपनिपत्सख्येयंते १ रिद ३२
 गळवरिगूसंख्येचीळुव ४ पडिन ३ डाळगळिद वीळुवलेकखके डाळ १ के-
 खाली पट्टु १ । बाकी पट्टु ३ के पट्टु १ के १ । पट्टु १ के २ । पट्टु १
 के ३ । डाळ १ के खाली पट्टु १ । बाकी पट्टु ३ के पट्टु १ के ४ ।
 पट्टु १ के ८ । पट्टु १ के १२ । डाळ १ के खाली पट्टु १ । पट्टु ३ क पट्टु
 १ के १० । पट्टु १ के १३ । पट्टु १ के १७ । ईमेरिगे इरुव ईमूरुदःःगळिद
 १ रिद हिडिदु ३२ गळवरिगु वीळुत्तेयाहरिद कडमे आट यावत्तनु चतुरश्राकृति
 पठन्ते बुद्धिवन्तरु नोडिकोडाहुवदु ॥

३१ अथ देवीसायुज्यमुक्तयक्षक्रीडाविवरणम्- (वृन्दावनाकृतौचित्रपटे)

वीध्यस्तुषोडशात्रस्युःकोष्टसङ्ख्याग्रिमक्रमात् ॥ आदौत्रिविधीषुको
 षानिस्तुरेकोनविंशतिः ॥ १ ॥ तदूर्ध्ववैसप्तदशततःपंचदशैवतु ॥
 ततश्चतुर्विधिकासुकोष्ठानिस्तुस्रयोदश ॥ २ ॥ पृथक्पृथगितिप्राहुरूर्ध्वपंचद
 शद्वयोः ॥ वीध्योस्ततःपृथक्कोष्ठानिभवन्तीतितद्विदः ॥ ३ ॥ तदूर्ध्वचद्वयोर्वी
 ध्योःकोष्ठानिस्तुःत्रयोदश ॥ तदूर्ध्वमेकादशस्युःततस्सप्तदशोर्ध्वतः ॥ ४ ॥
 तदूर्ध्वमेकादशस्युःकोष्ठानीतिक्रमःस्मृतः ॥ अधोवामादितःप्रोक्तसर्पा-
 करेक्षचालनम् ॥ ५ ॥ प्रागुक्तदेवीसायुज्यक्रीडावच्छारकास्त्रयः ॥
 निस्तुमश्रैकपार्श्वस्स्यान्नयाणामितरेषुतु ॥ ६ ॥ एकंद्वेत्रीणिचत्वारिद-
 शसप्तत्रयोदश ॥ एवंपंचदशाथोवैचतुर्दशसुमान्यहो ॥ ७ ॥ पट्पंचसमेन्दु-
 मितेशालीवाहशकेशुभे ॥ विजयेकार्तिकसितेद्वादश्यांभानुवासरे ॥ ८ ॥
 श्रीचामुण्डारूपापूर्णरूपराजमहीभृता ॥ देवीसायुज्यमुक्तयक्षक्रीडावि
 रचितापृथक् ॥ ९ ॥ वृन्दावनाकारतुल्यचतुरश्राकृतिःशुभा ॥
 इत्थंचतुर्विधमियंपुरुपार्थसारंश्रीरूपराजरचितंपठतांधरिन्याम् ॥ नश्ये-
 चपापनिचयंसुलभोपिधर्मोदेविकटाक्षलवतःसुलभाभवेच्छ्रीः ॥ १० ॥
 शालीवाहशकेषुवाणमुनिभूतसंख्येषुवर्षेष्वथोपातेष्वधजयावहेविजयना-

चतुरङ्गैर्बलैर्व्यूहमभेद्यंगारुढंभवेत् ॥ २ ॥ राजामात्यश्चोद्वरथौपताका-
 वाजिकुञ्जराः ॥ पदांतयोद्वादशस्युरेकपक्षेतथान्यतः ॥ ३ ॥ कल्प-
 यित्वाक्रीडनंस्यात्प्रसिद्धचतुरङ्गवत् ॥ उद्वरार्थैरथस्तस्यपार्श्वस्थाप्यापता-
 किका ॥ ४ ॥ ततोश्चइत्यादिसर्वप्रसिद्धचतुरङ्गवत् ॥ राज्ञः
 स्थितिस्स्यात्स्वस्थानेमन्त्रीपठेहिराजतः ॥ ५ ॥ समक्षंस्याच्चतुर्थेस्यस्था-
 नेउद्वरस्तथारथः ॥ चतुर्थेस्यात्पंचभेतुपताकास्यान्मनोहरा ॥ ६ ॥ नाथ
 मन्त्रिपथेस्यस्याच्चतुर्थेवाजिनःस्थितिः ॥ हस्तीसमोरथवलस्यक्रमात्पट्ट-
 वलानिच ॥ ७ ॥ अधःक्रमात्पट्टपदांतयएकासन्मुखाभवेत् ॥ पदातिः
 करिणःद्वेतुसमेस्तस्तुयदातदा ॥ ८ ॥ तारार्कशशिसंख्यासुक्रीडासुब्रह्म-
 णापिच ॥ अभेद्योगारुढव्यूहोभवेदितिबुधैस्त्वृतम् ॥ ९ ॥ श्रीचामुण्डा-
 कृपापूर्णकृष्णराजमहाभृता ॥ अभेद्यगारुढव्यूहोरचितश्चतुरंगके ॥ १० ॥

श्रीकृष्णराजमहाराजकण्ठीरवरुचिरचितिरुव १२ मने चतुरंगद-
 भेद्यवाद गारुढव्यूहवंचितिरुव पद्य कायिगळ्ळकससह-(पद्य)--
 सरसचतुरंगदोळुअरसुनितेदेयल्लि रसिगारनेकडेइरुवमन्त्री ॥ तनगेदुरागिनात्कने-
 मनेयोळ्वटेरयनात्करालिदेदरालिपताके ॥ १ ॥ नाथमन्त्रीपथकेनात्कनेकडे-
 वाजि रथवलसमवागिरचित्पुदाने ॥ आरुमोहरुसाळिगारुकेळगडेप्यादे करि-
 मुसदोळोदुपरहुसमदि ॥ २ ॥ अतुतारार्कशशिसंख्येयाटगळलि-उचितभवदीयगार-
 ढव्यूहदोळगे ॥ कमळसभवहोकरकट्टहुदे-चतुरंगुणसांदकृष्णराजसितीद ॥ ३ ॥

(टीकु)-ईआटदलिरंगुमरुडारदकायिगळु ४८ के अरसुगळु २ मधानिगळु
 २ वटेगळु ४ रथगळु ४ पताकेगळु ४ कुदुरेगळु ४ आनेगळु ४ आळुगळु २४
 अतु ४८ कायिगळु ॥ ईआटक सालु १ के मनेगळु १२ रङ्गु सालु १२ के १४४
 मनेगळु । ईकायिगळु नडसुनकम-अरसु मधानि वटे कुदुरे आने आळुगळुसह
 मोगलायि चतुरंगदते नडसुवदु । रथवलु आनेयते नात्कुवीदियळु तानुइरुवम-
 नेयल्लेदे १ मने आचे मनेगे नडसुवदु । पताकेपद्य मूळमेळे तानिरुवमनेयल्लेदे मध्ये
 विट्टु आचेमनेगे नडसुवदु ॥